

Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi osakeyhtiölaki. Lisäksi useisiin lakeihin tehtäisiin uudesta laista johtuvia muutoksia.

Uudistuksessa on otettu huomioon voimassa olevan osakeyhtiölain valmistelun jälkeen yritysten toimintaympäristössä ja muussa lainsäädännössä tapahtunut kehitys. Uudella osakeyhtiölailla lisätään suomalaisten osakeyhtiöiden toimintamahdollisuuksia ja siten parannetaan yhtiöiden toimintaedellytyksiä yleisesti ja suhteessa kilpailijoihin. Toimintamahdollisuuksia lisätään vähentämällä ja keventämällä muotomääräyksiä sekä säättämällä eräistä kokonaan uusista menettelyistä. Myös lain tahdonvaltaisuutta lisätään. Uusi laki on nykyistä lakia kattavampi, mikä selkeyttää oikeustilaa ja lisää oikeusvarmuutta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi useista sellaisista seikoista, jotka nykyään ilmenevät vain oikeuskäytännöstä ja –kirjallisuudesta.

Ehdotettu laki ei kokonaisuutena arvioiden

vaikuta velkojien tai vähemmistöosakkeenomistajien oikeussuojan tasoon. Toimintamahdollisuuksien lisäämistä koskevat uudistukset eivät kohdistu näiden ryhmien aseman kannalta keskeisiin säännöksiin. Esitys sisältää lisäksi useita velkojien ja vähemmistöosakkeenomistajien oikeussuojaa vahvistavia säännöksiä.

Pienten osakeyhtiöiden asemaan on uudistuksessa kiinnitetty erityistä huomiota. Sääntelyn olennainen selkeytyminen, sääntelyn laajentaminen sekä eräät pieniä yhtiöitä koskevien säännösten kirjoittamistavassa valitut ratkaisut helpottavat pienten yhtiöiden ja näille erilaisia palveluja tarjoavien mahdollisuuksia tutustua lain sisältöön. Esitys sisältää myös erityisesti pienille yhtiöille suunnattuja aineellisia helpotuksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	8
1. Nykytila.....	8
1.1. Lainsäädäntö	8
1.2. Käytäntö	8
1.3. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	8
1.3.1. Yleistä	8
1.3.2. Euroopan unioni	9
Voimassa olevat direktiivit ja asetukset	9
EU:n yhtiöoikeuden kehitysnäkymät	11
1.3.3. Osakeyhtiölainsäädännön viimeaikainen kehitys eräissä maissa	12
Ruotsi.....	12
Norja	13
Tanska	14
Iso-Britannia	14
1.4. Nykytilan arviointi.....	15
1.4.1. Yleistä	15
1.4.2. Toimintaympäristön muutokset	15
1.4.3. Kansainvälinen kehitys	15
1.4.4. Yksittäiset lainkohdat.....	16
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	16
2.1. Esityksen tavoitteet.....	16
2.2. Keskeiset ehdotukset	17
2.2.1. Lain rakenne ja kirjoittamistapa	17
2.2.2. Yleisten periaatteiden korostaminen	17
2.2.3. Perustaminen	18
2.2.4. Osakeomistuksen julkisuus.....	19
2.2.5. Hallinto	19
Yhtiökokous	19
Yhtiön johto	20
2.2.6. Osakkeen nimellisarvottomuus	20
2.2.7. Rahoitus.....	22
Sijoitus vapaan oman pääoman rahastoon	22
Muut keskeiset ehdotukset.....	23
2.2.8. Varojen jakaminen ja jakokelpoiset varat	24
Lähipiirilainat	25
2.2.9. Omat osakkeet.....	26
2.2.10. Yritysjärjestelyt.....	27
Sulautuminen	27
Jakautuminen	28

Yrittäjämuodon muuttaminen	28
2.2.11. Yhtiön purkaminen	29
2.2.12. Seuraamusjärjestelmä.....	29
Päätöksen pätemättömyys	29
Vahingonkorvaus.....	30
2.2.13. Oikeuslaitokseen ja viranomaisiin liittyvät muutokset.....	33
3. Esityksen vaikutukset.....	33
3.1. Taloudelliset vaikutukset	33
Kansantaloudelliset vaikutukset	33
Välittömät kustannusvaikutukset	34
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	34
3.3. Vaikutukset talousrikollisuuteen ja harmaaseen talouteen	34
4. Asian valmistelu	34
Arviomuistio.....	34
Osakeyhtiölakityöryhmä.....	35
Jatkovalmistelu	35
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	35
5.1. Riippuvuus muista esityksistä	35
5.2. Kansainväliset velvoitteet.....	36
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	36
1. Lakiehdotusten perustelut	36
1.1. Osakeyhtiölaki	36
I OSA. Yleiset periaatteet, perustaminen ja osakkeet	36
1 luku. Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen	36
2 luku. Osakeyhtiön perustaminen	41
Yleiset säännökset.....	42
Osakkeen maksaminen	45
Rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset	47
Julkisia osakeyhtiöitä koskevat erityiset säännökset	50
3 luku. Osakkeet.....	50
Yleiset säännökset.....	51
Osakkeen tuottama äänivalta.....	51
Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo ja nimellisarvo	53
Osakkeen luovutettavuus	54
Osakekirja ja muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset.....	56
Osake- ja osakasluettelo	58
4 luku. Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet.....	59
Yleiset säännökset.....	60
Osakas- ja odotusluettelo	61
Osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään yhtiöjärjestystä muuttamalla.....	62
Osakkeiden poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä	64
II OSA. Hallinto ja tilinpäätös.....	64
5 luku. Yhtiökokous	64
Yleisiä säännöksiä.....	65

Yhtiökokoukseen osallistuminen.....	68
Yleistä päätöksenteosta	69
Kokousmenettely	71
Päätöksentekovaatimukset	76
Muut säännökset.....	78
6 luku. Osakeyhtiön johto ja edustaminen	78
Johto	79
Hallituksen tehtävät ja päätöksenteko	79
Hallituksen jäsenet sekä jäsenyyden alkaminen ja päättyminen	82
Hallitusta koskevat muut säännökset	85
Toimitusjohtaja	86
Hallintoneuvosto	87
Edustaminen	88
7 luku. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus	89
Tilintarkastus.....	90
Erityinen tarkastus.....	91
8 luku. Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni	92
Oma pääoma	93
Tilinpäätös ja toimintakertomus.....	94
Konserni	98
III OSA. Rahoitus	98
9 luku. Osakeanti.....	98
Yleiset säännökset.....	99
Maksullinen osakeanti.....	104
Maksuton osakeanti.....	111
10 luku. Optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin	112
11 luku. Osakepääoman korottaminen	117
12 luku. Pääomalaina.....	120
IV OSA. Varojen jakaminen.....	122
13 luku. Yhtiön varojen jakaminen.....	122
Yleiset säännökset.....	123
Osinko ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta	127
Muut varojen jakamista koskevat säännökset.....	129
14 luku. Osakepääoman alentaminen	130
15 luku. Yhtiön omat osakkeet.....	134
Yleiset säännökset.....	135
Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen	137
Omien osakkeiden pantiksi ottaminen ja merkintä	144
V OSA. Yhtiörakenteen muuttaminen ja yhtiön purkaminen	145
16 luku. Sulautuminen.....	145
Sulautumisen määritelmä ja toteuttamistavat.....	146
Sulautumissuunnitelma ja riippumattoman asiantuntijan lausunto	147
Sulautumissuunnitelman rekisteröiminen ja kuulutus velkojille.....	154
Sulautumisesta päättäminen.....	155

Osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen.....	159
Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset.....	160
17 luku. Jakautuminen	163
Jakautumisen määrittely ja toteuttamistavat	163
Jakautumissuunnitelma ja hyväksytyn tilintarkastajan lausunto	164
Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen ja kuulutus velkojille.....	166
Jakautumisesta päättäminen	166
Optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien sekä jakautumisvastikkeen lunastaminen	166
Jakautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset	167
18 luku. Vähemmistöosakkeiden lunastaminen	168
Yleiset säännökset.....	168
Lunastusriitojen käsittely	169
Lunastuksen toteuttaminen	176
19 luku. Yritysmuodon muuttaminen	177
Osakeyhtiömuodon muuttaminen.....	178
Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen toiseen yritysmuotoon	179
20 luku. Yhtiön purkaminen	181
Yleiset säännökset.....	182
Päätöksenteko	182
Selvitysmenettely	184
Rekisteristä poistaminen.....	189
Yhtiön varojen vähentyminen, saneeraus ja konkurssi	189
VI OSA. Seuraamukset ja oikeussuoja	190
21 luku. Päätöksen moite.....	190
22 luku. Vahingonkorvaus	194
23 luku. Vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus ja yhtiön purkaminen	203
24 luku. Riitojen ratkaiseminen.....	207
Oikeudenkäynti tuomioistuimessa	207
Välimiesmenettely.....	208
Muut säännökset.....	209
25 luku. Rangaistussäännökset	209
VII OSA. Erinäiset säännökset	211
26 luku. Voimaantulo.....	211
1.2. Laki osakeyhtiölain voimaantuloa.....	211
1.3. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä.....	218
1.4. Eurooppayhtiölaki	218
1.5. Osuuskuntalaki	219
1.6. Laki asumisoikeusyhdistyksistä	219
1.7. Prokuralaki	219
1.8. Yrityskiinnityslaki	219
1.9. Maakaari	219
1.10. Laki arvo-osuustileistä	220

1.11.	Laki yrityksen saneerauksesta.....	220
1.12.	Laki takaisinsaannista konkurssipesään	220
1.13.	Kaupparekisterilaki.....	220
1.14.	Yritys- ja yhteisötietolaki	220
1.15.	Kauppakamarilaki.....	220
1.16.	Tilintarkastuslaki.....	220
1.17.	Laki panttilainauslaitoksista.....	221
1.18.	Laki luottolaitostoiminnasta	221
1.19.	Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista..	221
1.20.	Säästöpankkilaki,.....	221
1.21.	Laki valtion vakuusrahastosta ja	221
1.22.	Kiinnitysluottopankkilaki	221
1.23.	Arvopaperimarkkinalaki	221
1.24.	Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä,.....	222
1.25.	Sijoitusrahastolaki,	222
1.26.	Kiinteistörahastolaki,	222
1.27.	Laki sijoituspalveluyrityksistä sekä	222
1.28.	Laki arvo-osuusjärjestelmästä.....	222
2.	Tarkemmat säännökset	222
3.	Voimaantulo	222
LAKIEHDOTUKSET		223
	Osakeyhtiölaki	223
	osakeyhtiölain voimaannpanosta	290
	avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n	
	muuttamisesta	295
	eurooppayhtiölain muuttamisesta	296
	osuuskuntalain 16 luvun 2 §:n ja 18 luvun 2 §:n muuttamisesta	299
	asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 81 §:n muuttamisesta	300
	prokuralain 3 §:n muuttamisesta	300
	yrityskiinnityslain muuttamisesta	301
	maakaaren 2 luvun 4 §:n muuttamisesta	302
	arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta	303
	yrityksen saneerauksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta	303
	takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 2 §:n muuttamisesta	304
	kaupparekisterilain muuttamisesta	304
	yritys- ja yhteisötietolain 15 §:n muuttamisesta	305
	kauppakamarilain muuttamisesta	306
	tilintarkastuslain 27 §:n muuttamisesta	307
	panttilainauslaitoksista annetun lain muuttamisesta	308
	luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	309
	liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain	
	muuttamisesta	312
	säästöpankkilain 66 ja 71 §:n muuttamisesta	316
	valtion vakuusrahastosta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta	317

kiinnitysluottopankkilain 3 ja 18 §:n muuttamisesta	317
arvopaperimarkkinalain muuttamisesta	318
kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 14 ja 15 §:n muuttamisesta	320
sijoitusrahastolain muuttamisesta	321
kiinteistörahasolain muuttamisesta	322
sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta	323
arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	325
LIITE	327
RINNAKKAISTEKSTIT	327
avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta	327
eurooppayhtiölain muuttamisesta	329
osuuskuntalain 16 luvun 2 §:n ja 18 luvun 2 §:n muuttamisesta	335
asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 81 §:n muuttamisesta	337
prokuralain 3 §:n muuttamisesta	338
yrityskiinnityslain muuttamisesta	339
maakaaren 2 luvun 4 §:n muuttamisesta	341
arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta	342
yrityksen saneerauksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta	343
takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 2 §:n muuttamisesta	344
kaupparekisterilain muuttamisesta	345
yritys- ja yhteisötietolain 15 §:n muuttamisesta	347
kauppakamarilain muuttamisesta	349
tilintarkastuslain 27 §:n muuttamisesta	351
panttilainauslaitoksista annetun lain muuttamisesta	352
luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	354
liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta	361
säästöpankkilain 66 ja 71 §:n muuttamisesta	370
valtion vakuusrahastosta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta	372
kiinnitysluottopankkilain 3 ja 18 §:n muuttamisesta	373
arvopaperimarkkinalain muuttamisesta	374
kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 14 ja 15 §:n muuttamisesta	378
sijoitusrahastolain muuttamisesta	380
kiinteistörahasolain muuttamisesta	383
sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta	385
arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	389

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Voimassa olevaa osakeyhtiölakia (734/1978) valmistelemaan asetettiin vuonna 1960 osakeyhtiölakikomitea, jonka tavoitteeksi asetettiin mahdollisimman yhdenmukaisen osakeyhtiölainsäädännön laatiminen eri Pohjoismaihin. Komitean ehdotus (KM 1969:A 20) oli pitkälle menevän pohjoismaisen yhteistyön tulos. Käytännössä valmistelu perustui Ruotsin vuoden 1944 osakeyhtiölakiin. Vuonna 1977 annettu hallituksen esitys (HE 27/1977 vp.) vastasi pääosin vuoden 1969 yhteispohjoismaista ehdotusta. Laki tuli voimaan tammikuun 1 päivänä 1980.

Lakiin on sen voimassaoloaikana tehty lukuisia muutoksia. Merkittävin on vuonna 1997 voimaan tullut laaja osittaisuudistus (145/1997), jolla laki saatettiin vastaamaan Euroopan yhteisön lainsäädäntöä. Muutoksia on kuvattu osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä (oikeusministeriön työryhmämietintö 2003:4). Viimeisimmät muutokset osakeyhtiölakiin tehtiin kirjanpitolainsäädännön niin sanotun IFRS-uudistuksen yhteydessä (1306/2004).

1.2. Käytäntö

Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan Suomessa oli vuoden 2004 puolivälissä noin 220 000 rekisteröityä osakeyhtiötä. Osakeyhtiö on tämän tilaston mukaan selvästi suosituin yritysmuoto. Seuraavaksi suosituimpia olivat yksityinen elinkeinonharjoittaja (143 000), kommandiittiyhtiö (49 000), avoin yhtiö (16 000) ja osuuskunta (3 200). Osakeyhtiömuoto on viimeisen kymmenen vuoden aikana kasvattanut suosiotaan ennen kaikkea avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön suosion kustannuksella.

Rekisteröityjen yritysten tilastosta saa yritysmuotojen käytännön merkityksestä vain suuntaa-antavan kuvan. Toimivien osakeyhtiöiden lukumäärä on olennaisesti pienempi

kuin rekisteriin merkittyjen yhtiöiden kokonaismäärä: tilastokeskuksen tietojen mukaan noin puolet rekisteröidyistä yhtiöistä harjoittaa liiketoimintaa. Kysymystä on viimeksi arvioitu työryhmämietinnössä Osakepääoman takautuva korottaminen (oikeusministeriön työryhmämietintö 2003:12).

Liikevaihto- ja työllistämiskriteereillä mitattuna osakeyhtiömuoto on ylivoimaisesti merkittävin yritysmuoto. Vuoden 2002 tietojen perusteella osakeyhtiöiden osuus kaikkien yritysten liikevaihdosta oli 89 prosenttia ja henkilöstöstä 83 prosenttia. Oikeusministeriön 7 päivänä heinäkuuta 2000 päivätyssä muistiossa ”Osakeyhtiölain uudistaminen — tavoitteena kilpailukykyisempi osakeyhtiöoikeus” on kuvattu osakeyhtiömuodossa tapahtuvan liiketoiminnan merkitystä Suomessa.

Pienimuotoisen yritystoiminnan harjoittaminen osakeyhtiömuodossa on lisännyt suosiotaan. Ylipäätään suomalainen yrityskanta painottuu pieniin yhtiöihin. Kaikista yrityksistä 93 prosenttia työllistää alle 10 työntekijää, ja suuria, vähintään 250 työntekijän yrityksiä oli vuonna 2002 vain 570 kappaletta.

1.3. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

1.3.1. Yleistä

Yhtiöoikeudellisten järjestelmien vertailu on ollut huomattavan mielenkiinnon kohteena 1980-luvulta lähtien. Vertailut ovat kuitenkin yleensä pinnallisia ja niiden tulokset kiistanalaisia. Yleensä on katsottu, että kussakin maassa on sen maan oikeudelliseen ja taloudelliseen rakenteeseen sopeutunut yhtiöoikeuden järjestelmä, eikä järjestelmiä siksi ole mielekästä asettaa paremmuusjärjestykseen.

Osakeyhtiöoikeudelliset järjestelmät voidaan jakaa esimerkiksi mannereurooppalaiseen, pohjoismaiseen ja angloamerikkalaiseen järjestelmään. Näistä pohjoismaainen järjestelmä on yhteispohjoismaisen lainvalmistelun ja yhteisen siviilioikeudellisen tradition takia yhdenmukaisin. Tämä yhdenmukaisuus

on kuitenkin jo 1970-luvulta lähtien vähentynyt. Tanskassa muun muassa toteutettiin jo vuonna 1973 jako varsinaisiin osakeyhtiöihin ja rajavastuuyhtiöihin. Viimeistään Norjassa ja Ruotsissa 1990-luvun alkupuolella käynnistetyt osakeyhtiöoikeuden uudistamishankkeet ovat johtaneet siihen, ettei varsinaisesta yhteispohjoismaisesta osakeyhtiölainsäädännöstä enää voida puhua. Tästä huolimatta pohjoismaisilla yhtiöoikeuden järjestelmillä on paljon yhteisiä piirteitä, joita voidaan käyttää hyväksi lainvalmistelussa ja edelleen myös laintulkinnassa. Esityksen valmistelussa onkin kiinnitetty erityistä huomiota pohjoismaisiin osakeyhtiölakeihin, varsinkin Ruotsissa vireillä olevaan osakeyhtiölain kokonaisuudistukseen.

Mannereurooppalainen yhtiöoikeus on ryhmänä varsin epäyhtenäinen. Eri maiden säännökset poikkeavat voimakkaasti toisistaan. Monia maita yhdistää kuitenkin yhtiömuotojen jako osakeyhtiöön, jonka osakkeet ovat vapaasti vaihdettavissa, ja osakevaihdon osalta rajoitettuihin rajavastuuyhtiöihin. Tällainen jako on esimerkiksi Saksassa ja Ranskassa. Perinteisesti varsinaisia osakeyhtiöitä on säännelty pääosin pakottavalla lainsäädännöllä, kun taas rajavastuuyhtiöiden toiminta on ollut vapaammin osakkaiden järjestettävissä. Perinteiset mallit ovat kuitenkin viime vuosina olleet muutoksen kohteena. Sekä Ranskassa että Saksassa on kehitelty sääntelyltään keveämpiä osakeyhtiömuotoja. Kummassakin maassa on myös pyritty vapauttamaan erityisesti osakeyhtiöiden pääoman hankintaa ja jakamista koskevia säännöksiä.

Angloamerikkalainen yhtiöoikeus pohjautuu yhteiseen common law –traditioon. Yhdysvaltain järjestelmä on kuitenkin siinä mielessä epäyhtenäinen, että kullakin osavaltiolle on oma osakeyhtiösäädöksensä. Myös yhtäältä Ison-Britannian ja toisaalta Yhdysvaltain eri osavaltioiden välisessä sääntelyssä on merkittäviä eroja. Yleensä joka tapauksessa katsotaan, että angloamerikkalaisessa yhtiöoikeudessa sijoittajan eli osakkeenomistajan asemaan on kiinnitetty suhteellisesti enemmän huomiota kuin velkojien asemaan. Tämän on esitetty johtuvan siitä, että yhtiöiden rahoituksessa hajautuneen osakkeenomistajajoukon tekemien suorien sijoitusten merkitys

on suuri verrattuna Eurooppaan, jossa pankkirahoituksen ja –omistuksen asema on ollut merkittävä. Angloamerikkalaista yhtiöoikeutta pidetään usein eurooppalaisia järjestelmiä joustavampana siinä mielessä, että erilaisten rahoitus- ja yritysjärjestelyjen toteuttaminen on helpompaa kuin Euroopassa. Erityisesti Yhdysvalloissa yhtiön omaa pääomaa koskeva sääntely on olennaisesti joustavampaa kuin eurooppalainen sääntely.

Yksittäisiin oikeuskysymyksiin liittyviä vertailutietoja on jäljempänä jaksossa keskeiset ehdotukset. Vertailutietoja on myös osakeyhtiölakityöryhmän mietinnön jaksossa keskeiset ehdotukset. Lisäksi osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä viitataan eräisiin yleisempiin maavertailuihin.

1.3.2. Euroopan unioni

Voimassa olevat direktiivit ja asetukset

EU:n voimassa olevien yhtiöoikeudellisten direktiivien ja asetusten sisältöä on kuvattu Osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietinnössä (KM 1992:32) ja ruotsalaisessa komiteamietinnössä Aktiebolagslagen och EU (SOU 1992:83). Direktiivejä ja asetuksia käsitellään myös osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä. Näiden julkaisujen jälkeen direktiiveissä tai asetuksissa ei ole tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösdirektiivejä lukuun ottamatta tapahtunut merkittäviä muutoksia. Voimassa olevat yhtiöoikeudelliset direktiivit ja asetukset ovat seuraavat.

1) Ensimmäinen neuvoston direktiivi, annettu 9 päivänä maaliskuuta 1968, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi (68/151/ETY), jäljempänä julkistamisdirektiivi.

Julkistamisdirektiivi koskee osakeyhtiöihin liittyvien tietojen julkistamista sekä sen oikeusvaikutuksia. Tämän lisäksi direktiivi sisältää säännöksiä yhtiön puolesta tehtyjen sitoumusten pätevydestä ja yhtiöiden pätevämmämyydestä. Direktiivin tavoitteena on säännösten yhdenmukaistamisella turvata yhtiön ulkopuolisten tahojen edut. Julkistamisdirektiiviin on hyväksytty muutos, joka kos-

kee lähinnä mahdollisuutta asioida sähköisesti kaupparekisterissä (2003/58/EY). Muutosta ei ole vielä saatettu kansallisesti voimaan.

2) Toinen neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä joulukuuta 1976, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa (77/91/EY), jäljempänä pääomadirektiivi.

Pääomadirektiivi sisältää säännöksiä niin sanotun julkisen osakeyhtiön perustamisesta, yhtiön pääomasta ja sen pysyvyydestä sekä pääomasijoittajien suojasta. Direktiivin merkittävimmät säännökset koskevat julkisen yhtiön vähimmäisosakepääomavaatimusta, osakepääoman korottamista ja osakkeenomistajan etuoikeutta uusiin osakkeisiin, osakepääoman alentamista, voitonjakoa sekä omien osakkeiden hankkimista. Direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa sekä osakkeenomistajien välisiä että osakkeenomistajien ja sivullisten välisiä suhteita koskevat perussäännöt pääomayhtiöissä, jotka kääntyvät varainhankinnassaan yleisön puoleen.

3) Kolmas neuvoston direktiivi, annettu 9 päivänä lokakuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, osakeyhtiöiden sulautumisesta (78/855/EY), jäljempänä sulautumisdirektiivi.

Sulautumisdirektiivin sääntelyn kohteena ovat julkisten osakeyhtiöiden kansalliset sulautumiset. Direktiivissä säännellään kolmen tyyppisiä sulautumisia: hankkimalla tapahtuva sulautuminen eli absorptiofuusio, sulautuminen perustamalla uusi yhtiö eli kombinaatiofuusio sekä tytäryhtiöfuusio. Direktiivin lähtökohtana on, että sulautuvan yhtiön osakkeenomistajista tulee vastaanottavan yhtiön tai perustettavan uuden yhtiön osakkeenomistajia. Direktiivillä pyritään turvaamaan osakkeenomistajien riittävä tiedonsaanti ja velkojien suoja samoin kuin muiden ulkopuolisten mahdollisuudet saada tietoa sulautumisesta.

4) Neljäs neuvoston direktiivi, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan

nojalla, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä (78/660/EY), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 90/604/EY ja neuvoston direktiivillä 90/605/EY, jäljempänä tilinpäätösdirektiivi.

Direktiivi koskee yksittäisen osakeyhtiön ja tiettyjen henkilöyhtiöiden vuositilinpäätöksen laatimista, sisältöä ja julkistamista sekä eräiltä osin tilintarkastusta. Direktiiviä on merkittävästi muutettu niin sanotulla modernisointidirektiivillä (2003/51/EY), jonka tavoitteena on muun muassa ollut poistaa ristiriidat direktiivin ja kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS/IFRS-standardien) väliltä.

5) Kuudes neuvoston direktiivi, annettu 17 päivänä joulukuuta 1982, 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, osakeyhtiöiden jakautumisesta (82/891/EY), jäljempänä jakautumisdirektiivi.

Direktiivissä säännellään kolmenlaisia julkisten osakeyhtiöiden jakautumisia: hankkimalla tapahtuvaa jakautumista, jakautumista perustamalla uusia yhtiöitä sekä edellä mainittujen yhdistelmiä. Direktiivin tavoitteet ovat yhtenevät sulautumisdirektiivin tavoitteiden kanssa.

6) Seitsemäs neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä (83/349/EY), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 90/604/EY ja neuvoston direktiivillä 90/605/EY, jäljempänä konsernitilinpäätösdirektiivi.

Direktiivin tarkoituksena on kehittää säännöksiä useiden yhtiöiden muodostamista taloudellisista kokonaisuuksista annettavasta taloudellisesta tiedosta. Direktiivi sisältää yksityiskohtaiset säännökset konsernitilinpäätöksen laatimisen edellytyksistä ja laatimisperiaatteista, toimintakertomuksesta, tilinpäätöstietojen julkistamisesta sekä tilintarkastuksesta. Myös konsernitilinpäätösdirektiiviä on merkittävästi muutettu edellä mainitulla modernisointidirektiivillä, tavoitteena muun muassa poistaa ristiriidat direktiivin ja kansainvälisten tilinpäätösstandardien väliltä.

7) Kahdeksas neuvoston direktiivi, annettu 10 päivänä huhtikuuta 1984, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, lakisääteisten tilintarkastusten suorit-

tamisesta vastuussa olevien henkilöiden hyväksymisestä (84/253/ETY), jäljempänä tilintarkastajadirektiivi.

Direktiivissä määritellään tilintarkastajien pätevyyttä ja käytännön kokemusta sekä tilintarkastusyhteisöjen hallintoa koskevat periaatteet, jotka jäsenvaltioiden on sisällytettävä tilintarkastajien auktorisointia koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön tilintarkastajien osaamisen ja riippumattomuuden varmistamiseksi. Direktiivin tarkoitus on parantaa yhtiöistä annettavan taloudellisen tiedon luotettavuutta.

8) Yhdestoista neuvoston direktiivi, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, julkistamisvaatimuksista, jotka koskevat toisen valtion lainsäädännön alaisten, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden jäsenvaltioon avaamia sivuliikkeitä (89/666/ETY), jäljempänä sivuliikedirektiivi.

Direktiivissä säädetään muista jäsenvaltioista ja EY:n ulkopuolisista valtioista olevien osakeyhtiöiden sivuliikkeitä koskevien tietojen ja asiakirjojen julkistamisesta sekä sivuliikettä koskevista tiedoista yhtiön toimintakertomuksessa. Direktiivin tavoitteena on suojata sekä sivuliikkeen perustaneen yhtiön osakkeenomistajia että niitä, jotka asioivat sivuliikkeen kanssa. Tarkoituksena on myös helpottaa sivuliikkeen perustamista toisiin jäsenvaltioihin.

9) Kahdestoista neuvoston yhtiöoikeudellinen direktiivi, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä (89/667/ETY).

Direktiivin tavoitteena on sallia sellaisten osakkaan rajoitetulla vastuulla toimivien yhtiöiden perustaminen, joissa on vain yksi osakas. Direktiivi sisältää säännöksiä osakkeenomistajan henkilöllisyyden julkistamisesta, päätöksenteosta yhtiössä sekä sopimuksista yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välillä.

10) Neuvoston asetus (ETY) N:o 2137/85, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1985, eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä (ETEY).

Asetuksella luodaan eurooppalainen yhteisömuoto, jonka avulla eri jäsenvaltioista olevat yritykset ja luonnolliset henkilöt voivat harjoittaa yhteistoimintaa yli rajojen. Asetuksella ei ole välittömiä vaikutuksia jäsenvalti-

oiden yhtiöoikeuteen.

11) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2157/2001, annettu 8 päivänä lokakuuta 2001, eurooppayhtiön säännöistä, jäljempänä eurooppayhtiöasetus.

Asetuksella tehdään mahdolliseksi eurooppayhtiön perustaminen ja toimiminen EU:n alueella. Eurooppayhtiö voi perustamisen yhteydessä sulautua toisessa valtiossa kotipaikkansa pitävän yhtiön kanssa ja se voi toimintansa aikana vaihtaa kotivaltiotansa ilman, että sen katsotaan purkautuvan. Asetuksessa on perustamisen ja mainittujen kotivaltion vaihtamista koskevien säännösten lisäksi vain hajanaisia säännöksiä yhtiön toiminnasta. Eurooppayhtiöön sovelletaan suurelta osin sen jäsenvaltion julkisia osakeyhtiöitä koskevaa lainsäädäntöä, jossa yhtiöllä on kotipaikka. Asetukseen liittyy direktiivi, jolla järjestetään työntekijöiden oikeudet. Asetus tuli voimaan 8 päivänä lokakuuta 2004. Asetuksen johdosta Suomessa on annettu eurooppayhtiölaki (742/2004).

12) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (ETY) N:o 1606/2002, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2002, kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta, jäljempänä IFRS-asetus.

Asetusta ja kansainvälisten tilinpäätösstandardien voimaansaattamista käsitellään tarkemmin IAS-sääntelyryhmän loppuraportissa (Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 9/2003), Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä sekä kirjanpitolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 126/2004 vp). Lisäksi kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin liittyviä yhtiöoikeudellisia kysymyksiä käsitellään jäljempänä jaksossa keskeiset ehdotukset.

EU:n yhtiöoikeuden kehitysnäkymät

EU:n yhtiöoikeuden kehittäminen perustuu pääasiassa komission syyskuussa 2001 asetaman korkean tason työryhmän (High Level Group of Company Law Experts) työhön. Työryhmän loppuraportti annettiin 4 päivänä marraskuuta 2002. Työryhmä katsoi, että EU:n yhtiöoikeutta pitäisi kehittää tehokkuuden ja kilpailukyvyn lisäämiseksi. Epätarkoituksenmukaiset vähemmistöä ja velkojia suojaavat säännökset pitäisi korvata yritystoi-

mintaa vähemmän haittaavilla keinoilla. Yhtiöoikeus ei työryhmän mielestä ole sovelias väline taloudellisen rikollisuuden torjunnassa. Työryhmä korosti rajat ylittävää yritystoimintaa koskevien direktiivien säätämisen tärkeyttä ja käsitteli muun muassa nimellisarvotonta pääomajärjestelmää.

Komissio antoi työryhmän ehdotusten perusteella keväällä 2003 yhtiöoikeuden toimintasuunnitelman (KOM (2003) 284 lopullinen). Toimintasuunnitelmassa viitataan yhtiöoikeuden merkitykseen yritysten kilpailukyvyyn sekä sijoittajien luottamuksen turvaamisen kannalta. Toimintasuunnitelmaan sisältyy suuri määrä erilaisia toimenpiteitä, joista eräät on jo toteutettu. Komissio antoi vuoden 2003 loppusyksystä neuvoston ja parlamentin käsiteltävänä olevan ehdotuksen direktiiviksi pääomayhtiöiden rajatylittävistä sulautumisista (KOM 2003(0703) lopullinen). Tarkoituksena on tehdä rajatylittävät sulautumiset mahdollisiksi erityisesti sellaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä hyödyttävällä tavalla, jotka eivät pysty soveltamaan eurooppayhtiöasetuksen suomia mahdollisuuksia. Edelleen vuoden 2004 syksyllä komissio julkisti ehdotukset pääomadirektiivin muuttamiseksi (KOM (2004) 730 lopullinen) ja tilinpäätösdirektiivien muuttamiseksi (KOM (2004) 725 lopullinen). Pääomadirektiiviä koskeva ehdotus sisältää vähäisiä muutoksia, joiden on ehdotuksen mukaan tarkoitus helpottaa yritysten toimintaa. Tilinpäätösdirektiivejä koskeva ehdotus sisältää muun muassa ehdotuksen yhtiön hallituksen tilinpäätöstietoja koskevasta kollektiivisesta vastuusta. Lisäksi komissio on antanut julkisen kaupankäynnin kohteena olevia yhtiöitä koskevat suositukset johdon palkkiojärjestelmistä (2004/913/EY) sekä johdon riippumattomista jäsenistä ja komiteoista (2005/162/EY).

1.3.3. Osakeyhtiölainsäädännön viimeaikainen kehitys eräissä maissa

Jäljempänä annetaan yleiskuva yhtiöoikeuden uudistamisesta pohjoismaissa ja Isossa-Britanniassa. Pohjoismaat ovat yhteisen yhtiöoikeudellisen historian takia luonteva vertailukohta. Toisaalta parhaillaan on meneillään vain kaksi Suomen kannalta merkittävää

osakeyhtiölain kokonaisuudistushanketta, Ruotsin ja Ison-Britannian osakeyhtiölakien uudistukset. Esimerkiksi Keski-Euroopassa ei ole vireillä yleisiä osakeyhtiöoikeuden uudistamishankkeita.

Eri maiden osakeyhtiölakeja ja uudistushankkeita on kuvattu useissa virallisjulkaisuissa kuten Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä, Osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietinnössä (KM 1992:32), Pienyhtiötyöryhmän mietinnössä (Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 1/1998) ja hallituksen esityksessä 89/1996 vp.

Ruotsi

Ruotsin osakeyhtiölain (aktiebolagslag, ABL) kokonaisuudistus alkoi vuonna 1990, jolloin Aktiebolagskommitté aloitti työnsä. Vuodesta 1995 lähtien komitea otti tavoitteekseen kokonaan uuden osakeyhtiölain laatimisen. Komitea on julkaissut välimietinnöt Bundna aktier (SOU 1992:13), Aktiebolagslagen och EG (SOU 1992:83), Aktiebolagets organisation (SOU 1995:44), Aktiebolagets kapital (SOU 1997:22), Vinstutdelning i aktiebolag (SOU 1997:168) ja Likvidation av aktiebolag (SOU 1999:36) sekä loppumietinnön Ny aktiebolagslag (SOU 2001:1).

Loppumietinnössään Ny Aktiebolagslag komitea toteaa perusteluna uuden lain säätämiseksi, että yhtiöiden toimintaympäristö on muun muassa pääomamarkkinoiden kehityksen takia täysin erilainen kuin vuonna 1975, jolloin nykyinen laki tuli voimaan. Myös julkisten yhtiöiden omistusrakenteiden komitea katsoi olennaisesti muuttuneen 1990-luvulla. Komitean mielestä jatkuva pienten muutosten tekeminen lakiin on tapahtunut lain selkeyden ja luottavuuden kustannuksella.

Komitea pyrki mietinnön mukaan siihen, että uudessa laissa markkinat ratkaisisivat monia sellaisia kysymyksiä, jotka nykyään on järjestetty lailla. Komitean keskeisiin ehdotuksiin kuuluivat osakkeen nimellisarvosta ja niin sanotusta sukseksiiviperustamisesta luopuminen, luovutusrajoitusten salliminen nykyistä laajemmin sekä omistuksen julkisuuden rajoittaminen. Yhtiökokousta koskevassa sääntelyssä pyrittiin edistämään omistajien aktiivisuutta esimerkiksi sallimalla yhtiökokoukseen osallistuminen internetin väli-

tyksellä. Komitea ehdotti myös säännöksiä yhtiön korvausvastuusta osakkeen merkitsejää kohtaan tietyissä tilanteissa eli niin sanotusta esitevastuusta (prospektansvar).

Komitea ehdotti osakkeiden nimellisarovtomuuteen liittyen osakkeiden ja osakepääoman välisen yhteyden purkamista, jolloin uusia osakkeita voitaisiin antaa korottamatta osakepääomaa ja osakepääomaa voitaisiin korottaa antamalla uusia osakkeita. Osakeantien yhteydessä voitaisiin päättää siitä, sijoitetaan annessa tulevat varat sidottuun vai vapaaseen omaan pääomaan.

Osakepääoman alentamiseen ja omien osakkeiden hankkimiseen liittyviä säännöksiä ehdotettiin uudistettaviksi siten, että yhtiöiden mahdollisuus sopeuttaa pääomarakenteensa kulloistenkin tarpeiden mukaan helpottuu. Lähipiirilainoja koskevia säännöksiä ehdotettiin kevennettäviksi. Komitea ehdotti myös jakautumisen sääntelemistä.

Uudistus on pääosin toteutettu komitean osamietintöjen pohjalta osittaisuudistuksina, joista merkittävä osa on jo saatettu voimaan. Uutta osakeyhtiölakia koskeva esitys kokoa osittaisuudistukset sekä sisältää esitykset vielä uudistamattomiin jaksoihin. Esitysluonnos toimitettiin laintarkastuskuntaan lausuntoa varten 6 päivänä toukokuuta 2004 (lagrådsremiss) ja laintarkastuskunta antoi siitä lausuntonsa 17 päivänä joulukuuta 2004. Hallituksen esitys annettiin 10 päivänä maaliskuuta 2005.

Esitys on komitean ehdotuksia konservatiivisempi. Pääomajärjestelmän osalta uudistus perustuu nimellisarovtomuuteen ja ylikurssirahaston muuttamiseen jakokelpoiseksi. Osakkeelle laskettaisiin kirjanpidollinen vasta-arvo samaan tapaan kuin nykyään Suomessa. Omistustietojen julkisuus pysyy suhteellisen laajana, sillä ehdotuksen mukaan edelleenkin vain alle 500 osakkeen omistus arvo-osuusjärjestelmään kuuluvassa yhtiössä ei ole julkista. Ehdotuksessa on pyritty eri tavoin helpottamaan osakkeenomistajien osallistumista yhtiökokoukseen. Komitean ehdotusten mukaisesti Ruotsissakin sallittaisiin erilliset optio-oikeudet sekä tietynlaiset pääomalainat (kapitalandelslån). Varojenjakosäännökset perustuvat varainsiirron käsitteeseen (värdeöverföring). Varojen jaon konsernirajoituksesta ehdotetaan luovuttavaksi.

Ruotsissakin tehtäisiin jakautuminen mahdolliseksi. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Esityksessä, joka sisältää hyvin kattavan ja yksityiskohtaisen sääntelyn, on noin 800 pykälää. Esityksessä on katsottu, että vaikka pienten yhtiöiden tarpeet on syytä ottaa huomioon, tämän ei tule tapahtua sääntelyä vähentämällä, vaan muilla keinoilla. Yksi näistä on tahdonvaltaisuuden lisääminen. Ehdotuksessa on lisäksi pyritty vapauttamaan yksityiset yhtiöt tarpeettomista velvoitteista.

Norja

Norjan osakeyhtiölainsäädäntö uudistettiin 1990-luvulla. Vuonna 1989 alkaneen lainvalmistelun jälkeen vuonna 1994 annettiin esitys uudeksi osakeyhtiölaiksi (Ot prp nr 36 (1993—1994)). Tämä kuitenkin hylättiin suurkäräjillä lähinnä siksi, että esityksessä ei otettu riittävästi huomioon pienten yritysten tarpeita. Hylkäämisen seurauksena annettiin ensin laki, jolla saatettiin voimaan Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen edellyttämät säännökset (lov nr. 80/1995) ja myöhemmin kokonaan uudet lait yksityisistä osakeyhtiöistä (aksjeselskap, lov nr. 44/1997) ja julkisista osakeyhtiöistä (almennaksjeselskap, lov nr. 45/1997). Lait tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Norjan yksityisiä ja julkisia osakeyhtiöitä koskevat lait ovat pitkälle yhteneväisiä sekä laajuudeltaan että kirjoitustavaltaan. Yhtiöt eroavat vähimmäispääoman suhteen (100 000 norjan kruunua — 1 000 000 norjan kruunua). Vain julkisen osakeyhtiön osakkeet voidaan saattaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi ja julkisen osakeyhtiön on pakko liittää osakkeet arvo-osuusjärjestelmään. Lisäksi lakien eräät yksittäiset säännökset poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi alle 20 osakkeenomistajan yksityisessä osakeyhtiössä yhtiökokouspäätökset voidaan tehdä ilman varsinaista kokouksen koolle kutsumista.

Yleisesti ottaen yksityisiä osakeyhtiöitä koskevat säännökset on tarkoitettu suppean omistajajoukon yhtiöille ja julkisen osakeyhtiön säännökset laajan omistajajoukon yhtiöille. On kuitenkin mahdollista tehdä yksityisen yhtiön osakkeista vapaasti vaihdettavia ja

julkisen osakeyhtiön osakkeisiin puolestaan voidaan kytkeä vaihdantarajoituksia.

Lait pohjautuvat yhteispohjoismaisen lainvalmistelun tuloksena syntyneeseen vuoden 1975 osakeyhtiölakiin, vaikka niiden systematiikka ja kirjoitusasu poikkeavatkin aikaisemmasta.

Tanska

Tanskassa on jo 1970-luvulla toteutettu jako osakeyhtiöön (aksjeselskab) ja rajavastuuyhtiöön (anpartsselskab). Tanskan yhtiölainsäädännön uudistamisen 1970-luvulta alkaen on katsottu sisältävän kolme pääasiallista suuntausta: EU-sopeutuminen, taloudellisen rikollisuuden estäminen ja deregulaatio. Näistä viimeksi mainittua edustavat mietinnöt Forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene, 1229:1992, ja Forenkling af anpartsselskabsloven, 1251:1993.

Tärkeä muutos Tanskan yhtiöoikeudessa oli vuoden 1996 rajavastuuyhtiöitä koskeva olennainen sääntelyn keventäminen, joka pohjautui mainittuun mietintöön 1251:1993 (Lov nr. 378 af 22. maj 1996). Tällöin lakitekstiä uudistettiin ja lyhennettiin siten, että laissa on alle sata pykälää. Tarkoituksena oli, että osakkeenomistajat järjestäisivät keskinäiset suhteensa yhtiöjärjestyksessä ja erilaisilla sopimusjärjestelyillä. Sääntelyn määrää vähennettiin yleensäkin laajasti, mutta erityisesti hallinnon osalta. Uudistusta on Tanskassa kritisoitu, koska se jättää suuren osan merkittäviä yhtiöoikeudellisia kysymyksiä avoimiksi. Käytännön ongelmatilanteissa apua on haettu osakeyhtiölaista, joka vastaa pääpiirteissään yhteispohjoismaisen lainvalmistelun tuloksena syntynyttä lakia.

Aivan viimeisimmät osakeyhtiölain uudistukset ovat kohdistuneet erityisesti uuden tekniikan käyttöönottoon (lov nr. 303 af 30. april 2003). Laissa sallitaan muun muassa täysin sähköisen yhtiökokouksen järjestäminen. Lisäksi säädetään yhtiön ja osakkeenomistajan yhteydenpidosta uuden tekniikan avulla.

Iso-Britannia

Isossa-Britanniassa käynnistettiin vuonna 1998 osakeyhtiölain, Companies Act, koko-

naisuudistus. Uudistuksen tavoitteiksi asetettiin yrittäjyyden ja kilpailukyvyn edistäminen, yhtiön intressitahojen välisen tasapainon modernisointi sekä yksinkertaisen ja helposti ymmärrettävän lain laatiminen. Toistaiseksi uuden lain sisältöä ja kirjoitustapaa on arvioitu ennen kaikkea periaatetasolla.

Uudistustarpeita arvioimaan asetettu Company Law Review Steering Group katsoo, että yhtiöoikeuden avulla voidaan edistää yritteliäisyyttä, taloudellista kasvua, kansainvälistä kilpailukykyä ja luoda suotuisa ympäristö sijoituksille (Modern Company Law For a Competitive Economy, Final Report, 2001). Yhtiöoikeudella voidaan myös edistää resurssien tehokasta käyttämistä, oli kysymys säästöistä tai työvoimasta. Steering Groupin mukaan yhtiöoikeudella voi olla näissä suhteissa myös haitallisia vaikutuksia. Voimassa oleva laki nähdäänkin monessa suhteessa vanhanaikaisena sekä investointeja ja yritteliäisyyttä jarruttavana. Lain monimutkaisten säännösten katsotaan vaikeuttavan rehellisten toimijoiden asemaa ja antavan epärehellisille mahdollisuuden käyttää erikoisuuksia hyväkseen. Uudistuksen tavoitteena on laki, joka olisi tehokas väline vastuullisessa ympäristössä toimivalle yrittäjyydelle. Uudistuksen tärkeä tavoite on pienten osakeyhtiöiden aseman parantaminen.

Pieniin yhtiöihin suunnatuista uudistusehdotuksista voidaan mainita vapautus vuosittaisesta yhtiökokouksen pitämisestä ja niin sanotun company secretaryn nimeämisestä, kannustaminen vaihtoehtoisin riidanratkaisukeinoihin sekä tilinpäätökseen liittyvien velvoitteiden vähentäminen, kuten tilintarkastuspakon poistaminen yhtiöiltä, joiden liikevaihto alittaa EU:n tässä suhteessa salliman korkeimman määrän eli 4,8 miljoonaa puntaa. Myös pääoman pysyvyyttä koskevan järjestelmän keventämistä ehdotetaan.

Laajasti omistettujen yhtiöiden osalta ehdotetaan muun muassa johdon tehtävien ja vastuiden selkeämpää sääntelyä, osakkeenomistajien yhtiökokousaloitteiden helpottamista, institutionaalisten sijoittajien päätöksenteon julkisuuden lisäämistä sekä osakkeenomistajan yhtiön lukuun ajamaa kannetta koskevien säännösten selkeyttämistä. Omien osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevia säännöksiä ehdotetaan niin ikään selkeytettäväksi.

Ehdotuksen mukaan omistustietojen julkisuus säilyisi, mutta tietojen käyttäminen muun muassa suoramarkkinointitarkoituksiin estettäisiin. Yritysjärjestelyjä koskevia säännöksiä ehdotetaan nykyaikaistettavaksi.

Seuraamusjärjestelmän osalta uudistuksessa kiinnitetään erityistä huomiota maksukyvyttömän yhtiön ja sen johdon välisiä liiketoimia koskeviin säännöksiin sekä lähinnä suomalaista liiketoimintakieltoa vastaaviin johtotehtävissä toimimisen kieltoa koskeviin säännöksiin.

Uudistustarpeiden arvioinnin ja hallituksen siihen antaman vastauksen eli niin sanotun valkoisen kirjan (Modernising Company Law, heinäkuu 2002) pohjalta on käynnistetty uuden lain säännösten konkreettinen valmistelu. Lakiluonnoksen odotetaan valmistuvan lähiaikoina. Valkoinen kirja sisältää eräitä esimerkinomaisia luonnoksia uuden lain säännöksiksi.

1.4. Nykytilan arviointi

1.4.1. Yleistä

Oikeusministeriö julkisti kesällä 2000 muistion ”Osakeyhtiölain uudistaminen — tavoitteena kilpailukykyisempi yhtiöoikeus”, jossa käsiteltiin osakeyhtiöiden toimintaympäristön muutoksia, luettiin ongelmallisiksi katsottuja säännöksiä ja tehtiin ehdotus siitä, mitä periaatteita noudattaen osakeyhtiölakia tulisi uudistaa. Muistiossa myös luettiin yksittäisiä ongelmallisia säännöksiä.

Muistio toimitettiin laajalle lausuntokierrokselle. Lausunnonantajat katsoivat sen sisältämän tilannearvion pitävän pääosin paikkansa ja puolsivat osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen aloittamista muistiossa esitetyn pohjalta.

1.4.2. Toimintaympäristön muutokset

Edellä mainitussa oikeusministeriön muistiossa kuvattiin niitä muutoksia, joita osakeyhtiöiden toimintaympäristössä on tapahtunut osakeyhtiölain voimaantulon jälkeen.

Maailmankauppa ja sijoitustoiminta on vapautunut ja on siirrytty yhteisvaluuttaan, mikä on vaikuttanut yhtiöiden kilpailuolosuhteisiin. Kuten eri selvitykset osoittavat, yh-

tiöoikeudellisella sääntelyllä on merkitystä yhtiöiden kilpailutekijänä. Eri puolilla maailmaa on vireillä osakeyhtiöoikeuden uudistamishankkeita, joissa yhtenä keskeisenä kriteerinä on yhtiöiden ja yhtiöoikeuden kilpailukyky.

Rahoitusjärjestelmä on muuttunut aikaisempaa markkinaehtoisemmaksi, minkä vuoksi rahoitusta haetaan yhä enemmän suoraan markkinoilta, yhtiöiden omistusrakenne hajautuu, sijoituksia hajautetaan aikaisempaa enemmän ja pörssikurssin merkitys julkisten osakeyhtiöiden toiminnan arvioinnissa korostuu. Rahoitusjärjestelmän muutos ja kansainvälistyminen lisäävät tarvetta hakea uusia yhtiöoikeudellisia toimintamalleja. Markkina-keskeisyys vaikuttaa myös pienten ja kehittyvien yhtiöiden rahoitukseen, esimerkiksi riskisijoitustoiminnan lisääntymiseen.

Osakeyhtiömuodon suosio pienissäkin yhtiöissä on entisestään lisääntynyt ja yhtiöoikeuden aiheuttamat suoranaiset hallinnointikustannukset sekä erilaiset selonotto- ja epävarmuuskustannukset kohdistuvat pieniin yhtiöihin suhteellisesti korkeampina kuin suuriin yhtiöihin.

Muutospaineet kuten kilpailu, rahoituksen markkinaehtoistuminen, yritysten jatkuva rakennemuutos ja erilaisen yritystoiminnan harjoittaminen osakeyhtiömuodossa näyttäisivät edellyttävän yhtiöoikeudelta erityisesti joustavuutta.

Lisäksi osakeyhtiöiden toiminnan kannalta merkittävä sääntely on muuttunut. Olennaisia muutoksia on tapahtunut erityisesti arvopaperimarkkinoita koskevassa sääntelyssä, jota ei ollut lainkaan voimassa olevan lain säätämisen aikaan. Julkisiin osakeyhtiöihin kohdistuu nykyään muun muassa kattava tiedonantovelvollisuutta koskeva säännöstö. Myös tilinpäätöstä koskevat säännökset ovat olennaisesti muuttuneet. Erityisesti EU:n kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja koskevat hankkeet vaikuttavat merkittävästi myös yhtiöoikeudelliseen sääntelyyn, kuten oman pääoman eriin, jakokelpoisten varojen muodostumiseen sekä mahdollisesti osakkeiden nimellisarvoa koskeviin kysymyksiin.

1.4.3. Kansainvälinen kehitys

Monissa maissa yhtiöoikeudelliset uudis-

tukset näyttävät perustuvan maan yhtiöiden kilpailukyvyyn parantamiseen, mikä johtaa yhtiöoikeuden sääntelyn tarkasteluun aikaisempaa selvemmin yhtiön eikä vain sen eri sidosryhmien näkökulmasta. Myös EU:n korkean tason työryhmä otti yhtiöoikeuden kehittämistä koskevassa raportissa lähtökohdaksi yritystoiminnan näkökulman.

Toinen selvä kehityssuuntaus on nykyisten osakkeiden nimellisarvoon ja kaavamaiseen velkojiensuojaan perustuvien järjestelmien uudelleenarviointi. Pyrkimys nimellisarvojärjestelmästä luopumiseen käy ilmi Ruotsin ja Ison-Britannian uudistusten valmisteluaineistosta sekä EU:n korkean tason työryhmän raportista. Tätä suuntausta tukee EU:n IFRS-asetus. IAS/IFRS-standardien mukaan meillä nykyään osakepääomaksi katsottuja eriä voidaan joutua merkitsemään vieraaseen pääomaan, mikä merkitsee sitä, ettei ainakaan nykyisen kaltainen nimellisarvoon perustuva järjestelmä voi pysyä ennallaan. Standardeita aiheutuu monia muitakin ongelmia nimellisarvoon perustuvalla pääomajärjestelmälle. Ison-Britannian uudistuksessa ja EU:n korkean tason työryhmän raportissa painotetaan tarvetta arvioida velkojiensuojajärjestelmää uudelleen.

Korkean tason työryhmä korostaa rajat ylittävää yritystoimintaa koskevien direktiivien säätämisen tärkeyttä. Eurooppayhtiötä koskeva asetus tuli voimaan vuonna 2004. Asetus mahdollistaa rajat ylittävän sulautumisen yhtiötä perustettaessa ja yhtiön kotipaikan vaihtamisen yhtiön toiminnan aikana. EU-säännöksiin liittyvät mahdollisuudet siirtää yhtiön oikeudellinen kotipaikka toiseen valtioon asettavat Suomen uuteen kilpailutilanteeseen. Myös tästä näkökulmasta on tärkeää, että osakeyhtiöoikeus tarjoaa yhtiöille riittävät toimintamahdollisuudet.

1.4.4. Yksittäiset lainkohdat

Osakeyhtiölain vuonna 1997 voimaan tullessa laajassa uudistuksessa muutettiin vain osaa osakeyhtiölaista. Sekä uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (89/1996 vp) että Osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietinnössä korostettiin sitä, että merkittävä osa laista ei ollut uudelleenarvioinnin kohteena ja että uudelleenarviointi olisi syytä tehdä. Uu-

distuksessa ei esimerkiksi juurikaan käsitelty osakeyhtiölain seuraamusjärjestelmää, kuten vahingonkorvausta koskevia säännöksiä.

Oikeusministeriössä kesällä 2000 laaditussa muistiossa luettiin niitä lainkohtia, jotka kaipaivat uudelleen arviointia: yhtiökokouksen menettelysäännökset, hallintoa koskevat pakottavat säännökset, sidotun pääoman pysyvyys sekä omien osakkeiden hankinta ja lunastaminen, vähimmäisosakepääomavaatimus, pakkoselvitystila, voitonjakokelpoiset varat, rakennejärjestelyt sekä seuraamusjärjestelmä.

Muistioon oli myös liitetty Teollisuus ja Työnantajat ry:n sekä Keskuskauppakamarin luettelot niistä lainkohdista, joissa on erityisesti havaittu ongelmia. Esimerkiksi Teollisuus ja Työnantajat ry kiinnitti huomiota yhtiökokousta ja päätöksentekoa, osakepääoman korottamista, omien osakkeiden hankkimista, hankittujen omien osakkeiden luovuttamista, lunastuslausekkeita, arvo-osuusjärjestelmää sekä jakautumista ja sulautumista koskeviin säännöksiin. Lisäksi viitattiin osakeyhtiölain ja arvopaperimarkkinalain (495/1989) päällekkäisyyksiin sekä osakeyhtiölain ongelmalliseen viittaussääntelyyn. Myös Keskuskauppakamarin luettelo sisälsi viittauksia useisiin osakeyhtiölain yksityiskohtiin.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Esityksen tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan uuden osakeyhtiölain säätämistä. Tavoitteena on joustava ja kilpailukykyinen osakeyhtiölaki, joka antaa riittävän turvan vähemmistöosakkeenomistajille ja velkojille. Lain tulisi palvella mahdollisimman hyvin erityisesti pieniä osakeyhtiöitä, jotka muodostavat valtaosan osakeyhtiöiden kokonaismäärästä. Niiden toiminnan helpottamiseksi laki on pyritty kirjoittamaan mahdollisimman selkeäksi käyttämällä pykäläotsikoita ja väliotsikoita sekä ryhmittelemällä säännökset käyttäjän kannalta nykyistä johdonmukaisemmin.

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että yhtiöiden toimintamahdollisuuksien hallittu lisääminen on yritystoiminnan tehokkuuden

ja yhtiöiden kilpailukyvyn kannalta keskeinen toimenpide. Tämä on esityksessä toteutettu ensinnäkin keventämällä erilaisia rajoituksia ja muotomääräyksiä tai poistamalla niitä. Edelleen sääntelyn tahdonvaltaisuutta ehdotetaan jonkin verran laajennettavaksi. Lisäksi laissa ehdotetaan säänneltäväksi menettelyjä, joita ei nykyisin ole lainkaan säännelty ja joihin siksi liittyy epävarmuutta. Muutenkin ehdotetaan sellaisia materiaalisia muutoksia, joilla voidaan vähentää toimintaan liittyvää epävarmuutta ja näin lisätä tosiasiallisia toimintamahdollisuuksia.

Toisaalta erityistä huomiota on kiinnitetty yhtiön sidosryhmien asemaan. Yhtiöiden toimintamahdollisuuksia lisäävät keinot on valittu siten, että niillä ei olisi olennaisia vaikutuksia yhtiön sidosryhmien, erityisesti vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojien asemaan. Lisäksi ehdotetaan erinäisiä säännöksiä, joilla näiden ryhmien asemaa voidaan turvata.

Ehdotuksen tavoitteena on, että laki antaisi mahdollisimman hyvät puitteet rehelliselle yritystoiminnalle. Ehdotuksessa on kuitenkin väärinkäytöksiä silmällä pitäen kiinnitetty huomiota oikeussuojajärjestelmän tosiasialliseen tehostamiseen.

2.2. Keskeiset ehdotukset

2.2.1. Lain rakenne ja kirjoittamistapa

Vaikka ehdotuksessa pyritään yhtiöiden toimintavapauden lisäämiseen, sääntelyä ei ehdoteta vähennettäväksi. On kaikkien yhtiöiden mutta erityisesti pienten yhtiöiden etujen mukaista, että keskeiset yhtiöoikeudelliset kysymykset säännellään laissa. Kattava sääntely tekee mahdolliseksi sen, että yritykset voivat toimia ilman turhia yhtiöoikeudellisista seikoista sopimisesta aiheutuvia kustannuksia. Yritysten toimintavapauden lisääminen ehdotetaan toteutettavaksi pääasiassa muuttamalla säännöksiä tahdonvaltaiseksi, sallimalla ja tarvittaessa sääntelemällä uusia menettelyjä sekä poistamalla eräitä muotomääräyksiä.

Laki on jaettu osiin siten, että hallintoa, rahoitusta, varojen jakamista, yritysjärjestelyjä ja seuraamuksia koskevat säännökset ovat omina kokonaisuuksinaan. Näin pyritään

helpottamaan erilaisten käytettävissä olevien mahdollisuuksien havaitsemista ja vertailua.

Sekä lain luvut että lukujen sisällä pykälät on pyritty sijoittamaan siten, että ne palvelisivat käyttäjien tarpeita, eikä esimerkiksi aina kulloinkin käsiteltävän menettelyn ajallista järjestystä noudattaen. Tämän vuoksi yhtiön hallintoa koskevat säännökset, jotka yleensä tulevat sovellettaviksi kaikissa osakeyhtiöissä, on sijoitettu heti yleisten säännösten jälkeen. Vasta tämän jälkeen säädetään rahoituksesta ja varojen jakamisesta. Yhtiön toimielimiä koskevassa sääntelyssä on katsottu asianmukaiseksi ensiksi kuvata, mitä toimielimet tekevät, ja vasta sen jälkeen säännellä esimerkiksi toimielinten jäsenten valintaa. Johtoa koskevat säännökset on kirjoitettu siten, että hallitusta, toimitusjohtajaa ja hallintoneuvostoa koskevat säännökset muodostavat omat kokonaisuutensa.

Lukuihin on lisätty väliotsikot ja kaikki pykälät on varustettu pykäläotsikolla. Pykälät on kirjoitettu mahdollisimman lyhyesti. Viittaukset muihin pykäliin on pääsääntöisesti tehty siten, että lainkohdan lisäksi viittauksesta yleensä käy ilmi se, mitä lainkohdassa säännellään. Niin sanottuja ”soveltuvin osin”-viittauksia on vältetty. Sitä vastoin ehdotus sisältää runsaasti informatiivisia viittauksia, joilla lukijan huomio kiinnitetään tiettyyn muualla säänneltyyn asiaan. Yhtiökokousta, kokouskutsua, kutsutapaa, kutsuaikaa sekä muita vastaavia seikkoja pyritään sääntelemään keskitetysti yhtiökokousta koskevassa luvussa. Sikäli kuin jotakin näistä seikoista ei ole tarkoituksenmukaista säännellä yhtiökokousluvussa, lukuun ehdotetaan otettavaksi viittaus lainkohtaan, jossa asiasta säädetään.

2.2.2. Yleisten periaatteiden korostaminen

Lain ensimmäisessä luvussa säädettäisiin osakeyhtiön toiminnan keskeisistä periaatteista. Kun ne esitellään lain alussa, lukija voi saada käsityksen siitä, mihin periaatteisiin laki perustuu ja mitä oikeushyviä laissa pyritään suojelemaan. Tämä edesauttaa jäljempänä säädettävien yksityiskohtaisempien pykäliden tarkoituksen ja sisällön ymmärtämistä.

Keskeisten periaatteiden esittäminen lain

alussa myös korostaa niiden merkitystä oikeusperiaatteina. Yhtiöoikeudellisen toiminnan monimutkaistuesssa ja toimintamahdollisuuksien lisääntyessä on tärkeää tuoda esille niitä periaatteita, joiden avulla ongelmalliset tilanteet viime kädessä ratkaistaan. Laajempaa ai-neellista merkitystä on yhtiön toiminnan tarkoitus, osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta ja johdon huolellisuusvelvoitetta koskevalla säännöksillä. Oman pääoman pysyvyyttä ja enemmistöperiaatetta koskevat säännökset ovat luonteeltaan ensisijassa informatiivisia.

Yhtiön toiminnan tarkoitus on ehdotuksen mukaan edelleen voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Kuten säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, yhtiön toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen ei ole tämän tarkoituksen vastaista. Se, että osakkeenomistajat saavat tuotonsa viimeisenä, merkitsee, että myös velkojien edut tulevat otetuiksi huomioon.

Yhdenvertaisuusperiaatteen merkityksen toivotaan entisestään vahvistuvan sillä, että voimassa olevan lain yhdenvertaisuutta koskevat säännökset yhdistetään ja esitetään lain alussa. Yhdenvertaisuusperiaatteen noudattaminen merkitsee sitä, että yhtiön varat jaetaan osakkeenomistuksen ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti, eikä niitä pyritä eri tavoin siirtämään osakkeenomistajien enemmistölle.

Johdon huolellisuusvelvollisuuteen sisältyy vaatimus huolellisesta toimimisesta, mutta myös velvollisuus edistää yhtiön eikä esimerkiksi vain keskeisten omistajatahojen etua. Velvollisuus suojaa vähemmistöosakkeenomistajia ja velkojia ja on tärkeä esimerkiksi johdon vahingonkorvausvastuun arvioinnin kannalta. Periaate ei ilmene suoraan nykyisestä laista, mutta sen on vakiintuneesti katsottu olevan voimassa.

2.2.3. Perustaminen

Osakeyhtiön perustamista koskevan ehdotetun sääntelyn lähtökohtana on, että yhtiön osakkeenomistajat ovat tiedossa perustamistoimien alkaessa. Kysymys on siten niin sanotusta simultaaniperustamisesta. Voimassa olevassa laissa lähtökohtana on niin sanottu suksessiiviperustaminen, jossa perustajien oletetaan olevan muita kuin osakkeenomista-

jia ja jossa osakkeenomistajat kokoontuvat päättämään yhtiön perustamisesta perustamiskokouksessa. Yhtiöitä ei kuitenkaan käytännössä koskaan perusteta tällä tavoin. Jos on tarve laajan osakkeenomistajajoukon keräämiseen yritystoiminnan alkuvaiheessa, se voidaan toteuttaa perustamisen jälkeen osakeannilla. Myös Ruotsissa ehdotetaan suksessiiviperustamisesta luopumista.

Koska kaikki osakkeenomistajat tiedetään perustamishetkellä, voimassa olevan lain erillistä perustamiskirjaa ja perustamiskokouksen pöytäkirjaa koskevasta sääntelystä ehdotetaan luovuttavaksi. Ehdotuksen mukaan osakkeenomistajat tekisivät yhtiön perustamisesta kirjallisen perustamissopimuksen, eikä erillisiä säännöksiä perustajista tarvittaisi, koska yhtiön johto valittaisiin heti perustamissopimuksen allekirjoituksella.

Perustamissopimukseen ja siihen liittyviin ehtoihin sovellettaisiin nykyistä selvemmin sopimusoikeudellisia periaatteita. Tämä on mahdollista, koska perustajaosakkeenomistajat tunnetaan ja he kaikki allekirjoittavat perustamissopimuksen. Sopimuksen ehtoja voidaan muuttaa vain yksimielisesti, jollei perustamissopimuksesta johdu muuta.

Apporttiomaisuutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Erikseen ei enää säädettäisi riippumattoman asiantuntijan lausunnosta, vaan hyväksytyt tilintarkastaja lausuisi apporttiomaisuudesta samassa yhteydessä kuin osakkeiden maksamisesta yleensäkin. Lausunto perustuisi perustamissopimukseen otettavaan apporttiselvitykseen. Muutos ei vaikuta sivullisten asemaan, mutta sen avulla voidaan keventää yhtiöille asetettavia hallinnollisia vaatimuksia. Apporttiomaisuutta koskevien muodollisuuksien laiminlyönnistä ei myöskään enää seuraisi tehostomuutta, vaan velvollisuus esimerkiksi vahingonkorvausoikeudenkäynnissä näyttää apporttiomaisuuden arvon asianmukaisuus. Vastaavia muutoksia ehdotetaan osakeantia koskevaan sääntelyyn.

Ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestys voisi olla hyvin suppea. Yhtiöjärjestyksessä olisi pakko määrätä vain yhtiön toiminimestä, kotipaikasta ja toimialasta. Muista voimassa olevan lain mukaan yhtiöjärjestyksessä määrättävistä seikoista olisi laissa olettamasäännökset, jotka tulevat sovellettaviksi, jollei yh-

tiöjärjestykseen oteta niiden sijaan toisenlaisia määräyksiä. Nykyiseen tapaan yhtiöjärjestyksessä olisi sallittua laajastikin määrätä yhtiön asioista.

Osakepääoman vähimmäismäärää koskevat säännökset ehdotetaan säilytettäväksi nykyisen kaltaisina.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Työryhmä ehdotti, että yhtiöllä ei olisi pakko olla erillistä yhtiöjärjestystä, mutta tästä on edeltä ilmenevin tavoin luovuttu. Lakiehdotuksen suhdetta pääomadirektiivin määräyksiin on selvennetty edellyttämällä, että hyväksytty tilintarkastaja aina antaa apportiomaisuudesta erillisen lausunnon, jossa kuitenkin voidaan laajasti viitata aikaisemmin laadittuun apporttiselvitykseen. Apporttiomaisuutta koskevia säännöksiä on tarkistettu myös siten, että apportiomaisuutta koskevien muodollisuuksien laiminlyönnistä ei seuraisi tehottomuutta, vaan edeltä ilmenevin tavoin velvollisuus näyttää apportiomaisuuden arvon asianmukaisuus.

2.2.4. Osakeomistuksen julkisuus

Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä poiketen lakiehdotuksen säännökset osakeomistuksen julkisuudesta vastaavat voimassa olevaa lakia.

2.2.5. Hallinto

Ehdotuksen toimitelmiä koskeva sääntely ei juurikaan sisällä yksittäisiä säännöksiä, jotka merkittävästi poikkeavat voimassa olevasta laista. Yksittäisissä tilanteissa säännöksiin tehdyillä lukuisilla tarkistuksilla voi kuitenkin olla suurikin merkitys. Suurimmat muutokset liittyvät säännösten esittämistapaan.

Ehdotus sisältää säännökset siitä, missä asioissa ja miten toimivaltaa voidaan siirtää yhtiökokouksen, hallituksen ja toimitusjohtajan välillä. Lähtökohtana on ollut voimassa olevan oikeuden kirjaaminen lakiin. Pääperiaatteena on, että hallituksen yleistoimivaltaan kuuluva asia voidaan siirtää yhtiökokoukselle ja hallitus voi ottaa päätettäväkseen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvan asian. Siirtäminen ei vaikuta yhtiön edustamiseen, joka määräytyy tavanomaisten periaatteiden

mukaan. Sitä vastoin siirtämisellä on merkitystä vahingonkorvausvastuun osalta, sillä vastuu siirretystä päätöksestä siirtyy lähtökohtaisesti päätöksen tekijälle. Hallitus voi toisaalta olla yhtiökokouksen tekemän päätöksen osalta vahingonkorvausvastuussa siksi, että se on pannut päätöksen täytäntöön. Jos hallitus yrittää siirtää muun kuin yleistoimivaltaansa kuuluvan asian yhtiökokouksen päätettäväksi, siirto ei kuitenkaan rajoita hallituksen vastuuta.

Toimivallan siirtämistä koskevat ehdotukset eivät koske hallintoneuvostoa. Hallintoneuvostolle ei voida siirtäjän vastuuseen vaikuttavalla tavalla siirtää asioita päätettäväksi, eikä hallintoneuvosto vastaavasti voi siirtää asioitaan muun toimielimen päätettäväksi.

Yhtiökokous

Ehdotuksen yhtiökokousta koskevassa 5 luvussa säädettäisiin pitkälti samoista seikoista kuin voimassa olevan lain 9 luvussa. Lähtökohtana on ollut se, että nykyinen yhtiökokousmenettely toimii kohtuullisen hyvin, vaikka kritiikkiä on jonkin verran kohdistettu siihen, että varsinaista äänestysmenettelyä, erityisesti äänestysjärjestystä, ei ole säännelty. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös se, että kokousmenettelyä koskeva sääntely on yhteisöoikeudessa yleensäkin suppeata. Myöskään sellaista vakiintunutta käytäntöä, joka voitaisiin kirjata lakiin, ei juuri ole.

Yhtiökokousta koskevissa säännöksissä ehdotetaan luovuttavaksi osakkeenomistajan asiamiehen esteellisyyttä koskevista säännöksistä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettäviä asioita on vähennetty. Päätöstä johdon vastuuvapaudesta ei enää tarvitsisi tehdä. Vastuuvapauspäätökset eivät käytännössä ole juurikaan rajoittaneet yhtiön kaneioikeutta, koska yhtiökokoukselle ei ole annettu niin paljon tietoja johdon toiminnasta, että päätöksellä olisi ollut oikeudellista sitovuutta. Kokouspaikkaa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiöjärjestysmääräyksen nojalla kokous voitaisiin pitää Suomen ulkopuolella.

Yhtiökokouskutsua, kutsuaikaa ja nähtävänä pidettäviä asiakirjoja koskevat säännökset on keskitetty yhtiökokousta koskevaan lukuun eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuun ot-

tamatta. Poikkeusten osalta luvussa on selkeä viittaus lainkohtaan, jossa asiasta säädetään. Muutoksilla on tarkoitus helpottaa yhtiökoukusten järjestämistä. Voimassa olevaa lakia on arvosteltu siitä, että yhtiökokouksiin liittyviä säännöksiä on lain eri osissa, jolloin niiden havaitseminen on vaikeaa. Myös kokouskutsuihin liittyviä muotomääräyksiä ehdotetaan kevennettäviksi. Esimerkiksi päätös omien osakkeiden hankkimisesta tai lunastamisesta ei edellyttäisi erityisen kirjallisen kutsun toimittamista osakkeenomistajille. Velvollisuus päätösehdotuksen pääasiallisen sisällön ilmoittamiseen kokouskutsussa rajoittuisi yhtiöjärjestyksen muutostilanteisiin.

Yhtiön johto

Hallitusta, toimitusjohtajaa ja hallintoneuvostoa koskevia säännöksiä ehdotetaan edelleen samaan lukuun, mutta erillisinä kokonaisuuksina.

Ehdotus ei sisällä voimassa olevan lain jakoa isoihin ja pieniin yhtiöihin. Erityisiä säännöksiä siitä, minkä kokoiseen yhtiöön voidaan valita hallintoneuvosto tai on pakko valita toimitusjohtaja, ei siten ole.

Hallitusta koskeviin säännöksiin ehdotetaan vähäisiä tarkistuksia. Tilanne, jossa hallituksen puheenjohtaja ei kutsu kokousta koolle esimerkiksi sairauden takia, on ratkaistu siten, että jäsenten enemmistö tai toimitusjohtaja voisi tällaisessa tapauksessa sen tehdä.

Hallintoneuvoston toimivaltaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että hallintoneuvostolle ei enää voitaisi uskoa toimitusjohtajan valintaa. Lähtökohtana on se, että hallituksen valitsee yhtiökokous tai, jos yhtiöjärjestyksessä niin erityisesti määrätään, hallintoneuvosto, ja hallitus puolestaan valitsee toimitusjohtajan. Hallintoneuvoston voimassa olevan lain mukaisista valintaoikeuksista on aiheutunut valta- ja vastuusuhteiden kannalta ongelmallisia ristiriitoja.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Ehdotus poikkeaa osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä siten, että hallintoneuvostolla olisi oikeus valita hallituksen jäsenet, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään. Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä ehdotettiin, että hallintoneuvostolla ei olisi

lainkaan voinut olla oikeutta hallituksen jäsenten valintaan.

2.2.6. Osakkeen nimellisarovottomuus

Nykytila ja kansainvälinen kehitys. Osakkeilla on perinteisesti ollut yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo. Tähän on liittynyt niin sanottu alikurssikielto, eli osakkeiden antamisen on tullut tapahtua vähintään nimellisarvon suuruudesta vastikkeesta. Nimellisarvoa vastaava osa vastikkeesta on kirjattu osakepääomaan ja osakkeen on katsottu edustavan nimellisarvon osoittamaa osuutta osakepääomasta. Mahdollinen nimellisarvon ylittävä osa vastikkeesta eli niin sanottu ylikurssi on puolestaan kirjattu erityiseen ylikurssirahastoon (aikaisemmin vararahastoon), joka osakepääoman tavoin on sidottua omaa pääomaa.

Vuonna 1998 toteutetun osakeyhtiölain muutoksen (824/1998) jälkeen yhtiöjärjestyksessä ei enää ole ollut välttämätöntä määrätä osakkeelle nimellisarvoa. Jos nimellisarvoa ei ole yhtiöjärjestyksessä määrätty, osakkeelle lasketaan kuitenkin kirjanpidollinen vasta-arvo jakamalla osakepääoma osakkeiden lukumäärällä. Tähän sovelletaan suurimmaksi osaksi samoja tai vastaavia sääntöjä kuin varsinaiseen nimellisarvoon, muun muassa alikurssikieltoa sekä säännöstä ylikurssin kirjaamisesta ylikurssirahastoon.

Kansainvälisesti osakeyhtiöoikeudessa on jo pitkään esiintynyt pyrkimys luopua nimellisarvojärjestelmästä. Yhdysvalloissa nimellisarvottomien osakkeiden liikkeeseenlasku sallittiin useimmissa osavaltioissa jo 1900-luvun alkupuolella, vaikka verotukseen liittyvistä syistä näihin päiviin asti on käytetty myös osakkeita, joilla on nimellisarvo. Nimellisarvottomiin osakkeisiin ei Yhdysvalloissa liity alikurssikieltoa eikä niille lasketa myöskään kirjanpidollista vasta-arvoa. Kanadassa tilanne on paljolti vastaava. Euroopassa nimellisarvottomat osakkeet ovat puolestaan jo vanhastaan olleet käytössä Belgiassa. Belgiassa osakkeille lasketaan kirjanpidollinen vasta-arvo, joka kuitenkin voi vaihdella esimerkiksi osakeantikohtaisesti. Myös Luxemburgissa on käytössä nimellisarvottomat osakkeet.

Ruotsissa Aktiebolagskommitté esitti lop-

pumietinnössään (SOU 2001:1) täydellistä siirtymistä nimellisarvottomaan järjestelmään, jossa alikurssikieltoa ei olisi eikä laissa säädettäisi myöskään kirjanpidollisesta vasta-arvosta. Isossa-Britanniassa nimellisarvottomaan järjestelmään siirtymistä on suunniteltu 1900-luvun alkupuolelta alkaen. Viimeksi asiaa on käsitelty edellä selostetun osakeyhtiölain kokonaisuudistushankkeen yhteydessä. Tavoitteena on ollut siirtyä aidosti nimellisarvottomaan järjestelmään, jossa ei ole alikurssikieltoa eikä osakkeilla ole myöskään kirjanpidollista vasta-arvoa. Niin Ruotsin kuin Ison-Britanniankin uudistusten jatkovalmistelussa on kuitenkin katsottu, ettei näin pitkälle voida mennä, koska pääomadirektiivi edellyttää, että julkisen osakeyhtiön osakkeilla on joko nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo.

Myös muissa maissa on selvitetty nimellisarvotonta järjestelmää koskevia kysymyksiä. Esimerkiksi Saksassa on toteutettu osittaista nimellisarvosääntelystä luopumista koskeva uudistus, joka pääperiaatteiltaan vastaa Suomen voimassa olevaa oikeutta.

Muutostarve. Nimellisarvo ei millään tavalla osoita osakkeen todellista arvoa tai muutakaan merkityksellistä taloudellista suurta taikka osakkeen tuottamia oikeuksia yhtiössä. Sen sijaan nimellisarvo ja sen kytkentä osakepääomaan monimutkaistavat perusteettomasti osakeoikeuksia ja yhtiön oman pääoman eriä koskevaa sääntelyä ja rajoittavat yhtiöiden toimintamahdollisuuksia. Nimellisarvo aiheuttaa myös käytännössä osakkeen arvoon liittyviä sekaannuksia. Nimellisarvojärjestelmä on lisäksi ongelmallinen IAS/IFRS-standardien näkökulmasta, koska niiden mukaan muun muassa eräitä lunastusehtoisia osakkeita voidaan taseessa joutua käsittelemään vieraana eikä omana pääomana. Nimellisarvo tai vasta-arvo ei myöskään ole tarpeellinen osakkeen yksilöinnin kannalta.

Nimellisarvon ja vasta-arvon oikeudellinen merkitys yhtiön eri etutahojen näkökulmasta rajoittuukin lähinnä edellä tarkoitettuun alikurssikieltoon. Alikurssikielto ei kuitenkaan takaa osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta osakkeita annettaessa, koska nimellisarvo ei käytännössä koskaan vastaa osakkeen todellista arvoa. Toisaalta alikurssikielto estää pe-

rusteettomasti osakkeiden antamisen nimellisarvoa alhaisemmasta hinnasta silloinkin, kun tämä olisi yhtiön edun ja osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun mukaista. Velvollisuus muutenkin merkitä ainakin nimellisarvoa vastaava määrä vastikkeesta osakepääomaan, vaikka tähän ei olisi tarvetta osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden näkökulmasta, rajoittaa aiheuttomasti yhtiön mahdollisuuksia määrätä pääomarakenteestaan.

Alikurssikieltoon ei ole perustetta myöskään velkojien suojan näkökulmasta, koska yhtiöön tuleva vastike parantaa velkojien asemaa vastikkeen suuruudesta riippumatta ja koska edes osakeoikeuksien antaminen vastikkeetta ei heikennä velkojien asemaa. Eri asia on se, että yhtiöön tulevan pääoman ja sen pysyvyyden tulee vastata näistä seikoista velkojille annettua kuvaa.

Ehdotuksen keskeinen sisältö. Ehdotuksen mukaan osakkeilla ei ole nimellisarvoa, ellei sellaisesta haluta yhtiöjärjestyksessä määrätä. Osakkeilla ei myöskään olisi nykyisen kaltaista nimellisarvoon rinnastuvaa kirjanpidollista vasta-arvoa, vaan ehdotuksessa kirjanpidollisella vasta-arvolla tarkoitettaisiin osakkeesta yhtiötä perustettaessa ja uusia osakkeita annettaessa osakepääomaan merkittävää määrää, joka voisi olla eri osakkeilla eri suuruinen. Kirjanpidollinen vasta-arvo ei mitenkään osoittaisi osakkeiden tuottamia oikeuksia eikä sillä siten olisi merkitystä esimerkiksi osakkeiden saman- tai erilaisuuden suhteen.

Sanottu merkitsee osakeoikeuksien ja osakepääoman erottamista toisistaan, jolloin osake ei edes kuvaannollisesti edusta osuutta osakepääomasta. Osakepääomaa voidaan esimerkiksi korottaa antamalla osakkeita ja osakkeita voidaan antaa osakepääomaa korottamatta. Vastaavat perusratkaisut toistuvat omien osakkeiden hankkimista ja lunastamista sekä osakepääoman alentamista koskevassa sääntelyssä: yhtäältä osakkeiden lunastaminen tai hankkiminen ja toisaalta osakepääoman alentaminen eivät ole yhteydessä toisiinsa.

Osakkeiden antamista koskevan sääntelyn kannalta ehdotus merkitsee erityisesti, ettei alikurssikieltoa sovelleta. Maksuton osakeanti on mahdollinen ilman rahastosiirtoja, ja

esimerkiksi osakkeiden jakaminen voidaan toteuttaa antamalla uusia osakkeita maksutta. Niin sanottua sekaemissiota koskevat säännökset eivät ole tarpeen. Nimellisarovottomuus myös edesauttaa osakkeista suoritettavan maksun omaan pääomaan merkitsemistä koskevan sääntelyn joustavoittamista jäljempänä esitetyllä tavalla. Toisaalta on huomattava, että osakkeista maksettavan määrän tulolle yhtiöön asetetaan ehdotuksessa olennaisilta osin vastaavat takeet kuin nykyään riippumatta siitä, merkitäänkö varat osakepääomaan vai vapaaseen omaan pääomaan. Tällä on merkitystä niin osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun kuin velkojien suojankin kannalta.

Nimellisarovottomuus tekee mahdolliseksi myös osakeyhtiön oman pääoman erää koskevan sääntelyn yksinkertaistamisen. Erillistä ylikurssirahastoa ei tarvittaisi, ja osakepääoma olisi ainoa yhtiöön sijoitetun sidotun oman pääoman erä.

Ehdotuksen mukaan jatkossakin voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä, että yhtiön osakkeilla on nimellisarvo. Määräyksen merkitys on siinä, että uusia osakkeita ei voida antaa ilman osakkeen nimellisarvon määrää vastaavaa osakepääoman korotusta. Muuten pääomajärjestelmää koskevat uudistusehdotukset koskisivat myös yhtiöitä, joiden yhtiöjärjestyksessä on nimellisarvoa koskeva määräys. Esimerkiksi osakkeesta maksettava nimellisarvon ylittävä osuus eli ylikurssi voitaisiin jäljempänä esitetyin tavoin merkitä vapaaseen omaan pääomaan. Toisaalta osakepääoma voisi nykyisestä poiketen eri tavoin muodostua suuremmaksi kuin osakkeen nimellisarvo kerrottuna osakkeiden lukumäärällä, esimerkiksi jos merkintähinta maksullisessa osakeannissa merkitään nimellisarvon ylittävältä osalta osakepääomaan tai osakkeita mitätöidään alentamatta samalla osakepääomaa. Erotus vastaisi nykyisen lain mukaan ylikurssirahastoon kirjattavaa määrää.

Suhde EU:n direktiiveihin. Pääomadirektiivillä tähdätään yhtäältä osakkeenomistajien ja toisaalta velkojien suojaamiseen. Myös nimellisarovoton järjestelmä täyttää direktiivin vaatimukset, vaikka direktiivin määräykset on kirjoitettu siitä lähtökohdasta, että yhtiön osakkeilla voi olla nimellisarvo. Nimellisarovon puuttuessa osakkeilla on kirjanpidollinen

vasta-arvo.

Pääomadirektiivin 8 artiklassa säädetään alikurssikiellosta. Tämän mukaan osakkeita ei saa antaa vastikkeesta, joka on niiden nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa alhaisempi. Kuten direktiivin valmisteluasiakirjoista ja esimerkiksi ehdotuksesta pääomadirektiivin muuttamiseksi (KOM(2004) 730 lopullinen, s. 3) ilmenee, tämä ei tarkoita sitä, että myöhemmissä osakeanneissa ei voitaisi soveltaa edellisessä annissa sovellettua alhaisempaa nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa. Pohjimmiltaan artikla merkitseekin, että osakepääomaan merkittävän määrän on todella vastattava vähintään määrää, joka yhtiötä perustettaessa tai muuten osakkeita vastiketta vastaan annettaessa ilmoitetaan osakepääomaan merkittäväksi. Tätä määrää voidaan kutsua nimellisarovoksi tai kirjanpidolliseksi vasta-arvoksi. Pääomadirektiivissä ei siten edellytä alikurssikieltoa voimassa olevassa osakeyhtiölaissa tarkoitetussa merkityksessä. Laki ehdotus on direktiivin mukainen.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Ehdotuksen pääomadirektiivin mukaisuutta on selvennetty nimenomaisella säännöksellä osakkeiden kirjanpidollisesta vasta-arvosta, jona pidetään osakkeesta osakepääomaan merkittyä määrää ja joka voi olla eri osakkeilla eri suuruinen. Selvennys ei merkitse asiallista muutosta osakeyhtiölakityöryhmän aitoa nimellisarovottomuutta koskeviin ehdotuksiin.

Toisin kuin osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä ehdotettiin, lakiin osakeyhtiölain voimaannpanosta tai esitykseen muutenkaan ei ehdoteta säännöksiä, joiden mukaan nimellisarovosta luopuminen seuraisi suoraan laista. Yhtiöt voisivat nykyiseen tapaan luopua nimellisarovosta niin halutessaan poistamalla yhtiöjärjestyksestään nimellisarvoa koskevan määräyksen.

2.2.7. Rahoitus

Sijoitus vapaan oman pääoman rahastoon

Ehdotuksen mukaan olettamassäänöksenä on, että uuden osakkeen merkintähinta merkitään kokonaisuudessaan osakepääomaan.

Merkintähinta voitaisiin kuitenkin joko kokonaan tai osittain merkitä vapaaseen omaan pääomaan. Yhtiön oman pääoman eriin ehdotetaan muun muassa tätä varten lisättäväksi rahasto, jonka nimi on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto. Varojenjako koskevissa säännöksissä rahaston alentaminen rinnastetaan menettelyllisesti voitonjakoon eli osingon jakamiseen. Yhtiökokous kuitenkin tekisi voitonjakopäätöksestä erillisen päätöksen silloin, kun vapaan oman pääoman rahastoa alennetaan. Yhtiössä tulee lisäksi aina olla lain mukaista vähimmäisosakepääomaa vastaava osakepääoma.

Voimassa olevassa osakeyhtiölaissa lähtökohtana on, että osakkeista maksettava määrä merkitään osakepääomaan ja nimellisarvon tai kirjanpidollisen vasta-arvon ylittävältä osalta ylikurssirahastoon, joka on osakepääoman tavoin sidotun oman pääoman erä. Voimassa olevan lain 6 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään kuitenkin nimenomaisesti menettelystä, jossa osakepääomaa alennetaan ja korotetaan samanaikaisesti. Tällöin ei tarvitse noudattaa velkojiensuojamenettelyä. Menettelyssä osakeannissa yhtiöön sijoitetut varat siirtyvät tosiasiallisesti yhtiön vapaaseen omaan pääomaan, voittovarojen tilille. Voimassa olevassa oikeudessa on myös katsottu, että vastikkeettomat sijoitukset vapaaseen omaan pääomaan ovat sallittuja.

Ehdotuksessa ei muuteta sitä periaatetta, että osakeyhtiön vapaaseen omaan pääomaan voidaan tehdä sijoituksia, jotka voivat olla vastikkeellisia tai vastikkeettomia. Sijoitus vapaaseen omaan pääomaan olisi jonkin verran nykyistä helpompi toteuttaa, erityisesti osakeannin yhteydessä, koska samanaikaisesti ei tarvitsisi tehdä päätöstä osakepääoman alentamisesta sillä määrällä, joka halutaan vapaaseen pääomaan. Helpotus on tosin vähäinen, koska nykyäänkään menettelyyn ei liity velkojiensuojamenettelyä. Ehdotuksen mukainen sijoitus vapaaseen omaan pääomaan olisi kuitenkin olennaisesti läpinäkyvämpi kuin nykyisin, koska sijoitus merkitäisiin erilliseen rahastoon, jolloin voittovarat ja sijoitettu pääoma pysyvät erillään. Nykylanteessa voittovarojen tilin saldosta ei voida tehdä päätelmiä yhtiön voitollisuudesta. Ehdotus on selkeämpi myös verotuksen kannalta, koska voitonjaon ja pääomanpalautusten

pitäminen toisistaan erillään helpottuu.

Ehdotuksella on huomattavaa merkitystä yhtiöiden rakennejärjestelyjen kannalta. Esimerkiksi sulautumisessa olisi yhtiöoikeudellisesti mahdollista menetellä siten, että vastaanottavan yhtiön antamia vastikeosakkeita vastaava oman pääoman korotus tapahtuu kokonaan vapaassa omassa pääomassa, lähinnä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastossa. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että sulautuvan yhtiön koko oma pääoma, myös sidottu oma pääoma, voi muuttua vastaanottavassa yhtiössä vapaaksi omaksi pääomaksi. Sulautumismenettelyyn liittyvä velkojiensuojamenettely tekee muutoksesta yhtiöoikeuden näkökulmasta mahdollisen. Tämä vastaa sitä, että niin sanotussa osakevaihdossa koko osakkeiden merkintähintaa vastaava määrä voitaisiin merkitä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Edellä arvioitua yritysjärjestelyä koskevaa oman pääoman kirjausta voidaan pitää myös kirjanpidollisesti asianmukaisena, koska esimerkiksi sulautuvan yhtiön omaa pääomaa ei kirjattaisi voittovaroiksi, vaan sijoitetuksi pääomaksi.

On toisaalta huomattava, että ehdotuksen mukaan osakkeista maksettavan määrän yhtiölle tulemista arvioidaan samalla tavalla riippumatta siitä, merkitäänkö määrä osakepääomaan vai vapaaseen omaan pääomaan. Yhtiön ja sen velkojen näkökulmasta ei ole merkittävää eroa sen suhteen, tuleeko osakepääomaan vai vapaaseen omaan pääomaan mahdollisesti merkityksi varoja, joita yhtiöllä ei ole.

Ehdotus vastaa pääpiirteissään Ruotsin Aktiebolagskommittén (SOU 2001:1) ehdottamaa sääntelyä. Ruotsin lain jatkovalmistelussa omaksutusta alikurssikiellosta kuitenkin johtuu, että Ruotsissa vain ylikurssi voisi olla vapaata omaa pääomaa. Ehdotukseen ei sisälly vastaavaa rajoitusta.

Muut keskeiset ehdotukset

Ehdotuksessa sallittaisiin poikkeuksellisissa tapauksissa maksuttoman osakeannin suuntaaminen. Menettelyn poikkeuksellisuus ilmaistaan ehdotuksessa siten, että suunnatulle ilmaisannille tulee olla yhtiön kannalta erittäin painava taloudellinen syy. Annin tu-

lee maksuttomuudestaan huolimatta ainakin pitkällä tähtäyksellä olla kaikkien osakkeenomistajien edun mukainen. Edellä tarkoitettuja erittäin painavia taloudellisia syitä voivat olla esimerkiksi osakepalkkioille perustuvat henkilöstön kannustinjärjestelmät tai tarve maksaa arvokkaamman osakelajin haltijoille korvausta osakelajeja yhdistettäessä. Ehdotuksessa korostetaan muutenkin erityisesti osakkeesta maksettavan vastikkeen merkitystä suunnatun osakeannin hyväksytävyyden arvioinnissa.

Yhtiö voisi myös antaa itselleen osakkeita maksutta. Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen eivät siten enää olisi käytännössä yksinomaisia tapoja saada yhtiön haltuun valmiiksi rekisteröityjä osakkeita luovutettavaksi esimerkiksi yrityskauppojen yhteydessä.

Ehdotuksessa myös kevennetään menettelysäännöksiä, jotka koskevat suunnattua osakeantia ja osakkeen maksamista apportiomaisuudella. Muun muassa tarvetta erityisten asiantuntijalausuntojen esittämiseen samoin kuin eräitä päätöksentekoa koskevia määräenemmistövaatimuksia karsitaan. Myös hallituksen valtuuttamista koskevia menettelyjä helpotetaan. Rekisteri-ilmoituksia koskevia säännöksiä yksinkertaistetaan ja joustavoitetaan nykyisestä. Tarkoituksena on luopua sellaisista menettelysäännöksistä, jotka ovat osoittautuneet muodollisuuksiksi ja joiden ei voida olettaa merkittävästi parantavan osakkeenomistajien tai velkojien oikeus-suojaa.

Pääomalainaa koskeva sääntely ehdotetaan säilytettäväksi paljolti nykyisen kaltaisena, vaikka yhtiön oman pääoman vähentymisen seuraamuksia lievennettäisiinkin jäljempänä esitetyllä tavalla. Tämä johtuu muun muassa pääomalainan vakiintuneesta asemasta rahoitusvälineenä.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Säännöksiä, jotka koskevat osakkeen maksamista apportiomaisuudella, on tarkistettu vastaavalla tavalla kuin edellä yhtiön perustamisen osalta on todettu. Optio- ja muiden erityisten oikeuksien antamiseen liittyviä rekisteröintimenettelyjä on tarkistettu siten, että ne olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset osakeantia koskevan sääntelyn kanssa.

2.2.8. *Varojen jakaminen ja jakokelpoiset varat*

Nykytila. Voimassa olevassa laissa vapaa oma pääoma muodostuu voittovaroista ja poikkeuksellisesti vastikkeetta saaduista varoista. Vapaaseen omaan pääomaan voidaan myös siirtää varoja sidotusta omasta pääomasta velkojiensuojamenettelyn jälkeen. Vapaaseen omaan pääomaan voidaan lisäksi sijoittaa varoja edellä esitetyin tavoin korotamalla osakepääomaa ja alentamalla sitä samanaikaisesti ilman velkojiensuojamenettelyä.

Varojen jakamista arvioidaan edelliseltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella. Kirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että yhtiön hallituksen on varojen jaon yhteydessä lisäksi arvioitava, ovatko jakokelpoiset varat edelleen yhtiön hallinnassa. On myös katsottu, että johdon on huolellisuusvelvollisuutensa nojalla varmistauduttava siitä, että yhtiö säilyy maksukykyisenä varojen jakamisen jälkeenkin.

Muutostarve ja ehdotuksen sisältö. Voimassa olevassa osakeyhtiölaissa lähdetään siitä, että taseen osoittama vapaa oma pääoma on eräin poikkeuksin jaettavissa osakkeenomistajille voittona. Laissa ei aseteta muita voitonjaon edellytyksiä. Voimassa olevan oikeuden mukaan johdon huolellisuusvelvollisuus sisältää kuitenkin velvollisuuden varmistua siitä, että yhtiö on jaon jälkeen maksukykyinen.

IAS/IFRS-standardien voimaansaattaminen Suomessa merkitsee, että suomalaisten osakeyhtiöiden taseissa tulee aikaisempaa enemmän olemaan realisoitumattomia arvonnkorotuksia. Standardien päätavoitteena ei ole yhtiön jakokelpoisen voiton määrittäminen, vaan laajemman kuvan antaminen yhtiön taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi taloudellisen toiminnan monimutkaistuessa taseeseen kirjattavien varallisuuserien arvostus monimutkaistuu. Esimerkiksi yrityskauppatilanteissa tase-erien arvostukseen voivat vaikuttaa paitsi ostettavan yrityksen liikearvo myös kaupasta odotettavat synergia- ja mittakaava-edut. Toisaalta velkojien näkökulmasta on merkitystä sillä, millainen hinta omaisuudesta on saatavissa, jos se realisoidaan markkinoilla. Tältä kannalta omaisuuden tase-

arvostus, jossa lähtökohtana on omaisuuden arvo yhtiölle itselleen, ei välttämättä anna oikeaa kuvaa.

Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä (s. 59—61) on kuvattu pohjoismaisten, manereurooppalaisen ja angloamerikkalaisten osakeyhtiölakien kehitystä ja muun muassa yhtiön maksukykyisyyden merkitystä eri maiden varojen jakamista koskevassa sääntelyssä. Kansainvälinen vertailu osoittaa, että maksukykyisyyden arviointi on useissa maissa keskeinen osa varojen jakoon liittyvää sääntelyä. Lisäksi kansainvälinen kehitys näyttäisi selvästi kulkevan suuntaan, jossa perinteinen niin sanottuun osakepääoman puskurivaikutukseen perustuva kaavamainen velkojensuojajärjestelmä kyseenalaistetaan ja korostetaan yhtiön maksukykyisyyden merkitystä varojenjaon jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että voitonjaon ja muun varojenjaon lisäedellytykseksi otetaan se, ettei jaosta päätettäessä tiedetä tai pitäisikään tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon johtavan maksukyvyttömyyteen. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että yhtiö säilyttää toimintaedellytyksensä, ja näin tehostaa velkojien suojaa.

Lisäksi ehdotetaan, että luovutaan konsernitaseeseen perustuvasta muodollisesta varojenjakorajoituksesta, joka on suomalainen erityispiirre. Ehdotus sisältää kuitenkin nykyisen kaltaisen selvollisuuden laatia konsernitilinpäätös silloin, kun yhtiöstä jaetaan varoja. Myös ehdotetaan kansainvälisten esikuvien mukaisesti, että keskeneräiseltä tilikaudelta ansaitun voiton (väliosingon) jakaminen vahvistetun tilinpäätöksen perusteella olisi sallittua. Vähemmistöosakkeenomistajien oikeudesta osinkoon voitaisiin määrätä yhtiöjärjestyksessä lain säännöksistä poikkeavasti. Vähemmistöosinko-oikeuden rajoittaminen laissa säädetystä edellyttäisi kuitenkin kaikkien osakkeenomistajien suostumusta.

Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä (s. 62—63) selostettujen pääomadirektiivin ja tilinpäätöstä koskevien direktiivien määräysten lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon, että tilinpäätösdirektiivin 33 artiklan 2 kohdan c alakohdassa kielletään arvonkorotusrahastoon kirjattujen realisoitumattomien arvonkorotusten jakaminen. Tämän

vuoksi ehdotetaan, että arvonkorotusrahasto on sidottua omaa pääomaa. Sidottua omaa pääomaa olisivat ehdotuksen mukaan myös sellaiset muut realisoitumattomat arvonkorotukset, jotka kirjanpitolainsäädännön mukaan merkitään erilliseen rahastoon. Näitä ovat kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ssä tarkoitettu käyvän arvon rahasto samoin kuin IFRS-standardeissa tarkoitettu käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Yhtiön maksukykyisyyttä koskevaa varojenjaon edellytystä on ehdotuksessa täsmennetty. Ehdotuksen mukaan varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai olisi pitänyt tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden, kun osakeyhtiölakityöryhmän mietinnön mukaan varoja ei olisi saanut jakaa, jos yhtiötä jaon seurauksena olisi uhannut maksukyvyttömyys. Lisäksi sisällöltään epäselvä säännös, jonka mukaan emoyhtiön jakaessa varoja olisi arvioitava, uhkaako konsernia maksukyvyttömyys, on jätetty pois ehdotuksesta.

Ehdotuksen mukaan arvonkorotusrahasto olisi edelleen sidottua omaa pääomaa, kun osakeyhtiölakityöryhmä ehdotti sen olevan vapaata omaa pääomaa. Muutos johtuu edellä mainitusta tilinpäätösdirektiivin määräyksestä. Myös muut erilliseen rahastoon merkittävät realisoitumattomat arvonkorotukset olisivat sidottua omaa pääomaa.

Oikeutta rajoittaa vähemmistöosinko-oikeutta yhtiöjärjestyksessä on ehdotuksessa tiukennettu siten, että määräyksen ottamiseksi yhtiöjärjestykseen edellyttää kaikkien osakkeenomistajien suostumusta.

Lähipiirilainat

Voimassa olevan osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:ssä rajoitetaan lainan antamista yhtiön lähipiiriin kuuluvalla siten, että lainan saa antaa vain jakokelpoisten varojen puitteissa ja turvaavaa vakuutta vastaan. Pykälän 6 momentissa rahalainan antamiseen rinnastetaan vakuuden antaminen pykälässä tarkoitettujen henkilön velvoitteesta.

Lainanantorajoituksesta on pykälän 2 momentissa eräitä poikkeuksia. Lainanto on

vapaata silloin, kun laina annetaan kunnalle, kuntainliitolle tai valtiolle (1 kohta), velallinen on samaan konserniin kuuluva osakeyhtiö tai osuuskunta tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö (2 kohta) ja silloin, kun laina on niin sanottu liiketoimintalaina (3 kohta). Konsernilainanantoa koskevaa poikkeusta lukuun ottamatta muut poikkeukset saatettiin voimaan vuonna 1981 osakeyhtiölakiin tehdyllä muutoksella.

Lähipiirilainoihin liittyvänä ongelmana on pidetty sitä, että osakkeenomistajille annetuilla lainoilla voidaan kiertää varojen jakamista koskevia säännöksiä. Lisäksi vain tietyille osakkeenomistajille annetut lainat voivat lain perustelujen mukaan loukata yhdenvertaisuusperiaatetta. Edelleen perustelujen mukaan lainoissa yhtiön johtohenkilöille saattaa olla kysymyksessä yhtiön varojen väärinkäyttö, kun lainojen antamisesta päättävät niiden saajat itse.

Konsernilainanannon osalta kiellosta tehtyä poikkeusta ei ilmeisesti ole osakeyhtiölain esitöissä käsitelty lainkaan. Niin sanottujen elinkeinolainojen antamista koskevaa poikkeusta on perusteltu (HE 11/1981 vp.) mm. toteamalla, että "lainan myöntäminen liiketoimintaa harjoittavalle velalliselle tulisi — tehdä mahdolliseksi silloin, kun lainan antaminen perustuu järkiperäisiin liiketaloudellisiin syihin ja laina käytetään yksinomaan velallisen elinkeinotoimintaan."

Voimassa olevat lähipiirilainoja koskevat yksityiskohtaiset säännökset ovat sikäli epä johdonmukaisia, että säännösten perusteluisa esitettyjä ongelmia voi liittyä mihin tahansa yhtiön ja sen lähipiirin välisiin toimenpiteisiin. Sääntely on voinut perustua verotuksellisille näkökohdille: eräänä keskeisenä tavoitteena on ollut estää varojen jakaminen yhtiöstä pitkäaikaisten lainojen muodossa.

Myös lainanantorajoituksista myönnettävät poikkeukset ovat epä johdonmukaisia. Esimerkiksi konsernin sisällä annettaviin lainoihin näyttäisivät liittyvän kaikki lähipiirilainanannon ongelmat. Kun konsernia ei yhtiölainsäädännössä käsitellä taloudellisena kokonaisuutena, ei konsernilainanannon erityisasemaakaan voida yhtiöoikeudellisesti perustella. Elinkeinolainoja koskeva poikkeus taas on sisällöltään epäselvä ja vesittää lainanantorajoituksia.

Lähipiirilainoja koskevaan sääntelyyn liittyy myös monenlaisia käytännöllisiä ongelmia. Keskeinen ongelma on syntynyt siitä, että suomalainen tytäryhtiö ei lain mukaan voi antaa lainaa ulkomaisen emoyhtiön ulkomaiselle tytäryhtiölle, toisin sanoen sisaryhtiölleen. Myös säännöksen soveltumiseen osuuskunnan muodostamassa konsernissa on liittynyt epäkohtia. Pohjoismaisessa keskustelussa on nähty EU-oikeuden kannalta ongelmalliseksi malli, jossa konsernilainan antamista pyrittäisiin rajoittamaan esimerkiksi kotimaisiin yhtiöihin tai edes pohjoismaisiin yhtiöihin. Mahdolliset kotimaisille konserneille tehtävät poikkeukset on ulotettava vähintäänkin ETA-alueen yhtiöille.

Edellä esitetyistä epä johdonmukaisuuksista ja käytännön ongelmista johtuen lakiin ei ehdoteta otettavaksi lähipiirilainoja koskevia erityissäännöksiä. Ratkaisua tukee pohjoismaiden ulkopuolisiin maihin tehty oikeusvertailu, jota on selostettu osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä (s. 63—64). On toisaalta korostettava, että on vain harvoin yhtiön edun tai yhtiön toiminnan tarkoituksen mukaista lainata merkittäviä rahasummia omistajalle tai johdon jäsenelle. Oikeussuojaa tällaisia toimia vastaan tehostavat vahingonkorvauslukuun sisältyvät ehdotukset tuottamusolettamasta. Lähipiirilainat voivat kuitenkin olla sallittuja esimerkiksi konsernitilanteissa, jossa konserniyhtiö saa konsernikassaan tehdystä sijoituksesta itselleen hyötyä esimerkiksi korkotuoton, vastaisen rahoituksen tai muun sellaisen edun muodossa.

2.2.9. *Omat osakkeet*

Nykytila ja ehdotuksen keskeinen sisältö. Voimassa olevassa laissa erotetaan omien osakkeiden lunastaminen, jota säännellään 6 luvussa, ja hankinta, jota säännellään 7 luvussa. Lähtökohtana on, että lunastaminen liittyy osakepääoman alentamiseen ja hankkiminen puolestaan tapahtuu vapaalla omalla pääomalla. Tämä erottelu ei kuitenkaan ole poikkeukseton. Voimassa olevassa laissa tytäryhtiötä kielletään hankkimasta emoyhtiön osakkeita.

Esityksessä ehdotetaan, että omien osakkeiden hankkimista ja lunastamista säännellään samassa luvussa. Hankkiminen ehdote-

taan määriteltäväksi vapaaehtoisuuteen perustuvaksi tavaksi hankkia yhtiön osakkeita ja lunastaminen pakolla tapahtuvaksi osakkeiden ottamiseksi yhtiölle. Käsitteiden kannalta ei ole merkittävää, millä oman pääoman erällä hankkiminen tai lunastaminen tapahtuu. Jos menettelyn yhteydessä alennetaan osakepääomaa, on noudatettava velkojien suojaamenettelyä. Tämä heijastaa ehdotuksessa omaksuttua ratkaisua erottaa osakeoikeudet ja osakepääoman muutokset toisistaan. Ehdotuksella pyritään samalla korjaamaan voimassa olevan lain käsitteiden epä johdon mukaisuutta.

Voimassa olevassa laissa tytäryhteisölle asetettu kieltä hankkia emoyhtiön osakkeita on osittain epä johdon mukainen, koska emoyhtiö voi itse hankkia omia osakkeitaan. Tytäryhteisölle asetettua hankkimiskielloa on myös käytännössä kierretty siten, että ulkomainen tytäryhtiö on tehnyt hankinnat. Vaikka tällainen menettely olisikin Suomen osakeyhtiölain vastainen, on siihen sovellettavaa lakia koskevien kysymysten takia hyvin vaikea käytännössä puuttua. Tytäryhteisölle on lisäksi kiellosta huolimatta voinut tulla emoyhtiön osakkeita osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n 2 momentin tarkoittamissa tilanteissa.

Voimassa olevan lain kannalta on pidetty epäselvänä tilannetta, jossa tytäryhteisölle tulee emoyhtiön osakkeita sulautumisvastikkeena. On esitetty, että osakeyhtiölain 7 luvun säännökset eivät koskisi tätä tilannetta. Tulkintaa voidaan ainakin eräissä tilanteissa pitää kyseenalaisena.

Esityksessä ei ehdoteta tytäryhteisölle asetettavaa nimenomaista kieltä hankkia emoyhtiön osakkeita. Emoyhtiön osakkeiden hankkiminen ei kuitenkaan voi yleensä olla tytäryhteisön toiminnan tarkoituksen mukaista. On myös selvää, ettei emoyhtiön johto voi menestyksellisesti kiertää omien osakkeiden hankkimista tai varojenjako kokevia säännöksiä käyttämällä välikättä, esimerkiksi tytäryhtiötä.

Esityksessä ehdotetaan, että tytäryhteisön hankkimat emoyhtiön osakkeet otettaisiin mukaan laskettaessa julkiselle osakeyhtiölle asetetun hankintarajoituksen täyttymistä. Ehdotuksen mukaan julkinen osakeyhtiö saisi hankkia korkeintaan kymmenesosan omista osakkeistaan.

Ehdotuksen suhdetta pääomadirektiivin määräyksiin on käsitelty osakeyhtiölakityöryhmän mietinnössä (s. 65—67) ja asianomaisten säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa.

2.2.10. Yritysjärjestelyt

Sulautuminen

Sulautumista koskeva sääntely ehdotetaan säilytettäväksi sisällöltään pääosin voimassa olevan lain kaltaisena. Sulautumismenettelyä kuitenkin yksinkertaistetaan ja nopeutetaan sallimalla sulautumiseen liittyvän velkojien suojaamenettelyn aloittaminen jo sulautumissuunnitelman rekisteröintipäivästä. Voimassa olevan lain mukaan kuulutus velkojille voidaan antaa vasta sulautumispäätöksen jälkeen. Velkojien suojaamenettelyn aikaistaminen tekee mahdolliseksi sen, että velkojien suojaamenettelyn kuulutusaika ja sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen kutsuaika kuluvat samanaikaisesti. Menettelyvaiheiden rinnakkaisuus mahdollistaa koko sulautumismenettelyn toteuttamisen hieman yli kolmessa kuukaudessa.

Uutuutena ehdotetaan säännöksiä niin kutsutusta kolmikantasulautumisesta, jossa muu taho kuin vastaanottava yhtiö, yleensä tämän emoyhtiö, antaa sulautumisvastikkeen sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille. Säännöksiä sovellettaisiin myös sellaisissa kansainvälisissä kolmikantasulautumisissa, joissa sulautumiseen osallistuvat yhtiöt ovat suomalaisia ja sulautumisvastiketta antava yhtiö on ulkomaalainen. Ehdotettu osakkeiden merkinnän muotomääräysten lieventäminen sekä alikurssikiellosta luopuminen voivat toisaalta helpottaa esimerkiksi sellaistenkin kolmikantasulautumisten toteuttamista, joissa vain sulautumisvastikkeen antajana on suomalainen yhtiö.

Käytännössä sulautumisia hankaloittaa olennaisesti voimassa olevan lain vaatimus välitilin päätöksen laatimisesta silloin, kun sulautumisesta päättävä yhtiökokous pidetään yli kuusi kuukautta tilinpäätöksen laatimisen jälkeen. Ehdotuksessa välitilin päätöksen laatimisvelvollisuus on rajoitettu sulautumisdirektiivin vähimmäisvaatimusten mukaiseksi eli vain niihin tilanteisiin, joissa su-

lautumissuunnitelma on laadittu yli kuusi kuukautta tilikauden päättymisen jälkeen.

Lakiin ei tässä vaiheessa ehdoteta rajat ylittäviä sulautumisia koskevia säännöksiä, koska asiaa koskeva EU:n direktiivi on valmis-teilla.

Sulautumiseen osallistuvat yhtiöt voivat sulautumismenettelyn aikana erilaisin toimenpitein vaikuttaa oman pääomansa tai osakkeidensa määrään. Esimerkiksi sulautumismenettelyn aikana toteutettu osakeanti voi merkitä sulautumisen vaihtosuhteen muuttamista toiseksi kuin sulautumissuunnitelmasa. Myös menettelyn aikana tapahtuva osingonjako, omien osakkeiden hankinta tai muu varojenjako voi vaikuttaa vaihtosuhteeseen. Varojenjako voi jopa vaarantaa sulautumisen täytäntöönpanon, jos sen johdosta vastaanot-tavalle yhtiölle tuleva omaisuus ei riitä kat-tamaan sen osakepääomaan merkittävää mää-rää. Tämän vuoksi ehdotuksessa edellytetään, että sulautumissuunnitelmaan otetaan nimenomainen maininta sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään. Säännös kattaa myös esimerkiksi päätöksen myydä huomattava osa yhtiön liiketoiminnasta. Ehdotuksen 1 luvun perusteluissa on käsitelty yhdenvertaisuusperiaatetta vastaavien periaatteiden soveltumista esimerkiksi sulautu-van yhtiön osakkeenomistajiin.

Jakautuminen

Myös jakautumista koskeviin säännöksiin ehdotetaan eräitä muutoksia. Lakiteknisesti merkittävin muutos on itsenäisten jakautumissäännösten kirjoittaminen täydellisinä lakiin, kun voimassa olevassa laissa tältä osin viitataan laajasti sulautumista koskeviin säännöksiin.

Sisällöllisesti jakautumissääntelyä uudiste-taan sulautumista vastaavalla tavalla. Menet-telyä nopeutetaan ja yksinkertaistetaan muun muassa aikaistamalla velkojiensuojamenette-lyä.

Esityksessä ehdotetaan, että jakautuminen olemassa olevaan eli aiemmin perustettuun yhtiöön sallittaisiin. Kysymys olisi tällöin asiallisesti jakautumisen ja absorptiosulau-

tumisen yhdistelmästä. Tällaiseen jakautumi-seen ei kuitenkaan edes vastaanottavassa yh-tiössä sovelleta sulautumista koskevia sään-nöksiä, vaan ehdotettu jakautumissääntely si-sältää myös vastaanottavaa yhtiötä koskevat säännökset.

Ehdotettu sääntely sallii nykyistä moni-muotoisemmat jakautumiset, jolloin jakau-tuminen voi myös nykyistä useammin vai-kuttaa osakkeenomistajien asemaan. Jakau-tuvan yhtiön osakkeenomistajat eivät toimi-vaan yhtiöön jakauduttaessa käytännössä saa samaa omistusosuutta vastaanottavasta yhti-östä kuin mikä heillä oli jakautuvassa yhtiös-sä. Ehdotus sisältää näitä tilanteita säännök-set osakkeenomistajien sekä optio- ja muiden erityisten oikeuksien haltijoiden oikeudesta lunastukseen vastaavaan tapaan kuin sulau-tumisessa. Lunastusmenettelyä ei sen sijaan ehdoteta sovellettavaksi perustettavaan yhti-öön tapahtuvassa jakautumisessa, jossa osak-keenomistajat saavat säännönmukaisesti vas-taanottavassa yhtiössä saman omistusosuuden ja samat oikeudet kuin jakautuvassa yh-tiössä. Muunlaiset perustettavaan yhtiöön ta-pahtuvat jakautumiset edellyttävät puolestaan yleensä kaikkien osakkeenomistajien suos-tumusta.

Yritysmuodon muuttaminen

Voimassa olevaan lakiin sisältyy säännök-siä yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta jul-kiseksi osakeyhtiöksi ja päinvastoin. Uuteen lakiin ehdotetaan otettavaksi myös säännök-set osakeyhtiön muuttamisesta osuuskunnak-si, avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhti-öksi sekä toiminnan jatkamisesta yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Muuttaminen toiseen yritysmuotoon edellyttää osakkeenomistajien yksimielisyyttä ja velkojiensuojamenettelyä.

Tarve nyt ehdotettuihin säännöksiin on tuo-tu esille usealta taholta, mutta erityisesti pienten yhtiöiden toimesta. Voimassa olevan lain mukaan on ollut mahdollista muuttaa osuuskunta tai henkilöyhtiö osakeyhtiöksi, mutta ei päinvastoin.

Yritysmuodon muuttamisen verokohtelu määräytyy verolainsäädännön mukaan, ja ve-rotus voi tosiasiaa rajoittaa yritysmuodon muutoksia.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän

mietintöön. Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä poiketen yritysmuodon muuttaminen ei ehdotuksen mukaan merkitsisi yhtiön purkautumista.

2.2.11. Yhtiön purkaminen

Osakeyhtiön purkamista koskevat säännökset uudistettiin lailla 1094/2000. Esityksessä ei tämän vuoksi ehdoteta purkamista koskevien säännösten laajamittaista uudistamista. Muutosta ehdotetaan kuitenkin voimassa olevan lain 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun pääoman vähentymiseen perustuvaa pakkoselvitystilaa koskevaan sääntelyyn. Voimassa olevan lain mukaan yhtiön on ryhdyttävä tervehdyttämistöimiin, jos yhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta. Velvollisuuden laiminlyöminen on varsinkin aikaisemmassa oikeuskäytännössä johtanut yhtiön johdon ankaraan vahingonkorvausvastuuseen, joka on muistuttanut suoraa vastuuta yhtiön veloista. Uudemmassa oikeuskäytännössä on palattu lähemmäksi yleisiä vahingonkorvausta koskevia periaatteita.

Voimassa olevan lain pakkoselvitystilaa koskevat säännökset poikkeavat insolvenssi-oikeuden yleisestä linjasta, koska velvollisuus asettaa yhtiö selvitystilaan perustuu kaavamaiseen taseasemaan perustuvaan arviointiin eikä maksukyvyttömyyteen. Voimassa olevat säännökset eivät ole käytännössä ole täyttäneet niitä tarpeita, joita niille on asetettu. Säännökset perustuvat oletukseen, että osakepääoma toimisi tehokkaana velkojien saatavia suojaavana puskurina. Käytännössä pääoman vähyyden takia selvitystilaan asetetut yhtiöt ovat säännönmukaisesti tulleet asetetuiksi konkurssiin, jossa velkojien jakoosuudet ovat jääneet olemattomiksi. Säännökset on myös eräissä tapauksissa sivuutettu velkojien ja yhtiön välisellä sopimuksella. Säännösten rikkomisesta seuranneet vahingonkorvausseuraamukset ovat kuitenkin olleet yhtiön johdon kannalta ankaria.

Kansainvälisesti pakkoselvitystilasäännökset ovat harvinaisia. EU-maissa vastaavat säännökset ovat voimassa Ruotsissa sekä josakin määrin Ranskassa. Pääomadirektiivin 17 artiklassa edellytetään, että pääoman vähentymisen takia yhtiökokous on kutsuttava koolle arvioimaan niitä toimia, joihin tilanne

antaa aihetta. Direktiivissä ei edellytetä mihinkään erityisiin pakollisiin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Pakkoselvitystilaa koskevat säännökset ehdotetaan korvattavaksi kaksivaiheisella sääntelyllä. Yhtiön olisi ensiksikin pidettävä yhtiökokous, jos yli puolet osakepääomasta on menetetty, mutta mistään pakottavista toimenpidevaihtoehdoista ei ehdoteta säädettäväksi. Jos yhtiön koko osakepääoma on menetetty, yhtiön olisi välittömästi tehtävä tätä koskeva rekisteri-ilmoitus. Pääomallainoja voitaisiin tässä vaiheessa nykyiseen tapaan käyttää yhtiön pääomatilanteen parantamiseen. Velvollisuuksien laiminlyöntiin perustuva vahingonkorvausvelvollisuus määräytyisi yleisten periaatteiden mukaan.

2.2.12. Seuraamusjärjestelmä

Ehdotuksessa on kiinnitetty huomiota siihen, että seuraamusjärjestelmä vastaa vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojien tarpeita. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole ollut olennaisesti muuttaa voimassa olevaa eri etutahojen välistä tasapainoa. Ehdotettavat muutokset merkitsevät monessa kohden yleisten oikeusperiaatteiden ja oikeuskirjallisuudessa esitettyjen kannanottojen kirjaamista lakiin.

Seuraamusjärjestelmää koskevat ehdotukset liittyvät osaltaan muualle lakiin ehdotettaviin muutoksiin. Esimerkiksi tytäryhteisöjen tiettyjä toimia ja lähipiirilainoja koskevan sääntelyn keventämisen vastapainoksi ehdotetaan vahingonkorvauslukuun säännöksiä lähipiiritransaktioiden aiheuttamasta tuottamusolettamasta. Tavoitteena on korvata jäykkää ja yksittäistapauksissa epäkohtia aiheuttavaa yksityiskohtaista sääntelyä yleisemmillä säännöksillä.

Päätöksen pätemättömyys

Päätöksen pätemättömyyttä koskevat säännökset vastaavat pääperiaatteiltaan voimassa olevan lain säännöksiä yhtiökokouksen päätöksen moittimisesta. Ehdotuksiin sisältyy kuitenkin eräitä sisällöllisesti merkittäviä uudistuksia.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiökokouksen päätöstä on yleensä moitittava kolmen

kuukauden määräajassa. Jos osakkeenomistajalla on viivästymiseen hyväksyttävä syy, ja päätöksen päteväksi jääminen olisi osakkeenomistajalle ilmeisen kohtuutonta, tämä voi kuitenkin nostaa kanteen vielä vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Tällaisesta kannemahdollisuudesta johtuvan epävarmuuden vähentämiseksi ja lain selkiyttämiseksi viimeksi mainittu säännös, jota on sovellettu vain hyvin harvoin, on jätetty pois ehdotuksesta.

Mitättömän ja muuten pätemättömän päätöksen välistä rajanvetoa ehdotetaan osittain tarkistettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan mitättömiä ovat muun muassa päätökset, jotka on tehty ilman lain tai yhtiöjärjestyksen edellyttämää osakkeenomistajan suostumusta. Tällä on tarkoitettu lähinnä voimassa olevan osakeyhtiölain 9 luvun 15 §:ssä nimenomaisesti mainittuja suostumustilanteita. Lain esitöiden mukaan kysymyksessä ovat päätökset, jotka ovat voimakkaiden vähemmistöintressien vastaisia (HE 27/1977 vp. s. 70). Toisaalta on katsottu, että pelkästään osakeyhtiölain niin sanotun yleislausekkeen tai yhdenvertaisuusperiaatteen rikkominen ei välttämättä aiheuta mitättömyyttä (KKO 1990:24). Tätä ei kuitenkaan voida pitää hyväksyttävänä silloin, kun kysymyksessä on selvästi yhdenvertaisuusperiaatetta loukkaava menettely. Selvästi illojaalit tilanteet, joissa osakkeenomistajien yhteisiä varoja käytännössä tarkoituksellisesti siirretään yhdelle tai useammalle osakkeenomistajalle, on perusteltua rinnastaa edellä mainittuihin, jo voimassa olevan lain mukaan mitättömiin päätöksiin. Sen vuoksi lakia ehdotetaan täydennettäväksi selvästi yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisen päätöksen mitättömyyttä koskevalla säännöksellä.

Periaatteellisesti merkittävä uudistusehdotus on se, että laissa säädettäisiin myös hallituksen päätöksen moittimisesta silloin, kun yhtiökokous on valtuuttanut hallituksen päättämään yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Yhtiökokouksen enemmistön päättäessä tällaisesta valtuutuksesta on vähemmistönsuojan kannalta ongelmallista, jos hallituksen valtuutuksen nojalla tekemää päätöstä ei voida moittia. Oikeuskirjallisuudessa ja hovioikeuskäytännössä onkin esiintynyt kannanottoja, joiden mukaan osakkeenomistajalla on

jo voimassa olevan oikeuden mukaan moiteoikeus tällaisessa tilanteessa, vaikei asiasta nimenomaisesti säädetäkään voimassa olevassa laissa. Tällainen oikeus ei myöskään kansainvälisesti ole mitenkään epätavallinen. Hallituksen päätöksiä koskeva moiteoikeus tunnetaan esimerkiksi Norjassa. Samoin esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa osakkeenomistajalla on mahdollisuus ajaa kannetta hallituksen päätöstä vastaan jo yleisten kanneoikeutta koskevien sääntöjen perusteella. Osaltaan hallituksen päätöksiä koskeva moiteoikeus tasapainottaa ehdotuksia, joiden mukaan valtuutusmenettely sallitaisiin aikaisempaa useammassa tilanteissa ja valtuutusta koskevaa sääntelyä muutenkin joustavoitettaisiin.

Moiteoikeuden on toisaalta katsottu aiheuttavan epävarmuutta ja lisäävän mahdollisuuksia oikeussuojakeinojen väärinkäyttöön. Moiteoikeuden on näistä syistä katsottu vaikeuttavan esimerkiksi hallituksen päättämien suunnattujen osakeantien käyttämistä yrityskauppojen toteuttamisessa. Ehdotuksessa on näistä syistä päädytty ratkaisuun, jonka mukaan moittia voidaan vain sellaisia hallituksen yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla tekemiä päätöksiä, joissa oikeussuojan tarve on erityisen korostunut. Tällaisiksi on katsottu päätökset, jotka aineellisen virheellisyyden vuoksi olisivat yhtiökokouksen päätöksinä mitättömiä. Viimeksi mainittuja vastaan voitaisiin siis reagoida samalla tavalla kuin yhtiökokouksen mitättömiä päätöksiä vastaan. Yleistä hallituksen päätöksiä koskevaa moiteoikeutta ei sen sijaan olisi.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Kuten edellä on esitetty, lakiin ei osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä poiketen ehdoteta nykyisen kaltaista säännöstä siitä, että yhtiökokouksen päätöstä voitaisiin poikkeuksellisesti moittia vielä yhden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä.

Vahingonkorvaus

Myös ehdotuksen vahingonkorvausta koskevat säännökset rakentuvat voimassa olevan lain periaatteille. Voimassa olevan oikeuden vahingonkorvaussäännöksiä on pääsääntöisesti pidetty hyvin toimivina. Ehdotuksilla ei yleisesti ottaen tavoitella vahingonkorvaus-

vastuun tiukentamista eikä helpottamista nykyisestä. Tavoitteena on pikemminkin ollut korjata yksittäisiä epäkohtia ja lisätä oikeusvarmuutta ottamalla lakiin säännökset eräistä aikaisemmin laissa sääntelemättömistä kysymyksistä. Koska vahingonkorvauksen asema oikeussuojakeinona on keskeinen, seuraavassa käsitellään kuitenkin vahingonkorvausta koskevia uudistusehdotuksia muita oikeussuojakeinoja laajemmin.

Oikeustilan selventämiseksi lakiin ehdotetaan ensinnäkin säännöksiä johtoa koskevasta tuottamusolettamasta silloin, kun vahinko on aiheutettu osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyksestä rikkomalla. Johdon ja yhtiön suhdetta voidaan kuvata asiamiessuhteeksi. Sopimus oikeudessa katsotaan vakiintuneesti, että sopimusta rikkoneen on vahingonkorvausvastuusta vapautuakseen osoitettava, ettei ole syyllistynyt tuottamukseen. Tähän on perusteltua osakeyhtiöoikeudessa rinnastaa johdon asiamiesasemaa määrittelevien osakeyhtiölain yksityiskohtaisten säännösten ja yhtiöjärjestyksen määräysten rikkominen. Tuottamusolettama vastaa paljolti sitä, mitä jo voimassa olevasta osakeyhtiöoikeudesta on oikeuskirjallisuudessa esitetty. Kysymyksessä olisi ehdotuksen mukaan kuitenkin vain oletama. Johdolla olisi mahdollisuus näyttää tuottamuksen puuttuminen, kun taas oikeuskirjallisuudessa on toisinaan esitetty, että osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkominen jo sellaisenaan merkitsee tuottamusta.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi tuottamusolettamasta myös silloin, kun johdon tai osakkeenomistajan vastuu koskee yhtiön läheisen kanssa tehdyllä toimella aiheutettua vahinkoa. Säännökset tehostavat oikeussuojaa niin sanottujen lähipiiritransaktioiden osalta ja toimivat vastapainona yksityiskohdaisen lähipiirisääntelyn keventämiselle.

Osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuun perusteita ehdotetaan puolestaan muutettaviksi siten, että vastuu ei nykyiseen tapaan edellyttäisi törkeää tuottamusta. Voimassa olevan lain esitöissä (HE 27/1977 vp. s. 111) törkeän tuottamuksen vaatimusta on perusteltu mm. sillä, ettei osakkeenomistajilta voida vaatia erityistä perehtyneisyyttä yhtiön toimintaan liittyviin kysymyksiin. Se, millaista perehtyneisyyttä osakkeenomistajalta voidaan kulloinkin edellyttää, voidaan kui-

tenkin ottaa ja tuleekin ottaa tuottamusarvioinnissa aina huomioon: tuottamusta ja siten muun muassa velvollisuutta tuntea lain ja yhtiöjärjestyksen sisältö arvioidaan eri tavoin esimerkiksi konsernin emoyhtiön ja toisaalta pörssiyhtiön piensijoittajaosakkaan kohdalla. Voimassa olevan lain esitöissä törkeän tuottamuksen vaatimusta on edelleen perusteltu sillä, että osakkeenomistajilla on oikeus pitää ensisijaisena tavoitteenaan omien etujensa edistämistä, sekä sillä, etteivät osakkeenomistajat vastaa yhtiön sitoumuksista. Tällaisia perusteluja ei voida pitää riittävinä silloin, kun kysymys on lain tai yhtiöjärjestyksen vastaiseen menettelyyn perustuvasta vahingonkorvausvastuusta. Muitakaan perusteita ei liene esitettävissä osakkeenomistajan vastuun kyseisen kaltaiselle rajoittamiselle silloin, kun kyse on yhtiössä aktiivisesti vaikutusvaltaansa käyttävän osakkeenomistajan lakia tai yhtiöjärjestyksestä rikkomalla aiheuttamasta vahingosta. Nykyinen törkeän tuottamuksen vaatimus rajoittaa osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuuta sellaisissakin tilanteissa, joissa vahingonkorvausvastuun asettaminen osakkeenomistajalle on selvästi perusteltua, kuten vaikutusvaltaansa väärinkäyttävälle emoyhtiölle tai muulle määräysvallan käyttäjälle. Toisaalta vaikka osakkeenomistajan korvausvastuu ehdotuksen mukaan syntyykin jo pelkällä tuottamuksella, on selvää, ettei vastuu juurikaan voi koskea esimerkiksi pörssiyhtiön yhtiökokouksen osallistuvaa pienosakkeenomistajaa, koska tältä ei voida edellyttää erityistä aktiivisuutta tai tietämystä yhtiön asioista. Ehdotuksella ei tarkoiteta tämän kaltaisten osakkeenomistajien vastuun ankaroitamista nykyisestä.

Myös yhtiön hallintoa koskevien säännösten selkeyttäminen uudistuksessa — esimerkiksi se, että yhtiökokous voi eräin edellytyksin tehdä päätöksiä lähtökohtaisesti hallitukselle kuuluvissa asioissa — puoltaa sitä, että yhtiön asioiden hoitamiseen osallistuvien tahojen vastuu on mahdollisimman yhdenmukainen. Vastuuperusteen yhdenmukaistamisella saatetaan myös välttyä vaikeilta rajanvetotilanteilta esimerkiksi sen suhteen, onko osakkeenomistajan, joka muodollisesti ei ole ollut hallituksen jäsen, tietyssä tilanteessa katsottava tosiasiaa muodostaneen yhtiön hallituksen ja onko häneen siten so-

vellettava hallituksen jäsentä koskevia vahingonkorvaussäännöksiä. Tällaisesta on löydettävissä esimerkitapauksia muun muassa pohjoismaisesta oikeuskäytännöstä, kuten NJA 1997 s. 418. Asiallisesti ei ole perusteltua, että yhtiössä vaikutusvaltaa käyttävän henkilön vahingonkorvausvastuu määräytyy eri tavoin riippuen siitä, toimiiko hän esimerkiksi hallituksen jäsenenä vai ei.

Yksittäisen osakkeenomistajan oikeus saada korvausta niin sanotuista välillisistä vahingoistaan eli ensi kädessä yhtiölle aiheutusta vahingosta poistettaisiin. Ehdotuksen mukaan osakkeenomistaja ei — toisin kuin voimassa olevan oikeuden mukaan (KKO 2000:89) — lainkaan voisi vaatia välillisen vahinkonsa korvaamista suoraan itselleen. Osakkeenomistajan olisi tämän sijaan tilanteessa ajettava omalla kustannuksellaan kannetta vahingon korvaamisesta yhtiölle. Lisäksi osakkeenomistajan kanneoikeuden käyttämiselle asetettaisiin laissa verraten ankarat edellytykset. Ehdotuksella pyritään selvittämään oikeustilaa ja välttämään muun muassa vaaraa saman vahingon korvaamisesta useampaan kertaan. Osakkeenomistajien määrävähemmistöllä olisi jatkossakin ilman erityisiä edellytyksiä oikeus ajaa vahingonkorvauskannetta yhtiön lukuun.

Voimassa olevan lain mukaiset vahingonkorvauskanteen nostamisen määräajat, johtohenkilön ja tilintarkastajan osalta kolme vuotta sekä osakkeenomistajan osalta kaksi vuotta, ovat osoittautuneet käytännössä lyhyiksi ja saattaneet johtaa sattumanvaraisiin tuloksiin. Mahdollisten korvausvelvollisten näkökulmasta määräajat eivät myöskään ole tehokkaasti poistaneet vahingonkorvauskanteiden uhasta aiheutuvaa epävarmuutta, koska muita kuin yhtiön lukuun ajettavia kanteita — esimerkiksi osakkeenomistajien ja velkojien omaan lukuunsa ajamia kanteita — on koskenut ainoastaan yleinen vanhentumisaika, aikaisemmin kymmenen vuotta. Vanhentumislainsäädännön uudistus ei ole ratkaisevasti poistanut tätä epävarmuutta, koska velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) mukainen yleinen kolmen vuoden vanhentumisaika on edelleen katkaistavissa vapaaehtoisesti ja se lasketaan muuhun kuin sopimussuhteeseen perustuvassa vahingonkorvauksessa alkavaksi vasta siitä, kun vahin-

gonkärsijä on saanut tiedon tai hänen olisi pitänyt saada tieto vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kaikkia osakeyhtiölaissa tarkoitettuja vahingonkorvauskanteita koskee erityinen viiden vuoden kanneaika. Syyt, joita edellä osakkeenomistajan tuottamusta käsiteltäessä on esitetty, puoltavat sitä, että myös osakkeenomistajaa koskee sama kanneaika kuin muita vastuuvollisia.

Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että osakeyhtiölain oikeussuojajärjestelmän tietty ydinalue on siten pakottavaa oikeutta, ettei yhtiöjärjestyksessä voida poiketa lain säännöksistä. Tämä koskee myös vahingonkorvaussäännöksiä. Ehdotuksessa ei kuitenkaan ole katsottu perustelluksi kokonaan sulkea pois yksimielisten osakkeenomistajien mahdollisuutta yhtiöjärjestyksessä rajoittaa yhtiön johdon vastuuta suhteessa yhtiöön. Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että vastuu tässä suhteessa voidaan rinnastaa sopimusoikeudelliseen vahingonkorvausvastuuseen, minkä vuoksi myös vastuun rajoittamisen tulee olla mahdollista samalla tavoin kuin sopimusoikeudessa. Siten yhtiöjärjestyksessä voitaisiin ehdotuksen mukaan määrätä johdon vastuun rajoittamisesta yhtiötä kohtaan. Rajoitus ei kuitenkaan olisi tehokas, jos on rikottu pakottavia säännöksiä eli sellaisia säännöksiä, joista ei muutenkaan voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksillä. Sopimusoikeudessa vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti rajoitus ei myöskään olisi tehokas, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeästi tuottamuksesta. Vahingonkorvausvastuuta suhteessa muihin tahoihin kuin yhtiöön ei voitaisi yhtiöjärjestyksessä rajoittaa. Rajoituksen ensisijainen merkitys liittyyneen pieniin, voimakkaasti kasvaviin yhtiöihin, joihin halutaan saada kokeneita ulkopuolisia hallituksen jäseniä.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Osakkeenomistajien oikeussuojan turvaamiseksi ehdotukseen on palautettu paljolti voimassa olevan lain kaltainen säännös määrävähemmistön oikeudesta ajaa vahingonkorvauskannetta yhtiön lukuun. Tämä täydentää kanneoikeutta, joka yksittäisellä osakkeenomistajalla on ehdotuksen mukaisilla erityisillä edellytyksillä. Lisäksi määräys, jolla rajoitetaan johdon korvausvastuuta yh-

tiötä kohtaan, voitaisiin osakeyhtiölakityöryhmän ehdotuksesta poiketen ottaa yhtiöjärjestykseen vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

2.2.13. Oikeuslaitokseen ja viranomaisiin liittyvät muutokset

Ehdotuksessa omaksuttu siirtyminen kohti joustavampaa sääntelyä asettaa aikaisempaa enemmän vaatimuksia tuomioistuinten ratkaisutoiminnalle. Osakeyhtiöoikeudellisten riita-asioiden määrä on tuomioistuinten käsittelemiin juttumääriin suhteutettuna vähäinen: koko maan alioikeuksissa on viime vuosina ratkaistu osakeyhtiölain soveltamista koskevia riita-asioita yhteensä vain reilut sata asiaa vuodessa. Tämän vuoksi osakeyhtiöoikeudellisten asioiden erityisosaamista ei muodostu tuomioistuimissa ilman juttujen keskittämistä tiettyihin tuomioistuimiin. Näin ollen ehdotetaan, että osakeyhtiöoikeudelliset riita-asiat keskitettäisiin kahdeksaan kärjäoikeuteen eli Ahvenanmaan, Helsingin, Kuopion, Lahden, Oulun, Tampereen, Turun ja Vaasan kärjäoikeuteen. Nämä alioikeudet on valittu ennen kaikkea yritystoiminnan sijainnin ja muiden maantieteellisten näkökohtien perusteella. Myös on kiinnitetty huomiota alioikeuksien kokoon: valitut alioikeudet ovat pääsääntöisesti niin suuria, että niiden koko tekee mahdolliseksi tuomarien erikoistumisen esimerkiksi osakeyhtiöasioihin myös tuomioistuimen sisällä.

Lisäksi muutoksenhakuasteita lunastusriiidoissa, jotka ensi asteena ratkaistaan osakeyhtiölain mukaisessa lakimääräisessä välimiesmenettelyssä, ehdotetaan vähennettäväksi. Välimiesmenettelyä koskevat säännökset samoin kuin säännökset vähemmistöosakkeenomistajien etuja valvovasta uskotusta miehestä varmistavat sen, että erimielisyys ratkaistaan heti ensimmäisessä asteessa oikeudenmukaisessa ja puolueettomassa menettelyssä. Välimiesoikeuden ratkaisusta voitaisiin hakea muutosta valittamalla siitä toimivaltaiseen kärjäoikeuteen. Kärjäoikeuden ratkaisuun voitaisiin ehdotuksen mukaan edelleen hakea valituslupaa suoraan korkeimmassa oikeudessa. Nykyisen kaltainen neliportainen oikeudenkäyntimenettely olisi

asioiden laatuun nähden tarpeettoman raskas sekä riidan kestoa pidentävä. Muutoksenhaun järjestely muistuttaisi kiinteistömuodostamislain (554/1999) mukaista muutoksenhaku, jossa toimitusinsinöörin päätökseen haetaan muutosta maa- ja metsätalouden alioikeudessa, ja tämän päätökseen haetaan muutosta pyytämällä valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.

Keskeiset erot osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön. Osakeyhtiöasioita käsitteleviksi alioikeuksiksi ehdotetaan edellä mainittuja kahdeksaa kärjäoikeutta, kun osakeyhtiölakityöryhmä ehdotti kuutta alioikeutta, jotka olisivat olleet hovioikeuspaikkakuntien kärjäoikeudet.

Ehdotus eroaa osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä sen suhteen, miten muutoksenhaku lakisääteissä välimiesmenettelyssä on järjestetty. Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnön mukaan välimiesten ratkaisusta olisi haettu muutosta suoraan hovioikeudessa, jonka ratkaisusta olisi haettu valituslupaa korkeimmalta oikeudelta, kun taas ehdotuksen mukaan välitystuomiota koskeva valitus tehdään kärjäoikeudelle, jonka ratkaisusta puolestaan haetaan valituslupaa suoraan korkeimmalta oikeudelta. Ehdotettua sääntelyä on pidetty perustellumpana tuomioistuinten keskinäisen työnjaon kannalta.

Ehdotukseen ei ole otettu osakeyhtiölakityöryhmän ehdottamia säännöksiä, joiden mukaan eräät osakeyhtiölain mukaiset hallintoasiat siirrettäisiin lääninhallituksilta patentti- ja rekisterihallitukselle. Ehdotuksen mukaan muun muassa yhtiökokouksen koolle kutsumisesta eräissä tilanteissa samoin kuin erityisen tarkastuksen määräämisestä päättäisi siten nykyiseen tapaan lääninhallitus.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Kansantaloudelliset vaikutukset

Ehdotuksessa pyritään yritysten toimintamahdollisuuksien lisäämiseen hallitulla tavalla. Tämä tarkoittaa yhtäältä yhtiökohtaisten, tehokkaiden menettelyjen sallimista nykyistä useammin. Toisaalta tämä tarkoittaa

sitä, ettei vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojien asemaan tule tarpeettomia epävarmuustekijöitä.

Uudistuksen lähtökohdat ja ehdotusten tavoitteet johtavat yhtiöiden toiminnan tehostumiseen ja siten vallalla olevan käsityksen mukaan myös taloudellisiin tehokkuusuihin. Tehokkuusetujen määrällinen arvioiminen ei ole mahdollista, mutta niiden olemassaolo käy ilmi muun muassa osakeyhtiölakityöryhmän mietintöön ja sitä edeltäneeseen osakeyhtiölain kehittämistä koskevaan arviomuistioon annetuista lausunnoista.

Ehdotukset on pyritty laatimaan siten, ettei velkojien ja vähemmistöosakkeenomistajien yhtiöön liittyvä riski lisäänty tavalla, joka nostaisi yritysrahoitukseen liittyviä kustannuksia.

Ehdotuksessa on tavoiteltu sääntelyjärjestelmän kilpailukykyä. Kilpailukyky lisää mahdollisuuksia säilyttää suomalaiset yhtiöt suomalaisina ja lisää Suomen houkuttelevuutta sijoittautumispaikkana. Yhtiöiden sijoittautumisella Suomeen on katsottu olevan kansantaloudellisesti myönteisiä vaikutuksia.

Välittömät kustannusvaikutukset

Osakeyhtiölaista aiheutuu yhtiöille vain vähäisiä välittömiä taloudellisia rasitteita. Ehdotuksessa näitä on kuitenkin mahdollisuuksien mukaan pyritty vähentämään.

Ehdotuksessa muun muassa vähennetään erilaisia tilintarkastajien lausuntoja, mikä jossain määrin vähentää niistä yhtiöille johtuvia kustannuksia.

Mahdollisuus laatia yhtiöjärjestys suppeana vähentää yhtiön perustamiskustannuksia sikäli kuin lain oletettamäärästä poikkeamiseen tai muihin erityisiin yhtiöjärjestysmääräyksiin ei ole tarvetta. Tätä kautta myös rekisteriviranomaisen työmäärä voi vähentyä, mikä voi puolestaan vaikuttaa alentavasti rekisterin perimiin maksuihin.

Toisaalta rekisteriviranomaiselle aiheutuu uudistuksesta kertaluonteisia muun muassa tietojärjestelmien muuttamisesta johtuvia kustannuksia. Koska patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto, kustannukset on ainakin pääsääntöisesti katettava rekisterin perimillä maksuilla.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Juttujen keskittäminen tiettyihin käräjäoikeuksiin vaikuttaa näiden käräjäoikeuksien työmääriä lisäävästi ja vastaavasti muiden käräjäoikeuksien työmääriä vähentävästi. Tämä voi vaikuttaa myös henkilöstötarpeen jakautumiseen käräjäoikeuksien välillä. Edellä esitetyt mukaisesti juttumäärät ovat kuitenkin kokonaisuudessaan vähäisiä, joten muutosten ei pitäisi olla merkittäviä. Myös lunastusmenettelyä koskevaan muutoksenhakuun ehdotettujen muutosten vaikutukset ovat hyvin vähäisiä juttumäärien pienuuden takia.

3.3. Vaikutukset talousrikollisuuteen ja harmaaseen talouteen

Ehdotuksella ei ole olennaisia vaikutuksia talousrikollisuuteen tai harmaaseen talouteen.

4. Asian valmistelu

Arviomuistio

Oikeusministeriö julkaisi 7 päivänä heinäkuuta 2000 muistion ”Osakeyhtiölain uudistaminen –tavoitteena kilpailukykyisempi yhtiöoikeus”. Muistiossa arvioitiin mahdollisuuksia kehittää osakeyhtiölakia siten, että laki vastaisi paremmin yhtiöiden toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten asettamiin haasteisiin. Muistiossa esitettyjä toimintaympäristön muutoksia on selostettu jaksossa 1.4.2.

Muistiossa arvioitiin, että yhtiöoikeudellisessa sääntelyssä olisi aikaisempaa selvemmin otettava tavoitteeksi yhtiöiden toimintaedellytysten turvaaminen. Tavoite sisältää vähemmistöosakkeenomistajien ja velkojien asianmukaisen suojan, koska mahdolliset tähän liittyvät ongelmat ja kustannukset jäävät viime kädessä yhtiön itsensä vastattaviksi. Eriyisten yhteiskunnan suojaintressien katsottiin olevan parhaiten järjestettävissä erityislainsäädännössä, kuten vero-, työ- ja ympäristölainsäädännössä.

Muistiossa esitettiin, että erilaisiin toimintaympäristön muutoksiin voitaisiin parhaiten vastata laatimalla nykyistä joustavampi osa-

keyhtiölaki. Joustavaan sääntelyyn arvioitiin voitavan pyrkiä laajentamalla sopimusvapautta, lisäämällä tahdonvaltaista sääntelyä pakottavan sääntelyn kustannuksella, nojautumalla osakeyhtiöoikeuden yleisiin periaatteisiin sekä korostamalla jälkikäteisten oikeussuojakeinojen merkitystä kieltojen ja muotomääräysten sijasta. Laajan tahdonvaltaiseen suuntaan kehitetyn taustasääntelyn katsottiin täyttävän nykyisen oikeusvarmuuden ja helppouden vaatimuksen mutta antavan samalla mahdollisuuden sopia yhtiökohtaisista tehokkaista menettelyistä. Muistiossa ehdotettiin lain uudistamisen tavoitteeksi sitä, että toimenpide, joka ei loukkaa kenenkään oikeutta, voitaisiin toteuttaa osakeyhtiölain sitä estämättä.

Muistiossa kiinnitettiin erityistä huomiota tarpeeseen kehittää oikeussuojajärjestelmää varsinkin siinä tapauksessa, että uusien yhtiöoikeudellisten ratkaisujen hakeminen lisääntyy ja lain tulkinnessa nojaututaan josakin määrin aikaisempaa useammin nojautumaan yhtiöoikeuden yleisiin periaatteisiin.

Muistiossa korostettiin erityisesti pienten yhtiöiden näkökulmasta tarvetta selkeyttää lakia. Koska selonottoon liittyvät kustannukset ovat suhteellisesti suurimpia pienissä yhtiöissä, selkeydellä on pienten yhtiöiden kanalta erityinen merkitys.

Oikeusministeriö lähetti taustamuistion laajalle lausuntokierrokselle. Selvä enemmistö lausunnonantajista, muun muassa kaikki elinkeinoelämää edustavat tahot, kannatti muistiossa ehdotettua osakeyhtiölain kokonaisuudistusta sekä piti ehdotettuja lähtökoh- tia ja tavoitteita oikeina. Lausunnonantajilla oli huomattavasti yksityiskohtiin liittyviä näkökohtia sekä ehdotuksia lähemmin tarkasteltavista lain kohdista.

Osakeyhtiölakityöryhmä

Arviomuistion saaman myönteisen lausuntopalautteen jälkeen oikeusministeriö asetti osakeyhtiölakityöryhmän valmistelemaan uutta osakeyhtiölainsäädäntöä. Työryhmälle asetetut tavoitteet ja lähtökohdat perustuvat arviomuistiossa esitettyihin näkökohtiin. Lisäksi työryhmälle asetettiin laajaa asiantuntemusta edustanut seurantaryhmä, jolle esiteltiin työryhmän työtä sen edetessä ja jonka

jäsenillä oli siten jo työryhmän työn aikana tilaisuus ottaa kantaa ehdotuksiin. Osakeyhtiölakityöryhmä antoi mietintönsä 6 päivänä toukokuuta 2003.

Osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 59 taholta, jotka edustivat lähinnä viranomaisia, tiedeyhteisöjä, työmarkkinatahoja, teollisuutta ja kauppaa, pankkeja, vakuutusyhtiöitä, yrittäjiä, osakesäästäjiä sekä asianajajia. Näistä lausunnon antoivat 51 viranomaista ja yhteisöä, minkä lisäksi saatiin joitakin muita lausuntoja. Valtaosa lausunnonantajista kannatti osakeyhtiölain kokonaisuudistusta työryhmän mietinnön pohjalta. Työryhmän katsottiin onnistuneen erityisesti ehdotetun lainsäädännön joustavuuden ja kielellisen selkeyden suhteen. Toiselta puolen joustavuuden katsottiin antavan erityistä aihetta huolehtia ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden säilymisestä. Yksityiskohtien osalta lausuntoihin sisältyi suuri määrä huomautuksia ja erisuuntaisia kannanottoja. Lausunnoista on laadittu yhteenvedo (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2003:39).

Jatkovalmistelu

Ehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä osakeyhtiölakityöryhmän mietinnön sekä siitä saadun lausunto- ja muun palautteen pohjalta. Jatkovalmistelusta järjestettiin 28 päivänä tammikuuta 2004 keskustelutilaisuus, jossa edustettuina olivat muun muassa osakeyhtiölakityöryhmän seurantaryhmässä edustettuina olleet tahot. Luonnos uuden osakeyhtiölain pykäliksi ja yksityiskohtaisiksi perusteluiksi julkaistiin oikeusministeriön verkkosivuilla 8 päivänä joulukuuta 2004 ja sen johdosta järjestettiin uusi keskustelutilaisuus 17 päivänä tammikuuta 2005. Lisäksi luonnos laiksi osakeyhtiölain voimaannpanosta julkaistiin oikeusministeriön verkkosivuilla 4 päivänä helmikuuta 2005.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esityksen tilintarkastusta koskevat ehdotukset, erityisesti lain 7 luku, mutta myös

yleisemmin pääoman yhtiöön tulemista koskevat säännökset ovat yhteydessä tilintarkastuslain kehitykseen. Sama koskee varojen jakamista. Voimassa olevan lain mukaan tilintarkastajan on lausuttava voitonjakoehdotuksesta, mutta tästä lausunnosta luopumista on esitetty. Kauppa- ja teollisuusministeriön tarkoituksena on antaa hallituksen esitys tilintarkastuslain muuttamisesta lähiaikoina. Esitys voi vaikuttaa osakeyhtiölaissa tilintarkastuslakiin tehtyihin viittauksiin. Jos esityksessä ehdotetaan joko tilintarkastuspakosta luopumista tai hyväksytyin tilintarkastajan käyttövelvollisuuden laajentamista, on osakeyhtiölain aineelliseen sisältöön tehtävä vastavat muutokset.

Lisäksi valtiovarainministeriössä valmistellaan arvopaperimarkkinalain 6 luvun julkisia ostotarjouksia koskevien säännösten muuttamista siten, että ne täyttäisivät julkisista ostotarjouksista annetun direktiivin

2004/25/EY vaatimukset. Asiaa koskeva hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2005. Arvopaperimarkkinalain 6 luvun säännökset ovat jäljempänä esitetyin tavoin yhteydessä osakeyhtiölakiehdotuksen 18 luvun vähemmistöosakkeiden lunastamista koskeviin säännöksiin, minkä vuoksi ehdotusten käsittelyssä on huolehdittava arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain säännösten yhteensovittamisesta.

5.2. Kansainväliset velvoitteet

Edellä on kuvattu ehdotuksen suhdetta EU:n yhtiöoikeudellisiin direktiiveihin ja asetuksiin sekä kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin. Ehdotus on laadittu siten, että se täyttää EU:n yhtiöoikeudellisten säännösten vaatimukset eikä siitä ei aiheudu estettä kansainvälisten tilinpäätösstandardien käytämiselle.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Osakeyhtiölaki

I OSA. **Yleiset periaatteet, perustaminen ja osakkeet**

1 luku. **Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen**

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiön toiminnan keskeisistä periaatteista. Lisäksi lukuun ehdotetaan säännöksiä lain soveltamisesta yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä muualla laissa säänneltyihin erityisiin osakeyhtiöihin, kuten liikepankkeihin. Luvussa ehdotetaan säädettäväksi myös lain kansainvälisyksityisoikeudellisesta soveltamisesta.

Tässä luvussa, samoin kuin osakeyhtiölaissa yleisemminkin, säännellään osakkeenomistajien, velkojien ja yhtiön johdon ase-

maa ja keskinäisiä suhteita. Osakeyhtiön toiminnan keskeisillä periaatteilla tarkoitetaan tässä yhtiöoikeudellisesti merkittävien oikeussuhteiden kannalta tärkeimpiä periaatteita. Muita yhteiskunnan kannalta tärkeitä yritystoiminnan reunaehtoja sisältyy erityislainsäädäntöön, kuten vero-, ympäristö- ja työlainsäädäntöön. Yritysten yhteiskunnallinen vastuu toteutuu yhtäältä erityislainsäädännön ja toisaalta yleisen mielipiteen välityksellä. Yleinen mielipide on yritystoiminnan kannalta merkittävä, joskus ratkaisevakin reunaehto.

Toiminnan keskeisten periaatteiden kirjaaminen lakiin ja säännösten kokoaminen lain ensimmäiseen lukuun korostaa näiden periaatteiden merkitystä osakeyhtiöoikeudessa ja helpottaa myös lain kokonaisuuden ymmärtämistä. Lisäksi se saattaa auttaa yksittäisen lainkohdan sisällön ja merkityksen arvioinnissa, koska lain yksityiskohtaiset säännökset ovat pääosin tässä luvussa kuvattujen periaatteiden soveltamista yksittäisessä tilanteessa.

Erityisesti pienten osakeyhtiöiden toiminnan kannalta on katsottu tarpeelliseksi esittää heti lain alussa ne periaatteet, joille myöhempi sääntely perustuu.

Toiminnan keskeisten periaatteiden lain tulkintaa ohjaavan vaikutuksen voidaan katsoa olevan sitä voimakkaampi, mitä heikommin lain yksityiskohtaiset säännökset normittavat tiettyä oikeusongelmaa. Siten periaatteiden tulkintaa ohjaava vaikutus on suuri yhtiöiden toimintaympäristön muuttuessa niin, etteivät yksityiskohtaiset säännökset enää yksiselitteisesti ohjaa yhtiön osakkeenomistajien tai johdon toimenpiteitä. Lähtökohtana kuitenkin on, että lain yksityiskohtaiset määräykset tulevat sovellettaviksi ensisijaisesti. Toisaalta muodollisesti lain vaatimukset täyttävä päätös voi olla yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen ja siten pätemätön.

Keskeisiä periaatteita on arvioitava kokonaisuutena suhteessa toisiinsa ja suhteessa lain yksityiskohtaiseen sääntelyyn. Yleisperiaatetta, kuten osakkeiden vapaata luovutettavuutta voidaan rajoittaa tämän lain sallimalla tavalla. Lisäksi osakkeenomistajien sopimusvapaus vaikuttaa yksittäisen tilanteen arviointiin.

Toiminnan keskeisiä periaatteita koskevilla säännöksillä on myös välittömiä oikeusvaikutuksia. Esimerkiksi ehdotettu 5 §:n säännös yhtiön toiminnan tarkoituksesta voi vaikuttaa yhtiön tekemien oikeustoimien pätevyyden ja yhtiön johdon toiminnan vahingonkorvausoikeudelliseen arviointiin. Luvun 7 §:ssä säädetyllä yhdenvertaisuusperiaatteella on suuri merkitys osakeyhtiöoikeuden vähemmistönsuojajärjestelmässä. On selvää, että päätöksen tai muun toimenpiteen yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisuuteen voidaan vedota tuomioistuimissa. Edellä mainittu koskee myös ehdotetun 8 §:n säännöstä johdon toimintavelvollisuuksista.

Ehdotetut säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan oikeuden sisältöä.

1 §. Soveltamisala. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisalasta. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovelletaan kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröityihin osakeyhtiöihin, jollei toisin säädetä. Tässä laissa lähinnä rajoitetaan tiettyjen säännösten soveltamista joko yksityisiin tai julkisiin osakeyhtiöihin. Muissa laeissa osakeyhtiölain

soveltamista voidaan rajoittaa laajemminkin. Osakeyhtiölakia sovelletaan erityisiin osakeyhtiöihin, kuten liikepankkeihin, vain niiltä osin kuin erityislaeissa ei toisin säädetä. Samoin esimerkiksi asianajajista annetussa laissa (496/1958) säädetään osakkeenomistajan vastuusta 2 §:stä poikkeavalla tavalla. Koska muualla lainsäädännössä osakeyhtiölain säännösten soveltamista voidaan rajoittaa periaatteessa millä tahansa tavalla, ei laissa jäljempänä viitata tähän mahdollisuuteen. Sitä vastoin lakitekstissä on mainitaan yleensä, kun muualla tässä laissa on kulloinkin esillä olevasta säännöksestä poikkeavia säännöksiä.

Momentin 1 virkkeessä säädetään myös osakeyhtiölain kansainvälisyysosoikeudellisesta soveltamisesta. Osakeyhtiö on tämän lain soveltamisen näkökulmasta suomalainen silloin, kun se on rekisteröity Suomen lain mukaisesti. Säännöksessä on valittu keskeiseksi kansainvälisyysosoikeudelliseksi liittymäksi rekisteröinti. Lainvalinnan osalta ei anneta merkitystä sellaisille seikoille kuin missä yhtiön johto toimii tai missä pääosa yhtiön toiminnasta tapahtuu.

Lakia sovelletaan sekä yksityiseen että julkiseen osakeyhtiöön. Se, onko yhtiö yksityinen vai julkinen osakeyhtiö, käy ilmi yhtiön yhtiöjärjestyksestä, erityisesti yhtiön toiminimestä. Toiminimestä säädetään toiminimilaissa (128/1979). Osakeyhtiölain säännökset koskevat kumpaakin osakeyhtiömuotoa, jollei lainkohdasta muuta ilmene.

Yksityisen ja julkisen osakeyhtiön välinen keskeinen ero käy ilmi pykälän 2 momentista. Voimassa olevan lain 1 luvun 2 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla säädetään, että vain julkisen osakeyhtiön arvopapereita voidaan ottaa arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Voimassa olevan lain 1 luvun 2 §:n 3 momentin säännös yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden tarjoamisesta yleisölle ehdotetaan siirrettäväksi arvopaperimarkkinalakiin.

2 §. Oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiön oikeushenkilöllisyydestä. Osakeyhtiön oikeushenkilöllisyys sisältää sekä oikeuskelpoisuuden, jolla tarkoitetaan sitä, että yhtiöllä voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia, että oikeus-

toimikelpoisuuden, jolla tarkoitetaan osakeyhtiön kykyä itse määrätä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö ja sen varallisuus on erillään osakkeenomistajien varallisuudesta. Osakkeenomistajien velkoja ei voida periä osakeyhtiöltä, eikä osakeyhtiön velkoja osakkeenomistajilta. Erillinen oikeushenkilöllisyys heijastuu myös osakeyhtiön päätöksentekoa ja toimielimiä koskevissa säännöksissä.

Osakeyhtiö osakkeenomistajista erillisenä oikeushenkilönä syntyy rekisteröinnillä. Ennen rekisteröintiä yhtiön lukuun tehdyistä toimista syntyvät oikeudet ja velvollisuudet kuuluvat tällaisista toimista päättäneille tai toimiin osallistuneille ja ne voivat siirtyä yhtiölle yhtiön rekisteröinnillä. Rekisteröinnistä, sen oikeusvaikutuksista ja ennen yhtiön rekisteröintiä tehdyistä toimista säädetään 2 luvun 8—12 §:ssä.

Pykälän 2 *momentin* mukaan osakeyhtiön osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista. Osakkeenomistajan taloudellinen riski rajoittuu sijoitetun pääomapanoksen menettämiseen, jollei osakkeenomistaja ole yhtiösuhteen ulkopuolella mennyt sitoumukseen yhtiön velvoitteesta. Säännös ei estä esimerkiksi asianajajista annetussa laissa asettamasta osakkeenomistajille vastuuta yhtiön velvoitteista, mikä käy ilmi myös 1 §:n 1 momentista.

Osakkeenomistajalle voidaan kuitenkin yhtiöjärjestyksessä asettaa velvollisuus suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle. Velvollisuus voi olla voimassa vain yhtiön toiminnan aikana. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia. Tämän tapaiset määräykset ovat säännönmukaisia asunto-osakeyhtiöissä sekä useissa periaatteiltaan osuustoiminnallisiksi katsottavissa osakeyhtiöissä, kuten tennis- ja golfyhtiöissä. Osakkeenomistajan lisämaksuvelvollisuus voidaan ottaa yhtiöjärjestykseen ja sitä voidaan laajentaa ehdotetun 5 luvun 29 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan vain osakkeenomistajan suostumuksella.

3 §. Pääoma ja sen pysyvyys. Pykälän 1 *momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiöllä pitää olla osakepääoma. Säännöksessä ei voimassa olevan lain tapaan todeta, että osakepääoma jakautuu osakkeisiin, koska

ehdotuksessa on lähtökohtaisesti luovuttu osakkeiden nimellisarvoon perustuvasta pääomajärjestelmästä. Tästä syystä on riittävää, että 7 §:ssä todetaan kaikkien osakkeiden tuottavan yhtiössä yhtäläiset oikeudet.

Pykälässä asetetaan osakepääoman vähimmäismääräksi yksityisissä osakeyhtiöissä 8 000 euroa ja julkisissa osakeyhtiöissä 80 000 euroa. Määrät vastaavat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 *momentissa* säädetään osakeyhtiön sidotun pääoman suojan kannalta keskeisestä periaatteesta, eli siitä, että yhtiön varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille vain tässä laissa säädetyllä tavalla. Tarkemmat säännökset varojen jakamisesta ja velkojien suojasta ovat 13—15 luvuissa. Periaate vastaa voimassa olevaa oikeutta.

4 §. Osakkeen luovutettavuus. Osakkeen vapaa luovutettavuus tekee mahdolliseksi irtottautumisen yhtiöstä sekä omistuksen muuttamisen rahaksi tilanteessa, jossa sijoitusta ei voida 3 §:n rajoitusten takia palauttaa yhtiöstä. Oikeuden hankkia osakkeita on katsottu sisältyvän vapaan luovutettavuuden periaatteeseen.

Oikeutta luovuttaa ja hankkia osakkeita voidaan rajoittaa yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Yhtiöjärjestykseen ei kuitenkaan voida ottaa muita varsinaisia luovutus- ja hankintarajoituksia kuin lain 3 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lunastuslauseke ja 8 §:ssä tarkoitettu suostumuslauseke. Osaketta koskevien luovutusrajoitusten ottaminen yhtiöjärjestykseen edellyttää 5 luvun 29 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan osakkeenomistajan suostumusta. Periaate vastaa voimassa olevaa oikeutta.

5 §. Toiminnan tarkoitus. Yhtiön toiminnan tarkoitus on voiton tuottaminen osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Säännös vastaa pääasiallisen sisällönsä osalta voimassa olevan lain 12 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Säännös ei tarkoita velvollisuutta tuottaa mahdollisimman suurta määrää voitonjakokelpoisia varoja lyhyellä aikavälillä, vaan voiton tuottamista tarkastellaan pidemmällä tähtäyksellä. Mahdollista on siten esimerkiksi yhtiön tuotantokoneiston uudistaminen, tuotekehitystoiminnan tai henkilöstön kouluttaminen taikka muiden vastaavien investointien tekeminen silloin, kun tällaisten toimen-

piteiden voidaan katsoa olevan yhtiön ja sitä kautta osakkeenomistajien edun mukaisia. Erilaisten investointien ja muiden pitkävaikutteisten toimien tulee luonnollisesti tähdätä yhtiön voitontuottamiskyvyn parantamiseen. Yhtiön voitontuottamiskyvyn paraneminen lisää yhtiön arvoa, mikä puolestaan näkyy toimivilla markkinoilla osakkeen arvon koamisena.

Voiton tuottaminen pitkällä tähtäyksellä ja osakkeen arvon kasvattaminen edellyttävät usein yhteiskunnallisesti hyväksyttävien menettelytapojen noudattamista sellaisissakin tilanteissa, joissa lainsäädäntö ei siihen pakota. Esimerkiksi yhtiön julkisella kuvalla saattaa olla suuri merkitys yritystoiminnan ja yhtiön osakkeiden arvon kannalta. Voiton tuottamisen tarkoituksen mukaista onkin usein myös yhtiön toimintaan liittyvä hyväntekeväisyystoiminta ja tavanomaisten lahjojen antaminen. Voiton tuottamista tulee arvioida eri toimenpiteiden muodostaman kokonaisuuden perusteella. Täysin liiketoimintaan liittymättömistä ja siten aidosti vastikkeettomista lahjoituksista säädetään 13 luvun 8 §:ssä.

Voiton tuottaminen osakkeenomistajille voi tapahtua varojen jaon sijasta tai ohessa myös pyrkimällä mahdollisimman korkeaan osakkeen arvoon. Esimerkiksi osingonjaosta pidättäytyminen voi kuitenkin olla yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista. Pyrkimys mahdollisimman korkeaan osakkeen arvoon liittyy lähinnä pörssiyhtiöihin, joissa osakkeenomistaja voi muuttaa osakkeensa rahaksi myymällä ne.

Yhtiöjärjestyksessä toiminnan tarkoituksiksi voidaan määritellä muukin kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Määräykset voivat liittyä joko yhtäältä voiton tuottamiseen tai siihen, kenelle mahdollinen voitto jaetaan. Ne voivat olla myös näiden väli-
muotoja, jolloin tarkoituksena on tuottaa jonkin verran voittoa, joka jaetaan muille kuin osakkeenomistajille.

Jos tarkoitus ei ole voiton tuottaminen, se voi esimerkiksi olla yleishyödyllinen, kuten tietyn yhdistyksen tai säätiön toiminnan tukeminen. On myös olemassa yhtiöitä, jotka eivät pyri tuottamaan voittoa yhtiölle itselleen, vaan toimivat niin sanotusti omakustannusperiaatteella tavoitteenaan edullisten tuotantotekijöiden takaaminen osakkeen-

omistajille. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että yhtiön voittovarot jaetaan muille kuin osakkeenomistajille. Tällöinkin johdon tulee lähtökohtaisesti pyrkiä tuottamaan mahdollisimman suuri taloudellinen ylijäämä.

Yhtiön toiminnassa on kaikissa tilanteissa tavoiteltava laissa ja yhtiöjärjestyksessä määritellyn tarkoituksen toteuttamista sekä pyrittävä toiminnan jatkuvuuteen, mikä puolestaan turvaa myös velkojien oikeuksia.

6 §. Enemmistöperiaate. Pykälässä todetaisiin osakeyhtiöissä yleensä noudatettava enemmistöperiaate, jonka mukaan osakkeenomistajat päättävät yhtiön asioista äänen enemmistöllä, jollei laista tai yhtiöjärjestyksestä johdu muuta. Säännös on lähinnä informatiivinen, ja päätöksenteon tarkempi sääntely sisältyy 5 lukuun.

7 §. Yhdenvertaisuus. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuus on yksi osakeyhtiöoikeuden keskeisistä periaatteista ja sen pääimmäisenä tarkoituksena on suojata vähemmistöosakkeenomistajia. Periaatteen noudattaminen ei estä enemmistövallan käyttämistä, mutta estää enemmistöosakkeenomistajien suosimisen vähemmistön kustannuksella. Yhdenvertaisuusperiaate soveltuu tyypillisesti muttei yksinomaan varojen jakamista koskeviin tilanteisiin. Periaatteen merkitystä osakeyhtiöoikeuden vähemmistösuojarjestyksessä korostaa sekä osakeyhtiöiden monimuotoisuus että yhteiskunnan monimuotoisuus, joiden vuoksi yhtiöiden toiminta ei voida kattavasti normittaa yksityiskohteisilla säännöksillä.

Ehdotetun pykälän 1 virkkeessä on voimassa olevan lain 3 luvun 1 §:n säännös, jonka mukaan osakkeet tuottavat yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Osakkeenomistajalla on siten oikeus lähtökohtaisesti luottaa siihen, että hänen osakkeensa tuottavat samat oikeudet kuin muutkin osakkeet. Toisaalta säännös merkitsee myös sitä, että osakkeenomistajat voivat luottaa yhtiöjärjestyksensä johtuvien erilaisten osakeoikeuksien pysyvyyteen. Osakeoikeuksia voidaan kuitenkin lain sallimin keinoin muuttaa, jolloin yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta on keskeistä kiinnittää huomiota omistuksen arvon säilymiseen.

Pykälä 2 virkkeeseen on yhdistetty voimas-

sa olevan lain 8 luvun 14 §:n ja 9 luvun 16 §:n niin sanotut yleislausekkeet vähäisin sanonnallisuuksin. Säännöksessä kiellään epäoikeutetun edun antaminen osakkeenomistajalle tai muulle yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Säännös koskee yhtiökokouksen ja yhtiön johdon päätöksiä sekä yhtiön johdon tekemiä muitakin toimenpiteitä, kuten tiettyä osakkeenomistajaa suosivia liiketoimia. Säännöksellä kiellään kaikenlaisen epäoikeutetun taloudellisen edun antaminen esimerkiksi enemmistöosakkaalle vähemmistöosakkaan kustannuksella. Tällainen etu voi olla tiettyä osakkeenomistajaa suosiva hinnoittelu suunnatussa osakeannissa, osakkeenomistajaa hyödyttävä ja yhtiön kannalta epäedullinen liiketoimi tai henkilöosakkaan hyväksi tehty kohtuuton eläkesopimus. Yhdenvertaisuusperiaatteesta ei kuitenkaan johdu kieltä tehdä osakkeenomistajan kanssa tämän kannalta edullisia liiketoimia, jos liiketoimet ovat myös yhtiön edun mukaisia. Lain muotomääräysten mukaan tehty, kaikkiin osakkeenomistajiin muodollisesti samalla tavalla kohdistuva päätös tai toimi saattaa tosiasiallisten vaikutustensa takia olla yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen.

Epäoikeutetun edun antaminen muulle henkilölle viittaa muun muassa suoritukseen osakkeenomistajan lähipiirille. Yhtiön toiminnan tarkoituksen vastaisia toimia, ulkopuolisille tehtyjä puhtaita lahjoituksia, arvioidaan myös yhtiön toiminnan tarkoitusta koskevan 5 §:n säännösten valossa.

Yhdenvertaisuusperiaate voi tulla sovellettavaksi siinäkin tapauksessa, että yhtiökokouksen päätös on tehty määräenemmistöllä. Päätöksen tekeminen määräenemmistöllä saattaa kuitenkin olla viite siitä, että päätöstä pidetään yleisesti osakkeenomistajien etujen mukaisena. Mahdollisuus vedota muihin osakkeenomistajien vähemmistöä suojaaviin säännöksiin ei estä yhdenvertaisuusperiaatteen soveltamista.

Säännöksen sanamuodon mukaan yhdenvertaisuusperiaatetta sovelletaan yhtiön osakkeenomistajaan. Vastaavia periaatteita on kuitenkin sovellettava myös esimerkiksi sulautuvan yhtiön osakkeenomistajaan tilanteissa, jossa sulautumisesta on päätetty, mutta tästä ei vielä ole tullut vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajaa.

Myös osakkeen merkitsijään on sitovan merkintätoimen jälkeen sovellettava vastaavia periaatteita siinä laajuudessa, kuin se osakkeen merkitsijän asema huomioon ottaen on mahdollista. Periaatteet ovat vastaavalla rajauksella ulotettavissa myös optio-oikeuden haltijaan. Optio-oikeuden haltijoiden osalta on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että näiden asemaa voidaan turvata option liikkeeseenlaskuehdoissa. Edellä mainittujen tahojen osalta yhdenvertaisuusperiaatetta vastaavien periaatteiden soveltuminen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi jättää oikeuskäytännön varaan.

Säännös vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevaa oikeutta. Ehdotuksessa johdon jäsenillä ei kuitenkaan tarkoiteta puhtaita yhtiön edustajia, mikä käy ilmi 6 luvun säännöksistä.

8 §. Johdon tehtävä. Pykälässä määritellään yhtiön johdon yleinen tehtävä. Määritelmä on kaksiosainen. Se sisältää ensiksi velvollisuuden toimia huolellisesti ja toiseksi velvollisuuden toimia yhtiön edun mukaisesti. Jälkimmäinen sisältää niin sanotun lojaliteettivelvollisuuden suhteessa yhtiöön ja sen kaikkiin osakkeenomistajiin.

Yhtiön johtoon kuuluvat hallituksen jäsenet, mahdollinen toimitusjohtaja ja mahdollisen hallintoneuvoston jäsenet. Säännös koskee yhtiön johdon jäsenen toimintaa nimenomaisesti tässä ominaisuudessa.

Johdon huolellisuusvelvollisuudella on merkitystä erityisesti johdon jäsenen vahingonkorvausvastuun arvioinnissa. Huolellisuuden ja yhtiön edun mukaisuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota johdon tehtäviin, joista säädetään 6 luvussa, sekä erityisesti 5 §:ssä tarkoitettuun yhtiön toiminnan tarkoitukseen.

Johdon jäsenen on toimittava huolellisesti. Huolellisuusvelvollisuuden vastaisena voidaan pitää myös sitä, että jokin toimi jätetään kokonaan tekemättä. Huolellisuutta arvioidaan objektiivisista lähtökohdista, ei johdon jäsenen omien kykyjen perusteella tai sen perusteella, miten johdon jäsen hoitaa omia asioitaan. Johdon jäsenen on toimittava siten kuin huolellinen henkilö toimisi vastaavissa olosuhteissa. Vaadittavan huolellisuuden arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että

liiketoiminnassa päätöksiä on usein tehtävä epävarmuuden vallitessa. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että riskin ottaminen kuuluu yritystoimintaan. Huolellisuuden vaatimus korostuu päätökseen tai toimeen liittyvän riskin kasvaessa sekä silloin, kun vastapuolena on henkilön lähipiiriin kuuluva taho.

Riittävänä huolellisuutena voidaan yleensä pitää sitä, että ratkaisun taustaksi on hankittu tilanteen edellyttämä asianmukainen tieto, sen perusteella on tehty johdonmukainen päätös tai muu toimi eivätkä päätökseen tai muun toimen tekoon ole vaikuttaneet johdon jäsenten eturistiriidat.

Toimiminen yhtiön edun mukaisesti merkitsee yhtiön johdolle asetettua lojaliteettivelvollisuutta yhtiötä ja viimekädessä kaikkia osakkeenomistajia kohtaan. Yhtiön edun mukaan toimiminen sisältää luonnollisesti toimimisen yhtiön tarkoituksen mukaisesti. Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä, tarkoituksena on, että yhtiön liiketoiminta tuottaa osakkeenomistajille etua yhtiön välityksellä. Toimiminen pelkästään tietyn omistajan tai omistajaryhmän välittömien etujen mukaisesti ei ole sallittua. Vain tietyn omistajan etujen mukaisesti toimiminen ei ole sallittua silloinkaan, kun hallituksen jäsen on nimetty tämän omistajan toimesta.

Säännöstä ei tule tulkita johdon velvollisuuksia supistavasti. Yhtiön toiminnan aikana saattaa olla tilanteita, joissa yhtiön johdon huolellisuusvelvollisuus ja velvollisuus toimia yhtiön, viime kädessä kaikkien osakkeenomistajien etujen mukaisesti kohdistuu yhtiön sijasta välittömästi osakkeenomistajien omistuksen arvoon. Tähän viittaa muun muassa yhtiön toiminnan tarkoitusta koskevan 5 §:n sanamuoto sekä yleisemminkin yhtiön johdon asema, jossa voidaan nähdä piirteitä osakkeenomistajien asiamiehen asemasta ja asiainhuollosta. Esimerkiksi sulautumisessa tai yhtiön osakkeiden tullessa julkisen ostotarjouksen kohteeksi yhtiön johdolla on velvollisuus pyrkiä osakkeenomistajien kannalta parhaaseen lopputulokseen. Sulautumisneuvotteluissa tämä tarkoittaa mahdollisimman arvokasta sulautumisvastiketta ja julkisessa ostotarjouksessa sellaista toimintaa, joka on tarpeen mahdollisimman hyvän tarjouksen aikaan saamiseksi.

9 §. Tahdonvaltaisuus. Pykälässä ehdote-

taan säädettäväksi osakkeenomistajien oikeudesta yhtiöjärjestyksessä määrätä yhtiön toiminnasta. Yhtiöjärjestykseen ei kuitenkaan edelleenkään voitaisi ottaa tämän lain, muun pakottavan lainsäädännön tai hyvän tavan vastaisia määräyksiä. Säännös on pääasiallisesti informatiivinen.

Lain yksityiskohtaisten säännösten pakottavuus ilmenee säännösten sanamuodosta tai on tulkittava säännöksen tarkoituksen perustella. Pakottavat säännökset liittyvät pääasiassa velkojien suojaan, osakkeenomistajien vähemmistön suojaan sekä erilaisiin viranomaisiin suuntautuviin toimiin.

Tahdonvaltaisuus sallii monenlaisten yhtiöjärjestysmääräysten laatimisen. Poikkeukselliset yhtiöjärjestyksen määräykset voivat tulla soviteltaviksi tai jäädä ottamatta huomioon varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 36 §:n nojalla. Kuten oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa on todettu, mainitun säännöksen soveltamisen on kuitenkin oltava hyvin poikkeuksellista. On myös ajateltavissa, että poikkeukselliseen yhtiöjärjestyksen määräykseen vetoaminen on saman lain 33 §:n tarkoittamalla tavalla kunnianvastaista ja arvotonta.

2 luku. Osakeyhtiön perustaminen

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiön perustamisesta. Sääntelyn lähtökohtana on, että yhtiön osakkeenomistajat ovat tiedossa perustamistoimien alkaessa (simultaaniperustaminen). Koska kaikki osakkeenomistajat ovat perustamishetkellä tiedossa, voidaan voimassa olevan lain perustamiskirjaa ja perustamiskokouksen pöytäkirjaa koskevasta sääntelystä luopua ja yhdistää perustamisasiakirjat yhdeksi perustamissopimukseksi. Koska yhtiön johto valitaan ehdotuksen mukaan perustamissopimuksen allekirjoituksella, ei erillisiä säännöksiä perustajista tarvita. Johdon valinta perustamishetkellä tekee mahdolliseksi muun muassa rauennutta perustamista seuraavan merkintähinnan palauttamisvastuun asettamisen yhtiön hallitukselle ja mahdolliselle toimitusjohtajalle.

Yhtiön perustajaosakkeenomistajien väliin suhteisiin sovelletaan ennen yhtiön rekisteröimistä pääasiassa sopimusoikeudellisia sääntöjä. Tämä koskee esimerkiksi perusta-

missopimuksen tai siihen liittyvien asiakirjojen, kuten yhtiöjärjestyksen muuttamista. Sopimusoikeudellisia sääntöjä sovelletaan myös osakemerkinnän ehtoihin. Koska perustamisessa sopijapuolina ovat perustajaosakkaat, ehdon pätevyys edellytyksenä on tavallisesti se, että kaikki perustajaosakkaat hyväksyvät sen.

Ehdosta, joka koskee osakkeen maksamista apporttiosuudella, on luvussa nykyiseen tapaan omat erityiset säännöksensä. Näitä ehdotetaan kuitenkin kevennettäväksi nykyisestä. Perustamissopimukseen otettavaa apporttiselvitystä koskevat ehdotuksen säännökset ovat jossain määrin nykyistä joustavampia ja näiden muodollisuuksien laiminlyönnistä johtuvat seuraamukset on arvioitu uudelleen. Hyväksytyt tilintarkastaja antaa lausuntonsa apporttiselvityksen pohjalta.

Yhtiöjärjestyksen pakollisia määräyksiä ovat yhtiön toiminimi, kotipaikka ja toimiala. Muista seikoista, joista voimassa olevan lain mukaan on määrättävä yhtiöjärjestyksessä, on ehdotuksessa olettamasäännökset. Tilikaudesta voitaisiin määrätä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Tilikauden muuttamisesta päätettäisiin yhtiökokouksessa silloinkin, kun siitä on alun perin määrätty perustamissopimuksessa.

Pääomadirektiiviin perustuvat ja vain julkisia osakeyhtiöitä koskevat säännökset on sijoitettu erikseen luvun loppuun. Mainittuja säännöksiä tarvitaan käytännössä hyvin harvoin.

Yleiset säännökset

1 §. Perustamissopimus. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi perustamissopimuksesta, joka korvaa voimassa olevan lain perustamiskirjan ja perustamiskokouksen pöytäkirjan. Koska varsinaista perustamiskokousta ei pidetä, edellytetään että kaikki osakkeenomistajat ovat perustamisesta yksimielisiä. Osakkeenomistajien perustamistahto käy ilmi siitä, että he allekirjoittavat perustamissopimuksen. Tilanne, jossa yksi perustajaosakkeenomistajista ei allekirjoitakaan perustamissopimusta, jää arvioitavaksi yleisten sopimusoikeudellisten sääntöjen mukaan. Yleensä lienee tarkoitettu, että perustaminen raukeaa tällaisessa tilanteessa. Samoin yleis-

ten sääntöjen mukaan ratkaistaan tilanne, jossa allekirjoitusten välissä on kulunut pitkä aika. Myös perustamissopimuksen muuttamista arvioidaan sopimusoikeuden periaatteiden mukaisesti.

Perustamissopimus on laadittava kirjallisesti. Muotovaatimuksella taataan se, että kaupparekisteriviranomaisen on helppo arvioida yhtiön rekisteröinnin perusteena olevia seikkoja. Jos sopimusta ei ole laadittu kirjallisesti tai kirjallisen sopimuksen sisältö ei täytä 2 §:n vähimmäisvaatimuksia, yhtiön rekisteröiminen estyy. Muutkin kuin kirjallisesta perustamissopimuksesta ilmenevät sopimusehdot voivat sinänsä olla osakkeenomistajien välillä sitovia yleisten sopimusoikeudellisten sääntöjen mukaisesti. Rekisteriviranomainen ei kuitenkaan ole ilman erityistä aihetta velvollinen selvittämään muita kuin kirjallisesta perustamissopimuksesta ilmeneviä seikkoja.

Pykälän 2 momentin mukaan osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksen allekirjoituksella perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita. Kirjalliseen perustamissopimukseen otettaneen yleensä mahdolliset osakkeen merkintään liittyvät ehdot. Ehdoista voidaan kuitenkin edellä todetuin tavoin osakkeenomistajien välisessä suhteessa sitovasti sopia myös suullisesti ja niitä voidaan ottaa muihin asiakirjoihin.

Osakkeen merkitsijä voi momenttiin ehdotettavan olettamasäännön mukaan tehokkaasti peruuttaa merkintänsä enintään niin kauan kunnes kaikki osakkeet on merkitty. Osakkeenomistajat voivat kuitenkin esimerkiksi sopia, ettei peruuttaminen ole lainkaan mahdollista tai että peruuttaminen on mahdollista kaikkien osakkeiden merkinnän jälkeenkin. Peruuttamista koskevaan ehtoon ei kuitenkaan koskaan voida vedota enää yhtiön rekisteröinnin jälkeen. Toisaalta ennen yhtiön rekisteröimistä perustajaosakkaat voivat aina yksimielisinä luopua perustamisesta.

Voimassa olevan lain 2 luvun 6 §:n mukaan perustajat päättävät osakemerkinnän hyväksymisestä. Ehdotettavassa puhtaassa simultaaniperustamisessa tämä ei kuitenkaan tule kysymykseen, vaan kaikille osakkeenomistajille tulee se määrä osakkeita, jonka he perustamissopimuksessa merkitsevät.

Pykälän 3 momentin mukaan lain ja yhtiö-

järjestyksen mukaisesti valittavat ja perustamissopimuksessa yksilöidyt johdon jäsenet ja tilintarkastajat katsotaan valituiksi, kun perustamiskirja on allekirjoitettu. Yleisistä periaatteista johtuu, että johdon jäseniltä ja tilintarkastajalta on ennen valintaa saatava suostumus toimeen ryhtymiseen. Rekisteri-ilmoitukseen liitettävää kirjallista suostumusta ei kuitenkaan edellytetä. Johdon jäsenillä tarkoitetaan tässäkin yhteydessä hallituksen jäseniä sekä mahdollisia hallintoneuvoston jäseniä ja toimitusjohtajaa.

2 §. Perustamissopimuksen sisältö. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi perustamissopimuksen vähimmäissisällöstä. Momentin *1 kohdan* mukaan sopimuksesta on aina käytävä ilmi sopimuksen päivämäärä. Jäljempänä 10 §:ssä tarkoitettu perustamisen kolmen kuukauden määräaika lasketaan tästä päivämäärästä. Päivämäärällä saattaa 1 §:n 2 momentista ilmenevällä tavalla olla merkitystä myös osakemerkinnän peruuttamisen kannalta. Jos osakkeenomistajat allekirjoittavat sopimuksen eri aikoina, sopimuksen päivämäärä tarkoittaa viimeisen allekirjoituksen päivämäärää.

Momentin *2 kohdan* mukaan perustamissopimuksessa on yksilöitävä kaikki osakkeenomistajat. Yleensä yksilöinti tapahtuu ottamalla sopimuksen nimen lisäksi henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Lisäksi kohdan mukaan on mainittava kunkin osakkeenomistajan merkitsemät osakkeet. Yleensä riittävää on osakkeiden lukumäärän ja tarvittaessa lajin mainitseminen. Tarkempikin yksilöinti voi olla tarpeen, jos samanlaiset osakkeet poikkeavat oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan toisistaan.

Ehdotetun *3 kohdan* mukaan on mainittava osakkeesta yhtiölle maksettava määrä eli merkintähinta. Merkintähinta ilmaistaan rahamääräisenä. Lähtökohtaisesti merkintähinta myös maksetaan rahassa. Se voidaan kuitenkin sopia maksettavaksi myös luovuttamalla muuta omaisuutta, kuten 6 §:stä ilmenee. Ehdotuksen 4 §:n mukaan perustamissopimukseen on otettava erillinen ehto, jos halutaan, että osakkeiden merkintähinnasta osa merkitään osakepääoman asemesta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Tällainen ehto voi olla myös yhtiöjärjestyksessä.

Momentin *4 kohdassa* säädetään osakkeen

maksuaikaa koskevan ehdon ottamisesta perustamissopimukseen. Koska osakeyhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmessa kuukaudessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta ja koska osakkeiden on oltava täysin maksettuja rekisteröintihetkellä, ei maksuaikaa voida määritellä kovinkaan pitkäksi.

Momentin *5 kohdassa* säädetään yhtiön hallituksen jäsenten mainitsemisesta. Erityisiä vaatimuksia hallituksen jäsenten yksilöintivasta ei ehdoteta. Rekisteröintiä varten tarvitaan kuitenkin kaupparekisterilain (129/1979) 3 a §:ssä tarkoitettut henkilötiedot, jotka sisältävät täydellisen nimen, henkilötunnuksen, osoitteen ja kansalaisuuden. Ulkomaalaisesta, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta, ilmoitetaan syntymäaika. Perustamissopimuksessa voidaan mainita myös hallituksen puheenjohtaja, jollei tämän valintaa haluta jättää hallituksen tehtäväksi.

Momentin *6 kohdan* mukaan perustamissopimuksessa on mainittava yhtiön tilintarkastajat.

Pykälän *2 momentin* mukaan perustamissopimukseen on otettava tai liitettävä 3 §:ssä tarkoitettu yhtiöjärjestys. Perustamissopimukseen on toisin sanoen nykyiseen tapaan joko otettava erillinen yhtiöjärjestykseksi yksilöitävä osuus tai siihen on liitettävä erilliselle asiakirjalle laadittu yhtiöjärjestys.

Voimassa olevan lain mukaan tilikaudesta määrätään aina yhtiöjärjestyksessä. Tästä aiheutuu kuitenkin tarpeettomia hankaluuksia sekä yhtiötä perustettaessa, jolloin tilikausi on usein poikkeava, että silloin, kun tilikautta muutetaan. Tästä syystä ehdotetaan, että tilikaudesta määrättäisiin joko yhtiöjärjestyksessä tai perustamissopimuksessa. Tilikauden muuttaminen tapahtuisi ehdotetun 8 luvun 4 §:n mukaan yhtiökokouksen päätöksellä silloin, kun siitä on määrätty perustamissopimuksessa. Tilikausi rekisteröidään kaupparekisterilain 9 §:n 1 momentin 14 kohdan nojalla kaupparekisteriin.

Pykälän *3 momentissa* säädetään, että perustamissopimuksessa on tarvittaessa mainittava toimitusjohtaja ja hallintoneuvoston jäsenet. Selvyyden vuoksi momentissa säädetään myös siitä, että jo perustamissopimuksessa voidaan nimetä hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtaja. Erillistä hallituksen tai hallintoneuvoston kokousta ei siten tarvi-

ta. Rekisteröintiä varten tarvittavista tiedoista säädetään kaupparekisterilaissa.

3 §. Yhtiöjärjestys. Ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestys voidaan haluttaessa laatia hyvin lyhyeksi. Monista voimassa olevan lain 2 luvun 3 §:n mukaan yhtiöjärjestyksessä mainittavista seikoista on ehdotukseen otettu oletamasäännökset, joten näistä ei tarvitse erikseen määrätä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista säädetään ehdotuksen 5 luvun 3 §:ssä, yhtiökokouksutsum toimittamisesta 5 luvun 20 §:ssä, hallituksen jäsenten lukumäärästä 6 luvun 8 §:ssä ja toimikaudesta 6 luvun 11 §:ssä sekä tilintarkastajan toimikaudesta 7 luvun 4 §:ssä. Yhtiön tilikaudesta määrätään ehdotuksen 2 §:n mukaan perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä.

Yhtiöjärjestysmääräykset osakepääoman määrästä ja osakkeen nimellisarvosta eivät olisi ehdotuksen mukaan välttämättömiä. Tämä liittyy osaltaan nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään, jota on kuvattu edellä yleisperusteluissa. Osakkeiden lukumäärä ja osakepääoma olisi edelleen rekisteröitävä kaupparekisterilain 9 §:n mukaan. Osakkeita tulee olla vähintään yksi, ja osakepääoman on oltava vähintään 1 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyn suuruinen.

Osakkeenomistajat voivat ottaa yhtiöjärjestykseen edellä mainituista oletamasäännöksistä poikkeavia määräyksiä tai muita määräyksiä, kuten esimerkiksi määräyksen suurimmasta sallitusta osakkeiden lukumäärästä.

Pykälän 1 momentissa säädetään yhtiöjärjestyksen vähimmäissisällöstä, joka muodostuu yhtiön toiminimestä, kotipaikasta ja toimialasta. Yhtiön kotipaikaksi on ilmoitettava Suomessa oleva kunta kuten nykyäänkin. Ehdotuksen 5 luvun 16 §:n mukaan yhtiön yhtiökokous on pääsäännön mukaan pidettävä yhtiön kotipaikassa, joskin yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä muustakin paikkakunnasta. Toimivaltainen tuomioistuim määräytyy yhtiön kotipaikan perusteella siten kuin 24 luvun 1 §:ssä säädetään. Yhtiön toimialasta on ehdotuksen mukaan määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Toimiala voidaan ilmoittaa niin sanottuna yleistoimialana kattamaan kaikki laillinen liiketoiminta. Toimialamääräyksellä on merkitystä yhtiön edustamisen kannalta, mistä säädetään tarkemmin 6 luvun

27 §:ssä.

Pykälän 2 momentin säännös toiminimilain 11 §:ssä tarkoitettujen niin sanottujen rinnakkaistoiminimien mainitsemisesta yhtiöjärjestyksessä vastaa voimassa olevan lain 2 luvun 3 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa todetaan lukemisen helpottamiseksi, että yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevat säännökset ovat lain 5 luvussa. Mainittuja säännöksiä sovelletaan yhtiön rekisteröimisen jälkeen. Jos yhtiöjärjestyksestä halutaan muuttaa ennen rekisteröintiä, se on yleensä tehtävä perustamiseen osallistuvien yksimielisenä päätöksenä.

Pykälän 4 momentin mukaan oikeusministeriö voisi edelleen antaa asetuksen malliyhtiöjärjestyksestä. Säännös vastaa muuten voimassa olevan lain 2 luvun 3 §:n 3 momenttia, mutta ehdotuksen mukaan asetuksella voitaisiin antaa sekä yksityisiä että julkisia osakeyhtiöitä koskeva malliyhtiöjärjestys. Lisäksi säännöksessä käytetään perusyhtiöjärjestyksen sijasta kuvaavampaa sanaa malliyhtiöjärjestys. Malliyhtiöjärjestys ei millään tavoin rajoita yhtiöiden oikeutta määrätä omasta yhtiöjärjestyksestään.

4 §. Merkintähinta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta merkitä osa osakkeiden merkintähinnasta osakepääoman sijasta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Pykälä sisältää oletamasäännön, jonka mukaan yhtiölle tulee osakkeiden merkintähinta merkitään osakepääomaan. Olettamasäännös vastaa voimassa olevan lain pakottavaa säännöstä osakkeiden merkintähinnan merkitsemisestä sidottuun omaan pääomaan. Perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että merkintähinta merkitään osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, joka on nimensä mukaisesti vapaata omaa pääomaa. Osakepääomaksi merkittävä määrä ei kuitenkaan voi alittaa 1 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua vähimmäisosakepääomaa eikä yhtiöjärjestyksessä mahdollisesti edellytettyä osakepääoman vähimmäismäärää.

Pykälässä viitataan myös siihen mahdollisuuteen, että kirjanpitolaisissa säädettäisiin asiasta toisin. Kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista saattaa johtua, että tietynlaiset lunastusehtoiset osakkeet katsotaan vieraaksi

pääomaksi. Tällaiseen vieraaseen pääomaan sovellettaisiin kuitenkin osakeyhtiöoikeudellisesti osakepääomaa koskevia säännöksiä.

Osakkeen maksaminen

5 §. Rahamaksu. Pykälässä säädettäisiin rahassa suoritettavan osakkeen merkintähinnan tarkemmasta maksutavasta. Voimassa olevan lain 2 luvun 9 §:n 3 momentista poiketen ehdotetaan sallittavaksi merkintähinnan maksaminen myös ulkomailla olevalle tilille. Tilin tulee kuitenkin vastata Suomessa olevan talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen tiliä. Vastaavuusvaatimus liittyy säännöksen tarkoitukseen, joka on sen varmistaminen, että maksu on suoritettu. Kysymys on siitä, miten luotettava maksamista koskeva tieto ulkomaisesta pankista on saatavissa. Yleensä luotettavina tässä mielessä voitaneen pitää OECD-maan lainsäädännön alaisia pankkeja ja muita luottolaitoksia. Käytännössä ratkaisu siitä, onko maksun tapahtuminen riittävällä todennäköisyydellä todettavissa, jää kuitenkin maksamisen lainmukaisuudesta todistuksen antavalle tilintarkastajalle. Säännös koskee sekä osakepääomaan merkittävän että vapaaseen omaan pääomaan merkittävän määrän maksamista.

6 §. Apportti. Pykälä sisältää säännöksiä apporttiomaisuudella eli muulla omaisuudella kuin rahalla tapahtuvasta osakkeen maksamisesta. Asiat säädetään myös kaupparekisteri-ilmoituksen liitteitä koskevassa 8 §:n 4 momentissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ensinnäkin selvyyden vuoksi, että apporttiomaisuudella on oltava maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Maksussa voi olla kysymys osakkeen koko merkintähinnasta tai sen osasta. Omaisuuden arvon on yhtiön näkökulmasta vastattava vähintään määrää, joka omaisuudella on tarkoitus maksaa. Sen sijaan yhtiöoikeudellisesti ei ole estettä sille, että apporttiomaisuus todelliselta arvoltaan ylittää kyseisen määrän. Lisäksi momentissa säädettäisiin, ettei työsuoritusta tai palvelun suorittamista koskeva sitoumus voi koskaan olla apporttiomaisuutena. Säännökset vastaavat voimassa olevaa oikeutta, pääasiassa voimassa olevan lain 2 luvun 4 §:n 4 momenttia.

Jos omaisuus ei ole apporttiomaisuudeksi kelpaavaa tai sen arvo yhtiölle alittaa perustamissopimuksessa rahamääräisenä ilmaistun merkintähinnan, merkitsijä voi olla yleisten velvoiteoikeudellisten sääntöjen nojalla velvollinen suorittamaan puuttuvan määrän yhtiölle. Tämän lisäksi hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä tilintarkastaja voivat joutua vahingonkorvausvelvollisiksi, jos he hyväksyvät apporttiomaisuudella tapahtuvan suorituksen ja antavat 8 §:n 3 ja 4 momentin mukaiset kaupparekisteri-ilmoituksen liitteet. Apporttiomaisuutta koskevien muodollisuuksien täyttämisenä on toisaalta yleensä se käytännön vaikutus, että sillä, joka kiistää osakkeen tulleen kokonaisuudessaan maksetuksi, on velvollisuus näyttää väitteensä toteen.

Pykälän 2 momentissa säädetään ensinnäkin apporttiehdon mainitsemisesta perustamissopimuksessa. Ehto voi oikeuttaa tai velvoittaa merkitsijän maksamaan osakkeen kokonaan tai osittain apporttiomaisuudella. Tavallisesti ehdossa on syytä mainita, ketä ehto koskee. Jos tästä ei ole mainintaa, ehdon on lähtökohtaisesti tulkittava koskevan kaikkia merkitsijöitä.

Edelleen momentissa säädetään apporttiomaisuutta koskevasta erityisestä selvityksestä, jonka on oltava perustamissopimuksessa. Teknisesti selvitys voidaan kirjoittaa osaksi sopimusta tai ottaa liitteeksi, johon sopimuksessa viitataan. Selvityksessä on ensinnäkin yksilöitävä apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu. Tämä vaatimus vastaa asiallisesti paljolti sitä, mitä voimassa olevan lain 2 luvun 4 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään riippumattoman asiantuntijan lausunnosta. Edelleen on selvitettävä omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja arvostamisessa noudatetut menetelmät. Nämä vaatimukset puolestaan vastaavat asiallisesti pitkälti sitä, mitä voimassa olevan lain 2 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 4 a §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään yhtiöltä perustamiskirjan liitteistä ja toisaalta riippumattoman asiantuntijan lausunnosta. Selvitykset ovat tarpeen, jotta hyväksytty tilintarkastaja voisi ottaa omaisuuden arvostamiseen kantaa siten kuin jäljempänä 8 §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi. Jos apporttiomaisuutena on liike, sen taloudellisesta asemasta on säännöksen mukaan annet-

tava riittävä selvitys, vaikka asiasta ei ehdotetakaan säädettäväksi erikseen kuten voimassa olevan lain 2 luvun 4 §:n 3 momentissa. Selvitys voi tällöin jatkossakin muodostua esimerkiksi ehdotetun 5 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua tilinpäätösinformaatiosta.

Jos momentin säännöksiä ei ole noudatettu, apporttiomaisuudella suoritettuun maksuun vetoavalla on momentin mukaan velvollisuus näyttää, että omaisuudella oli maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Jos merkitsijä ei kykene tätä näyttämään, hänen on maksettava puuttuva määrä yhtiölle rahassa. Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 2 luvun 4 §:n 5 momentin kaltaista säännöstä apporttiehdon tehottomuudesta, jota on pidetty ongelmallisena seuraamuksena kyseessä olevan kaltaisten muodollisuuksien laiminlyönnistä. Apporttisääntelyn tarkoituksena on suojata osakkeenomistajia ja velkojia turvaamalla täysi maksu osakkeesta yhtiölle. Apporttiomaisuutta koskevilla muodollisuuksilla pyritään tässä tarkoituksessa edesauttamaan omaisuuden oikeaa arvostamista. Ehdotuksessa on siten johdonmukaisena ja riittävänä seuraamuksena muodollisuuksien laiminlyönnistä pidetty sitä, että apporttimaksuun vetoavalla on todistustaakka omaisuuden oikeasta arvosta. Jos maksuun vetoava näyttää, että omaisuus on arvoltaan ollut riittävä, niin osakkeenomistajien kuin velkojienkin asema on tullut turvatuksi.

Säännös voi käytännössä tulla sovellettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa yhtiön konkurssipesä väittää apporttiomaisuudella tapahtunutta osakkeen maksua riittämättömäksi ja vaatii merkitsijältä puuttuvaa määrää.

Säännös koskee tilanteita, joissa apportista ei ole määrätty lainkaan perustamissopimuksessa tai joissa apporttiomaisuutta koskeva selvitys puuttuu taikka on puutteellinen. Jos osittainen puutteellisuus on helposti havaittavissa, säännöksen käytännön merkitystä vähentää se, että tällöin yhtiön rekisteröiminenkin estyy. Vähäinen tai tulkinnanvarainen puutteellisuus ei puolestaan käytännössä johda todistustaakan täydelliseen kääntymiseen, koska apporttiselvityksellä tällaisesta puutteellisuudesta huolimatta on merkitystä omaisuuden arvoa koskevan todistelun kan-

nalta. Käytännössä tyypillisin ja selkein todistustaakkasäännöksen soveltamistilanne lieneekin tapaus, jossa osake maksetaan jäljempänä 3 momentissa tarkoitettulla jälkiapporttimenettelyllä siten peiteltysti, ettei maksetutapa käy perustamisasiakirjoista lainkaan ilmi eikä järjestely ole tilintarkastajan tai rekisteriviranomaisen havaittavissa.

Pykälän 3 momentti sisältää täydentävän säännöksen, jonka mukaan silloin, kun merkintähinta tosin maksetaan rahassa mutta edellytyksin, että yhtiö hankkii vastiketta vastaan omaisuutta tai palveluja, hankintaan sovelletaan vastaavasti, mitä apporttiomaisuudella tapahtuvasta maksusta säädetään. Säännös on tarpeen, jotta apporttisäännöksiä ei voitaisi kiertää tällaisilla sopimusjärjestelyillä. Säännöksen soveltaminen ei riipu siitä, keneltä omaisuutta tai palveluja hankitaan. Käytännössä kyseeseen tulevat joko merkitsijä itse tai hänen läheisensä.

Jos rahamaksu tapahtuu edellyttäen esimerkiksi, että yhtiö ostaa merkitsijältä kiinteistön, kaupasta olisi määrättävä perustamiskirjassa, jossa tulisi myös yksilöidä kiinteistö ja siitä maksettava hinta sekä selvittää kiinteistön arvostamiseen vaikuttavat seikat ja arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Jos kiinteistöstä maksettava vastike on muuta kuin rahaa, myös muu vastike olisi yksilöitävä ja selvitettävä sen arvostamiseen vaikuttavat seikat sekä arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Rekisteri-ilmoitukseen olisi liitettävä 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu hyväksytyn tilintarkastajan lausunto. Hankinnan ylihintaisuus merkitsee, ettei osaketta voida pitää maksettuna.

Tavallisesti tällaiset niin sanottua jälkiapporttia tarkoittavat järjestelyt tehtäneen kuitenkin peiteltysti. Vaikka yhtiö tällöin saataisiin rekisteröidyksi, yhtiön väittäessä myöhemmässä oikeudenkäynnissä hankintaa ylihintaiseksi yhtiön vastapuoli on pykälän 2 momentista johtuen velvollinen näyttämään, ettei näin ollut. Ylihintaisuus johtaa pykälän mukaiseen velvollisuuteen maksaa puuttuva määrä yhtiölle rahassa. Se voi johtaa myös yhtiön johdon vahingonkorvausvelvollisuuteen.

Lisäksi luvun 14 §:n säännökset yhtiön perustamisen jälkeen perustamissopimuksen allekirjoittajalta tehtävistä hankinnoista tulevat

julkisissa yhtiöissä sovellettaviksi silloin, kun ei voida osoittaa, että hankintaa on edellytetty jo osaketta maksettaessa.

7 §. Maksuviivästyksen seuraamukset. Pykälä sisältää säännökset osakkeen niin sanotusta kadusoimisesta ja tähän liittyvästä vahingonkorvausvastuusta. Säännökset vastavat pääperiaatteiltaan voimassa olevan lain 2 luvun 12 §:ää. Pykälään ei kuitenkaan ehdoteta otettavaksi voimassa olevan lain 2 luvun 12 §:n 1 momentin säännöstä siitä, että hallituksen on viivymättä perittävä viivästynyttä merkintähintaa. Nimenomainen säännös on aiheuttanut epäselvyyksiä sen suhteen, onko merkintähintaa perittävä silloinkin, kun osakkeelle on löytynyt uusi merkitsijä, eikä perintä siten ole enää mielekäästä. Velvollisuus periä merkintähintasaatavia seuraa johdon yleisestä velvollisuudesta huolellisesti toimien edistää yhtiön etua. Merkintähinnan perinnässä ei ilman pätevää perustetta voida suosia tiettyjä merkitsijöitä.

Pykälän *1 momentin* mukaan hallitus voi maksun viivästytyä todeta oikeuden osakkeeseen menetetyksi, jos merkintähintaa mahdollisine viivästyskorkeineen ei ole maksettu sen eräännyttyä, eikä hallitus ole antanut merkitsijälle lisää maksuaikaa. Säännös poikkeaa voimassa olevan lain 2 luvun 12 §:n 1 momentissa olevasta säännöksestä siten, että menettämisseuraamus voidaan määrätä heti eikä vasta kuukauden kuluttua eräpäivästä. Toisaalta nimenomaisesti todetaan, että hallitus voi myös myöntää merkitsijälle lisää maksuaikaa. Hallituksen on normaaliin tapaan arvioitava, mikä ratkaisu on yhtiön edun mukainen.

Hallitus voi todettuaan oikeuden menetetyksi antaa merkintäoikeuden toiselle henkilölle. Ehdotukseen ei ole otettu voimassa olevan lain 2 luvun 12 §:n 2 momentin säännöstä uuden merkitsijän velvollisuudesta heti maksaa osakkeesta eräännytynyt määrä. Vaikka lähtökohtana tässä tilanteessa onkin, että uuden merkitsijän on maksettava osake välittömästi, koska merkintähinta osakeantiehtojen mukaan on jo eräännytynyt, hallitus voi myöntää uudellekin merkitsijälle maksuaikaa, jos menettely on yhtiön edun mukainen.

Pykälän *2 momentin* mukaan se, jonka oikeus osakkeeseen on todettu menetetyksi, on velvollinen suorittamaan yhtiölle mahdollis-

ten perimiskulujen lisäksi kymmenesosan osakkeesta maksettavasta määrästä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 2 luvun 12 §:n 3 momenttia muuten, mutta kyseessä olevan korvauksen — eräänlaisen lakisääteisen sopimussakon — maksuvelvollisuutta ei enää ole kytketty osakkeen mitätöimiseen, jota voidaan pitää merkitsijän näkökulmasta varsin sattumanvaraisena kriteerinä. Toisaalta kohtuuttomien seuraamusten välttämiseksi korvauksen määrä ehdotetaan samalla alennettavaksi nykyisestä kolmasosasta kymmenesosaan osakkeen merkintähinnasta. Lisäksi ehdotuksesta käy nimenomaisesti ilmi, että merkitsijä voi edellä mainitun taksoitetun vahingonkorvauksen ohella olla velvollinen korvaamaan yhtiön perimiskulut. Perustamissopimuksessa voidaan määrätä maksuviivästyksen seuraamuksista, esimerkiksi sopimussakon suuruudesta, toisin.

Rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset

8 §. Yhtiön rekisteröiminen. Pykälässä säädetään yhtiön rekisteröimisestä. Pykälän *1 momentti* poikkeaa voimassa olevan lain 2 luvun 9 §:n 1 momentista siten, että ehdotuksen mukaan yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoituksesta. Päivämäärällä tarkoitetaan perustamissopimuksen mukaista viimeisen osakkeenomistajan allekirjoituksen päivämäärää. Nykyistä lyhyempi määräaika johtuu siitä, että perustaminen tapahtuu aina simultaaniperustamisena. Muutos lyhentää oikeudellista välitilaa, joka valitsee perustamistoimien alkamisen ja yhtiön rekisteröimisen välillä.

Pykälän *2 momentin* mukaan rekisteröitäväksi ilmoitettavien osakkeiden on oltava täysin maksettuja, kuten nykyäänkin. Tämä koskee sekä osakepääomaan että vapaaseen omaan pääomaan merkittäviä määriä. Osakepääomaksi rekisteröidään se rekisteröitävistä osakkeista maksettu määrä, joka perustamissopimuksen tai yhtiöjärjestyksen mukaan on merkittävä osakepääomaan.

Ehdotukseen ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa erityisiä säännöksiä maksamattomien osakkeiden mitätöimisestä. Jos osaketta ei makseta 1 momentin mukaisessa ajassa, sitä ei käsillä olevan momentin mukaan voida re-

kisteröidä, jolloin osake raukeaa. On huomattava, että tällöin perustamissopimuksen tulokinnasta saattaa usein seurata perustamisen raukeaminen kokonaisuudessaan, koska yhtiöön ei saada sovittua määrää osakkeenomistajia ja pääomaa.

Pykälän 3 momentti sisältää rekisteri-ilmoituksen liitteitä koskevia säännöksiä, jotka vastaavat voimassa olevan lain 2 luvun 9 §:n 4 momenttia jäljempänä mainituin muutoksin.

Momentin 1 kohdan mukaan rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä hallituksen jäsenten ja mahdollisen toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. Koska rekisteriin ilmoitettavien osakkeiden tulee olla täysin maksettuja, sanottuun sisältyy myös vakuutus osakkeiden maksamisesta. Vakuutus koskee sekä osakepääomaan että mahdollisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkittäviä määriä. Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 2 luvun 9 §:n 3 momentin ja 4 momentin 1 kohdan nimenomaisia säännöksiä osakkeista maksettavan määrän olemisesta yhtiön omistuksessa ja hallinnassa, koska nämä ovat eräissä tilanteissa aiheuttaneet tulkintaepäselvyyksiä. Ehdotus ei kuitenkaan tarkoita lievennystä voimassa olevaan lakiin verrattuna, vaan maksun tuleamista yhtiölle arvioitaisiin yleisten varallisuus oikeudellisten sääntöjen mukaisesti. Tavallisesti, kuten tilille 5 §:n mukaan suoritettavan rahamaksun kysymyksessä ollessa, asian arviointi on yksinkertaista. Apporttiomaisuuden osalta tilanne voi olla monimutkaisempi. Esimerkiksi käytettäessä pantattuun omaisuuteen liittyvää ylivakuutta apporttina, maksu katsotaan suoritetuksi omaisuutta hallinnassaan pitävälle pantinhaltijalle toimitulla siirtoilmoituksella, jolla yhtiö saa suojan muun muassa maksajan muita velkojia vastaan. Jos taas esimerkiksi apporttiomaisuutena luovutetaan oikeus patentiin, katsotaan maksu vastaavasti suoritetuksi, kun luovutuksesta on tehty merkintä patenttirekisteriin.

Momentin 2 kohdan mukaan rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain osakkeen maksamista koskevia säännöksiä on noudatettu. Säännös vastaa voimassa olevan lain 2 luvun 9 §:n 4 momentin 2 kohtaa. Tär-

keintä on luonnollisesti sen arvioiminen, että osakkeet on maksettu ja maksu on tullut yhtiölle. Maksamisella tarkoitetaan tässäkin sekä osakepääomaan että sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkittävän määrän maksamista.

Pykälän 4 momentti tulee sovellettavaksi silloin, kun osake maksetaan apporttiomaisuudella. Momentin säännökset täyttävät pääomadirektiivin 10 artiklan vaatimukset riippumattoman asiantuntijan lausunnosta.

Tällöin rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä hyväksytyt tilintarkastajan lausunto edellä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Estettä ei ole sille, että lausunnon antaa yhtiön oma tilintarkastaja, jos tämä on hyväksytty tilintarkastaja.

Hyväksytty tilintarkastaja voi lausunnossaan todeta lyhyesti hyväksyvänsä selvityksen ja katsovansa omaisuuden arvon riittäväksi. Toisaalta hyväksytty tilintarkastaja voi lausunnossaan esimerkiksi katsoa, että omaisuus tulee arvostaa muuta kuin apporttiselvityksessä omaksuttua menetelmää noudattaen. Sanottu ei estä häntä katsomasta omaisuuden arvoa riittäväksi, jos hän lausunnossa soveltamallaan arvostusmenetelmällä kuitenkin päätyy tällaiseen tulokseen. Arvioinnin kohteena on apporttiomaisuuden arvo yhtiölle omaisuuden luovuttamishetkellä.

9 §. *Rekisteröimisen oikeusvaikutukset.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiö syntyy rekisteröinnillä. Momentissa todetaan myös voimassa olevan lain 2 luvun 14 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla, että yhtiön puolesta perustamissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen mutta ennen rekisteröintiä tehdystä toimesta vastuu siirtyy yhtiölle rekisteröinnillä. Myös perustamissopimuksessa yksilöidyistä toimita, kuten kiinteistön hankinnasta, aiheutuneet velvoitteet siirtyvät yhtiölle sen tultua rekisteröidyksi. Edellytyksenä kuitenkin on, että toimet on tehty enintään vuosi ennen perustamissopimuksen allekirjoittamista. Säännös tekee mahdolliseksi pitkään noudatetun perustettavan yhtiön lukuun hankkimista koskevan käytännön jatkamisen. Tällaisesta menettelystä aiheutuvaa epävarmuutta pyritään rajoittamaan ehdotetulla vuoden määräajalla.

Määräaika on yhteensopiva maakaaren (540/1995) 2 luvun 4 §:ssä asetetun, perustettavan yhtiön lukuun tehtyjä kauppvoja koskevan kahden vuoden määräajan kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan osakkeenomistaja ei rekisteröinnin jälkeen voi vapautuakseen osakemerkinnästä vedota siihen, että perustamiseen liittyvä ehto ei ole toteutunut. Säännöksellä suojataan ennen kaikkea sivullisten luottamusta kaupparekisterimerkintöihin. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 2 luvun 5 §:n 3 momenttia muuten, mutta on yleisempi ja koskee muitakin perustamiseen liittyviä kuin perustamisopimukseen otettuja ehtoja. Säännöksen sanamuotoa on muutenkin hieman täsmennetty. Ehtoon vetoamista ennen yhtiön rekisteröintiä arvioidaan yleisten sopimusoikeudellisten sääntöjen mukaisesti. Momentti koskee ainoastaan osakemerkinnästä vapautumista, ei sen sijaan esimerkiksi oikeutta vahingonkorvaukseen.

Vaikka tästä ei edelleenkään ehdoteta otettavaksi lakiin nimenomaista säännöstä, vaikiintuneesti on katsottu, että yhtiön rekisteröiminen myös korjaa osakkeen merkintään liittyvät niin sanotut heikot pätemättömyysperusteet. Osakkeenomistaja ei toisin sanoen voi merkinnästä vapautuakseen vedota heikkoihin pätemättömyysperusteisiin enää sen jälkeen, kun yhtiö on rekisteröity.

10 §. Toiminta ennen rekisteröimistä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että yhtiö syntyy, eli siitä tulee oikeuskelpoinen ja oikeustoimikelpoinen, vasta rekisteröinnillä. Ennen rekisteröintiä yhtiö ei voi hankkia omaisuutta eikä tehdä sitoumuksia. Yhtiö ei myöskään voi olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa ennen kuin se on rekisteröity. Esimerkiksi perustettavan yhtiön lukuun hankittu omaisuus on yleensä ulosmitattavissa yhtiön lukuun toimineen velasta. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 2 luvun 14 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain 2 luvun 14 §:n 2 momentin 1 virkettä vastaavasti siitä, että ennen yhtiön rekisteröintiä tehdyistä toimista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti. Toimeen osallistuja voi olla myös oikeushenkilö. Säännöksen sanamuotoa on selkeytetty siten, että päättäjät ja toimeen osallistuneet ovat yhteisvastuussa tehdyistä toimista. Momentissa viitataan selvyden vuoksi 9 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan vastuu voi siirtyä yhtiölle, mikäli viitatussa momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 3 momentin mukaan hallitus ja toimitusjohtaja voivat ilman henkilökohtaisen vastuun uhkaa käyttää puhevaltaa yhtiön perustamista koskevissa asioissa ja ryhtyä toimenpiteisiin osakkeista suoritettavan maksun saamiseksi. Säännös poikkeaa voimassa olevan lain 2 luvun 14 §:n 1 momentista ainoastaan sanamuotonsa puolesta. Säännös ei tarkoita, etteivätkö hallitus ja toimitusjohtaja saata olla 22 luvun säännösten nojalla vastuussa vahingosta, joka on aiheutettu ennen yhtiön rekisteröintiä.

11 §. Oikeustoimet rekisteröimättömän yhtiön kanssa. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yhtiön sopimuskumppanin oikeudesta vetäytyä sopimuksesta, mikäli rekisteröimistä ei ole haettu määräajassa tai jos rekisteröinti on evätty. Jos sopimuskumppani ei tiennyt, että yhtiötä ei vielä ollut rekisteröity, hän voi vetäytyä sopimuksesta rekisteröimiseen asti. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 2 luvun 14 §:n 3 momenttia.

12 §. Perustamisen raukeaminen. Pykälän 1 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 2 luvun 10 §:ää. Säännöksen sanamuotoa on kuitenkin merkittävästi yksinkertaistettu. Sanamuodon muutoksella ei ole tarkoitettu puuttua niihin periaatteisiin, joiden mukaisesti rekisteriviranomainen tutkii ja ratkaisee rekisteröitävän asian.

Pykälän 2 momentti vastaa paljolti voimassa olevan lain 2 luvun 10 §:n säännöstä hallituksen jäsenten velvollisuudesta palauttaa osakkeista maksettu määrä ja sille saatu tuotto. Säännökseen on kuitenkin liitetty maininta myös toimitusjohtajasta, joka usein valitaan jo yhtiötä perustettaessa. Hallituksen jäsenet ja mahdollinen toimitusjohtaja saavat ehdotuksen mukaan vähentää varoista 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuista toimista aiheutuneet tavanomaiset kulut. Tavanomaisilla kuluilla tarkoitetaan esimerkiksi voimassa olevan lain 2 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisia julkisia maksuja sekä tavanomaisia palkkioita perustamisasiakirjojen laatimisesta

ja siihen rinnastettavasta työstä, samoin kuin merkintähintasaatavien perinnästä aiheutuneita kuluja. Jos osakkeenomistajat ovat esimerkiksi perustamissopimuksessa hyväksyneet tavanomaista suuremmat kulut, ne on vähennettävä. Säännös ei ole vahingonkorvaussäännös, minkä vuoksi momentissa tarkoitettussa tilanteessa palautusvelvollisuutta ei esimerkiksi voida sovitella.

Julkisia osakeyhtiöitä koskevat erityiset säännökset

13 §. Erityiset edut ja kustannukset. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 2 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohtaa ja pääomadirektiivin 3 artiklan j kohtaa vastaavalla tavalla julkisten osakeyhtiöiden perustamisen yhteydessä perustamissopimuksessa annettavista tiedoista.

On selvää, ettei osakepääoman maksamista koskevia säännöksiä voida sen enempää yksityisessä kuin julkisessakaan osakeyhtiössä kiertää siten, että yhtiö esimerkiksi perustamissopimuksessa sitoutuu vastikkeetta antamaan yhtiön taloudellista asemaa heikentäviä erityisiä etuja. Sovellettavaksi saattavat tällaisessa tilanteessa tulla myös laitonta varojenjako koskevat säännökset.

14 §. Perustamisen jälkeen tehdyt merkittävät hankinnat. Pykälässä säädetään periaatteiltaan voimassa olevan lain 2 luvun 15 §:ää ja pääomadirektiivin 11 artiklaa vastaavalla tavalla eräistä perustamisen jälkeen tehdyistä hankinnoista. Pääomadirektiivin 11 artiklasta ei käy selkeästi ilmi, mistä tilintarkastajan tulisi tässä yhteydessä lausua. Ehdotetussa säännöksessä edellytetään, että tilintarkastaja ottaa lausunnossaan kantaa hankittua omaisuutta ja siitä maksettua vastiketta koskevaan selvitykseen sekä siihen, vastaako hankitun omaisuuden arvo vähintään omaisuudesta maksettua vastiketta. Tämä sanamuoto vastanee direktiivin 10 artiklan sisältöä, johon 11 artiklassa viitataan.

Sääntely poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että sen soveltamisalaa on rajoitettu pääomadirektiivin sallimissa määrin. Säännös koskee sen vuoksi vain julkisia osakeyhtiöitä ja ainoastaan perustamissopimuksen allekirjoittajilta tehtyjä hankintoja. Säännöstä sovelletaan 19 luvun 2 §:ssä olevan viittauk-

sen nojalla myös silloin, kun yksityinen osakeyhtiö muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi.

Säännös tulee sovellettavaksi tämän luvun 6 §:n 3 momentin ohella. Tarkoituksena on, että tilanteet, joissa apporttisääntelyä pyritään kiertämään, tulevat mainitun lainkohdan soveltamisalaa. Nyt käsillä olevan pykälän mukainen sääntely koskee sen sijaan sellaisiakin hankintoja, joista ei ollut sovittu jo osakkeiden maksamisen yhteydessä. Säännöksen vastaisesta menettelystä mahdollisesti aiheutuneet vahingot on korvattava 22 luvussa tarkoitetulla tavalla.

3 luku. Osakkeet

Luku sisältää yleisiä säännöksiä osakkeiden tuottamista oikeuksista ja niiden käyttämisestä, osakkeiden vaihdannasta, osakeyhtiöoikeudellisista arvopapereista sekä yhtiön osakkeistaan ja osakkeenomistajistaan pitämistä luetteloista. Osa luvun säännöksistä koskee kaikkia osakeyhtiöitä. Osa ei sen sijaan sovelleta arvo-osuusjärjestelmään kuuluviin yhtiöihin, joita koskevat erityissäännökset ovat 4 luvussa.

Luvun säännökset vastaavat pääpiirteissään nykyisiä säännöksiä, jotka sisältyvät suurimmaksi osaksi voimassa olevan lain 3 lukuun. Säännökset on kuitenkin pyritty esittämään nykyistä selkeämmässä järjestyksessä ja entistä selkeämmin. Lisäksi ehdotettuun lukuun sisältyy erinäisiä aineellisia muutos-ehdotuksia.

Lukuun ei enää ehdoteta voimassa olevan lain säännöstä siitä, että osakkeen äänimäärä ei saa olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä eikä muuta vastaavaa rajoitusta. Tällaisia rajoituksia voidaan pitää epäjohdonmukaisina ottaen huomioon, että yhtiössä voi olla täysin äänivaltattomia osakkeita, ja tarpeettomasti sopimusvapautta rajoittavina. Äänivaltaerot vaikuttavat luonnollisesti halukkuuteen sijoittaa erilaisiin osakkeisiin sekä siihen, millaisia hintoja sijoittajat ovat osakkeista valmiita maksamaan.

Kokonaan tai osittain äänivaltattomia osakkeita koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi yksinkertaisemmaksi ja joustavamaksi. Tällaiseen osakkeeseen ei olisi, toisin

kuin voimassa olevan lain 3 luvun 1 a §:n 2 momentin mukaiseen etuosakkeeseen, pakko liittyy erityistä taloudellista etuutta yhtiön varoja jaettaessa. Sanottu edellytys on puhtaasti muodollinen ja rajoittaa tarpeettomasti sopimusvapautta. Nimitystä etuosake ei ehdotuksessa näin ollen käytetä.

Lunastuslausekkeeseen perustuvan lunastusoikeuden yksityiskohtaisesta sisällöstä samoin kuin lunastusmenettelystä olisi laissa oletettavasti säännökset. Näin ollen lunastuslauseke voisi vain harvoin olla puutteellinen tai virheellinen tavalla, joka johtaa siihen, ettei yhtiössä ole lainkaan lunastusoikeutta.

Vähäisempiä muutoksia on käsitelty asianomaisten pykälän perusteluissa.

Yleiset säännökset

1 §. Osakkeiden yhtäläisyys ja erilaisuus. Pykälä sisältää osakkeenomistajien keskinäisiä suhteita koskevia perussäännöksiä.

Pykälän 1 momentissa ensinnäkin toistetaan jo 1 luvun 7 §:stä ilmi käyvä periaate, jonka mukaan kaikki osakkeet lähtökohtaisesti tuottavat yhtäläiset oikeudet yhtiössä. Yhtiössä voi olla toisistaan poikkeavia osakkeita, jolloin erot on määriteltävä yhtiöjärjestyksessä. Asiallisesti vastaavat säännökset on voimassa olevan lain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa.

Ehdotukseen ei ole otettu voimassa olevan lain säännöstä siitä, että yhtiöjärjestyksessä olisi välttämättä oltava määräykset oikeuksiltaan toisistaan poikkeavien osakkeiden määrittämisestä tai vähimmäis- ja enimmäismääristä, koska yhtiöjärjestyksessä ei ehdotuksen mukaan muutenkaan ole pakko määrittellä yhtiön osakkeiden lukumäärää. Yhtiöjärjestykseen voitaisiin kuitenkin jatkossakin ottaa tätä koskevia määräyksiä. Yhtiön osakkeiden lukumäärä ilmenee osakelajeittain kaupparekisteristä. Kunkin osakkeen laji sekä muut erot osakkeiden tuottamisessa oikeuksissa ja velvollisuuksissa ilmenevät myös käsillä olevan luvun 15 §:ssä tarkoitettusta osakeluetelosta tai 4 luvussa tarkoitettussa arvo-osuusjärjestelmässä ylläpidettävistä tiedoista.

Pykälän 2 momentissa säädetään osakkeiden erilaisuudesta. Erilaisia osakeyhtiölain tarkoittamassa mielessä ovat momentin 1 kohdan mukaan osakkeet, jotka poikkeavat

oikeuksiltaan toisistaan äänioikeuden tai osakkeen yhtiön varoja jaettaessa tuottaman oikeuden suhteen. Lisäksi erilaisia ovat momentin 2 kohdan mukaan osakkeet, jotka muuten yhtiöjärjestyksessä määrätään erilaisiksi. Sanottu vastaa pääasiallisesti voimassa olevan lain 3 luvun 1 §:n 2 momenttia. Momentin mukaan estettä ei kuitenkaan ole määrätä yhtiöjärjestyksessä erilaisiksi sellaisia osakkeita, jotka muuten eivät eroa ominaisuuksiltaan toisistaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään osakkeiden muuntamisesta toisenlaisiksi yhtiöjärjestykseen otetun muuntolausekkeen perusteella. Momentin säännökset vastaavat voimassa olevan lain 3 luvun 1 §:n 4 momentin säännöksiä. Sanamuotoa on kuitenkin hieman muutettu sen osoittamiseksi, että muuntaminen voi tapahtua muussakin suhteessa kuin muuntamalla yksi osake yhdeksi toisenlaisiksi osakkeeksi. Yhtiöjärjestyksessä voidaan siten määrätä esimerkiksi yhden A-lajin osakkeen muuntamisesta kahdeksi B-lajin osakkeeksi.

2 §. Osakeoikeuksien käyttäminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi yleiset säännökset osakkeen tuottamien oikeuksien eli osakeoikeuksien käyttämisestä. Pykälän 1 ja 2 momentin säännökset vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 3 luvun 13 §:n säännöksiä. Säännökset on niiden merkityksen korostamiseksi sijoitettu luvun alkuosaan. Pykälän 1 momentissa todettaisiin lisäksi selvyyden vuoksi, että arvo-osuusjärjestelmään kuuluvassa yhtiössä, jossa muun muassa ei pidetä käsillä olevan luvun 15 §:n tarkoittamia luetteloita eikä anneta osakekirjoja, sovelletaan momentin sijasta ehdotuksen 4 luvun 2 §:n säännöksiä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi selvyyden vuoksi nimenomaista säännöstä siitä, että osake ei yhtiölle itselleen kuullessaan tuota oikeuksia yhtiössä. Säännöksiä, jotka ovat ilmauksia samasta yleisestä periaatteesta, on ehdotuksen 5 luvun 9 §:ssä, 16 luvun 16 §:n 3 momentissa ja 17 luvun 16 §:n 3 momentissa.

Osakkeen tuottama äänivalta

3 §. Äänivalta. Pykälä sisältäisi osakkeen

tuottamaa äänivaltaa koskevat yleiset säännökset.

Pykälän *1 momentti* vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 1 a §:n 1 momenttia, paitsi ettei siihen sisälly nykyisin voimassa olevaa rajoitusta, jonka mukaan osakkeen äänimäärä ei saa olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä.

Pykälän *2 momentin* mukaan yhtiössä voisi nykyiseen tapaan olla myös kokonaan tai osittain äänivallattomia osakkeita. Ehdotuksen tätä koskevat säännökset poikkeavat kuitenkin voimassa olevan lain 3 luvun 1 a—1 c §:n etuosaketta koskevista säännöksistä. Osakkeen äänivallan poissulkeminen yhtiöjärjestyksessä olisi ehdotuksen mukaan mahdollista joko siten, että osake ei tuota äänioikeutta lainkaan tai siten, ettei se oikeuta äänestämään joissain yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Viimeksi mainittu kattaa myös yhtiöjärjestysmääräyksen, jonka mukaan osake tuottaa äänioikeuden vain tietyissä erikseen luetelluissa asioissa. Äänivallattomuus saisi jatkossakin koskea vain osaa yhtiön osakkeista, joskin tätä arvioitaisiin erikseen kunkin yhtiökokouksessa käsiteltävän asian osalta. Estettä ei olisi esimerkiksi sille, että osa yhtiön osakkeista tuottaa äänioikeuden ainoastaan tietyssä yhtiökokouksessa käsiteltävässä asiassa, kun taas loput osakkeet eivät tuota äänioikeutta siinä vaan kaikissa muissa asioissa. Yhtiöjärjestyksen määräykset eivät kuitenkaan saisi johtaa siihen, että jossain yhtiökokouksessa käsiteltävässä asiassa yksikään osake ei tuota äänioikeutta.

Vaikka kokonaan tai osittain äänivallattomaan osakkeeseen ei olisi pakko liittää voimassa olevan lain 3 luvun 1 a §:n 1 momentissa ja 1 c §:n 1 momentissa tarkoitettua yhtiön varojen jakamista koskevaa erityistä taloudellista etuutta, se olisi tietenkin jatkossakin mahdollista.

Vaikka osake ei tuottaisi äänioikeutta, osakkeenomistajalta on saatava suostumus tiettyihin hänen asemaansa vaikuttaviin päätöksiin siten kuin ehdotuksen 5 luvun 29 §:ssä säädetään.

4 §. Äänivallaton osake. Kokonaan tai osittain äänivallattomien osakkeiden käytön helpottamiseksi pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan eräitä olettamasääntöjä, jotka tulevat so-

vellettaviksi, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.

Momentin *1 kohtaan* ehdotetaan olettamasäännöstä, jonka mukaan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu osake lähtökohtaisesti tuottaa äänioikeutta lukuun ottamatta kaikki ne oikeudet, jotka yleensäkin liittyvät osakkeeseen. Tätä voidaan puoltaa ennen kaikkea selkeyksyllä. Jos kokonaan tai osittain äänivallattoman osakkeen halutaan muilta oikeuksiltaan poikkeavan äänivaltaisista osakkeista, siitä on määrättävä nimenomaisesti yhtiöjärjestyksessä. Tällaisen osakkeen omistajalla on esimerkiksi täysi oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä muita osakkeenomistajan oikeuksia kuin äänioikeutta, jos yhtiöjärjestyksessä ei muuta määrätä. Tällaisella osakkeella on myös normaali oikeus yhtiön varoihin niitä jaettaessa, jollei asiasta ole yhtiöjärjestykseen otettu erityisiä määräyksiä.

Muiden oikeuksien kuin äänioikeuden rajoittaminen yhtiöjärjestyksessä voi tapahtua samoilla edellytyksillä kuin osakeoikeuksien rajoittaminen yleensäkin. Oikeuksia, jotka perustuvat lain pakottaviin säännöksiin, ei voida rajoittaa. Esimerkiksi osakkeenomistajan keskeiset oikeussuojakeinot, kuten oikeus vaatia vahingonkorvausta tai oikeus vaatia lunastusta vaikutusvallan väärinkäytön perusteella, ovat sillä tavoin pakottavia, ettei niiden käyttämistä voida yhtiöjärjestyksen määräyksellä evätä. Sama koskee lähtökohtaisesti oikeutta yhtiökokouksen päätöksen moittimiseen, joskin yleisistä periaatteista voi johtua, ettei äänivallattoman osakkeen omistajalla yksittäistapauksessa katsota olevan oikeudellista intressiä kyseisen oikeussuojakeinon käyttöön. Edelleen ehdotuksen 9 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä ei yleensä voida rajoittaa osakkeenomistajan etuoikeutta osakeannissa. Poikkeuksena ovat kuitenkin osakkeet, jotka yhtiöjärjestyksen mukaan eivät tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoja jaettaessa. Niiden osalta yhtiöjärjestyksessä voidaan ehdotuksen mukaan määrätä, ettei osake tuota lainkaan etuoikeutta osakeannissa. Viimeksi mainittu vastaa osittain voimassa olevan lain 3 luvun 1 c §:n 3 momenttia.

Momentin *2 kohdan* mukaan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu osake tuottaa äänioikeu-

den kaikissa asioissa, jos sille jakopäätöksestä riippumatta maksettava osinko tai muu vapaa oma pääoma on maksamatta vielä kahdeksan kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä. Äänivallattomiin osakkeisiin on kansainvälisesti tavallista liittää yhtiöjärjestyksensä määräyksiä sellaisesta osingosta, jonka jakaminen ei ole riippuvainen yhtiön jakopäätöksestä. Olettamasäännös tehostaa tällaisen osakkeen omistajan asemaa. Säännös vastaa osittain voimassa olevan lain 3 luvun 1 b §:n 2 momentin etuosaketta koskevaa säännöstä, mutta ehdotettava säännös on muun muassa täysin tahdonvaltainen.

Momentin 3 kohdan olettamasäännöksen mukaan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua osaketta ei asiassa, jossa se ei tuota äänioikeutta, myöskään lueta mukaan yhtiökokouksen päätöksen edellyttämää enemmistöä laskettaessa. Jos yhtiöjärjestyksestä ei muuta johdu, tällaista osaketta ei siis yleensä lueta mukaan, kun esimerkiksi 5 luvun 27 §:ää ja 28 §:ää sovellettaessa lasketaan kokouksessa edustettuja osakkeita. Sen sijaan sellainen luetaan mukaan esimerkiksi määrittäessä erinäisten vähemmistön oikeussuojakeinojen edellyttämää osuutta yhtiön kaikista tai yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista. Samoin sellainen luetaan mukaan, kun vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevaa 18 luvun 1 §:ää sovellettaessa lasketaan osakkeiden lukumäärää.

Pykälän 3 momentin mukaan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua osakkeen tuottaessa äänioikeuden osassa yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, miten osake otetaan huomioon, kun edellä mainittua 18 luvun 1 §:ää sovellettaessa lasketaan lunastajan äänimäärää ja yhtiön kokonaisäänimäärää. Säännös ei koske tapausta, jossa osakkeeseen ei liity lainkaan äänioikeutta, koska tuolloin on selvää, ettei osake vaikuta sanottuihin äänimääriin.

Momentissa tarkoitettu yhtiöjärjestyksensä määräys ei saa olla sellainen, että sen ilmeisenä tarkoituksena on lunastusta koskevien pakottavien säännösten kiertäminen. Tästä voi olla kysymys esimerkiksi, jos osaketta ei yhtiöjärjestyksen mukaan oteta lainkaan huomioon äänimääriä 18 luvun 1 §:n mukaan laskettaessa, vaikka osakkeen tuottamaa äänioikeutta on yhtiöjärjestyksessä rajoitettu vain tiettyjen

vähäpätöisten päätösten osalta.

Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo ja nimellisarvo

5 §. Kirjanpidollinen vasta-arvo ja nimellisarvo. Kuten yleisperusteluissa on esitetty, ehdotetut osakkeita ja osakepääomaa koskevat säännökset rakentuvat osakkeiden nimellisarvottomuudelle. Tämä sallii nykyistä joustavamman sääntelyn heikentämättä kuitenkaan osakkeenomistajien tai yhtiön velkojien suojaa. Nimellisarvottomassa järjestelmässä osakkeilla ja osakepääomalla, joka on yhtiön taseessa velkojien hyväksi sidottua pääomaa, ei ole yhteyttä keskenään.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi kirjanpidollista vasta-arvoa koskeva säännös, joka havainnollistaa nimellisarvottoman järjestelmän eroja nimellisarvojärjestelmään verrattuna ja selventää ehdotuksen suhdetta pääomadirektiivin määräyksiin. Kirjanpidollisella vasta-arvolla tarkoitetaan osakkeesta yhtiötä perustettaessa ja uusia osakkeita annettaessa osakepääomaan merkittävää määrää, josta säädetään 2 luvun 4 §:ssä, 9 luvun 6 §:n 1 momentissa ja 10 luvun 7 §:n 1 momentissa. Toisin kuin voimassa olevan lain ja ehdotuksen mukainen nimellisarvo, tämä määrä voi pääomadirektiivin sallimin tavoin vaihdella eli olla eri osakkeilla eri suuruinen. Kyseinen määrä voi olla nollakin, jos koko merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahoitukseen tai osake annetaan maksutta. Kirjanpidollisen vasta-arvon suuruus ei ole millään tavoin osoitus osakkeen tuottamista oikeuksista, vaan kysymyksessä on ainoastaan pääomadirektiivissä käytetty tekninen käsite. Erisuuruinen vasta-arvo ei esimerkiksi tee oikeuksiltaan identtisistä osakkeista erilaisia. Pääomadirektiivin 8 artiklan määräys siitä, ettei osakkeita saa antaa kirjanpidollista vasta-arvoa pienemmästä vastikkeesta, toteutetaan ehdotuksen säännöksillä, joilla varmistetaan osakkeen ja samalla siitä osakepääomaan merkittävän määrän maksaminen yhtiölle.

Niiden yhtiöiden varalta, jotka haluavat säilyttää yhtiöjärjestyksessään määräyksen osakkeiden nimellisarvosta, käsillä olevan pykälän 2 momenttiin ehdotetaan asiaa kos-

kevaa säännöstä. Tällä tarkoitetaan nykyiseen tapaan nimellisarvon ilmaisevista rahamääräisenä yhtiöjärjestyksessä. Nimellisarvon on oltava sama kaikille osakkeille. Asiallisesti vastaavat säännökset on voimassa olevan lain 1 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 2 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa.

Pykälän 3 momentissa säädetään nimellisarvon aineellisesta merkityksestä. Nimellisarvoa koskevan sääntelyn keskeisenä sisältönä on alikurssikielto. Yhtiötä perustettaessa osakepääomaan on kunkin osakkeen osalta merkittävä vähintään nimellisarvon määrä, mikä samalla merkitsee, että osakkeen merkintähinta ei voi olla nimellisarvoa alhaisempi. Vastaavasti kun annetaan uusia osakkeita osakeannilla tai optio-oikeuksien nojalla, osakepääomaa on korotettava vähintään kunkin osakkeen nimellisarvon määrällä. Korotukseen voidaan käyttää osakkeiden merkintähintaa, jolloin merkintähinta ei voi alittaa nimellisarvoa. Jos osakeanti on maksuton, osakepääomaa on samalla korotettava osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaavalla rahastokorotuksella, mikä vastaa voimassa olevan lain tarkoittamaa rahastoantia. Myös voidaan menetellä siten, että merkintähinta ja siihen perustuva osakepääoman korotus kattaa vain osan nimellisarvosta ja lopuosa nimellisarvoa vastaavasta osakepääoman korotuksesta toteutetaan rahastokorotuksena, mikä vastaa nykyisen lain sääntelemää niin sanottua sekaemissiota. Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 4 luvun 2 a §:n 1 momentin ja 12 §:n 2 momentin kaltaisia säännöksiä, joiden mukaan hallitus ei voi tehdä viimeksi mainitun kaltaista päätöstä valtuutuksen nojalla ja yhtiökokouksen päätös on lisäksi eräissä tapauksissa on tehtävä erityisellä yhdeksän kymmenesosan määräenemmistöllä.

Momentissa säädettäisiin vielä, että osakepääomaa ei voitaisi koskaan myöskään alentaa niin, että se alittaisi osakkeiden yhteenlasketun nimellisarvon. Näin varmistetaan, että osakepääoma nykyiseen tapaan on aina vähintään osakkeiden yhteenlasketun nimellisarvon suuruinen. Sen sijaan osakepääoma voisi olla osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa korkeampi. Erotus vastaisi voimassa olevan lain mukaista ylikurssia. Kuten ehdotuksen 8 luvusta ilmenee, erillistä ylikurssi-

rahastoa ei kuitenkaan enää voisi uuden lain aikana muodostua.

Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 1 luvun 1 §:n 4 momentin säännöstä, jonka mukaan kirjanpidolliseen vasta-arvoon säännönmukaisesti sovelletaan, mitä nimellisarvosta säädetään. Jos yhtiöjärjestyksessä ei ole nimellisarvoa koskevaa määräystä, nimellisarvoa koskevat säännökset eivät tule miltään osin sovellettaviksi. Tämä koskee myös yhtiöitä, jotka jo voimassa olevan lain aikana ovat luopuneet nimellisarvosta.

Osakkeen luovutettavuus

6 §. Sallitut vaihdannanrajoituslausekkeet. Pykälässä ehdotetaan säilytettäväksi voimassa olevan lain 3 luvun 2 §:stä ilmenevä periaate, jonka mukaan yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa vain laissa nimenomaisesti säännellyt vaihdannanrajoituslausekkeet. Vaihdannanrajoituslausekkeet merkitsevät poikkeusta ehdotuksen 1 luvun 4 §:ssä ilmaistusta osakkeen vapaan luovutettavuuden periaatteesta. Vaihdannanrajoituslausekkeita koskevan niin sanotun tyyppipakkoperiaatteen säilyttämistä puoltavat ennen kaikkea selkeys ja pyrkimys tulkintavaikeuksien välttämiseen. Mainituista syistä ehdotetaan, että jatkossakin sallittuja olisivat vain voimassa olevassa laissa säännellyt lausekkeet eli lunastuslauseke ja suostumuslauseke.

7 §. Lunastuslauseke. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi lunastuslausekkeen vähimmäissisällöstä säännökset, jotka osittain vastaavat voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentin säännöksiä. Lunastuslausekkeen sisältöä koskevana vähimmäisvaatimuksena on momentin mukaan, että siitä käy ilmi lunastusoikeus ja lunastamiseen oikeutetut. Lunastusoikeus voisi nykyiseen tapaan olla osakkeenomistajalla, yhtiöllä tai muulla henkilöllä. Jos lunastukseen oikeutettuja on useita, yhtiöjärjestyksessä olisi lisäksi voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohtaa vastaavin tavoin määrättävä, miten näiden keskinäinen etuoikeus määräytyy.

Lunastusoikeuden muuta sisältöä ja lunastusmenettelyä koskeva 2 momentti poikkeaa sääntelyteknikaltaan voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentista, jossa edellyte-

tään lunastusoikeutta ja -menettelyä koskevien kattavien määräysten ottamista yhtiöjärjestykseen. Oikeuskäytännössä (KKO 1984 II 170 ja 1992:8) on katsottu, että jos lunastuslauseke ei sisällä kaikkia lain edellyttämiä määräyksiä tai jos lunastuslausekkeen määräykset ovat lain pakottavien säännösten vastaisia, yhtiössä ei ole lainkaan lunastusoikeutta. Tällaista seuraamusta voidaan pitää osakkeenomistajien kannalta varsin yllättävänä. Sen vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi lunastusoikeutta ja -menettelyä koskevat kattavat olettamasäännökset, jotka tulevat sovellettaviksi, jos yhtiöjärjestyksessä ei määrätä toisin tai jos yhtiöjärjestyksen määräykset ovat vastoin lain pakottavia säännöksiä.

Momentin *1 kohdan* mukaan lunastusoikeus koskee, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä, kaikenlaisia saantoja. Jos halutaan, että lunastusoikeus ei koske tietynlaisia saantoja, kuten perhe- ja perintöoikeudellisia saantoja, ne on suljettava pois lausekkeen soveltamisalasta samalla tavoin kuin voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan.

Lausekkeen soveltamisalaa voidaan rajoittaa myös sen suhteen, keiden välisestä saannosta on kysymys. Jollei toisin määrätä, lunastusoikeus ei oikeuskäytännössä vakiintuneen kannan mukaan yleensä koske saantoja, joissa osake siirtyy yhtiön osakkeenomistajalle.

Momentin *2 kohtaa* vastaava säännös on voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 2 momentissa.

Momentin *3 kohdan* mukaan lunastushinta on osakkeen käypä hinta. Vastikkeellisessa saannossa käypänä hintana pidetään oikeustoimen osapuolten sopimaa hintaa, jollei käyvän hinnan näytetä poikkeavan tästä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä lunastushinnasta tai sen laskemisesta käytettävistä perusteista toisin taikka täsmentää lain olettamasäännöstä.

Momentin *4 kohdan* olettamasäännöksen mukaan hallituksen on ilmoitettava lunastukseen oikeutetulle osakkeen siirtymisestä. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti tai siten kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle. Yhtiön mahdol-

linen oma lunastusoikeus ei luonnollisesti edellytä kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä. Hallituksella on oikeus valita joko kirjallinen ilmoitus tai yhtiökokouskutsun toimittamistapa, jos viimeksi mainitusta on yhtiöjärjestyksessä erityisiä määräyksiä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä muusta ilmoittamistavasta samoin kuin kuukautta lyhyemmästä ilmoittamisajasta. Sen sijaan ilmoittamisajan pidentäminen ei pykälän 3 momentin mukaan ole mahdollista. Jos hallitus laiminlyö ilmoittamisen oikeassa ajassa, hallituksen jäsenet voivat joutua vahingonkorvausvelvollisiksi 22 luvun säännösten mukaisesti. Sen sijaan laiminlyönti ei pidennä lunastukseen käytettävissä olevaa aikaa.

Momentin *5 kohdan* olettamasäännöksen mukaan lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle. Tämä vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaista enimmäisaikaa. Jos yhtiö on lunastajana, vaatimus on esitettävä osakkeen saajalle.

Momentin *6 kohdan* olettamasäännöksen mukaan lunastushinta on puolestaan suoritettava kuukauden kuluessa 5 kohdassa mainitun määräajan päättymisestä tai, milloin lunastushintaa ei ole kiinteästi määrätty, lunastushinnan vahvistamisesta. Tämä vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaista enimmäisaikaa. Kysymyksessä olevissa kohdissa tarkoitettujen määräaikojen laiminlyönti johtaa lunastusoikeuden menettämiseen.

Pykälän *3 momentin* mukaan 2 momentin 4–6 kohdassa tarkoitettuja määräaikoja ei voitaisi yhtiöjärjestyksessä pidentää vaan ainoastaan lyhentää. Tämä vastaa asiallisesti lunastusvaatimuksen esittämisen ja lunastushinnan maksamisen osalta voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 4–5 kohtia muuten, mutta nykyisestä poiketen määräaikoja koskeva lainvastaisuus lunastuslausekkeen sisällössä ei johtaisi lausekkeen tehotomuuteen vaan laissa säädettyjen määräaikojen soveltamiseen.

Pykälän *4 momentti* sisältää voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 4 momenttia pääosin vastaavat säännökset osakkeeseen perustuviin oikeuksien käyttämisestä lunastuksesta johtuvan välitilan aikana. Johdonmukaisuus-

syistä säännös on kuitenkin laajennettu koskemaan kaikkia varojen jakamisen ja etuoikeudella toteutettavan osakeannin tilanteita. Momentin säännökset eivät niiden tarkoitus huomioon ottaen estä sitä, että esimerkiksi lunastusriidan aikana luovutuksensaaja ja lunastaja käyttävät osakkeeseen liittyviä hallinnoimisoikeuksia yhteisen edustajan kautta vastaavasti kuin luvun 2 §:n 2 momentissa yhteisomistajista säädetään, jos osapuolet kykenevät sellaisesta sopimaan.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 5 momentin alkua vastaava säännös, jonka mukaan yhtiö voi käyttää lunastukseen vain jakokelpoisia varoja. Säännöksiä osakepääomalla tapahtuvasta lunastuksesta ei ehdoteta, koska tähän liitettävää velkojiensuojamennettelyä ei ehdittäisi käymään läpi lunastusmenettelyn aikana.

Yhtiön päätöksenteko rinnastettaisiin nykyiseen tapaan päätöksentekoon tilanteessa, jossa osake lunastetaan yhtiölle yhtiöjärjestyksessä olevan lunastusehdon nojalla. Momentissa viitattaisiin näin ollen siihen, mitä 15 luvun 10 §:n 2 momentissa ehdotetaan yhtiön päätöksenteosta säädettäväksi. Julkisessa osakeyhtiössä päätöksen tekisi siten yleensä yhtiökokous, joka kuitenkin voisi myös valtuuttaa hallituksen päättämään asiasta. Yksityisessä osakeyhtiössä päätöksenteko kuuluisi nykyisestä poiketen hallitukselle.

Voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä lunastushintaa koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen soveltamista ei ole katsottu tarpeelliseksi, koska nykyään yhtiöjärjestyksen määräyksiä voidaan vakiintuneen käsityksen mukaan sovitella varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista annetun lain 36 §:n nojalla (KKO 1990:171 ja 1999:42). Viimeksi mainittu lainkohta soveltuu myös kysymyksessä olevaan tilanteeseen. Pykälään ei myöskään ehdoteta voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 3 momenttia vastaavia säännöksiä lunastusriitojen käsitteystä välimiesmenettelyssä, koska asiasta säädettäisiin ehdotuksen 24 luvussa.

8 §. Suostumuslauseke. Pykälään ehdotetaan suostumuslauseketta koskevia voimassa olevan lain 3 luvun 4 §:ää vastaavia säännöksiä. Voimassa olevan lain 3 luvun 4 §:n 2 momentti ehdotetaan selvyuden vuoksi ja-

ettavaksi kahdeksi eri momentiksi.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäksi suostumuslausekkeen sisältöä koskevaa oletamasäännöstä, jonka mukaan kysymys suostumuksen antamisesta on ratkaistava kaikkien samalla saannolla hankittujen osakkeiden osalta yhtenäisesti, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Tämä vastaa 7 §:n 2 momentin 2 kohdan säännöstä, joka koskee kaikkien saman saannon kohteena olevien osakkeiden lunastamista.

Vastaavasti pykälää ehdotetaan täydennettäväksi 4 momentin säännöksellä, jossa 7 §:n 4 momenttia osittain vastaavasti säädettäisiin, ettei luovutuksensaajalla ennen suostumuksen antamista ole yhtiössä muuta oikeutta kuin oikeus suoritukseen yhtiön varoja ja-ettaessa ja etuoikeus osakeannissa. Tämä vastaa nykyistä oikeustilaa sellaisten osakkeiden osalta, joista on annettu osakekirja ja joihin liittyviä niin sanottuja varallisuuspitöisiä oikeuksia käytetään 2 §:n 1 momentin 2 virkkeen mukaisesti. Osakekirjattomien osakkeiden osalta säännös laajentaa luovutuksensaajan oikeuksia nykyisestä, koska varallisuuspitöisiä oikeuksia voitaisiin tällöinkin käyttää, vaikkei luovutuksensaajaa olekaan merkitty osakeluetteloon luvun 2 §:n 1 momentin 1 virkkeen mukaisesti tai osakseluetteloon ehdotuksen 4 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisesti.

Jos suostumus evätään, luovutuksensaaja voi luovuttaa osakkeen edelleen tai tyytyä varallisuuspitöisten oikeuksien käyttämiseen yhtiössä. Etuoikeuden nojalla saatu osake ei momentin mukaan ilman yhtiön suostumusta tuota sekään muuta oikeutta kuin oikeuden käyttää varallisuuspitöisiä oikeuksia. Osakkeen luovutuksensaajan oikeus purkaa saantonsa perusteena oleva kauppa tai muu luovutustoimi sillä perusteella, että yhtiö on evännyt suostumuksen, määräytyy yleisten sopimusosoikeudellisten sääntöjen mukaisesti.

Osakekirja ja muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset

9 §. Osakekirjan antaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan nimenomaista säännöstä siitä, että jos yhtiön osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään, hallitus voi an-

taa niistä osakekirjat. Tämä vastaa voimassa olevaa oikeutta. Edelleen momentissa säädetäisiin, että osakirjaa ei kuitenkaan saa antaa ennen yhtiön ja osakkeen rekisteröimistä sekä että osakekirja saadaan antaa vain osakeluetteloon merkitylle osakkeenomistajille. Asiallisesti vastaavat säännökset ovat voimassa olevan lain 3 luvun 5 §:n 1 momentissa. Koska vain täysin maksetut osakkeet voidaan rekisteröidä, ehdotuksessa ei kuitenkaan ole erikseen mainittu osakkeen maksusta osakekirjan antamisen edellytyksenä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 3 luvun 7 §:n 1 momenttia asiallisesti vastaavaa säännöstä siitä, että yhtiön hallitus on 1 momentin edellytysten täytyessä velvollinen antamaan osakkeenomistajan pyynnöstä osakekirjat tämän osakkeista. Lisäksi momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 3 luvun 7 §:n 2 momentin säännöksiä osakekirjan jakamisesta, yhdistämisestä ja muusta vaihtamisesta.

10 §. Osakekirjan sisältö. Pykälän säännökset osakekirjan sisällöstä vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 3 luvun 5 §:n säännöksiä. Niiden sanamuotoa on kuitenkin ajanmukaistettu ja ne on muutenkin pyritty kirjoittamaan nykyistä selkeämmiksi.

11 §. Osakekirjaan eräissä tapauksissa tehtävät merkinnät. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan osakkeen mitätöinnistä on viipymättä tehtävä merkintä osakekirjaan. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa.

Momentin muut kohdat koskevat tilanteita, jossa osakkeenomistajan niin sanottuja varallisuuspitoisia oikeuksia käytetään luvun 2 §:n 1 momentin 2 virkkeessä säädetyllä tavalla esittämällä osakekirja. Momentin 2 kohdan mukaan osakekirjaan on tehtävä merkintä myös varojen jakamisesta tai osakkeiden antamisesta, jos tämä tapahtuu osakekirjan esittämistä vastaan. Kohta ei koske sellaista varojen jakamista tai osakeantiin osallistumista, joka tapahtuu osinkolippua taikka osakeantilippua tai osakeantitodistusta käyttämällä. Momentin 3 kohdan mukaan osakekirjaan on vastaavasti tehtävä merkintä 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun todistuksen, kuten osakeantitodistuksen, antamisesta. Varojen jakamista koskevaa 2 kohdan säännöstä on voimassa olevan lain 3 luvun 6 §:n 1 mo-

mentin säännökseen verrattuna johdonmukaisuuden vuoksi laajennettu koskemaan kaikkia osakekirjan esittämistä vastaan tapahtuvia varojenjakotilanteita. Osakeantiin osallistumisen ja osakeantitodistuksen antamisen osalta 2 ja 3 kohtaa asiallisesti vastaavat säännökset ovat voimassa olevan lain 4 luvun 3 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 3 luvun 6 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä osakekirjaan otettavasta maininnasta, kun osakekirja annetaan kuolettamisen yhteydessä toisen sijaan.

12 §. Muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 3 luvun 8 §:ää asiallisesti vastaavia säännöksiä väliaikaistodistuksesta, jonka yhtiö voi antaa ennen osakekirjan antamista. Osakkeen maksamista koskevien merkintöjen osalta on pidetty riittävänä, että väliaikaistodistukseen pyynnöstä tehdään merkintä osakkeesta suoritetusta maksusta.

Pykälän 2 momentti sisältäisi puolestaan voimassa olevan lain 4 luvun 3 §:n 1 momentin ja 12 a §:n 1 momentin osakeanti- ja optiotodistuksia koskevan sääntelyn korvaavat säännökset. Sääntelyä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi ja johdonmukaistettavaksi. Momentin mukaan yhtiö voi antaa arvopaperiluonteisen todistuksen merkintäoikeudesta maksullisessa osakeannissa eli osakeantitodistuksen tai vastaavan todistuksen optio-oikeudesta eli optiotodistuksen. Voimassa olevasta laista poiketen osakeantitodistuksen antaminen olisi yhtiön harkinnassa samalla tavoin kuin optiotodistuksenkin antaminen. Optiotodistuksen antamisesta ei voimassa olevasta laista poiketen tarvitsisi määrätä optio-oikeuksien ehdoissa. Momenttiin ei myöskään ehdoteta säännöksiä optio-oikeuden merkinnästä muuten annettavasta todistuksesta. Lain 10 luvun 5 §:ssä säädetäisiin siitä, että optio-oikeuksien merkinnän tulee tapahtua todisteellisesti.

Momentissa olisi uutta se, että yhtiö voisi antaa myös muuta vastaavanlaista oikeutta osoittavan todistuksen. Yhtiö voisi esimerkiksi toteuttaa omien osakkeiden hankinnan laskemalla liikkeeseen osakeomistusten suhteessa niin sanottuja myyntioikeuksia, jotka oikeuttavat tietyn osakemäärän myymiseen yhtiölle ja joilla voidaan käydä kauppaa.

Myyntioikeuksien siirrettävyyttä voitaisiin edesauttaa käyttämällä momentissa tarkoitettuja arvopaperiluonteisia todistuksia. Paperimuotoisten todistusten käyttämisen sijasta liikkeeseenlasku voisi tapahtua myös arvosuusjärjestelmässä siitä annetussa laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan osakeanti voidaan toteuttaa myös käyttämällä osakekirjoihin liittyviä osakeantilippuja. Voimassa olevan lain 4 luvun 3 §:n 1 momentista poiketen lippujen käyttämisestä ei tarvitsisi määrätä osakeantipäätöksessä, vaan hallitus voisi päättää asiasta osakeannin täytäntöönpanon yhteydessä. Ehdotuksen 9 luvun 8 §:n säännökset osakkeenomistajien informoisesta merkintätavan ja –ajan suhteen koskisivat muun muassa mahdollista osakeantilippujen käyttämistä. Osakeantilippuja käytettäessä ei osakeantitodistuksia luonnollisesti anneta. Lisäksi momenttiin ehdotetaan nimenomaista säännöstä myös mahdollisuudesta käyttää osinkolippuja varoja jaettaessa.

13 §. Velkakirjalain säännösten soveltaminen osakekirjaan ja muihin todistuksiin. Pykälä sisältää säännökset, jotka koskevat velkakirjalain juoksevaa velkakirjaa koskevien säännösten soveltamista edellä mainittujen osakeyhtiöoikeudellisten arvopapereiden vaihdannassa. Säännökset vastaavat suurelta osin voimassa olevan lain 3 luvun 9 §:ää.

Pykälän 1 momentin säännökset velkakirjalain 13, 14 ja 22 §:n juoksevia velkakirjoja koskevien säännösten soveltamisesta vastaavat osakekirjan ja väliaikastodistuksen osalta voimassa olevan lain 3 luvun 9 §:n 1 momentin säännöksiä. Osakeanti-, optio-, ja muiden 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen todistusten osalta ehdotetaan, että tällaiset todistukset voivat toisin kuin nykyisen lain 3 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan olla muitakin kuin haltijapapereita. Jos todistus asetetaan nimetylle henkilölle, rinnastetaan se mainittuja säännöksiä sovellettaessa nimetylle henkilölle tai tämän määräämälle asetettuun velkakirjaan. Ellei todistusta aseteta nimetylle henkilölle, haltijavelkakirjaa koskevat säännökset tulevat nykyiseen tapaan sovellettaviksi.

Pykälän 2 momentin osakeantilippua koskevat säännökset vastaavat olennaisilta osin voimassa olevan lain 3 luvun 9 §:n 2 momentin kyseisiä lippuja koskevia säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa puolestaan viitataan osinkolipun osalta nykyiseen tapaan velkakirjalain 24 ja 25 §:ään.

14 §. Yhtiön pakkokeinot. Pykälä sisältää säännökset yhtiön pakkokeinoista tilanteissa, joissa osakekirjaa ei esitetä yhtiölle lain edellyttämän merkinnän tekemistä tai yhtiöjärjestyksen muuntolausekkeesta johtuvaa osakekirjan vaihtamista varten. Säännös vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 14 §:ää muuten, mutta yhtiön käytettävissä olevia keinoja ehdotetaan tehostettavaksi siten, että yhtiö voisi kokonaan evätä oikeuden saada varoja yhtiöstä ja oikeuden osakkeiden saamiseen. Lisäksi pykälään ei ehdoteta voimassa olevan lain mainintaa yhtiökokouksen päätökseen perustuvasta osakkeen jakamisesta, koska osakkeen jakaminen voitaisiin nimellisarvottomassa järjestelmässä toteuttaa antamalla uusia osakkeita maksutta. Asialla ei juuri ole merkitystä niissäkään yhtiöissä, jotka jatkosakin haluavat käyttää nimellisarvoa, koska osakkeen jakaminen tulee käytännössä kysymykseen ennen kaikkea arvosuusjärjestelmään kuuluvissa julkisen kaupankäynnin kohteena olevissa yhtiöissä ja koska osakekirjan vaihtaminen useampaan lisäksi yleensä on osakkeenomistajan oman edun mukaista.

Osake- ja osakasluettelo

15 §. Osake- ja osakasluettelo. Pykälään ehdotetaan osake- ja osakasluetteloa koskevia säännöksiä, jotka asiallisesti vastaavat voimassa olevan lain 3 luvun 10 §:ää jäljempänä mainituin muutoksin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että osakeluettelosta tulisi käydä ilmi paitsi kunkin osakkeen laji myös mahdolliset muut erot osakkeiden tuottamisessa oikeuksissa ja velvollisuuksissa. Lisäksi osakeluetteloon tulisi muun ohessa merkitä osakekirjatonta osaketta rasittava yhtiölle ilmoitettu pantti- tai muu vastaava oikeus. Vakiintuneen käsityksen mukaan osakekirjattoman osakkeen panttaus toteutetaan yhtiölle tehtävällä panttausilmoituksella. Osakeluettelomerkinnän edellyttäminen on perusteltua, koska panttaus vaikuttaa muun ohessa siihen, kenelle osakkeeseen liittyvät suoritukset on tehtävä ja osakekirja

annettava.

Voimassa olevan lain 3 luvun 10 §:n 4 momentin säännös luetteloiden pitämisestä luotettavan irtolehti- tai korttijärjestelmän muodossa tai automaattisen tietojenkäsittelyn avulla taikka muulla vastaavalla tavalla on ehdotetun pykälän 3 momentissa korvattu yleisemmällä säännöksellä, jonka mukaan luetteloita on pidettävä luotettavalla tavalla.

16 §. Saannon merkitseminen osake- ja osakasluetteloihin. Pykälään ehdotetaan voimassa olevan lain 3 luvun 11 §:ää vastaavia säännöksiä saannon merkitsemisestä osake- ja osakasluetteloon.

Vaikka osakeluettelomerkintää ei olekaan tehtävä, ennen kuin osakkeen luovutusta koskevan varainsiirtoveron maksamisesta on esitetty selvitys, koska yhtiö tällöin joutuu verosta vastuuseen varainsiirtoverolain 24 §:n mukaisesti, veron maksaminen ja sitä koskevan selvityksen esittäminen ei ole osakeoikeuksien käyttämisen edellytys. Tämän suhteen on 2 §:n 1 momentin mukaan riittävä, että osakkeen saaja on ilmoittanut saantonsa yhtiölle ja esittänyt siitä luotettavan selvityksen.

17 §. Luetteloiden julkisuus. Pykälän säännökset osake- ja osakasluettelon julkisuudesta vastaavat voimassa olevan lain 3 luvun 12 §:n säännöksiä.

4 luku. Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

Luku sisältää arvo-osuusjärjestelmään kuuluvia osakkeita koskevat säännökset. Nämä korvaavat arvo-osuusjärjestelmään kuuluvissa yhtiöissä ehdotetut 3 luvun osakekirjoja ja väliaikaistodistuksia sekä osake- ja osakasluetteloita koskevat säännökset. Sen sijaan muita 3 luvun säännöksiä sovelletaan myös arvo-osuusjärjestelmään kuuluvissa yhtiöissä.

Lukuun ehdotettavat säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan lain 3 a luvun säännöksiä. Ne on kuitenkin ryhmitelty uudelleen siten, että yleisemmät säännökset ovat luvun alussa ja arvo-osuusjärjestelmään liittymistä sekä sieltä poistumista koskevat säännökset vasta tämän jälkeen. Säännökset on pyritty muutenkin kirjoittamaan nykyisiä selkeäm-

min.

Arvo-osuusjärjestelmään kirjautumattomien osakkeenomistajien eli niin sanottujen yhteistililäisten oikeuksia ehdotetaan rajoitettavaksi nykyisestä. Ehdotuksen mukaan kaikkien osakeoikeuksien käytön edellytyksenä olisi osakeomistuksen kirjauttaminen arvo-osuusjärjestelmään. Tämä selkeyttää järjestelmää ja yksinkertaistaa sen hallinnointia. Myös yhteistililäisten passiivisuuteen perustuvaa oikeuden menettämistä koskevaa sääntelyä yksinkertaistettaisiin olennaisesti nykyisestä. Lisäksi ehdotetaan luovuttavaksi osakkeen arvo-osuusjärjestelmästä poistamista tarkoittavaa yhtiökokouksen päätöstä koskevasta erityisestä yhdeksän kymmenesosan määräenemmistövaatimuksesta. Päätös voitaisiin tehdä samalla määräenemmistöllä kuin päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta yleensäkin. Lukuun ehdotetaan myös eräitä vähäisempiä muutoksia.

Luku sisältää pääasiallisesti vain osakkeita koskevaa arvo-osuussääntelyä. Muiden oikeuksien, esimerkiksi optio-oikeuksien, suhteen on lähdetty siitä, että erityinen arvo-osuussääntely osakeyhtiölaissa ei ole tarpeen, vaan arvo-osuusjärjestelmää koskevan lainsäädännön yleiset säännökset riittävät. Yleensä yhtiön hallitus voi päättää siitä, lasketaanko tietty instrumentti liikkeelle arvo-osuusjärjestelmässä vai muulla tavoin. Luku kuitenkin sisältää muun muassa olettamasäännöksen siitä, että yhtiön osakkeiden kuulussa arvo-osuusjärjestelmään myös merkintäoikeudet maksullisessa osakeannissa lasketaan voimassa olevaa lakia vastaavaan tapaan liikkeeseen arvo-osuusjärjestelmässä, samoin kuin olettamasäännöksen maksutta annettavan osakkeen kirjaamisesta suoraan saajan arvo-osuustilille.

Ehdotus ei estä luomasta arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 2 §:n nojalla esimerkiksi väliaikaistodistuksen kaltaisia arvo-osuuksia, jotka jo ennen osakkeen rekisteröimistä osoittavat oikeutta osakkeeseen. Samoin on ehdotuksen 3 luvun 12 §:n 2 momentin ja 13 §:n säännökset huomioon ottaen mahdollista luoda muita osakeyhtiöoikeudellisia oikeuksia osoittavia arvo-osuuksia. Pohjoismaissa on käyty kauppaa esimerkiksi yhtiön omien osakkeiden hankkimista koskevaan päätökseen perustuvilla oikeuksilla

myydä osakkeita yhtiölle.

Yleiset säännökset

1 §. *Kuuluminen arvo-osuusjärjestelmään.* Pykälän mukaan yhtiön osakkeiden kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään määrättäisiin jatkossakin yhtiöjärjestyksessä. Määräyksen tulee pykälän samoin kuin arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain (826/1991) mukaan koskea yhtiön kaikkia osakkeita. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 3 a luvun 1 §:ssä.

Yhtiön osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään ilmenisi jatkossakin kaupparekisteristä. Koska osakkeet on mahdollista liittää arvo-osuusjärjestelmään jo yhtiötä perustettaessa, tätä koskevaa perussäännöstä ehdotetaan kaupparekisterilain 9 §:ään.

Osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään ei voimassa olevan oikeuden mukaan useinkaan ole yhtiön vapaasti päätettävissä. Arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 25 §:n 1 momentin mukaan sellaisen suomalaisen osakeyhtiön, jonka liikkeeseen laskema osake on otettu arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettujen julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on liitettävä osakkeensa arvo-osuusjärjestelmään, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta. Toisaalta arvopaperikeskus voi saman pykälän 2 momentin mukaan yhtiön hakemuksesta hyväksyä arvo-osuusjärjestelmään liitettäväksi muutkin kuin pykälän 1 momentissa mainitut osakkeet. Osaketta, joka tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa tai kiinteistön osaa, ei kuitenkaan saa liittää arvo-osuusjärjestelmään.

Arvo-osuusjärjestelmään liitetyistä osakkeista ei anneta asiakirjamuotoisia arvopapereita, mikä ilmenee ehdotuksen 3 luvun 9 §:n 1 momentista ja 12 §:n 1 momentista sekä arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 2 §:n 2 momentista. Automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävät tilimerkinnät korvaavat arvopaperin.

2 §. *Osakeoikeudet arvo-osuusjärjestelmässä.* Pykälän 1 momentin mukaan osakkeen saajalla ei ole oikeutta käyttää osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia, ennen kuin hänet on merkitty 3 §:ssä tarkoitettuun arvopaperikeskuksessa pidettävään

osakasluetteloon. Momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 3 a luvun 9 §:ää. Toisin kuin voimassa olevan lain 3 a luvun 4 §:n 2 momentin mukaan, johon saman luvun 9 §:ssä viitataan, osakkeenomistaja ei kuitenkaan enää voisi arvo-osuusjärjestelmään liittyttäessäkään käyttää vanhan osakeluettelomerkinnän perusteella muita kuin niin sanottuja varallisuuspitoisia oikeuksiaan. Yhtiökokoukseen osallistuminen ennen merkittämistä ehdotetussa 3 §:ssä tarkoitettuun arvopaperikeskuksessa pidettävään osakasluetteloon ei siis olisi sallittua, vaikka osakkeenomistaja olisi ennen arvo-osuusjärjestelmään liittymistä ollut merkittynä ehdotuksen 3 luvun 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuun osakeluetteloon.

Momentti sisältää lisäksi hallintarekisteröityjen osakkeiden osalta selventävän viittauksen arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 28 §:n 2 momenttiin. Asiallisesti vastaava viittaus on voimassa olevan lain 3 a luvun 9 §:ssä.

Pykälän 2 momentti sisältää erityisiä säännöksiä osallistumisoikeudesta ja äänivallasta yhtiökokouksessa. Oikeudet ovat osakkeenomistajalla, joka on merkittynä osakasluetteloon kymmenen päivää ennen yhtiökokousta. Tämän jälkeinen muutos omistuksessa, esimerkiksi kaikkien osakkeiden myynti, ei vaikuta sanottuihin oikeuksiin. Samansisältöiset säännökset on voimassa olevan lain 3 a luvun 11 §:n 1 momentissa.

Momentti sisältää myös voimassa olevan lain 3 a luvun 11 a §:ää asiallisesti vastaavan säännöksen siitä, että hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja voidaan viimeistään edellä mainittuna päivänä ilmoittaa tilapäisesti merkittäväksi osakasluetteloon yhtiökokoukseen osallistumista varten. Luettelomerkintää ei tarvitse kyetä tekemään vielä sanottuna päivänä, kunhan säännöksessä tarkoitettu ilmoittaminen tapahtuu viimeistään tuolloin. Jos hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja haluaa yhtiökokoukseen osallistumista laajemmin käyttää osakeoikeuksia, esimerkiksi moittia yhtiökokouksen päätöksiä, hänen tulee kirjautua arvo-osuusjärjestelmään normaaliin tapaan.

Pykälän 3 momentti sisältää ensinnäkin erityisiä säännöksiä niin sanottujen varallisuuspitoisten oikeuksien käyttämisestä arvo-

osuusjärjestelmässä. Se, kenellä on oikeus saada suoritus varoja jaettaessa, etuoikeus osakeannissa tai muu sellainen oikeus, määräytyy jako-, osakeanti, tai muussa päätöksessä määrättävän täsmäytyspäivän tilanteen mukaisesti. Täsmäytyspäivän tarkoituksena on helpottaa osingonjakojen ja osakeantien sekä esimerkiksi niin sanottuja myyntioikeuksia käyttämällä tapahtuvan omien osakkeiden hankinnan teknistä toteuttamista. Täsmäytyspäivää määrättäessä on otettava huomioon 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuusperiaate. Täsmäytyspäivää ei esimerkiksi voida määrätä jako-, osakeanti- tai muuta sellaista päätöstä varhaisemmaksi päiväksi. Käytännössä yhtiöitä yleensä sitovat arvopaperikeskuksen sääntöjen tarkat määräykset siitä, miten täsmäytyspäivä on määrättävä.

Toisin kuin voimassa olevan lain 3 a luvun 10 §:n mukaan, arvo-osuusjärjestelmään liittyneen yhtiön ei tarvitsisi kopioida yhtiöjärjestykseensä lain määräyksiä täsmäytyspäivästä, vaan täsmäytyspäivän käyttö seuraisi suoraan laista. Täsmäytyspäivä on ratkaiseva ajankohta myös arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 29 §:n maksusuojaaja koskevaa säännöstä sovellettaessa.

Koska täsmäytyspäivälle voi olla käyttöä myös eräissä lunastustilanteissa, esimerkiksi yhdistettäessä osakkeita 15 luvun 9 §:n mukaisesti, momentissa säädettäisiin myös, että täsmäytyspäivästä määrääminen on mahdollista osakkeiden lunastamista koskevassa päätöksessä. Täsmäytyspäivästä ei luonnollisesti tällöinkään voida päättää tavalla, joka johtaa 1 luvun 7 §:n mukaisen yhdenvertaisuusperiaatteen vastaiseen tulokseen.

Momentissa säädettäisiin edelleen maksulliseen osakeantiin perustuvien merkintäoikeuksien kirjaamisesta asianomaisille arvo-osuustileille merkinnän alkaessa, kuten voimassa olevan lain 3 a luvun 12 §:n 1 momentissa säädetään. Ehdotuksen mukaan säännös ei kuitenkaan olisi pakottava, vaan osakeantipäätöksessä voitaisiin määrätä annin toteuttamisesta toisin. Edelleen momentin mukaan maksuttomassa osakeannissa annettava osake kirjattaisiin yleensä automaattisesti arvo-osuustilille, jollei osakeantipäätöksessä määrätä toisin. Tämä yksinkertainen menettely, joka on voimassa olevan lain 3 a luvun

16 §:n 2 momentinkin mukaan sallittu mutta edellyttää erityistä määräystä osakeantipäätöksessä, on siis ehdotuksessa otettu lähtökohdaksi. Esimerkiksi silloin, kun osakkeen saamiseen liittyy myös erityisiä velvollisuuksia, voi olla tarpeen määrätä osakeantipäätöksessä, ettei osaketta kirjata suoraan siihen oikeutetun arvo-osuustilille, vaan sen vastaanottaminen edellyttää oikeutetun erityistä tahdonilmaisua. Muuten osakeantipäätös ei tällaisessa tapauksessa välttämättä ole pätevä. Myös tämänkaltainen merkintäoikeuteen rinnastuva oikeus maksuttomassa osakeannissa voidaan ehdotuksen 3 luvun 12 §:n 2 momentin ja 13 §:n sekä arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 2 §:n ja arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:n säännökset huomioon ottaen kirjata arvo-osuusjärjestelmään, jos hallitus niin päättää. Oikeuden vanhentumisesta silloin, kun osakkeen vastaanottaminen edellyttää erityistä tahdonilmaisua, säädetään ehdotuksen 9 luvun 19 §:ssä.

Osakas- ja odotusluettelo

3 §. Osakasluettelo. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 3 a luvun 6 §:ää pääosin vastaavat säännökset arvopaperikeskuksessa pidettävästä osakasluettelosta. Momenttiin ei kuitenkaan ehdoteta voimassa olevan lain 3 a luvun 6 §:n 3 momentin kaltaisia erityissäännöksiä maksuosoitetiedoista silloin, kun osake on esimerkiksi hallintarekisteröity. Oikeudenhaltija voi aina ilmoittaa arvo-osuusjärjestelmään minkä tahansa haluamansa maksuyhteystiedon.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 3 a luvun 11 a §:n säännöksiä edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilapäisen osakasluettelomerkinnän sisältämistä tiedoista.

4 §. Odotusluettelo. Pykälän säännökset odotusluettelosta vastaavat osittain voimassa olevan lain 3 a luvun 7 §:n säännöksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiötä perustettaessa tai uusia osakkeita annettaessa se, jolla on oikeus osakkeeseen, on merkittävä odotusluetteloon, kunnes yhtiö ja osake on rekisteröity. Osakkeen saajan kohdalle luetteloon on tehtävä merkintä osakkeesta suoritetusta maksusta. Säännökset vastaavat asialli-

sesti voimassa olevan lain 3 a luvun 7 §:n 4 momentin säännöksiä. Koska vain täysin maksetut osakkeet voidaan rekisteröidä, osakkeen maksamisesta ei kuitenkaan ole erikseen mainittu osakasluetteloon merkitsemisen edellytyksenä.

Pykälän 2 momentin mukaan odotusluetteloon kirjataan lisäksi lunastus- ja suostumuseusekkojen alaiset saannot, kunnes kysymys osakkeen lunastamisesta on ratkennut tai suostumus on annettu. Asiallisesti vastaava säännös on voimassa olevan lain 3 a luvun 7 §:n 3 momentissa.

Välitilan aikaisiin osakeoikeuksiin sovelletaan 3 luvun 7 §:n 4 momentin ja 8 §:n 4 momentin säännöksiä silloinkin, kun kysymys on arvo-osuusjärjestelmään kuuluvasta osakkeesta. Tämä todetaan selvyyden vuoksi momentissa nimenomaisesti. Viimeksi mainittu säännös merkitsee suostumuseusekkojen alaisten arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien osakkeiden osalta muutosta verrattuna voimassa olevan lain 3 a luvun 7 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan osake ei ennen suostumuksen antamista tuota luovutuksen saajalle lainkaan oikeuksia suhteessa yhtiöön.

Koska asianmukaisena ei voida pitää sitä, että kirjaushakemus, jota ei heti voida hyväksyä, automaattisesti estää osakasluetteloon merkittyä osakkeenomistajaa käyttämästä osakeoikeuksia, pykälään ei ehdoteta voimassa olevan lain 3 a luvun 7 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä siitä, että arvo-osuustileistä annettun lain 18 §:n 1 momentin mukainen väliaikainen kirjaus pääsääntöisesti johtaa luovutuksen saajan ja saantomiehen merkitsemiseen odotusluetteloon, kunnes kirjaushakemuksen lopullinen kohtalo on ratkennut. Ehdotuksen mukaan väliaikainen kirjaus ei vielä aiheuttaisi muutoksia luettelomerkintöihin. Muun muassa kysymys yhtiön maksusuojusta tällaisessa tilanteessa ratkeaisi ehdotuksen mukaan arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:ssä säädettyjen yleisten sääntöjen mukaisesti. Väliaikainen kirjaus arvo-osuustilille ei vielä itsessään merkitse, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää, ettei luetteloon merkitty henkilö ollut oikea maksunsaaja, vaikka näin myöhemmin osoitautuisikin.

5 §. Osakas- ja odotusluettelon julkisuus.

Pykälän säännökset osakas- ja odotusluettelon julkisuudesta vastaavat voimassa olevan lain 3 a luvun 8 §:n ja 11 §:n 1 momentin säännöksiä.

Osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään yhtiöjärjestyksestä muuttamalla

6 §. Päätös liittämistä. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan päättäessä osakkeen arvo-osuusjärjestelmään liittämistä koskevasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta yhtiökokouksen on samalla määrättävä ilmoittautumisaika eli aika, jonka kuluessa osakkeet liitetään arvo-osuusjärjestelmään, tai valtuutettava hallitus päättämään siitä. Liittämistä ja ilmoittautumisaikaa koskeva päätös on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Valtuutustilanteissa voi olla tarpeen ilmoittaa ilmoittautumisaika myöhemmin erikseen rekisteröitäväksi. Asiallisesti vastaavat säännökset on voimassa olevan lain 3 a luvun 1 §:n 1 momentissa. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi ilmoittautumisaikasta eikä vain sen päättymisaikakohdasta eli ilmoittautumispäivästä. Ilmoittautumisaika voi alkaa myös päätöksen rekisteröintiä myöhäisemmästä ajankohdasta.

7 §. Päätöksestä ilmoittaminen. Pykälä sisältää säännökset liittämispäätöksestä ilmoittamisesta, ja ne vastaavat vähäisin muutoksin voimassa olevan lain 3 a luvun 5 §:n säännöksiä. Voimassa olevan lain neljän kuukauden määräaika ehdotetaan lyhennettäväksi kolmeksi kuukaudeksi. Lisäksi ilmoittamismenettelyä ehdotetaan hieman kevennettäväksi siten, että ilmoituksen julkaiseminen yhtiön kotipaikalla leviävässä sanomalehdessä ei enää olisi tarpeen.

8 §. Oikeuksien kirjaaminen. Pykälän säännökset oikeuksien kirjaamisesta vastaavat pääosin voimassa olevaa oikeutta. Sääntösten kirjoitustavassa on voimassa olevasta laista poiketen otettu huomioon myös sellaiset osakkeet, joista ei ole annettu osakekirjoja.

Pykälän 1 momentin mukaan osakkeenomistaja voi vaatia oikeutensa kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään, kun 6 §:ssä tarkoitettu päätös on rekisteröity ja ilmoittautumisaika on alkanut. Jos osakkeenomistaja ei kir-

jaudu arvo-osuusjärjestelmään ilmoittautumisajan kuluessa, osakeoikeuksien käyttö es-tyy 9 §:ssä säädetyllä tavalla. Arvo-osuusjärjestelmään kirjautuminen on kuitenkin momentin mukaan ilmoittautumisajan päätytyäkin mahdollista. Tämä vastaa voimassa olevan lain 3 a luvun 3 §:n 3 momentin säännöstä.

Momentissa säädettäisiin, että kirjaamisten tulee tapahtua sellaisella arvopaperikeskuk- sen hyväksymällä tavalla, jossa jokaisen osakkeen yhteys arvo-osuustilille tehtyyn kir- jaukseen voidaan selvittää. Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 3 a luvun 3 §:n 2 momentin säännöstä erillisen luettelon laa- timisesta niistä osakkeenomistajista, jotka ei- vät hae kirjaamista määräajassa. Tällaisia lu- etteluita ei käytännössä ole laadittu.

Ehdotukseen ei, kuten ei voimassa olevaan lakiinkaan, sisälly määräystä tilinhoitajayh- teisöille luovutettujen osakekirjojen säilyttä- misestä. Siten laista ei seuraa estettä myös- kään osakekirjojen hävittämiseksi. Käytän- nössä osakekirjojen säilyttämiseen ei ole syy- tä suhtautua eri tavoin kuin muidenkaan saantoselvitystä koskevien asiakirjojen säi- lyttämiseen.

Pykälän 2 momentin säännökset pantinhal- tijan ja muun oikeudenhaltijan oikeuden kir- jaamisesta vastaavat voimassa olevan lain 3 a luvun 2 §:n 2 momentin säännöksiä.

9 §. Ilmoittautumisajan päättymisen vaiku- tus. Pykälän mukaan osakkeenomistaja, joka ei ole kirjautunut arvo-osuusjärjestelmään, ei voi käyttää oikeuksiaan yhtiössä ilmoittau- misajan päätyttyä. Tämä vastaa osakkeen- omistajan varallisuuspitoisten oikeuksien osalta voimassa olevan lain 3 a luvun 4 §:n 1 momenttia. Sen sijaan ehdotus poikkeaa osakkeenomistajien hallinnoimisoikeuksien osalta voimassa olevan lain 3 a luvun 4 §:n 2 momentista, jossa eräin edellytyksin sallit- taan tällaisten oikeuksien käyttäminen, esi- merkiksi yhtiökokoukseen osallistuminen, ilman arvo-osuusjärjestelmään kirjautumista. Muutosta on selostettu myös edellä 2 §:n 1 momentin perusteluissa.

Vasta ilmoittautumisajan päätyttyä yhtiön voidaan katsoa kokonaisuudessaan siirtyneen arvo-osuusjärjestelmään. Ilmoittautumisajan kuluessa yhtiön pitämiin osake- ja osakas- luetteloihin sekä mahdollisiin osakekirjoihin

perustuvaa järjestelmää ja toisaalta arvo- osuusjärjestelmää joudutaan soveltamaan rinnakkain. Ilmoittautumisaikaa ei siksi yleensä käytännön syistä ole mielekäästä mää- rätä kovin pitkäksi eikä esimerkiksi sillä ta- voin, että ilmoittautumisajan kuluessa joudu- taan pitämään yhtiökokouksia tai jakamaan osinkoja.

Voimassa olevan lain 3 a luvun 4 §:n 3 momentista poiketen ilmoittautumisajan päätyminen ei ehdotuksen mukaan vielä poista osakekirjalta 3 luvun 13 §:n mukaisia ominaisuuksia arvopaperivaihdannassa. Osa- kekirjan luovutukseen ja panttaukseseen sovel- letaan edelleenkin juoksevaa velkakirjaa koskevia säännöksiä, kunnes osakekirja luo- vutetaan tilinhoitajayhteisölle 8 §:n mukai- sesti ja se lakkaa siten olemasta liikkeessä. Laiminlyönti kirjautua arvo-osuusjärjestel- mään ainoastaan estää osakkeeseen perustu- vien oikeuksien käyttämiseen suhteessa yhti- öön, mitä voidaan pitää riittävänä kannusti- mena arvo-osuusjärjestelmään kirjautumiselle. Ehdotettu ratkaisu on osakevaihdannan kannalta nykyistä selkeämpi.

Jos yhtiön hallitus ilmoittautumisajan pää- ttyttyä laskee liikkeeseen uuden asiakirjan, joka vastoin 3 luvun 9 §:ää on tarkoitettu käymään osakekirjasta, osakekirjaa koskevat säännökset eivät enää tule asiakirjaan sovel- lettaviksi. Vastaava on tilanne, jos tilinhoita- jayhteisölle 8 §:n mukaisesti luovutettu ja asianmukaisella merkinnällä varustettu vanha osakekirja joutuu uudestaan liikkeeseen.

10 §. Yhteistilille kirjattavat osakkeet. Py- kälän 1 momentin mukaan arvopaperikeskuk- sen on viimeistään ilmoittautumisajan päät- tyessä avattava yhtiön nimiin yhteinen arvo- osuustili niiden osakkeenomistajien lukuun, joiden oikeuden kirjaamista arvo-osuus- järjestelmään ei ole vaadittu ilmoittautumis- ajan kuluessa. Momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 3 a luvun 3 §:n 1 mo- menttia. Pykälän kirjoitustavassa on kuiten- kin otettu huomioon myös osakkeet, joista ei ole annettu osakekirjaa. Samoin on otettu huomioon se, että kirjaamista voi 8 §:n 2 momentin mukaan vaatia muukin kuin osak- keenomistaja.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 3 a luvun 3 a §:n säännöksiä yk- sinkertaisempia säännöksiä passiivisuuteen

perustuvasta oikeudenmenetyksestä. Ehdotuksen mukaan yhtiökokous voi päättää, että oikeus arvo-osuusjärjestelmään kuuluvaan osakkeeseen on menetetty, jollei kirjaamista ole vaadittu, vaikka kymmenen vuotta on kulunut ilmoittautumispäivästä. Sama koskee liitännäisesti myös osakkeeseen perustuvia oikeuksia, kuten oikeutta osinkoon tai maksuttomassa osakeannissa annettua osaketta, vaikka oikeus muuten olisikin vielä voimassa. Yhtiökokouksen päätöksen jälkeen osakkeeseen sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Yhtiötä kohtaan olevien osakeoikeuksien tällä tavoin lakattua ei myöskään osakekirjan mahdollinen vilpittömässä mielessä oleva luovutuksensaaja enää voi yhtiötä kohtaan vedota osakeoikeuteen.

Oikeuden kirjaamista voidaan vaatia siihen asti, kun yhtiökokous päättää asiasta. Momentissa tarkoitettua päätöstä ei voida tehdä, jos osake on poistettu arvo-osuusjärjestelmästä.

Osakkeiden poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä

11 §. Päätös poistamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan yhtiökokouksen on päättäänsään osakkeiden poistamisesta arvo-osuusjärjestelmästä samalla mainittava päivä, jona poistaminen tapahtuu, tai valtuutettava hallitus päättämään siitä. Myös poistamista ja sen ajankohtaa koskeva päätös on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi.

Ehdotuksen mukaan päätös tehdään 5 luvun 27 §:ssä säädetyllä määränemmistöllä, kuten päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta yleensäkin. Ehdotusta laadittaessa ei ole nähty perusteita sille, että osakkeen arvo-osuusjärjestelmästä poistamista koskisi voimassa olevan lain 3 a luvun 14 §:n 1 momentissa säädettyä vastaava tai muu erityinen määränemmistövaatimus.

Pykälän 2 momentin mukaan poistamispäätöksestä on ilmoitettava osakkeenomistajille viimeistään kolme kuukautta ennen poistamista. Ilmoittamiseen sovelletaan vastaavasti 7 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä. Voimassa olevan lain 3 a luvun 14 §:ssä on asiallisesti samalla tavoin viitattu saman luvun 5 §:n säännöksiin.

12 §. Luetteloiden laatiminen ja osakekirjojen antaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi siitä, että kun osakkeet on poistettu arvo-osuusjärjestelmästä, yhtiön on viivytyksettä laadittava ehdotuksen 3 luvun 15 §:n mukaiset osake- ja osakasluettelot. Luetteloiden laatiminen tässä tilanteessa tapahtuu arvo-osuusjärjestelmässä pidetyn osakasluettelon sekä tarvittaessa aikaisemman osakeluettelon pohjalta. Vanhaan osakeluetteloon nojautuminen koskee niitä osakkeita, joita koskevaa omistustietoa ei arvo-osuusjärjestelmästä poistuttaessa ole kirjattu arvo-osuusjärjestelmään, eli yhteistilille kirjattuja osakkeita. Nykyiseen tapaan vanha osakeluettelo on siis säilytettävä ainakin niin kauan, kun osakkeita on kirjattuna yhteistilille. Uusia osake- ja osakasluetteloja laadittaessa myös odotusluettelon tiedoilla voi olla merkitystä esimerkiksi lunastus- ja suostumuslausekkeista johtuvien välitilojen merkitystä arvioitaessa.

Voimassa olevan lain 3 a luvun 14 §:n 2 momentista poiketen ehdotuksessa lähtökohdaksi on otettu, että osakkeista, jotka poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä, ei automaattisesti anneta osakekirjoja. Arvo-osuusjärjestelmästä irtautuminen tapahtuu usein tilanteissa, joissa osakkeenomistajia on vähän ja joissa osakekirjojen antaminen ei siten usein ole tarkoituksenmukaista. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa viitattaisiin osakekirjojen antamisen osalta 3 luvun 9 §:ään. Mahdolliset aikaisemmin annetut osakekirjat, joita ei ole luovutettu tilinhoitajayhteisölle 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ovat toisaalta osakekirjoina edelleen päteviä.

Lisäksi pantinhaltijoiden suojaamiseksi säädettäisiin, että pantattua osaketta ei saa poistaa antamatta samalla osakekirjaa. Sama koskee muita arvo-osuustileistä annetun lain 6 §:ssä tarkoitettuja tilanteita eli osakkeeseen kohdistuvaa ulosmittausta ja turvaamistoimenpidettä. Osakekirjan hallinta luovutetaan tällöin pantinhaltijalle tai asianomaiselle ulosottoviranomaiselle.

II OSA. Hallinto ja tilinpäätös

5 luku. Yhtiökokous

Ehdotetut yhtiökokousta koskevat sään-

nökset eivät aineellisesti poikkea olennaisesti voimassa olevan lain 9 luvun säännöksistä. Osittain tämä johtuu siitä, että yhtiökokouksen pitämistä koskevia säännöksiä uudistettiin lailla 1158/2000. Toisaalta esimerkiksi tarkempia säännöksiä yhtiökokouksen päätöksenteosta ei edelleenkään ole katsottu tarpeelliseksi ottaa lakiin.

Merkittävimpiä eroja voimassa olevaan lakiin kahden ovat yhtiökokouksen toimivallan tarkempi sääntely sekä sen sääntely, miten erityisesti hallituksen tehtäviä voidaan siirtää yhtiökokoukselle. Säännöksillä on lähinnä pyritty kirjaamaan lakiin voimassa olevan oikeuden sisältö. Vähäisiä muutoksia on tehty muun muassa osakkeenomistajan esteellisyttä, varsinaista yhtiökokousta, yhtiökokouksessa läsnä olevia henkilöitä ja kokouspaikkaa koskeviin säännöksiin. Osakkeenomistajien kyselyoikeutta koskevaa sääntelyä on yksinkertaistettu, mikä käytännössä merkitsee palaamista ennen vuotta 1997 vallinneeseen tilanteeseen. Erityisiä määränemistöjä koskevia voimassa olevan lain säännöksiä on yksinkertaistettu.

Voimassa olevan lain säännökset valtakirjamenettelystä, 9 luvun 2 a—2 c §, on poistettu, koska niitä ei ole käytetty. Valtakirjojen keräämistä yhtiön kustannuksella on käsitelty 8 §:n perustelujen yhteydessä.

Säännöksiä on uudistettu teknisesti lukemisen helpottamiseksi. Sekä säännösten järjestystä että pykäläjakoja on muutettu. Lukuun on myös otettu viittauksia muissa luvuissa oleviin kokouskutsusäännöksiin, jotta kokousjärjestelyihin liittyviltä muotovirheiltä välttäisiin.

Yleisiä säännöksiä

1 §. Osakkeenomistajien päätöksenteko. Pykälässä säädettäisiin osakkeenomistajien päätösvallan käyttämisestä. Pykälä vastaa pääpiirteissään voimassa olevan lain 9 luvun 1 §:n 1 momentin ja 1 a §:n säännöksiä.

Pykälän *1 momentin* mukaan pääsääntönä on, että päätösvaltaa käytetään yhtiökokouksessa. Ehdotetussa *2 momentissa* säädetään poikkeuksena tästä, että yhtiökokouksen päätettävissä oleva asia voidaan kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella päättää erillistä kokousta pitämättä. Näin tehdyt päätök-

set tulee kirjata, päivätä, numeroida ja allekirjoittaa. Yhdennyhtiössä tämä tarkoittaa ainoan osakkeenomistajan allekirjoitusta. Usean osakkeenomistajan yhtiössä vähintään kahden on allekirjoitettava päätös. Päätöksiä ei välttämättä ole kirjattava pöytäkirjan muotoon, mutta kirjattuun päätökseen sovelletaan, mitä yhtiökokouspöytäkirjasta säädetään. Tämä koskee muun muassa päätöksen säilyttämistä ja osakkeenomistajan oikeutta saada jäljennös siitä. Rinnastus pöytäkirjaan merkitsee myös sitä, että tässä momentissa tarkoitettu kirjattu päätös on ensisijassa todisteluasiakirja, eikä lopullisesti osoita tehdyn päätöksen sisältöä. Erillistä ääniluetteloa ei tässä momentissa tarkoitettussa tilanteessa tarvitse laatia, koska äänestys ei voi tällaisessa päätöksenteossa tulla kysymykseen. Oikeuteen osallistua päätöksentekoon sovelletaan, mitä 6 §:ssä säädetään.

Säännös ei vaikuta siihen yhtiökäytäntöön, joka on syntynyt voimassa olevan lain 9 luvun 10 §:n perusteella. Viimeksi mainittua säännöstä vastaa ehdotettu 15 §. Yhtiökokousta koskevista muotomääräyksistä voidaan siten poiketa myös muulla kuin tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos poikkeamiseen saadaan asianomaisten osakkeenomistajien suostumus.

2 §. Toimivalta. Lähtökohtana on, että yhtiökokous voi päättää vain sille osakeyhtiölain mukaan kuuluvista asioista. Yleinen toimivalta yhtiön päätöksenteossa kuuluu voimassa olevan lain tapaan hallitukselle. Pykälässä säädetään kuitenkin käytännössä suhteellisen tavallisesta toimivallan siirtämisestä toimielimeltä toiselle. Säännökset on pyritty laatimaan siten, että ne vastaisivat voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän *1 momentissa* säädetään, että yhtiökokoukselle voidaan yhtiöjärjestyksen määräyksellä siirtää päätettäväksi hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoiimivaltaan kuuluvia asioita. Hallituksen yleistoiimivalta on määritelty 6 luvun 2 §:n 1 momentin 1 virkkeessä yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtimiseksi. Toimitusjohtajan yleistoiimivalta on määritelty 6 luvun 17 §:n 1 momentin 1 virkkeessä kattamaan yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen. Mahdollisuus siirtää päätöksenteko yhtiökokoukselle ei koske näiden toi-

mielimien muita osakeyhtiölakiin perustuvia tehtäviä.

Tehtävien siirtäminen yhtiökokoukselle ei vaikuta yhtiön edustamiskelpoisuuteen. Yhtiön edustajana toimii siten tällaisissakin tilanteissa edustamiseen yleensä kelpoinen henkilö tai toimielin. Toimivallan siirtäminen ja yhtiökokouksen päätös vaikuttavat ainoastaan edustajan toimivaltaan.

Yhtiöjärjestyksen toimivallan siirtämistä koskevan määräyksen vastainen menettely vaikuttaa johtoon kuuluvan toiminnan vahingonkorvausoikeudelliseen arviointiin. Menettelyn yhtiöjärjestyksen vastaisuudella on merkitystä 22 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna vastuuperusteena. Jäljempänä 22 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään lisäksi tuottamusolettamasta tilanteesta, jossa johtoon kuuluva on toiminut muun muassa yhtiöjärjestyksen määräyksen vastaisesti. Yhtiöjärjestyksestä johtuva toimivallan siirto ja päätöksenteko voi toisaalta synnyttää osakkeenomistajalle 22 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vahingonkorvausvastuun. Yhtiön johto ei myöskään tämän säännöksen tarkoittamassa tilanteessa saa panna täytäntöön yhtiökokouksen lain tai yhtiöjärjestyksen vastaista päätöstä.

Pykälän 2 momentissa viitataan selvyyden vuoksi 6 luvun 7 §:stä johtuvaan hallituksen mahdollisuuteen saattaa hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvia asioita yhtiökokouksen päätettäväksi. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi yritysrajatulojen yhteydessä. Esimerkiksi sulautumisessa voidaan yhtiökokouksen hyväksyttäväksi tulevaan sulautumissuunnitelmaan lisätä ehtoja, joita siihen ei lain mukaan ole välttämätöntä kirjata. Myös erilaisissa monivaiheisissa päätöstilanteissa voi olla tarve tuoda puhtaaseen yhtiöoikeudelliseen päätösmenettelyyn kuulumattomia, mutta kokonaisuuden kannalta merkittäviä seikkoja yhtiökokouksen päätettäväksi.

Yhtiökokous ei ole velvollinen tekemään päätöstä asiassa, jonka hallitus on vienyt sen päätettäväksi. Yhtiökokouksen asiassa tekemän päätöksen oikeusvaikutukset vastaavat pitkälti edellä 1 momentin yhteydessä lausuttua. Päätöksen tekeminen yhtiökokouksessa ei välittömästi vaikuta kelpoisuuteen edustaa yhtiötä, mutta yhtiökokouksen päätöstä on

pidettävä toimivallan rajoituksena. Hallituksen jäsenet voivat olla asiassa vahingonkorvausvastuullisia täytäntöönpanijoina. Hallituksen jäsenelle saattaa syntyä vastuu myös yhtiökokoukselle tehdyn ehdotuksen perusteella. Osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuu määräytyy 22 luvun 2 §:n mukaisesti.

Momentin 2 virkkeen mukaan kaikki osakkeenomistajat voivat yksimielisinä tehdä päätöksen sellaisessakin hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa, jota hallitus ei ole tuonut yhtiökokouksen päätettäväksi. Tällaisen päätöksen oikeusvaikutukset vastaavat edellä 1 virkkeen osalta esitettyjä. Yksimielisten osakkeenomistajien päätöksenteko-oikeus on johdonmukainen 1 §:n 2 momentista ja 15 §:stä ilmenevien periaatteiden kanssa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhtiöjärjestykseen perustuva toimivallan siirto poikkeaa 2 momentissa tarkoitetuista tapauksista muun muassa siten, että yhtiön sopimuspuolen on ensiksi mainitussa tilanteessa helpompi saada tietää yhtiön edustajan toimivallan ylityksestä.

Ehdotetussa 22 luvun 6 §:n 1 momentissa on erityissäännös, jonka mukaan yhtiökokous voi päättää asiasta, joka koskee yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen. Tällöin lähtökohteisesti hallitukselle kuuluva päätösasia siirtyy yhtiökokouksen päätettäväksi muutenkin kuin hallituksen toimesta, esimerkiksi yksittäisen osakkeenomistajan aloitteesta.

3 §. Varsinainen ja ylimääräinen yhtiökokous. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan voimassa olevan lain tapaan säädettäväksi, että varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Lain vastaista ei luonnollisestikaan ole se, että tilinpäätöksen hyväksyminen siirretään 24 §:n 2 momentin mukaisesti jatkokokoukseen. Myös muun asian siirtäminen jatkokokoukseen on mahdollista. Ehdotetun 17 §:n mukaan hallitus kutsuu yleensä sekä varsinaisen että ylimääräisen yhtiökokouksen koolle.

Pykälän 2 momentissa säädetään varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettävistä asioista. Varsinaisessa yhtiökokouksessa ei ehdotuksen mukaan ole pakko päättää vastuuvapaudesta. Tällaisten päätösten käytännön merkitys on yhtiökokoukselle vastuuvapauspäätök-

sen tueksi annettujen ylimalkaisten tietojen takia ollut olematon. Menettely on myös poikennut kansainvälisestä käytännöstä. Toisaalta vastuuvapaudesta voidaan ehdotetun 22 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesti päättää. Vastuuvapauspäätöksen tekemisestä voidaan myös määrätä yhtiöjärjestyksessä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään momentin 1 kohdan mukaan tilinpäätöksen vahvistamisesta. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös sisältää aina taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan emoyhtiön tilinpäätös sisältää myös konsernitilinpäätöksen. Kohtaan on kuitenkin lukemisen helpottamiseksi otettu maininta konsernitilinpäätöksen vahvistamisesta emoyhtiössä. Muualla laissa tilinpäätöksen katsotaan käsittävän konsernitilinpäätöksen ilman erityistä mainintaakin. Vaikka konsernitase ei ehdotuksen mukaan olekaan voitonjaon kannalta määrävässä asemassa, on konsernin tiedoilla sekä osakkeenomistajille että yhtiön sidosryhmille suuri merkitys. Konsernitiedoilla on varoja jaettaessa merkitystä myös yhtiön maksukykyisyyttä arvioitaessa. Konsernitilinpäätöstä ei tarvitse vahvistaa, jos yhtiö ei ole velvollinen laatimaan sellaista.

Säännös poikkeaa voimassa olevan lain 9 luvun 5 §:n 2 momentista siten, että kokouksessa vahvistetaan tilinpäätös eikä pelkästään tuloslaskelma ja tase. Toisaalta toimintakertomus ei enää ole osa tilinpäätöstä.

Momentin 2 kohdan mukaan varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään taseen osoittaman voiton käyttämisestä. Jos yhtiö on tuottanut tappiota, siirretään tappio tilikauden voitto/tappio -tilille ilman eri päätöstä.

Momentin 3 kohdassa säädetään, että varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta, mikäli asiasta ei ole osakeyhtiölaissa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty toisin. Ehdotuksen 6 ja 7 lukujen oletamasäännösten perusteella hallituksen ja tilintarkastajan toimikausi on julkisessa osakeyhtiössä yksi ja yksityisessä osakeyhtiössä toistaiseksi jatkuva, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiöjärjestyksessä voi olla määräys niin sanotusta valintayhtiökokouksesta, jolloin mainitut valinnat tehdään varsinaisen yhtiökokouksen sijasta tässä

kokouksessa.

Momentin 4 kohdan mukaan varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä myös muista varsinaiselle yhtiökokoukselle yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista. Koska voimassa olevan lain 9 luvun 5 §:ssä edellytetään nyt ehdotettua useampien asioiden päättämistä varsinaisessa yhtiökokouksessa ja koska nämä seikat on omaksutun käytännön mukaan tullut kirjata yhtiöjärjestykseen, on varsin monilla yhtiöillä tällaisia yhtiöjärjestyksestä johtuvia päätöasioita. Tyypillinen esimerkki on yhtiön johdon vastuuvapautta koskeva päätös.

Pykälän 3 momentissa säädetään ylimääräisen yhtiökokouksen kutsumisesta koolle. Tällainen kokous on ensiksikin kutsuttava koolle aina silloin kun yhtiöjärjestyksessä niin määrätään. Tämän lisäksi hallitus, osakkeenomistaja tai tilintarkastaja 4 §:n mukaisesti sekä hallintoneuvosto, jos sille on yhtiöjärjestyksessä annettu siihen oikeus, voivat saada ylimääräisen yhtiökokouksen koolle. Koolle kutsujasta määrätään 17 §:ssä. Yleensä se on hallitus.

4 §. *Oikeus vaatia ylimääräistä yhtiökokousta.* Pykälässä säädettäisiin osakkeenomistajien vähemmistön oikeudesta vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koolle kutsumista. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 9 luvun 6:n 2 momenttia. Säännös poikkeaa kuitenkin voimassa olevasta laista siten, että siinä annetaan julkiselle osakeyhtiölle kuuksi aikaa toimittaa yhtiökokouksutsu. Tämä johtuu julkisten osakeyhtiöiden yhtiökokousten usein verraten mittavista käytännön järjestelyistä. Jäljempänä 17 §:ssä säädetään lääninhallituksen velvollisuudesta kutsua kokous koolle silloin, kun sitä ei ole tehty lain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti.

5 §. *Oikeus saada asia käsiteltäväksi.* Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 9 luvun 7 §:n mukaisesti osakkeenomistajan oikeudesta saada tietty asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Säännöstä on selvennetty, jotta siitä kävisi ilmi, että yhtiökokouksen käsiteltäväksi voidaan saattaa vain yhtiökokouksen toimivaltaan kuuluvia asioita. Osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettua kyselyoikeuden puitteissa voidaan verraten vapaasti käydä keskustelua esimerkiksi yhtiön taloudelliseen asemaan ja liiketoimintaan liittyvistä

asioita.

Kysymys siitä, koska vaatimus on tullut niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokoukseen, ratkeaa tapauskohtaisesti. Vaatimuksen voidaan yleensä katsoa tulleen ajoissa ainakin silloin, kun se on saapunut viikkoa ennen aikaisinta kokouksien toimittamisajankohtaa. Käytännöllisiä ongelmia asian sisällyttämisessä kokoukseen voi kuitenkin aiheutua esimerkiksi silloin, kun suuri määrä kutsuja lähetetään kirjallisesti, kutsu pitää käännettä useille kielille tai kutsun julkaiseva tiedotusväline edellyttää aineiston saapumista hyvissä ajoin. Isoimmissa yhtiöissä voi olla kysymys myös näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Jos asia ei ehdi valmistella olevaan yhtiökokoukseen, asia on saatettava seuraavan mahdollisen yhtiökokouksen käsiteltäväksi, jollei osakkeenomistajan itse muuta vaadi.

Säännöksessä edellytetään vaatimuksen esittämistä hallitukselle. Jos yhtiökokouksen toimittaa poikkeuksellisesti hallintoneuvosto, on sekä hallitukselle että hallintoneuvostolle toimitettava vaatimusta pidettävä pätevä. Hallituksen tietoon tullut vaatimus on tällaisessa tapauksessa toimitettava edelleen hallintoneuvostolle.

Yhtiökokoukseen osallistuminen

6 §. Osakkeenomistajien osallistuminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistajien oikeudesta osallistua yhtiökokoukseen. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen koskee myös äänivallattomien osakkeiden omistajia, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jäljempänä 9 §:ssä säädetään, ettei yhtiön hallussa olevilla osakkeilla kuitenkaan voida osallistua yhtiökokoukseen. Säännös ei sisällä voimassa olevan lain mainintaa oikeudesta käyttää puhevaltaa yhtiökokouksessa, koska tämän on katsottu liittyvän niin elimellisesti osallistumisoikeuteen, ettei sitä tarvitse erikseen mainita. Toisaalta puhevallan käyttö voi olla rajoitettua silloin, kun osakkeenomistajat voivat osallistua yhtiökokoukseen teknisen apuvälineen avulla.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään osallistumiselle asetettavista edellytyksistä. Säännöksen sisältö vastaa voimassa olevaa lakia. Osallistumisen edellytyksenä on 3 luvun

2 §:n 1 momentin mukaisesti joko asianmukainen merkintä osakeluettelossa tai se, että osakkeenomistaja ilmoittaa yhtiölle saantonsa ja esittää siitä luotettavan selvityksen. Tämä vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 13 §:n 1 momentissa säädettyä. Arvo-osuusjärjestelmään liitettyssä yhtiössä osallistumisen edellytyksenä on se, että osakkeenomistaja on merkittynä osakseluetteloon kymmenen päivää ennen yhtiökokousta siten kuin 4 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään. Osakkuudessa tämän jälkeen tapahtuvat muutokset eivät vaikuta osakkeenomistajan oikeuteen osallistua yhtiökokoukseen tai hänen äänimääräänsä.

7 §. Ilmoittautuminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 9 luvun 1 §:n 2 momentin 3 virkettä vastaava säännös osakkeenomistajalle yhtiöjärjestyksessä asetettavasta ilmoittautumisvelvollisuudesta. Säännöksen sanamuotoa on hieman muutettu.

8 §. Asiamies ja avustaja. Osakkeenomistajalla on ehdotuksen mukaan edelleen oikeus käyttää asiamiestä. Asiamiehen on esitettävä valtakirja tai muu luotettava osoitus oikeudesta edustaa osakkeenomistajaa. Muuhun luotettavaan osoitukseen oikeudesta edustaa osakkeenomistajaa voidaan turvautua erityisesti silloin kun ulkomaalainen osakkeenomistaja on valtuuttanut omaisuudenhoitajan toimimaan puolestaan. Koko valtuutusketjun läpi ulottuvaa kirjallista valtakirjaa ei tällöin aina ole saatavilla. Säännös vastaa tältä osin voimassa olevaa lakia.

Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että siinä ei enää rajoiteta valtakirjan voimassaoloaikaa korkeintaan kolmeksi vuodeksi sen antamisesta. Voimassa olevassa laissa ei ole valtuutuksen uudistamista koskevaa kieltoa, joten käytännössä on ollut mahdollista järjestää jatkuvasti voimassa oleva valtuutus. Kun valtuutuksen voimassaoloa ei enää rajoiteta korkeintaan kolmeen vuoteen, on esimerkiksi osakkeita panttauksen nojalla hallitsevalle nykyistä helpommin järjestettävissä oikeus äänestää yhtiökokouksessa. Yleisistä siviilioikeudellisista periaatteista johtuu, että valtuutus on aina peruutettavissa, silloinkin kun valtuutetun ja valtuutajan välillä olisi sovittu toisin.

Pykälän 2 momentin mukaan sekä osak-

keenomistajalla että asiamiehellä saa edelleenkin olla yhtiökokouksessa avustaja.

Lakiin ei ehdoteta otettavaksi säännöksiä postiaänestyksestä tai valtakirjojen keräämisestä. Yhtiön varoilla tapahtuva yhtiökokousvaltakirjojen käytön edistäminen kuuluu yhtiön toiminnan tarkoituksen ja hallituksen toimivallan piiriin samalla tavalla kuin muutkin toimenpiteet, joilla edistetään osakkeenomistajien osallistumista päätöksenteoon. Valtakirjalomakkeiden tulee kuitenkin olla luonteeltaan puolueettomia, eikä niiden siten tule edistää tietyn päätöksen tuleamista hyväksytyksi tai hylätyksi. Eri tavoilla puolueellisten valtakirjalomakkeiden ja –menettelyjen käyttäminen ei kuulu hallituksen toimivaltaan, koska tällöin ei ole kysymys osallistumisen helpottamisesta vaan yhtiön valta-asemiin vaikuttamisesta. Yhdenvertaisuusperiaatteesta johtuu, ettei yhtiön varoilla voida kerätä valtakirjoja siten, että menettelyllä olisi tarkoitus tukea tietyn osakkeenomistajan tai osakkeenomistajaryhmän pyrkimyksiä.

9 §. Yhtiön omat osakkeet. Pykälässä säädetään voimassa olevan 9 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisesti siitä, ettei yhtiölle tai sen tytäryhteisölle kuuluvalla osakkeella voida osallistua yhtiökokoukseen ja että tällaista osaketta ei oteta lukuun kun lasketaan pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaadittavaa kaikkien osakkeenomistajien tai osakkeenomistajien määräyksen suostumusta. Ehdotuksen mukaan tytäryhteisön käsite pitää sisällään yhtiön määräysvallassa olevat säätiöt mukaan lukien eläkesäätiöt. Säännöksen 2 virke koskee esimerkiksi tilannetta, jossa erityisen tarkastuksen tai vähemmistöosingon vaatimisen yhteydessä lasketaan osakkeiden yhden kymmenesosan vähemmistöä.

10 §. Muiden osallistuminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen osakkeenomistajien sekä 8 §:ssä tarkoitettujen asiamiehen ja avustajan osallistumisesta yhtiökokoukseen.

Pykälän 1 virkkeen mukaan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa. Säännös vastaa voimassa olevan oikeuden sisältöä. Asiasta ei kuitenkaan ole ollut nimenomaista säännöstä laissa. Lä-

hinnä osakkeenomistajan kyselyoikeuden toteutumisen varmistamiseksi säädetään, että yhtiökokous voi päättää mainittujen henkilöiden osallistumisesta toisin vain yksittäistapauksessa. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä ei siten voida etukäteen estää hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenten taikka toimitusjohtajan osallistumista yhtiökokoukseen.

Pykälän 2 virkkeessä säädetään, että hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan kyselyoikeus voi toteutua. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että yhtiökokouksessa on oltava paikalla johtoon kuuluvia sillä tavoin, että osakkeenomistajien kysymyksiin voidaan vastata. Koko hallituksen paikalle tuleminen ei aina käytännön syistä ole mahdollista. Yleensä toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja pystyvät vastaamaan esitettäviin kysymyksiin. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain sisällöstä kirjallisuudessa esitettyä kantaa. Viime aikoina suosiotaan liisänneet hallituksen valiokunnat saattavat kuitenkin jossakin määrin muuttaa tilannetta. Varsinkin tärkeimpien valiokuntien puheenjohtajien läsnäolo voi useissa tapauksissa olla perusteltua.

Tilintarkastajien läsnäolosta säädetään tilintarkastuslaissa.

Pykälän viimeisen virkkeen mukaan yhtiökokous voi sallia myös muiden läsnäolon. Julkisessa yhtiössä ja muuten laajan osakuskunnan yhtiössä voidaan lähtökohdaksi ottaa, että paikalla on kokousjärjestelyissä avustavaa teknistä henkilökuntaa. Jos tämä on riittävän selvästi havaittavissa, yhtiökokouksen voidaan katsoa hyväksyneen asian ilman erillistä päätöstä.

Eräät 16 §:ssä tarkoitettut kokouspaikan ulkopuolelta tapahtuvan osallistumisen tavat saattavat merkitä sitä, että kokousta voivat seurata myös muut kuin osakkeenomistajat. Etäosallistumista koskeva päätös sisältää näissä tilanteissa yleensä päätöksen myös siitä, että ulkopuoliset voivat ainakin seurata kokouksen kulkua.

Yleistä päätöksenteosta

11 §. Päätettävät asiat. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti, että yhtiökokouksessa voidaan

päätää vain asiasta, joka on mainittu kokouskutsussa tai joka yhtiöjärjestyksen mukaan on käsiteltävä yhtiökokouksessa. Tämän lisäksi varsinaisessa yhtiökokouksessa on aina päätettävä 3 §:ssä säädettyistä seikoista ja siinä voidaan päättää 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua tilintarkastajan valinnasta sekä käsitellä ehdotusta 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettua erityisen tarkastuksen määräämisestä. Edelleen yhtiökokous voi päättää 2 momentissa mainituista uuden kokouksen koolle kutumisesta ja asian siirtämisestä jatkokokoukseen. Säännös vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Ehdotetusta 15 §:stä johtuu, että yhtiökokous voi, jos kaikki osakkeenomistajat ovat läsnä ja he suostuvat menettelyyn, päättää muustakin seikasta, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

12 §. Äänimäärä. Pykälään ehdotetaan selvyiden vuoksi säännöstä, jonka mukaan osakkeenomistaja saa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Osakkeenomistajan oikeutta äänestää voidaan siis rajoittaa vain yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Tällaiset määräykset voivat olla, kuten nykyäänkin, esimerkiksi niin sanottuja äänileikkureita tai erilaisia äänestysasteikkoja, joissa osakkeiden tuottama äänimäärä ei muutu yhdenmuukaisesti osakkeiden lukumäärän muutoksen kanssa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 1 §:n 3 momenttia.

Pykälään ei ehdoteta voimassa olevan lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin 2 virkettä, jossa rajoitetaan eri osakelajien osakkeiden tuottama suurinta mahdollista äänivaltaeroa. Suurimman mahdollisen äänivaltaeron rajoittamiseen johonkin mielivaltaisesti määräytyvään suhdeluukuun, kuten nykyään yhden suhde kahteenkymmeneen, ei ole nähty perusteita.

13 §. Yhdenvertaisuusperiaate. Säännöksessä viitataan selvyiden vuoksi ja periaatteen korostamiseksi 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun yhdenvertaisuusperiaatteeseen.

14 §. Esteellisyys. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistajan esteellisyydestä. Momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 9 luvun 3 §:n 2 momenttia. Merkittävin ero voimassa olevaan lakiin nähden on se, että asiamiehen mahdollisella esteellisyydellä ei enää olisi merkitystä.

Pykälään ei siis ehdoteta voimassa olevan lain mainitun momentin viimeistä lausetta. Poistettu säännös poikkeaa yleisistä valtuutusta koskevista periaatteista, joissa ei vastaavalla tavalla kiinnitetä huomiota valtuutetun henkilöön: myös esimerkiksi oikeustoimikelpoisuutta vailla oleva voi toimia toisen henkilön asiamiehenä. Voimassa olevan lain säännös ei myöskään ole koskenut lakimääräistä edustamista, minkä takia esimerkiksi yhtiön hallituksen jäsen on voinut äänestää omasta vastuuvapaudestaan osakkeenomistajan lakimääräisen edustajan ominaisuudessa.

Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta erillistä mainintaa vastuuvapauspäätöksestä, koska se ei enää kuuluisi varsinaisen yhtiökokouksen pakollisiin asioihin. Jos yhtiössä tehdään tällainen päätös yhtiöjärjestyksen perusteella tai muuten, osakkeenomistaja ja hänen asiamiehensä on katsottava nykyiseen tapaan esteelliseksi osallistumaan äänestykseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kirjallisuudessa esitettyä kantaa vastaavaa säännöstä, jonka mukaan esteellisyyteen ei kiinnitetä huomiota, mikäli kaikki ovat esteellisiä. Säännöksen lähtökohtana on se, että tällaisessakin tilanteessa yhtiön on voitava tehdä tarpeelliset päätökset. Säännöksessä tarkoitetaan yhtiön kaikkia osakkeenomistajia, eikä pelkästään läsnä olevia osakkeenomistajia. Samaan tulokseen päästään usein tämän luvun 15 §:n mukaan, jos kaikki osakkeenomistajat suostuvat muutovaatimuksen syrjäyttämiseen. Erityinen säännös poistaa kuitenkin epävarmuuden siitä, katsotaanko esteellisyyttä koskeva säännös 15 §:ssä tarkoitetuksi muotomääräykseksi. Erityinen säännös kattaa myös tilanteen, jossa kaikki osakkeenomistajat ovat esteellisiä, mutta eivät yksimielisiä.

15 §. Muotovaatimusten sivuuttaminen. Pykälään ehdotetaan voimassa olevaa 9 luvun 10 §:ää muistuttavaa, mutta sanonnaltaan huomattavasti laajempaa säännöstä muotovaatimusten sivuuttamisesta. Säännöksen tarkoituksena on osoittaa, että osakkeenomistajien suojaksi säädetyt muotomääräykset voidaan osakkeenomistajien suostumuksella sivuuttaa. Jos muotomääräyksien noudattamisessa on vain tiettyjä osakkeenomistajia koskevia puutteita, ne voidaan sivuuttaa heidän suostumuksellaan. Periaate vastaa voi-

massa olevaa oikeutta. Voimassa olevan lain sanamuoto on liian suppea ja sitä onkin käytännössä tulkittu laajentavasti.

Säännöksessä viitataan asian käsittelyssä noudatettavaan menettelyyn, eli siis muotomääräyksiin. Koska säännöksessä viitataan niiden osakkeenomistajien suostumukseen, joita virhe koskee, on selvää, että säännös ei koske velkojien suojaksi säädettyjä tai määrättyjä menettelyjä. Vaikka säännöksen sanamuoto on huomattavasti nykyistä sanamuotoa laajempi, sitä sovelletaan todennäköisesti pääasiassa kokouskutsuihin liittyviin menettelyvirheisiin.

Säännös ei merkitse sitä, että suostumuksen puute johtaisi automaattisesti päätöksen mitättömyyteen. Tämä johtuu päätöksen pätemättömyyttä ja mitättömyyttä koskevista 21 luvun säännöksistä.

Kokousmenettely

16 §. Kokouspaikka ja osallistuminen teknisen apuvälineen avulla. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhtiökokouksen pitopaikasta. Säännös vastaa pitkälti voimassa olevaa 9 luvun 4 §:ää. Lähtökohtana ehdotuksessa on, että yhtiökokous pidetään yhtiön kotipaikassa, mutta yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä toisestakin kokouspaikkakunnasta. Paikkakunta voi voimassa olevan lain tapaan olla joko yksinomainen tai vaihtoehtoinen kokouspaikka.

Voimassa olevasta laista poiketen yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä kokouspaikkakunnaksi myös paikkakunta ulkomailla. Paikkakunta on mainittava vastaavalla tarkkuudella kuin yhtiön kotipaikka. Yhtiöjärjestyksen muutos, jolla yhtiökokouspaikkakunta siirretään ulkomaille ja joka vaikeuttaa liiallisesti osakkeenomistajien osallistumista, voi luonnollisesti olla yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen. Hyväksyttävä syy kokouspaikan siirtämiselle muuhun maahan on esimerkiksi se, että osakkeenomistajat asuvat siellä.

Momentin 2 virkkeessä säädetään voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla, että kokous voidaan erittäin painavista syistä pitää muullakin paikkakunnalla. Kirjallisuudessa tällaisina syinä on mainittu ainoan mahdollisen kokouspaikan tuhoutuminen, luonnonmullistus ja sotatila. Kokous on tällöin luonnolli-

sesti pidettävä mahdollisimman lähellä ja mahdollisimman helppojen kulkuyhteyksien päässä yhtiöjärjestyksessä tarkoitetusta kokouspaikasta. Kokouspaikkaa koskevan sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että osakkeenomistajat voivat käytännössä osallistua yhtiökokoukseen.

Pykälän 2 momentissa säädetään yhtiökokoukseen osallistumisesta teknisen apuvälineen avulla. Säännös vastaa pääpiirteissään voimassa olevan lain 9 luvun 4 §:n 2 momenttia. Tekninen apuväline voi olla muun muassa reaaliaikainen kuva- ja ääniyhteys tai tietoverkkoyhteys. Säännöksen sanamuodosta johtuu, että yhtiön on aina järjestettävä myös perinteinen yhtiökokous.

Esteenä teknisen apuvälineen avulla osallistumiselle ei ole, että osakkeenomistajat eivät voi apuvälineen välityksellä käyttää täysimääräisesti puhevaltaansa, jolla yhtiöoikeudessa tarkoitetaan esimerkiksi kysely- tai puheoikeutta. Tämä ilmenee momentin viimeisestä virkkeestä. Osakkeenomistajilla on aina mahdollisuus osallistua kokoukseen henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä, joten puheoikeuden rajoittamista ei voida pitää periaatteellisesti ongelmallisena. Koska mainittujen oikeuksien puuttuminen on poikkeus lain osoittamasta pääsäännöstä, siitä on mainittava kokouskutsussa.

Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että ehdotuksen mukaan on selvää, että asiasta voidaan määrätä yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös kieltää hallitukselta mahdollisuus teknisen apuvälineen käyttämiseen. Jos kieltoa ei ole, hallitus voi tehdä päätöksen osallistumisesta teknisen apuvälineen avulla.

Postiäänestykseen rinnastuvia valtakirjamennettelyjä käsitellään 8 §:n perusteluissa.

17 §. Koolle kutsuminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain tapaan, että hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Jos yhtiössä kuitenkin on hallintoneuvosto, tämä oikeus voidaan yhtiöjärjestyksessä osoittaa hallintoneuvostolle. Yleensä kutsuoikeus lienee tällaisessa tapauksessa tarkoitettu annettavaksi yksinomaan hallintoneuvostolle. Ei kuitenkaan ole estettä esimerkiksi sille, että kutsuoikeus määrätään varsinaisen yhtiökokouksen osalta hallintoneuvostolle ja ylimääräisen yhtiökokouksen

osalta hallitukselle.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi menettelystä silloin, kun yhtiökokousta ei kutsuta koolle, vaikka kutsu olisi lain, yhtiöjärjestyksen tai yhtiökokouksen päätöksen mukaan toimitettava. Tällainen tilanne on käsiteltävänä esimerkiksi silloin, kun kutsua varsinaiseen yhtiökokoukseen ei lainkaan toimiteta tai silloin, kun vähemmistöosakkaiden vaatimusta ylimääräisestä yhtiökokouksesta ei toteuteta. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että lääninhallituksen tulee toimittaa kutsu myös silloin, kun kutsu on toimitettu niin virheellisenä, että siinä tarkoitettuna yhtiökokouksen päätös olisi 21 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla mitätön. Voimassa olevassa laissa on tämän sijasta epä tietoisuutta aiheuttanut maininta siitä, että kokousta ei ole kutsuttu koolle säädetyssä järjestyksessä. Ehdotus vastaa kirjallisuudessa omaksuttuja kantoja.

Lääninhallituksen on oikeutettava hakija kutsumaan kokous koolle yhtiön kustannuksella. Säännös vastaa näiltä osin voimassa olevan lain 9 luvun 8 §:n 2 momenttia. Lääninhallituksen on yleensä ennen päätöksen tekemistä kuultava yhtiötä.

Säännös poikkeaa voimassa olevasta 9 luvun 8 §:stä siten, että lääninhallituksen päätös on täytäntöönpanokelpoinen muutoksenhausta huolimatta. Mahdollisesti vuosia kestävä valitusmenettely johtaisi käytännössä siihen, ettei oikeussuojakeinolla olisi merkitystä. Hallintolainkäyttölain (586/1996) 32 §:n nojalla muutoksenhakutuomioistuin voi tarvittaessa tehdä päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämisestä.

18 §. Kokouskutsun sisältö. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 9 luvun 9 §:n 3 momenttia osittain vastaavaa säännöstä kokouskutsun sisällöstä. Kokouskutsussa on mainittava kokouksessa käsiteltävät asiat ja ne on mainittava niin selvästi, että osakkeenomistajat ymmärtävät, mistä on kysymys. Kokouksessa voidaan käsitellä kutsussa mainitsemattomia asioita vain 11 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Käsiteltävien asioiden lisäksi kutsusta on käytävä ilmi kokouspaikka ja -aika sekä luonnollisesti se, minkä yhtiön yhtiökokouskutsusta on kysymys. Viimeksi mainituista seikoista ei ole mainittava voimassa olevassa laissa.

Jos tarkoituksena on muuttaa yhtiöjärjestyksestä, muutoksen pääasiallinen sisältö on selostettava kokouskutsussa. Lisäksi siinä voidaan luonnollisesti kertoa, missä muutos on täydellisenä nähtävänä. Muiden päätöksiä osalta pääasiallista sisältöä ei ehdotuksen mukaan enää tarvitse esittää.

Pykälän 2 momentissa luetellaan lain käyttämisen helpottamiseksi ne lainkohdat, joissa on erityisiä kokouskutsun sisältöä koskevia määräyksiä. Säännöksellä ei ole aineellista merkitystä.

19 §. Kutsuaika. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kokouskutsun toimittamisajasta. Kutsu on yksityisessä yhtiössä toimitettava voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen yhtiökokousta. Jos yhtiön yhtiöjärjestyksessä on 7 §:ssä tarkoitettu ilmoittautumispäivä, määräajat lasketaan kuitenkin viimeisestä ilmoittautumispäivästä. Jos yhtiö on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, määräajat lasketaan 4 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua osakasluetteloon merkitsemispäivästä, joka on kymmenen päivää ennen yhtiökokousta. Voimassa olevasta laista poiketen julkinen osakeyhtiö voisi toimittaa kutsun aikaisintaan kolme kuukautta ennen mainittuja määräajan laskemisen määräpäiviä.

Kutsun toimittamisella on vakiintuneesti tarkoitettu kirjeen jättämistä postiin ja lehti-ilmoitusta käytettäessä sanomalehden ilmestymispäivää. Muiden kutsutapojen osalta tulkinta ei ole yhtä vakiintunut.

Pykälän 2 momentissa on lain käyttämisen helpottamiseksi lueteltu ne lainkohdat, joissa on kokouskutsuaikaa koskevia erityisiä säännöksiä. Säännöksellä ei ole aineellista merkitystä.

Pykälän 3 momentissa säädetään kokouskutsun toimittamisesta silloin, kun päätöksen pätevyys edellytyksenä yhtiöjärjestyksen mukaan on päätöksen tekeminen kahdessa yhtiökokouksessa. Tällöin kutsua jälkimmäiseen kokoukseen ei saa toimittaa ennen kuin ensimmäinen kokous on pidetty. Kutsussa on myös mainittava ensimmäisessä kokouksessa tehty päätös. Kokousten välisen ajan on tällöin oltava riittävän pitkä, jotta kokouskutsu ehditään toimittaa lain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Momentti vastaa voimassa olevan 9 luvun 9 §:n 1 momentin kahden vii-

meisen virkkeen säännöksiä.

20 §. Kutsutapa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan olettamasäännöstä siitä, miten kokouskutsu toimitetaan. Säännöksen mukaan kutsu on toimitettava kirjallisesti, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Kutsut on toimitettava vain niille osakkeenomistajille, joiden osoitteet ovat yhtiön tiedossa.

Sähköpostilla lähetettyä kutsua voidaan pitää kirjallisena, mutta sen käyttämisen edellytyksenä on pidettävä, että osakkeenomistaja on ilmoittanut sähköpostiosoitteensa yhtiölle tällaista tarkoitusta varten. Arvioitaessa säännöstä pienten yhtiöiden näkökulmasta on muistettava, että osakkeenomistajat voivat yksimielisinä sivuuttaa lain ja yhtiöjärjestyksen kokouskutsuun liittyvät muutosäännökset. Lisäksi jo perustettujen yhtiöiden yhtiöjärjestykset sisältävät poikkeuksetta määrätyn kokouskutsutavasta.

Pykälän 2 momentissa on lueteltu ne tilanteet, joissa kaikille osakkeenomistajille on aina toimitettava kirjallinen kokouskutsu sen lisäksi, mitä yhtiöjärjestyksessä mahdollisesti määrätään. Tällaisia ovat paitsi yhtiöjärjestyksen muuttaminen luvun 29 §:ssä tarkoitetulla tavalla, eräät muissa luvuissa erikseen säännellyt tilanteet. Jos yhtiöjärjestyksessä siis edellytetään kutsun toimittamista lehti-ilmoituksella, kutsu on näissä tilanteissa lisäksi toimitettava kirjallisena. Jos kirjallisen kutsun vaatimus johtuu jo suoraan 1 momentista tai yhtiöjärjestyksestä, ei toista kirjallista kutsua tarvitse tämän lainkohdan perusteella toimittaa. Voimassa olevan lain 9 luvun 9 §:n 2 momentissa säädettyihin vaatimuksiin nähden kirjallisen kutsun vaatimus on poistettu omien osakkeiden hankkimisen ja lunastamisen osalta. Kirjallista kutsua ei enää vaadita myöskään päätettäessä sulautumisesta vastaanottavan yhtiön yhtiökokouksessa tai päätettäessä julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi.

21 §. Kokousasiakirjat, niiden nähtävänä pitäminen ja lähettäminen. Pykälässä säädetään kokousasiakirjojen nähtävänä pitämistä ja lähettämisestä osakkeenomistajille. Ehdotetun 1 momentin mukaan hallituksen päätösehdotukset ja, milloin kokouksessa käsitellään tilinpäätöstä, myös tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus on vähintään viikkoa ennen kokousta pidettävä

osakkeenomistajien nähtävänä. Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n mukaan tilinpäätös sisältää aina tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suuremmilla yhtiöillä tilinpäätökseen sisältyy lisäksi rahoituslaskelma. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n mukaan emoyhtiön tilinpäätös sisältää konsernitilinpäätöksen, milloin yhtiö on velvollinen sellaisen laatimaan. Tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus voidaan pitää nähtävänä myös niin sanotun vuosikertomuksen osana.

Voimassa olevasta laista poiketen asiakirjat voivat olla pääkonttorin sijasta nähtävänä yhtiön internet-sivuilla. Edellytyksenä on, että internet-sivut ovat osakkeenomistajien yleisesti tuntemat ja ne toimivat asianmukaisesti. Asiakirjat on viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää. Asiakirjojen on myös oltava nähtävänä yhtiökokouksessa.

Momentti vastaa tilinpäätösasiakirjojen esillä pitämisen osalta voimassa olevan lain 9 luvun 9 §:n 4 momenttia. Muiden hallituksen päätösehdotusten osalta säännös vastaa esimerkiksi voimassa olevan lain 4 luvun 4 b §:n 2 momentissa osakepääoman korottamisen osalta säädettyä.

Pykälän 2 momentissa säädetään osakeannin, optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia koskevan annin, osakepääoman rahastokorotuksen, osingon jakamisen, muun vapaan oman pääoman jakamisen, osakepääoman alentamisen, omien osakkeiden hankkimisen tai lunastamisen taikka yhtiön selvitystilaan asettamisen yhteydessä 1 momentin mukaisesti annettavista tiedoista silloin, kun kokouksessa ei käsitellä tilinpäätöstä. Säännös vastaa aineelliselta sisällöltään pitkälti voimassa olevan lain 9 luvun 9 §:n 4 momentin ja 4 luvun 4 a §:n säännöksiä. Viimeksi mainittuihin viitataan voimassa olevan lain 4 luvun 12 b §:n 1 momentissa, 6 luvun 3 §:n 2 momentissa ja välillisesti 7 luvun 3 §:ssä. Viimeisellä tilinpäätöksellä tarkoitetaan tässä myös esimerkiksi varojen jakoa varten kesken tilikautta laadittua tilinpäätöstä. Tilintarkastajan lausuntoa hallituksen selostuksesta tilinpäätöksen tai osavuositarkastuksen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista seikoista ei ehdotuksen mukaan enää tarvitsisi pitää nähtävänä, eikä siten myöskään hankkia. Sama

koskee hallintoneuvoston lausuntoa. Nähtävänä olisi ehdotuksen mukaan pidettävä mahdolliset varojen jakamista koskevat päätökset.

Pykälän 3 momentissa luetellaan lain soveltamisen helpottamiseksi ne sulautumista ja jakautumista koskevat lainkohdat, joissa on asiakirjojen nähtävänä pitämistä ja lähettämistä koskevia erityisiä säännöksiä. Säännöksellä ei ole aineellista merkitystä.

22 §. *Poikkeus kokousasiakirjojen nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä.* Pykälän mukaan edellä 21 §:ssä tarkoitettuja tilinpäätöstietoja ei tarvitse pitää nähtävänä ennen yhtiökokousta eikä toimittaa osakkeenomistajalle, jos tiedot on julkistettu arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulla tavalla viimeistään viikkoa ennen yhtiökokousta. Poikkeus ei koske tietojen pitämistä nähtävänä yhtiökokouksessa. Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 6 §:n nojalla yhtiön on julkistettava tilinpäätöksen lisäksi myös tilintarkastuskertomus. Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:stä johtuu, että julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhtiön tilinpäätökseen liitetään aina toimintakertomus. Arvopaperimarkkinalain nojalla osakkeenomistajalla on muun muassa oikeus saada kopio tilinpäätöstiedoista.

23 §. *Puheenjohtaja, ääniluettelo ja pöytäkirja.* Pykälässä on yhtiökokouksen kulkuun liittyviä säännöksiä. Yksimieliset osakkeenomistajat voivat kuitenkin sivuuttaa nämä säännökset ja jättää varsinaisen kokouksen pitämättä. Tällöinkin on tehtyjen päätösten osalta kuitenkin noudatettava yhtiökokouspöytäkirjaa koskevia säännöksiä, jotta päätöksistä jäisi todiste. Jos kaikki osakkeenomistajat ovat yksimielisiä kaikista päätettävistä asioista, eivät äänestykset voi tulla kysymykseen, eikä erillistä ääniluetteloa tarvitse laatia.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan uusia säännöksiä yhtiökokouksen avaamisesta. Säännökset vastaavat pitkälti yhtiöissä noudatettua käytäntöä. Lähtökohtana on, että yhtiökokouksen avaa sen koolle kutsujan nimeämä henkilö. Tyypillisesti koolle kutsuja on hallitus ja tämä tavallisesti nimeää, usein ilman kirjattua päätöstä, avaajaksi puheenjohtajansa. Voi kuitenkin olla, että kokouksen kutsuu koolle hallintoneuvosto, joka tällöin nimeää avaajan. Jos yhtiökokous pide-

tään osakkeenomistajien vähemmistön tai tilintarkastajan vaatimuksesta, koolle kutsujana on aina hallitus tai hallintoneuvosto, joka siis tällöinkin nimeää kokouksen avaajan. Lääninhallituksen oikeuttaessa 17 §:n mukaisesti esimerkiksi osakkeenomistajan kutsuun yhtiökokouksen koolle, on kuitenkin osakkeenomistajan tehtävänä osoittaa yhtiökokouksen avaaja. Tämä on luonnollista, koska tällaisessa tilanteessa yhtiöltä usein puuttuvat toimikelpoiset toimitelut. Poikkeuksena edellä esitetystä säädetään, että mikäli yhtiöjärjestyksessä on määräys kokouksen puheenjohtajasta, tämä myös avaa kokouksen.

Yhtiökokous valitsee kokouksen puheenjohtajan. Yhtiöjärjestyksessä voi kuitenkin olla määräys puheenjohtajan henkilöstä. Tällöinkin yhtiökokous voinee aina kesken kokouksen päättää vaihtaa puheenjohtajan. Säännös vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 11 §:n 1 momenttia.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään yhtiökokouksen puheenjohtajan velvollisuudesta laatia ääniluettelo, johon otetaan läsnä olevien osakkeenomistajien osakkeiden lukumäärä ja äänimäärä. Osakkeiden lukumäärätieto on olennainen silloin, kun päätöksiä tehdään määräenemmistöllä, koska tällöin enemmistö lasketaan paitsi annetuista äänistä myös edustetuista osakkeista. Luetteloon on merkittävä kaikki sellaiset läsnä olevat osakkeenomistajat, joilla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen. Myös äänivallattomien osakkeiden omistajat merkitään ääniluetteloon, jos heillä on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa ja jos heidät osakkeeseen liittyvien yhtiöjärjestyksessä määräysten nojalla otetaan huomioon määräenemmistöä laskettaessa. Jos puheenjohtajasta äänestetään, luettelon laatimisesta huolehtii kokouksen avaaja. Kokouksessa on myös oltava nähtävänä osakseluettelo. Momentti vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 11 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan puheenjohtaja vastaa pöytäkirjan pitämisestä yhtiökokouksessa. Pöytäkirjaan on merkittävä tehdyt päätökset ja äänestysten tulos. Pöytäkirja on todiste niistä päätöksistä ja muista toimista, joita yhtiökokouksessa on tehty. Puheenjohtajan ja yhden pöytäkirjantarkastajan on allekirjoituksellaan vahvistettava pöytäkirja. Ääniluet-

telo on joko sisällytettävä pöytäkirjaan tai otettava sen liitteeksi. Momentti vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 11 §:n 2 momentin neljää ensimmäistä virkettä.

Pöytäkirjan tarkastajaa koskevaa säännöstä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi yhdenyhtiössä, jossa ainoa osakkeenomistaja voi luvun 1 §:n 2 momentin mukaan päättää asioista yhtiökokousta pitämättäkin siten, että hänen allekirjoituksensa päätöstä kirjattaessa on riittävä.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan yhtiökokouksen pöytäkirjan julkisuutta koskevia säännöksiä. Säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan lain 9 luvun 11 §:n 2 momentin kolmea viimeistä virkettä. Pöytäkirja on kahden viikon kuluessa kokouksesta pidettävä nähtävänä yhtiön pääkonttorissa tai internet-sivuilla ja sen kopio toimitettava maksutta sitä pyytävälle osakkeenomistajalle. Pöytäkirjan mahdollisesti laajojenkin liitteiden kopioista sitä vastoin voidaan pyytää yhtiölle aiheutuvia kuluja vastaava korvaus. Muilla ei ole oikeutta saada pöytäkirjaa, mutta yhtiön johto voi luonnollisesti toimittaa pöytäkirjan muullekin taholle, jos se on yhtiön edun mukaista. Myös pöytäkirjan internetissä nähtävänä pitämistä on arvioitava yleisten periaatteiden mukaan. Yleisön nähtävänä pitäminen ei ole perusteltua, jos siitä voi aiheutua haittaa yhtiölle. Pöytäkirjan toimittaminen muulle taholle on välttämätöntä silloin, kun se on esimerkiksi rekisterimerkinän edellytys.

Pöytäkirja on säilytettävä luotettavalla tavalla. Mitään määräaikaa säilyttämiselle ei ole. Säilyttämisvelvollisuus kattaa ainakin yhtiön toiminnan ajan ja toiminnan loputtua vähintään kirjanpitoaineiston säilyttämistä vastaavan ajan.

24 §. *Jatkokokous.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selvyuden vuoksi otettavaksi maininta siitä, että yhtiökokous voi päättää minkä tahansa asian käsittelyn siirtämisestä jatkokokoukseen.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain 9 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua vähemmistön oikeudesta siirtää varsinaisen yhtiökokouksen tilinpäätöksen hyväksymistä ja voiton käyttämistä koskeva asia jatkokokoukseen. Jatkokokous on pidettävä aikaisintaan kuukauden ja viimeistään

kolmen kuukauden kuluttua yhtiökokouksesta. Vähemmistöllä ei ole enää jatkokokouksessa oikeutta saada päätöstä siirretyksi, mutta yhtiökokouksen enemmistö voi päättää siitä.

Pykälän 3 momentissa on sekä 1 että 2 momentissa tarkoitettuja tilanteita koskeva säännös kokouskutsun toimittamisesta jatkokokoukseen. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 9 luvun 9 §:n 1 momenttia.

25 §. *Kyselyoikeus.* Pykälässä säädetään osakkeenomistajan oikeudesta esittää hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle kysymyksiä yhtiökokouksessa sekä näiden velvollisuudesta vastata kysymyksiin. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 9 luvun 12 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä. Pykälään ei ehdoteta lailla 145/1997 voimassa olevaan pykälään lisättyjä 3 ja 4 momentteja vastaavia säännöksiä. Käytännössä voimassa olevan lain 3 momentin säännöksiä ei juurikaan ole käytetty. Koska yhtiön tilintarkastaja on lähes aina läsnä yhtiökokouksessa, saa tilintarkastaja tätäkin kautta tiedon kysymyksestä ja voi tarpeen vaatiessa itse ryhtyä selvittämään asiaa. Myös voimassa olevan lain 4 momentin säännökset ovat jääneet vähämerkityksisiksi. Ne ovat lisäksi ongelmallisia muun muassa siksi, että niissä ei tehdä eroa pienten ja suurten yhtiöiden välillä. Esimerkiksi julkisen kaupankäynnin kohteena olevassa yhtiössä voi lunastusmenettelyn loppuvaiheessa olla vain alle kymmenen osakkeenomistajaa.

Pykälän 1 momentin mukaan kyselyoikeutta käytetään yhtiökokouksessa. Kysymykset voivat voimassa olevan lain tapaan koskea seikkoja, joilla voi olla vaikutusta kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä voidaan esittää yleisemminkin yhtiön taloudellista asemaa koskevia kysymyksiä. Tämä pitää sisällään konsernin taloudelliseen asemaan ja konserniyhteisöjen välisiin suhteisiin liittyvät seikat. Myös erilaisiin yksittäisiin liiketoimiin liittyviä kysymyksiä voidaan tällöin esittää. Vaikka esimerkiksi suunnattua osakeantia koskevan päätöksen yhteydessä ei käsiteltäisi tilinpäätöstä, osakkeenomistajalla on kuitenkin tällöinkin oikeus esittää yhtiön taloudelliseen asemaan liittyviä kysymyksiä, jos nämä

ovat merkityksellisiä esimerkiksi merkintähinnan määrittelyn suhteen. Säännöksen tarkoituksena on sallia verrattain laaja kyselyoikeuden käyttö. Voimassa olevan lain tapaan säädettäisiin, ettei tietoja saa antaa, jos antaminen tuottaisi yhtiölle olennaista haittaa. Vähäisen haitan aiheutuminen ei siten ole peruste kieltäytyä vastaamasta.

Pykälän 2 momentissa säädetään tilanteesta, jossa kysymykseen ei voida vastata käsillä olevan tiedon perusteella. Säännös vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan lain 9 luvun 12 §:n 2 momenttia. Momentin sanamuotoa on kuitenkin uudistettu ja säännöstä on muutettu siten, että pääkonttorissa esillä pitämisen sijasta vastaus olisi toimitettava osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää. Osakkeenomistajan on näin helpompi tutustua toisen osakkeenomistajan tekemään kysymykseen annettuun vastaukseen. Pyyntö vastauksen saamiseksi on tehtävä yhtiökokouksessa tai kohtuullisessa ajassa sen jälkeen.

Päätöksentekovaatimukset

26 §. Enemmistö päätös. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 9 luvun 13 §:ää. Yhtiökokouksen päätökset tehdään yleensä annettujen äänten enemmistöllä.

Päätöksenteossa noudatettavaa menettelyä ei ole pyritty tarkemmin sääntelemään. Puheenjohtajalla olisi edelleen, hyvän kokouskäytännön asettamissa rajoissa, mahdollisuus ehdottaa, mitä menettelyä esimerkiksi äänestysissä noudatetaan. Päätösvalta menettelytapakysymyksissäkin on kuitenkin viime kädessä yhtiökokouksella. Puheenjohtajan asemaa arvioitaessa saattaa olla syytä kiinnittää huomiota ehdotettuun 22 luvun 3 §:n säännökseen yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvastuusta.

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiökokouksen päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Muualla laissa, erityisesti 27—29 §:ssä, on erityisiä säännöksiä vaadittavasta enemmistöstä. Vaalien osalta pääsääntönä on, että eniten ääniä saanut valitaan. Kokous voi kuitenkin ennen vaalia päättää, että valituksi tulee se, joka saa yli puolet äänistä. Tasatilanteessa vaalit ratkaistaan arvalla ja muu äänestys puheenjohtajan äänellä, jollei asiasta ole määrätty toisin

yhtiöjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentista käy ilmi, että enemmistövaatimusta voidaan yhtiöjärjestysmääräyksellä tiukentaa, muttei lieventää muiden asioiden kuin vaalien osalta.

27 §. Määräenemmistö päätös. Pykälässä säädetään tilanteista, joissa päätös on tehtävä määräenemmistöllä. Jäljempänä 28 §:ssä säädetään tilanteesta, jossa enemmistövaatimus on vieläkin korkeampi, ja 29 §:ssä tilanteista, joissa vaaditaan tiettyjen tai kaikkien osakkeenomistajien suostumus.

Määräenemmistöllä tarkoitetaan 1 momentin mukaan sitä, että ehdotusta on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Enemmistön laskeminen kokouksessa edustetuista osakkeista merkitsee sitä, että myös passiivisina pysyvät osakkeenomistajat vaikuttavat äänestyksen lopputulokseen pelkällä läsnäolollaan. Tämä vastaa voimassa olevaa lakia sekä myös pääoma-, sulautumis- ja jakautumisdirektiiveissä omaksuttua päätöksentekotapaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään niistä päätöksistä, jotka on tehtävä määräenemmistöllä. Säännös on puhtaasti soveltamista helpottava, sillä määräenemmistöllä tapahtuvasta päätöksenteosta säädetään myös asianomaisissa säännöksissä. Momentissa ei viitata erikseen hallituksen valtuutuspäätöksiin. Momentista käy yhdessä pykälän 4 momentin kanssa ilmi, että yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä korkeammasta määräenemmistöstä.

Pykälän 3 momentissa luettelaa ne tilanteet, joissa päätöksenteko edellyttää määräenemmistöä kussakin osakelajissa. Osakelajikohtaista äänestystä edellytetään pääasiassa samoissa tilanteissa kuin voimassakin olevassa laissa. Uutena tällaisena päätöstilanteena on julkisissa osakeyhtiöissä suunnattu omien osakkeiden hankkiminen, joka edellyttää voimassa olevan lain mukaan käytännössä kaikkien osakkeenomistajien suostumusta.

Pykälän 4 momentin mukaan määräenemmistö päätöksentekoa koskevat säännökset ovat sikäli pakottavia, ettei niitä voida lieventää yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Tiukempia vaatimuksia voidaan luonnollisesti asettaa.

28 §. Osakelajin oikeuksien muuttaminen. Päätös osakelajien yhdistämisestä ja osakela-

jin oikeuksien heikentämisestä tehdään ehdotuksen mukaan määränemmistöllä. Lisäksi vaaditaan päätöksen hyväksymistä kaikissa osakelajeissa määränemmistöllä. Edelleen vaaditaan, että saadaan sellaisten osakelajien enemmistön suostumus, joiden oikeudet vähenevät. Päätöksentekovaatimukset vastaavat käytännössä pitkälti sitä, mitä voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 3 momentissa osakelajien oikeuksia vähentävästä päätöksestä säädetään. Koska erityisesti osakelajien yhdistämisellä on usein käytännössä vaikutuksia myös sen lajin osalta, jonka oikeudet eivät muodollisesti heikkene, on perusteltua edellyttää menettelyn hyväksymistä lajikohtaisessa äänestyksessä. Joissakin tapauksissa voi olla erimielisyyttä siitäkin, minkä lajin oikeudet heikkenevät.

Edellä 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuusperiaate on keskeisessä asemassa päätettäessä osakelajien yhdistämisestä ja osakelajien oikeuksien heikentämisestä. Osakelajien oikeuksien heikentyminen lienee korvattava tämän lajin osakkeiden omistajille ainakin silloin, kun osakelajien osakkeiden arvo laskee päätöksen takia. Toisaalta joissakin tilanteissa heikennys voi olla puhtaasti muodollinen, jolloin määränemmistö päätös ilman korvauksen suorittamista on mahdollinen.

29 §. Osakkeenomistajan suostumus. Ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksen muuttamiseen on saatava osakkeenomistajan suostumus silloin, kun muutoksella on osakkeenomistajan kannalta 1 momentissa luetellut vaikutukset. Tilanteet, joissa suostumusta vaaditaan, vastaavat hyvin pitkälle voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 1 momentin 1—4 kohtien säännöksiä. Uusia kohtia ovat pykälän 4 ja 6 kohdat, joissa on kysymys niin sanotun vähemmistöosingon rajoittamisesta ja yhtiön vahingonkorvauksen vaatimisoikeuden rajoittamisesta.

Suostumuksen edellyttäminen on erityisesti ehdotettujen 1—6 kohtien osalta tarpeen, koska säännöksessä tarkoitettuja tilanteita ei voida kaikissa tilanteissa ratkaista pelkästään yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla. Ehdotettu 7 kohta on otettu säännökseen lähinnä selvyden vuoksi, vaikka sama lopputulos seuraisi myös yhdenvertaisuusperiaatteesta.

Voimassa olevan lain tapaan myös ehdotettavat säännökset koskevat lähtökohtaisesti jo

annettuja osakkeita. Pykälään ei sisälly voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä. Voimassa olevan pykälän 3 momenttia vastaava säännös on ehdotetussa 28 §:ssä.

Pykälän 1 momentin 1 kohta vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja kohdistuu yhtiön tarkoitusta koskevan määräyksen ottamiseen yhtiöjärjestykseen. Momentin 2 kohdassa säädetään voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla tilanteesta, jossa osakkeenomistajan maksuvelvollisuutta yhtiötä kohtaan lisätään ja 3 kohdassa tilanteesta, jossa yhtiöjärjestykseen otetaan osakkeeseen kohdistuva lunastus- tai suostumuslauseke. Ehdotetussa 4 kohdassa viitataan vähemmistöosingon rajoittamista koskevaan säännökseen. Säännöksellä ei ole itsenäistä aineellista sisältöä, vaan se on lukemista helpottava. Momentin 5 kohdan säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 1 momentin 3 a kohtaa. Kohdassa säädetään tilanteesta, jossa yhtiöjärjestykseen otetaan osakkeeseen kohdistuva lunastus- tai hankintaehto. Koska ehdotettu 15 luvun 10 §:n säännös on laajempi kuin voimassa olevan lain 6 luvun 9 §:n säännös, poikkeaa ehdotettu kohta kuitenkin sisällöltään vastaavalla tavalla voimassa olevasta laista. Ehdotukseen ei myöskään sisälly voimassa olevan lain 6 luvun 10 §:n 1 momentin kaltaista julkista yhtiötä koskevaa erityissäännöstä, vaan käsillä oleva kohta koskee sekä yksityistä että julkista osakeyhtiötä. Momentin 6 kohdassa viitataan 22 luvun 9 §:ssä tarkoitettuun yhtiön vahingonkorvausoikeuden rajoitukseen. Säännös on puhtaasti lukemista helpottava. Momentin 7 kohdassa säädetään tilanteesta, jossa samanlaisien osakkeiden keskinäisiä oikeuksia muutetaan ja muutos koskee osakkeenomistajan osakkeita. Muutos koskee osakkeenomistajan osakkeita silloin, kun osakkeenomistajan oikeudet heikentyvät suhteessa muihin osakkeenomistajiin. Kohta vastaa voimassa olevan lain vastaavan momentin 4 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään 15 luvun 6 §:n mukaisesti, että suunnattua omien osakkeiden lunastamista koskevaa päätöstä ei voida tehdä ilman niiden osakkeenomistajien suostumusta, joiden osakkeita lunastetaan. Yhdenvertaisuusperiaatteen valossa on arvi-

oitava tilannetta, jossa lunastaminen loukkaa muun kuin lunastettavan osakkeen omistajan oikeuksia. Säännöksessä viitataan myös 19 luvun 5 §:ssä olevaan yritysmuodon muutoksia koskevaan yksimielisyysvaatimukseen.

Pykälän 3 momentin mukaan yhtiö saa tehdä yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisen päätöksen vain päätöksestä kärsivän osakkeenomistajan suostumuksella. Säännös vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Muut säännökset

30 §. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 9 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisesti, että yhtiökokous päättää määränemistöllä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

Pykälään 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 9 luvun 14 §:n 2 momentin 1 virkkeen säännöstä, jossa säädetään velvollisuudesta ilmoittaa yhtiöjärjestyksen muutos rekisteröitäväksi viivytyksettä sekä siitä, ettei muutosta saa, eikä voi, panna täytäntöön ennen muutoksen rekisteröintiä.

Voimassa olevan lain 9 luvun 14 §:n 2 momentin loppuosaa vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin aikaisempaa yleisemmässä muodossa. Voimassa olevassa laissa on poikkeus momentin 1 virkkeen säännökseen vain osakepääoman korottamisen ja alentamisen osalta. Tällöin on samanaikaisesti rekisteröitävä yhtiöjärjestyksen muutos ja sitä vastaava korotus tai alennus. Yhtiöjärjestystä voidaan kuitenkin muuttaa muillakin sellaisilla tavoilla, joiden osalta on perusteltua edellyttää sekä muutoksen että sen täytäntöönpanotoimen rekisteröimistä samanaikaisesti. Yksi esimerkki on hallituksen jäsenten lukumäärän pienentäminen, jolloin on perusteltua ilmoittaa rekisteriin sekä yhtiöjärjestyksen muutos että uusi, aikaisempaa pienempi hallitus samanaikaisesti. Tällaista menettelyä on oikeuskirjallisuudessa pidetty mahdollisena.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 9 luvun 14 §:n 3 momentin säännöstä, jonka mukaan yhtiön luopuminen nimellisarvosta ei vaikuta sellaiseen oikeuteen, joka määräytyy nimellisarvon perusteella, ellei tästä erikseen päätetä.

31 §. Päätöksen moittiminen. Pykälässä viitattaisiin lain soveltamisen helpottamiseksi 21 luvussa oleviin päätöksen moittimista koskeviin säännöksiin.

6 luku. **Osakeyhtiön johto ja edustaminen**

Luvussa säädetään voimassa olevan lain 8 luvun tapaan hallituksesta, toimitusjohtajasta ja hallintoneuvostosta sekä yhtiön edustamisesta.

Lain selkeyden lisäämiseksi säännökset esitetään toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston käsittely aloitetaan toimitusjohtajan tehtävistä, ei valinnasta. Ratkaisu lisää pykälien määrää. Sääntely kattaa kuitenkin pääasiassa samat seikat kuin voimassakin oleva laki.

Luvussa määriteltyyn yhtiön johtoon kuuluvat toimitusjohtaja, hallitus ja hallintoneuvosto. Näistä hallitus on ainoa pakollinen toimitusjohtaja. Voimassa olevaa oikeutta selkeytetään siten, että muihin kuin johtoon kuuluviin edustajiin ei sovellettaisi johtoa koskevia säännöksiä.

Yhtiöiden hallintorakennetta pyritään selkiyttämään siten, että hallintoneuvosto ei enää valitsisi toimitusjohtajaa. Tässä suhteessa vastuuketju on selkeä: yhtiökokous valitsee hallituksen, joka puolestaan valitsee toimitusjohtajan. Hallintoneuvoston tehtäviä ohjataan muutoinkin nykyistä enemmän valvonnan ja ohjeiden antamisen suuntaan. Luvussa säännellään tehtävien siirtäminen yhtäältä toimitusjohtajalta hallitukselle ja toisaalta hallitukselta yhtiökokoukselle. Säännökset vastaavat voimassa olevaa oikeutta. Niiden lakiin ottamisella pyritään selkeyttämään oikeustilaa.

Ehdotuksessa luovutaan jaosta niin sanottu pieniin ja isoihin yhtiöihin. Jako on rajoittanut hallintoneuvoston käyttämistä ja toisaalta tehnyt toimitusjohtajasta pakollisen isoissa yhtiöissä. Samalla poistetaan yhtiöoikeudellinen kieltäminen, jonka mukaan hallituksen puheenjohtaja ei saa toimia toimitusjohtajana. Näiden tehtävien yhdistäminen on kansainvälisesti yleinen käytäntö. Hyvän hallinnon periaatteet saattavat kuitenkin edellyttää tehtävien eriyttämistä. Eriyttäminen on luontevaa siksi, että hallituksen keskeisiin tehtäviin kuuluu toimitusjohtajan valvominen.

Tarpeettomaksi byrokratiaksi koetut johdon jäsenten kirjalliset suostumukset toimeen on ehdotuksessa poistettu. Muotovaatimus ei ole estänyt epärehellistä yrittäjää ilmoittamasta kaupparekisteriin henkilöitä, jotka eivät ole tehtäviin suostuneet. Sama koskee voimassa olevan lain vaatimuksia kirjallisista eroilmoituksista.

Johto

1 §. *Yhtiön johto.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiön toimielimistä. Samalla pykälässä määritellään yhtiön johto osakeyhtiöoikeudellisena käsitteenä. Osakeyhtiölain yhtiön johdon käsite kattaa siten hallituksen, toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston. Pykälä sisältää myös selvyyden vuoksi viittaukset yhtiön johdon tehtävien ja vastuun kannalta keskeisiin säännöksiin.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiöllä on aina oltava hallitus, joka siis on ainoa pakollinen osakeyhtiön toimielin. Yhtiöllä voi hallituksen lisäksi olla toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto. Yhtiön hallintorakenne ei ehdotuksen mukaan ole sidoksissa yhtiön osakepääoman suuruuteen. Yhtiön johtoa koskevia säännöksiä ei myöskään miltään osin sovelleta muihin kuin yhtiön johtoon kuuluviin edustajiin. Ehdotus poikkeaa näiltä osin voimassa olevan lain 8 luvun säännöksistä. Yhtiön muut edustajat katsotaan yhtiön edustajiksi samaan tapaan kuin prokuristit ja muutoin valtuutuksen nojalla yhtiötä edustavat.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen yhtiön johtoon kuuluvat henkilöt eivät voimassa olevan oikeuden mukaan ole työsuhteessa yhtiöön, eivätkä siten lähtökohtaisesti kuulu työoikeudellisen lainsäädännön soveltamisalaan. Johtoon kuuluvan henkilön ja yhtiön väliset muut kuin yhtiöoikeudelliset oikeudet ja velvollisuudet määritellään yleensä tarkemmin erillisessä toimi- tai palvelussopimuksessa. Palvelusopimusta, muun muassa sen irtisanomista, arvioidaan yleisten sopimusoikeudellisten sääntöjen mukaisesti. Estettä ei myöskään ole sopia siitä, että esimerkiksi toimitusjohtajan palvelussuhteessa sovelletaan työlainsäädännön osien, kuten vuosilomalain, säännöksiä vastaavia sääntöjä.

Pykälän *2 momentissa* viitataan soveltamisen helpottamiseksi 1 luvun 7 §:n yhdenver-

taisuusperiaatteeseen, 1 luvun 8 §:ssä säädettyyn johdon huolellisuusvelvollisuuteen, joka sisältää myös niin sanotun lojaliteettivelvollisuuden, sekä 22 luvun vahingonkorvausta koskeviin säännöksiin. Nämä säännökset koskevat kaikkia toimielimiä ja niiden jäseniä. Lisäksi *3 momentissa* viitataan yhtiön edustamista koskeviin 25—28 §:n säännöksiin. Nämä säännökset koskevat yhtiön johtoon kuuluvista vain hallitusta ja toimitusjohtajaa, koska hallintoneuvosto ei voi edustaa yhtiötä.

Hallituksen tehtävät ja päätöksenteko

2 §. *Hallituksen yleiset tehtävät.* Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin hallituksen tehtävistä. Hallituksella on ehdotuksen mukaan toimivalta niissä yhtiön hallintoon liittyvissä asioissa, joita ei ole nimenomaisesti osoitettu yhtiökokoukselle tai mahdolliselle hallintoneuvostolle. Yhtiössä mahdollisesti olevalle toimitusjohtajalle kuuluu yhtiön juokseva hallinto. Jos toimitusjohtajaa ei ole, myös juokseva hallinto kuuluu hallituksen toimivallan piiriin. Toimivalta vastaa voimassa olevaa lakia.

Hallituksen tehtävien määrittely vastaa voimassa olevan lain 8 luvun 6 §:n 1 momenttia, vaikka säännöksen sanamuotoa on hieman muutettu. Säännöksen mukaan hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta sekä sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen tehtävän määrittely jätettäisiin tarkoituksellisesti edelleen yleisluontoisen säännöksen varaan. Voimassa olevan lain määritelmä on osoittautunut toimivaksi. Määritelmän yleisluontoisuutta puoltaa se, että yhtiöt ja niiden toimialat ovat varsin erilaisia, minkä vuoksi tehtäviä ei kuitenkaan voitaisi määritellä kovin tarkasti. Lisäksi käsitys hallituksen tehtävistä muuttuu ajan kuluessa, mikä puoltaa yleisluontoista määritelmää.

Yhtiön hallinnosta huolehtiminen ja yhtiön toiminnan asianmukainen järjestäminen on määritelty hallituksen yleistoimivallaksi. Määritelmällä on merkitystä tämän luvun 7 §:ssä säännellyn tehtävien siirron ja 21 §:ssä säänneltyjen hallintoneuvoston mahdollisten tehtävien kannalta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, jälleen voimassa olevan lain mukaisesti, että

hallitus vastaa yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen tehtävänä ei edelleenkään olisi itse huolehtia näistä tehtävistä, vaan järjestää niiden hoitaminen asianmukaisella tavalla.

Oikeuskirjallisuudessa on kiinnitetty erityistä huomiota hallituksen niin sanottuun valvontavastuuseen, eli velvollisuuteen jatkuvasti seurata ja arvioida yhtiön ja konsernin taloudellista asemaa sekä huolehtia tätä arviointia koskevan raportoinnin järjestämisestä. Tähän liittyy myös hallituksen vastuu kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Valvontavelvollisuuden toteuttaminen saattaa esimerkiksi suuressa yhtiössä edellyttää erityisen sisäisen tarkastuksen järjestämistä. Ehdotetusta 17 §:stä ilmenee, että hallituksen on ohjattava toimitusjohtajan toimintaa sellaisin ohjein ja määräyksin kuin yhtiön toiminnan kannalta on tarpeellista. Tämä on yksi hallituksen tärkeimmistä tehtävistä ja liittyy hallituksen valvontavastuuseen.

Pykälän 2 momentissa kielletään hallitusta tai hallituksen jäsentä noudattamasta sellaista yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen itsensä tekemää päätöstä, joka on pätemätön osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisena. Pykälä poikkeaa osittain voimassa olevasta 8 luvun 14 §:stä, jonka mukaan kielto noudattaa pätemätöntä päätöstä ulottuu kaikkiin yhtiön osakeyhtiölaissa tarkoitettuihin edustajiin. Ehdotuksessa tämän säännöksen ja niin sanotun yleislauskeen soveltamisalasta on poistettu muut kuin yhtiön johtoon kuuluvat edustajat.

3 §. Hallituksen päätöksenteko. Pykälän 1 momentin mukaan päätökset hallituksessa tehdään yksinkertaisella enemmistöllä, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty määränemmistöstä. Tällainen määräys voi koskea tiettyjä tai kaikkia asioita. Myös erityislainsäädännöstä saattaa johtua määränemmistövaatimuksia. Tasatilanteessa ratkaisee puheenjohtajan ääni, paitsi puheenjohtajan vaalissa arpa. Säännöksen sanamuodosta käy ilmi, ettei enemmistövaatimusta voida lieventää yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 8 luvun 8 §:n 1 momentin ja 9 §:n 2 momentin säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädetään hallituk-

sen kokouksen päätösvaltaisuudesta. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on, että paikalla on yli puolet jäsenistä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin edellyttää suurempaakin määrää. Momenttiin on lisätty voimassa olevan oikeuden kantaa vastaava virke, jossa selvennetään sitä, miten päätösvaltaisuus lasketaan. Uuden säännöksen mukaan läsnä olevien määrää verrataan hallitukseen valittuihin jäseniin, eikä esimerkiksi sitä oteta huomioon, että jäsen on eronnut hallituksesta. Valitulla tarkoitetaan sekä yhtiökokouksessa että mahdollisesti muuten valittuja jäseniä. Säännöksessä selvennetään myös sitä, että esteellisen hallituksen jäsenen ei katsota olevan paikalla.

Momentin mukaan päätöstä ei saa tehdä, ellei kaikille jäsenille ole varattu mahdollisuutta osallistua asian käsittelyyn. Lakiin ei sisälly kokouskutsua koskevia säännöksiä. Olennaista on, että kutsuajat ovat kohtuullisia ja kokoukset pyritään muutenkin järjestämään siten, että mahdollisimman moni hallituksen jäsen voi niihin osallistua. Osalle jäsenistä voidaan myös järjestää mahdollisuus osallistua kokoukseen teknisten apuvälineiden avulla. Estyneen jäsenen sijaan on pyritävä saamaan mahdollinen varajäsen. Kiireellisessä tapauksessa on kuitenkin tärkeämpää saada päätösvaltainen hallitus koolle kuin pyrkiä varmistamaan jokaisen jäsenen osallistuminen. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 8 luvun 9 §:n 1 momenttia.

Momenttiin ehdotetaan selvyiden vuoksi lisättäväksi virke, jossa todetaan mahdollisuus tehdä päätöksiä varsinaista kokousta pitämättä. Tämä voi tarkoittaa niin sanotun puhelinkokouksen järjestämistä, päätöksen tekemistä esimerkiksi sähköpostikirjeenvaihdon perusteella tai päätöspöytäkirjan kierrättämistä jäsenten allekirjoitettavana. Tällaisestakin päätöksestä on aina tehtävä asianmukainen pöytäkirja, johon voi olla syytä dokumentoida päätöksentekotapa. Tällaiset muut päätöksentekomenettelyt on katsottu hyväksyttäväksi myös voimassa olevan lain perusteella. Muun päätöksentekomenettelyn käyttämiselle ei ole asetettu erityisiä muotovaatimuksia, kuten kaikkien jäsenten osallistumista. Muussa menettelyssä sovelletaan näiltäkin osin edellä esitettyä periaatetta, jonka mukaan kaikille on pyrittävä antamaan

tilaisuus osallistua asian käsittelyyn. Periaate voi rajoittaa niitä tapoja, joilla päätös voidaan tehdä.

Hallituksen päätös voi olla menettelyvirheen johdosta pätemätön kuten nykyäänkin. Pätemättömyyteen vetoamiseksi ei ole säädetty määräaika. On katsottu, että osakkeenomistaja, jonka oikeutta päätöksen täytäntöönpano välittömästi koskee, voi omalta osaltaan ajaa kannetta pätemättömyyden toteuttamiseksi. Yleistä oikeutta tuomioistuimessa moittia hallituksen päätöksiä ei kuitenkaan ole. Eri asia on, että ehdotuksen 21 luvun 3 §:ssä säädetään hallituksen yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla tekemän aineellisella perusteella mitättömän päätöksen rinnastamisesta yhtiökokouksen vastaavaan päätökseen.

Jos yhtiön sopijapuoli ei ollut pätemättömän päätöksen syntyvän osalta vilpittömässä mielessä, on mahdollista, että päätöksen seurauksena syntynyt oikeustoimi ei sido yhtiötä. Menettelyn osalta virheellisen päätöksen tekeminen ja täytäntöön paneminen saattaa johtaa tähän myötävaikuttaneiden vahingonkorvausvastuuseen. Myös muu kuin yhtiön johtoon kuuluva yhtiön edustaja saattaa yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden nojalla joutua yhtiötä kohtaan korvausvelvolliseksi, jos hän toimii päätöksen mukaisesti, vaikka tiesi päätöksen tekotapaan liittyvistä merkittävistä virheistä.

4 §. Hallituksen jäsenen esteellisyys. Pykälässä säädetäisiin pääasiassa voimassa olevan 8 luvun 10 §:n mukaisesti hallituksen jäsenen esteellisyydestä. Käytännössä esteellisyyssäännöksiä on tulkittu verrattain ankarasti. Esteellisyys ei tulisi sovellettavaksi muuhun kuin yhtiön johtoon kuuluvaan yhtiön edustajaan.

Säännökseen on otettu viittaus myös muuhun oikeustoimeen kuin sopimukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että hallituksen jäsen on esteellinen päätettäessä esimerkiksi optio-oikeuksien myöntämisestä hänelle itselleen.

5 §. Hallituksen kokoontuminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettaväksi voimassa olevan lain 8 luvun 8 §:n 2 momenttia vastaavasti, että hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa. Asianmukainen kokoustiheys riippuu yhtiökohtaisista olosuh-

teista, eikä sitä voida tarkemmin säännellä. Erityisesti julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden osalta on kuitenkin muodostunut käytäntöjä, jotka ovat avuksi silloin, kun tarvittavaa kokoustiheyttä on arvioitava. Momentissa säädetäisiin niin ikään voimassa olevan lain mukaisesti siitä, että hallituksen puheenjohtajalla on velvollisuus kutsua hallituskokous koolle, jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset menettelystä silloin, kun puheenjohtaja ei pyynnöstä huolimatta kutsu kokousta koolle tai tee sitä kohtuullisessa ajassa. Tällöin kutsun voi toimittaa toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen, jälkimmäinen sillä edellytyksellä, että puolet jäsenistä hyväksyy koolle kutsumisen. Hyväksyntä voidaan hankkia vapaamuotoisesti. Säännöksen on tarkoitus helpottaa niitä ongelmia, joita on käytännössä syntynyt puheenjohtajan kieltäytyessä tai ollessa kyvytön kutsumaan hallitusta koolle.

Pykälän 2 momentissa säädetään hallituksen oikeudesta päättää muun henkilön läsnäolosta kokouksessa. Päätösvalta tässäkin asiassa kuuluu hallitukselle, ei esimerkiksi sen puheenjohtajalle yksin. Toimitusjohtajalla olisi 18 §:n perusteella edelleen pääsääntöisesti oikeus olla paikalla kokouksessa ja käyttää siellä puhevaltaa. Pykälässä todettaisiin selvyuden vuoksi, että läsnäolosta voitaisiin määrätä myös yhtiöjärjestyksessä. Myös tilintarkastajalla saattaa olla tilintarkastuslain 21 §:n nojalla oikeus olla läsnä kokouksessa.

6 §. Hallituksen pöytäkirja. Pykälässä säädetään kokouspöytäkirjan laatimisesta, allekirjoittamisesta ja säilyttämisestä sekä oikeudesta saada eriävä mielipide merkityksi pöytäkirjaan. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 8 luvun 8 §:n 3 momenttia.

Pöytäkirja on edelleen lähinnä todisteluasiakirja. Jos pöytäkirjan ovat allekirjoittaneet kaikki hallituksen paikalla olleet jäsenet, kuten usein on tapana, se on vahva näyttö siitä, mitä kokouksessa on tapahtunut. Vaikka hallituksessa on ulkopuolinen sihteeri, pöytäkirjaan on saatava puheenjohtajan ja muun hallituksen jäsenen allekirjoitus. Koska pöytäkirja on lähinnä todisteluasiakirja, hallitus voinee poikkeuksellisissa tapauksissa päättää, että pöytäkirjan allekirjoittaa muu jäsen kuin puheenjohtaja.

Oikeudellisesta näkökulmasta arvioituna pöytäkirjaan tulisi merkitä tehtyjen päätösten lisäksi erityisesti jäsenten eriävät mielipiteet ja mahdollisten äänestysten tulokset, joilla on merkitystä hallituksen jäsenten mahdollista vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa. Muutenkin päätöksenteon dokumentointi saattaa olla hallituksen jäsenten etujen mukaista, koska näyttökysymyksillä on mahdollisessa vahingonkorvausoikeudenkäynnissä keskeinen merkitys.

7 §. Tehtävien siirtäminen. Lakiin ehdotetaan selvyuden vuoksi nimenomaisia säännöksiä tehtävien siirtämisestä yhtäältä toimitusjohtajalta hallitukselle ja toisaalta hallitukselta yhtiökokoukselle. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain mukaisia periaatteita ja käytäntöjä. Lakiin ei ehdoteta säännöksiä tehtävien jakamisesta hallituksen jäsenten kesken. Lakiin ei näin ollen myöskään ehdoteta säännöksiä erityisistä komiteoista ja niiden tehtävistä. Mahdolliseen tehtävien jakamiseen sovelletaan oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa muodostuneita periaatteita. On katsottu, että tehtävien jaolla voi olla merkitystä esimerkiksi jäsenen korvausvastuun määrää arvioitaessa.

Pykälän *1 momentin* mukaan hallitus voi tehdä toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvan päätöksen myös silloin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja. Säännös vastaa voimassa olevan lain perusteluissa otettua kantaa. Jos hallitus ottaa tällaisen asian päätettäväkseen, se ottaa myös vastuun päätöksen asianmukaisuudesta. Toimitusjohtajalle saattaa kuitenkin syntyä vahingonkorvausvastuu lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisen päätöksen täytäntöönpanosta. Säännöksessä ei ole pyritty määrittelemään sitä, kuinka suuren osan toimitusjohtajan tehtävistä hallitus voi itselleen ottaa. Periaatteessa kaikki toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvat asiat voidaan päättää hallituksessa, joskaan tällaiseen järjestelyyn ei liene mitään käytännöllistä syytä. Säännös ei koske toimitusjohtajan yleistoimivallan ulkopuolisia tehtäviä. Lähtökohtana on se, että muun kuin toimitusjohtajan yleistoimivallan osalta vastuu säilyy toimitusjohtajalla siitä riippumatta, että hallitus on ottanut asian päättäväkseen tai tehtävän hoitaakseen. Momentin mukaan yleistoimivaltaan kuuluvien tehtävien siirrosta voidaan määrätä myös yh-

tiöjärjestyksessä. Tehtävien siirto ei vaikuta kelpoisuuteen edustaa yhtiötä.

Pykälän *2 momentissa* säädetään hallituksen oikeudesta viedä hallituksen tai toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluva asia yhtiökokouksen päätettäväksi. Asian siirtäminen yhtiökokoukselle vastaa periaatteiltaan kaikessa olennaisessa siirtoa toimitusjohtajalta hallitukselle. Hallitus voi vapautua vahingonkorvausvastuusta tämän momentin nojalla tapahtuneen tehtävien siirron perusteella, joskin täytäntöönpanovastuu ja mahdollisesti myös esittelijän vastuu jää hallitukselle. Jos yhtiökokoukselle viedään päätettäväksi muita kuin hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvia asioita, mitä säännös ei koske, vastuu säilyy joka tapauksessa hallituksella. Menettelyä käsitellään myös 5 luvun 2 §:n perusteluissa. On selvää, että yhtiökokouksella ei ole velvollisuutta tehdä päätöstä asiassa, jonka hallitus tämän momentin nojalla saattaa yhtiökokouksen päätettäväksi.

Pykälän säännökset eivät vaikuta kelpoisuuteen edustaa yhtiötä. Tehtävien siirrolla on siten lähtökohtaisesti merkitystä vain toimielinten ja niiden jäsenten vastuun kannalta. Jos tehtävien siirto kuitenkin perustuu 1 momentin mukaisessa tilanteessa yhtiöjärjestyksen määräykseen, yhtiö voi vapautua vastoin määräystä syntyneeseen päätökseen perustuvasta oikeustoimesta, jos yhtiön vastapuoli oli vilpillisessä mielessä. Sama koskee muutakin tilannetta, jossa vastapuoli tiesi toimikelpoisuuteen liittyvästä rajoituksesta.

Ehdotuksessa ei säännellä hallituksen oikeutta delegoida päätöksentekoa esimerkiksi toimitusjohtajalle. Tällainen delegointi on mahdollista, mutta hallitus ei kuitenkaan voi siirtää vastuuta tehtäviensä hoitamisesta muulle taholle. Käytännössä delegointia saattaa rajoittaa myös esimerkiksi toimitusjohtajan suppeampi kelpoisuus edustaa yhtiötä.

Hallituksen jäsenet sekä jäsenyyden alkaminen ja päättyminen

8 §. Hallituksen jäsenet, varajäsenet ja puheenjohtaja. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan olettamasäännöstä hallituksen jäsenmäärästä, jolloin asiasta ei olisi välttämätöntä erikseen määrätä yhtiöjärjestyksessä. Olettamasäännöksen mukaan hallituksessa on yh-

destä viiteen jäsentä. Momentti poikkeaa muutenkin voimassa olevan lain 8 luvun 1 §:stä, sillä jakoa niin sanottuihin isoihin ja pieniin yhtiöihin ei enää tehtäisi.

Voimassa olevan lain tapaan säädettäisiin, että hallituksessa, jossa on yksi tai kaksi jäsentä, on lisäksi oltava ainakin yksi varajäsen. Edelleen voimassa olevan lain tapaan säädetään, että varajäsenen sovelletaan, mitä varsinaisesta jäsenestä on säädetty. Säännös koskee suoranaisesti muun muassa varajäsenen valintaa, toimikautta, toimen lakkaamista ja kelpoisuutta toimia jäsenenä. Varajäsenellä on kuitenkin hallituksen jäsenen oikeudet ja velvollisuudet vain silloin, kun varajäsen toimii hallituksen jäsenen tilalla hallituksessa. Varajäsen on esimerkiksi vahingonkorvausvastuussa hallituksen päätöksestä vain osallistuttuaan päätöksentekoon. Oikeuskäytännössä on kuitenkin poikkeuksellisessa tilanteessa rinnastettu varajäsen varsinaiseen jäseneseen silloinkin, kun varajäsen ei muodollisesti ole toiminut varsinaisen jäsenen tilalla.

Pykälän 2 momentissa säädetään velvollisuudesta valita hallitukselle puheenjohtaja siinä tapauksessa, että hallituksessa on useampia kuin yksi jäsen. Puheenjohtaja valitaan hallituksen jäsenten keskuudesta. Valinnan tekee yleensä hallitus, mutta myös valitsijana toimiva yhtiökokous voi päättää puheenjohtajasta. Puheenjohtajan valinnasta voidaan määrätä myös yhtiöjärjestyksessä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 8 luvun 8 §:n 1 momenttia.

9 §. Hallituksen jäsenten valinta. Ehdotuksen mukaan hallituksen valitsee yhtiökokous. Valintaoikeus voidaan yhtiöjärjestyksen määräyksellä antaa myös hallintoneuvostolle. Säännös poikkeaa kuitenkin voimassa olevan lain 8 luvun 11 a §:n 2 momentista, jossa oletama on toisin päin: valintaoikeus on hallintoneuvostolla, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Säännökseen liittyy siirtymäsäännös.

Ehdotuksen mukaan jäseneltä ei enää tarvittaisi kirjallista suostumusta tehtävään. Kirjallisen suostumuksen vaatimus ei takaa sitä, että kaupparekisteriin ilmoitettava henkilö todella olisi suostunut toimeen, ja käytännössä kirjalliset suostumukset on usein pyydetty valinnan jälkeen. Muutoksesta huolimatta on selvää, että ketään ei voida valita yhtiön hal-

litukseen ilman suostumusta.

Pykälän 2 virkkeen mukaan vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä voidaan valita muussa järjestyksessä. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 8 luvun 1 §:n 2 momenttia. Säännöksessä käytettäisiin näiltäkin osin sanaa ”valita” voimassa olevan lain ”asettaa” –sanan sijasta, koska laissa muutenkin viitataan vain valittuihin hallituksen jäseniin. Muutoksella ei ole asiallista merkitystä.

Yleisesti on katsottu, ettei hallitukselle tai toimitusjohtajalle voida antaa oikeutta valita hallituksen jäseniä. Pykälästä ilmenevää periaatetta, jonka mukaan osakkeenomistajilla on aina oikeus valita hallituksen jäsenten enemmistö, sovelletaan myös silloin, kun työntekijöillä on henkilöstön edustamisesta yritysten hallinnossa annetun lain (725/1990) perusteella oikeus nimetä jäseniä hallitukseen. Jos yhtiöjärjestys on sellainen, että henkilöstön valintaoikeuden myötä muiden kuin yhtiökokouksen valitsemien jäsenten määrä ylittäisi tässä pykälässä säädetyn osuuden, on yhtiön muutettava yhtiöjärjestyksensä tai järjestettävä henkilöstön edustus muulla mainitun lain sallimalla tavalla.

Pykälään ehdotetaan voimassa olevaan lakiin nähden uutta säännöstä, jonka mukaan yhtiökokous voi suorittaa valinnan, jos 2 virkkeessä tarkoitettu muu taho ei tee valintaa. Säännöksellä voidaan ratkaista esimerkiksi valitsijan kuolemaan tai purkautumiseen liittyviä ongelmallisia tilanteita. Yhtiökokous voi tehdä valinnan vasta, kun on selvää, ettei 2 virkkeessä tarkoitettu muu taho toimi lainkaan tai ei toimi kohtuullisessa ajassa saatuaan tiedon valintatilanteesta. Säännös tekee tarpeettomaksi voimassa olevan lain 8 luvun 2 §:n 4 momenttia vastaavan säännöksen.

10 §. Hallituksen jäsenen kelpoisuus. Pykälän 1 momentiksi ehdotetaan osittain voimassa olevan lain 8 luvun 4 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä hallituksen jäsenen kelpoisuudesta. Ehdotuksessa kuitenkin hieman laajennetaan niiden henkilöiden piiriä, joilla ei ole kelpoisuutta toimia hallituksen jäsenenä. Pääosin tämä johtuu holhoustoimesta annetusta laista (442/1999). Lähtökohtana on pidetty sitä, että henkilö, joka ei pysty huolehtimaan omista asioistaan, ei voisi tulla va-

lituksi hallituksen jäseneksi.

Holhoustoimesta annetun lain 2 §:n mukaan alaikäisiä ovat alle 18-vuotiaat henkilöt. Saman lain 3 §:n mukaan alaikäisen ja muuten vajaavaltaisen taloudellisia ja muita mainitussa laissa tarkoitettuja asioita hoitaa edunvalvoja. Muulle kuin vajaavaltaiselle voidaan määrätä edunvalvoja, jos hän tarvitsee tukea asioitensa hoitamisessa. Jos edunvalvojan määrääminen ei ole riittävä toimenpite, hänen toimintakelpoisuuttaan voidaan rajoittaa mainitussa laissa tarkoitettulla tavalla. Lain 8 §:n nojalla edunvalvoja voidaan määrätä, jos täysi-ikäinen sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi on kykenemätön valvomaan etujaan taikka huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista.

Konkurssista aiheutuvan kelpoisuuden puutteen ajallisesta kestosta säädetään lähemmin konkurssilain (120/2004) 4 luvun 13 §:ssä.

Liiketoimintakiellosta säädetään liiketoimintakiellosta annetussa laissa (1059/1985). Lain 4 §:n mukaan liiketoimintakielloon asetettu ei saa toimia yhteisön, esimerkiksi osakeyhtiön, hallituksen jäsenenä. Liiketoimintakiellosta annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan tuomioistuimien voi erityisistä syistä määrätä, että kielto ei koske tiettyä liiketoimintaa, tiettyjä tehtäviä taikka toimintaa tiettyssä yhteisössä tai säätiössä.

Pykälään ei ehdoteta erityistä määräämistä siitä, että hallituksen jäsenen on oltava luonnollinen henkilö, koska tätä on kotimaisessa yhtiöoikeudellisessa kirjallisuudessa pidetty itsestään selvänä.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain mukaisesti, että vähintään yhden hallituksen jäsenen kotipaikan on oltava Euroopan talousalueella. Poikkeuksen vaatimuksesta voisi edelleen myöntää rekisteriviranomainen, eli Patentti- ja rekisterihallitus. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 6 §:n 3 momentin mukaan elinkeinonharjoittajalla on aina oltava Suomessa kotipaikan omaava edustaja, joka voi ottaa vastaan haasteita ja muita tiedoksiantoja, mutta jota ei muuten rinnasteta hallituksen jäseneksi.

11 §. Hallituksen jäsenen toimikausi. Pykä-

lä sisältää olettasäännökset hallituksen jäsenen toimikauden pituudesta. Yhtiöjärjestyksessä ei siten tarvita määräämistä toimikaudesta, ellei toimikausien haluta poikkeavan lain olettasäännöksistä. Toimikausi jatkuu yksityisessä osakeyhtiössä toistaiseksi, kun taas julkisessa osakeyhtiössä toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan toimikaudesta määrätä toisin. Lain olettasäännöksestä poikkeava määräys voi koskea sekä toimikauden pituutta että valinnan tekevää yhtiökokousta. Henkilövalinnat voitaisiin siten edelleen osoittaa varsinaisesta yhtiökokouksesta erilliseen yhtiökokoukseen. Toimikausi voisi myös julkisessa osakeyhtiössä jatkua toistaiseksi, kuten voimassa olevan lain 8 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.

Säännöksen mukaan toimikausi päättyy ja uuden jäsenen toimikausi alkaa uuden jäsenen valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin tai jollei yhtiökokous uuden jäsenen valinnan yhteydessä päättä toisin. Yhtiökokous ei siis voi päättää toimikaudesta yhtiöjärjestyksen vastaisesti, mutta yhtiökokous voi päättää toimikauden tarkemmasta päättymisestä.

12 §. Hallituksen jäsenen eroaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään hallituksen jäsenen oikeudesta aina erota toimestaan ennen toimikauden päättymistä. Eroamisoikeutta ei voida rajoittaa yhtiöjärjestyksessä tai valintaa koskevassa päätöksessä. Mahdolliset toimintai palvelussopimuksessa eroamiselle asetetut rajoitukset voivat mahdollisesti johtaa sopimusperusteiseen korvausvastuuseen yhtiötä kohtaan, mutta ne eivät estä jäsentä eroamasta tehtävästään.

Pykälän 2 momentin mukaan eroamisesta on ilmoitettava hallitukselle ja, jos valintaa ei ole suorittanut yhtiökokous, myös tälle muulle valitsijalle. Eroamisen oikeusvaikutukset kytkeytyvät kuitenkin aina hallitukselle ilmoittamiseen. Hallitukselle ilmoittamiseen riittää ilmoitus jollekin toiselle hallituksen jäsenelle. Ehdotuksen mukaan eroamisesta ei enää edellytetä kirjallista ilmoitusta, kuten voimassa olevan lain 8 luvun 2 §:n 1 momentissa. Kirjallisuudessa on katsottu, että eroamisen on voimassakin olevan lain nojalla

voinut toteuttaa muuten kuin kirjallisesti. Kirjallisen muodon vaatimus ei myöskään estäisi eroamisilmoituksen päiväämistä todellista aikaisempaan ajankohtaan. Eroavan hallituksen jäsenen etujen mukaista saattaa kuitenkin olla eroamisen toteuttaminen todisteellisesti. Jos hallituksen jäsen ilmoittaa erostaan ainoastaan suoraan kaupparekisteriin, jää todistelun varaan se, milloin yhtiö on saanut erosta tiedon. Eroaminen tulee voimaan aikaisintaan silloin, kun ilmoitus on tullut hallitukselle. Eroilmoituksessa voi olla määriteltynä myöhempi ajankohta.

Pykälän 3 momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 8 luvun 2 §:n 3 momenttia. Momentissa ei kuitenkaan viitata 5 luvun 17 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyyn, jossa mahdollistetaan yhtiökokouksen kutsuminen koolle silloin, kun hallitus ei sitä asianmukaisesti tee. Jos hallitus on päätösvaltainen yksijäsenenä, on viimeisen jäsenen huolehdittava yhtiökokouksen koolle kutsumisesta tavanomaisten yhtiökokouksen koolle kutsumista koskevien säännösten mukaisesti. Jos hallitus ei ole päätösvaltainen yksijäsenenä, viimeisen jäsenen on haettava kutsun toimittamista ehdotetun 5 luvun 17 §:n 2 momentin mukaisessa menettelyssä.

13 §. Hallituksen jäsenen erottaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 8 luvun 2 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla, että hallituksen jäsenen voi erottaa se, joka hänet on valinnut. Erottaminen voi tapahtua kesken hallituksen jäsenen toimikauden, mikä todetaan selvyuden vuoksi itse säännöksessä, vaikka sen voi katsoa sisältyvän erottamisen käsitteeseen. Vakiintuneen kannan mukaan erottamisoikeutta ei voida sopimuksin tai yhtiöjärjestyksensä rajoittaa. Toimi- tai palvelussopimuksesta voi kuitenkin johtua, että erotetulla jäsenellä on oikeus korvaukseen yhtiöltä.

Momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan muun kuin yhtiökokouksen valitseman jäsenen voi erottaa yhtiökokous, jos säännöksessä tarkoitettua muun tahon valintaoikeutta ei enää ole. Valintaoikeus voi päättyä puhtaasti yhtiöjärjestyksen muutoksen takia taikka muun olosuhteiden muuttamisen johdosta. Valintaoikeus on voitu esimerkiksi sitoa tiettyjen erityisehtojen täyttymiseen. Valintaoikeutta ei enää ole siinäkään

tapauksessa, että valitsijana oleva luonnollinen henkilö on kuollut tai oikeushenkilö purettu taikka on tapahtunut jokin muu vastaava muutos ja yhtiöjärjestyksestä on muutettu vastaamaan muuttunutta asiointilaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään erotetun jäsenen toimikauden päättymisestä. Yhtiökokouksen erottaman jäsenen toimikausi päättyy erottamisesta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiökokous päättää muusta ajankohdasta. Säännöksen sisältämä oletama on yhdenmukainen edellä 11 §:ssä olevan toimikauden päättymistä koskevaa säännöksen kanssa. Yhtiökokous voisi kuitenkin päättää muustakin toimikauden päättymisajasta. Toimikausi voitaisiin määrätä päättyväksi myös kesken yhtiökokouksen. Muun tahon kuin yhtiökokouksen erottaman jäsenen ero astuu ehdotuksen mukaan voimaan välittömästi, jollei erottamisen yhteydestä käy muuta ilmi.

14 §. Hallituksen täydentäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 8 luvun 2 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla hallituksen täydentämisestä tilanteessa, jossa jäsen on eronnut, erotettu tai menetänyt jäsenkelpoisuutensa. Säännös vastaa pääosin voimassa olevaa lakia, mutta poikkeaa siinä, että mikäli hallituksen jäsenen valinta kuuluu yhtiökokoukselle ja hallitus on päätösvaltainen, valintaa voidaan lykätä seuraavaan yhtiökokoukseen. Voimassa olevan lain mukaan lykkäys voidaan tehdä siihen seuraavaan yhtiökokoukseen, jossa jäsenet muutteenkin olisi valittava. Ehdotus saattaa muuttaa hallituksen jäsenten valintarytmiä joissakin yhtiöissä, mutta on toisaalta selkeä useimmissa tilanteissa. Nykyinen sanamuoto on ongelmallinen silloin, kun hallituksen jäsen on valittu toimeensa toistaiseksi.

Hallitusta koskevat muut säännökset

15 §. Konsernisuhde. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi pääosin voimassa olevan lain 8 luvun 7 §:ää vastaavalla tavalla osakeyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa tytäryhteisön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle konsernisuhteen syntymisestä ja lakkaamisesta sekä tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen velvollisuudesta ilmoittaa emoyhtiölle konsernitilinpäätöksen laatimi-

sen kannalta tarpeelliset tiedot. Uutuutena voimassa olevaan lakiin nähden säännöksessä edellytetään myös ilmoitusta konsernisuhteen lakkaamisesta. Tiedolla on merkitystä, koska konsernisuhteen lakkaaminen vaikuttaa tytäryhteisön velvollisuuteen antaa tietoja emoyhtiölle.

On selvää, että erillistä ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos tieto on tytäryhteisöllä muutenkin. Tytäryhteisön velvollisuus antaa tietoja koskee pääasiassa konsernitilinpäätöksen laatimista. Säännöksellä on merkitystä tytäryhteisön johdon salassapitovelvollisuuden arvioinnin kannalta, koska säännös oikeuttaa antamaan pykälässä tarkoitettut tiedot.

16 §. *Sopimus ainoan osakkeenomistajan kanssa.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 8 luvun 6 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla yhtiön ainoan osakkeenomistajan kanssa tehtävien sellaisten sopimusten ja sitoumusten dokumentoinnista, jotka eivät kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan. Säännös perustuu yhdenmiehen rajavastuu-yhtiöitä koskevan direktiivin 5 artiklaan.

Toimitusjohtaja

17 §. *Toimitusjohtajan yleiset tehtävät.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 8 luvun 6 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla toimitusjohtajan yleisistä tehtävistä. Säännöksen sanamuotoa on muutettu vastaamaan hallituksen tehtäviä koskevan 2 §:n sanamuotoa, mutta muutoksella ei ole asiallista merkitystä. Toimitusjohtajan yleistuomivallaksi on määritelty juoksevan hallinnon hoitaminen. Määritelmällä on merkitystä toimivallan siirtoa koskevien säännösten kannalta. Toimitusjohtajan tehtävät on määritelty yleisluontoisesti, eikä säännöksessä luetella muualla laissa toimitusjohtajalle annettuja erityisiä tehtäviä. Perusteet ovat samoja kuin mitä hallituksen tehtävien määrittelyn osalta 2 §:n kohdalla on esitetty.

Toimitusjohtaja vastaa myös yhtiön kirjanpidon lain mukaisuudesta sekä siitä että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. Tältäkin osin toimitusjohtajan tehtävien määrittely vastaa voimassa olevaa lakia.

Momenttiin on lisätty säännös, jonka mukaan toimitusjohtajan on annettava hallituk-

selle ne tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien suorittamiseksi. Toimitusjohtajan on oma-aloitteisesti annettava tällaiset tiedot hallitukselle. Tarvittaessa hallitus määrittää sen, mitkä tiedot ovat tarpeen sen tehtävien suorittamiselle. Säännös on pyritty kirjaamaan siten, että se vastaa voimassa olevaa oikeutta. Sekä hallintoneuvoston tiedonsaantioikeutta koskevat voimassa olevan lain ja ehdotuksen säännökset että tämän pykälän 2 momentin säännös epätavallisista toimista ilmoittamisesta puoltavat säännöksen kirjaamista lakiin.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan voimassa olevan lain 8 luvun 6 §:n 1 momentin loppuosan säännöstä muuttamattomana. Käytännössä toimitusjohtajat lienevät vain harvoin ryhtyneet lainkohdassa tarkoitettuihin epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin ilman hallituksen antamaa erillistä valtuutusta.

18 §. *Toimitusjohtajan läsnäolo hallituksen kokouksessa.* Toimitusjohtajalla on ehdotuksen mukaan, voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla, oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa hallituksen kokouksissa myös silloin, kun hän ei ole hallituksen jäsen. Puhevallan käyttäminen tarkoittaa tässäkin yhteydessä myös oikeutta tehdä aloitteita. Ehdotus poikkeaa kuitenkin voimassa olevasta laista siten, että hallituksella on oikeus päättää asiasta toisin muutenkin kuin määrättyssä tapauksessa. Käytännössä toimitusjohtajan läsnäolo lienee useimmiten välttämätöntä, mutta laissa ei ole syytä rajoittaa sitä, miten hallitus työskentelynsä tältä osin järjestää.

19 §. *Toimitusjohtajaan ja hänen sijaiseensa sovellettavat säännökset.* Säännöksen 1 momentin mukaan toimitusjohtajaan sovelletaan, vastaavasti kuin voimassa olevan lain mukaan, muun ohessa eräitä hallituksen jäseniin sovellettavia säännöksiä. Näitä ovat 2 §:n 2 momentti, jonka mukaan hallituksen jäsen ei saa noudattaa yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen päätöstä, joka on tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisena pätemätön. Toimitusjohtajaan sovelletaan myös hallituksen jäsenen esteellisyyttä koskevaa 4 §:ää. Edellä 4 §:n kohdalla on selostettu niitä muutoksia, joita esteellisyyssäännöksiin ehdotetaan. Toimitusjohtajaan sovelletaan myös samoja kelpoisuussäännöksiä kuin hallituksen jäseniin 10 §:n nojalla.

Myös näihin säännöksiin ehdotettuja muutoksia on käsitelty edellä asianomaisen pykälän yhteydessä. Toimitusjohtajan on nykyiseen tapaan aina asuttava Euroopan talousalueella, jollei tästä myönnetä poikkeusta.

Toimitusjohtajaan sovelletaan tämän luvun 1 §:n nojalla myös yhdenvertaisuusperiaatetta koskevaa 1 luvun 7 §:ää ja huolellisuusvelvollisuutta koskevaa 1 luvun 8 §:ää. Toimitusjohtajaa koskevat vahingonkorvaussäännökset ovat 22 luvussa.

Pykälän 2 *momentiksi* ehdotetaan voimassa olevan lain 8 luvun 3 §:n 3 momentin säännöstä, jonka mukaan toimitusjohtajan sijaiseen sovelletaan, mitä toimitusjohtajasta säädetään. Säännös koskee täysimääräisesti muun muassa toimitusjohtajan sijaisen valintaa ja kelpoisuutta. Sitä vastoin esimerkiksi esteellisyyttä ja edustamista koskevia, niin sanotusti toiminnallisia säännöksiä sovelletaan toimitusjohtajan sijaiseen vain silloin, kun tämä hoitaa toimitusjohtajan tehtäviä.

20 §. Toimitusjohtajan valinta, eroaminen ja erottaminen. Ehdotuksen mukaan toimitusjohtajan valitsee hallitus. Voimassa olevan lain 8 luvun 3 §:n 2 momentin mukaista säännöstä, jonka mukaan valintaoikeus voi olla hallintoneuvostolla, ei ehdoteta, koska tavoitteena on ollut selkeä hallintorakenne, jossa toimitusjohtaja on vastuussa hallitukselle ja hallitus yhtiökokoukselle.

Säännös ei ole poikkeukseton. Yhtiön perustamissopimuksessa 2 luvun 2 §:n mukaan ja kombinaatiosulautumisen osalta sulautumissuunnitelmassa 16 luvun 3 §:n mukaan voidaan määrätä toimitusjohtajan henkilöstä.

Pykälän 2 *momentissa* säädetään toimitusjohtajan eroamisoikeudesta. Toimitusjohtajan eroamisoikeus vastaa pääosin hallituksen jäsenen eroamisoikeutta, jota on käsitelty edellä 12 §:n perusteluissa. Eroamista ei voida yhtiöoikeudellisin vaikutuksin estää, mutta se saattaa olla toimi- tai palvelussopimuksen vastaista ja johtaa sopimusoikeudellisiin seuraamuksiin. Hallitukselle ilmoittaminen tarkoittaa käytännössä hallituksen puheenjohtajalle tai jäsenelle ilmoittamista. Jos yhtiöllä ei ole lainkaan hallitusta eikä muitakaan edustajia, lienee riittävää, että toimitusjohtaja tekee ilmoituksen kaupparekisteriin. Eroaminen tulee voimaan aikaisintaan silloin kun siitä on ilmoitettu hallitukselle. Eroilmoituk-

sessä voi olla mainittuna myöhempikin ajankohta.

Pykälän 3 *momentissa* säädetään toimitusjohtajan erottamisesta. Hallituksella on aina oikeus erottaa toimitusjohtaja tehtävästään. Erottamiselle ei tarvitse antaa mitään erityistä syytä. Yleinen luottamuspuola riittää aina yhtiöoikeudelliseksi perusteeksi erottaa toimitusjohtaja. Toimi- tai palvelussopimukseen voidaan luonnollisesti ottaa asiaa koskevia määräyksiä, mutta näiden rikkomisella on vain sopimusoikeudellisia vaikutuksia.

Toimitusjohtajalta ei ehdotuksen mukaan tarvittaisi kirjallista suostumusta toimeen, kuten voimassa olevassa laissa edellytetään. Toimitusjohtajaksi ei voida valita ketään ilman tämän suostumusta.

Hallintoneuvosto

21 §. Hallintoneuvoston tehtävät. Ehdotuksessa pyritään selkeyttämään yhtiöiden hallintoa. Hallintoneuvoston osalta tämä merkitsee sitä, ettei hallintoneuvosto voi nimittää eikä erottaa toimitusjohtajaa, vaan toimitusjohtajan nimittäminen on hallituksen tehtävä. Ehdotuksen mukaan hallintoneuvosto nimittää hallituksen vain, jos tästä on erikseen määrätty yhtiöjärjestyksessä. Ehdotuksessa hallintoneuvoston tehtäviä suunnataan jossakin määrin valvonnalliseen suuntaan. Lisäksi hallintoneuvoston yleensä yhtiön taloudellista asemaa koskevat lausunnot yhtiökokoukselle on poistettu.

Hallintoneuvoston päätehtävä on pykälän 1 *momentin* nojalla hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevan yhtiön hallinnon valvonta. Tehtävä vastaa voimassa olevan lain 8 luvun 11 a §:n 1 momentissa säädettyä. Koska lakiin ei enää sisältyisi hallintoneuvoston velvollisuutta lausuntojen antamiseen, niistä voidaan tarvittaessa määrätä yhtiöjärjestyksessä. Muussa tapauksessa yhtiön osakkeenomistajien voi olla vaikea saada tietoa hallintoneuvoston kannoista yhtiön valvontaa suoritettaessa.

Hallintoneuvostolle voidaan antaa oikeus valita hallitus. Tältä osin oletettavasti säännös on päinvastainen nykyiseen nähden. Hallintoneuvostolla on valintaoikeus vain, jos siitä on nimenomaisesti määrätty yhtiöjärjestyksessä. Asiasta säädetään selvyuden vuoksi myös

9 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan hallintoneuvoston muista tehtävistä määrätään yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä ei kuitenkaan voida antaa hallintoneuvostolle sellaisia tehtäviä, jotka osakeyhtiölain erityisen säännöksen perusteella kuuluvat yhtiökokoukselle, hallitukselle tai toimitusjohtajalle. Toisaalta hallintoneuvostolle voitaisiin antaa hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvia tehtäviä sekä sellaisia tehtäviä, joista ei nimenomaisesti säädetä. Viimeksi mainittuihin voisi kuulua esimerkiksi lausunnon antaminen yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Ilman erillistä säännöstäkin hallintoneuvosto voi antaa neuvoja ja ohjeita hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Ehdotetussa 5 luvun 17 §:n 1 momentissa säädetään siitä, että hallintoneuvostolle voidaan antaa oikeus kutsua yhtiökokous koolle. Momentissa on selvytyden vuoksi nimenomaisesti todettu, ettei hallintoneuvostolle voida antaa oikeutta edustaa yhtiötä.

Momentti tarkoittaa käytännössä sitä, että hallintoneuvostolle voitaisiin antaa voimassa olevan lain 8 luvun 11 a §:n tarkoittamista tehtävistä valtaosa sekä suuri määrä tehtäviä mainitun säännöksen ulkopuolelta.

22 §. Hallintoneuvoston tiedonsaanti. Hallintoneuvoston tiedonsaantioikeudesta säädetäisiin pääosin voimassa olevan lain 8 luvun 11 a §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla. Säännöksen sanamuotoa on kuitenkin muutettu siten, että oikeus pyytää tietoja ei rajoitu hallintoneuvoston kokoukseen, mikä asioiden käytännön hoitamisen kannalta lienee perusteltua. Säännös on kirjoitettu samaan tapaan kuin säännös toimitusjohtajan velvollisuudesta antaa tietoja hallitukselle. Hallintoneuvoston tiedonsaantioikeus on kuitenkin kytketty hallintoneuvoston tehtäviin. Valvonta-tehtävä ei esimerkiksi välttämättä edellytä kaikkien tietojen saamista välittömästi. Myös tiedon yksityiskohtaisuuden taso tulee mitoittaa hallintoneuvoston tehtävän mukaan. Säännöksen tulkinnassa on muutenkin otettava huomioon hallituksen ja hallintoneuvoston erilaiset tehtävät yhtiössä.

23 §. Hallintoneuvoston jäsenet ja puheenjohtaja. Hallintoneuvostossa tulee olla vähintään kolme jäsentä. Yhtiöiden toimintavapauksia on lisätty pienentämällä voimassa ole-

van lain 8 luvun 11 §:n 2 momentin viiden jäsenen vaatimusta. Voimassa olevan lain tapaan säädetään, ettei toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen saa olla hallintoneuvoston jäsen. Sama koskee näiden varajäseniä. Voimassa olevan lain tapaan hallintoneuvostolle on valittava puheenjohtaja ja valinnan tekee hallintoneuvosto itse, jollei hallintoneuvostoa valittaessa toisin päätetä tai yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Puheenjohtaja valitaan luonnollisesti hallintoneuvoston jäsenten keskuudesta.

24 §. Hallintoneuvostoon sovellettavat säännökset. Pykälässä viitataan niihin hallitusta koskeviin säännöksiin, jotka tulevat sovellettaviksi sellaisenaan hallintoneuvoston toiminnassa. Nämä säännökset ovat pätemättömän päätöksen täytäntöönpanoa koskeva 2 §:n 2 momentti, päätöksentekoa koskeva 3 §, jäsenen esteellisyyttä koskeva 4 §, koontumista koskeva 5 §, pöytäkirjan pitämistä koskeva 6 §, jäsenen valintaa koskeva 9 §, jäsenen kelpoisuutta koskeva 10 §, jäsenen toimikautta koskeva 11 §, jäsenen eroamista koskeva 12 § ja jäsenen erottamista koskeva 13 §. Ehdotus vastaa näiltä osin pääasiassa voimassa olevaa lakia. Tosin mainittuja säännöksiä on niiden perusteluissa osoitetulla tavalla muutettu suhteessa voimassa olevan lain 8 luvun 8—10 §:ään, jotka tulevat sovellettavaksi hallintoneuvostoon ja sen jäsenen voimassa olevan lain 8 luvun 11 a §:n 3 momentin viittaussäännöksen perusteella. Ehdotetun 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan hallintoneuvoston jäsenen valinnasta päätetään varsinaisessa yhtiökokouksessa, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Edustaminen

25 §. Hallitus ja toimitusjohtaja edustajina. Lukuun otettaisiin voimassa olevan lain tapaan yhtiöoikeudelliset edustamista koskevat säännökset. Yhtiö voi yhtiöoikeudellisen edustamisen lisäksi käyttää hyväkseen muualla siviilioikeudessa tunnettuja valtuuttamista koskevia menettelyjä.

Pykälässä säädetään, että hallitus edustaa yhtiötä yleensä ja että toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä niissä asioissa, jotka kuuluvat hänen tehtäviinsä 17 §:n nojalla. Ehdotettu

säännös poikkeaa voimassa olevan lain 8 luvun 12 §:n 1 momentin hallitusta koskevasta säännöksestä siten, että siinä ei viitata toiminnan kirjoittamiseen. Sama koskee myös muita edustamista koskevia säännöksiä. Viittaaminen toiminnan kirjoittamiseen ei ole tarpeellista, koska oikeus kirjoittaa yhtiön toiminnasta liittyy luonnollisena osana oikeuteen edustaa yhtiötä.

Ehdotettu toimitusjohtajan edustamisoikeus vastaa voimassa olevan lain 8 luvun 13 §:n 1 momenttia. Säännöksellä ei luonnollisesti rajoiteta hallituksen mahdollisuuksia erikseen valtuuttaa toimitusjohtaja edustamaan yhtiötä asiassa, joka menee toimitusjohtajan 17 §:ssä säänneltyjen tehtävien ulkopuolelle, tai antamasta tälle 26 §:ssä tarkoitettua edustamisoikeutta.

26 §. Muut edustajat. Ehdotettu säännös vastaa osittain voimassa olevan lain 8 luvun 12 §:n 2 ja 4 momenttia. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä voidaan antaa hallituksen jäsenelle tai toimitusjohtajalle edustamisoikeus. Tämän edustamisoikeuden on katsottu olevan asemaan sidottu ja se koskee asianomaisen yhtiöjärjestyksen määräyksen mukaisesti hallituksen jäsentä tai toimitusjohtajaa näiden henkilöstä riippumatta. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä voidaan myös antaa hallitukselle oikeus antaa edustamisoikeus hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle henkilölle. Tällaisen edustamisoikeuden on puolestaan katsottu olevan henkilökohtainen, toisin sanoen kohdistuvan johonkin nimenomaiseen henkilöön. Tämän erottelun selventämiseksi säännöksen 1 virkkeen loppuun on lisätty maininta siitä, että edustamisoikeus annetaan nimenomaan nimetyille henkilöille.

Voimassa olevan lain tapaan säännöksessä todetaan hallituksen oikeus peruuttaa edustamisoikeus milloin tahansa. Säännös on yhtiöoikeudellinen, eikä rajoita edustajan oikeutta vaatia vahingonkorvausta mahdollisen asiaa koskevan sopimuksen perusteella.

Ehdotettu säännös poikkeaa voimassa olevasta laista sikäli, että muuhun kuin yhtiön johtoon kuuluvaan edustajaan ei enää sovellettaisi erityisiä kelpoisuusvaatimuksia eikä esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Hänellä ei olisi myöskään lakiin perustuvaa velvollisuutta noudattaa yhdenvertaisuusperiaatetta. Muutokset perustuvat siihen, että tässä tar-

koitettu edustaja ei kuulu yhtiön johtoon, eikä hänellä ole tässä asemassa varsinaista itsenäistä päätöksentekooikeutta, vaan hänen tehtävänsä rajoittuu yhtiön edustamiseen. Yhtiöoikeudelliset päätökset tehdään yhtiön johdon, pääasiassa hallituksen ja toimitusjohtajan toimesta ja vastuulla. Johto voi luonnollisesti delegoida päätösvaltaa organisaatiossa muillekin tahoille ja usein nimenomaan niille, joilla on samalla oikeus edustaa yhtiötä. Edustaja voi periaatteessa tehdä oikeustoimen esimerkiksi esteellisenä, mutta tällöin hän vastaa mahdollisesti aiheutuneesta vahingosta niiden periaatteiden mukaan, joita yleisesti sovelletaan asiamiessuhteessa. Nykyäänkin muuhun edustajaan kuin johdon jäseneseen ei ole sovellettu yhtiöoikeudellisia vahingonkorvaussäännöksiä. Yhtiön hallitus on myös voinut antaa yleisvaltakirjan tai prokuralaissa (130/1979) tarkoitetun prokuran, jolloin mainittuja rajoituksia ei ole sovellettu.

27 §. Edustamisoikeuden rajoitukset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 8 luvun 12 §:n 3 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan edustamisoikeutta voidaan rajoittaa vain siten, että kahdella tai useammalla henkilöllä on vain yhdessä oikeus edustaa yhtiötä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jossa selvyyden vuoksi mainitaan mahdollisuudesta rajoittaa yhtiön edustajan toimivaltaa yhtiöjärjestyksen toimialamääräyksellä. Edustajan kelpoisuutta ei kuitenkaan voida tehokkaasti rajoittaa tällaisella määräyksellä. Tämä johtuu 28 §:n 2 momentin säännöksestä, joka puolestaan perustuu julkistamisdirektiivin 9 artiklaan.

28 §. Edustajan toimien sitovuus. Pykälän säännökset vastaavat voimassa olevan lain 8 luvun 15 §:n säännöksiä. Pykälään on kuitenkin tehty 25—27 §:iin tehtyjä muutoksia vastaavat sanonnalliset muutokset.

7 luku. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Luvussa säädetään pääasiassa voimassa olevan lain 10 lukua vastaavalla tavalla tilintarkastuksesta ja erityisestä tarkastuksesta.

Lisätilintarkastajan ja hyväksytyin tilintarkastajan valintaa koskevat jossakin määrin

päällekkäiset erityiset vähemmistönsuojasäännökset ehdotetaan korvattavaksi vähemmistön oikeudella vaatia hyväksytyt tilintarkastajan valintaa yhtiössä, joka ei lain ja yhtiöjärjestyksen mukaan ole velvollinen valitsemaan sellaista.

Ehdotus sisältää olettamasäännökset tilintarkastajan toimikaudesta. Olettamasäännökset vastaavat hallituksen jäsenen toimikautta koskevia olettamasäännöksiä.

Lukuun on tehty eräitä teknisiä muutoksia. Erityistä tarkastusta koskevia säännöksiä on pyritty kirjoittamaan nykyistä selkeämmiksi ja täydellisemmiksi.

Tilintarkastus

1 §. Sovellettava laki. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että osakeyhtiön tilintarkastukseen sovelletaan ensi sijassa tämän lain ja toissijaisesti tilintarkastuslain säännöksiä. Koska tilintarkastuslaki on yleislaki, jolloin se tulisi toissijaisesti sovellettavaksi joka tapauksessa, on viittaus ensisijassa selventävä. Viittauksella tilintarkastuslakiin on kuitenkin myös se merkitys, että tilintarkastuslain vastaisesti suoritettu tilintarkastus on samalla osakeyhtiölain vastainen. Tämä puolestaan johtaa muun muassa osakeyhtiölain vahingonkorvausta koskevien säännösten soveltamiseen. Viittauksen käytännön merkitystä vähentää se, että tilintarkastuslain vahingonkorvaussäännökset pitkälti vastaavat osakeyhtiölain vastaavia säännöksiä ja tilintarkastajan vahingonkorvausvastuun osalta osakeyhtiölaissa viitataan tilintarkastuslain säännöksiin.

Pykälän 2 momentissa todetaan, jälleen soveltamisen helpottamiseksi, että osakeyhtiölaissa hyväksytyllä tilintarkastajalla tarkoitetaan samaa kuin tilintarkastuslain 2 §:ssä, eli KHT- ja HTM-tilintarkastajia sekä KHT- ja HTM-yhteisöjä. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

2 §. Tilintarkastajan valinta. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 10 luvun 1 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla siitä, että yhtiökokous valitsee tilintarkastajan. Jos tilintarkastajia on yhtiöjärjestyksen mukaan valittava useita, voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä, että joku tai jotkut valitaan muussa järjestyksessä. Kaikkia ei kuitenkaan voida

valita muussa järjestyksessä. Momentissa käytetään sanan "asettaa" sijasta sanaa "valita", kuten ehdotetun 6 luvun hallituksen valintaa koskevista säännöksistä. Muutoksella ei ole asiallista merkitystä.

3 §. Varatilintarkastaja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 10 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisesti siitä, että yhtiökokous voi valita yhden tai useamman varatilintarkastajan. Momentissa säädetään lisäksi selvyuden vuoksi, että jos osakeyhtiöön valitaan vain yksi tilintarkastaja, joka ei ole tilintarkastuslain 5 ja 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Säännös vastaa tilintarkastuslain 9 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain 10 luvun 1 §:n 3 momentin tapaan, että varatilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa ja tässä laissa säädetään tilintarkastajasta. Säännös vastaa sanamuodoltaan ehdotettua 6 luvun 8 §:ää.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan 2 §:n 1 momentin mukaan määrätä, että joku tai jotkut tilintarkastajista, ei kuitenkaan kaikkia, valitaan muussa järjestyksessä. Koska varatilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastajasta säädetään, voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä myös varatilintarkastajan valinnasta muussa järjestyksessä. Jos muun kuin yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan osalta ei ole määrätty mitään varatilintarkastajasta, jää tulkinnanvaraiseksi, kenellä on oikeus valita tällaiselle tilintarkastajalle varamies. Jos yhtiöjärjestyksessä määrätään varamiehen yhtiökokous.

4 §. Tilintarkastajan toimikausi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tilintarkastajan toimikaudesta. Toimikausi on yksityisessä yhtiössä olettamasäännöksen mukaan toistaiseksi jatkuva. Julkisessa osakeyhtiössä toimikausi päättyy olettamasäännöksen mukaan valintaa seuraavan yhtiökokouksen lopussa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä muustakin toimikaudesta. Lain olettamasäännöksestä poikkeava määräys voi koskea sekä toimikauden pituutta että valinnan tekevää yhtiökokousta. Toimikausi voi myös julkisessa osakeyhtiössä jatkua toistaiseksi.

Säännöksen mukaan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden

tilintarkastajan valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin tai jollei yhtiökokous uuden tilintarkastajan valinnan yhteydessä pääätä toisin. Yhtiökokous ei siis voi päättää toimikaudesta yhtiöjärjestyksen vastaisesti, mutta yhtiökokous voi päättää toimikauden tarkemmasta päättymisestä. Säännöksen sanamuoto vastaa hallituksen jäsenen toimikaudesta säädettyä.

5 §. *Vähemmistön oikeus vaatia hyväksytyä tilintarkastajaa.* Voimassa olevan lain 10 luvun 1 §:n 4 momentin säännökset lisätilintarkastajasta ja 4 §:n 2 momentin säännökset hyväksytyyn tilintarkastajan valitsemisesta ehdotetaan yhdistettäväksi siten, että osakkeenomistajien vähemmistöllä olisi aina oikeus vaatia hyväksytyyn tilintarkastajan asettamista. Säännös koskee sellaisia yhtiöitä, joiden ei ole tilintarkastuslain tai muun lain taikka yhtiöjärjestyksen nojalla valittava hyväksyttyä tilintarkastajaa.

Säännösten yhdistäminen ei käytännössä juurikaan vaikuta vähemmistöosakkeenomistajien asemaan, mutta selkeyttää sääntelyä. Muutosta arvioitaessa on huomattava, että myös lääninhallituksen voimassa olevan lain nojalla määräämän lisätilintarkastajan on tullut olla hyväksytty tilintarkastaja.

Säännös on vähemmistönsuojasäännöksenä pakottava. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä vähemmistöosakkeenomistajan kannalta edullisemmasta menettelystä.

Pykälän mukaan yhtiössä on aina valittava hyväksytty tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista sitä vaativat joko varsinaisessa yhtiökokouksessa tai muussa yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouksuun mukaisesti on käsiteltävä. Vähemmistöä koskeva vaatimus ehdotetaan asetettavaksi voimassa olevan lain 10 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan. Se on lievempi kuin voimassa olevan lain 10 luvun 4 §:n 2 momentissa.

Jos yhtiökokous ei vähemmistön vaatimuksesta huolimatta valitse hyväksyttyä tilintarkastajaa, lääninhallitus määrää yhtiölle sellaisen tilintarkastuslain 27 §:ssä tarkoitettua järjestyksessä. Edellytyksenä on, että osakkeenomistaja hakee määräystä kuukauden

kuluessa yhtiökokouksesta.

6 §. *Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja.* Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 10 luvun 4 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla siitä, että julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja.

Erityinen tarkastus

7 §. *Erityisen tarkastuksen määrääminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi erityisestä tarkastuksesta voimassa olevan lain 10 luvun 14 §:ää vastaavalla tavalla. Säännöksen sanamuotoa on kuitenkin jossakin määrin muutettu sen asian osoittamiseksi, että erityinen tarkastus voidaan määrätä vain viranomaisen toimesta ja että yhtiökokouksikäsitellyllä ei sinänsä ole hakemuksen kannalta muuta merkitystä kuin osoittaa riittävää kannatusta hankkeelle. Yhtiökokouksen enemmistö ei voi pätevästi päättää toimittaa erityistä tarkastusta. Jos tällainen päätös tehdään, on kysymys jostakin muusta asiasta, esimerkiksi yhtiön tilintarkastajalle annettua erityistä ohjeesta. Enemmistön päätöksellä ei myöskään ole vaikutusta viranomaisen erityisen tarkastuksen toimittamista kohdistuvaan harkintaan.

Pykälän 1 momentin mukaan osakkeenomistajalla on oikeus vaatia lääninhallitukselta erityisen tarkastuksen toimittamista, jos ehdotusta on käsitelty ja kannatettu yhtiökokouksessa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Momentissa säädetään myös voimassa olevaa lakia vastaavasta kuukauden määräajasta, jossa hakemus on tehtävä.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain 10 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisista määrävähemmistöistä. Olennaista hakemuksen tekemisen kannalta on, että säännöksessä tarkoitettu määrä osakkeenomistajia on kannattanut ehdotusta erityisen tarkastuksen toimittamisesta. Kysymystä erityisestä tarkastuksesta voidaan aina käsitellä varsinaisessa yhtiökokouksessa ja sen lisäksi muussa yhtiökokouksessa, jonka esityslistalla asia on ollut. Ehdotetussa 5 luvussa säädetään osakkeenomistajan oikeudesta saada asia käsiteltäväksi yhtiökokouksessa sekä osakkeenomistajien vähemmistön oikeudesta

saada ylimääräinen yhtiökokous koolle.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 10 luvun 14 §:n 2 momenttia. Erona voimassa olevaan lakiin on kuitenkin se, että lääninhallituksen päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vaille olevana. Hallintolainkäyttölain 32 §:n mukaan muutoksenhakutuomioistuin voi keskeyttää täytäntöönpanon.

8 §. Erityinen tarkastaja. Pykälään ehdotetaan voimassa olevan lain 10 luvun 14 §:n 3 momenttia vastaavia säännöksiä erityisestä tarkastajasta. Erityiseen tarkastajaan sovellettaisiin edelleen tilintarkastuslain 15, 21—25 ja 44 §:n säännöksiä ja viimeksi mainittua pykälää täydentäviä tilintarkastajan vahingonkorvausvastuuta koskevia samoin kuin yhtiöjärjestykseen perustuvaa välimiesmenettelyä koskevia osakeyhtiölain säännöksiä.

Tilintarkastuslain 10 §:ää koskeva viittaus on ehdotuksessa kirjoitettu auki lain soveltamisen ja eräiden tulkintaongelmien helpottamiseksi. Erityinen tarkastaja olisi luonnollinen henkilö, jollei erityiseksi tarkastajaksi valittaisi tilintarkastuslaissa tarkoitettua hyväksytyä tilintarkastusyhteisöä. Erityisellä tarkastajalla olisi oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Muukin vaatimukset täyttävä henkilö kuin tilintarkastaja voitaisiin edelleen määrätä erityiseksi tarkastajaksi.

Vaikka asiasta ei olekaan erityistä mainintaa laissa, on selvää, ettei konkurssissa tai liiketoimintakiellossa olevaa taikka vajaavaltaista tai henkilöä, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu, tule valita erityiseksi tarkastajaksi.

9 §. Tarkastuslausunto. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 10 luvun 14 §:n 4 momenttia vastaava säännös erityisen tarkastajan antamasta lausunnosta. Säännöstä on muutettu vastaamaan ehdotettua 5 luvun 21 §:n 1 momenttia.

10 §. Palkkio ja muut kustannukset. Pykälään ehdotetaan voimassa olevan lain 10 luvun 14 §:n 4 momenttia vastaavaa säännöstä, jonka mukaan erityisellä tarkastajalla on oikeus saada yhtiöltä palkkio. Oikeustilan selkeyttämiseksi säädetään lisäksi, että yhtiö vastaa muistakin tarkastuksesta aiheutuvista

kuluista.

Pykälään ehdotetaan myös säännöstä, jonka mukaan tuomioistuin voisi erityisestä syystä velvoittaa tarkastusta hakeneen osakkeenomistajan osittain tai kokonaan korvaamaan tarkastuksen kustannukset. Säännöstä on tulkittava suppeasti. Sen on tarkoitus tulla sovellettavaksi vain poikkeuksellisissa tapauksessa, lähinnä silloin, kun osakkeenomistaja selvästi käyttää väärin oikeuttaan. Kysymyksessä olisi tavallinen riita-asia.

8 luku. **Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni**

Luku koskee yhtäältä yhtiön oman pääoman jakautumista sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan ja toisaalta sellaisia tilinpäätöksen laadintaa ja rekisteröintiä koskevia velvoitteita, joista ei ole tarkoituksenmukaista säätää kaikkia kirjanpitovelvollisia koskevassa kirjanpitolainsäädännössä.

Ehdotettu omaa pääomaa koskeva sääntely poikkeaa voimassa olevan lain 11 ja 12 luvusta. Olennaiset muutokset johtuvat aitoon nimellisarvottomuuteen perustuvasta pääomajärjestelmästä ja tähän liittyvästä pääomasijoituksia koskevien säännösten muuttamisesta. Ehdotuksen mukaan sijoitettu pääoma voidaan, sen sijaan että se kirjattaisiin kokonaan sidottuun omaan pääomaan, kirjata joko osakepääomaan tai vapaaseen omaan pääomaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Toisaalta ehdotus ei sisällä ylikurssirahastoa koskevia säännöksiä, koska osakkeiden nimellisarvottomuuteen perustuvassa järjestelmässä ei synny ylikurssia. Myöskään vararahastoa ei tarvita, koska kaikki sidotun oman pääoman sijoitukset voidaan tehdä osakepääomaan, myös nimellisarvoja käyttävässä yhtiössä.

Luvussa säädetään pääasiassa voimassa olevan lain 11 luvun mukaisesti osakeyhtiön tilinpäätöksestä. Tilinpäätöstä koskevissa ehdotuksissa on kuitenkin otettu huomioon ne tilinpäätössäännösten muutokset, jotka johtuvat kansainvälisten tilinpäätösstandardien käyttöönotosta ja tilinpäätösdirektiivien muutoksista. Koska kansallinen lainsäädäntö ei saa sisältää IFRS-standardien kanssa ristiriitaisia säännöksiä, ehdotetaan tilinpäätöksessä aikaisemmin liitetietoina ilmoitetut seikat il-

moitettaviksi toimintakertomuksessa, joka ei ole osa IFRS-tilinpäätöstä, eikä myöskään puhtaasti kirjanpitolain mukaista tilinpäätöstä. Tiedonantosäännöksiä pyritään yksinkertaistamaan.

Ehdotus ei sisällä vuosi- ja osavuositarkastuksia koskevia säännöksiä. Velvollisuus katsauksen laatimiseen johtuisi siten yksinomaan arvopaperimarkkina-alaista.

Lukuun ehdotetaan otettavaksi myös konsernin määritelmä. Määritelmässä viitataan kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä olevaan määräysvallan käsitteeseen. Asiallisesti konsernimääritelmä ei poikkea kovin paljon voimassa olevan lain määritelmästä. Tytäryhteisön käsite sisältää kuitenkin ehdotuksen mukaan myös osakeyhtiön määräysvallassa olevan säätiön. Muutoksen merkitys on käytännössä vähäinen, koska osakeyhtiön määräysvallassa oleva säätiö on voimassa olevassa osakeyhtiölaissa useissa kohdissa rinnastettu tytäryhteisöön.

Oma pääoma

1 §. Oman pääoman lajit ja käyttö. Pykälässä määritellään osakeyhtiön oman pääoman lajit. Ehdotus poikkeaa asiallisesti voimassa olevan lain 11 luvun 6 §:stä, vaikka sääntelytekniikka on pitkälti sama.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että osakeyhtiön oma pääoma jakautuu sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma sekä arvonorotusraho ja muut kirjanpitolain mukaiset realisoitumattomiin arvonorotuksiin perustuvat rahastot. Viimeksi mainittuja ovat kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ssä tarkoitettu käyvän arvon rahasto samoin kuin kirjanpitolain 7 a luvun mukaisesti noudettavissa kansainvälisissä tilinpäätösstandardeissa (IFRS-standardit) tarkoitettu käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusraho.

Laissa luetellaan siis ainoastaan sidotun oman pääoman erät. Muut oman pääoman erät ovat vapaata omaa pääomaa. Luvun 2 §:ssä tarkoitettu sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto on nimensä mukaisesti jakokelpoinen. Myös mahdolliset muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa.

Koska ehdotuksen lähtökohtana on, ettei yhtiön osakkeilla ole nimellisarvoa, ehdotus

ei sisällä säännöksiä ylikurssirahastosta. Ehdotuksessa ei säädetä myöskään vararahastosta, koska tälle ei ole tarvetta. Yhtiö voi halutessaan korottaa osakepääomaa lisäämättä osakkeiden lukumäärää sekä aitoon nimellisarvottomuuteen siirtyneessä yhtiössä että nimellisarvon säilyttävässä yhtiöissä.

IFRS-standardien mukaan esimerkiksi tiettyjä lunastusehtoisia osakkeita käsitellään vieraana pääomana. On kuitenkin selvää, että tällaiseen vieraaseen pääomaan merkittyyn osakepääomaerään sovelletaan samoja sääntöjä kuin osakepääomaan yleensäkin.

Momentissa arvonorotusraho on säädetty sidotuksi omaksi pääomaksi, koska arvonorotusraho jakokelpoisuutta on rajoitettu tilinpäätösdirektiivin 33 artiklassa. Aineelliset säännökset arvonorotusrahoista ovat kirjanpitolaissa, jonka 5 luvun 17 §:n mukaan pysyviin vastaaviin kuuluvasta maa- tai vesialueesta ja tietyistä arvopaperista saadaan tehdä arvonorotuksia.

Voimassa olevasta laista poiketen arvonorotusraho ei saisi käyttää osakepääoman korottamiseen. Ehdotetun 11 luvun 1 §:n 2 kohdan mukaan rahastokorotukseen voidaan käyttää vain vapaata omaa pääomaa, mistä poiketaan voimaansaattolaisissa vara- ja ylikurssirahaston osalta. Arvonorotusraho siirtäminen osakepääomaan ei vastaa kirjanpitolain 5 luvun 17 §:n säännöksiä rahaston käyttämisestä. On myös epä johdonmukaista, että arvonorotusta voidaan käyttää osakepääoman korotukseen, jos arvonorotusta ei siihen liittyvän epävarmuuden vuoksi sallita jaettavan osakkeenomistajille.

Voimassa olevan lain 12 luvun 3 b §:n toisen virkkeen mukaan arvonorotusta peruutettaessa on rahastoon merkittyä pääomaa vastaavasti vähennettävä peruutettavalla määrällä, ja kolmannen virkkeen mukaan jos yhtiön osakepääomaa on korotettu käyttämällä hyväksi arvonorotusraho eikä rahastoon merkittyä pääomaa voida pienentää peruutettavalla määrällä, on vastaava määrä merkittävä vapaan oman pääoman vähennyksenä. Viimeksi mainitut säännökset ovat tarpeettomia, koska arvonorotusraho e ei enää voitaisi käyttää osakepääoman korottamiseen ja koska kirjanpitolaissa ja –asetuksessa muuten säädetään rahaston käyttämisestä tätä vastaavalla tavalla.

Arvonkorotusrahastoa vastaavasti myöskään käyvän arvon rahastoa tai uudelleenarvostusrahastoa ei voitaisi käyttää osakepääoman korottamiseen.

Momenttiin ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa mainintaa siitä, että tappio vähentää vapaata omaa pääomaa. Asia on selvä ilman erillistä säännöstä.

Pykälän 2 momentissa todetaan lain käyttämisen helpottamiseksi, että ennen lain voimaantuloa perustetuista ylikurssi- ja vararahastosta säädetään voimaanpanolaissa. Koska lähes kaikilla yhtiöillä on tällaisia rahastoja lain voimaantullessa, on asiasta syytä ottaa maininta myös itse lakiin. Toisaalta näiden rahastojen kohdalla on kysymys siirtymäsäännöksestä, koska uudessa laissa tällaisia rahastoja ei tunneta. Voimaanpanolain mukaan nämä rahastot ovat sidottua omaa pääomaa, mutta niitä voidaan käyttää osakepääoman rahastokorotukseen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi selvyuden vuoksi, että oman pääoman jakamisesta säädetään tämän luvun lisäksi 13—15 luvuissa. Oman pääoman käyttämistä koskevat kysymykset ovat niin keskeinen osa yhtiöoikeutta, että viittaus on katsottu tarpeelliseksi.

2 §. *Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto.* Koska ehdotuksessa on luovuttu osakkeen nimellisarvosta ja nykyuotoisesta kirjanpidollisesta vasta-arvosta, ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain säännöksiä ylikurssista ja ylikurssirahastosta. Näitä ei ehdotetun 3 luvun 5 §:n mukaan tarvita myöskään yhtiössä, joka haluaa säilyttää nimellisarvon.

Ehdotuksen mukaan se osa merkityistä osakkeista maksettavasta määrästä, jota ei kirjata osakepääomaan, kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Sääntö koskee sekä perustamista että osakeantia. Optio-oikeuden mahdollinen merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, jollei muuta päätetä. Rahastoon merkitäisiin myös sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon. Tämä voi olla esimerkiksi osakkeenomistajan vastikkeeton sijoitus yhtiöön.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään myös sellainen osakepääoman alentamismäärä, jota ei jaeta osakkeenomis-

tajille eikä käytetä tappion kattamiseen. Kirjanpitosäännökset ratkaisevat, merkitäänkö rahastoon myös yritysjärjestelyjen seurauksena yhtiölle tullut pääoman lisäys, jota ei merkitä osakepääomaan ja jota ei voida pitää voittovarojen lisäyksenä. Yhtiöoikeudellisesti tälle ei ole estettä. Säännöksessä on otettu huomioon sekin mahdollisuus, että osakkeesta maksettu määrä olisi merkittävä vieraaseen pääomaan. IFRS-standardeista saattaa johtua, että esimerkiksi lunastusehtoista osakkeista maksettu määrä on kirjanpidollisesti vierasta pääomaa.

Tilinpäätös ja toimintakertomus

3 §. *Kirjanpitolain soveltaminen.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti ja lähinnä selvyuden vuoksi, että tilinpäätös on laadittava kirjanpitolain ja tämän lain säännösten mukaisesti. Koska kirjanpitolain mukaan toimintakertomus ei enää ole osa tilinpäätöstä, on säännöksessä erikseen mainittava myös toimintakertomuksen laatimisesta kirjanpitolain mukaan. Koska kirjanpitolaisissa viitataan kansainväliin tilinpäätösstandardeihin, säännös koskee asianmukaisessa laajuudessaan myös IFRS-standardeja. Säännöksen tärkein merkitys liittyy vahingonkorvaussäännöksiin. Kirjanpitolain ja tilinpäätösstandardien vastaisesti laadittu tilinpäätös on säännöksen perusteella myös osakeyhtiölain vastainen.

4 §. *Tilikausi.* Ehdotuksen mukaan tilikaudesta määrätään yhtiötä perustettaessa perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Jos tilikaudesta määrätään perustamissopimuksessa, sen muutoksista päättää yhtiökokous enemmistöpäätöksensä, jollei yhtiöjärjestyksestä muuta johdu. Tilikaudesta voidaan kuitenkin määrätä myös yhtiöjärjestyksessä, jolloin esimerkiksi tilikauden muuttamisen osalta noudatetaan yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevia säännöksiä. Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista, jonka mukaan tilikausi on aina määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Tilikauden muuttamista pidetään kuitenkin tarpeettoman hankalana. Lisäksi yhtiöjärjestykseen on usein otettava sellaisia erityisiä säännöksiä ensimmäisen tilikauden pituudesta, joilla ei ole merkitystä yhtiön myöhemmän toiminnan kannalta. Ehdotuk-

sella ei ole tarkoitus sulkea pois sellaista vaihtoehtoa, että vain ensimmäisestä poikkeavasta tilikaudesta määrätään perustamissopimuksessa ja tilikaudesta muuten yhtiöjärjestyksessä.

Jos yhtiöjärjestystä myöhemmin muutetaan poistamalla siitä tilikautta koskeva määräys, tilanne muuttuu tilikauden muuttamisen suhteen vastaavaksi kuin silloin, kun tilikaudesta on määrätty perustamissopimuksessa. Tällä tavoin voi menetellä myös yhtiö, joka on perustettu ennen uuden lain voimaan tuloa.

5 §. Toimintakertomus. Aikaisemmin tilinpäätöksen liitetietoina ilmoitetut seikat ehdotetaan ilmoitettaviksi toimintakertomuksessa. Ilmoitettavien tietojen keskittäminen yhteen paikkaan yhtäältä selkeyttää tilinpäätösinformaatiota ja toisaalta varmistaa sen, ettei ristiriitaisuuksia IFRS-standardien kanssa synny. Ristiriitaisuuksilta vältytään näin, koska toimintakertomus ei ole osa IFRS-standardeja. Tilinpäätösdirektiivissä edellytetään kuitenkin eräiden tietojen antamista nimenomaan tilinpäätöksen liitetietoina. Koska nämä liitetiedot voisivat olla ristiriidassa IFRS-standardien kanssa ja koska toisaalta asiallisesti vähintään sama tulos saavutetaan ilmoittamalla tiedot toimintakertomuksessa, on päädytty ehdotettuun ratkaisuun.

Ehdotetut tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset poikkeavat jonkin verran voimassa olevan osakeyhtiölain 11 luvun 6 a, 7 ja 8 §:n liitetietoja koskevista sekä 9 ja 9 a §:n toimintakertomusta koskevista säännöksistä.

Pykälän 1 momentissa säädetään velvollisuudesta aina ilmoittaa tämän lain edellyttämät tiedot toimintakertomuksessa. Osakeyhtiön on siten laadittava toimintakertomus silloinkin kun yhtiön ei tarvitsisi sellaista laatia kirjapitolain nojalla. Toimintakertomukseen on kuitenkin tällöin otettava vain osakeyhtiölaissa tarkoitetut tiedot. Pienessä yhtiössä tämä tarkoittaa käytännössä yleensä voitonjakoehdotusta.

Toimintakertomuksessa on 2 momentin mukaan oltava hallituksen esitys voittoa koskeviksi toimenpiteiksi. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 9 §:n 6 momenttia. Lisäksi edellytetään tehtäväksi esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta. Muuta vapaata omaa pääomaa

voivat olla esimerkiksi osakeannin yhteydessä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kirjatut varat. Jos muuta vapaata omaa pääomaa ei ehdoteta jaettavaksi, ei mainintaa tarvita.

Pykälän 3 momentissa säädetään velvollisuudesta ilmoittaa osakkeita ja pääomalainoja koskevista tiedoista. Säännös vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 8 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtia.

Pykälän 4 momentin mukaan on ilmoitettava yhtiön ulkomaiset sivuliikkeet. Säännös vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 9 §:n 2 momentin viimeistä virkettä.

6 §. Toimintakertomuksen tiedot lähipiirilainoista. Esityksessä ehdotetaan yhtiön lähipiirille annettujen lainojen yksilöimistä toimintakertomuksessa. Säännökset vastaavat pitkälti voimassa olevan lain 11 luvun 7 §:n säännöksiä. Lähipiirilainoja koskevan tiedon antaminen on katsottu perustelluksi siitä huolimatta, että varsinaisia lähipiirilainasäännöksiä ei enää ehdotetakaan otettavaksi lakiin.

Pykälän 1 momentin mukaan lähipiirilainat, vastuut ja vastuusitoumukset sekä näiden pääasialliset ehdot on ilmoitettava, jos näiden yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia yhtiön taseen omasta pääomasta.

Ehdotetussa 2 momentissa määritellään lähipiiri. Määritelmä vastaa IAS 24 –standardin mukaista lähipiirimääritelmää ja se on tarkoitettu tulkittavaksi yhteneväisesti standardin kanssa. Lähipiirisuhde syntyy joko määräysvallan perusteella tai taloutta ja liiketoimintaa koskevan huomattavan vaikutusvallan perusteella. Huomattava vaikutusvalta on IAS-standardissa määritelty osallistumiseksi yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteita koskevaan päätöksentekoon. Kirjoitustavan erilaisuudesta huolimatta ehdotettu lähipiirin käsite on sisällöltään verrattain lähellä voimassa olevan lain 1 luvun 4 §:n lähipiirin määritelmää. IAS –standardin mukaisen määritelmän hyviä puolia ovat sen yhteneväisyys kirjanpitosääntelyn kanssa sekä tosiasiallisten vaikutusvaltasuhteiden ottaminen paremmin huomioon kuin voimassa olevassa osakeyhtiölain säännöksessä. IAS-standardissa huomio kiinnitetään suhteen tosiasialliseen sisältöön, eikä ainoastaan sen oikeudelliseen muotoon.

Standardissa käsiteltävät lähipiirisuhteet on

lueteltu sen kolmannessa kappaleessa. Sen mukaan lähipiirisuhde voi ensiksikin perustua suoraan tai välilliseen määräysvaltaan (a-kohta). Kohdan mukaan standardi kattaa tilanteen, jossa yhtiöllä on määräysvalta toisessa yhtiössä, toisella yhtiöllä on määräysvalta yhtiössä ja jossa yhtiö on toisen yhtiön kanssa yhteisessä määräysvallassa. Lähipiirimäärittelyn määräysvallan käsitettä on syytä tulkita mahdollisimman yhdenmukaisesti konsernisäännöksen kanssa, vaikka IAS-standardin määräysvallan käsite saattaa joidenkin yksityiskohtien osalta poiketa kirjanpitolaian ja tämän lain konsernisäännöksessä käytetystä.

Lähipiirisuhde voi myös perustua osakkuusyrityksen asemaan (b-kohta). Lähipiiriin kuuluu myös henkilö, joka omistaa suoraan tai välillisesti huomattavan vaikutusvallan tuovan osuuden yhtiön äänivallasta sekä tällaisen henkilön kanssa läheisessä perhesuhteessa oleva (c-kohta). Myös yhtiön johtoon kuuluvat avainhenkilöt sekä läheisessä perhesuhteeseen tällaisen henkilön kanssa olevat kuuluvat lähipiiriin (d-kohta). Lähipiiriin kuuluu myös sellainen yritys, jossa kappaleen c- ja d -kohdissa tarkoitettu henkilö omistaa välillisesti tai välittömästi merkittävän osuuden tai jossa henkilö voi käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa (e-kohta).

7 §. Toimintakertomuksen tiedot rakennaja rahoitusjärjestelyistä. Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin voimassa olevan 11 luvun 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä tarkoitetuista emoyhtiöksi tulemista, sulautumista ja jakautumista koskevista tiedoista. Pykälän 2 kohdan mukaan tulisi antaa pääasialliset tiedot tilikauden aikana tehdyistä osakeantipäätöksistä ja 3 kohdan mukaan optio-oikeuksia ja muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia koskevista päätöksistä. Säännökset vastaavat käytännössä voimassa olevan lain 11 luvun 9 §:n 4 momenttia. Ne koskevat kuitenkin kaikkia osakeanteja ja optio-oikeuksien antamista koskevia päätöksiä. Päätösten pääasiallisena sisältönä voidaan osakeannissa pitää ainakin merkintähintaa, merkintahinnan määrittelyperusteita, mahdollisen merkintäetuoikeudesta poikkeamisen syytä sekä sitä, kenellä on merkintäoikeus. Tärkeä tieto on luonnollisesti se, ovatko lähipiiriin kuuluvat voineet osallistua antiin. Tällainen tieto on

kuitenkin annettava vain, jos se on vaikeuksista selvitettävissä ja olennainen. Esimerkiksi merkintäetuoikeusannissa lähipiiriläisten osallistuminen merkintään ei välttämättä ole olennainen tieto.

Optio-oikeuksien osalta olennaisia tietoja ovat merkintään oikeutetut, osakkeen merkintähinta, merkintäaika ja kuinka monta osaketta voi tulla merkittäväksi. Päätösten täydellistä toistamista ei kuitenkaan vaadita.

Pykälän 4 kohta vastaa käytännössä voimassa olevaa 11 luvun 8 §:n 5 kohtaa ja ehdotettu 5 kohta voimassa olevaa 11 luvun 8 §:n 6 kohtaa.

8 §. Toimintakertomuksen tiedot omista osakkeista. Pykälässä ehdotetaan annettavaksi tiedot yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa olevista omista osakkeista. Säännökset vastaavat osakkeiden nimellisarvottomuudesta johtuvin muutoksin pääosin voimassa olevaa lakia. Koska omien osakkeiden pantiksi ottaminen ehdotetaan 15 luvussa tehtäväksi mahdolliseksi, on panttina olevia osakkeita koskevat tiedot lisätty lakiin. Yhtiölle voi tulla omia osakkeita monilla eri tavoilla, kuten omien osakkeiden hankinnassa ja erilaisissa lunastustilanteissa, sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä sekä vastikkeetta. Säännökset koskevat myös niitä osakkeita, jotka ovat tulleet yhtiölle 9 luvun 20 §:ssä tarkoitettussa maksuttomassa osakeannissa.

Pykälän 1 momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 11 luvun 9 a §:n 1 momenttia ja 2 momentin ensimmäistä virkettä. Yhtiölle muuten tulleet ja yhtiöllä panttina olevat osakkeet on 3 momentin nojalla eriteltävä toisistaan. Sama koskee yhtiöllä ja sen tytäryhteisöillä olevia osakkeita. Momentissa edellytetään luovuttamisen lisäksi mitätöinnin ilmoittamista, jotta toimintakertomuksesta saisi kokonaiskuvan siitä, mitä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille on tapahtunut.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tarkemmista tiedoista, jotka omista osakkeista on annettava. Säännös koskee tilikauden aikana yhtiölle tulleita ja pantiksi otettuja omia ja emoyhtiön osakkeita sekä näiden luovuttamista ja mitätöimistä. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 9 a §:n 2 momentin toista virkettä, joskin annettujen tietojen määrää on katsottu voitavan hieman

rajoittaa. Esimerkiksi sen päivän ilmoittaminen, jona osakkeet ovat tulleet yhtiölle, ei ilmeisesti ole osakkeenomistajien tai velkojien kannalta välttämätöntä. Momentin 1 kohdassa edellytetään sen ilmoittamista, miten osakkeet ovat tulleet yhtiölle: onko kyse hankinnasta, lunastamisesta vai mahdollisesti jostakin muusta yhtiölle tulemisen tavasta. Momentin 2 kohdan mukaan on ilmoitettava osakkeiden lukumäärät ja osuus kaikista osakkeista. Momentin 3 kohdan mukaan ilmoitetaan osakkeista sekä yhtiölle tullessa että luovutettaessa maksettu vastike.

Pykälän 3 momentissa on voimassa olevan lain 11 luvun 9 a §:n 3 momentin säännös siitä, että mikäli osakkeita on tullut yhtiön lähipiiriin kuuluvalla tai niitä on luovutettu lähipiiriin kuuluvalla, tämä on mainittava nimeltä. Edellytyksenä ilmoitukselle on luonnollisesti se, että osakkeiden luovuttajan tai saajan kuuluminen lähipiiriin on kohtuullisella työllä selvitettävissä. Olennaisuuden periaatteesta voidaan johtaa se, että mikäli tiedolla ei ole merkitystä, sitä ei tarvitse antaa. Tällainen tilanne voi olla käsillä esimerkiksi silloin, kun yhtiö on toteuttanut laajan omien osakkeiden osto-ohjelman, jonka puitteissa kaikilla osakkeenomistajilla on ollut yhtäläiset mahdollisuudet myydä osakkeita yhtiölle.

Momentissa säädetään myös, että hallussa ja panttina olevat osakkeet on ilmoitettava erikseen.

9 §. Konsernitilinpäätös. Vaikka ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 12 luvun 2 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä konsernin emoyhtiön varojenjaosta, erityinen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta koskeva säännös ehdotetaan säilytettäväksi osakeyhtiölaissa, koska konsernissa on kysymys taloudellisesta kokonaisuudesta. Vaikka konsernin taloudellinen asema ei muodollisesti olekaan varojen jakamisen kriteeri, saattaa konsernin taloudellisella asemalla olla merkitystä sekä jakopäätöstä tehtäessä että arvioitaessa päätöksen asianmukaisuutta myöhemmin.

Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus määräytyy kirjanpitovelvollisten osalta kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n säännösten perusteella. Säännöksessä määritellään konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus myös niiden yritysten osalta, jotka laativat konser-

nitilinpäätöksen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 momentilla pienten konsernien emoyhtiöt on vapautettu konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan konsernitilinpäätöksen laatimisessa on, sen lisäksi, mitä muualla säädetään, noudatettava tämän luvun säännöksiä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 10 §:n 1 momenttia. Ehdotuksen 2 momentin mukaan emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajille. Momentin mukaan myös emoyhtiön, joka on julkinen yhtiö, on aina laadittava konsernitilinpäätös. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan pienten konsernien konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta koskevaa huojennusta ei sovelleta, jos konserniyrityksen osakkeet tai osuudet ovat arvopaperimarkkinaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisessa arvopaperipörssissä. On edelleen perusteltua, että huojennusoikeuden ulkopuolelle jätetään kaikki julkiset yhtiöt. Ehdotus vastaa pääasiallisesti voimassa olevaa lakia.

10 §. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröiminen. Ehdotuksen 1 momentti vastaa voimassa olevaa lakia eräin tarkennuksin. Yhtiön on ehdotuksen mukaan ilmoitettava tilinpäätöksensä rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Velvollisuus koskee myös konsernitilinpäätöstä, koska se kuuluu kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n mukaan emoyhtiön tilinpäätökseen. Voimassa olevan lain 11 luvun 14 §:n erillistä viimeistä virkettä ei siten tarvita.

Ilmoitukseen on nykyään liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta ja konsernitilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä. Vastaava säännös sisältyy myös ehdotukseen.

Voimassa olevan lain 16 luvun 7 §:n mukaan seuraamuksena tilinpäätösasiakirjojen rekisteröitäviksi ilmoittamista koskevan velvollisuuden täyttämättä jättämisestä on rekis-

teriviranomaisen toimitusjohtajalle tai hallituksen jäsenelle asettama velvollisuus sakan uhalla tehdä ilmoitus. Voimassa olevan lain 13 luvun 4 §:n 4 kohdan mukaan rekisteriviranomainen määrää osakeyhtiön selvitystilaa tai poistettavaksi rekisteristä, jos yhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ilmoittanut 11 luvun 14 §:n mukaisesti tilinpäätösasiakirjoja rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä. Ehdotuksessa uhkasakkoa koskeva säännös on selkeyden vuoksi siirretty rekisteröintivelvollisuutta koskevan säännöksen yhteyteen. Lisäksi säännöksessä viitataan selvitystilaa ja rekisteristä poistamista koskevaan 20 luvun 4 §:n säännökseen.

11 §. *Kirjanpitolautakunnan ohjeet ja lausunnot.* Voimassa olevan lain 11 luvun 13 §:n mukaan kirjanpitolautakunta voi kirjanpitolaissa säädetyllä tavalla antaa ohjeita ja lausuntoja 11 luvun säännösten soveltamisesta. Kirjanpitolain 8 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan kirjanpitolautakunta voi antaa viranomaisten, elinkeinonharjoittajien tai kuntien järjestön taikka kirjanpitovelvollisen hakemuksesta ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta.

Vaikka konsernitilinpäätöksen laadintaa säännellään nykyään kirjanpitolainsäädännössä ja kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla ja osakeyhtiölain 11 luvun aineellisia tilinpäätössäännöksiä on olennaisesti vähennetty, joitakin erityissäännöksiä on jätetty osakeyhtiölakiin. Näiden säännösten tulkinnan yhtenäisyyden varmistamiseksi on perusteltua, että kirjanpitolautakunnalla on edelleen oikeus antaa ohjeita ja lausuntoja myös osakeyhtiölain tilinpäätössäännöksistä. Säännöksen sanamuotoa on tarkennettu siten, että siinä viitataan nimenomaisesti kirjanpitolautakuntaa koskevaan kirjanpitolain 8 luvun 2 §:ään. Säännöksen sanamuotoa on tarkennettu myös siten, että kirjanpitolautakunnan oikeus antaa ohjeita ja lausuntoja koskee ainoastaan osakeyhtiölain tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten soveltamista.

Konserni

12 §. *Konserni.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi konsernin määritelmästä. Pykälän 1 momentissa oleva konsernin määritelmä

perustuu kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n määräysvallan käsitteeseen. Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n 4 momenttia ja voimassa olevan kirjanpitolain 1 luvun 6 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla jaetusta ja välillisestä määräysvallasta. Pykälän 3 momentissa pyritään helpottamaan 1 momentissa olevan viittauksen tulkintaa. Momentin mukaan kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla kirjanpitovelvollisella tarkoitetaan tässä yhteydessä osakeyhtiötä, siis emoyhtiötä. Kirjanpitolain mainitussa pykälässä tarkoitettulla kohdeyrityksellä puolestaan tarkoitetaan toista kotimaista tai ulkomaista yhteisöä tai säätiötä, eli tytäryhteisöä.

Konsernin määritelmä vastaa kirjanpitolain konsernin määritelmää. Asiallisesti määritelmä vastaa myös voimassa olevan osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n konsernin määritelmää. Tärkein muodollinen eroavaisuus on se, että ehdotettu tytäryhteisön määritelmä kattaa myös säätiöt. Muutoksen käytännöllinen merkitys jää kuitenkin vähäiseksi, koska yhtiön määräysvallassa oleva säätiö on muun muassa voimassa olevan osakeyhtiölain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa rinnastettu tytäryhteisöön. Säätiö voi olla osakeyhtiön määräysvallassa esimerkiksi silloin, kun osakeyhtiö voi säätiön sääntöjen mukaan nimittää yli puolet säätiön hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenistä.

Muutoin kirjanpitolain 1 luvun 5 § vastaa pääosin, vaikka hieman tarkemmin sanamuodon voimassa olevan osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n 2—4 momenttien sisältöä.

Konsernimääritelmään ei ehdoteta otettavaksi voimassa olevan osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n 5 momenttia vastaavaa säännöstä, jossa ulkomainen yhtiö rinnastetaan tietyissä tilanteissa emoyhtiöön, koska lakiin ei ehdoteta lähipiirilainoja koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä.

III OSA. Rahoitus

9 luku. Osakeanti

Ehdotettu luku sisältää osakkeiden antamista eli osakeantia koskevat säännökset. Yleisperusteluissa esitetyllä tavalla luku pe-

rustuu osakkeiden nimellisarvottomuuteen, johon liittyen muun muassa osakkeiden antaminen ja osakepääoman korottaminen on erotettu toisistaan. Osakeantiin ei välttämättä liity osakepääoman korottamista, eikä osakepääoman korottamiseen välttämättä liity osakkeiden antamista. Osakeantia ja osakepääoman korottamista säänneltäisiin ehdotuksen mukaan pääsääntöisesti eri luvuissa. Selkeyssyistä myös optio-oikeuksien antaminen säänneltäisiin omassa luvussaan.

Toisaalta yhtiöt voisivat edelleenkin halutessaan määrätä nimellisarvosta yhtiöjärjestyksessä. Tällöin sovelletaan ehdotuksen 3 luvun 5 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä. Osakkeiden antamiseen on näissä yhtiössä nykyiseen tapaan aina liitettävä osakepääoman korottaminen annettavien osakkeiden nimellisarvojen määrällä. Tämä merkitsee samalla, että osakkeesta on osakeannissa yleensä maksettava vähintään sen nimellisarvo (alikulssikielto). Maksuton tai vastikkeellista nimellisarvoa alhaisempi anti edellyttää, että osakepääomaa korotetaan samanaikaisesti riittävällä määrällä muulla tavoin, kuten rahastosiirtona muusta omasta pääomasta. Tämä menettely vastaa voimassa olevan lain mukaista rahastoantia tai niin sanottua sekamissiota.

Ehdotetun luvun 1—4 §:n yleisissä säännöksissä, jotka koskevat luvussa käytettyjä peruskäsitteitä, päätöksentekoa, osakkeenomistajien etuoikeutta osakkeisiin ja suunnattua osakeantia, säännellään sekä maksullista että maksutonta osakeantia. Erityisesti maksullista osakeantia koskevat säännökset ovat luvun 5—16 §:ssä ja maksutonta osakeantia koskevat säännökset puolestaan 17—20 §:ssä.

Yleiset säännökset

1 §. Osakeanti. Pykälä sisältää osakeantia koskevat perussäännökset.

Pykälän *1 momentin* mukaan osakeannilla tarkoitetaan ehdotuksessa sekä uusien osakkeiden antamista että yhtiön haltuun tulleiden omien osakkeiden luovuttamista. Ellei erikseen muuta ilmene, luvun säännökset koskevat samalla tavalla molempia. Rinnastus perustuu siihen, että osakkeenomistajien näkö-

kulmasta on yleensä yhtiöoikeudellisesti samantekevää, kummalla tavalla osakkeiden antaminen tapahtuu. Erottelulla ei ole merkitystä myöskään velkojien näkökulmasta, koska osakkeiden antaminen sinänsä ei vaikuta velkojien asemaan.

Osakkeiden antaminen käyttämällä erityisiä merkintäoikeuksia, optio-oikeuksia, säännellään ehdotuksen 10 luvussa, jossa osittain viitataan käsillä olevan luvun säännöksiin.

Pykälän *2 momentin* mukaan osakeannissa voidaan antaa osakkeita merkittäväksi vastikkeellisesti tai antaa osakkeita kokonaan vastikkeetta. Näistä käytetään ehdotuksessa nimityksiä maksullinen osakeanti ja maksuton osakeanti.

2 §. Päätöksentekoa koskevat yleiset säännökset. Pykälän *1 momentin* mukaan osakeannista päätetään lähtökohtaisesti yhtiökokouksessa. Kyseessä on lähtökohtaisesti enemmistö päätös, josta säädetään ehdotuksen 5 luvun 26 §:ssä. Sääntely vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän *2 momentin* mukaan yhtiökokous voi kuitenkin, kuten voimassa olevan lain mukaan, valtuuttaa hallituksen päättämään osakeannista. Ehdotettu osakeantivaltuutus koskeva sääntely eroaa kuitenkin voimassa olevasta sääntelystä useassa suhteessa.

Osakeantivaltuutuksessa on ehdotuksen mukaan aina mainittava annettavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain. Osakeantivaltuutus ei siis voi olla määrällisesti täysin avoin. Vaatimus vastaa asiallisesti voimassa olevan osakeyhtiölain 4 luvun 5 a §:n 1 kohtaa.

Muuten ehdotuksessa on lähdetty siitä, että hallitus voi valtuutuksen nojalla päättää osakeannista joka suhteessa samalla tavoin kuin yhtiökokouskin voisi siitä päättää, jollei valtuutusta yhtiökokouksen päätöksessä ole erityisesti rajoitettu. Ehdotus poikkeaa tässä suhteessa voimassa olevan lain 4 luvun 5 a §:n 2—4 kohdista, joissa edellytetään, että hallitus nimenomaisesti erikseen valtuutetaan päättämään annin suuntaamisesta ja merkintahinnan määrittämisestä sekä että valtuutuksessa yksilöidään suunnattujen antien mahdolliset käyttötarkoitukset. Koska osakeantivaltuutuksen konkreettinen käyttötarkoitus ei yleensä valtuutusta annettaessa ole tiedossa, joudutaan valtuutuksen ehdot

joka tapauksessa muotoilemaan niin väljiksi, etteivät mainitut voimassa olevan lain vaatimukset paranna esimerkiksi vähemmistö-osakkeenomistajien oikeussuojaa, vaan ne ainoastaan hankaloittavat valtuutusmenettelyä. Hallituksen osakeantivaltuutuksen nojalla tekemiä päätöksiä koskee ehdotuksen 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuusperiaate, samoin kuin käsillä olevan luvun 4 §:n 1 momentin säännös siitä, että suunnattu osakeanti on sallittu vain, jos siihen on yhtiön kannalta painava tai erityisen painava taloudellinen syy. Sitä, onko tällainen syy olemassa, ei kuitenkaan voimassa olevasta laista poiketen tarvitsisi arvioida vielä osakeantivaltuutusta annettaessa, vaan vasta suunnatusta osakeannista päätettäessä.

Ehdotuksen mukaan osakeantivaltuutus koskee, jollei muuta ole päätetty, sekä maksullista että maksutonta osakeantia, kun voimassa olevan lain 4 luvun 2 a §:n mukaan valtuutus ei voi lainkaan koskea rahastoantia tai niin sanottua sekaemissiota.

Hallitus voidaan valtuuttaa päättämään osakeannista kaikkien tai joidenkin osakeantien ehtojen osalta. Osakeantivaltuutusta koskevien säännösten soveltamisalan kannalta ei ole ratkaisevaa se, onko yhtiökokouksen päätös muodollisesti nimetty osakeantivaltuutukseksi, vaan se, onko päätöksellä annettu hallitukselle itsenäistä harkintavaltaa sellaisen seikan suhteen, joka lain mukaan kuuluu osakeantipäätöksen sisältöön. Jos sen sijaan esimerkiksi merkintähinnan määräytymisestä on määrätty yksiselitteisesti yhtiökokouksen päätöksessä esimerkiksi kytkemällä merkintähinta osakkeen pörssipäivän päätöskurssiin, ei kyse ole valtuutuksesta vaan siitä, että hallitus lopullisen merkintähinnan todetessaan ainoastaan panee täytäntöön yhtiökokouksen päätöksen.

Osakeantivaltuutus on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Nykyisen lain 4 luvun 5 b §:n 2 momentin mukaan valtuutus on julkisessa osakeyhtiössä ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksestä, kun taas yksityisen osakeyhtiön osalta on säädetty ainoastaan, että ilmoituksen tulee tapahtua viivymättä. Selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotuksessa kaikkiin yhtiöihin sovel-

lettaisiin samaa määräaika. Vastaavaa määräaika sovelletaan luvun 7 §:n mukaan osakeantipäätöksen rekisteröintiin. Ehdotukseen ei ole katsottu aiheelliseksi ottaa voimassa olevan osakeyhtiölain 4 luvun 5 b §:n mukaista säännöstä siitä, että hallitus ei saa tehdä valtuutuksessa tarkoitettua päätöstä ennen valtuutuksen rekisteröintiä. Sitä, että hallituksen osakeantipäätös tehdään ja ehkä myös pannaan täytäntöön jo ennen valtuutuksen rekisteröintiä, ei voida pitää ongelmallisempana kuin esimerkiksi sitä, että yhtiökokouksen osakeantipäätös pannaan täytäntöön ennen päätöksen rekisteröintiä. Sanottu merkitsee, että valtuutus, sen nojalla tehty osakeantipäätös ja mahdollinen uusien osakkeiden rekisteröinti voidaan eräissä tapauksissa ilmoittaa rekisteriin yhdellä kertaa. Toisaalta ilmoitus on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä. Viivytyks, sen enempää kuin kuukauden määräajan ylittyminenkään, ei tee valtuutuksesta pätemätöntä, mutta voi johtaa esimerkiksi hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuuteen 22 luvun 1 §:n säännösten nojalla.

Voimassa olevan lain 4 luvun 2 a §:n 1 momentin ja 5 a §:n 5 kohdan säännöksistä poiketen ehdotuksessa ei edellytetä, että valtuutus olisi voimassa enintään yhden vuoden päätöksestä tai että valtuutus muutenkaan olisi määräaikainen. Käytännössä valtuutukset usein uudistetaan vuosittain. Koska toistaiseksi voimassa oleva valtuutuskin voidaan milloin tahansa peruuttaa — ja osakkeenomistajalla ehdotuksen 5 luvun 5 §:n mukaan on oikeus saada tietty asia, esimerkiksi valtuutuksen peruuttaminen, yhtiökokouksen käsiteltäväksi — muutos ei olennaisesti heikennä osakkeenomistajan asemaa. Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että jos voimassaoloa ei ole valtuutuksessa ajallisesti rajoitettu, valtuutus on voimassa toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä valtuutus voi kuitenkin olla voimassa enintään viisi vuotta päätöksestä. Toisin sanoen jos julkisessa yhtiössä osakeantivaltuutuksen kesto ei ole rajoitettu tai se on määrätty viittä vuotta pidemmäksi, valtuutus lakkaa kuitenkin olemasta voimassa viiden vuoden kuluttua päätöksestä. Viimeksi mainittu säännös johtuu pääomadirektiivin 25 artiklan 2 kohdasta.

Useiden osakeantivaltuutusten päällekkäi-

syystä aiheutuvien tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että uusi osakeantivaltuutus kumoaa aikaisemman valtuutuksen, jollei toisin päätetä. Pääsääntöisesti kerrallaan olisi siis voimassa ainoastaan yksi osakeantivaltuutus.

Osakeantivaltuutus, joka oikeuttaa hallituksen päättämään osakeannin ehdoista, koskee 6 §:n säännökset huomioon ottaen myös päättämistä siitä, korotetaanko osakkeiden merkintähinnalla osakepääomaa vai ei. Valtuutuksessa voidaan luonnollisesti rajoittaa hallituksen harkintavaltaa tässä suhteessa.

Pykälän 3 momentissa viitataan havainnollisuuden vuoksi yhtiökokouskutsun sekä kokousasiakirjojen, niiden nähtävänä pitämisen ja lähettämisen osalta ehdotuksen 5 luvun 18—22 §:n säännöksiin. Esimerkiksi erityisestä taloudellisesta informaatiosta, joka on pidettävä osakkeenomistajan nähtävänä ja pyynnöstä lähetettävä osakkeenomistajalle, säädettäisiin 5 luvun 21 §:n 2 momentissa. Toisin kuin voimassa olevan lain 4 luvun 4 b §:ssä, ehdotuksessa ei edellytetä, että yhtiökokouskutsussa olisi esitettävä hallituksen päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö, vaan myös osakeantia koskevan päätösehdotuksen osalta noudatetaan yleisiä ehdotuksen nähtävänä pitämistä ja lähettämistä koskevia säännöksiä. Käsillä olevan luvun 4 §:n 2 momentissa on kuitenkin täydentävä säännös yhtiökokouskutsun sisällöstä silloin, kun hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle päättämistä suunnatusta osakeannista taikka sellaisesta osakeantivaltuutuksesta, jossa ei suljeta pois hallituksen oikeutta annin suuntaamiseen.

3 §. Etuoikeus osakkeisiin. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistajien etuoikeudesta uusia osakkeita annettaessa tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita luovutettaessa. Etuoikeus suo osakkeenomistajille mahdollisuuden säilyttää suhteellinen asemansa yhtiössä. Etuoikeudesta poikkeamisesta säädetään 4 §:ssä.

Pykälän 1 momentti sisältää etuoikeutta koskevan perussäännön, jonka mukaan osakkeenomistajilla on osakeannissa etuoikeus saada uusia osakkeita samassa suhteessa kuin heillä on ennestään yhtiön osakkeita. Vastava sääntö ilmenee voimassa olevan lain 4 luvun 2 §:n 1 momentista.

Pykälän 2 momentti sisältää 1 momenttia

täydentävän säännöksen osakeannista yhtiössä, jossa on kaksi tai useampia osakelajeja. Jotta kullakin osakkeenomistajalla olisi mahdollisuus säilyttää suhteellinen asemansa yhtiössä, etuoikeus on tällöin toteutettava antamalla kaikkien osakelajien osakkeita lajien suhteessa ja tarjoamalla kunkin osakelajin osakkeita osakkeenomistajille samassa suhteessa kuin heillä on ennestään kyseisen lajin osakkeita. Säännös täyttää pääomadirektiivin 29 artiklan 1 kohdan edellytyksen, jonka mukaan osakkeita on tarjottava etuoikeuksien osakkeenomistajille suhteessa siihen pääomaosuuteen, jota heidän osakkeensa edustavat pääomasta. Säännös sisältää kuitenkin tätä pidemmälle meneviä vaatimuksia.

Voimassa olevan lain 4 luvun 2 §:n 1 momentista poiketen etuoikeutta ei ehdotuksen mukaan voida toteuttaa siten, että osakkailla on osakelajista riippumatta etuoikeus annettaviin osakkeisiin, kunhan osakkeita määrällisesti annetaan aikaisemman osakeomistuksen suhteessa. Tällainen niin sanottu sekamerkintä, jollaisia ei tietyvästi ole toteutettu, johtaa käytännössä osakkeenomistajien suhteellisen aseman muuttumiseen, minkä vuoksi siihen on perusteltua soveltaa suunnattua osakeantia koskevia säännöksiä.

Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta oikeudesta myös siinä, että maksullisessa etuoikeusannissa ei sovelleta osakkeenomistajien toissijaista merkintäetuoikeutta. Pääomadirektiivin 29 artiklan 2 kohdan b alakohdan toissijaista merkintäetuoikeutta edellyttävät määräykset koskevat ainoastaan tilannetta, jossa ensisijainen merkintäetuoikeus 29 artiklan 1 kohdan pääsäännöstä poiketen toteutetaan tarjoamalla monilajisessa yhtiössä pelkästään yhden osakelajin osakkeita niiden osakkeenomistajien merkittäväksi, joilla entuudestaan on kyseisen lajin osakkeita. Tästä ei ole kysymys käsillä olevassa pykälässä, jonka mukaan etuoikeus toteutetaan aina direktiivin 29 artiklan 1 kohdan pääsäännön mukaisella tavalla.

Osakeantipäätöksessä ei ole pakko määrätä toissijaisesta merkinnästä mitään, jolloin merkitsemättä jääneitä osakkeita ei tarjota toissijaisesti merkittäväksi kenellekään. Toisaalta osakeantipäätöksessä voitaisiin esimerkiksi määrätä, että osakkeenomistajan merkitsemättä jättämät osakkeet tarjotaan

toissijaisesti toisten osakkeenomistajien tai — ilman että päätökseen sovelletaan 4 §:n suunnattua osakeantia koskevia säännöksiä — muun henkilön merkittäväksi. Vastaavasti olisi mahdollista määrätä, että hallitus päättää, kenelle merkitsemättä jääneitä osakkeita tarjotaan. Yhtiökokouksen ja hallituksen päätöksentekoa asiassa koskee kuitenkin 1 luvun 7 §:n mukainen yhdenvertaisuusperiaate, minkä lisäksi hallituksen on päätöksenteossaan otettava huomioon yhtiön etu siten kuin 1 luvun 8 §:ssä säädetään.

Pykälän 3 momentin mukaan yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan poiketa siitä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään. Uudistuksen keskeisiä tavoitteita on sääntelyn tahdonvaltaisuuden lisääminen. Yhtiöiden omistus- ja pääomarakenteet voivat olla monimutkaisia, eivätkä osakeyhtiölain etuoikeussäännökset välttämättä toimi kaikissa yhtiöissä osakkeenomistajien edun mukaisella tavalla. Osakeyhtiölain etuoikeussäännöksistä poikkeavia määräyksiä esiintyy suhteellisen usein osakassopimuksissa. Momentin mukaan tällaiset määräykset voitaisiin tulevaisuudessa ottaa yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen, jolloin ne tulevat yhtiöoikeudellisesti sitoviksi. Määräys voisi sisältää esimerkiksi sen, että osakkeenomistajilla ei ole lainkaan etuoikeutta osakeannissa. Toisaalta 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuusperiaate on otettava huomioon osakkeita annettaessa silloinkin, kun etuoikeutta ei noudateta. Esimerkiksi epäoikeutetun edun tuottaminen joillekin osakkeenomistajille alihintaisella annilla, jolle ei ole osakkeenomistajien yhteisestä edusta johdettavissa olevaa perustetta, on tällöinkin kielletty.

Julkisessa osakeyhtiössä etuoikeutta koskevista säännöksistä ei ehdotuksen mukaan pääsääntöisesti voida yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, mikä seuraa jo pääomadirektiivin 29 artiklan 4 kohdasta. Pääomadirektiivin 29 artiklan 2 kohdan a alakohdan salliminen tavoin ehdotetaan kuitenkin julkisenkin osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voitavan määrätä, että osake, joka yhtiöjärjestyksen mukaan ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoja jaettaessa, ei tuota etuoikeutta osakeannissa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 1 c §:n 3 momentin etuosaketta koskevaa säännöstä. Säännöksen soveltamisala

ei kuitenkaan rajoitu ehdotuksen 3 luvussa tarkoitettuihin äänivallaltaan rajoitettuihin osakkeisiin.

4 §. *Suunnattu osakeanti.* Pykälä sisältää säännökset, jotka koskevat suunnattua osakeantia eli poikkeamista osakkeenomistajan 3 §:ssä säädetystä etuoikeudesta.

Pykälän säännökset koskevat suoranaisesti ainoastaan laissa säädetystä etuoikeudesta poikkeamista. Jos yhtiöjärjestyksessä on 3 §:n 3 momentin nojalla määrätty toisenlaisesta etuoikeudesta, yhtiöjärjestyksen perusteella on ratkaistava myös kysymys etuoikeudesta poikkeamisesta ja sen edellytyksistä. Tulkintavaikeuksien välttämiseksi asiasta on syytä ottaa yhtiöjärjestykseen mahdollisimman selkeät määräykset.

Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan suunnattu osakeanti on sallittu, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Edellytys vastaa asiallisesti sitä, mitä voimassa olevan lain 4 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 2 a §:n 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään uusmerkinnän osalta. Vaatimus korostaa 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yhdenvertaisuusperiaatetta silloin, kun kysymys on osakkeenomistajan etuoikeudesta poikkeamisesta. Tapauskohtaisesti on arvioitava, onko suunnattu osakeanti kokonaisuutena arvioiden osakkeenomistajien yhteisen edun mukainen.

Yhtiön rahoitustarpeen turvaaminen voi edellyttää oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankkimista muilta kuin osakkeenomistajilta. Suunnattua osakeantia voi olla tarpeen käyttää esimerkiksi yrityskauppojen rahoituksessa, kuten osakevaihtotilanteissa, joissa yhtiö hankkii toisen yhtiön osakekannan tarjoamalla sen osakkeenomistajille vastikkeena omia osakkeitaan. Toisaalta on myös yhtiön rahoitukseen välittömästi liittymättömiä tilanteita, joissa etuoikeudesta poikkeaminen voi olla sillä tavoin perusteltua, että painava taloudellinen syy on käsillä. Tällaisia voivat olla erilaiset kannustinjärjestelmät, joissa osakkeita annetaan yhtiön johdolle ja työntekijöille. Asian luonteesta johtuu, että painavaksi taloudelliseksi syyksi katsottavat olosuhteet ovat useammin käsillä suurissa julkisissa yhtiöissä kuin pienissä yhtiöissä. Toisaalta painavana taloudellisena syynä ei koskaan voida pitää osakekaupoista johtuvien

omistussuhteiden muutosten estämistä tai tietyn osakkeenomistajan enemmistöaseman turvaamista.

Yhtiölle osakkeista tulevalla vastikkeella on keskeinen merkitys yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta, koska suunnatun annin alihintaisuus yleensä tuottaa osakkeiden saajille etua niiden osakkeenomistajien kustannuksella, joiden etuoikeudesta poiketaan. Tämän vuoksi momentin toisessa virkkeessä säädetään nimenomaisesti, että suunnatun osakeannin hyväksyttävyyttä arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota merkintähinnan ja osakkeen käyvän hinnan suhteeseen. Mitä enemmän merkintähinta alittaa osakkeen käyvän hinnan, sitä enemmän painavan taloudellisen syyn vaatimus korostuu.

Momentin viimeisessä virkkeessä säädetään, että maksuton suunnattu osakeanti on sallittu vain, jos siihen on yhtiön kannalta ja kaikkien osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy. Säännös korostaa sitä, että tällainen anti voi tulla kysymykseen vain niissä erityistapauksissa, joissa anti näennäisestä vastikkeettomuudestaan huolimatta on kaikkien osakkeenomistajien edun mukainen. Kyseisen kaltainen erityisen painava taloudellinen syy voi olla käsillä, jos osakelajeja yhdistettäessä osakkeenomistajien yhdenvertainen kohtelu toteutetaan suorittamalla kalliimman lajin haltijoille hyvitystä maksuttomien osakkeiden muodossa. Myös eräät osakepalkkioille perustuvat kannustinjärjestelmät voivat olla sellaisia, että maksuttoman annin suuntaamiseen on yhtiön kannalta erityisen painava taloudellinen syy. Yhtiökäytännössä saattaa tulla esiin muitakin näihin rinnastettavia tilanteita. Selvää kuitenkin on, että mahdollisuus maksuttoman osakeannin suuntaamiseen rajoittuu hyvin poikkeuksellisiin tilanteisiin.

Momentissa säädetty etuoikeudesta poikkeamisen edellytykset tulevat sovellettaviksi sekä yhtiökokouksen päättäessä suunnatusta osakeannista että hallituksen päättäessä siitä yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla. Voimassa olevan lain 4 luvun 2 a §:n 2 momentin sekä 3 momentin viimeisen virkkeen säännöksistä poiketen hallituksen oikeutta päättää suunnatusta osakeannista ei ehdotuksessa ole muuten erityisesti rajoitettu

määrällisesti tai sen suhteen, kenelle osakeanti voidaan suunnata. Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että osakkeenomistajia suojaa yhdenvertaisuusperiaate ja sitä korostava painavan tai erityisen painavan taloudellisen syyn vaatimus.

Pykälän 2 *momentti* sisältää erityisiä säännöksiä suunnattua osakeantia koskevasta yhtiökokousmenettelystä. Ensinnäkin osakkeenomistajien suojaksi edellytetään, että jos hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle päättämistä suunnatusta osakeannista tai sellaisesta osakeantivaltuutuksesta, jossa ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää suunnatusta osakeannista, asiasta on mainittava yhtiökokouksutuksessa. Kuten edellä on todettu, hallituksen ehdotuksen sisältöä ei sen sijaan enää muuten ole velvollisuutta esittää kokouksutuksessa, vaan myös osakeannista päätettäessä sovelletaan hallituksen ehdotusten nähtävänä pitämistä ja lähettämistä koskevia yleisiä säännöksiä. Ehdotukseen ei myöskään ole katsottu tarpeelliseksi ottaa voimassa olevan lain 4 luvun 4 a §:n 2 momentin mukaista menettelyä, jossa hallituksen ehdotukseen suunnatussa maksullisessa annissa on liitettävä tilintarkastajan lausunto merkintähinnan määrittämisen perusteista ja etuoikeudesta poikkeamisen syistä, tai muuta sen kaltaista menettelyä. Lausunnot ovat käytännössä jääneet muodollisuuksiksi.

Edelleen momentin mukaan yhtiökokouksen suunnattua osakeantia tai sellaiseen valtuuttamista koskeva päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia. Muita määränemmistövaatimuksia lukuun ei sen sijaan sisälly. Esimerkiksi voimassa olevan lain 4 luvun 6 §:n 2 momenttia vastaavaa määränemmistövaatimusta, joka koskee osakeantivaltuutusta päättää apportiomaisuudella maksettavasta uusmerkinnästä, ei ole katsottu tarpeelliseksi ehdottaa. Ehdotukseen ei sisälly myöskään voimassa olevan lain 4 luvun 12 §:n 2 momentin kaltaista säännöstä eräissä niin sanotuissa sekaemissioissa sovellettavasta erityisestä yhdeksän kymmenesosan määränemmistöstä.

Pykälän 3 *momentti* helpottaa etuoikeusantien käytännön järjestämistä. Sen mukaan suunnattuna osakeantina ei pidetä osakkeenomistajille annettavien merkintäoikeuksien

pyöristämistä alaspäin lähimpään osakkeisiin oikeuttavaan määrään, jos näin antamatta jäävät merkintäoikeudet myydään julkisessa kaupankäynnissä tai julkisella huutokaupalla niihin oikeutettujen lukuun ja varat tilitetään viimeistään merkintäajan päättymistä seuraavan varojen jaon yhteydessä. Säännös korvaa voimassa olevan lain 3 a luvun 16 §:n 1 momentin, mutta sen soveltamisalaa ei ole voimassa olevan lain tapaan rajoitettu arvo-osuusjärjestelmään kuuluviin yhtiöihin. Jotta suunnattua osakeantia koskevat säännökset eivät tulisi sovellettaviksi, momentissa tarkoitettua pyöristäminen menettelyn tarkoituksena tulee olla ainoastaan annin käytännön toteuttamisen helpottaminen. Menettelyä ei ylipääntään saa käyttää väärin omistussuhteiden perusteettomaksi muuttamiseksi yhtiössä. Yhdenvertaisuusperiaatteesta seuraa myös, että merkintäoikeuksien myymisen tulee tapahtua asianomaisten osakkeenomistajien edun mukaisella tavalla. Käytännössä momentissa tarkoitettu menettely tulee kysymykseen lähinnä laajasti omistetuissa yhtiöissä, joissa pyöristysten merkitys omistussuhteisiin on vähäpätöinen verrattuna menettelystä johtuvaan annin toteuttamisen helpottumiseen erityisesti arvo-osuusjärjestelmässä.

Maksullinen osakeanti

Luvun 5—16 § sisältävät erityisesti maksullista osakeantia koskevat säännökset. Lisäksi maksulliseen osakeantiin sovelletaan luvun 1—4 §:n yleisiä säännöksiä.

5 §. Päätöksen sisältö. Pykälässä määritellään maksullista osakeantia koskevan päätöksen vähimmäisisältö. Pykälä koskee sekä yhtiökokouksen tekemää osakeantipäätöstä että hallituksen valtuutuksen nojalla tekemää päätöstä. Pykälän säännökset korvaavat voimassa olevan lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin säännökset.

Pykälän 1 momentti koskee osakeantipäätöksen sisältöä yksinkertaisimmassa tapauksessa eli silloin, kun osakkeiden merkintä tapahtuu niin sanottuna simultaanimerkintänä heti osakeannista päättävässä yhtiökokouksessa tai hallituksen kokouksessa. Tavallisesti merkintä tehdään tällöin kokouspöytäkirjaan, kuten voimassa olevan lain 4 luvun

7 §:n 2 momentissa säädetään.

Momentin 1 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava merkittäväksi annettavien osakkeiden lukumäärä tai enimmäismäärä osakelajeittain. Tarkempikin erittely voi olla päätöksen sisällön kannalta tarpeen, jos samanlaiset osakkeet poikkeavat toisistaan oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan. Myös osakkeiden vähimmäismäärä voidaan mainita, mutta tämä ei ehdotuksen mukaan ole välttämätöntä.

Päätöksessä on myös mainittava, annetaan-ko uusia vai yhtiön hallussa olevia osakkeita. Tällä on merkitystä muun muassa osakkeen merkitsijän osakeoikeuksien alkamisajan kohdan kannalta.

Momentin 2 kohdan mukaan päätöksessä tulee mainita merkintään oikeutetut. Jos yhtiön osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään ja osakkeita annetaan osakkeenomistajille etuoikeuden nojalla, päätöksessä tulee ilmoittaa 4 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu täsmäytyspäivä, joka määrittää oikeuden merkitä osakkeita. Yleisistä varallisuus-oikeudellisista periaatteista seuraa, että osakkeen merkintään oikeutettu voi siirtää merkintäoikeutensa toiselle. Osakeantilipuista ja osakeantitodistuksesta, jotka ovat merkintäoikeuden siirtoa helpottavia arvopapereita, säädetään ehdotuksen 3 luvussa.

Edelleen kohdan mukaan suunnattua osakeantia koskevassa päätöksessä on esitettävä perustelut osakkeenomistajan etuoikeudesta poikkeamiseen oikeuttavalle 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle painavalle taloudelliselle syyllä. Säännös korvaa voimassa olevan lain 4 luvun 4 §:n 1 momentin säännöksen siitä, että selvitys etuoikeudesta poikkeamisen syistä on otettava hallituksen päätösehdotukseen. Koska perustelut kuitenkin on mainittava itse yhtiökokouksen päätöksessä, kuuluvat ne jatkossakin myös hallituksen päätösehdotuksen sisältöön, mikä täyttää pääomadirektiivin 29 artiklan 4 kohdan vaatimuksen. Edelleen perustelut on ehdotuksen mukaan mainittava myös sellaisessa osakeantipäätöksessä, jonka hallitus tekee yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla. Jos osakeantipäätös on vain osaksi delegoitu hallitukselle, perusteleva kuuluu sille elimelle, joka päättää annin suuntaamisesta.

Momentin 3 kohdan mukaan päätöksessä

on mainittava osakkeesta maksettava määrä eli osakkeen merkintähinta. Tällä tarkoitetaan, kuten 2 luvussakin, osakkeesta maksettavaa vastiketta rahamääräisesti ilmaistuna. Tavallisesti merkintähinta ilmaistaan kiinteänä rahamääränä. Kuitenkin riittävää on muu-kin merkintähinnan yksiselitteinen määrittäminen esimerkiksi siten, että merkintähinta on osakkeen tietyn päivän päätöskurssi pörsissä tai tietyllä tavalla laskettu keskikurssi, jolloin hinnan lopullisessa toteamisessa on kysymys vain yhtiökokouksen päätöksen täytäntöönpanosta. Jos hallitukselle annetaan yhtiökokouksen päätöksessä itsenäistä harkintavaltaa merkintähinnan määrittämisessä, tulevat luvun 2 §:n 2 momentin valtuutusta koskevat säännökset sovellettaviksi.

Edelleen päätöksessä on mainittava perustelut merkintähinnan määrittämiselle. Säännös korvaa voimassa olevan lain 4 luvun 4 §:n 1 momentin säännöksen merkintähinnan määrittämisen perusteiden ottamisesta ainoastaan hallituksen päätösehdotukseen vastaavalla tavalla kuin edellä 2 kohdan perusteluissa on todettu osakeannin suuntaamisen perustelemisesta. Merkintähinnalla on säännönmukaisesti keskeinen merkitys osakkeenomistajan aseman kannalta.

Momentin 4 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava myös osakkeiden maksuaika. Ehto voidaan yksinkertaisimmillaan ilmaista siten, että osake maksetaan välittömästi yhtiökokouksessa. Maksuaikaa rajoittaa uusien osakkeiden antamisen osalta käytännössä se, että 14 §:n mukaan osake on ilmoitettava rekisteröitäväksi viiden vuoden kuluessa osakeantipäätöksestä ja vain maksetut osakkeet voidaan rekisteröidä.

Pykälän 2 momentissa säädetään päätöksen sisällöstä silloin, kun kaikki merkintään oikeutetut eivät merkitse osakkeitaan osakeannista päättävässä kokouksessa eli kun merkintä toteutetaan niin sanottuna suksessiivimerkintänä. Momentin 1 kohdan mukaan päätöksessä on tällöin 1 momentissa säädetyn lisäksi mainittava osakkeiden merkintäaika. Merkintäajan määrittämisestä rajoittaa käytännössä se, että 14 §:ssä säädetään osakkeiden ilmoittamisesta rekisteröitäväksi viiden vuoden määräajassa. Edelleen momentin 2 kohdan mukaan muuta kuin suunnattua osakeantia koskevassa päätöksessä on mai-

nittava aika, jona merkintäetuoikeutta tulee käyttää.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu aika ei koskaan pääty ennen kuin kaksi viikkoa on kulunut merkintäajan alkamisesta. Julkisia osakeyhtiötä koskee lisäksi pääomadirektiivin 29 artiklan 3 kohdan mukainen vaatimus siitä, että ajan tulee olla vähintään kaksi viikkoa osakeantipäätöksen rekisteröimisestä. Jos aika päätöksen mukaan päättyy aiemmin kuin momentissa säädetään, päätöksen sijasta noudatetaan siis mainittuja pakottavia säännöksiä. Momentin säännökset vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun 2 §:n 3 momenttia sanamuodollisia täsmennyksiä lukuun ottamatta.

Toisin kuin voimassa olevan osakeyhtiölain 4 luvun 5 §:n 1 momentissa, ehdotuksessa ei edellytetä, että osakeantipäätöksessä mainitaan eräistä osakkeita koskevista yhtiöjärjestysmääräyksistä, koska merkitsijän on mahdollista muutenkin saada niistä selko. Ehdotuksessa ei myöskään edellytetä, että päätökseen välttämättä sisältyy erityisiä määräyksiä ali- ja ylimerkintätilanteiden varalta. Jos osakeannin ehdot ovat sellaiset, että alitai ylimerkintätilanne voi syntyä, tätä koskevien määräysten ottaminen päätökseen on tietenkin perusteltua. Alimerkintää on käsitelty jo edellä 3 §:n perusteluissa. Jos ylimerkintätilanteen varalta ei ole otettu osakeantipäätökseen erityisiä määräyksiä, hallitus päättää merkintöjen hyväksymisestä kuten yleensäkin.

6 §. Merkintähinta. Pykälän 1 momentti sisältää olettamasaännön, jonka mukaan yhtiölle uudesta osakkeesta maksettava määrä eli merkintähinta merkitään osakepääoman korotukseksi. Säännös heijastaa ehdotuksen keskeistä uudistusta, siirtymistä aidosti nimellisarvottomaan järjestelmään ja sitä kautta osakeoikeuksien ja sijoitetun pääoman välisen yhteyden katkaisemista myös muodollisesti. Osakepääoman korotuksesta säädetään ehdotuksen 11 luvussa. Nykyinen sääntely ja yhtiökäytäntö huomioon ottaen käsillä olevan luvun säännökset on kuitenkin laadittu siten, että jos uuden osakkeen merkintähinnalla korotetaan osakepääomaa, käytännössä tarvittavat oikeusohjeet löytyvät käsillä olevasta luvusta.

Momentin olettamasaännös vastaa asialli-

sesti voimassa olevan lain pakottavia säännöksiä vastikkeen merkitsemisestä osakepääomaan ja ylikurssirahastoon. Ehdotuksen mukaan osakepääomaan merkitseminen ei siis kuitenkaan ole pakollista, vaan osakeantipäätöksessä voidaan määrätä, että merkintähinta kokonaan tai osittain merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Tätä koskevia määräyksiä voidaan ottaa myös yhtiöjärjestykseen. Lisäksi momentissa on otettu huomioon, että kirjanpitolaissa saatetaan kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti edellyttää eräiden lunastusehtoisten osakkeiden merkintähinnan merkitsemistä taaseessa vieraaseen pääomaan.

Jos osakkeelle on yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo, huomioon on lisäksi otettava 3 luvun 5 §:n säännökset nimellisarvosta. Toisin sanoen nimellisarvoa koskeva yhtiöjärjestyksessä määrätty rajoittaa yhtiön toimintavapautta kysymyksessä olevassa tilanteessa siten, että uusia osakkeita annettaessa osakepääomaa on aina korotettava vähintään osakkeiden nimellisarvon määrällä.

Pykälän 2 momentti sisältää yhtiön hallusta luovutettavien omien osakkeiden osalta päinvastaisen olettasäännöksen, jonka mukaan osakkeesta maksettava määrä tässä tapauksessa merkitään lähtökohtaisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Osakeantipäätöksessä voidaan kuitenkin määrätä, että kyseisellä määrällä tai sen osalla korotetaan osakepääomaa, jolloin korotus on ilmoitettava erikseen rekisteröitäväksi 11 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Myös silloin, kun luovutetaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, on otettava huomioon, että kirjanpitoa koskevat säännökset saattavat edellyttää kirjausta vieraaseen pääomaan.

7 §. Päätöksen rekisteröiminen. Pykälän 1 momentin mukaan maksullista osakeantia koskeva päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Rekisteröintivelvollisuus seuraa julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 25 artiklan 1 kohdasta. Koska osakkeiden rekisteröintiä voi ehdotuksen 14 §:n 2 momentin mukaan olla pitkä, vastaava velvollisuus on katsottu aiheelliseksi asettaa myös yksityisille osakeyhtiöille. Kuukauden määräaika kuitenkin sallii sen, että yksinkertai-

simmissa tapauksissa kaikki osakeantia koskevat toimet voidaan ilmoittaa rekisteriin yhdellä kertaa. Toisaalta ilmoitus on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä. Aiheeton viivytys tai kuukauden määräajan ylittyminen ei, toisin kuin 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräajan ylittyminen, johda annin raukeamiseen, mutta se voi johtaa esimerkiksi hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuuteen ehdotuksen 22 luvun 1 §:n säännösten nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan jos ilmenee, että osakkeita annetaan päätöksen mukaista enimmäismäärää vähäisempi määrä, tätä koskeva muutos voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi. Näin voi olla silloin, kun osakkeita jää päätöksen mukaisessa määräajassa merkitsemättä tai niitä mitätöidään maksamattomina. Toisin kuin kaupparekisterilain 14 §:n mukaan, yhtiöllä on tässä tilanteessa harkintavalta sen suhteen, ilmoitetaanko asiantilan muutos rekisteröitäväksi. Ilmoituksen tarpeellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon yhtiön etu siten kuin ehdotuksen 1 luvun 8 §:ssä säädetään. Asiaa koskevien rekisteritietojen ajantasaisuus on sinänsä yhtiön edun mukaista. Varsinkin kun osakeantipäätöksen nojalla annettavien osakkeiden määrä muuten olisi avoimena pitkän ajan, erillisen ilmoituksen tekeminen asiasta on perusteltua. Myös esimerkiksi luvun 14 §:n mukaisen osakkeiden rekisteröitäväksi ilmoittamisen yhteydessä voidaan ilmoittaa, että kyseinen osake-erä on viimeinen, joka osakeantipäätöksen nojalla rekisteröidään, vaikkei päätöksen mukainen annettavien osakkeiden enimmäismäärä olekaan täyttynyt.

Momentin erityissäännös koskee sanamuotonsa mukaisesti ainoastaan tilanteita, joissa osakkeita käsillä olevan tiedon valossa annetaan, mutta määrä jää antipäätöksen mukaista enimmäismäärää vähäisemmäksi. Jos osakeantipäätös raukeaa kokonaisuudessaan esimerkiksi siksi, ettei päätöksessä asetettu annettavien osakkeiden vähimmäismäärä tule merkityksi, raukeamisesta on viivytyksettä tehtävä rekisteri-ilmoitus niin kuin kaupparekisterilain 14 §:ssä säädetään.

8 §. Osakkeenomistajan oikeus saada tietoja. Pykälässä säädetään yhtiön velvollisuudesta ilmoittaa osakeantipäätöksestä sellaiselle osakkeenomistajalle, jolla päätöksen

mukaan on oikeus osakkeiden merkintään. Säännösten tarkoituksena on estää erityisesti vähemmistöosakkeenomistajan oikeuden tyhjäksi tekeminen siten, että osakkeenomistaja ei saa tietoa päätöksestä eikä siten voi käyttää ajoissa oikeuttaan. Lisäksi säädetään osakkeenomistajille annettavasta taloudellisesta informaatiosta. Säännökset korvaavat voimassa olevan lain 4 luvun 5 §:n 2 ja 3 momentin sekä osittain 7 §:n 1 momentin säännökset.

Pykälän säännökset koskevat ainoastaan suksessiivimerkintää. Simultaanimerkintään, jossa kaikki merkintään oikeutetut ovat paikalla ja merkitsevät osakkeensa, ei liity sen tyyppisiä kysymyksiä, että merkintään oikeutetun osakkeenomistajan tiedonsaantioikeuden erityinen sääntelemineen laissa olisi tarpeen.

Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan merkintään oikeutetulle osakkeenomistajalle on ennen merkintääjan alkamista ilmoitettava osakeantipäätöksestä samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Samalla on ilmoitettava, kuinka ja missä ajassa osakkeenomistajan on toimittava käyttääkseen oikeuttaan. Säännöksen tarkoituksena on turvata kunkin merkintään oikeutetun osakkeenomistajan tosiasiallinen mahdollisuus osallistua merkintään. Jos eri merkintäajaksi koskee osakeantipäätöksen mukaan eri merkintäaika, ilmoitusvelvollisuuden ajankohtaa arvioidaan erikseen kunkin osalta. Päätettäessä merkintäajasta on tietenkin noudatettava yhdenvertaisuusperiaatetta.

Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain tulkinnanvaraista säännöstä siitä, että merkintäaika ei ala kulua ennen ilmoituksen tekemistä. Ilmoittamisen laiminlyönnistä voi ehdotuksen mukaan seurata vahingonkorvausvelvollisuus 22 luvun 1 §:n nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädetään sanottuun ilmoitusvelvollisuuteen eräitä poikkeuksia. Momentin 1 kohdan mukaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos vastaavat tiedot sisältyvät osakeannista päätävän yhtiökokouksen kokoukseen. Vaikka yhtiökokouksessa ei ehdotuksen mukaan enää olekaan pakko selostaa hallituksen päätösehdotuksen pääasiallista sisältöä, halluttaessa voidaan kuitenkin menetellä nykyiseen tapaan siten, että 1 momentissa mainitut

tiedot sisällytetään ehdollisina yhtiökokoukseen. Jos yhtiökokouksen päätös tältä osin vastaa yhtiökokouksessa esitettyä ja tiedot pitävät muutenkin paikkansa, ei erillinen jälki-ilmoitus merkintään oikeutetuille osakkeenomistajille ole tarpeen. Vastaavasti jos tiedot ovat saatavilla osakeannista päätävässä kokouksessa, jossa osakkeenomistaja on paikalla, osakkeenomistajalle ei ole tarpeen toimittaa erillistä ilmoitusta. Edelleen momentin 2 kohdan mukaan ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos vastaavat tiedot julkistetaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun tarkoittamalla tavalla. Julkistamisella on käytännössä ymmärretty sitä, että yhtiö saattaa osakeantia koskevan informaation yleisön tietoon osaketta koskevan julkisen kaupankäynnin järjestäjän, kuten arvopaperipörssin, ja keskeisten tiedotusvälineiden välityksellä.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettun osakkeenomistajan saatavilla on merkintääjan pidettävä osakeantipäätös ja 5 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitettun yhtiön taloudellista asemaa koskevat asiakirjat. Erityisesti vähemmistöosakkeenomistajien suojaamiseksi siis edellytetään, että merkintään oikeutetun osakkeenomistajan on jatkosakin voitava suksessiivimerkinnässä tutustua paljolti nykyisiä merkintälistan liitteitä vastaaviin asiakirjoihin, vaikka merkintälistasta ehdotetaan jäljempänä 9 §:n perusteissa esitettävällä tavalla luovuttavaksi. Asiakirjat on pidettävä tosiasiallisesti merkintäajaksi saatavilla siihen soveltuvaan paikassa. Jos esimerkiksi merkintä voidaan tehdä internetissä, asiakirjat on pääsääntöisesti pidettävä nähtävillä siellä. Jos merkintä voidaan tehdä tietyssä paikassa kuten pankin konttorissa, jäljennökset asiakirjoista on tavallisesti pidettävä tässä paikassa. Säännöksen rikkomisen seuraamuksena voi tulla kysymykseen lähinnä vahingonkorvausvelvollisuus 22 luvun 1 §:n nojalla. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos on julkistettu arvopaperimarkkinalain 2 luvussa tarkoitettu esite, josta vastaavat tiedot ilmenevät. Tällöin sijoittaja saa riittävät tiedot esitteestä, johon hänen on voitava tutustua muun muassa merkintäpaikoissa.

9 §. Merkintä. Osakkeiden merkinnän muotovaatimusta ehdotetaan huomattavasti lievennettäväksi. Voimassa olevan lain 4 lu-

vun 7 §:n mukaan merkintä on tehtävä, jos sitä ei tehdä suoraan yhtiökokouksen pöytäkirjaan, merkintälistaan, jonka muoto ja sisältö on tarkkaan säännelty. Yhtiö ei voi vedota muotovirheelliseen merkintään, jos merkitsijä ilmoittaa virheestä rekisteriviranomaiselle ennen annin rekisteröimistä. Lisäksi arvo-osuusjärjestelmässä on voimassa olevan lain 3 a luvun 17 §:n nojalla sallittu maksamalla tapahtuva merkintä.

Ehdotettavan pykälän mukaan merkintöjen tulee tapahtua todisteellisesti. Merkinnästä olisi käytävä ilmi merkitsijä, mihin osakeantipäätökseen merkintä perustuu ja merkinnän kohteena olevat osakkeet. Todisteellisuusvaatimus ei olisi varsinainen muutosäännös vaan ohje, jonka tarkoituksena on lähinnä todistelun helpottaminen. Vaatimuksella voi olla merkitystä todistustaakan jaon kannalta arvioitaessa, onko merkintä tapahtunut. Toisaalta säännöksellä voi olla merkitystä myös arvioitaessa yhtiön johdon vastuuta sen suhteen, onko osakeantipäätöksen täytäntöönpano toteutettu asianmukaisella tavalla.

Osakeantipäätökseen voidaan ottaa tarkempia määräyksiä siitä, miten merkinnän tulee tapahtua. Myös hallitus voi päätöstä täytäntöön pannaessa antaa tästä tarkempia määräyksiä. Yleensä määräykset ovat myös tarpeen, jollei merkintä tapahdu simultaanimerkintänä. Tyypillinen tapa julkisissa osakeyhtiöissä lienee jatkossakin merkinnän toteuttaminen esimerkiksi rahalaitosten konttoreissa nykyisen merkintälistan kaltaista asiakirjaa käyttäen. Merkintä voidaan myös määrätä tehtäväksi esimerkiksi tarkoitukseen soveltuvan internet-palvelun välityksellä tai nykyisen lain 3 a luvun 17 §:ää vastaavalla tavalla maksamalla merkintähinta pankkitilille. Maksamalla tapahtuvassa merkinnässä eri osakeantipäätöksiä ja eri osakelajeja varten voidaan esimerkiksi osoittaa eri tilit, joille maksu suoritetaan. Merkittyjen osakkeiden määrä voidaan tällöin yleensä selvittää jakamalla kunkin merkitsijän maksama määrä merkintähinnalla. Jos maksettu määrä ei ole jaollinen merkintähinnalla, murto-osaista maksua ei yleensä voida pitää merkintänä, ellei osakeantipäätöksessä ole tästä poikkeavia määräyksiä.

Muotovaatimuksen olennaisesta lieventämisestä johtuen ehdotukseen ei ole katsottu

tarpeelliseksi ottaa muun muassa voimassa olevan lain 7 luvun 7 §:n 2 momenttia vastaavaa poikkeusta, jonka mukaan merkinnän muotoa koskevia vaatimuksia ei sovelleta, kun yhtiö luovuttaa omia osakkeitaan julkisen kaupankäynnin kautta.

Merkintä on merkitsijän tahdonilmaisu, jonka lopullinen vaikutus riippuu osakeantiehdoista ja yhtiön toiminnasta. Lähtökohteisesti hallitus päättää merkintöjen hyväksymisestä, joskin osakeantiehdoissa voidaan myös esimerkiksi määrätä, että yhtiö hyväksyy kaikki merkintäehtojen mukaisesti tehdyt merkinnät. Merkintöjen hyväksymisestä päättäessään hallituksen tulee ottaa huomioon 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuusperiaate ja 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettu yhtiön etu. Lisäksi yhdenvertaisuusperiaatetta vastaavat periaatteet voivat aiempaan esitetyin tavoin tulla sovellettaviksi muihin merkitsijöihin kuin osakkeenomistajiin. Esimerkiksi ylimerkintätilanteessa hallituksella on lähtökohteisesti velvollisuus kohdella merkitsijöitä tasapuolisesti, vaikka nämä eivät ennestään olisikaan yhtiön osakkeenomistajia.

10 §. Merkintähintasaaminen. Pykälän 1 momentin säännökset siitä, että yhtiö ei saa luovuttaa eikä pantata merkintähintasaamista, joka kuitenkin yhtiön konkurssissa kuuluu konkurssipesään, vastaavat voimassa olevan lain 2 luvun 11 §:n 3 momentin ja 4 luvun 12 §:n 1 momentin säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jollei osakeantipäätöksessä ole toisin määrätty, merkintähinta voidaan kuitata yhtiöltä olevalla saatavalla ainoastaan yhtiön hallituksen suostumuksella. Ehdotettu sääntely vastaa pääosin voimassa olevan lain 2 luvun 11 §:n 2 momentin sekä 4 luvun 6 §:n ja 12 §:n 1 momentin nojalla noudatettavia säännöksiä. Momenttiin ei kuitenkaan ehdoteta nykyisen kaltaista erityissäännöstä yhtiön velkojien edun huomioon ottamisesta. Hallituksen on suostumuksen antamisesta päättäessään normaaliin tapaan arvioitava, onko kuittaus yhtiön edun mukainen. Jos yhtiön velan syntyperusteella on osakemerkintään sellainen kytkentä, jota tarkoitetaan 12 §:n 3 momentissa, sovelletaan apportiomaisuutta koskevia säännöksiä.

Perustamista koskevaan 2 lukuun ei voi-

massa olevasta laista poiketen ehdoteta vastaavia säännöksiä, koska yhtiö ei voi tehdä oikeustoimia eikä sillä voi olla velkaa ennen rekisteröintiä, joka puolestaan edellyttää, että osakkeet on maksettu.

11 §. Rahamaksu. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rahassa suoritettavan merkintähinnan maksutavasta vastaavalla tavalla kuin perustamista koskevan 2 luvun 5 §:ssä.

12 §. Apportti. Pykälään ehdotetaan otettavaksi apporttiomaisuudella suoritettavasta maksusta paljonni vastaavat säännökset kuin perustamista koskevaan 2 luvun 6 §:ään.

Pykälän 1 momentin säännökset vastaavat 2 luvun 6 §:n 1 momentin säännöksiä. Omaisuudella tulee siten osakeannissakin olla luovutushetkellä maksua vastaava arvo yhtiölle. Koska ajan kulumiseen liittyy riski omaisuuden arvon muuttumisesta, merkintä- ja maksuaikojen määrittäminen kovin pitkäksi ei välttämättä ole apporttimaksua käytettäessä mielekästä.

Pykälän 2 momentissa säädetään apporttietiedon mainitsemisesta osakeantipäätöksessä samoin kuin selvityksestä, jossa yksilöidään apporttiomaisuus sekä selvitetään sen arvostamiseen vaikuttavat seikat ja arvostamisessa noudatetut menetelmät. Selvitys vastaa sisällöltään perustamissopimukseen 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan otettavaa selvitystä.

Apporttietiedossa on yleensä syytä mainita, ketä ehto koskee. Jos tästä ei ole mainintaa, ehdon on lähtökohtaisesti tulkittava koskevan kaikkia merkitsijöitä.

Momentin mukaan seuraamus asianomaisten muotovaatimusten laiminlyömisestä vastaa 2 luvun 6 §:n 2 momentin seuraamusta siitä, että apporttietoa ja selvitystä ei oteta perustamissopimukseen.

Pykälän 3 momentin säännös vastaa puolestaan 2 luvun 6 §:n 3 momentin säännöstä. Osakeannissa säännös voi tulla sovellettavaksi sekä niin sanottuun esiapporttiin että jälkiapporttiin.

13 §. Maksuviivästyksen seuraamukset. Pykälän säännökset niin sanotusta kadusoinnimenettelystä sekä tähän liittyvästä vahingonkorvauksesta ovat asiallisesti lähes yhdenmukaiset sen kanssa, mitä ehdotuksen 2 luvun 7 §:ssä perustamisen osalta säädetään. Uusia osakkeita annettaessa hallitus voi

kuitenkin myös erikseen mitätöidä maksamattoman uuden osakkeen, jos se on yhtiön edun mukaista. Toisaalta luvun 14 §:stä seuraa, että jos osaketta ei makseta viiden vuoden kuluessa osakeantipäätöksestä tai osakeantipäätöksessä määrättyssä lyhyemmässä ajassa, osaketta ei enää voida ilmoittaa rekisteröitäväksi ja osakeanti näin ollen raukeaa ainakin kyseisen osakkeen osalta.

14 §. Uusien osakkeiden rekisteröiminen. Pykälän säännökset uusien osakkeiden rekisteröimisestä korvaavat voimassa olevan osakeyhtiölain 4 luvun 8 a §:n säännökset.

Pykälän 1 momentissa säädetään, vastavasti kuin voimassa olevassa laissa, että uudet osakkeet on maksettava kokonaisuudessaan, ennen kuin ne voidaan ilmoittaa rekisteröitäviksi. Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan 4 luvun 8 a §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä vastaavaa nimenomaista säännöstä siitä, että maksun tulee olla yhtiön omistuksessa ja hallinnassa, koska se, milloin maksun katsotaan tulleen yhtiölle, riippuu osakeantipäätöksen ehdoista ja esineoikeuden säännöistä. Muutosta käsitellään myös 2 luvun 8 §:n perusteluissa.

Rekisteri-ilmoituksen edellytyksenä on myös muiden merkintäehtojen täytyminen. Jos osakeantipäätöksessä on määrätty annettaville osakkeille kiinteä määrä tai vähimmäismäärä, rekisteröinti on mahdollinen vasta sen tultua merkityksi ja maksetuksi.

Mainittujen edellytysten täytyessä osakkeet on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheutonta viivytystä ja tarvittaessa useammassa erässä. Viimeksi mainittu voi olla tarpeen esimerkiksi, kun osakkeiden maksaminen tapahtuu eri aikoina. Asiaa arvioitaessa on, kuten voimassa olevan lainkin mukaan, kiinnitettävä huomiota toisaalta osakkeenomistajien oikeuksiin ja toisaalta yhtiölle ilmoittamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi pidempiaikaisia osakeanteja silmällä pitäen ehdotetaan säädettäväksi, että sen jälkeen, kun vuosi on kulunut merkintäajan alkamisesta, ilmoitus on tehtävä ainakin viivymättä jokaisen tilikauden päättymisen jälkeen. Jos ilmoitettavaa ei tilikauden päättyessä ole, ei ilmoitusta luonnollisesti tarvitse tehdä.

Nykyiseen tapaan osakkeet voitaisiin ilmoittaa rekisteröitäväksi, vaikka aiemmin

tehdyn osakeantipäätöksen perusteella annettuja osakkeita ei olisikaan vielä rekisteröity. Tästä ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa ehdotukseen nimenomaista säännöstä.

Momentin viimeisen virkkeen mukaan uusia osakkeita rekisteröitäväksi ilmoitettaessa on samalla ilmoitettava rekisteröitäväksi mahdollinen kyseisten osakkeiden merkintähintaan perustuva osakepääoman korotus. Luvun 6 §:n 1 momentin mukaan uuden osakkeen merkintähinta käytetään lähtökohtaisesti osakepääoman korotukseen, vaikka se ei nimellisarvottomassa järjestelmässä ole osaksikaan välttämätöntä.

Pykälän 2 momentti sisältää ehdottoman määräajan, jonka mukaan rekisteri-ilmoitus on tehtävä viimeistään viiden vuoden kuluessa osakeantipäätöksestä. Kuten momentissa selvytyden vuoksi nimenomaisesti todetaan, osakeantipäätöksessä voidaan määrätä lyhyemmästäkin määräajasta. Tällaisia määräyksiä voidaan ottaa myös yhtiöjärjestykseen. Sen sijaan määräajan pidentäminen ei ole mahdollista.

Luvun muista määräajoista poiketen tämän määräajan ylitys johtaa toimen raukeamiseen, eli jos ilmoitus tehdään tätä myöhemmin, rekisteröinti on evättävä. Jos saman osakeantipäätöksen nojalla on aikaisemmin rekisteröity yksi tai useampi erä osakkeita, mutta kaikkia osakkeita ei esimerkiksi maksulaiminlyöntien vuoksi voida rekisteröidä kyseisessä viiden vuoden määräajassa, ei tästä kuitenkaan aiheudu koko osakeannin raukeamista, vaan anti raukeaa ainoastaan niiden osakkeiden osalta, jotka jäävät rekisteröimättä.

Osakeannin rautessa yleisistä periaatteista seuraa, että osakkeista mahdollisesti suoritettu vastike on palautettava. Samoin yleisistä periaatteista seuraa, että osakeannin toteutumista edellyttäneet toimet, esimerkiksi päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, raukeavat.

Pykälän 3 ja 4 momentin säännökset rekisteri-ilmoituksen liitteistä vastaavat asiallisesti ehdotuksen 2 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentin perustamista koskevia säännöksiä. Apporttiomaisuutta koskeva 4 momentissa tarkoitettu selvitys sisältyy edeltä ilmenevin tavoin osakeantipäätökseen.

Ehdotettu pykälä ei koske yhtiön hallussa olevia omia osakkeita luovuttamalla toteutet-

tavaa osakeantia, koska tällaiset osakkeet on rekisteröity jo aiemmin.

15 §. Rekisteröimisen oikeusvaikutukset. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että uusi osake tuottaa osakkeenomistajan oikeudet rekisteröinnistä alkaen, jollei osakeantipäätöksessä määrätä myöhäisemmästä ajankohdasta. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 4 luvun 10 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan perustamista koskevan 2 luvun 9 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä vetoamisesta osakemerkintään liittyviin ehtoihin. Merkintään voidaan sinänsä liittää erilaisia ehtoja. Voimassa olevasta laista poiketen ehtoon vetoamisen edellytykseksi ei ehdoteta, että ehto on mainittu osakeantipäätöksessä. Hallituksen tulisi kuitenkin vastaanottaessaan ehdollisia merkintöjä ottaa huomioon ehdotuksen 1 luvun 7 §:n tarkoittama yhdenvertaisuusperiaate. Se, voiko merkitsijä vapautua merkinnästä vetoamalla ehdon täyttymättömyyteen, ratkaistaisiin lähtökohtaisesti yleisten oikeustoimiopillisten periaatteiden mukaisesti. Kaupparekisterimerkintään luottavien sivulisten suojaksi ehdotetaan joka tapauksessa edelleen säädettäväksi, ettei ehdon toteutumatta jäämiseen voida vedota merkinnästä vapautumisen perusteena enää osakkeen rekisteröimisen jälkeen.

16 §. Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiön hallussa olevia omia osakkeita annettaessa osaketta ei saa luovuttaa ennen luovutuksen maksamista. Tällaisen osakkeen merkitsijä eli luovutuksensaaja saa siis osakkeenomistajan oikeudet aikaisintaan luovutuksesta suoritettavan merkintähinnan tultua maksetuksi. Osakekirjan hallintaa ei saa luovuttaa eikä arvo-osuutta siirtää luovutuksensaajalle ennen mainittua ajankohtaa. Osakeantipäätöksessä voidaan tietenkin määrätä myös myöhemmästä luovutusajankohdasta. Pykälä vastaa osittain voimassa olevan lain 7 luvun 7 §:n 3 momentin säännöstä. Pykälän säännökset ovat kuitenkin viimeksi mainittua voimassa olevan lain säännöstä täsmällisempiä, minkä lisäksi arvo-osuudet on pykälässä otettu nimenomai-

sesti huomioon.

Maksuton osakeanti

Luvun 17—20 § sisältäisivät erityisesti maksutonta osakeantia koskevat säännökset. Tämän lisäksi myös maksuttomaan osakeantiin sovellettaisiin luvun 1—4 §:n yleisiä säännöksiä.

17 §. Päätöksen sisältö. Pykälän 1 kohdan mukaan maksutonta osakeantia koskevassa päätöksessä on ensinnäkin mainittava annettavien osakkeiden lukumäärä osakelajeittain. Tarkempikin erittely voi olla päätöksen sisällön kannalta tarpeen, jos samanlaiset osakkeet poikkeavat toisistaan oikeuksiltaan ja velvollisuuksiltaan. Koska maksutta voidaan antaa paitsi uusia myös yhtiön hallussa olevia osakkeita, päätöksessä on myös mainittava, kumpia annetaan. Kuten edellä on todettu, tällä on merkitystä muun muassa osakeoikeuksien alkamisajankohdan kannalta.

Pykälän 2 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava ne, joilla on oikeus saada osakkeita, koska ehdotuksen mukaan maksuton anti voidaan toteuttaa myös suunnattuna osakeantina. Edelleen maksuttoman osakeannin suuntaaminen on perusteltava vastaavalla tavalla kuin maksullisen osakeannin suuntaaminen. Kuten 4 §:n 1 momentista ja sen perusteluista ilmenee, maksuttoman osakeannin suuntaaminen voi tulla kysymykseen vain aivan poikkeuksellisesti.

Koska maksuttomaan osakeantiin ei nimellisarvottomassa järjestelmässä tarvitse liittyä eikä lähtökohtaisesti myöskään liity osakepääoman korotusta, säännöksiä siitä ei ehdoteta käsillä olevaan lukuun. Jos maksuttomaan osakeantiin halutaan yhdistää rahastosiirto muusta omasta pääomasta osakepääomaan, sovelletaan siltä osin ehdotuksen 11 luvun rahastokorotusta koskevia säännöksiä. Sellaisessa yhtiössä, jonka osakkeille on 3 luvun 5 §:n mukaisesti yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo, maksuttomaan osakeantiin on kuitenkin aina yhdistettävä vähintään nimellisarvojen määräinen osakepääoman korotus niin kuin sanotun pykälän 3 momentissa säädetään.

18 §. Rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset. Pykälään ehdotetaan rekisteröimistä ja sen oikeusvaikutuksista säännöksiä,

jotka asiallisesti vastaavat voimassa olevan lain 4 luvun 13 §:n 3 momentin säännöksiä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin maksuttoman osakeannin suuntaamista koskevasta tilintarkastajan lausunnosta.

Pykälän 1 momentin mukaan maksuton osakeanti on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä osakeantipäätöksen jälkeen. Toisin kuin maksullisessa osakeannissa, osakeantipäätöksen ja osakkeiden rekisteröinti tapahtuu yhdellä kertaa, koska osakkeiden antaminen ei ole riippuvainen osakkeiden merkinnästä ja maksamisesta. Rekisteri-ilmoitus on tehtävä välittömästi. Viivyttely ilmoituksen tekemisessä voi johtaa esimerkiksi vahingonkorvausvastuuseen 22 luvun 1 §:n nojalla. Osakkeenomistajien suojaksi edellytetään, että ilmoitukseen suunnatussa maksuttomassa osakeannissa liitetään hyväksytyt tilintarkastajan lausunto etuoikeudesta poikkeamisen perusteluista.

Pykälän 2 momentin mukaan osakeoikeuksien syntymiseen sovelletaan vastaavia sääntöjä kuin maksullisessa osakeannissa 15 §:n 1 momentin mukaan.

19 §. Osakkeen menettäminen. Pykälään ehdotetaan voimassa olevan lain 4 luvun 14 §:ään verrattuna olennaisesti yksinkertaisempia säännöksiä osakkeen saajan passiivisuuteen perustuvasta osakkeiden menettämisestä.

Voimassa olevassa laissa edellytetään erityistä virallisessa lehdessä julkaistavaa kehoitusta osakkeisiin oikeutetuille viiden vuoden kuluttua rahastoantipäätöksestä ennen kuin osake voidaan julistaa menetetyksi. Tämän lisäksi voimassa olevassa laissa sallitaan tällaisten osakkeiden myyminen ainoastaan julkisessa kaupankäynnissä tai huutokaupassa. Lisäksi myynnistä saadut varat on säilytettävä neljän vuoden ajan ennen kuin ne lankeavat yhtiölle.

Ehdotuksen mukaan menettelyä yksinkertaistetaan poistamalla kehoitusmenettely ja korvaamalla osakkeiden myyntiä koskevat erityissäännökset yleisillä omia osakkeita koskevilla säännöksillä. Vastaavasti menettämisseuraamuksen aikaraja ehdotetaan pidentettäväksi kymmeneen vuoteen, jolloin osakkeenomistajalla on paljolti voimassa olevaa lakia vastaava aika vaatia osakkeita ennen lopullista menettämisseuraamusta.

Menettämisseuraamuksesta päättää yhtiökokous.

Menettämisseuraamusta sovelletaan vain, jos osakkeen saaminen edellyttää saajalta erityisiä toimia, kuten osakekirjan tai osakeantilipun esittämistä. Koska arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet kirjataan, sikäli kuin se on mahdollista eikä osakeannin ehdoissa ole toisin määrätty, suoraan niihin oikeutettujen arvo-osuustileille, menettämisseuraamus ei yleensä tule sovellettavaksi tällaisiin osakkeisiin. Vastaavasti muussa osakekirjattomassa yhtiössä, jossa annetut osakkeet kirjataan suoraan osake- ja osakasluetteloihin, menettämisseuraamus voi tulla sovellettavaksi vain poikkeustapauksissa.

20 §. Maksuton osakeanti yhtiölle. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan sallittavaksi maksuton osakeanti yhtiölle itselleen siten, että osakeannissa rekisteröitäviin uusiin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Yhtiön kannalta voi olla käytännöllistä, että sillä on hallussaan jo rekisteröityjä omia osakkeitaan esimerkiksi silloin, kun niitä käytetään vastikkeena yrityskaupassa. Ehdotus merkitsee sitä, että omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen eivät enää olisi ainoita keinoja hankkia yhtiölle valmiiksi rekisteröityjä osakkeita. Pykälässä tarkoitettu menettely ei ole yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta samalla tavalla ongelmallinen kuin voi olla omien osakkeiden ostaminen osakkeenomistajilta, jossa on kysymys varojen jakamisesta yhtiöstä.

Pykälässä tarkoitettu menettely ei vaikuta osakkeenomistajien suhteellisiin asemiin yhtiössä, minkä vuoksi pykälässä säädetään, etteivät suunnattua osakeantia koskevat säännökset tule tällaiseen osakeantiin sovellettaviksi. Kun omia osakkeita luovutetaan edelleen, sovelletaan osakeantia koskevia säännöksiä, jolloin osakkeenomistajia suojaavat muun muassa etuoikeutta ja siitä poikkeamista koskevat luvun 3 ja 4 §:n säännökset.

Vaikka uusi osake 18 §:n 2 momentin mukaan tuottaa osakkeenomistajan oikeudet pääsääntöisesti osakkeen rekisteröinnistä lukien, yhtiötä itseään ei 3 luvun 2 §:n 3 momentista ilmenevällä tavalla pidetä osakkeenomistajana, jonka hallussa ollessaan

osakkeet tuottaisivat oikeuksia yhtiössä, esimerkiksi oikeutta osinkoon tai oikeutta saada osakkeita osakeannissa. Kyseisen yleisen periaatteen ilmauksia ovat myös säännökset ehdotuksen 5 luvun 9 §:ssä, 16 luvun 16 §:n 3 momentissa ja 17 luvun 16 §:n 3 momentissa.

Koska pykälän tarkoittamassa osakeannissa osakkeita ei merkitä eikä niistä makseta vastiketta, ehdotetun 15 luvun 14 §:n mukainen pääomadirektiivin 18 artiklasta johtuva kielto merkitä omia osakkeita sekä mainituissa pykälässä säädetyt seuraukset kiellon vastaisesta osakemerkinnästä eivät koske tässä tarkoitettua antia. Maksuton osakeanti yhtiölle itselleen ei vaaranna yhtiön taseen yhtiön tilasta antaman kuvan oikeellisuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan julkinen osakeyhtiö ei kuitenkaan voisi päättää 1 momentissa tarkoitettua osakeannista siten, että yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevien omien osakkeiden yhteenlaskettu määrä olisi 15 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla yli yksi kymmenesosa kaikista osakkeista. Momentin tarkoituksena on estää julkista yhtiötä käyttämästä 1 momentissa tarkoitettua vastikkeetonta osakeantia niiden 15 luvun säännösten kiertämiseen, jotka rajoittavat yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden määrää.

10 luku. Optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin

Luku koskee osakkeiden antamista käyttämällä optio-oikeuksia ja muita sellaisia erityisiä oikeuksia. Säännökset, jotka selkeyden vuoksi on erotettu osakeantia koskevista säännöksistä omaan erilliseen lukuunsa, korvaavat voimassa olevan lain 4 luvun 1—2 a §:n ja 12 a—12 c §:n optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjalainaa koskevat säännökset.

Luvussa säännellyille oikeuksille on ominaista, että ne tuottavat haltijalleen ehdottoman oikeuden saada osakkeita päätöksessä määritellyin ehdoin. Toisin kuin osakemerkinnässä yleensä, merkitsijän oikeus ei siis ole riippuvainen siitä, hyväksyykö yhtiö merkinnän. Oikeudenhaltijoita suojataan lisäksi edellyttämällä, että oikeuden ehtoihin otetaan määräykset sellaisten yhtiöoikeudellisten järjestelyjen varalle, jotka voivat käy-

tännössä tehdä oikeuden tyhjäksi tai olennaisesti heikentää oikeudenhaltijan asemaa. Toisaalta tällaisen oikeuden käyttämisen aika voidaan määrätä hyvinkin pitkäksi tai ajoittumaan pitkälle tulevaisuuteen, kun tavallisessa osakeannissa uudet osakkeet on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään viiden vuoden kuluttua osakeantipäätöksestä. Viimeksi mainitun määräajan puitteissa vastaavanlaisia instrumentteja voidaan sinänsä luoda myös 9 luvun säännösten nojalla, koska osakeantipäätökseen ja osakemerkintään voidaan varsin vapaasti liittää erilaisia ehtoja.

Voimassa olevan lain säännöksistä poiketen luku kattaa paitsi optio-oikeudet, jotka tuottavat haltijalleen oikeuden mutta eivät velvollisuutta osakkeen merkintään, myös sellaiset edellä kuvatut tunnusmerkit täyttävät instrumentit, joiden merkintään liittyy sitoutuminen osakkeen merkintään ja maksamiseen. Toisaalta sääntelyä ehdotetaan voimassa olevaan lakiin verrattuna yksinkertaistettavaksi siten, että vaihtovelkakirjan käsitettä ei enää erityisesti käytettäisi. Vaihtovelkakirjalaina ei nimittäin oikeudellisesti ole muuta kuin yhtiön velkojalle annettu optio- tai muu edellä tarkoitettu oikeus, johon liittyy ehto osakemerkintään perustuvan merkintähintavelan kuittamisesta velkojan saatavalla.

Voimassa olevan lain säännöksistä poiketen ehdotetun luvun säännöksissä lähdetään siitä, että optio- ja muiden sellaisten oikeuksien antamisen edellytykset vastaavat aina suunnatun osakeannin edellytyksiä. Tämä tekee mahdolliseksi sääntelyn merkittävän selkeyttämisen ja yksinkertaistamisen, koska lukuun ei muun muassa tarvitse sisällyttää osakkeenomistajien etuoikeutta koskevia säännöksiä. Aineellisesti muutoksella ei ole olennaista merkitystä, koska optio- ja muut sellaiset oikeudet käytännössä säännönmukaisesti annetaan suunnatusti. Lukuun ei myöskään ehdoteta 9 luvun 8 §:ää vastaavia osakkeenomistajan tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä, koska niillä on yleensä merkitystä vain etuoikeudella järjestettävien antien kannalta. Tilanteet, joissa osakkeenomistajia loukataan jakamalla informaatiota epätasavertaisesti, kuuluvat joka tapauksessa 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettun yhdenvertaisuusperiaatteen soveltamisalaan.

Säännökset on muutenkin pyritty kirjoittamaan nykyisiä selkeämmiksi, muun muassa välttämällä tulkinnanvaraisia viittauksia. Luvussa omaksutut ratkaisut noudattavat viittauksen karsimisesta huolimatta paljolti osakeantia koskevassa 9 luvussa omaksuttuja ratkaisuja. Siten myös ehdotettavat muutokset voimassa olevaan lakiin verrattuna vastaavat paljolti osakeannin sääntelyyn ehdotettuja muutoksia, joita on perusteltu edellä ehdotuksen 9 luvun yhteydessä. Lisäksi luvussa pyritään jossain määrin yksinkertaistamaan muun muassa rekisteri-ilmoituksia koskevia vaatimuksia.

1 §. Optio- ja muut erityiset oikeudet. Pykälässä määritellään luvussa säännellyt optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin. Kyseiset oikeudet ja niiden nojalla tapahtuva osakkeiden antaminen säännellään käsillä olevassa luvussa, tosin varsinkin osakkeen merkintää, maksamista ja rekisteröintiä koskevien säännösten osalta viittauksin osakeantia koskevan 9 luvun säännöksiin.

Pykälän 1 momentin mukaan luvussa säänneltyjen oikeuksien antaminen edellyttää, että siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Edellytys on sama kuin maksullisen osakeannin suuntaamisen edellytys ehdotuksen 9 luvun säännösten mukaan. Painavana taloudellisena syynä voi tyypillisesti olla esimerkiksi optio-oikeuksille rakentuvan kannustinjärjestelmän luominen yhtiön johdolle ja työntekijöille, jos järjestelmän voidaan katsoa olevan yhtiön edun mukainen. Optio- tai muiden sellaisten oikeuksien antaminen voi tulla kysymykseen monissa muissakin tilanteissa. Painavan taloudellisen syyn sisältöä on käsitelty edellä 9 luvun 4 §:n 1 momentin perusteluissa.

Kuten momentin sanamuodosta ilmenee, luvussa säännellyille oikeuksille on edellä todetuin tavoin ominaista, että oikeudenhaltijan oikeus ei ole riippuvainen yhtiön harkinnasta. Yhtiöllä ei siten ole esimerkiksi oikeutta jättää optio-oikeuden nojalla tehtyä osakkeen merkintää hyväksymättä. Lisäksi luvussa säännellyille oikeuksille on käytännössä usein ominaista, että oikeuden käyttämisen aika on pitkä tai ajoittuu pitkälle tulevaisuuteen. Tätä aikaa ei ole erityisesti rajoitettu, mikä puolestaan käy ilmi 7 §:n 2 momentista. Ehdotuksen mukaan luvussa sään-

neltyjen oikeuksien kohteena voisivat olla paitsi uudet osakkeet myös yhtiön hallussa olevat omat osakkeet.

Luvussa säänneltyjen oikeuksien nojalla tapahtuva osakemerkintä on voimassa olevassa laissa edellytettyä vastaavaan tapaan aina maksullinen, mutta voimassa olevasta laista poiketen osakkeen maksaminen voisi tapahtua paitsi rahalla myös apporttiomaisuudella. Rekisteröinnin edellytyksenä on tällöin se, että apporttiomaisuudella on luvun 7 §:n ja 9 luvun 12 §:n mukaisesti vielä luovutushetkelläkin yhtiökokouksen tai hallituksen päätöksessä aikanaan määriteltyä rahamääräistä merkintähintaa vastaava arvo yhtiölle. Käytännössä esimerkiksi optio-oikeuksien ehdoissa voi tapauksesta riippuen olla aiheellista määrätä, että optio-oikeuden haltijalla on vaihtoehtoisesti oikeus maksaa osake rahalla.

Yhtiö voisi nykyiseen tapaan antaa optio-oikeuksia, joiden haltijalla on oikeus mutta ei velvollisuutta osakkeen merkintään. Momentin mukaan oikeuteen voisi kuitenkin kytkeytyä myös velvollisuus osakkeen merkintään. Käytännössä voi olla tarvetta esimerkiksi sellaisen vaihtovelkakirjalainan liikkeeseen laskemiseen, johon liittyy paitsi oikeus myös velvollisuus saatavan vaihtamiseen osakkeisiin tietynä ajankohtana tai tiettyjen edellytysten täytyessä.

Momentissa tarkoitettuihin instrumentteihin voidaan liittää erilaisia ehtoja, joiden täyttyminen on edellytyksenä oikeuden tai velvollisuuden syntymiselle.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan puhtaasti selvyuden vuoksi erityistä vaihtovelkakirjalainaa koskevaa säännöstä. Toisin sanoen yhtiön velkojalle voidaan antaa 1 momentissa tarkoitettu oikeus siten, että oikeuteen liittyy ehto velkojan saatavan käyttämisestä osakkeen merkintähinnan kuittamiseen. Kuittausmahdollisuus ilmenee myös 7 §:n 1 momentista, jossa oleva viittaus kattaa muun muassa ehdotuksen 9 luvun 10 §:n 2 momentin säännöksen. Vaihtovelkakirjalainan ehdot voivat vaihdella muun muassa sen suhteen, onko velkojalla vain oikeus vai myös velvollisuus osakkeen merkintään, samoin kuin sen suhteen, onko hänellä oikeus vai velvollisuus merkityn osakkeen maksamiseen juuri kuittaamalla. Välttämätöntä ei myöskään ole, että

kuittausehdossa tarkoitettua saatavasta annetaan velkakirjalain mukaisena velkakirjana pidettävä saamistodiste.

2 §. Päätöksenteko. Pykälä sisältää yleiset säännökset optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamista koskevasta päätöksenteosta. Pykälän 1 momentin mukaan optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamisesta päätetään, kuten osakkeiden antamisesta muutenkin, yhtiökokouksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiökokous voi, kuten nykyäänkin, myös valtuuttaa hallituksen päättämään oikeuksien antamisesta. Optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamista koskevasta valtuutuksesta on käytävä ilmi merkittävien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain. Momentin säännökset vastaavat muutenkin ehdotuksen 9 luvun 2 §:n 2 momentin osakeantivaltuutusta koskevia säännöksiä.

Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä siitä, missä määrin hallitus voi päättää optio-oikeuksien antamisesta uudelleen tilanteessa, jossa aikaisemmin annetut optio-oikeudet ovat jääneet käyttämättä. Esimerkiksi henkilöstön kannustimiksi tarkoitettuja optio-oikeuksia voi jäädä käyttämättä kannustinohjelman piirissä olleen henkilön lähdettyä yhtiön palveluksesta. Oikeuksia voidaan myös hankkia takaisin yhtiölle 13 luvun 1 §:n 3 momentin sallimissa rajoissa. Hallituksen valta laskea oikeudet samansisältöisinä uudelleen liikkeeseen riippuu tällöin siitä, onko hallituksella niiden antamiseen valtuutus. Esimerkiksi valtuutus, jota ehdotuksen salliminen tavoin on määrällisesti rajoitettu ainoastaan optio-oikeuksien nojalla annettavien osakkeiden enimmäismäärän suhteen, oikeuttaa hallituksen yleensä päättämään valtuutuksen nojalla kertaalleen annettujen mutta sittemmin rauenneiden optio-oikeuksien antamisesta uudelleen valtuutuksen voimassa ollessa, koska annettavien osakkeiden enimmäismäärä ei tämän johdosta muutu raukeamista edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna.

Pykälän 3 momentti sisältää yhtiökokouksen päätöksen edellyttämää määräänemistöstä sekä muuta yhtiökokousmenettelyä koskevia säännöksiä. Määräänemistövaatimus vastaa sitä, mitä 9 luvun 4 §:n 2 momentissa suunnatun osakeannin osalta ehdotetaan. Yh-

tiökokouskutsun ja kokousasiakirjojen osalta tähänkin yhteyteen ehdotetaan selkeyttävää viittausta 5 luvun 18—22 §:ään. Koska yhtiökokouskutsusta kysymyksessä olevissa tilanteissa aina ilmenee, että kokouksessa käsitellään optio- tai muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamista, 9 luvun 4 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä vastaava yhtiökokouskutsun sisältöä koskeva erityissäännös ei ole tässä yhteydessä tarpeen.

3 §. Päätöksen sisältö. Pykälä, jossa säädetään optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamista koskevan päätöksen sisällöstä, koskee sekä yhtiökokouksen tekemää päätöstä optio-oikeuksien antamisesta että hallituksen valtuutuksen nojalla tekemää päätöstä. Pykälän säännökset vastaavat asian luonteesta johtuvien muutoksien sitä, mitä ehdotuksen 9 luvun 5 §:ssä säädetään osakeantipäätöksen sisällöstä.

Pykälän 1 momentissa määritellään päätöksen vähimmäisisältö. Momentin 1 kohdan mukaan päätöksessä on yksilöitävä osakkeet, joihin kukin optio- tai muu 1 §:ssä tarkoitettu oikeus tuottaa oikeuden. Lisäksi on mainittava, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia osakkeita. Vaikka ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 4 luvun 12 a §:n 1 momentissa säädetyn kaltaista nimenomaista säännöstä siitä, että osakemerkintöjen on voitava tapahtua yhtiöjärjestyksestä muuttamatta, on selvää, että ehdotuksenkin mukaan oikeudet voivat kohdistua vain sellaiseen lajiin ja määrään osakkeita, jotka yhtiöjärjestyksen mukaan voidaan antaa.

Momentin 2 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava annettavien optio- tai muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien lukumäärä tai enimmäismäärä. Jos samalla päätöksellä annetaan ehdoiltaan toisistaan poikkeavia optio- tai muita sellaisia oikeuksia, niiden määrät tai enimmäismäärät on eriteltävä.

Momentin 3 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava, kenellä on oikeus saada tai merkitä optio- tai muita 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia. Yleisistä varallisuusoikeudellisista periaatteista seuraa, että merkintään oikeutettu voi siirtää oikeutensa toiselle. Siirtokelpoisuutta voidaan kuitenkin päätöksessä rajoittaa. Tämä voi olla mielekäästä esimerkiksi, kun optio-oikeuksia käytetään yhtiön henkilöstön kannustimina. Optiotodistuksesta, joka

on optio-oikeuden luovuttamista helpottava arvopaperi, säädetään ehdotuksen 3 luvussa.

Momentin 4 kohdan mukaan päätöksessä, jolla optio- tai muita 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia annetaan vastiketta vastaan, on oltava määräykset oikeuksien merkintähinnasta tai muusta vastikkeesta sekä merkintä- ja maksuajoista. Kyseiset määräykset eivät siis ole tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilöstön kannustamiseksi annetaan työsuhdeoptioita vastikkeetta. Kohdassa tarkoitettuna muuna vastikkeena voi tulla kysymykseen esimerkiksi vaihtovelkakirjalainan johdosta yhtiölle suoritettava lainamäärä. Toisaalta myös jo olemassa olevan velan muuntaminen vaihtovelkakirjalainaksi on mahdollista. Estettä ei periaatteessa ole sillekään, että kuittausehto koskee vasta myöhemmin syntyvää saatavaa.

Momentin 5 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava osakkeiden merkintähinnat, merkintäajat ja maksuajat. Tässä luvussa tarkoitettu osakkeiden merkintä on aina maksullinen. Merkintä- ja maksuajat voidaan määrittää hyvinkin pitkälle tulevaisuuteen, koska 9 luvun 14 §:n 2 momentin kaltaista viiden vuoden tai muutakaan sellaista takarajaa ei sovelleta, kun osakkeita annetaan käsillä olevan luvun säännösten nojalla.

Momentin 6 kohdan mukaan päätöksessä on perusteltava 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu painava taloudellinen syy oikeuksien antamiseen. Samoin on mainittava perusteet päätöksen mukaisten merkintähintojen ja mahdollisten muiden vastikkeiden määrittämiselle. Kohta vastaa ehdotuksen 9 luvun 5 §:n 1 momentissa 2 ja 3 kohdassa olevia osakeantipäätöksen perustelemista koskevia vaatimuksia. Hinnoittelua perusteltaessa on otettava huomioon se, miten esimerkiksi optio-oikeuden merkintähinta ja sen nojalla annettavan osakkeen merkintähinta kytkeytyvät toisiinsa. Samoin esimerkiksi vaihtovelkakirjalainan ehtoja on arvioitava kokonaisuutena. Koska vastikkeiden määrittely on lisäksi yhteydessä myös painavan taloudellisen syyn arviointiin, muodostavat kohdassa tarkoitettut perustelut käytännössä yhden kokonaisuuden.

Momentin 7 kohdan mukaan päätökseen on otettava myös määräykset siitä, mitkä oikeudet optio- tai muu 1 §:ssä tarkoitettu oikeus

tuottaa tilanteissa, jotka tyypillisesti saattavat vaikuttaa olennaisesti oikeudenhaltijan asemaan ja optio- tai muun sellaisen oikeuden arvoon. Säännös vastaa asiallisesti paljolti voimassa olevan lain 4 luvun 12 b §:n 2 momentin säännöksiä. Voimassa olevassa laissa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi ehdotuksen viittauksessa 13 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin varojenjakotapoihin otetaan huomioon osingonjako ja vapaan oman pääoman rahaston alentaminen sekä rekisteristä poistamista koskevien säännösten mukainen varojen jakaminen. Samoin kohdassa otetaan huomioon annettujen optio- ja muiden sellaisten oikeuksien hankkiminen takaisin yhtiölle. Lisäksi oikeudenhaltijan asemasta yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön ja jakautuessa olisi ehdotuksen mukaan erityisesti määrittävä sen ohella, että oikeudenhaltijalla on pykälän 2 momentin viittausäännöksessä tarkoitettu oikeus lunastukseen. Toisaalta erityisten oikeuksien kohtelusta julkisen osakeyhtiön muuttuessa yksityiseksi ei enää tarvitsisi määrätä, mikä on johdonmukaista sen kanssa, että osakkeenomistajallakaan ei enää mainitussa tilanteessa ehdotuksen mukaan olisi oikeutta saada lunastusta osakkeistaan.

Jos liikkeeseen lasketaan vaihtovelkakirjalaina tai muu sen kaltainen rahoitusväline, on yleensä syytä määrätä myös siitä, miten lainaosuuden suhteen menetellään esimerkiksi lunastustilanteissa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan soveltamisen helpottamiseksi viittausäännöstä ehdotuksen 16 luvun 13 §:ään ja 17 luvun 13 §:ään, joissa säädetään optio- ja muun erityisen oikeuden haltijan oikeudesta lunastukseen sulautumisessa ja jakautumisessa. Oikeuksien ehtoihin voidaan toisaalta ottaa mainituista säännöksistä poikkeavia määräyksiä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan yksinkertaisuuden vuoksi olettasäännöstä, jonka mukaan annettaessa optio- tai muita 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia maksua vastaan oikeuksista maksettu merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Päätöksessä voidaan kuitenkin määrätä, että merkintähinnalla korotetaan osakepääomaa. Tällöin korotukseen sovelletaan 11 luvun säännöksiä. Hallituksen päättäessä optio-oikeuksien antamisesta 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtuutuksen nojalla sillä on oi-

keus päättää myös poikkeamisesta kysymyksessä olevista olettasäännöksistä.

Momentti ei koske yhtiölle maksettavaa vaihtovelkakirjan lainamäärää, joka kirjataan vieraaksi pääomaksi. Momentti ei koske myöskään osakkeen maksamista, johon sovelletaan luvun 7 §:n viittausäännöksen nojalla 9 luvun 6 §:n olettasäännöksiä.

4 §. *Päätöksen rekisteröiminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi päätöksen rekisteröintiä koskevat säännökset, jotka vastaavat 9 luvun 7 §:n osakeantipäätöksen rekisteröimistä koskevia säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukainen ilmoitus sekä 2 momentin mukaiset mahdolliset muutosilmoitukset, jotka tässä tapauksessa voivat perustua joko optio- tai muiden sellaisten oikeuksien taikka itse osakkeiden merkitsemättä tai maksamatta jäämiseen, osoittaisivat riittävästi muun muassa sivullisille, missä rajoissa ja minkä ajan kuluessa yhtiön omistusrakenne voi oikeuksien antamisen johdosta muuttua. Tämän lisäksi aikanaan rekisteröitäisiin merkityt ja maksetut osakkeet kuten tavallisessakin osakeannissa. Muita rekisteröintejä ei olisi. Ehdotus on tältä osin menettelyllisesti yksinkertaisempi ja selkeämpi kuin voimassa oleva laki, joka on käytännössä johtanut myös oikeudenmenetyksiin, kun varsinkaan voimassa olevan lain 4 luvun 12 c §:n 1 momentin säännöstä rekisteröinnistä ei ole aina huomattu noudattaa.

5 §. *Oikeuksien merkintä.* Pykälä sisältää optio- tai muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien merkintää koskevat säännökset, jotka vastaavat asiallisesti ehdotuksen 9 luvun 9 §:n säännöksiä osakkeiden merkinnästä. Jos sama päätös koskee sisällöltään erilaisia oikeuksia, merkittävät oikeudet on yksilöitävä paitsi määrän myös sen suhteen, millaisiin oikeuksiin merkintä kohdistuu.

Merkinnällä tarkoitetaan ainoastaan tilanteita, joihin liittyy merkitsijän puolelta velvoittautuminen suorittamaan vastiketta. Jos optio-oikeuksia annetaan vastikkeetta, ei käsitellä oleva pykälä siten tule suoranaisesti sovellettavaksi. Tällöin mitään erityistä oikeuksien merkintää ei tarvita, vaan menettely oikeuksien antamisessa rinnastuu osakkeiden antamiseen 9 luvun mukaisessa maksuttomassa osakeannissa.

6 §. *Vastikkeen suorittaminen yhtiölle.* Eh-

dotuksen mukaan mahdollisen oikeuteen liittyvän vastikkeeseen, kuten optio-oikeuksien merkintähinnan tai vaihtovelkakirjalainan määrän maksuun yhtiölle sovellettaisiin eräiltä osin täysin samoja säännöksiä kuin osakkeen merkintähintaan. Ehdotuksessa on katsottu yksinkertaisimmaksi ja selkeimmäksi näiltä osin viitata asianomaisiin osakkeen merkintähintaa koskeviin säännöksiin.

Pykälän mukaan tällöin sovellettaisiin ehdotuksen 9 luvun 10—12 §:n sekä 13 §:n 1 momentin säännöksiä merkintähintasaamisesta, rahamaksusta ja apportista sekä maksuviivästyksen seuraamuksista. Pykälä ei koske esimerkiksi tilanteita, joissa yhtiön jo olemassa oleva velka muunnetaan vaihtovelkakirjaksi. Voimassa olevan lain 4 luvun 12 b § sisältää pääosin vastaavat viittaukset.

7 §. Osakkeiden antaminen. Optio- tai muun sellaisen oikeuden nojalla tapahtuvaan osakkeiden antamiseen sovellettaisiin muuten eli muun muassa osakkeiden merkinnän, maksamisen ja rekisteröimisen osalta ehdotuksen 9 luvun maksullista osakeantia koskevia säännöksiä pääsääntöisesti sellaisinaan.

Pykälä ei koske esimerkiksi optio-oikeuden merkintähinnan tai vaihtovelkakirjan lainamäärän maksamista yhtiölle, jota säännellään luvun 6 §:ssä ja johon ei lähtökohtaisesti sovelleta lainkaan esimerkiksi 9 luvun 14 §:n säännöksiä. Viimeksi mainittuja maksuja ei ilmoitettaisi lainkaan rekisteröitäväksi, ellei esimerkiksi optio-oikeuden merkintähintaa käytetä osakepääoman korottamiseen, jolloin sovelletaan 11 luvun 4 §:ää. Rekisteröintivaatimusten keventämiseksi 9 luvun 14 §:n mukaiset kaupparekisterimuodollisuudet koskisivat siis ainoastaan varsinaista osakkeen maksamista. Vaihtovelkakirjalainan osalta joudutaan osakkeen maksamista koskevaa 9 luvun 14 §:n mukaista vakuutusta ja todistusta annettaessa kylläkin ottamaan kantaa myös vastasaatavan olemassaoloon samalla tavoin kuin yleensäkin silloin, kun osakkeen merkintähinta suoritetaan kuittaamalla, ja näin arvioimaan myös kysymystä lainamäärän tulemisesta yhtiölle.

Jos toisaalta 1 §:ssä tarkoitettu oikeus on sellainen, että siihen jo alusta alkaen liittyy myös velvoittautuminen osakkeen merkintään, kaikki tähän liittyvät suoritukset yhtiölle on käsillä olevaa pykälää sovellettaessa

katsottava osakkeen maksuksi riippumatta siitä, tapahtuvatko ne yhdessä vai useammassa erässä. Samoin on arvioitava esimerkiksi tilannetta, jossa alusta alkaen on optio-oikeuden korkean merkintähinnan ja osakkeen alhaisen merkintähinnan perusteella selvää, että näennäisesti optio-oikeudeksi määritellyä oikeutta käytetään uuden osakkeen merkintään. Tällaisilla järjestelyillä ei voida kiertää 9 luvun 14 §:n säännöksiä osakkeen maksamisen varmistamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan osakkeiden antamiseen sovellettaisiin 9 luvun 6 §:n ja 9—16 §:n säännöksiä. Jos osakkeille on yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo, 9 luvun 6 §:n ohella on otettava huomioon ehdotuksen 3 luvun 5 §:n 3 momentin säännökset siitä, että uusia osakkeita annettaessa osakepääomaa on korotettava vähintään nimellisarvon määrällä.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotuksen 9 luvun 14 §:n 2 momenttia ei kuitenkaan sovellettaisi, eli osakkeiden rekisteriin ilmoittamiselle ei olisi ehdotonta ajallista takarajaa. Siten pitkällekin tulevaisuuteen jatkuvat tai ajoittuvat osakkeiden merkintäajat olisivat nykyiseen tapaan mahdollisia.

11 luku. Osakepääoman korottaminen

Lukuun sisältyvät osakepääoman korottamista koskevat säännökset. Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu sekä 9 ja 10 luvun säännöksistä käy ilmi, osakepääomaa voidaan korottaa annettaessa osakkeita tai optio-oikeuksia, mutta tämä ei ole nimellisarvottomassa järjestelmässä välttämätöntä. Toisaalta osakepääoman korottamiseen ei tarvitse, kuten ei nykyäänkään, välttämättä liittyä osakkeiden antamista.

Osakepääoman korottamisen menettely silloin, kun osakepääomaa korotetaan annettavien uusien osakkeiden merkintähinnalla, ehdotetaan lain lukemisen helpottamiseksi pääosin säänneltäväksi 9 luvussa, johon tässä luvussa viitataan.

Osakepääoman korottaminen voisi edelleen tapahtua myös rahastokorotuksena. Voimassa olevan lain rahastoantia koskevasta sääntelystä poiketen korotukseen ei kuitenkaan nimellisarvottomassa järjestelmässä tarvitsisi liittyä mitään osakkeita koskevia toimenpitei-

tä, kuten nimellisarvon korotusta tai uusien osakkeiden antamista.

Lisäksi ehdotetaan säänneltäväksi sellaiset osakepääomaan tapahtuvat sijoitukset, joissa yhtiölle annetaan varoja osakepääomaan merkittäväksi ilman, että tätä vastaan annetaisiin osake- tai muita vastaavia oikeuksia. Tällaisten menettelyjen sääntelemättömyys on käytännössä aiheuttanut epäselvyyttä. Koska tällainen osakepääomasijoitus ei voi heikentää osakkeenomistajien asemaa, ehdotetaan, että osakepääoman korottamisesta tällaisessa tapauksessa päättää hallitus.

1 §. Korottamisen tavat. Pykälässä lueteltiin menettelyt, joilla osakepääomaa voidaan korottaa.

Pykälän *1 kohdan* mukaan osakepääomaa voidaan korottaa merkitsemällä osakkeista taikka optio-oikeuksista tai muista erityisistä oikeuksista maksettava merkintähinta kokonaan tai osittain osakepääomaan siten kuin edellä ehdotuksen 9 ja 10 luvussa säädetään. Ehdotuksen 9 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan uusien osakkeiden merkintähinta merkitään yleensä osakepääomaan, jollei osakeantipäätöksessä tai erityisten oikeuksien ehdoissa määrätä asiasta toisin. Sen sijaan saman pykälän 2 momentin ja 10 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan yhtiön hallusta luovutettavan oman osakkeen samoin kuin optio- tai muun sellaisen oikeuden merkintähinta merkitään lähtökohtaisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, jollei sitä määrätä käytettäväksi osakepääoman korotukseen. Osakepääoman korottamisesta näissä tilanteissa päättää se, joka päättää osakeannin taikka optio- tai muiden sellaisten oikeuksien antamisen ehdoista, siis yhtiökokous tai yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla hallitus.

Pykälän *2 kohdan* mukaan osakepääomaa voidaan korottaa rahastokorotuksena eli siirtämällä osakepääomaan varoja yhtiön vapaasta omasta pääomasta. Tällöin yhtiölle ei tule uusia varoja, vaan korotukseen käytetään kertyneitä voittovaroja, sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa tai muita vapaan oman pääoman rahastoja. Voimassa olevasta laista poiketen arvonkorotusrahastoa, joka on erityislaatuinen sidotun oman pääoman erä, ei voida käyttää rahastokorotukseen. Sama koskee käyvän arvon rahastoa ja uudelleen-

arvostusrahastoa. Osakepääoman ja mainittujen rahastojen ohella muita sidotun oman pääoman eriä ei uuden lain aikana voi yhtiön taseeseen muodostua. Yhtiöillä voi kuitenkin olla vanhan lain aikana syntyneitä vara- ja ylikurssirahastoja, jotka pysyvyydeltään rinnastuvat osakepääomaan ja joita voitaisiin voimaanpanolakiehdotuksesta ilmenevällä tavalla jatkossakin käyttää rahastokorotukseen.

Rahastokorotus vastaa edeltä ilmenevin poikkeuksin voimassa olevan lain tarkoittamaa rahastoantia, kuitenkin sillä erotuksella, ettei korotukseen nimellisarvottomassa järjestelmässä tarvitse liittyä osakkeiden antamista tai nimellisarvon korottamista. Haluttaessa voidaan nimellisarvottomassa järjestelmässäkin päättää samanaikaisesta maksuttomasta osakeannista ja rahastokorotuksesta. Tällöin tämän luvun säännösten lisäksi sovelletaan ehdotuksen 9 luvun säännöksiä maksuttomasta osakeannista.

Pykälän *3 kohdan* mukaan osakepääomaa voidaan korottaa myös merkitsemällä osakepääomaan varoja, jotka muuten kuin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa sijoitetaan yhtiöön edellytyksin, että ne merkitään osakepääomaan. Kohta koskee nykyisin sääntelemättömiä tilanteita, joissa yhtiöön sijoitetaan varoja osakepääomaan merkittäviksi ilman, että tähän liittyy osake- taikka optio- tai muiden sellaisten oikeuksien antamista. Tällaisesta sijoituksesta on ehdotuksessa käytetty nimitystä osakepääomasijoitus.

Tarkasteltava kohta ja luku eivät koske vapaaseen omaan pääomaan tehtäviä sijoituksia, jotka ovat sallittuja ja jotka ehdotuksen 8 luvun 2 §:n mukaan merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Osakepääoman maksamista koskevaa sääntelyä ei kuitenkaan voida kiertää siten, että ensin näennäisesti tehdään sijoitus vapaaseen omaan pääomaan ja sen jälkeen rahastokorotus. Jos jo sijoitusta tehtäessä on edellytetty osakepääoman korottamista, kysymyksessä on kohdassa tarkoitettu osakepääomasijoitus.

2 §. Rahastokorotus. Pykälä sisältää tarkempia säännöksiä 1 §:n 2 kohdassa määritellystä rahastokorotuksesta. Pykälän *1 momentin* mukaan rahastokorotuksesta päätehtään lähtökohtaisesti yhtiökokouksessa.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettä-

väksi, että yhtiökokous voi myös valtuuttaa hallituksen päättämään rahastokorotuksesta. Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista, jonka mukaan hallitusta ei voida valtuuttaa päättämään rahastoantina tapahtuvasta osakepääoman korotuksesta. Osakepääoman korotus sinänsä ei ole osakkeenomistajien suojan kannalta yhtä riskialtis toimenpide kuin osakkeiden antaminen. Rahastokorotuksista päätettäessäkin on kuitenkin otettava huomioon ehdotuksen 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuusperiaate. Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaista ei ole yhtiön jakokelpoisten varojen jatkuva sitominen osakepääomaan siten, että rahastokorotuksia itse asiassa käytetään vähemmistön näännyttämiseen.

Ehdotuksen mukaan valtuutuksessa on määrättävä korotuksen enimmäismäärä. Valtuutuksen voimassaoloaikaa ei julkistensa osakeyhtiöiden osalta rajoiteta. Momentin säännökset vastaavat muuten ehdotuksen 9 luvun 2 §:n 2 momentin ja 10 luvun 2 §:n 2 momentin säännöksiä osakeantivaltuutuksesta ja optio-oikeuksien antamiseen oikeutavasta valtuutuksesta.

Pykälän 3 momentin mukaan rahastokorotusta koskevassa päätöksessä on mainittava paitsi korotuksen määrä myös se, mitä varoja korotukseen käytetään. Kysymyksessä on täsmennys verrattuna voimassa olevan lain 4 luvun 13 §:n 2 momentin rahastoantia koskevaan sääntelyyn, jossa ei nimenomaisesti edellytetä päätöksessä mainittavaksi, mitä oman pääoman eriä korotukseen käytetään. Lisäksi momenttiin ehdotetaan yhtiökokouksua ja kokousasiakirjoja koskevaa viittausta 5 luvun 18—22 §:ään.

3 §. Osakepääomasijoitus. Pykälä sisältää tarkempia säännöksiä 1 §:n 3 kohdassa määritellyistä osakepääomasijoituksesta, jota ei ole säännelty voimassa olevassa laissa.

Pykälän 1 momentin mukaan osakepääomasijoitukseen perustuvasta osakepääoman korotuksesta voi suoraan lain nojalla päättää hallitus. Tällainen korotus ei voi olla osakkeenomistajien kannalta vahingollinen. Päätöksessä on mainittava korotuksen määrä ja yksilöitävä sijoitus, johon korotus perustuu. Sijoituksena tulee kysymykseen myös yhtiöllä olevan velan muuntaminen osakepääomaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan sijoituksen maksuun sovellettaisiin vastaavia säännöksiä kuin osakkeen merkintähintaan 9 luvun mukaan. Tarkoituksena on lähinnä varmistaa, että kaupparekisterimerkintöjen mukainen osakepääoma tulee maksetuksi.

4 §. Korotuksen rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset. Pykälä sisältää osakepääoman korotuksen rekisteröintiä koskevat säännökset. Pykälän 1 momentissa viitataan uusien osakkeiden merkintähinnalla tapahtuvan osakepääoman korottamisen rekisteröitäväksi ilmoittamisen osalta 9 luvun 14 §:n säännöksiin. Viimeksi mainittuja sovelletaan joko suoraan tai 10 luvun 7 §:n viittaussäännöksen nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan muu osakepääoman korotus on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä mahdollisen maksun tultua yhtiölle ja korotuksen ehtojen muutenkin täytyttyä. Tällä tarkoitetaan osakepääomaan merkittävää maksua yhtiön hallustaan luovuttamasta omasta osakkeesta tai yhtiön antamasta optio- tai muusta erityisestä oikeudesta osakkeeseen taikka puhdasta osakepääomasijoitusta. Koska rahastokorotukseen ei liity maksua eikä yleensä myöskään muita ehtoja, rahastokorotus on tavallisesti ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä päätöksenteon jälkeen. Tämä vastaa voimassa olevan lain 4 luvun 13 §:n 3 momentin rahastoantia koskevaa sääntelyä.

Momentin säännökset rekisteri-ilmoituksen liitteistä vastaavat sitä, mitä 9 luvun 14 §:n 3 momenttiin ehdotetaan maksullisen osakeannin osalta. Momentin 1 kohdan mukaan rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että korotuksessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. Johdonmukaisuussyistä vaatimus ulotetaan koskemaan myös rahastokorotusta. Momentin 2 kohdan mukaan rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakepääoman maksamisesta on noudatettu. Koska rahastokorotuksessa osakepääomaa ei makseta, kohdan vaatimus ei koske rahastokorotusta.

Pykälän 3 momentin mukaan osakepääoman maksun tapahduttua apportiomaisuudella rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä hyväksytyt tilintarkastajan lausunto

9 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Vaatimus vastaa sitä, mitä 9 luvun 14 §:n 4 momentissa maksullisen osakeannin osalta säädetään. Lausunnon kohteena oleva 9 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys annetaan korotusta koskevassa päätöksessä joko suoraan sanotun lainkohdan nojalla taikka 10 luvun 6 §:n tai tämän luvun 3 §:n 2 momentin viittaussäännöksen nojalla. Myöskään tarkasteltavan momentin säännös ei koske rahastokorotusta, jossa mitään maksua ei tapahdu. Kuten edellä on todettu, osakepääoman maksamista koskevaa sääntelyä ei kuitenkaan voida kiertää katsomalla maksu näennäisesti ensin vapaaseen omaan pääomaan tehdyksi sijoitukseksi, jonka määrä sitten käytetään rahastokorotukseen.

Pykälän 4 momentin mukaan osakepääoma katsotaan korotetuksi, kun korotus on rekisteröity. Säännös vastaa voimassa olevan lain 4 luvun 10 §:n 2 momentin ja 13 §:n 3 momentin säännöksiä. Edelleen momentin mukaan korotuksen tultua rekisteröidyksi ei korotuksen maksaja — esimerkiksi maksullisen optio-oikeuden tällaisin ehdoin merkinnyt taikka suoran osakepääomasijoituksen tehnyt henkilö — voi oikeustoimesta vapautumisen perusteeksi vedota siihen, että oikeustoimeen liittyvää ehtoa ei ole täytetty. Säännös vastaa ehdotuksen 9 luvun 15 §:n 2 momentissa säännöstä osakemerkinnän sitovuudesta osakkeen tultua rekisteröidyksi.

12 luku. Pääomalaina

Pääomalainaa koskevaa sääntely ehdotetaan säilytettäväksi pääosin voimassa olevaa lakia vastaavana. Pääomalaina poikkeaa muista viimesijaisista lainoista, koska sen lain ja lainasopimuksen vastaiseen takaisin maksuun ja vakuuden antamiseen on liitetty samat seuraamukset kuin laittomaan varojenjakoon.

Voimassa olevasta laista poiketen pääomalainaa ei ehdoteta määriteltäväksi oman pääoman eräksi, vaan sen kirjanpitosäätely riippuisi sovellettavasta kirjanpitosäätelystä. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että pääomalainaa ei IFRS-standardien mukaan yleensä voitaisi pitää omana pääomana. Kirjanpitolakia

sovellettaessa pääomalainaa pidettäisiin lähökohtaisesti vieraana pääomana, jota koskevat laissa säädetyt erityiset rajoitukset. Muutoksella ei ole kovin suurta käytännöllistä merkitystä, koska pääomalainaa pidettäisiin pääoman menettämiseen liittyvässä 20 luvun 23 §:n 2 momentissa omana pääomana.

Laissa säädettäisiin nykyiseen tapaan pääomalainasopimuksen vähimmäissisällöstä. Myös muista ehdoista voidaan sopia, mutta ne eivät saa olla ristiriidassa lain pakottavien säännösten kanssa. Yhtiöllä voi edelleen olla myös muita viimesijaisia lainoja, joihin ei sovelleta pääomalainaa koskevia säännöksiä. Tilanteissa, joissa on epäselvää, onko laina pääomalaina vai muu viimesijainen tai tavallinen laina, pääomalainaa koskevien säännösten soveltuvuus ratkeaa pääsääntöisesti osapuolten tarkoituksen perusteella. Epäselvyyksien välttämiseksi asiasta saattaa olla syytä mainita lainasopimuksessa.

Osakeyhtiön muuttuessa ehdotuksen 19 luvussa tarkoitettulla tavalla osuuskunnaksi tai henkilöyhtiöksi taikka yksityisen elinkeinonharjoittajan jatkaessa sen toimintaa, pääomalaina siirtyy muiden velkojen ohella toimintaa jatkavan yrityksen vastattavaksi. Pääomalainan velkojalla on tällöin oikeus vastustaa muutosta, jollei toisin ole sovittu. Koska pääomalaina on osakeyhtiölaissa säännelty rahoitusväline, siihen ei yritysmuodon muutoksen jälkeen välttämättä kytkeydy samoja oikeusvaikutuksia kuin aikaisemmin. Pääomalainaehdoissa määrätyt rajoitukset lainan ja koron maksulle säilynevät kuitenkin voimassa muutoksessa.

Voimassa olevan lain 5 luvun 1 §:n sisältö on ehdotuksessa luettavuuden parantamiseksi jaettu kahteen eri pykälään.

1 §. Takasijaisuus ja muut lainaehdot. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 5 luvun 1 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavasti pääomalainaehtojen keskeisestä sisällöstä. Momentin 1 kohdan mukaisesta viimesijaisuudesta huolimatta pääomalainaa kohdellaan yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa muuten samoin kuin yhtiön muita velkoja. Muun muassa yhtiön kyvyttömyys maksaa pääomalaina takaisin yhtiön selvitystilassa johtaa yhtiön asettamiseen konkurssiin. Pääomalaina saadaan konkurssissa ja selvitystilassa maksaa muiden velko-

jen jälkeen, vaikka 2 kohdassa asetetut takaisinmaksun edellytykset eivät täytyisi-kään.

Voimassa olevasta laista poiketen pääomallainan pääoman ja koron maksuedellytyksiä ei momentin 2 kohdan mukaan enää arviotaisi konsernitilinpäätöksen perusteella. Muutos vastaa ehdotuksen 13 luvun säännöksiä varojen jaon edellytyksistä. Pääomallainan kirjaamista koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettuna 2 §:n 4 momenttiin. Voimassa olevan lain sanamuotoa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi siten, että pääomallainan koron ja muun hyvityksen sijasta säädettäisiin pelkästään korosta. Muutos ei vaikuta säännöksen aineelliseen sisältöön, vaan säännös koskee voimassa olevan lain tapaan sekä ajan kulumisen perusteella määräytyvää kiinteää tai vaihtuvaa korkoa että esimerkiksi voittoosuusehtoista tuottoa.

Ehdotuksen mukaan pääomallainan pääoman takaisinmaksuun käytössä olevat varat määritellään maksuhetken vapaan oman pääoman ja pääomallainojen sekä taseen mukaisen tappion erotuksena. Voimassa olevassa laissa pääoman palautuksen edellytyksenä on, että takaisinmaksun jälkeen yhtiön sidotulle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille on jätävä täysi kate. Muutos on etupäässä selventävä ja muun muassa osoittaa, että myös pääomallainat otetaan huomioon tappion katteena palautuksen edellytyksiä arvioitaessa. Kun maksuedellytykset kytketään maksuhetken eikä tilinpäätöksen mukaiseen oman pääoman määrään, pääomallainan maksuun käytettävissä olevia varoja vähentää esimerkiksi aikaisemmin tilikauden aikana tapahtunut osingonjako, pääomallainan pääoman palautus tai koron maksu, jollei yhtiön vapaa oma pääoma tai pääomallainojen määrä ole kasvanut vastaavalla määrällä.

Ehdotuksen mukaan pääomallainan koron maksamista koskisivat samat edellytykset kuin pääoman palautusta. Voimassa olevassa laissa koron maksaminen edellyttää voitonjakokelpoisten varojen olemassaoloa. Muutos on olennainen, koska ehdotuksen mukaan koron maksuun voidaan käyttää paitsi jakokelpoisia varoja, myös yhtiön pääomallainojen pääomaa. Muutos on sopusoinnussa yleisen velvoiteoikeudellisen periaatteen kanssa, jonka mukaan lainan korko on yleensä makset-

tava ennen pääomaa. Voimassa olevan lain mukainen tilanne, jossa pääomallainan pääoman palautuksen edellytykset ovat lievempiä kuin koron maksun edellytykset, voi johtaa tilanteisiin, joissa koko pääoma on palautettu, mutta korkoa ei voida maksaa ehkä koskaan. Ehdotettu säännös ei estä yhtiötä ja pääomallainavelkojaa sopimasta, että korkoa voidaan maksaa ainoastaan jakokelpoisista varoista.

Maksuun ei sovelleta ehdotuksen 13 luvun 2 §:n maksukykyedellytystä koskevaa säännöstä. Pääomallainan velkojalla ei ole vastavia keinoja vaikuttaa yhtiön hallintoon tai selvittää yhtiön maksukykyä kuin osakkeenomistajalla. Momentin mukaisten edellytysten täytyessä pääomallainan korko tai pääoma on maksettava lainaehtoien mukaisesti. Yhtiön maksukyvyttömyys maksuhetkellä voi kuitenkin johtaa maksun peräytymiseen takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) nojalla.

Momentin 3 kohdassa lievennetään pääomallainaa koskevaa vakuudenantokieltoa siten, että se koskee vain yhtiötä itseään ja sen tytäryhteisöjä, muttei muita samaan konserniin kuuluvia yhtiöitä. Ehdotuksen mukaan esimerkiksi emoyhtiö tai emoyhtiön toinen tytäryhteisö (sisaryhtiö) voi antaa vakuuden pääomallainasta. Lievennys on perusteltu, koska säännöksen tarkoituksena on estää se, että vakuus tosiasiallisesti annetaan yhtiön omista varoista, ja näin varmistaa, että pääomallainana tosiasiallisestikin on maksunsaanti-oikeudeltaan takasijainen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi laitonta varojenjako koskevan sääntelyn soveltamisesta lainvastaiseen pääomallainan pääoman tai koron maksamiseen taikka vakuuden antamiseen. Sovellettavaksi tulevat sekä ehdotuksen 13 luvun 4 §:n säännös palautusvelvollisuudesta että ehdotuksen 25 luvun 1 §:n 4 kohdan rangaistussäännös. Säännös vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa lakia vastaavasti poikkeuksesta edellä mainittuihin rajoituksiin silloin, kun velkojilla on lain nojalla oikeus vaatia lainan maksua tai turvaavan vakuuden asettamista. Säännös koskee 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettua osakepääoman alentamista, 16 luvun 6 §:ssä tarkoitettua sulautumista,

17 luvun 6 §:ssä tarkoitettua jakautumista ja 19 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yritysmuodon muuttamista. Lainaa ei kuitenkaan saa maksaa tai vakuutta antaa ennen velkojiensuojamenettelyä edellyttävän toimenpiteen rekisteröimistä. Esimerkiksi sulautumisessa pääomalainavelkojalle annettava pantti saadaan luovuttaa aikaisintaan rekisteröintihetkellä. Pääomalainasopimuksessa voidaan rajoittaa velkojan oikeutta vaatia lainan takaisinmaksua myös momentissa mainituissa tilanteissa. Pääomalaina, jolle velallisyhtiö tai sen tytäryhteisö momentissa mainituissa tilanteissa antaa turvaavan vakuuden, menettää pääomalainaluonteensa. Lainaehdoissa määrätyt takaisinmaksun rajoitteet saattavat säilyä voimassa lainan luonteen muutoksesta huolimatta.

Voimassa olevasta laista poiketen momentissa todettaisiin lisäksi nimenomaisesti, että pääomalaina voidaan edellä mainittujen rajoitusten estämättä muuntaa oman pääoman eräksi taikka käyttää oman pääoman erän tavoin yhtiön tappioiden kattamiseen. Velvoiteoikeudellisesti kysymyksessä on tällöin joko kuittaus tai velan anteeksianto. Pääomalainaa voidaan esimerkiksi käyttää osakkeen merkintähinnan tai osakepääomasijoituksen maksun kuittamiseen. Sanottu koskee yleisten kuittauksen edellytysten täytyessä myös pääomalainalle kertynyttä maksamatonta korkoa. Pääomalainan omaksi pääomaksi muuntamista koskeva säännös ei heikennä yhtiön muiden velkojien asemaa, koska sekä vapaan että sidotun oman pääoman takaisinmaksuedellytykset ovat aina tiukemmat kuin pääomalainan. Oman pääoman jakamiseen liittyy lisäksi 13 luvun 2 §:n mukainen maksukykyisyysedellytys, jota pääomalainan osalta ei ole. Säännökset vastannevat voimassa olevaa oikeutta.

2 §. Muut säännökset pääomalainasta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla pääomalainan kirjallisesta muodosta sekä lainvastaisten lainaehtojen muutosten tai vakuuden antamisen pätemättömydestä.

Pykälän 2 momenttiin on kirjattu se yleisistä velvoiteoikeudellisista periaatteista johtuva sääntö, että pääomalainan korko kertyy niiltäkin tilikausilta, joilta korkoa ei ole voitu maksaa, jollei pääomalainan ehdoissa ole so-

vittu toisin. Tässä samoin kuin muuallakin ehdotuksessa tilinpäätöksellä tarkoitetaan paitsi tilikaudelta laadittua tilinpäätöstä, myös muulta ajanjaksolta voitonjakoa tai muuta tarkoitusta varten laadittua tilinpäätöstä. Jos yhtiö ei tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen perusteella voi maksaa pääomalainalle korkoa, mutta laatii myöhemmin 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetun meneillään olevalta tilikaudelta vahvistettavan tilinpäätöksen, jonka mukaan yhtiöllä on koron maksumuun käytettävissä olevia varoja, korko on maksettava jo kyseisen tilikauden aikana. Yhtiöllä ei kuitenkaan ole velvollisuutta tällaisen tilinpäätöksen laatimiseen, ellei esimerkiksi pääomalainan ehdoista muuta johdu.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 5 luvun 1 §:n 4 momenttia.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan säännöstä pääomalainojen kirjaamisesta erillisenä eränä taseeseen, muttei enää omaan pääomaan, kuten voimassaolevassa laissa. Säännös ei toisaalta estä pääomalainan kirjaamista omaan pääomaan, vaan asia jää ratkaistavaksi kirjanpitoa koskevien säännösten perusteella.

IV OSA. Varojen jakaminen

13 luku. Yhtiön varojen jakaminen

Osakeyhtiön pääoman pysyvyys on yksi osakeyhtiöoikeuden peruseriaatteista, mikä todetaan 1 luvun 3 §:ssä. Tästä syystä suorituksia yhtiöstä osakkeenomistajille säännelään kattavasti. Lukuun ehdotetaan otettavaksi yleiset kaikkia varojenjakotilanteita koskevat säännökset (1—4 §), osingon jakamista ja vapaan oman pääoman rahaston alentamista koskevat säännökset (5—7 §) sekä eräitä muita varojen jakamiseen liittyviä säännöksiä (8—10 §). Ne vastaavat pääpiirteiltään voimassa olevan lain 12 luvun säännöksiä. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin myös merkittäviä uudistuksia.

Varojen jakamista koskevia peruskäsitteitä on täsmennetty. Ehdotuksessa luetellaan lailliset tavat jakaa varoja osakkeenomistajille (1 §:n 1 momentti), lailliset tavat jakaa varoja myös muille (1 §:n 2 momentti) sekä todetaan, että muulla tavalla tapahtuva varojen jakaminen, eli ilman liiketaloudellista perus-

tetta tapahtuva varojen vähentäminen tai velkojen lisääminen, on laitonta varojenjako (1 §:n 3 momentti).

Merkittävä uutuus on 2 §:n säännös maksukyvyyn säilyttämisestä kaikissa varojenjakotilanteissa. Säännös on lisäedellytys varojen jakamiselle, joten esimerkiksi osingonjaon edellytyksenä on edelleen myös se, että yhtiön taseessa on vapaata omaa pääomaa. Vastaavasti osakepääoman alentamisen edellytyksenä on myös velkojensuojamenettelyn noudattaminen. Maksukykyisyyden merkityksen korostaminen liittyy erityisesti IFRS-tilinpäätösstandardien käyttöönottoon. Tähän liittyviä kysymyksiä selostetaan yleisperusteissa.

Varojen jakamista helpotetaan siten, että jako voi perustua myös muuhun kuin päättyneeltä tilikaudelta vahvistettuun tilinpäätökseen, esimerkiksi kesken tilikauden laadittuun tilinpäätökseen. Toisaalta laitonta varojen jakamista koskeva 4 §:n säännös koskee myös muille kuin osakkeenomistajille tehtyä jakoa. Yhtiökokous voi ehdotuksen mukaan valtuuttaa hallituksen päättämään osingonjasta.

Omien osakkeiden hankinnan rahoituksen sääntely on pyritty kirjoittamaan nykyistä täsmällisemmin eikä sen rikkomista enää rinnasteta laittomaan varojenjako.

Lukuun ei sisälly emoyhtiötä koskevaa konsernitaseeseen perustuvaa jakorajoitusta eikä muutakaan konsernisuhteisiin liittyvää jakorajoitusta. Myöskään voimassa olevan lain 12 luvun 4 a §:n mukaista erityissäännöstä osinkosaatavan vanhentumisesta ei ole otettu lakiin, joten osinkosaatava vanhenee tavallisesti velan vanhentumisesta annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaisesti, jollei velkakirjalain 25 §:stä johdu muuta. Lukuun ei sisälly myöskään nykyisiä lähipiirilainasäännöksiä vastaavaa sääntelyä. Muutosta perustellaan yleisperusteluissa.

Yleiset säännökset

1 §. Varojenjakoavat. Pykälän 1 momentissa luetellaan lailliset tavat jakaa varoja osakkeenomistajille ja 2 momentissa viitataan laillisiin tapoihin jakaa varoja yleensä muille kuin osakkeenomistajille. Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, minkälaisia

muuta varojen käyttämistä pidetään laittomana jakona. Laitonta jakoa seuraavasta varojen palautusvelvollisuudesta säädetään luvun 4 §:ssä, vahingonkorvausvastuusta 22 luvussa ja rikosoikeudellisista seuraamuksista 25 luvun 1 §:ssä.

Pykälän *1 momentti* vastaa pitkälti voimassa olevan lain 12 luvun 1 §:n 1 momenttia ja siinä lueteltavat lailliset varojenjakoavat koostuvat menettelyistä, joissa yhtiöstä poistuu varallisuutta joko täysin vastikkeetta tai siten, että yhtiö saa vastikkeena omia osakkeitaan. Näissä tilanteissa ei ole kysymys liiketoiminnasta, vaan ainakin lähtökohtaisesti ilman käypää vastiketta tapahtuvista suorituksista. Momentissa tarkoitettu varojen jakaminen tapahtuu yhtiön osakkeenomistajille. Luvun 9 §:ssä tarkoitetuissa yhtiöissä jako voi kuitenkin tapahtua myös muulle.

Osakeyhtiölaissa säädetään myös muista varsinaiseen liiketoimintaan liittymättömistä tilanteista, joissa yhtiöstä siirretään varallisuutta. Yksi esimerkki on sulautuminen, jossa annetaan vastikkeeksi muuta varallisuutta kuin osakkeita. Tällöin varat kuitenkin annetaan vastaanottavasta yhtiöstä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille vastikkeena vastaanottavan yhtiön liiketoiminnasta, jolloin kysymys on varojen jaon sijasta paremmin kauppaan rinnastuvasta tilanteesta.

Momentin *1 kohdassa* mainitaan voiton jakaminen (osinko), sekä vapaan oman pääoman rahaston jakaminen. Nämä varojenjakotilanteet mainitaan samassa kohdassa, koska vapaan omaan pääoman rahastojen jakamiseen sovelletaan 5—7 §:n mukaan samoja periaatteita kuin osingonjakoon. Momentin *2 kohdassa* mainitaan osakepääoman alentaminen, jolloin tulee sovellettavaksi 14 luvussa säännelty velkojensuojamenettely. Momentin *3 kohdassa* mainitaan omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen, joita koskevia säännöksiä on sekä 3 luvussa että 15 luvussa. Ehdotetussa 3 luvun 7 §:ssä säädetään yhtiön mahdollisesta lunastusoikeudesta osakkeiden vaihtaessa omistajaa. Säännökset muista hankinta- ja lunastustilanteista ovat 15 luvussa. Momentin *4 kohdassa* mainitaan varojenjakoapoina yhtiön purku sekä yhtiön poisto rekisteristä. Näistä tilanteista erityiset säännökset ovat 20 luvussa.

Osakeyhtiölakiin ei ehdoteta säännöksiä

verotuksessa tunnetusta konserniavustuksesta. Yhtiöoikeudellisesti tällaiset avustukset voivat olla lähinnä osinkoa tai mahdollisesti lainaa. Ehdotetun 6 §:n 4 momentin mukaan jakokelpoisia varoja voidaan jakaa muutenkin, jos osakkeenomistajat ovat yksimielisiä. Yhtiöoikeudellisesti ei tietenkään ole mahdollista esimerkiksi antaa vastikkeetonta konserniavustusta emoyhtiölle ilman, että samalla vastaavalla tavalla hyvitetäisiin vähemmistöosakkaita tai saataisiin näiltä suostumus menettelyyn.

Pykälän 2 momentissa luetellaan varojen jakotavat, joissa jako voi tapahtua muulle kuin osakkeenomistajalle. Jos yhtiöllä on muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajalle, yhtiöjärjestyksessä on 9 §:n mukaan määrättävä oman pääoman käyttämisestä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Jäljempänä 9 §:ssä tarkoitettua yhtiön on katsottu voivan myös toimia niin sanotusti omakustannusperiaatteella, jolloin sen voidaan katsoa jakavan varoja jatkuvasti, usein osakkeenomistajille. Tällaiseen jatkuvaan varojen jakamiseen soveltuvat 2 §:n säännökset maksuvyvyn säilyttämisestä sekä 4 §:n säännökset laittomasti saatujen varojen palautusvelvollisuudesta. Jatkuva jako ei kuitenkaan voine tapahtua 3 §:ssä tarkoitettulla tavalla tilinpäätöksen perusteella. Tällaisessakin yhtiössä tulee noudattaa sidotun oman pääoman suojaksi säädettyjä periaatteita.

Momentissa mainitaan myös 8 §:ssä tarkemmin säännelty lahjan antaminen. Lahjoilla tarkoitetaan tässä aidosti vastikkeettomia suorituksia, ei lahjoiksi arkikielessä nimitettäviä esimerkiksi markkinointiin liittyviä suorituksia. Lahjat suuntautuvat yleensä muille kuin yhtiön osakkeenomistajille. Osakkeenomistajalle annettu lahja voi olla yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen.

Pykälän 3 momentin mukaan laitonta varojenjakoja ovat 1 ja 2 momentissa lueteltujen laillisten varojenjako tapojen ulkopuolella kaikki sellaiset menettelyt, joissa yhtiöstä poistuu varoja ilman liiketaloudellista perustetta. Määritelmän avulla laitton varojen jako voidaan erottaa laillisesta liiketoimesta, mutta sillä ei pyritä kattamaan kaikkia laitton varojenjaon tilanteita. Vastaavaa määritelmää ei ole voimassa olevassa laissa, mutta se vastannee voimassa olevan oikeuden sisältöä.

Liiketaloudelliseen perusteeseen perustuva suoritus ei pidetä varojen jakamisena arvioitaessa esimerkiksi tämän luvun 4 §:ssä tarkoitettua varojen palautusvelvollisuuden sisältöä, kun yhtiölle ostetaan takaisin sen liikkeeseen laskemia rahoitusinstrumentteja. Jos tällainen hankinta on liiketaloudellisesti perusteltu ja siten yhtiön toiminnan tarkoituksen mukainen, hankinta on lähtökohtaisesti osakeyhtiölain mukainen. Yhtiö voi siten yleensä ostaa esimerkiksi omiin osakkeisiinsa oikeuttavia optio-oikeuksia käypään hintaan, vaikka myyjä olisikin osakkeenomistaja.

Liiketaloudellista perustetta arvioitaessa olennaista ei ole se, osoittautuuko liiketoimi jälkikäteen yhtiölle tappiolliseksi, vaan se, millä perusteella toimenpide on tehty: onko tarkoitus ollut liiketaloudellinen vai ei. Ratkaisevaa on, olisiko päätöksen tekijöiden pitänyt tietää, ettei päätös ole liiketaloudellisesti perusteltu.

Liiketapahtuman käsite on määritelty kirjanpitolaisissa. Kirjanpitolain 2 luvun 1 §:n nojalla kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa liiketapahtumina menot, tulot ja rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. Kirjanpitolain perustelujen mukaan meno on tuotannontekijän ja tulo suoritteiden rahana ilmaistu vastike. Rahoitustapahtumia ovat pääoman sijoitukset ja niiden palautukset sekä voitonjako samoin kuin niistä sekä tuloista ja menoista johtuneet kassaan- ja kassastamaksut. Käsite on siten hyvin laaja. Esimerkkejä tässä tarkoitettua laittomasta jaosta ovat omaisuuden tai palvelun myynti alihintaan tai ostaminen ylihintaan taikka velan antaminen markkinointiin ja olosuhteisiin nähden liian alhaisella korolla tai vastaavasti ottaminen liian korkealla korolla.

Momentissa ei pyritä tyhjentävästi käsittelemään kaikkia laitton varojenjaon tilanteita. Edellä 1 ja 2 momentissa luetellaan sallitut varojenjako tapot, mutta ei säädetä, että jako näillä tavoilla olisi aina laillista. Muuten 1 momentin mukainen, mutta esimerkiksi 2 §:n maksukykyisyys säännöksen vastainen jako on laitton. Sama koskee omien osakkeiden hankintaa suunnatusti ja ylihintaan, eli yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädetään voimassa olevan lain 12 luvun 1 §:n 2 mukaisesti, ettei

varoja saa jakaa ennen yhtiön rekisteröimistä. Säännös ei estä jakopäätöksen tekemistä ennen rekisteröimistä.

2 §. Maksukyky. Voimassa olevan oikeuden on katsottu pitävän sisällään sen, että yhtiön hallitus ei voi esittää jaettavaksi enempää varoja kuin on yhtiön maksukyvyyn kannalta perusteltua. Maksukykyisyyden arvioinnin on katsottu kuuluvan hallituksen yleisen huolellisuusvelvollisuuden alaan. Asiasta ei ole ollut erityistä säännöstä laissa. Maksukykyisyyden arvioinnin sisältöä ei tietävästi ole myöskään oikeuskirjallisuudessa tarkemmin käsitelty. Maksukyvyyn ylittävä jako ei ilmeisesti ole ollut laitonta varojenjako, johon liittyy varojen palautusvelvollisuus ja kriminalisointi, vaan seuraamuksena on ollut ainoastaan mahdollisen vahingon korvaaminen.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti, ettei varoja saa jakaa, jos varoja jaettaessa tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön. Varoja ei myöskään saa jakaa, jos tiedetään tai pitäisi tietää, että jako aiheuttaa maksukyvyttömyyden. Säännöksen vastainen varojen jakaminen olisi laitonta varojen jakoa ja johtaisi muun muassa 4 §:ssä tarkoitettuun palautusvelvollisuuteen.

Säännös koskee kaikkia varojenjakoilanteita. Tyypillisesti kysymykseen tulee osingonjako, mutta vaatimus maksukyvyyn säilyttämisestä koskee myös omien osakkeiden hankintaa ja osakepääoman alentamista. Säännös ei kuitenkaan yleensä tule sovellettavaksi yhtiön purkamisen ja rekisteristä poistamisen yhteydessä, koska näissä tilanteissa on kysymys yhtiön toiminnan lopettamisesta.

Säännöstä on sovellettava muiden varojen jakamista koskevien edellytysten lisäksi. Osingonjako ja vapaan oman pääoman rahaston alentaminen on siten mahdollista vain vapaan oman pääoman puitteissa ja siten, että yhtiö säilyy maksukykyisenä. Osakepääoman alentamisen edellytyksenä puolestaan on velkojen suostumus ja maksukyvyyn säilyttäminen.

Sen arviointi, onko yhtiössä menetelty maksukyvyyn säilyttämistä koskevan säännöksen mukaisesti, ei poikkea muusta osakeyhtiölain tulkinnasta. Pelkästään se, että yhtiöstä tulee maksukyvytön suhteellisen lyhy-

en ajan kuluttua varojen jakamisesta, ei vielä kerro säännöksen rikkomisesta. Olennaista arvioinnissa on se, mitä päätöstä tehtäessä tiedettiin tai olisi pitänyt tietää eikä se, mitä tiedetään päätöksenteon jälkeen ilmi tulleen tiedon valossa.

Maksukykyä koskeva arviointi on tehtävä mahdollisimman lähellä jakopäätöstä. Käytännössä maksukykyäkin arvioitaneen usein yhtiön uusimman tilinpäätöksen perusteella. Tämä on asianmukaista, jos ajan kuluminen ja tilikauden jälkeiset tapahtumat eivät anna aiheutta olettaa tilanteen olennaisesti muuttuneen. Maksukykyä arvioitaessa on otettava huomioon myös yhtiön tiedossa olevat tulevaisuuteen kohdistuvat seikat, kuten erääntyvät velat ja muut suoritukset ja niiden suhde yhtiön rahoitusmahdollisuuksiin.

Säännöstä arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että tilintarkastuslakityöryhmän muutosehdotuksen mukaan tilintarkastajalla ei enää olisi nimenomaista velvollisuutta lausua voitonjakoehdotuksesta. Siten tilintarkastaja ei joutuisi ottamaan kantaa jakoehdotukseen muutoin kuin silloin, kun jako ilmeisesti on lain vastainen.

Maksukyvyyn asettaminen varojen jakamista rajoittavaksi tekijäksi on perusteltua monista syistä. Oman pääoman jakaminen voi ylittää yhtiön maksukyvyyn esimerkiksi silloin, kun oman pääoman määrä perustuu tulevaisuuden tuotto-odotuksien perusteella tehtyihin arvioihin tai kun yhtiön omaisuus on vaikeasti realisoitavaa. Velkojen kannalta ei ole hyväksyttävää, jos oman pääoman jakaminen yksinomaan taseen perusteella voi johtaa yhtiön välittömään maksukyvyttömyyteen, koska tällöin osakkeenomistajat on asetettu maksunsaantijärjestyksessä velkojen edelle.

Maksukyvyyn korostaminen on perusteltua myös yhtiöiden omaisuuserissä ja tasearvoissa tapahtuneiden muutosten takia. Vaikka kansainväliset tilinpäätösstandardit, erityisesti IFRS-standardit korostavat taseen merkitystä yhtiön taloudellisen informaation lähteenä, on kehitys johtanut taseen käyttökelpoisuuden vähenemiseen yhtiöoikeudellisen varojenjaon perustana. Erilaisen aineettoman omaisuuden lisääntyminen kasvattaa eroa toimivan yhtiön taseen loppusumman ja yhtiön omaisuuden realisoinnista saatavan mää-

rän välillä. Kansainväliset tilinpäätössäännöt merkitsevät muun muassa sitä, että taseen oma pääoma voi nykyistä laajemmin muodostua omaisuuden arvonkorotuksista, joihin liittyy epävarmuustekijöitä. Kun lisäksi erityisesti osingonjako perustuu toimintaa jatkavan yhtiön näkökulmasta laadittuun taseeseen, on ongelmallista, jos jako johtaa toiminnan loppumiseen.

Säännöksellä pyritään ensi sijassa suojaamaan velkojia. Velkojien kannalta on tärkeää, että yhtiön toiminta jatkuu. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole asettaa yhtiön johdolle, osakkeenomistajille tai tilintarkastajille kohtuuttomia vaatimuksia maksukyvyyn arvioimisessa eikä yhtiöille korostettuja oman pääoman määrää tai omavaraisuutta koskevia vaatimuksia. Varsinkin pienissä yhtiöissä maksukyky saattaa jatkuvasti olla suhteellisen heikko. Tällaisessakaan yhtiössä ei ole tarkoituksena kokonaan estää varojen jakamista. Säännös ei myöskään sinänsä estä velan ottamista varojen jaon mahdollistamiseksi.

3 §. Jaon perustuminen tilinpäätökseen. Ehdotuksen mukaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu varojen jakaminen tapahtuu vahvistetun tilinpäätöksen perusteella. Tällä on merkitystä erityisesti jaettaessa vapaata omaa pääomaa, jonka määrä ilmenee tilinpäätöksestä. Kuitenkin myös osakepääoman jakamisen osalta päätöksenteko perustuu vahvistettuun tilinpäätökseen. Tällä on merkitystä, koska ehdotetun 14 luvun 2 §:n nojalla tapio on katettava ennen kuin osakepääomaa saadaan jakaa osakkeenomistajille.

Edellä 2 §:ssä varojen jakamisen edellytykseksi on asetettu maksukyvyyn säilyttäminen. Vapaan oman pääoman jakaminen tapahtuu siten niin, että ensin arvioidaan tämän pykälän nojalla, onko yhtiössä ylipäätään jakokelpoisia varoja ja sitten 2 §:n nojalla se, voidaanko jako suorittaa. Yhtiön taloudellisella asemalla on merkitystä myös annettaessa 8 §:ssä tarkoitettuja lahjoja, kuten tuon pykälän perusteluissa tarkemmin selvitetään. Sen sijaan 9 §:ssä tarkoitettussa yhtiössä jakoa ei sidota tilinpäätökseen silloin, kun yhtiö toimii niin sanotusti omakustannusperiaatteella. Tällöin yhtiön voidaan katsoa suorittavan jakoa jatkuvasti, eikä tätä jakoa voida samalla tavalla tehdä tilinpäätöksen perusteella.

Pykälän 1 virkkeen pääsäännön mukaan jakaminen tapahtuu viimeisen vahvistetun tilinpäätöksen perusteella. Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että taseen sijasta viitataan tilinpäätökseen. Käytännössä keskeinen tekijä on jatkossakin voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla taseen osoittama yhtiön oman pääoman määrä. Tilinpäätösnormistojen kehittyminen on kuitenkin lisännyt muiden tilinpäätöstietojen merkitystä yhtiön taloudellisen tilan arvioinnissa.

Säännöksessä viitataan yleensä viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen eikä siihen, että tilinpäätöksen tulisi olla viimeksi päättyneeltä tilikaudelta. Säännös tekee siten mahdolliseksi sekä voitonjaon meneillään olevalta tilikaudelta että menettelyn, jossa jakautumisessa tai kombinaatiosulautumisessa syntynyt yhtiö jakaa ensimmäisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa yhtiössä olevaa vapaata omaa pääomaa, vaikka yhtiö ei ole toiminut yhtään täyttä tilikautta. Tarkoituksena on myös vahvistaa, että varojen jakaminen on mahdollista tilikauden päättymisen ja osakeyhtiölain mukaan pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen välisenä aikana. Sen sijaan ei ole mahdollista olla lainkaan vahvistamatta tilinpäätöstä päättyneeltä tilikaudelta ja jakaa varoja edellisen tilinpäätöksen perusteella, koska varsinaisen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja siinä on päätettävä tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Pykälän 2 virkkeessä säädetään selkeyden vuoksi siitä, ettei jakoa voida tehdä kiinnittämättä huomiota tilikauden päättymisen ja jakopäätöksen välisenä aikana tapahtuneeseen kehitykseen. Säännöksellä viitataan siihen myös voimassa olevan oikeuden mukaiseen kantaan, että tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut vapaan oman pääoman väheneminen vähentää voitonjakoon käytettävissä olevaa määrää. Mahdollista lisääntynyttä vapaata omaa pääomaa ei kuitenkaan voida jakaa, ellei sitä ennen vahvisteta 1 momentissa tarkoitettua tilinpäätöstä.

Lakiin ei ehdoteta yleistä säännöstä siitä itsestään selvästä seikasta, että jo toteutettu jako vähentää jaettavissa olevaa määrää. Samasta syystä säännöksessä ei erikseen todeta myöskään sitä, että pääomalainalle maksettava korko vähentää varoja, jotka ovat käytet-

tävissä voitonjakoon.

4 §. *Velvollisuus varojen palauttamiseen.* Säännös koskee osakeyhtiölain vastaista varojen jakamista osakkeenomistajille tai muille henkilöille. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 12 luvun 5 §:n 1 momenttia. Voimassa olevassa laissa laittoman varojen jaon sääntelyä ei tosin ole ulotettu muihin kuin osakkeenomistajiin, mutta oikeuskirjallisuudessa on katsottu samojen periaatteiden soveltuvan myös tilanteisiin, joissa varoja jaetaan muille kuin osakkeenomistajille. Ehdotus ei siten merkittävästi poikkea voimassa olevasta oikeudesta. Ulottamalla säännös koskemaan myös muita kuin osakkeenomistajia säännöksen alaan tulevat esimerkiksi 9 §:ssä tarkoitettussa yhtiössä olevat mahdolliset muut varojen saajat kuin osakkeenomistajat.

Laittona jakona on kirjallisuudessa pidetty sekä velkojensuojaa loukaten että osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta loukaten tapahtuvaa jakoa. Korkeimman oikeuden käytännössä laitton varojenjakoo on ollut esillä myös niin sanotusti omakustannusperiaatteella toimivien yhtiöiden osalta. Säännöksen soveltamisala erityisesti näiden yhtiöiden osalta jää edelleen oikeuskäytännössä täsmennettäväksi. Ehdotuksen mukaan laitonta jakoa on muun muassa 2 §:n maksukykyisyyden säilyttämistä koskevan säännöksen vastainen jako. Laitonta varojenjakoa koskevaa rangaistussäännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi 25 luvun 1 §:ssä.

Voimassa olevan lain mukaan palautusvelvollisuuden kannalta on ratkaisevaa, oliko osakkeenomistajalla perusteltu aihe olettaa jaon olevan lain mukainen. Ehdotuksen mukaan ratkaisevaa on, tiesikö tai pitikö osakkeenomistajan tai muun tietää jakamisen tapahtuneen osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Säännöksessä ei kuitenkaan oteta kaavamaisesti kantaa siihen, pitääkö yhtiön vai varojen vastaanottajan esittää tarvittava näyttö. Asia ratkeaa yleisten prosessuaalisten periaatteiden mukaisesti, jolloin huomiota kiinnitetään muun muassa siihen, minkälaiset mahdollisuudet osapuolilla on esittää näyttöä.

Pääomadirektiivin 16 artiklassa näyttötaakka asetetaan selkeästi yhtiölle. Koska direktiivi on luonteeltaan yhtiön velkojen ja

osakkeenomistajien suojaksi annettu vähimmäisdirektiivi, on direktiiviä kuitenkin tulkituttu siten, että kansallisessa lainsäädännössä varoja saanut voidaan asettaa direktiivin sanamuotoa epäedullisempaan asemaan.

Muutos voimassa olevaan lakiin on myös se, että yhtiöjärjestyksen määräyksen vastainen jako johtaa samoihin seuraamuksiin kuin osakeyhtiölainkin vastainen jako. Koska yhtiöjärjestyksen mahdolliset jakorajoitukset ovat vapaaehtoisia, ei liene estettä sille, että yhtiöjärjestyksessä määrätään toisin näiden jakorajoitusten vastaisen menettelyn seuraamuksista.

Säännökseen ei ehdoteta voimassa olevan lain 12 luvun 5 §:n 2 momentin säännöstä johdon velvollisuudesta täyttää varoja saaneiden palautusvelvollisuuden jälkeen jäävä mahdollinen vaje. Tilanne jätetään 22 luvun vahingonkorvaussäännösten varaan, koska voimassa olevan lain säännös tuo vain varsin vähän lisää siihen, mitä osakeyhtiölain yleiset vahingonkorvaussäännökset sisältävät.

Säännös sisältää edelleen viittauksen koronmaksuvelvollisuuteen.

Osinko ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta

5 §. *Jaettava määrä.* Pykälässä ehdotetaan pitkälti voimassa olevan lain 12 luvun 2 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla säädettäväksi siitä, että yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman. Vapaata omaa pääomaa vähentää luonnollisesti edellisellä tilikaudella tai sitä aikaisemmin aiheutunut tappio sekä oman pääoman rahastojen mahdollinen negatiivisuus, sikäli kuin tämä on kirjanpitolainsäädännön mukaan mahdollista. Myös aikaisempi vapaan oman pääoman jakaminen vähentää jaettavissa olevaa määrää.

Jako tapahtuu lähtökohtaisesti vahvistetun tilinpäätöksen perusteella, kuten 3 §:ssä säädetään. Jaossa on lisäksi otettava huomioon 2 §:ssä tarkoitettu maksukykyisyyden arviointi, johon pykälässä viitataan selkeyden vuoksi.

Säännös koskee sekä voiton eli osingon että muun vapaan oman pääoman jakamista. Muuta vapaata omaa pääomaa voivat olla esimerkiksi sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto ja mahdolliset yhtiöjärjestykseen pe-

rustuvat vapaaehtoiset rahastot.

Jako tapahtuu yleensä osakkeenomistajille, mutta jos yhtiön yhtiöjärjestyksessä on 9 §:ssä tarkoitettu määräys, jako voi tapahtua myös muille. Osakkeenomistaja tai 9 §:ssä tarkoitettu muu henkilö voi ilmoittaa yhtiölle muunkin kuin oman maksuyhteystietonsa, jolloin varsinainen rahasuoritus tulee muulle henkilölle. Tällä ei kuitenkaan ole yhtiöoikeudellista merkitystä.

Pykälässä säädetään voimassa olevan lain tapaan, ettei yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettäviä varoja saa jakaa, mutta siitä poistetaan tarpeettomana viittaus erityiseen rahastoon yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettäviin varoihin. Myös yhtiöjärjestyksen määräyksen vastaista jakoa koskevat 4 §:n säännökset laittomasti jaettujen varojen palautusvelvollisuudesta.

6 §. Päätöksenteko. Pykälän 1 momentin mukaan jakamisesta päättää voimassa olevan lain tapaan yhtiökokous. Päätös tehdään 5 luvun 26 §:n mukaisena enemmistöpäätöksenä, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty korkeammasta enemmistöstä. Momentissa viitataan yhtiökokouskutsun sekä kokousasiakirjojen, niiden nähtävänä pitämisen ja lähettämisen osalta 5 luvun 18—22 §:ään. Näistä 5 luvun 21 §:n 2 momentissa säädetään tilinpäätöstiedon esillä pitamisestä silloin, kun yhtiökokouksessa ei samalla päätetä tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Momentissa säädetään voimassa olevan lain 12 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisesti, että yhtiökokous saa päättää jakaa hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää määrää enemmän vain, kun se on niin sanottua vähemmistöosinkoa koskevan 7 §:n tai yhtiöjärjestyksen mukaan siihen velvollinen.

Pykälän 2 momentissa on uutuutena mahdollisuus valtuuttaa hallitus päättämään vapaan oman pääoman jakamisesta. Valtuutuksessa on määrättävä jaettava enimmäismäärä. Valtuutuksessa voidaan lisäksi määrätä esimerkiksi siitä, minkä vapaan oman pääoman erän jakamista valtuutus koskee. Valtuutus voi olla voimassa korkeintaan seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkuun asti. Valtuutusta voitaisiin käyttää esimerkiksi silloin, kun yhtiön maksuvalmius ei yhtiökokouksen pitohetkellä salli osingonjakoa, mutta on arvioitavissa, että tilanne parantuu myöhem-

min. Säännöksellä voi olla merkitystä myös jos vapaan oman pääoman sijoituksen palauttaminen on kytketty tiettyihin ehtoihin. Valtuutusta voidaan käyttää myös silloin, kun osakkeenomistajat haluavat useampia kuin yhden osinkosuorituksen vuoden aikana. Valtuutustilanteessa 5 §:n vapaan oman pääoman määrää, 2 §:n maksukykyä sekä 3 §:n tilinpäätöstä ja sen laatimisen jälkeen tapahtuneita muutoksia koskevia vaatimuksia tarkastellaan hallituksen jakopäätöksen tilanteen perusteella. Hallitus ei voi valtuutuksen nojalla jakaa valtuutuksen jälkeen syntyntä voittoa, ellei yhtiökokous ole vahvistanut tällaista voittoa osoittavaa tilinpäätöstä.

Pykälän 3 momentin mukaan jakopäätöksessä on aina määrättävä jaon määrästä ja siitä, onko kysymys voiton eli osingon jakamisesta vai jaetaanko varoja jostakin tietystä vapaan oman pääoman rahastosta. Erottelu ei ole täysin yksiselitteinen, koska ainakin vapaaehtoisiin rahastoihin on voitu siirtää edellisten tilikausien voittoa. Lähtökohtaisesti rahastojen alentaminen on kuitenkin aina muuta kuin osingonjakoa. Erottelulla halutaan muun muassa selkeyttää voitonjaon ja pääoman palauttamisen välistä eroa. Jos sekä jaetaan voittoa että alennetaan vapaan oman pääoman rahastoa taikka alennetaan useita rahastoja, on päätöksestä käytävä ilmi, mistä osakkeenomistajille suoritettavat varat ovat peräisin. Säännös koskee sekä yhtiökokouksen että hallituksen tekemää jakopäätöstä.

Pykälän 4 momentin mukaan yksimieliset osakkeenomistajat voivat jakaa yhtiön vapaata omaa pääomaa myös 1 §:n 1 momentista poikkeavalla tavalla. Momentissa tarkoitettu päätös saattaa olla esimerkiksi niin merkittävän lahjoituksen tekeminen, ettei sen enää voitaisi katsoa olevan 8 §:ssä tarkoitettulla tavalla kohtuullinen. Yksimieliset osakkeenomistajat voivat myös esimerkiksi päättää jakaa vapaata omaa pääomaa muussa suhteessa kuin osakkeenomistuksen ja yhtiöjärjestyksen määräysten nojalla tulisi tehdä.

7 §. Vähemmistöosinko. Pykälän 1 momentissa säädetään osakkeenomistajien vähemmistön oikeudesta vaatia puolet tilikauden voitosta jaettavaksi osinkona. Voitosta vähennetään yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät määrät, eikä voitonjako voi ylittää kahdeksaa prosenttia yhtiön omasta

pääomasta. Voittoa ei voida jakaa tämän luvun säännösten vastaisesti eli yhtiöllä pitää olla voitonjakokelpoisia varoja, eikä jakaminen saa vaarantaa yhtiön maksukykyisyyttä 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Vähemmistö-osinkoa ei myöskään voida vaatia, jos tämän luvun mukainen jako edellyttää velkojien suostumusta. Näin on 14 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisissa tilanteissa, kun osakepääomaa on alennettu tappion kattamiseksi. Momentin säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan lain 12 luvun 4 §:n 2 momenttia.

Vähemmistöosinko lasketaan tilikauden voitosta. Muun vapaan oman pääoman määrällä on tässä yhteydessä merkitystä vain arvioitaessa vapaan oman pääoman jakomahdollisuutta 3 ja 5 §:n mukaan.

Konsernin emoyhtiön osalta lakiin ei sisälly erillistä konsernitilinpäätöstä koskevaa rajoitusta, koska konsernitaseeseen perustuva jakorajoituksesta ehdotetaan muutenkin luovuttavaksi. Viittaukset rahastoihin on tarpeettomina poistettu, millä ei käytännössä ole vaikutusta vähemmistöosingon laskemiseen.

Momenttiin on selvytyden vuoksi otettu maininta siitä, että tilikauden aikana tai sen jälkeen jaettu, tilikaudella syntynyt voitto vähentää vähemmistöosakkeenomistajien vaatimuksesta jaettavaa määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä toisin vähemmistöosingosta. Toisin määrääminen voi tarkoittaa sekä vähemmistön oikeuksien parantamista että rajoittamista. Vähemmistön oikeuksien heikentäminen tai poistaminen kokonaan edellyttää kuitenkin kaikkien osakkeenomistajien suostumusta. Tarve vähemmistöosinko-oikeuden rajoittamiseen liittyy yleensä kehittyviin yhtiöihin, joissa osakkeenomistajat haluavat käyttää voiton yhtiön kehittämiseen. Käytännössä on ollut tavallista sopia osakassopimuksessa siitä, ettei vähemmistöosinkoa vaadita. Yksimielisyyksivaatimuksen takia vähemmistöosingon rajoittaminen on käytännössä mahdollista vain suppean omistajajoukon yhtiössä.

Muut varojen jakamista koskevat säännökset

8 §. Lahjat. Pykälään otettaisiin voimassa olevan lain 12 luvun 6 §:n sisältö muuttamat-

tomana. Säännös koskee vain niin sanottuja varsinaisia lahjoja. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät erilaiset yhtiön tavanomaiseen toimintaan ja yhteiskuntasuhteiden ylläpitämiseen liittyvät muodollisesti vastikkeettomat suoritukset, joilla kuitenkin on merkitystä yhtiön liiketoiminnan edistämisen kannalta. Jos yhteiskunnassa yleisesti hyväksytään ja oletetaan, että yhtiö toimittaa esimerkiksi kohtuullisen merkkipäivälahjan yhtiön työntekijälle tai samalla alalla toimivan yhtiön johtoon kuuluvalla, tällaisen lahjan antaminen on osa yhtiön liiketoimintaa, eikä siten kuulu tämän säännöksen soveltamisalaan.

Rajanveto liiketoimintaan liittyvien ja siihen liittymättömien luovutusten välillä saatetaan kuitenkin olla hyvin ongelmallista. Yhtiön maineen ja siten liiketoiminnan kannalta voi esimerkiksi olla perusteltua tehdä lahjoituksia näennäisesti täysin yhtiön liiketoiminnasta irrallaan olevaan tarkoitukseen, kuten tieteeseen, taiteeseen, luonnonsuojelun tai maanpuolustuksen hyväksi.

Säännöksessä viitataan siihen, että lahjan pitäisi olla määrältään yhtiön tilaan nähden kohtuullinen. Määrän kohtuullisuuden arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota yhtiön pääoma-asemaan. Lahjan antaminen on mahdollista lähinnä vapaan oman pääoman puitteissa.

9 §. Muu kuin voitontuottamistarkoitus. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 12 luvun 1 §:n 2 momenttia asiallisesti vastaava säännös. Säännös liittyy ehdotettuun 1 luvun 5 §:ään, jonka yhteydessä tarkemmin selostetaan yhtiön toiminnan mahdollista muuta tarkoitusta kuin voiton tuottamista osakkeenomistajille.

Säännöksen sanamuotoa pyritään muuttamaan nykyistä kattavammaksi. Jos yhtiöllä on kokonaan tai osittain muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, sen tulisi ottaa yhtiöjärjestykseensä yhtäältä määräys tämän muun tarkoituksen sisällöstä ja toisaalta määräykset siitä, miten yhtiössä menetellään 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa varojenjakotilanteissa. Voimassa olevassa laissa edellytetään yhtiöjärjestyksen määräästä ainoastaan voiton käyttämisestä ja netto-omaisuuden jaosta yhtiön purussa. Varsinaisesta voiton tuottamisesta poikkeavasta

tarkoituksesta ei voimassa olevan lain sananmuodon ahtaan tulkinnan mukaan tarvitsisi lainkaan määrätä.

10 §. Omien osakkeiden hankinnan rahoittaminen. Pykälään ehdotetaan pääpiirteissään voimassa olevan lain 12 luvun 7 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä, jossa kielletään omien osakkeiden hankinnan rahoittaminen. Säännöksessä kielletään rahallainan, muiden varojen ja vakuuden antaminen käytettäväksi siinä tarkoituksessa, että ulkopuolinen voi hankkia yhtiön osakkeita. Se koskee sekä jo liikkeeseen laskettujen osakkeiden hankinnan rahoitusta että yhtiön antamien uusien osakkeiden hankinnan rahoitusta. Säännös perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 23 artiklaan.

Säännöksen soveltamisalaa kavennetaan voimassa olevaan lakiin nähden. Se ei enää ulottuisi emoyhtiötä lukuun ottamatta muiden samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden osakkeiden hankinnan rahoittamiseen. On kuitenkin mahdollista, että tällainen rahoittaminen ei vastaa yhtiön toiminnan tarkoitusta tai on yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista.

Säännös koskee tulevaisuudessa tehtäviä yhtiön tai sen emoyhtiön osakkeiden hankintoja. Säännös ei lähtökohtaisesti koske aikaisemmin tehtyjä hankintoja. Esimerkiksi niin sanotuissa management buy out -järjestelyissä ostava yhtiö voi siten sulauttaa ostetun yhtiön itseensä, eikä kysymyksessä tällöin yleensä ole tämän säännöksen vastainen menettely. Näissä järjestelyissä osapuolina olevien yhtiöiden velkojien asemaa suojataan ensisijassa sulautumiseen liittyvällä velkojien suojaamennettelyllä. Tässä, kuten muissakin yhtiöjärjestelyissä, on kuitenkin kiinnitettävä huomiota järjestelyn todelliseen luonteeseen, eikä pelkästään siihen, minkälainen muoto järjestelylle on annettu.

Säännöksestä tehdään 2 momentissa poikkeus. Omien osakkeiden hankinnan rahoituksen kieltä ei koske jakokelpoisten varojen rajoissa toteutettavia toimia, joilla on tarkoituksena hankkia osakkeita yhtiön tai sen lähipiiriin kuuluvien yhtiöiden työntekijöille. Lähipiiri määritellään ehdotuksen 8 luvun 6 §:n 2 momentissa. Poikkeus tarkoittaa sitä, että yhtiö voi esimerkiksi lainata varoja työntekijöilleen siinä tarkoituksessa, että nämä

hankkivat yhtiön osakkeita. Jos hankinta tarkoittaa uusien osakkeiden merkintää, tulee tilinpäätöksestä selvästi käydä ilmi toteutettu järjestely, koska muuten tilinpäätös ei välttämättä anna yhtiön varallisuusasemasta oikeata kuvaa. Myös tässä momentissa tarkoitettuihin toimiin sovelletaan 1 luvussa tarkoitettuja yleisiä periaatteita.

Pykälän 2 momentin säännös koskee myös henkilöstörahastolain (814/1989) 23 §:ssä tarkoitettuja henkilöstörahastolle annettuja luottoja, joilla on tarkoitus ostaa tai merkitä yhtiön osakkeita. Tilinpäätöksestä on selkeästi käytävä ilmi tällainen järjestely, joka varsinkin silloin, kun kysymyksessä on uusien osakkeiden merkitseminen, voi antaa vääristyneen kuvan yhtiön asemasta. Säännös korvaa näiltä osin voimassa olevan lain 12 luvun 7 §:n 5 momentin säännöksen.

Pykälän vastainen menettely ei yleensä johda 4 §:ssä tai 25 luvun 1 §:ssä tarkoitettuihin laittoman varojenjaon seuraamuksiin, koska kysymyksessä ei varsinaisesti ole varojen jakaminen. Säännöstä ei myöskään mainita 1 §:n 1 momentissa. Jos säännöksen vastaisella menettelyllä kuitenkin tosiasiallisesti pyritään varojen jakamiseen, tilannetta on arvioitava toisin.

14 luku. Osakepääoman alentaminen

Ehdotetut osakepääoman alentamista koskevat säännökset vastaavat periaatteiltaan pääosin voimassa olevan lain 6 luvun säännöksiä. Merkittävin ero voimassa olevaan lakiin nähden aiheutuu osakkeiden nimellisarvottomuudesta ja sen myötä siitä, että osakepääoma ja osakkeet eivät ole kytköksissä toisiinsa. Luvussa ei siten ole säännöksiä, jotka liittyvät osakkeen nimellisarvon alentamiseen tai osakkeiden määrän vähentämiseen osakepääoman alentamisen yhteydessä. Näitä voimassa olevan lain säännöksiä ovat esimerkiksi 6 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti. Myöskään nykyisiä 6 luvun 2 ja 3 §:n monimutkaisia päätöksentekosääntöjä ei ole tarpeellista ottaa lakiin, koska ehdotettu osakepääoman alentaminen ei välittömästi vaikuta osakeoikeuksiin. Voimassa olevan lain 6 luvun 9 ja 10 §:ää vastaavat säännökset sekä osakkeiden lunastamista koskevat säännökset sisältyvät ehdotettuun 15 lukuun.

Ehdotettu 3 luvun 5 § tekee mahdolliseksi nimellisarvojen säilyttämisen, minkä valtaosa toimivista yhtiöistä ainakin alkuvaiheessa tekeekin. Tällaisessa yhtiössä nimellisarvon muuttaminen tapahtuu muuttamalla nimellisarvoa koskevaa yhtiöjärjestyksen määräystä. Koska osakepääoman ei tällaisessakaan yhtiössä enää tarvitse muodostua nimellisarvojen summasta, ei nimellisarvon alentamisen yhteydessä ole tarpeen säätää osakepääoman alentamisesta. Yhtiö voi niin halutessaan nimellisarvon alentamisen yhteydessä alentaa osakepääomaa esimerkiksi siten, että osakepääoma vastaa nimellisarvojen summaa. Ehdotetussa 3 luvun 5 §:ssä edellytetään joka tapauksessa, että osakepääoma on vähintään nimellisarvojen summan suurinen. Tästä johtuu, että osakkeen nimellisarvon korottaminen saattaa edellyttää osakepääoman korottamista.

Voimaanpanolain mukaan yhtiöllä voi lain voimaantulon jälkeen edelleen olla ylikurssi- ja vararahasto. Käytännössä tällaisten rahastojen olemassa oleminen tulee olemaan yleistä. Voimaanpanolaisissa säädetään näiden rahastojen alentamisesta. Säännökset vastaavat tässä luvussa osakepääoman alentamisesta ehdotettua.

Velkojien oikeus vastustaa osakepääoman alentamista muodostaa edelleen keskeisen osan osakepääoman alentamista koskevasta sääntelystä. Velkojiensuojamenettelyn yksityiskohtia, kuten kuulutusaikoja ja määräpäivää muutetaan hieman. Tarkoituksena on saattaa sääntely vastaamaan julkisesta haasteesta annetun lain (729/2003) mukaista menettelyä. Lisäksi menettelyä helpotetaan yhtiön kannalta siten, että riideltäessä velan olemassaolosta, määrästä tai vakuuden turvaavuudesta riittää, että saadaan ensimmäisen oikeusasteen ratkaisu. Lainvoimaisuutta ei enää edellytetä. Ehdotuksen mukaan velkojien oikeus vastustaa alentamista koskee vain niitä saatavia, jotka olivat olemassa velkojille suunnatun kuulutuksen antamishetkellä.

Ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiön velkojilla on tässä luvussa tarkoitettuna velkojiensuojamenettelyn mukaisesti oikeus vastustaa määräyksessä tarkoitettuna yhtiöjärjestyksen määräyksen muuttamista tai poikkeamista määrä-

yksen sisällöstä. Säännös merkitsisi siis velkojiensuojamenettelyn käyttöalan laajentamista yhtiöjärjestysmääräyksen avulla. Määräyksellä voidaan turvata velkojien kannalta tärkeiden yhtiöjärjestysmääräysten pysyvyyttä.

Ehdotetuissa sulautumista, jakautumista ja yritysmuodon muuttamista koskevissa luvuissa on itsenäiset, mutta sisällöltään tämän luvun säännöksiä vastaavat velkojiensuojaa koskevat säännökset.

Sääntelyä uudistetaan myös teknisesti jakamalla säännökset pykäliin uudella tavalla ja lyhentämällä pykäläiä. Velkojiensuojamenettelyn osalta laissa ei enää viitata rekisteriviranomaisen lupaan, koska kysymys on velkojilta saatavasta luvasta.

1 §. Päätöksenteko. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että osakepääoman alentamisesta päättää yhtiökokous. Tämä koskee kaikkia osakepääoman alentamistilanteita: jakamista osakkeenomistajille, siirtämistä vapaan oman pääoman rahastoon ja käyttämistä tappion kattamiseen. Ainoan poikkeuksen muodostaa tilanne, jossa yhtiöjärjestykseen on otettu 15 luvun 10 §:ssä tarkoitettu lunastamisehto, jolloin päätöksen voi useimmissa tapauksissa tehdä hallitus. Pykälän 3 momentissa viitataan myös tähän erityissääntöön.

Koska pykälässä ei muuta säädetä, päätös tehdään 5 luvun 26 §:ssä tarkoitettuna enemmistöpäätöksenä. Jos yhtiöjärjestyksessä on määräys vähimmäisosakepääomasta, määräystä on muutettava yhtiöjärjestyksen muuttamisen edellyttämällä enemmistöllä, jos alentaminen johtaisi vähimmäisosakepääoman alittamiseen.

Momentissa määritellään tappion kattaminen sellaiseksi tappion välittömäksi kattamiseksi, johon yhtiön vapaa oma pääoma ei riitä. Sanonta vastaa tältä osin voimassa olevan lain 6 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Tappion välitön kattaminen tarkoittaa sitä, että taseeseen sisältyvä tappio eliminoidaan. Kattamiseen käytetään ensisijaisesti vapaata omaa pääomaa ja tämän jälkeen osakepääomaa niin paljon, että tappio tulee kokonaan tai osittain eliminoiduksi. Menettelyssä vähenee yhtäältä yhtiön tappio ja toisaalta mahdollinen vapaa oma pääoma ja osakepääoma. Tappion kattamiseen voitaisiin käyt-

tää myös voimassa olevan lain aikana muodostunutta ylikurssi- tai vararahastoa, jotka on voimaanpanolaissa rinnastettu osakepääomaan.

Momentissa säädetään selvyuden vuoksi myös siitä, ettei osakepääomaa voida alentaa 1 luvun 3 §:n 1 momentin vähimmäisosakepääomaa pienemmäksi. Jos julkisen osakeyhtiön osakepääoma alittaisi 80 000 euroa, yhtiön täytyy samalla päättää muuttua yksityiseksi osakeyhtiöksi. Yhtiön täytyy myös muuttaa yhtiöjärjestyksensä vastaamaan alennettua osakepääoman määrää, jos yhtiöjärjestyksessä on tätä koskevia määräyksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan osakepääoman alentamispäätöksestä on käytävä ilmi se määrä, jolla osakepääomaa alennetaan, sekä se 1 momentissa lueteltu tarkoitus, johon alentamismäärä käytetään. Päätöksessä voidaan määritellä myös alentamisen enimmäismäärä, mikä saattaa olla tarpeen, jos esimerkiksi hankitaan omia osakkeita osakepääomalla tai jos palautetaan osakepääomaa osakkeenomistajille. Viimeksi mainitussa tapauksessa voi olla luontevaa määritellä palautus osakkeelle tulevana rahamääränä. Täsmällistä määrää ei tällöin aina voida ilmoittaa, koska päätöshetkellä ei ole tiedossa esimerkiksi optio-oikeuksien takia osakkeiden lukumäärä palautuksen täytäntöönpanohetkellä. Yhtiön on tällaisessa tilanteessa tehtävä erillinen ilmoitus lopullisesta alentamismäärästä.

Momentissa todetaan selvyuden vuoksi, että yhtiökokouskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä. Ehdotetussa 5 luvun 21 §:n 2 momentissa edellytetään erityisen taloudellisen informaation nähtävänä pitämistä silloin, kun osakepääoman alentamisesta päätetään kokouksessa, jossa ei käsitellä tilinpäätöstä.

Pykälän 3 momenttiin on selvyuden vuoksi otettu viittaus 15 luvun säännöksiin yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja lunastamisesta, jotka voidaan toteuttaa myös osakepääomaa alentamalla. Näitä tilanteita varten laissa säädetään erityisestä päätöksentekomenettelystä ja viittaus koskee nimenomaan niitä. Velkojiensuojasäännökset tulevat kuitenkin myös 15 luvussa tarkoitetuissa päätöksissä sovellettaviksi, mikäli osakepääoma

alenee. Saman luvun 10 §:ssä säädetään myös voimassa olevan lain 6 luvun 9 §:ää vastaavasta menettelystä, jossa yhtiö lunastaa, ja ehdotuksen mukaan myös hankkii, omia osakkeitaan yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella. Tällaisessa tilanteessa päätöksen osakepääoman alentamisesta voi tehdä myös hallitus.

Momentissa säädetään selvyuden vuoksi myös siitä, että päätöksenteosta ja velkojien suojusta sulautumisen, jakautumisen, yritysmuodon muutoksen ja yhtiön purkamisen yhteydessä säädetään erikseen. Näissä tilanteissa ei siten sovelleta tämän luvun säännöksiä, vaan asianomaisten lukujen velkojiensuojaa koskevia säännöksiä, jotka vastaavat tämän luvun säännöksiä.

Voimassa olevan lain 6 luvun 2 §:n 1 momentin säännös siitä, että osakepääomaa ei saa alentaa ennen yhtiön rekisteröintiä, ehdotetaan sijoitettavaksi varojenjako yleisesti koskevaan 13 luvun 1 §:ään.

2 §. Velkojiensuojamenettely. Pykälän 1 momentissa säädetään voimassa olevan lain 6 luvun 4 §:n 3 momenttia ja 5 §:n 1 momenttia pääosin vastaavalla tavalla velkojien oikeudesta vastustaa alentamista. Velkojiensuojamenettelystä säädetään tarkemmin 3—5 §:ssä.

Velkojiensuojamenettelyä ei edelleenkaan liity tilanteeseen, jossa osakepääomaa alennetaan tappion kattamiseksi tai jossa osakepääomaa alentamisen yhteydessä korotetaan siten, että osakepääoma säilyy vähintään ennallaan. Lisäksi voimaanpanolaista johtuu vaatimus sidotun oman pääoman pysymisestä vähintään ennallaan, koska vanhan lain mukaista ylikurssi- tai vararahastoa eli sidottua omaa pääomaa käyttämällä tapahtuvaa osakepääoman korotusta ei oteta huomioon säännöstä sovellettaessa.

Säännöksessä ei oteta kantaa siihen, missä järjestyksessä korottaminen ja alentaminen tehdään. Menettelyä voidaan käyttää myös silloin, kun katetaan syntynyttä tappiota, jolloin voidaan välttää 2 momentissa tarkoitettu voitonjakorajoitus. Menettelyn käyttöä vähentäne se, että ehdotuksessa tehdään mahdolliseksi avoin sijoitus vapaaseen omaan pääomaan, sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista

siten, että oikeus vastustaa alentamista on vain velkojalla, jonka saatava on syntynyt ennen 4 §:ssä tarkoitettua velkojille suunnattua kuulutusta. Kuulutuksen jälkeen yhtiön sopimuskumppanien oletetaan tietävän alentamisesta. Yhtiöllä saattaa kuitenkin olla esimerkiksi sopimusoikeuden yleisten periaatteiden tai sopimusehtojen nojalla velvollisuus ilmoittaa vireillä olevasta alentamisesta. Säännös selkeyttää oikeustilaa ja helpottaa alentamisen toteuttamista käytännössä. Säännöksessä käytettyä velkojan käsitettä tulkitaan samalla tavalla kuin julkisesta haasteesta annetussa laissa.

Pykälän 2 momentin mukaan tappion kattamisen jälkeisen kolmen vuoden aikana yhtiön vapaata omaa pääomaa voidaan jakaa osakkeenomistajille vain noudattaen velkojien suojaamennettelyä. Rajoitus koskee kaikkea vapaan oman pääoman jakamista eli paitsi osingonjakoa ja vapaan oman pääoman rahan jakamista myös omien osakkeiden hankkimista vapaalla omalla pääomalla. Poikkeuksen muodostaa tilanne, jossa osakepääoma on tappion kattamisen jälkeen korotettu vähintään aikaisempaan tasoon. Voimaantulonjohtuuta johtuu tältäkin osin se lisävaatimus, että osakepääoman korotus ei saa tapahtua vanhan lain mukaisesta ylikurssi- tai vararahastosta eli sidotusta omasta pääomasta. Muuten sanottua sidottua omaa pääomaa voitaisiin käyttää tappion kattamiseen ilman voitonjakoon liittyviä rajoituksia.

3 §. Rekisteri-ilmoitus ja kuulutuksen hakeminen. Jos velkojilla on 2 §:n 1 momentin mukaan oikeus vastustaa osakepääoman alentamista, yhtiön olisi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä ilmoitettava alentaminen rekisteröitäväksi ja samalla haettava velkojille osoitetun kuulutuksen antamista. Määräajan ylittäminen johtaa alentamispäätöksen raukeamiseen. Hakemukseen ja rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä alentamispäätös, mikä käy ilmi kaupparekisteriasetuksen (208/1979) 19 §:stä. Säännös vastaa voimassa olevan lain 6 luvun 5 §:n 2 momenttia.

4 §. Kuulutus velkojille. Rekisteriviranomaisen tulee pykälän 1 momentin mukaan antaa yhtiön kaikille velkojille kuulutus, jossa mainitaan oikeudesta vastustaa alentamista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainit-

tuna määräpäivänä. Kuulutus on julkaistava virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Säännökset vastaavat periaatteiltaan voimassa olevan lain 6 luvun 6 §:n 1 momenttia. Menettelyä selkiytetään kuitenkin muun muassa siten, että määräpäivällä tarkoitetaan vastustamisen määräpäivää ja kuulutuskertoja on vain yksi.

Pykälän 2 momentissa edellytetään, että yhtiö lähettää kuulutuksesta kirjallisen ilmoituksen niille yhtiön tunnetuille velkojille, joiden saatava on syntynyt ennen 1 momentissa tarkoitettua kuulutuksen antamista. Ilmoitus on lähetettävä vähintään kuukautta ennen määräpäivää. Hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan on annettava rekisteriviranomaiselle todistus ilmoitusten lähettämisestä viimeistään määräpäivänä. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan lain 6 luvun 6 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädetään rekisteriviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa sille ilmoitetut vastustukset yhtiölle viipymättä määräpäivän jälkeen. Tältäkin osalta määräpäivällä tarkoitetaan vastustamispäivää, kuten 1 ja 2 momentissa. Säännös vastaa muuten voimassa olevan lain 6 luvun 6 §:n 3 momenttia.

Menettelystä on pyritty laatimaan yhdenmukainen julkisesta haasteesta annetun lain mukaisen menettelyn kanssa. Kuulutuksen antaminen merkitään julkisesta haasteesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuun kuulutusrekisteriin, kuten kuulutusrekisteristä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1098/2003) säädetään.

5 §. Rekisteröimisen edellytykset. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriviranomaisen olisi rekisteröitävä alentaminen kahdessa tilanteessa. Alentaminen on viran puolesta rekisteröitävä, jos yksikään velkoja ei ole vastustanut alentamista määräpäivään mennessä. Alentaminen on vastaavasti rekisteröitävä, jos velkoja on vastustanut sitä, mutta on tuomioistuimen tuomion perusteella saanut suorituksen tai turvaavan vakuuden saamisestaan. Voimassa olevasta laista poiketen enää ei edellytetä, että tuomio on lainvoimainen. Ehdotus turvaa velkojan oikeudet riittävällä tavalla, mutta toisaalta tekee mahdolliseksi alentamismenettelyn läpiviennin kohtuullisessa ajassa silloinkin, kun yksittäisen velan

määrästä on epäselvyyttä.

Pykälän 2 momentin mukaan alentamispäätös raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä, jos velkoja on vastustanut hakemusta. Rekisteriviranomaisen on kuitenkin lykättävä asian käsittelyä, jos yhtiö osoittaa mainitussa kuukauden määräajassa panneensa kanteen vireille sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai pykälässä tarkoitetun turvaavan vakuuden saatavastaan. Velkoja ja yhtiö voivat myös pyytää asian käsittelyn lykkäämistä yhdessä.

Pykälän 3 momentin mukaan osakepääoma on alennettu, kun rekisteröinti on tehty.

Pykälän 1 momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 6 luvun 5 §:n 3 momenttia ja 2 momentti 7 §:n 1 momenttia. Pykälän 3 momenttia vastaava säännös on voimassa olevan lain 6 luvun 5 §:n 4 momentissa.

6 §. Muu osakepääoman alentamisen rekisteröiminen. Pykälä koskee sellaista osakepääoman alentamista, jota velkojat eivät voi vastustaa. Velkojien suojaamennettelyä ei 2 §:n 1 momentin mukaan edellytetä silloin, kun osakepääomaa alennetaan tappion kattamiseksi, eikä silloin, kun osakepääomaa samalla korotetaan vähintään alentamismäärällä.

Pykälän 1 momentin nojalla tällainen alentaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksestä tai päätös raukeaa. Osakepääoma on alennettu, kun päätös on rekisteröity. Säännös vastaa voimassa olevan lain 6 luvun 8 §:n 1 momenttia. Pykälän 2 momentin mukaan sekä alentaminen että 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu korottaminen on rekisteröitävä samanaikaisesti. Säännös vastaa voimassa olevan lain 6 luvun 8 §:n 2 momenttia.

7 §. Velkojien suojaamennettelyn soveltaminen yhtiöjärjestyksen muuttamiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että tietyn yhtiöjärjestyksen määräyksen muuttaminen tai määräyksestä poikkeaminen edellyttää velkojien suostumusta. Yhtiöjärjestyksen määräyksestä poikkeaminen edellyttää yleisten periaatteiden mukaan kaikkien osakkeenomistajien yksimielisyyttä.

Yhtiön kannalta voi olla edullista lisätä velkojien luottamusta esimerkiksi yhtiöjärjestyksestä asetettua lisämaksuvelvollisuutta koskevan määräyksen pysyvyyteen ot-

tamalla yhtiöjärjestykseen sen osalta viittaus velkojien suojaamennettelyyn. Tällaisen vaikutuksen aikaansaaminen sopimusjärjestelyillä ei aina ole mahdollista. Säännös tekee mahdolliseksi käytännössä sidottua oman pääomaa vastaavien rahastojen luomisen yhtiöjärjestyksen määräyksellä.

Pykälän viittaus 3—5 §:ään merkitsee sitä, että näiden lainkohtien ilmaukset ”alentaminen” ja ”osakepääoman alentaminen” tulee korvata ilmauksella ”yhtiöjärjestyksen muuttaminen” tai ”määräyksestä poikkeaminen”. Velkojilla on siten oikeus vastustaa alentamisen sijasta yhtiöjärjestyksen muuttamista tai poikkeamista siitä yksittäisessä tapauksessa.

Yhtiöjärjestyksensä muuttamista ei voida tässä tarkoitettussa tilanteessa ilmoittaa rekisteröitäväksi ilman, että velkojille samalla haetaan 3 §:ssä tarkoitettu kuulutus. Pykälässä säädetään erikseen, että 3 §:n säännöstä kuukauden määräajasta ei kuitenkaan noudateta. Rekisteriviranomainen antaa velkojille kuulutuksen 4 §:n mukaisesti ja yhtiö toimittaa näille kirjalliset ilmoitukset. Viittaus 5 §:ään johtaa siihen, että yhtiöjärjestyksen muutoksen rekisteröimisen edellytyksenä on, etteivät velkojat ole vastustaneet yhtiöjärjestyksen muuttamista taikka että velka on maksettu tai sille on asetettu turvaava vakuus. Yhtiöjärjestyksen muutos tulee 5 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla voimaan sitten, kun se on rekisteröity. Myös poikkeaminen yhtiöjärjestyksen määräyksestä ilmoitetaan 3 §:n mukaisesti rekisteröitäväksi.

Määräys velkojien suojaamennettelyn noudattamisesta koskee sekä varsinaista materiaalista määräystä, edellä käytetyssä esimerkissä lisämaksuvelvollisuussäännöksen pysyvyyttä, että määräystä, jossa määrätään velkojien suojaamennettelyä. Määräys voi koskea myös yhtiöjärjestyksen kaikkien määräysten muuttamista.

15 luku. Yhtiön omat osakkeet

Yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta, lunastamisesta ja pantiksi ottamisesta ehdotetaan säädettäväksi samassa luvussa. Luvussa säädetään myös omien osakkeiden ja emoyhtiön osakkeiden merkitsemisestä sekä omien osakkeiden mitätöimisestä. Säännösten suhdetta pääomadirektiivin määräyksiin seloste-

taan yleisperusteluissa.

Hankkimisen ja lunastamisen käsitteet on ehdotuksessa määritelty uudelleen. Voimassa olevassa laissa lunastaminen voi tarkoittaa sekä pakkoon että vapaaehtoisuuteen perustuvaa omien osakkeiden yhtiölle ottamista. Lunastaminen voi voimassa olevan lain mukaan tapahtua sidotulla tai vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen puolestaan voi tapahtua ainoastaan tarjouksesta. Hankkimisella tarkoitetaan yleensä pelkästään jakokelpoisilla varoilla tapahtuvaa hankintaa, mutta voimassa olevan lain 7 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa hankkiminen voi periaatteessa tapahtua myös sidotulla omalla pääomalla. Käsitteiden selkeyttämiseksi ehdotetaan, että hankkimisella tarkoitettaisiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa hankintaa, eli tyyppillisesti tilannetta, jossa yhtiö tarjoutuu ostamaan omia osakkeitaan, ja lunastamisella osakkeiden ottamista yhtiölle pakolla. Ehdotuksen 14 luvussa säädetyn velkojiensuojamenettelyn noudattaminen määräytyisi sen perusteella, aleneeko osakepääoma menettelyn yhteydessä. Voimaanpanolain mukaan ylikurssi- ja vararahaston alentamiseen sovelletaan, mitä osakepääoman alentamisesta säädetään.

Ehdotuksessa päätöksentekomenettelyä helpotetaan ja sääntelyä muutenkin yksinkertaistetaan. Ehdotuksessa muun muassa sallitaan omien osakkeiden suunnattu hankkiminen sekä omien osakkeiden ottaminen pantiksi. Suunnattu hankkiminen vastaa päätöksenteon osalta suunnattua osakeantia.

Luvussa ehdotetaan julkisten osakeyhtiöiden osalta säädettäväksi osakkeiden yhdistämisestä, joka toteutettaisiin lunastamalla osakkeita. Säännökset sisältävät menettelyn, jolla murto-osaisten osakkeiden syntyminen estetään.

Tavoitteena on, ettei osakkeenomistajien eriarvoinen kohtelu lisääny päätöksentekoa koskevien säännösten muuttuessa nykyistä joustavammiksi. Tätä silmällä pitäen perusteluissa käsitellään tilanteita, joissa vaara osakkeenomistajien oikeuksien loukkaamisesta ja siten tarve osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta koskevan 1 luvun 7 §:n yleislausekkeen soveltamiseen on tavallista suurempi.

Lakiin ei ehdoteta säännöksiä, jotka kieltäi-

sivät tytäryhtiötä hankkimasta emoyhtiön osakkeita. Voimassa olevan lain tätä koskevaa säännöstä on kierretty ulkomaisten tytäryhteisöjen avulla. Emoyhtiön osakkeiden hankkiminen ei kuitenkaan yleensä voi liittyä tytäryhteisön liiketoimintaan sillä tavalla, että hankinta olisi tytäryhteisön etujen mukaista. Emoyhtiö ei voi myöskään kiertää yhdenvertaisuusperiaatetta tai muita lain säännöksiä käyttämällä välikättä, kuten tytäryhteisöä. Pääomadirektiivin 24 a artiklan katsotaan tässä yhteydessä tarkoittavan sitä, että tytäryhteisön hallussa olevat emoyhtiön osakkeet otetaan mukaan laskettaessa emoyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden määrää.

Luvussa ei säädetä yhtiön antamien optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen hankkimisesta. Tämä on kuitenkin mahdollista ehdotetun 13 luvun 1 §:n 3 momentin yhteydessä käsiteltyjen periaatteiden mukaisesti.

Lukuun ei myöskään sisälly voimassa olevan lain 7 luvun 5 §:n toista virkettä vastaava säännöstä, jonka mukaan julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhtiön on julkitettava hankintapäätös ennen hankintojen aloittamista. Tällainen sääntely jää arvopaperimarkkinalain ja markkinoiden itsesääntelyn varaan. Luvussa ei muutoinkaan ole erityisiä säännöksiä omien osakkeiden hankkimisesta julkisessa kaupankäynnissä, koska suunnattu hankkiminen on mahdollista. Suunnattu hankkiminen, joka tapahtuu arvopaperimarkkinoiden anonyymien kaupankäynnin kautta ja jossa kaikilla osakkeenomistajilla on mahdollisuus myydä osakkeita, on yleensä yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta hyväksyttävä tapa hankkia omia osakkeita.

Yleiset säännökset

1 §. *Hankkiminen, lunastaminen ja pantiksi ottaminen.* Pykälässä määriteltäisiin hankkimisen ja lunastamisen käsitteet. Voimassa olevasta laista poiketen hankkimisen ja lunastamisen käsitteet eivät ole yhteydessä esimerkiksi siihen, suoritetaanko vastike osakepääomalla vai vapaalla omalla pääomalla. Jos hankkimisen tai lunastamisen seurauksena osakepääoma alenee, noudatetaan, mitä 14 luvussa säädetään velkojiensuojamenettelystä. Tästä ehdotetaan selvyuden vuok-

si erityistä säännöstä 2 momenttiin.

Hankkimisella tarkoitetaan pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan tilanteita, joissa osakkeenomistajat luovuttavat osakkeet vapaaehtoisesti. Tyypillisessä hankintatilanteessa yhtiö tarjoutuu ostamaan omia osakkeitaan. Kysymyksessä voi olla myös arvopaperimarkkina-alaissa tarkoitettu julkinen ostotarjous. Hankkimisen käsite sisältää eräitä muitakin omien osakkeiden yhtiölle tulemisen tapoja, kuten vaihdon ja omien osakkeiden tulemisen yhtiölle johdannaissopimuksen seurauksena. Vastikkeettomasta hankinnasta ja muusta osakkeiden yhtiölle tulemisesta on erityinen säännös 2 §:ssä.

Lunastamisella tarkoitetaan momentin *2 kohdan* mukaan yhtiön päätöstä, jonka perusteella osakkaan on luovutettava osakkeensa yhtiölle. Lunastaminen voi tapahtua joko vastikkeellisesti tai ilman vastiketta. Suunnattu lunastaminen on 6 §:n 2 momentin mukaan mahdollista vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Poikkeuksen tästä muodostaa 10 §:ssä tarkoitettuun yhtiöjärjestyksen lunastusmääräykseen perustuva lunastaminen. Toinen, tosin rajoitetumpi poikkeus, on 9 §:ssä tarkoitettu osakkeiden yhdistäminen lunastamalla osakkeita. Lisäksi muualla laissa säädetään tilanteista, joissa lunastaminen kohdistuu vain tiettyjen henkilöiden osakkeisiin. Näihin tilanteisiin viitataan 3 §:ssä.

Momentin *3 kohdassa* säädetään, että yhtiö saa ottaa omia osakkeitaan pantiksi tässä luvussa tarkoitettulla tavalla. Säännös merkitsee muutosta voimassa olevaan lakiin. Pantiksi ottamisen on ehdotuksessa katsottu olevan yhtiön ja sen velkojien kannalta edullisempää kuin se, että yhtiö olisi ilman tällaista panttia. Omalla osakkeella ei kuitenkaan aina ole kovin merkittävää vakuusarvoa yhtiön kannalta. Pantiksi otetuista omista osakkeista on annettava 8 luvussa tarkoitettut tiedot, eikä yhtiö voi käyttää niiden tuottamia ääniä.

Pykälän *2 momentissa* säädetään selvyuden vuoksi siitä, että hankkimisen ja lunastamisen seurauksena tapahtuvaan osakepääoman alenemiseen sovelletaan 14 luvun säännöksiä osakepääoman alentamisesta. Hankinta voidaan lopullisesti toteuttaa vasta velkojien suostumuksen ja osakepääoman alentamisen jälkeen. Jos hankinnan seurauksena yhtiön

vapaa oma pääoma muodostuu negatiiviseksi eikä velkojansuojamenettelyä ole noudatettu, on tapahtunut laitton varojenjakko.

2 §. Soveltamisalan rajoitus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä erityisistä tilanteista, joissa tämän luvun säännöksiä omien osakkeiden hankkimisesta, lunastamisesta ja vakuudeksi ottamisesta ei noudateta. Luvun säännöksiä osakkeiden luovuttamisesta ja mitätöinnistä sekä 9 luvun säännöksiä osakkeiden luovuttamisesta noudatetaan silloinkin, kun osakkeita on tullut yhtiölle tämän pykälän mukaisesti.

Pykälän *1 kohdassa* säädetään tilanteesta, jossa yhtiölle tulee sen omia osakkeita sulautumisessa, jakautumisessa taikka muussa liikkeen luovutuksessa. Säännös vastaa voimassa olevan lain 7 luvun 1 §:n 2 momenttia. Pukemalla hankkiminen, lunastaminen tai pantiksi ottaminen liikkeen luovuttamisen muotoon ei voida kiertää tämän luvun säännösten noudattamista.

Pykälän *2 kohdassa* säädetään voimassa olevan lain 7 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti tilanteesta, jossa yhtiö ostaa yhtiön saamisesta ulosmitatun oman osakkeen huutokaupassa. Voimassa olevassa laissa edellytetään, että hankittavat osakkeet ovat täysin maksettuja. Osakasoikeudet syntyvät kuitenkin aikaisintaan rekisteröinnillä, ja koska osakkeen on oltava täysin maksettu rekisteri-ilmoituksen tekohetkellä, vaatimusta ei enää tarvita.

Pykälän *3 kohdan* mukaan myöskään silloin, kun yhtiölle tulee sen omia osakkeita vastikkeetta, ei noudateta tämän luvun säännöksiä hankkimisesta tai lunastamisesta. Edellä 9 luvun 20 §:ssä tarkoitettussa maksuttomassa osakeannissa yhtiölle tulleet osakkeet ovat tässä kohdassa tarkoitettuja osakkeita. Osakkeenomistajien ja velkojien kannalta mahdolliset ongelmat liittyvät lähinnä niihin tilanteisiin, joissa yhtiöstä poistuu varoja hankkimisen tai lunastamisen seurauksena.

3 §. Muut lunastustilanteet. Pykälän *1 momentissa* todettaisiin selvyuden vuoksi, ettei tämän luvun säännöksiä lunastamisesta sovelleta siltä osin kuin on kysymys sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä tapahtuvasta menettelyä vastustaneiden osakkeenomistajien osakkeiden lunastamisesta.

Säännöksiä ei sovelleta myöskään ehdotetun 18 luvun mukaisessa vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevassa tilanteessa eikä ehdotuksen 23 luvussa tarkoitettussa vaikutusvallan väärinkäyttämiseen perustuvassa lunastamistilanteessa, koska tällöin lunastajana on muu kuin yhtiö.

Pykälän 2 momentissa säädetään niistä lunastustilanteista, jotka perustuvat yhtiöjärjestyksen määräykseen. Osakkeen omistajanvaihdokseen liittyvästä yhtiön tai muun henkilön lunastusoikeudesta säädetään 3 luvun 7 §:ssä. Tämän luvun 10 §:ssä säädetään yhtiöjärjestyksen määräykseen perustuvasta yhtiön oikeudesta tai velvollisuudesta hankkia tai lunastaa omia osakkeita silloinkin, kun hankinta tai lunastaminen ei liity omistajanvaihdokseen.

Erietyiset lunastussäännökset sivuuttavat tämän luvun säännökset vain siltä osin kuin niissä säädetään lunastamisesta. Lunastusmenettelyn luonteesta saattaa kuitenkin esimerkiksi johtua, että osakkeet mitätöityvät lunastettaessa, kuten lunastettaessa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien osakkeita. Jos toisaalta yhtiö toimii lunastajana silloin, kun osake vaihtaa omistajaa, noudatetaan osakkeiden pitämiseen, mitätöintiin ja edelleen luovuttamiseen muun muassa tämän luvun säännöksiä.

4 §. Pitäminen, mitätöiminen ja luovutus. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lähinnä lain luettavuuden helpottamiseksi luettelavaksi ne vaihtoehdot, jotka yhtiöllä on käytettävissään sen jälkeen, kun sille on tullut omia osakkeita. Sekä lunastetut että hankitut osakkeet voidaan pitää yhtiöllä, laskea uudelleen liikkeeseen tai mitätöidä. Ehdotettavat säännökset poikkeavat voimassa olevan lain 7 luvun 8 §:n 2 momentin säännöksestä siinä, että yksityisille yhtiöille annetaan mahdollisuus pitää omia osakkeita ilman velvollisuutta luovuttaa niitä tietyssä ajassa.

Pykälän 2 momentissa säädetään luettavuuden helpottamiseksi, että tarkemmat säännökset mitätöinnistä ovat 12 §:ssä ja luovuttamisesta osakeantia koskevassa 9 luvussa. Hankittujen omien osakkeiden luovuttaminen on 9 luvussa pääsääntöisesti rinnastettu uusien osakkeiden antamiseen. Lisäksi 2 momentissa viitataan 12 §:n 2 ja 3 momenttiin lain vastaisesti hankittujen osakkei-

den osalta.

Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen

5 §. Päätöksentekoa koskevat yleiset säännökset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omien osakkeiden hankkimisessa ja lunastamisessa noudatettavasta päätöksenteosta. Suunnattua hankintaa koskevasta päätöksenteosta säädetään 6 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiökokous tekee yksityisessä yhtiössä päätöksen sekä omien osakkeiden hankkimisesta että lunastamisesta tavanomaisena, 5 luvun 26 §:ssä tarkoitettuna enemmistöpäätöksenä. Julkisessa osakeyhtiössä päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä. Tämän pykälän 3 momentista johtuu, että päätös on tehtävä julkisessa osakeyhtiössä osakelajikohtaisella äänestyksellä.

Jos yhtiössä on erilaisia osakkeita, hankkiminen on tehtävä osakelajien suhteessa ja lisäksi siten, että tarjoudutaan hankkimaan kunkin osakelajin osakkeita samassa suhteessa kuin osakkeenomistajilla ennestään oli senlaisia osakkeita. Muussa tapauksessa hankkiminen katsotaan suunnatuksi. Ehdotuksen 9 luvun 3 §:n 2 momentissa olevaa nimenomaista oikeustilan muuttamiseen perustuvaa säännöstä ei tässä ole katsottu tarpeelliseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiön hallitus voidaan valtuuttaa omien osakkeiden hankkimiseen. Hallituksen valtuuttaminen omien osakkeiden lunastamiseen on mahdollista vain 10 §:ssä tarkoitettun lunastusehdon toteuttamiseksi.

Valtuutus päätöksessä on mainittava hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajittain, valtuutuksen voimassaoloaika sekä vastikkeen vähimmäis- ja enimmäismäärä. Valtuutus päätös voi muuten jättää päätösvalan hallitukselle, mutta päätöksessä voidaan myös hallitusta sitovasti määrätä erilaisista hankintaan liittyvistä seikoista. Valtuutus voi olla voimassa korkeintaan 18 kuukautta. Koska hallitus ei voi päättää osakepääoman alentamisesta, valtuutus voi koskea vain vapaalla omalla pääomalla tehtäviä hankintoja. Momentin säännökset vastaavat pääomadiirektiivin 19 artiklan 1 kohdan a alakohtaa.

Pykälän 3 momentissa on selvyuden vuoksi viittaus 5 luvun 18—22 §:ään yhtiökokouskutsun sekä kokousasiakirjojen, niiden nähtävänä pitämisen ja lähettämisen osalta. Momentissa on lisäksi julkisia osakeyhtiötä koskeva erityinen säännös, jonka mukaan kokouskutsussa on mainittava lunastamisen tarkoitus ja osakepääoman alentamistapa silloin, kun hallitus ehdottaa sellaista lunastamista, joka johtaa osakepääoman alenemiseen. Säännös perustuu pääomadirektiivin 30 artiklan 2 kohtaan. Direktiivissä ei määritellä tarkemmin, minkälainen lunastustarkoitus on hyväksyttävä. Asia jää yhtiön harkintavaltaan.

6 §. Suunnattu hankkiminen ja suunnattu lunastaminen. Pykälässä säädettäisiin suunnatusta omien osakkeiden hankkimisesta ja lunastamisesta, jolla tarkoitetaan muuten kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa tapahtuvaa hankkimista tai lunastamista. Edellä 5 §:n 1 momentin perusteluissa käsitellään sitä tilannetta, että yhtiöllä on erilaisia osakkeita.

Pykälän 1 momentissa säädetään suunnatusta omien osakkeiden hankkimisesta. Suunnatusta hankkimisesta voidaan päättää 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määränemistöllä tai mahdollisesti yhtiöjärjestykseen perustuvalla korkeammalla määränemistöllä. Julkisessa osakeyhtiössä, jossa on useita osakelajeja, suunnattu omien osakkeiden hankkiminen edellyttää 5 luvun 27 §:n 3 momentin mukaan kahden kolmasosan määränemistön saavuttamista kussakin kokouksessa edustetussa osakelajissa. Samaa enemmistövaatimusta sovelletaan silloin, kun hallitus valtuutetaan 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päättämään hankinnasta eikä hankinnan suuntaamista ole valtuutus päätöksessä kielletty.

Suunnatulle hankkimiselle on oltava yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Vaatimus on sama kuin 9 luvun 4 §:ssä on asetettu suunnatulle osakeannille. Tässäkin vaatimuksen tarkoituksena on ensisijassa korostaa 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen soveltamista. Koska suunnattuun hankintaan liittyy riski osakkeenomistajien eriarvoisesta kohtelusta, olisi hankinta yleensä tehtävä osakkeenomistuksen suhteessa. Jos kuitenkin suunnatun hankinnan kaikille

osakkeenomistajille tuottamat hyödyt ylittävät osakkeenomistajan muodollisen yhdenvertaisuuden syrjäyttämistä aiheutuvat haitat, voidaan osakkeita hankkia suunnatusti. Yksi esimerkki tällaisesta tilanteesta on osakkeiden hankkiminen julkisesta kaupankäynnistä, jota käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Momentin mukaan hankinnan hyväksyttävyyden arvioinnissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota tarjotun vastikkeen ja osakkeen käyvän hinnan suhteeseen. Hyväksyttävyyden liittyä läheisesti ainakin yhdenvertaisuusperiaatteeseen ja yhtiön etuun. Tällekin säännökselle on vastine 9 luvun 4 §:ssä. Yli käypään hintaan tapahtuva suunnattuun omien osakkeiden hankinta edellyttää erityisiä perusteita. Koska yksityisessä osakeyhtiössä on vaikea määritellä osakkeen käypää hintaa, on suunnattuihin hankintoihin suhtauduttava pidättyvästi. Ehdotetusta 7 §:stä johtuu, että perusteluvollisuus hinnan asianmukaisuudesta on yhtiön hallituksella, joka tekee yhtiökokoukselle päätösehdotuksen tai valtuutuksen nojalla itse päätöksen.

Suunnatussa hankkimisessa on muutoinkin olennaista, että hankkimisen ehdot ovat yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisia. Suunnattu hankkiminen saattaa olla yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallinen myös esimerkiksi silloin, kun merkittävä osa yhtiön jakokelpoisista varoista käytetään hankintaan.

Arvopaperimarkkinoilta tehtävät hankinnat ovat aina suunnattuja hankintoja, mistä johtuu, että julkisissa osakeyhtiöissä hankkimisen toteuttaminen suunnattuna lienee pääsääntö. Osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta on tällöin olennaista se, että osakkeenomistajilla on yhtäläiset mahdollisuudet myydä osakkeitaan yhtiölle. Arvopaperimarkkinoilla toimittaessa saattaa syntyä tilanteita, joissa osana hankinnan kokonaisjärjestelyä ammattimaiselle välikädelle maksetaan markkinoilla vallitsevan käytännön mukaisesti vähäinen ylihintaa hankittavista osakkeista. Tällaiset liiketaloudellisesti perustellut ja siten yhtiön ja myös osakkeenomistajien edun mukaiset järjestelyt ovat yleensä hyväksyttäviä myös osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta arvioituina. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevissa yhtiöissä omien osakkeiden

suunnatulle hankkimiselle muuten kuin arvo-paperipörssin kautta on oltava painavat perusteet.

Pykälän 2 momentissa säädetään yhtiön omien osakkeiden lunastamisesta muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa. Tällainen suunnattu lunastaminen on mahdollista vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Menettelyn käytännön merkitys lienee vähäinen. Momentissa on selvyuden vuoksi viitattu 10 §:ään, jossa säädetään lunastus- ja hankintaehdoista. Myös 9 §:n säännöksiä osakkeiden yhdistämisestä voidaan pitää poikkeuksena tässä pykälässä tarkoitetusta periaatteesta.

Pykälän 3 momentin mukaan yhtiökokouskutsuun on otettava maininta, jos hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle päättämistä suunnatusta hankkimisesta tai lunastamisesta taikka valtuutuksen antamista sellaiseen hankkimiseen, jossa ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää suunnatusta hankkimisesta. Säännös vastaa 9 luvun 4 §:n 2 momentissa säädettyä ja on tarkoitettu suojaamaan osakkeenomistajia. Muuten hallituksen ehdotuksen sisältö tulee osakkeenomistajien tietoon ehdotusten nähtävänä pitämistä ja lähettämistä koskevien yleisten säännösten mukaisesti.

7 §. *Hankkimispäätöksen ja lunastamispäätöksen sisältö.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yhtiökokouksen hankkimis- ja lunastamispäätöksen pakottavasta sisällöstä. Päätökseen voidaan ottaa muitakin seikkoja. Säännös koskee sekä yhtiökokouksen että hallituksen päätöksentekoa. Jos yhtiökokouksen päätöksellä annetaan hallitukselle itsenäistä harkintavaltaa pykälässä mainitussa seikassa, on kysymyksessä valtuutus. Jos valtuutuspäätöksessä tehdään hallitusta sitova päätös esimerkiksi vastikkeesta, on sen määrittelyn perusteet ilmoitettava 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla jo yhtiökokouksen valtuutuspäätöksessä ja päätösehdotuksessa.

Pykälän 1 kohdan mukaan päätöksestä on käytävä ilmi, onko kysymys hankkimisesta vai lunastamisesta.

Pykälän 2 kohdan mukaan päätöksessä on todettava päätöksen tarkoittamien osakkeiden määrä. Tämän sijasta voidaan ilmoittaa hankittavien tai lunastettavien osakkeiden enimmäismäärä. Osakkeiden lukumäärä on tarvit-

taessa ilmoitettava osakelajeittain.

Pykälän 3 kohdan mukaan päätöksessä on todettava, keneltä osakkeita hankitaan tai lunastetaan. Mikäli päätöksen luonne sitä vaatii, on päätöksessä myös määrättävä, missä järjestyksessä osakkeita hankitaan tai lunastetaan. Järjestyksellä tarkoitetaan sitä, miten hankkiminen tai lunastaminen toteutetaan tilanteessa, jossa käytettävissä olevat varat eivät riitä kaikkien päätöksen tarkoittamien osakkeiden hankkimiseen tai lunastamiseen. Saattaa esimerkiksi käydä niin, että yhtiön hankintatarjoukseen tulee enemmän vastauksia kuin on käytettävissä olevia varoja. Lunastamisen osalta järjestyksen määrääminen ei tule kysymykseen muutoin kuin toteutettaessa suunnattu lunastus.

Suunnatussa hankinnassa on lisäksi perusteltava se, miksi hankinnalle katsotaan olevan painava taloudellinen syy. Tämä perustelu on otettava myös hallituksen päätösehdotukseen, joka on 5 luvun 21 §:n nojalla pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä ja lähetettävä sitä pyytävälle osakkeenomistajalle. Painavaa taloudellista syytä käsitellään 6 §:n perusteluissa ja suunnatun osakeannin osalta 9 luvun 4 §:n perusteluissa. Koska suunnatusta lunastamisesta päätetään yksimielisesti, ei liene tarvetta perustella suuntaamista erikseen päätöksessä.

Pykälän 4 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava aika, jona hankittavat osakkeet on tarjottava yhtiölle. Yhdenvertaisuusperiaatteesta johtuu, ettei aikaa voida asettaa siten, että osalla osakkeenomistajista olisi ainoastaan muodollisesti mahdollisuus tarjota osakkeitaan yhtiölle. Jos päätetään lunastamisesta, on kohdan mukaan mainittava se päivä, jona lunastaminen toteutetaan. Lunastamisen oikeusvaikutukset syntyvät toteuttamispäivänä. Arvo-osuusjärjestelmään liittyneessä yhtiössä toteuttamispäivä tarkoittaa 4 luvun 2 §:n 3 momentin mukaista täsmäytyspäivää. Muussa yhtiössä, joka ei ole antanut osakekirjoja, tämä tarkoittaa muuten sitä päivää, jona osakkeet katsotaan lunastetuiksi. Osakekirjoja käyttävässä yhtiössä lunastus tulee hyvin harvoin kysymykseen.

Pykälän 5 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava osakkeista maksettava vastike, joka on määrättävä siten, ettei hallitukselle jää harkintavaltaa sen suuruuden osalta. Vastike

voidaan määrätä joko tiettyinä rahamäärinä tai suhteessa johonkin hallituksen päätöksen ulkopuoliseen tekijään, kuten hankintahetken pörssikurssiin. Jos hallitukselle jää vastikkeen osalta harkintavaltaa, on kysymys valtuutuksesta. Jos vastike on muuta omaisuutta kuin rahaa, on annettava selvitys omaisuuden arvosta. Luonteva esikuva annettavalle selvitykselle löytyy apporttiomaisuutta koskevista säännöksistä. On myös mahdollista, ettei osakkeista makseta lainkaan vastiketta.

Päätöksessä on mainittava perustelut vastikkeen määrittämiselle ja ne ovat erityisen tärkeitä silloin, kun hankinta tehdään suunnattuna. Suunnatussa lunastuksessa vastikkeen määrästä ei yleensä syntyne erimielisyyttä, koska päätös on tehtävä yksimielisesti.

Pykälän 6 kohdassa edellytetään vastikkeen maksuajasta päättämistä.

Pykälän 7 kohdan mukaan päätöksessä on mainittava, miten päätös vaikuttaa yhtiön omaan pääomaan. Päätöksessä on siten otettava kantaa siihen, käytetäänkö osakepääomaa vai vapaata omaa pääomaa.

8 §. Osakkeenomistajan oikeus saada tietoa. Pykälän 1 momentissa säädetään pääosin voimassa olevaa lakia ja ehdotettua 9 luvun 8 §:ää vastaavalla tavalla osakkeenomistajan oikeudesta saada tieto omien osakkeiden hankinnasta. Osakkeenomistajalle on toimitettava tieto oikeudesta tarjota osakkeita yhtiölle samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, kuinka osakkeenomistajan tulee toimia, jos hän haluaa käyttää oikeuttaan.

Pykälän 2 momentissa säädetään ehdotettua 9 luvun 8 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla poikkeuksista edellä tarkoitettuun ilmoitusvelvollisuuteen. Ilmoitusta ei tarvitse toimittaa, jos tiedot ovat joko liittyneet kokouksuun tai olleet saatavilla kokouksessa, johon osakkeenomistaja on osallistunut. Tietoa ei myöskään tarvitse erikseen toimittaa, jos tiedot on julkistettu arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulla tavalla, joko jatkuvan tiedonantovelvollisuuden perusteella tai ostotarjouksen muodossa. Tällöin sijoittajien oletetaan saaneen tiedon asiasta.

Pykälän 3 momentti vastaa ehdotettua 9 luvun 8 §:n 3 momenttia. Momentissa sääde-

tään osakkeenomistajan nähtävänä pidettävistä 5 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista. Lisäksi säädetään poikkeuksesta silloin, kun yhtiö on julkistanut arvopaperimarkkinalain 6 luvussa tarkoitettua tarjousasiakirjan hankinnasta. Myös tämän momentin mukaan asiakirjat on pidettävä esillä paikassa, jossa osakkeenomistajat voivat niihin tosiasiallisesti tutustua. Tällainen paikka voi olla esimerkiksi yhtiön verkkosivut.

9 §. Osakkeiden yhdistäminen julkisessa osakeyhtiössä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi menettelystä, jolla osakkeita voidaan julkisessa osakeyhtiössä yhdistää ja siten korottaa yhden osakkeen markkina-arvoa. Menettelyssä voidaan esimerkiksi yhdistää kymmenen osaketta yhdeksi. Osakkeiden yhdistämisen perusongelmana ovat yhdistämisessä syntyvät osakkeen murto-osat. Näitä syntyy käytännössä aina laajan omistajakunnan yhtiössä, jos päätetään lunastaa kaikilta osakkeenomistajilta tietty osuus osakkeista.

Menettely ehdotetaan toteutettavaksi noudattaen lunastamista koskevia tämän luvun säännöksiä, sikäli kun tästä pykälästä ei muuta johdu. Säännös merkitsee vähäistä poikkeusta 6 §:n 2 momentin mukaiseen lähtökohtaan, jonka mukaan muuten kuin osakkeenomistajien omistuksen suhteessa tapahtuva osakkeiden lunastaminen edellyttää kaikkien osakkeenomistajien yksimielistä päätöstä.

Säännöksessä ei suljeta pois muita menettelyjä. Periaatteessa on mahdollista estää osakkeiden murto-osien syntyminen saattamalla kunkin osakkeenomistajan osakkeiden lukumäärä osakeannilla osakkeiden yhdistämissuhteella jaolliseksi. Jos suunnattavien osakkeiden arvo on hyvin alhainen, on mahdollista, että suunnattua ilmaisianta voitaisiin käyttää tällaiseen tarkoitukseen. Edellytyksenä on luonnollisesti, että ilmaisannille on yhtiön kannalta erityisen painava taloudellinen syy.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että osakkeita voidaan julkisessa osakeyhtiössä yhdistää pykälässä tarkoitettussa lunastamismenettelyssä. Menettely ehdotetaan sallittavaksi ainoastaan julkisissa yhtiöissä, joihin menettelyn tarve yleensä liittyy ja joissa osakkeilla yleensä on ylimääräisten osakkeiden myynnin näkökulmasta riittävän tehokkaat jälkimarkkinat. Koska kysymyksessä on vähäinen

poikkeus suunnattua lunastamista koskevista säännöksistä ja koska säännös koskee vain julkisia osakeyhtiöitä, päätös osakkeiden yhdistämisestä voitaisiin tehdä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä, eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla yksimielisesti. Ehdotetussa 3 momentissa säädetään lisäksi erityisistä osakkeenomistajien suoja-keinoista.

Osakkeiden lunastaminen sallitaan tietynä osuutena kaikkien osakkeenomistajien osakkeista, vaikka lunastus ilman pykälässä tarkoitettua menettelyä johtaisi lunastusehtojen mukaan murto-osaisten osakkeiden syntymiseen. Edellytyksenä päätöksenteolle on, että murto-osien syntyminen estetään momentissa tarkoitettulla tavalla.

Momentin 1 kohdan mukaan lunastettavien osakkeiden kokonaismäärän on osakelajeittain oltava tasaluku. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että osakkeiden lunastussuhde on määrättävä siten, että lunastussuhde kerrottuna osakkeiden kokonaismäärällä antaa kussakin osakelajissa tulokseksi kokonaisluvun. Yhtiössä, tai osakelajissa, jossa on 1000 osaketta, ei voida määritellä lunastussuhteeksi $\frac{2}{3}$ osakkeista, koska tällöin tulisi lunastettavaksi $666 \frac{2}{3}$ osaketta. Sitä vastoin lunastussuhde voisi olla 0,667, koska $0,667 \times 1000 = 667$. Viimeksi mainitussa esimerkissä lunastettavien osakkeiden kokonaismäärä on tasaluku.

Momentin 2 kohdan mukaan kultakin osakkeenomistajalta lunastettavien osakkeiden määrä on pyöristettävä ylöspäin lähimpään tasalukuun, mikäli murto-osia olisi syntymässä. Tämä tarkoittaa sitä, että jos lunastuspäätöksessä määriteltäisiin lunastettavaksi neljä viidestä osakkeesta ja osakkeenomistajalla olisi esimerkiksi kolme osaketta, tulisi tarkalla laskutoimituksella lunastettavaksi $\frac{4}{5} \times 3 = 2 \frac{2}{5}$ osaketta. Koska murto-osia ei saa syntyä, tulos pyöristetään ylöspäin ja osakkaalta lunastetaan kaikki 3 osaketta. Jos osakkeita olisi 12 kappaletta, antaisi laskutoimitus $\frac{4}{5} \times 12 = 9 \frac{3}{5}$ lunastettavaa osaketta. Pyöristyssäännön mukaan lunastettavaksi tulee kuitenkin 10 osaketta 12:sta.

Käytännössä arvo-osuusjärjestelmässä kuttakin tilinhaltijaa on pidettävä itsenäisenä osakkeenomistajana. Pyöristykset tehdään siten arvo-osuustilikohtaisesti.

Momentin 3 kohdan mukaan yhtiön tulee myydä 2 kohdassa tarkoitettua pyöristykseen johdosta lunastettuja ylimääräisiä osakkeita niiden osakkeenomistajien lukuun, joiden osakkeisiin pyöristys on kohdistunut. Ylimääräisillä osakkeilla tarkoitetaan erotusta joka saadaan vähentämällä lunastettujen osakkeiden määrästä se määrä, joka olisi tullut lunastettavaksi ilman 2 kohdan mukaista pyöristämistä. Edellä 2 kohdan yhteydessä esitettyjen esimerkkien valossa ylimääräiset osakkeet muodostuvat kolmen osakkeen omistajan osalta laskutoimituksesta $3 - 2 \frac{2}{5} = \frac{3}{5}$ osaketta ja 12 osakkeen omistajan osalta laskutoimituksesta $10 - 9 \frac{3}{5} = \frac{2}{5}$ osaketta. Näiltä kahdelta osakkeenomistajalta on siten lunastettu yhteensä yksi ylimääräinen osake, joka on myytävä kohdassa tarkoitettulla tavalla yhdessä muiden niin sanottujen ylimääräisten osakkeiden kanssa. Jos yhtiössä on useita osakelajeja, myynti ja tilittäminen toteutetaan osakelajeittain.

Jos lunastettavat osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, ylimääräiset osakkeet on myytävä julkisessa kaupankäynnissä. Julkisen huutokaupan käyttö on mahdollista vain, jos osake ei ole julkisen kaupankäynnin kohteena tai muussa poikkeustapauksessa. Yhtiön tulee osakkeiden myynnissä pyrkiä parhaan mahdollisen vastikkeen saamiseen eikä se saa vähentää myynnistä aiheutuneita kuluja osakkeenomistajille tilittävää määrästä. Koska myynti tapahtuu osakkeenomistajien lukuun, yhtiön tulee välttää tarpeetonta riskinottoa. Myynnin tulee tästäkin syystä tapahtua mahdollisimman pian lunastuksen jälkeen. Yhtiö voinee johdannaisinstrumenttien avulla poistaa osakkeenomistajille lunastuksen ja myynnin eriaikaisuudesta aiheutuvan riskin kokonaan.

Vaikka ylimääräiset osakkeet säännöksessä käytetyn ilmauksen mukaan onkin lunastettu, ne eivät tule yhtiön omistukseen. Tämä käy ilmi myös jäljempänä 2 momentissa säädetystä.

Momentin 4 kohdan mukaan osakkeiden myynnistä saadut tulot tulee tilittää osakkeenomistajille. Osakkeenomistajille tilittävä määrä määräytyy pyöristysten johdosta lunastettavaksi tulleiden ylimääräisten murto-osien suhteessa. Edellisen esimerkin tilanteessa kolmen osakkeen omistajalle tilittäisi-

siin 3/5 osaketta ja 12 osakkeen omistajalle tilitetäisiin 2/5 osaketta vastaava rahakorvaus kaikkien ylimääräisesti lunastettujen osakkeiden myyntitulosta. Jos ylimääräisesti lunastettuja osakkeita olisi yhtiössä yhteensä esimerkiksi 400 kappaletta, olisi aikaisemman esimerkin kolmen osakkeen omistajan osuus 3/5 / 400 ja 12 osakkeen omistajan osuus 2/5 / 400 koko 400:n osakkeen myyntitulosta.

Pykälän 2 momentin mukaan osakkeiden myynnistä saatavat varat on tilitettävä osakkeenomistajille viivytyksettä.

Yhtiön on maksettava myyntihinnalle korokolain 12 §:n mukaista vuotuista viitekorkoa osakkeiden lunastuspäätöksen mukaisesta lunastushetkestä lukien. Koronmaksuvelvollisuuden tarkoituksena on korvata osakkeenomistajille aiheutuva menetys osakkeiden myynnin ja myyntihinnan maksun mahdollisesta viivästyisestä. Korko on maksettava, vaikka osakkeen myyntihinta ylittäisi lunastushetken mukaisen osakkeen arvon.

Myynnistä saadut varat on ennen tilitystä osakkeenomistajille pidettävä erillään yhtiön muista varoista yhtiön kirjanpidossa ja talletettava näitä varten avatulle erilliselle pankkitilille. Tällöin varat eivät kuulu yhtiön konkurssipesään eikä niitä voida ulosmitata yhtiön velasta. Koska varat eivät ole yhtiön varoja, niiden tilittämiseen osakkeenomistajille ei sovelleta varojenjako koskevia määräyksiä. Jakolpoisten varojen puute tai maksukyvyyn vaarantuminen ei siten estä varojen tilittämistä.

Pykälän 3 momentissa on osakkeenomistajia suojaavia säännöksiä. Nämä ovat tarpeen, jotta osakkeiden yhdistämismenettelyä ei käytettäisi osakkeenomistajien keskinäisten omistussuhteiden muuttamiseksi.

Momentin mukaan osakkeiden yhdistämiselle on oltava yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Kuten suunnattua omien osakkeiden hankintaa ja suunnattua osakeantia koskevien säännösten yhteydessä on todettu, painavan taloudellisen syyn vaatimus on lähinnä yhdenvertaisuusperiaatteen täsmennys. Osakkeiden yhdistämisessä painavana taloudellisena syynä on yksittäisen osakkeen arvon kasvattaminen, lähinnä siitä syystä, että osakkeen kurssikehitys arvopaperimarkkinoilla olisi tasaisempaa. Painava ta-

loudellinen syy ei milloinkaan voi olla yhtiön omistussuhteisiin vaikuttaminen.

Päätöksenteossa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamiseen. Lunastettavien osakkeiden määrä on asetettava lunastuksen tarkoitus huomioiden siten, että pyörityksen johdosta lunastettavaksi tulevien ylimääräisten osakkeiden määrä jää mahdollisimman pieneksi. Jos yhtiön osakkeiden pörssierä on esimerkiksi 200 osaketta tai tämä muuten on tyypillinen pienosakkaan omistamien osakkeiden määrä, lunastettavien osakkeiden osuus on yleensä asetettava siten, että tällaisen osakemäärän omistavan osakkeenomistajan kohdalla pyöritystä ei tarvitse suorittaa. Esimerkiksi päätös lunastaa 100 jokaisesta 101 osakkeesta olisi todennäköisesti yhdenvertaisuusperiaatetta loukkaava, vaikkei johtaisikaan tässä esimerkissä tyypillisenä pidettävän 200 osaketta omistavan osakkeenomistajan kaikkien osakkeiden lunastamiseen. Asiaa arvioitaessa on otettava huomioon, että lähes sama lopputulosa saataisiin lunastamalla 99 jokaisesta sadasta osakkeesta, eikä pyöritysmenettelyä esimerkin tarkoittamassa yleisimmässä tapauksessa tarvittaisi.

Momentin mukaan pykälässä tarkoitettua päätöstä ei voida tehdä, jos pyöritys päätöksentekohetkellä käytävissä olevan osakseluettelon mukaan johtaa kaikkien osakkeiden lunastamiseen useammalta kuin joka sadanelta osakkeenomistajalta. Kaikki osakkeenomistajat voivat tosin 6 §:n 2 momentin mukaisesti suostua menettelyyn. Säännöksen tarkoituksena on estää menettelyn väärinkäyttö yhtiön osakkeenomistajien määrän vähentämiseksi.

Momentissa viitataan kokouskutsua koskevien säännösten osalta suunnattua hankkimista ja lunastamista koskevaan 6 luvun 3 momenttiin, jossa edellytetään, että suunnatusta hankinnasta tai lunastamisesta mainitaan yhtiökokouskutsussa.

10 §. Hankkimis- ja lunastusehdot. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sellaisista yhtiöjärjestyksen määräyksistä, joiden sisältönä on yhtiön velvollisuus tai oikeus hankkia tai lunastaa yhtiön osakkeita. Oikeus tai velvollisuus joko lunastaa tai hankkia osakkeita voitaisiin voimassa olevan lain tapaan liittää vapaasti erilaisten yhtiöjärjestyksessä määri-

teltyjen ehtojen toteutumiseen.

Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksessä voitaisiin lunastuksen ohella myös oikeuttaa tai velvoittaa yhtiön osakkeiden hankkimiseen. Käytännössä hankkimisvelvollisuus tarkoittaa velvollisuutta tehdä yhtiön osakkeita koskeva ostotarjous. Muilta osin ehdotus vastaa pääasiassa voimassa olevan lain 6 luvun 9 §:n säännöksiä.

Luvun 1 §:n 2 momentista johtuu, että niissä tilanteissa, joissa lunastaminen tai hankkiminen johtaisi osakepääoman alenemiseen, noudatetaan 14 luvussa tarkoitettua velkojensuojamenettelyä. Vastaavasti lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin pakottavuudesta johtuu, ettei osakepääomaa voida tämän pykälän tarkoittamassa menettelyssä alentaa alle lain tarkoittaman vähimmäisosakepääoman. Periaatteet vastaavat voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän 1 momentissa säädetään niistä seikoista, jotka hankinta- tai lunastusehdosta olisi otettava yhtiöjärjestykseen. Säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan lain 6 luvun 9 §:ää. Momentin 1 kohdan nojalla määräyksestä olisi käytävä ilmi, koskeeko ehto hankkimista vai lunastamista. Momentin 2 kohdan mukaan määräyksestä olisi käytävä ilmi, onko kysymyksessä oikeus vai velvollisuus hankkia tai lunastaa osakkeita.

Momentin 3 kohdassa edellytetään, että yhtiöjärjestyksessä määrättäisiin, mitä osakkeita määräys koskee. Kohdan mukaan on siten yksilöitävä, mitkä osakkeet voidaan lunastaa tai mistä osakkeista tehdään hankintatarjous. Saman kohdan mukaan olisi tarvittaessa määrättävä, missä järjestyksessä osakkeita hankitaan tai lunastetaan. Lunastusjärjestystä on käsitelty 7 §:n perusteluissa.

Momentin 4 kohdassa edellytetään määrättäväksi noudatettavasta hankkimis- tai lunastamismenettelystä, eli miten hankkimistarjous tai lunastamisvaatimus tehdään ja miten osakkeenomistajien on meneteltävä osakkeiden luovutuksessa ja saadakseen vastikkeen. Määräyksessä voitaisiin määrätä esimerkiksi siitä, että osakekirjat on luovutettava asianmukaisin siirtomerkinnöin varustettuna ja maksua vastaan. Määräyksessä voidaan myös määrätä luovutusajankohdasta, ja että hallitus ratkaisee menettelyyn liittyvät kysymykset. Hallituksen toimintaa ohjaa tällöin muun

ohessa yhdenvertaisuusperiaate.

Momentin 5 kohdan mukaan yhtiöjärjestyksessä on ilmoitettava hankkimisessa ja lunastamisessa maksettava vastike tai sen määrittelyperuste. Vastikkeen määrittelyperusteena voi pörssiyhtiössä olla esimerkiksi tietyllä tavalla määräytyvä pörssikurssi tai yksityisessä osakeyhtiössä tuottoarvo tai vastaava arvonmääritystapa. Säännöksessä ei suhtauduta hallituksen mahdollisuuteen osallistua hinnanmääritykseen yhtä rajoittavasti kuin 9 luvun 5 §:ssä tai tämän luvun 7 §:ssä.

Momentin 6 kohdan mukaan yhtiöjärjestyksessä on ilmoitettava, mitä varoja vastikkeen maksuun voidaan käyttää. Esimerkiksi voidaan määrätä, että hankkiminen tai lunastaminen voi tapahtua vain voitonjakokelpoisilla varoilla.

Voimassa olevan lain tapaan 2 momentissa säädetään, että julkisessa osakeyhtiössä lunastamis- ja hankkimisoikeuden käyttämisestä päättää yhtiökokous. Samoin voimassa olevan lain tapaan niissä tilanteissa, joissa päätöksenteko tapahtuu yhtiökokouksessa, noudatetaan tämän luvun säännöksiä. Jos julkisella osakeyhtiöllä on lunastamis- tai hankkimisvelvollisuus, päätöksen tekee yhtiön hallitus. Yksityisessä osakeyhtiössä lunastamisoikeuden ja -velvollisuuden samoin kuin hankkimisoikeuden ja -velvollisuuden toteuttamisesta päättää yhtiön hallitus. Julkisia osakeyhtiöitä koskeva säännös vastaa lunastamisen osalta pääomadirektiivin 36 artiklan 1 kohdan b alakohtaa.

Julkisessa osakeyhtiössä hallitus voidaan kuitenkin valtuuttaa päättämään lunastamisesta tai hankkimisesta. Myös valtuutus päätös tehdään, johdonmukaisesti momentin 1 virkkeen kanssa, yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Valtuutus voi olla voimassa korkeintaan viisi vuotta sen antamisesta ja se on rekisteröitävä kaupparekisteriin kuukauden kuluessa. Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että valtuutus päätöksessä hallitukselle voidaan antaa laaja harkintavaltia lunastamisen tai hankkimisen toteuttamisesta.

11 §. *Hankkimis-, lunastus- ja pantiksiot-tamisrajoitus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, ettei julkinen osakeyhtiö tai sen tytäryhteisö saisi hankkia, lunastaa tai ottaa pantiksi yhtiön omia osakkeita siten, että yhtiöllä

ja sen tytäryhteisöillä olevien omien osakkeiden yhteenlaskettu osuus yhtiön kaikista osakkeista olisi enemmän kuin yksi kymmenesosa. Säännös perustuu pääomadirektiivin 19 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 24 artiklaan. Säännös poikkeaa voimassa olevan lain 7 luvun 6 §:stä siten, että huomioon ei oteta osakkeiden tuottamaa äänimäärää. Ehdotuksen käsite ”yksi kymmenesosa kaikista osakkeista” vastaa asiallisesti pääomadirektiivin käsitettä ”kymmenen prosenttia merkitystä pääomasta”.

Välitön seuraamus säännöksen vastaisesta menettelystä ilmenee 12 §:stä, jonka mukaan yhtiö on velvollinen luovuttamaan lain vastaisesti saamansa osakkeet välittömästi ja joka tapauksessa viimeistään vuoden kuluttua hankinnasta tai lunastuksesta.

Pykälän 2 momentissa kielletään voimassa olevan lain 7 luvun 6 §:n tapaan yksityistä osakeyhtiötä hankkimasta kaikkia omia osakkeitaan. Säännöksessä ei rajoiteta omien osakkeiden pantiksi ottamista. Yleisistä periaatteista johtuu, että yhtiö ei panttauksen kautta voi saada äänioikeutta yhtiökokouksessa.

12 §. Osakkeiden mitätöiminen sekä luovuttaminen eräissä tilanteissa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hallituksen oikeudesta mitätöidä yhtiön hallussa olevat yhtiön omat osakkeet. Asiasta ei tarvitse päättää yhtiökokouksessa, koska päätöksellä ei ole vaikutusta osakepääoman suuruuteen eikä osakkeenomistajien suhteelliseen asemaan. Osakkeiden mitätöinti on ilmoitettava rekisteröitäväksi viivytyksettä. Osakkeet katsotaan mitätöidyiksi, kun ilmoitus on rekisteröity.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että vastoin tämän lain säännöksiä hankitut ja lunastetut omat osakkeet on luovutettava ilman aiheutonta viivytystä. Luovutushetken valinnassa voidaan kiinnittää huomiota siihen, mitä taloudellisia vaikutuksia luovutuksella on. Luovutuksen tulee kuitenkin kaikissa tapauksissa tapahtua vuoden kuluttua hankinnasta. Vastoin lakia tapahtuneet omien osakkeiden hankinnat saattavat johtaa korvausvastuuseen hankinnasta päättäneille. Korvausvelvollisuus kattaa myös mahdolliset luovuttamisesta aiheutuvat tappiot. Säännös vastaa voimassa olevan lain 7 luvun 8 §:n 3 momenttia muuten, mutta luovuttamisen määräaika on pi-

dennetty kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen.

Momentin toisessa virkkeessä asetetaan julkiselle osakeyhtiölle velvollisuus luovuttaa myös 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhtiölle tulleet omat osakkeet niiltä osin, kuin yhtiöllä olevien omien osakkeiden yhteenlaskettu määrä ylittää edellä 11 §:ssä tarkoitetun yhden kymmenesosan rajan. Edellytyksenä on, että rajan ylittyminen on johtunut nimenomaan 2 §:ssä tarkoitetusta hankinnasta. Mainittuun yhden kymmenesosan määrään luetaan mukaan myös yhtiön tytäryhteisöjen hallussa olevat yhtiön osakkeet. Säännöksessä yhtiölle annetaan kolme vuotta aikaa luopua osakkeistaan. Säännös vastaa voimassa olevan lain 7 luvun 8 §:n 1 momenttia sekä pääomadirektiivin 20 artiklan 3 kohdan ja 24 a artiklan säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädetään velvollisuudesta mitätöidä osakkeet, joita ei ole luovutettu edellä 2 momentissa tarkoitetuissa määräajoissa. Osakkeiden mitätöinti ei edellytä osakepääoman alentamista vastaavalla määrällä. Tällaista vaatimusta ei ole myöskään yhtiössä, jonka yhtiöjärjestyksessä 3 luvun 5 §:n nojalla määrätään osakkeen nimelisarvosta. Säännös vastaa muuten voimassa olevaa lakia.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan emoyhtiön hallussa olevat omat osakkeet mitätöidään ennen tytäryhteisön hallussa olevia emoyhtiön osakkeita. Säännöksellä pyritään suojelemaan tytäryhteisön osakkeenomistajia ja velkojia. Jos tytäryhteisön hallussa olevia emoyhtiön osakkeita joudutaan mitätöimään, tästä saattaa aiheutua korvausvastuu sekä tytäryhteisön että emoyhtiön johdolle.

Omien osakkeiden pantiksi ottaminen ja merkintä

13 §. Omat osakkeet panttina. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sekä yksityinen että julkinen osakeyhtiö saa ottaa omia osakkeitaan pantiksi. Yksityisen osakeyhtiön osalta lakiin ei ehdoteta erityisiä säännöksiä siitä, miten päätös tehdään. Päätöksen voi siten tehdä yhtiön hallitus. Julkisessa osakeyhtiössä päätös on pääomadirektiivin 24 artiklan mukaisesti tehtävä yhtiökokouksessa sa-

malla tavalla kuin päätös omien osakkeiden hankkimisesta ja lunastamisesta.

Pykälän 2 *momentin* mukaan panttina olevien omien osakkeiden myymiseen sovelletaan kauppakaaren 10 luvun säännösten lisäksi, mitä 9 luvussa säädetään omien osakkeiden luovuttamisesta. Säännös tarkoittaa sitä, ettei yhtiö voi vapaasti sopia pantiksi otettujen omien osakkeiden myymisestä. Tällaiset osakkeet on luovutettava siten kuin yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta säädetään.

Edellä 12 §:ssä tarkoitetut säännökset eivät koske pantiksi otettuja omia osakkeita. Myöskään pääomadirektiivissä ei ilmeisesti edellytetä, että nämä säännökset tulisivat sovellettaviksi panttina oleviin omiin osakkeisiin. Edellä 11 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vastaisen omien osakkeiden pantiksi ottamisen seurauksena on siten velvollisuus korvata menettelystä mahdollisesti aiheutunut vahinko.

14 §. *Omien ja emoyhtiön osakkeiden merkintä.* Pykälässä ehdotetaan voimassa olevan lain 7 luvun 2 §:n mukaisesti kiellettäväksi omien osakkeiden merkitseminen. Voimassa olevan lain mukaisesti kiellettäisiin edelleen myös emoyhtiön osakkeiden merkitseminen. Säännöksessä merkitsemisellä tarkoitetaan, kuten ehdotuksessa muutenkin, vastiketta vastaan tapahtuvaa osakkeiden ottamista. Edellä 9 luvussa säädetään yhtiön mahdollisuudesta osallistua maksuttomaan osakeanttiin.

V OSA. **Yhtiörakenteen muuttaminen ja yhtiön purkaminen**

16 luku. **Sulautuminen**

Luvussa säädetään osakeyhtiöiden sulautumisesta. Voimassa olevassa laissa sulautumislukuun sijoitettu vähemmistöosakkeenomistajien lunastusmenettely ehdotetaan siirrettäväksi 18 lukuun. Luku ei sisällä materiaalisia säännöksiä osakeyhtiöiden sulautumisesta ulkomaiseen yhtiöön tai muuhun yhteisöön kuin osakeyhtiöön. Osakeyhtiö voi kuitenkin sulautua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekisteröityyn julkiseen osakeyhtiöön eurooppayhtiön säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2157/2001 ja

eurooppayhtiöstä annetun lain (742/2004) mukaisesti. Luvussa ei ole erityisiä säännöksiä, jotka rajoittaisivat julkisen osakeyhtiön sulautumista yksityiseen osakeyhtiöön. Tällaisia säännöksiä ei ole myöskään yritysmuodon muutoksia koskevassa ehdotetussa 19 luvussa.

Sulautumista koskeva voimassa oleva sääntely perustuu sulautumisdirektiiviin, joka mahdollistaa kuitenkin useilta osin nykyisestä poikkeavan sääntelyn. Ehdotuksessa sulautumismenettelyä pyritään direktiivin puitteissa muuttamaan nykyistä joustavammaksi ja nopeammaksi.

Ehdotuksen mukaan sulautuminen voidaan, kuten voimassakin olevan lain mukaan, toteuttaa joko absorptiosulautumisena tai kombinaatiosulautumisena. Tytäryhtiösulautumisella tarkoitettaisiin edelleen absorptiosulautumisen yksinkertaistettua muotoa, jossa vastaanottava yhtiö omistaa kokonaan sulautuvan yhtiön. Ehdotuksen mukaan vastaanottavan yhtiön olisi kuitenkin omistettava myös kaikki sulautuvan yhtiön optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet, jotka määritellään 10 luvussa. Toinen absorptiosulautumisen erityismuoto on ehdotuksen mukaan kolmikantasulautuminen, jossa sulautumisvastikkeen antaa kokonaan tai osittain muu taho kuin vastaanottava yhtiö. Kolmikantasulautumisesta ei säädetä voimassa olevassa laissa.

Ehdotetut säännökset eivät sisällä viittaus-säännöksiä osakeantia, osakepääoman korotusta eivätkä yhtiön purkamista koskeviin säännöksiin ja niissä on vain yksi viittaus optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskeviin säännöksiin. Näistä säännöksistä ilmeviä periaatteita voidaan kuitenkin soveltaa sulautumisessa.

Voimassa olevasta laista poiketen rekisteriviranomainen voi sulautuvan yhtiön hakeuksesta antaa välittömästi sulautumissuunnitelman rekisteröinnin jälkeen ja siis ennen sulautumispäätöstä yhtiön velkojille kuulutuksen, joka koskee näiden oikeutta vastustaa sulautumista. Näin sulautumismenettely nopeutuu olennaisesti. Kuten nykyisinkin, rekisteriviranomainen antaa kuulutuksen myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen voi riippumattoman asiantuntijan

lausunnon mukaan vaarantaa yhtiön velkojen maksun.

Ehdotuksen mukaan yhtiökokous on pidettävä tai hallituksen sulautumispäätös tehtävä neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröinnistä. Voimassa olevassa laissa ei säädetä määräajasta. Määräajan asettamisella voidaan lisätä sulautumissuunnitelmassa esitettyjen tietojen ajantasaisuutta päätöksentekohetkellä. Määräaika tekee myös mahdolliseksi velkojen kuulutusmenettelyn toteuttamisen ennen sulautumispäätöstä.

Yhtiökokouksen on hyväksyttävä sulautumissuunnitelma sellaisenaan tai se raukeaa. Voimassa olevan lain mukaista yhtiökokouksen mahdollisuutta muuttaa ehtoa vastikkeen jakautumisesta ei sallittaisi, koska se aiheuttaisi ongelmia ennen yhtiökokousta osuutensa lunastusta vaatineiden optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden kannalta. Nykyisellä säännöksellä ei ole ollut käytännöllistä merkitystä.

Osakkeenomistajilla sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoilla on edelleen oikeus vaatia osakkeidensa tai oikeuksiensa lunastamista. Mainittujen oikeuksien osalta lunastusoikeutta voidaan rajoittaa tai parantaa oikeuksien ehdoissa. Osakkeiden lunastusvaatimus voidaan tehdä voimassa olevan lain tapaan ainoastaan yhtiökokouksessa, mutta muiden oikeuksien haltijat voivat vaatia lunastusta jo ennen yhtiökokousta. Lunastusmenettelyä yksinkertaistetaan erityisesti vähemmistöosakkeenomistajan turvaa ajatellen, mutta samalla turvataan yhtiön mahdollisuudet saada riittävän ajoissa tieto esitetyistä lunastusvaatimuksista.

Sulautuminen voidaan rekisteriviranomaisen suostumuksella panna täytäntöön velkojien kuulutusajan kuluttua. Täytäntöönpanoilmoitukselle on ehdotuksessa asetettu neljän kuukauden määräaika sulautumispäätöksistä. Määräaika tekee mahdolliseksi velkojille tehtävän kuulutuksen antamisen vasta sulautumispäätöksen jälkeen, jolloin menettely tältä osin vastaisi voimassa olevaa oikeutta.

Täytäntöönpanoilmoituksen rekisteröinnin edellytyksenä on, ettei yksikään velkoja ole

vastustanut sulautumista taikka että tuomioistuinin on todennut velkojan saaneen maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan. Voimassa olevasta laista poiketen tuomioistuimen tuomiolta ei edellytetä lainvoimaisuutta.

Voimassa olevasta laista poiketen erillistä sulautumislupahakemusta ja täytäntöönpanoilmoitusta ei vaadita, vaan täytäntöönpanoilmoitus korvaa nämä molemmat.

Sulautumisen määritelmä ja toteuttamistavat

1 §. Sulautuminen. Pykälä sisältäisi sulautumisen määritelmän sekä oletettaman siitä, että sulautumisessa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajista tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia. Kuitenkaan muun kuin osakevastikkeen käyttöä ei ole rajoitettu. Säännös vastaa voimassa olevan lain 14 luvun 1 §:n 1 momenttia.

Lähtökohtana on edelleen, että sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat voivat jatkaa vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajina. Yhdenvertaisuusperiaate on otettava huomioon aina annettaessa vastikkeena muuta kuin osakkeita. Vaikka vastike olisi pääosin osakkeita, saattaa osittainen rahavastike kuitenkin olla tarpeen siltä osin, kuin osakkeiden vaihtosuhde muuten johtaisi murto-osaisten osakkeiden antamiseen, mikä ei ole mahdollista. Osakkeiden vaihtosuhdetta ei ilman perusteltua syytä saa asettaa sellaiseksi, että sulautumisessa pienosakkeenomistajat saisivat pelkän rahavastikkeen suurempien osakkeenomistajien saadessa pääosin osakevastikkeen. Jäljempänä 2 §:ssä tarkoitettussa kolmikantasulautumisessa vastike lienee yleensä vastaanottavan yhtiön emoyhtiön osakkeita.

Voimassa olevan lain säännös osakkeenomistajien oikeudesta saada muun vastikkeen kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden sijasta aina rahakorvaus, ehdotetaan poistettavaksi. Osakkeenomistajan oikeus vaatia osakkeiden lunastamista turvaa kaikissa tilanteissa sulautumisdirektiivin edellyttämän oikeuden saada sulautumisvastikkeena osakkeita tai käteistä rahaa. Voimassa olevan lain sisältämä oikeus vaatia rahavastiketta, mikä koskee myös sulautumista yhtiökokouksessa puoltaneita osakkeenomistajia, häittäisi huomattavasti myös sellaisten sulautumisten toteuttamista,

joissa sulautumista kannattaneiden osakkeenomistajien suostumuksella annetaan muu kuin osake- tai rahavastike. Rahakorvauksen vaatimisoikeus hankaloittaisi myös jäljempänä kuvatun kolmikantasulautumisen toteuttamista, koska kolmikantasulautumisessa mahdollista osakevastiketta ei anna vastaanottava, vaan muu yhtiö.

2 §. Sulautumisen toteuttamistavat. Pykälässä säädetään sulautumisen toteuttamistavoista, joita ovat absorptio-, kombinaatio- ja tytäryhtiösulautuminen. Koska tytäryhtiösulautumiseen ei liity osakkeiden eikä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastusmahdollisuutta, tytäryhtiösulautumisen määritelmään on lisätty vaatimus, että sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on omistettava myös kaikki sulautuvan yhtiön mahdollisesti liikkeeseen laskemat optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. Tytäryhtiösulautumista ei estä se, että sulautuvalla tytäryhtiöllä on hallussaan omia osakkeitaan. Tytäryhtiösulautumisena voidaan toteuttaa myös järjestelyt, joissa useampi osittain toisiaan omistava tytäryhtiö sulautuu kaikkien yhteiseen emoyhtiöön, kunhan kukaan järjestelyn ulkopuolinen ei omista sulautuvien yhtiöiden osakkeita. Muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet määritellään 10 luvun 1 §:ssä.

Pykälässä säädetäisiin lisäksi uutuutena kolmikantasulautumisesta, jossa sulautumisvastikkeen tai osan siitä antaa muu kuin vastaanottava yhtiö. Osapuolten kannalta saattaa olla toivottavaa antaa vastikkeena esimerkiksi emoyhtiön osakkeita, jos ne ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. Sulautumisvastikkeen antaakin yleensä vastaanottavan yhtiön emoyhtiö. Samassa sulautumisessa vastiketta voi antaa sekä vastaanottava yhtiö että muu taho, esimerkiksi siten, että vastaanottava yhtiö antaa rahavastikkeen ja sen emoyhtiö osakevastikkeen.

Kolmikantasulautumisen vastikkeen antamisessa on vastiketta antavan tahon osalta kysymys tavallisesta osakeannista taikka optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamispäätöksestä. Jos sulautumisvastiketta antava emosakeyhtiö saa osakeannissa vastiketta esimerkiksi vastaanottavan yhtiön arvonkoro-

tuksen muodossa, on noudatettava apporttia koskevia säännöksiä. Sulautumisvastikkeen lisäksi muu taho voi sitoutua maksamaan mahdollisen osakkeiden ja optio-oikeuksien lunastushinnan. Vastaanottava yhtiö on kuitenkin aina vastuussa lunastushinnan maksamisesta, koska se on ehdotuksen mukaan lunastaja.

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden käsite sisältää vastaanottavan ja sulautuvan yhtiön. Mahdollinen ulkopuolinen sulautumisvastikkeen antaja ei kuulu määritelmään, minkä vuoksi siitä on tarvittaessa säädetty erikseen.

Pykälä vastaa voimassa olevan lain 14 luvun 1 §:n 2 momenttia edellä mainituin muutoksin.

Sulautumissuunnitelma ja riippumattoman asiantuntijan lausunto

3 §. Sulautumissuunnitelma. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumissuunnitelman vähimmäissisällöstä. Sulautumissuunnitelma on hallituksen päätösehdotus silloin, kun sulautumisesta päätetään yhtiökokouksessa. Sulautumissuunnitelma antaa myös velkojille ja osakkeenomistajille tietoja, joiden avulla he voivat arvioida sulautumisen vaikutusta omaan asemaansa.

Sulautumissuunnitelman uusia sisältövaatimuksia ovat selvitys optio-oikeuden ja muun osakkeeseen oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa, selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää yhtiön osakkeiden määrään tai omaan pääomaan vaikuttavista toimenpiteistä sulautumismenettelyn aikana, selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamien sulautuvan yhtiön osakkeiden lukumäärästä sekä selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden yritysKiinnityksistä. Säännökset vastikkeesta ja vastikkeen suorittamiseksi tarvittavasta uusmerkinnästä tai perustettavan yhtiön osakepääomasta, jotka ovat voimassa olevan lain 14 luvun 4 § 1 momentin 3 ja 6 kohdissa, ehdotetaan siirrettäväksi osake- ja muuta vastiketta koskeviin 2 momentin 4, 5, 6 ja 8 kohtaan sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden osalta lisäksi 7 kohtaan.

Vaikka pykälässä säädetään sulautumissuunnitelman vähimmäissisällöstä, voidaan sulautumissuunnitelmasta jättää pois sellaiset seikat, jotka eivät tule sulautumisessa esille kuten esimerkiksi 2 momentin 7 kohdan mukainen selvitys yhtiön optio-oikeuksien ja muihin osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden asemasta ja 11 kohdan mukainen selvitys pääomalainoista, jos yhtiö ei ole antanut näitä oikeuksia tai ottanut pääomalainoja.

Pykälän 1 momentin mukaan sulautuvien yhtiöiden hallitusten on voimassa olevan lain tapaan laadittava ja allekirjoitettava sulautumissuunnitelma. Momentissa on myös maininta kolmikantasulautumiseen osallistuvan ulkopuolisen tahon velvollisuudesta allekirjoittaa sulautumissuunnitelma. Ulkopuolisen tahon osalta sulautumissuunnitelma velvoittaa lähtökohtaisesti samalla tavalla kuin sopimus. Kolmikantasulautumista koskeva suunnitelma voidaan laatia siten, että sulautumisen ehtona on sulautumisvastikkeen antamista, esimerkiksi osakeantia, koskevien päätösten tekeminen ennen sulautumisen täytäntöönpanoa.

Momentin eri kohdissa sulautumissuunnitelmassa mainittavat asiat on nimetty joko ”selvityksiksi” tai ”ehdotuksiksi”. Selvityksiksi määritellyillä kohdilla on ensisijaisesti tiedotuksellinen merkitys ehdotusten merkityksessä varsinaisia päätösasioita. Koska pykälässä ei säännellä sulautumissuunnitelman enimmäis- vaan vähimmäissisällöstä, ero ei kuitenkaan ole ehdoton, vaan sulautumissuunnitelma voi sisältää myös päätösehdotuksia seikoista, joista pykälässä vaaditaan esitettäväksi selvitys.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on mainittava sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden toiminimet, yritys- ja yhteisötunnukset ja kotipaikat. Kolmikantasulautumisessa on lisäksi mainittava vastiketta antavan ulkopuolisen tahon vastaavat tiedot. Jos kolmikantasulautumisessa ulkopuolinen taho on muu kuin kaupparekisteriin merkitty yhteisö, on annettava sen yritys- ja yhteisötunnusta vastaava tunnus. Sama koskee tilannetta, jossa sulautumiseen osallistuu ulkomainen yhtiö eurooppayhtiöstä annettujen säännösten nojalla. Tunnus voi olla yksityisen henkilön henkilö-

tunnus tai ulkomaisen yhteisön rekisteritunnus.

Momentin 2 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava selvitys sulautumisen syistä. Selvitys on annettava myös tytäryhtiösulautumisessa. Selvityksellä saattaa olla merkitystä sekä osakkeenomistajien että velkojien ja muiden sidosryhmien arvioissa sulautumisen vaikutusta omaan asemaansa.

Momentin 3 kohdan mukaan absorptiosulautumisen sulautumissuunnitelmassa on tarvittaessa oltava ehdotus sulautumiseen liittyvistä vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksista. Näin sulautumissuunnitelman hyväksyminen merkitsee myös tarvittavien yhtiöjärjestysmuutosten hyväksymistä, eikä niistä enää päätetä erikseen. Kaikissa sulautumistilanteissa yhtiöjärjestyksen muuttaminen ei ole välttämätöntä. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen voi olla tarpeen myös tytäryhtiösulautumisessa, esimerkiksi jos tytäryhtiön toiminimi halutaan sulautumisen yhteydessä ottaa emoyhtiön toiminimeksi. Kombinaatiosulautumista koskevassa sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä. Ehdotetun 12 §:n mukaan kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa perustamissopimuksen.

Kombinaatiosulautumista koskevassa sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastaanottavan yhtiön toimielinten, eli hallituksen ja mahdollisen hallintoneuvoston jäsenistä sekä tilintarkastajista tai siitä miten heidät valitaan. Sulautumissuunnitelmassa saatetaan hallituksen, hallintoneuvoston ja tilintarkastajien valinnan lisäksi määrätä myös hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtajan sekä toimitusjohtajan valinnasta. Jos kombinaatiosulautumista koskevassa sulautumissuunnitelmassa ei ole määräyksiä hallituksen tai hallintoneuvoston puheenjohtajasta tai toimitusjohtajista, perustettavan yhtiön toimielimet voivat lain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti valita nämä ennen sulautumisen täytäntöönpanoa. Näin perustettavan yhtiön kaikki toimielimet voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi täytäntöönpanoilmoituksen yhteydessä. Sulautumissuunnitelmaan saattaa olla perusteltua ottaa määräyksiä johdon kokoonpanon muuttumisen varalta ennen sulautumi-

sen täytäntöönpanoa esimerkiksi sitä tilannetta varten, että osa ajatellun hallituksen jäsenistä eroaa.

Absorptiosulautumista koskevaan sulautumissuunnitelmaan voidaan kombinaatiosulautumisen tapaan ottaa määräyksiä yhtiön johdon ja tilintarkastajien valinnasta, vaikkei laissa tätä vaaditakaan.

Momentin 4 kohdan mukaan absorptiosulautumista koskevassa sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastikkeena annettavien osakkeiden lukumäärästä, jos sulautumisvastikkeena annetaan osakkeita. Sulautumisvastikkeena voidaan antaa sekä uusia osakkeita että vastaanottavan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Säännös vastaa tältä osin 9 luvun osakeantia koskevaa sääntelyä.

Kombinaatiosulautumisessa on esitettävä ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä. Jos vastaanottavassa yhtiössä on useampia osakelajeja, osakkeet on ilmoitettava osakelajeittain. Määräys vastikkeena annettavien osakkeiden tai perustettavan yhtiön kaikkien osakkeiden lukumäärästä voidaan, ja yleensä tulee, antaa enimmäismääränä tai enimmäis- ja vähimmäismääränä. Osakkeiden määrä voidaan myös määritellä vaihtosuhteena suhteessa vastaanottavan yhtiön osakkeisiin. Tällöin tulee kuitenkin kiinnittää huomioita mahdollisiin muutoksiin sulautuvan yhtiön osakkeiden määrässä esimerkiksi optio-oikeuksien käyttämisen johdosta. Vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksessä mahdollisesti oleva määräys osakkeiden enimmäismäärästä rajoittaa annettavien vastikeosakkeiden määrää. Absorptiosulautumisessa voidaan, yleensä kaikkien vastikkeeseen oikeutettujen suostumuksella, olla antamatta lainkaan vastiketta. Kombinaatiosulautumisessa vastikkeena on annettava vähintään yksi osake.

Momentin 5 kohdan mukainen muu mahdollinen vastike sisältää käteisvastikkeen ohella muun muassa optio-oikeuksien haltijoille vastikkeena tarjottavien vastaanottavan yhtiön optio-oikeuksien ehdot, jotka tulee liittää sulautumissuunnitelmaan ehdotetun 10 luvun mukaisessa muodossa. Koska ehdotettuun 10 lukuun ei sisälly voimassa olevaa lakia vastaavaa kieltoa antaa optio-oikeuksia ennen yhtiön rekisteröintiä, ei ole estettä an-

taa optio-oikeuksia vastikkeena kombinaatiosulautumisessa.

Momentin 6 kohdan mukaan suunnitelmasta on käytävä ilmi, miten vastike jakautuu sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kesken. Jos yhtiössä on erilajisia osakkeita, vastikkeen jakautuminen eri osakelajeille on eriteltävä.

Suunnitelmassa on myös määrättävä, milloin vastike annetaan sekä muut vastikkeen antamiseen liittyvät ehdot. Sulautumissuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten ja milloin sulautuvan yhtiön osakekirjojen ja optiotodistusten vaihto vastikkeeseen tapahtuu. Jos yhtiöiden osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille on annettava ohjeet mahdollisesti tarvittavien kirjausten toteuttamisesta. Sulautumisen yhteydessä lunastettaviksi vaadituista osakekirjoista ja optiotodistuksista säädetään 13 §:ssä. Jos osakekirjoja ei ole, riittää, että välittömästi sulautumisen täytäntöönpanon ja vastikkeena annettujen osakkeiden rekisteröinnin jälkeen vastikeosakkeet kirjataan osakeluetteloon. Ehdotetun 16 §:n 3 momentin mukaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille syntyy oikeus vastikkeeseen, kun sulautuminen rekisteröidään ja sulautuva yhtiö samalla purkautuu. Jos suunnitelman mukaan vastikkeen saaminen edellyttää osakkeenomistajan aktiivisia toimia, kuten osakekirjan esittämistä, tällaisella toimimisvelvollisuudella voi olla merkitystä arvioitaessa, voiko oikeus sulautumisvastikkeeseen vanhentua 16 §:ssä säädetyllä tavalla.

Sulautumissuunnitelmasta ja osakkeenomistajien nähtävänä 11 §:n mukaisesti pidettävistä asiakirjoista osakkeenomistajat saavat selvityksen sekä oman yhtiön että muiden sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden arvonmääritykseen ja vastikkeen jakoperusteeseen vaikuttavista seikoista sekä sulautumisen syystä. Näin sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan käytettävissä on kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden johdon perusteltu arvio yhtiöiden arvosta. Lisäksi suunnitelmassa on esitettävä vastikkeen määrän ja jakautumisen perusteet. Jos sulautuvassa tai vastaanottavassa yhtiössä on useita osakelajeja, selvityksessä on esitettävä myös perusteet, joita on käytetty eri osakelajien keskinäisessä arvonmäärityksessä. Lakiin ei

ehdoteta voimassa olevan lain säännöstä, jonka mukaan selvitys vastikkeen määräytymisperusteista voidaan jättää pois kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Selvitys turvaa osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta, joten sulautumissuunnitelmaan voidaan ilman eri säännöstäkin osakkeenomistajien suostumuksella kirjata, ettei yksityiskohtaista selvitystä anneta.

Lukuun ehdotetussa 4 §:ssä tarkoitettu hyväksytyn tilintarkastajan lausunto kohdistuu suurelta osin 6 kohdassa tarkoitettuun hallitusten selvitykseen. Kohta vastaa voimassa olevan lain 14 luvun 4 §:n 2 momentin 9 kohtaa kuitenkin niin, että ehdotuksessa hallituksen velvollisuutta selvittää vaihtosuhteen määrittämistä korostetaan aiempaa enemmän. Hyväksytyn tilintarkastajan velvollisuutena on 4 §:n mukaan vahvistaa, että hallitus antaa oikeat ja riittävät tiedot mainituista seikoista.

Momentin 7 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava selvitys tai ehdotus optio-oikeuksien ja muiden, 10 luvun 1 §:ssä määriteltyjen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden oikeuksista sulautumisessa. Ehdotuksen 10 luvun 3 §:n mukaan oikeuksien ehtoihin on otettava määräykset oikeuksien asemasta yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön. Jos optio-oikeuksien ehdoissa ei ole määrätty toisin, eikä toisin ole muuten sovittu, optio-oikeuksien haltijoilla on oikeus vaatia lunastusta 13 §:n nojalla. Lunastusoikeutta rajoittavaksi sopimukseksi on yleensä katsottava optio-oikeuksien ehdoissa oleva määräys, jonka mukaan optio-oikeuden haltijalla on oikeus saada sulautumisen yhteydessä vastaanottavan yhtiön uusia optio-oikeuksia, muu käypä vastike tai oikeus käyttää optio-oikeutensa kohtuullisessa ajassa ennen sulautumisen täytäntöönpanoa. Asia saattaa kuitenkin olla syytä selvittää optio-oikeuksien ehdoissa. Optio-oikeuksien ehtoihin, muuhun sopimukseen ja lakiin perustuvista oikeuksista on esitettävä selvitys suunnitelmassa. Jos esimerkiksi optio-oikeuksien haltijoille annetaan sulautumissuunnitelman mukaan sulautumisvastiketta, vastikkeen vastaanottamiseen soveltuu ehdotettu 12 §, jonka mukaan vastikkeena saatavia uusia optio-oikeuksia ei tarvitse erikseen merkitä.

Momentin 8 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa on tarvittaessa oltava ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääoman korotuksesta, jos kyseessä on absorptiosulautuminen. Osakeantia koskevasta sääntelystä johtuu, että osakepääomaa ei ole pakko kaikissa tapauksissa korottaa, vaikka sulautumisvastikkeena annettaisiin uusia osakkeita. Kombinaatiosulautumista koskevassa suunnitelmassa on kuitenkin aina oltava ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta. Vastaanottavan yhtiön osakepääoman tulee olla vähintään lain tai yhtiöjärjestyksen mukaisen vähimmäisosakepääoman suuruinen. Myöskään mahdollinen osakepääoman enimmäismäärä ei sulautumisen seurauksena saa ylittyä.

Ehdotuksessa ei säännellä sitä, miten sulautuminen vaikuttaa vastaanottavan yhtiön omaan pääomaan. Ehdotuksessa ei esimerkiksi vaadita, että vastaanottavan yhtiön sidotun oman pääoman tulisi vastata sulautuvien yhtiöiden omien pääomien summaa. Koska sulautumiseen liittyy osakepääoman alentamista vastaava velkojien suojaamennettely, ei ole yhtiöoikeudellista estettä sille, että vastaanottavan yhtiön osakepääoma pysyy absorptiosulautumisessa muuttumattomana. Kombinaatiosulautumisessa vastaanottavan yhtiön osakepääoma voi vastaavasti olla pienempi kuin sulautuvien yhtiöiden yhteenlaskettu osakepääoma, kuitenkin vähintään lain ja yhtiöjärjestyksen mukainen vähimmäisosakepääoma.

Momentin 9 kohdan mukaan suunnitelmassa on aina annettava selvitys sulautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta sekä siitä, miten sulautuvan yhtiön tase-erät ja mahdolliset sulautumisen seurauksena syntyvät erät, kuten mahdollinen sulautumisvastikkeen ja sulautuvan yhtiön nettovarojen erotuksena syntyvä sulautumiserotus kirjataan vastaanottavan yhtiön taseeseen ja miten sulautuminen vaikuttaa vastaanottavan yhtiön muuhun omaan pääomaan kuin 8 kohdassa tarkoitettuun osakepääoman määrään.

Kirjanpitosäännöksillä on olennainen vaikutus siihen, miten vastaanottavaan yhtiöön tulevia varoja ja velkoja käsitellään sen kirjanpidossa. Kirjanpitolainsäädäntö määrittää viime kädessä, miten sulautumisessa yhtiöön tulevat varat ja velat arvostetaan ja miten

vastaanottavan yhtiön oma pääoma sulautumisessa muodostuu. Tästä syystä, ja koska sulautumisen täytäntöönpano tapahtuu vasta usean kuukauden kuluttua sulautumissuunnitelman laatimisesta, suunnitelmassa ei yleensä voida tarkkaan määrittää vastaanottavan yhtiön lopullista oman pääoman lisäystä. Tämän vuoksi sulautumissuunnitelmassa on selostettava miten sulautumisen on suunnitelmaa laadittaessa arvioitu vaikuttavan vastaanottavan yhtiön omaan pääomaan selostamalla menetelmä, esimerkiksi hankintameno- tai yhdistelmämenetelmä, jonka mukaan sulautuminen on tarkoitus toteuttaa kirjanpidossa, sekä esittämällä noudatettavat arvostusperiaatteet eli esimerkiksi käytetäänkö sulautumisessa kirjanpitoarvoja vai IFRS-standardien mukaista käyvän arvon arvostusta.

Osakepääoman korotuksen määräytymistä ei pitäisi suunnitelmassa jättää hallitusten täysin vapaaseen harkintaan. Jos sulautuminen esimerkiksi kirjanpitosääntelystä johtuvien liikearvoerien syntymisen tai muun syyn johdosta johtaisi siihen, että vastaanottavan yhtiön oman pääoman lisäys olisi suurempi kuin sulautuvan yhtiön oma pääoma, sulautumissuunnitelmasta olisi selostettava, mihin oman pääoman lisäys perustuu. Vaikka ehdotuksen mukaan osakkeista maksettava määrä tai muu yhtiöön omana pääomana sijoitettu erä pääsääntöisesti merkitään osakepääomaan ja mahdolliseen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, kirjanpitosääntelystä saattaa johtua, että sulautumisessa varojen lisäys voidaan merkitä myös muiden oman pääoman erien, kuten esimerkiksi voitovarojen lisäykseksi. Sulautumissuunnitelmasta olisi käytävä ilmi, mihin muihin oman pääoman eriin kuin osakepääomaan mahdollinen vastaanottavan yhtiön oman pääoman lisäys merkitään. Sulautumissuunnitelmassa esitetyistä kirjanpitokehtelua koskevista suunnitelmista ja arvioista voidaan poiketa yleensä vain, jos suunnitelmassa esitetyn mukainen menettely ei ole mahdollinen.

Kohdassa tarkoitettu selvitys tarvitaan myös vastikkeettomassa tytäryhtiösulautumisessa, koska siinäkin sulautuminen muuttaa vastaanottavan yhtiön taserakennetta. Vaikka tytäryhtiösulautumisessa ei yleensä olekaan mahdollista antaa vastikeosakkeita eikä korottaa osakepääomaa, sulautuminen saattaa

vaikuttaa vastaanottavan yhtiön oman pääoman määrään muun muassa sulautumiseroituksen (sulautumisvoitto tai -tappio) kirjausten takia. Jos tytäryhtiösulautumisen yhteydessä on tarpeen korottaa vastaanottavan yhtiön osakepääomaa esimerkiksi rahastosiirtona, tämä on mahdollista sulautumismenettelystä erillisellä 9 tai 11 luvun mukaisella päätöksellä. Tytäryhtiösulautumisessa selvityksen pääasiallinen merkitys on toimia pohjana hyväksytyyn tilintarkastajan arvioinnille siitä, vaarantaako sulautuminen vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Jos tytäryhtiösulautumisessa syntyy niin kutsuttua sulautumisvoittoa tai -tappiota, selvityksessä on yleensä syytä käsitellä näiden merkitsemistä vastaanottavan yhtiön taseeseen. Koska 9 kohdan mukaisella selvityksellä ei tytäryhtiösulautumisessa ole merkitystä sulautumisvastikkeen määrän arvioinnin kannalta, selvitys voi yleensä olla suppeampi kuin muissa sulautumisissa.

Kohdan mukainen selvitys sulautuvan yhtiön varoista ja veloista vastaa tarkoitukseltaan 2 luvun 6 §:n ja 9 luvun 12 §:n säännöksiä apportiomaisuudesta annettavasta selvityksestä. Kohdassa annettujen tietojen pääasiallinen tarkoitus on antaa oman pääoman korotuksen maksuksi tulevan omaisuuden arvioinnissa tarpeelliset tiedot. Vaihtosuhdetta koskevaa 6 kohtaa vastaavasti sääntelyssä korostetaan hallituksen velvollisuutta selvittää vastaanottavalle yhtiölle tulevan omaisuuden arvon määräytymistä. Hyväksytyyn tilintarkastajan on 14 §:n mukaisesti annettava sulautumisen täytäntöönpanoilmoituksen yhteydessä lausunto kohdassa mainituista seikoista. Osakkeenomistajien oikeus saada tietoja sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden taloudellisesta asemasta turvataan ensisijaisesti 11 §:n säännöksillä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden taloudellista asemaa kuvaavien tietojen nähtävänä pitämisestä.

Momentin 10 kohdaksi ehdotetaan vaatimusta selvityksestä, joka koskee sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeutta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista seikoista, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään. Tällaisia päätöksiä voivat olla muun muassa osakepääoman korottamista, voitonjakoa, omien osakkeiden hankkimista ja luovutta-

mista, sulautumista sekä jakautumista koskevat päätökset, mutta myös esimerkiksi päätös myydä huomattava osa yhtiön liiketoiminnasta. Päivittäisen liiketoiminnan harjoittaminen, joka vaikuttaa tuloksen kautta oman pääoman määrään, ei kuulu kohdassa tarkoitettuihin toimiin. Tällaisena ei pidetä yleensä myöskään esimerkiksi optio-oikeuksien antamista yhtiön aiemmin vahvistetun optio-ohjelman mukaisesti, ellei optio-oikeuksien antaminen olennaisesti poikkea yhtiön aiemmasta tavanomaisesta menettelystä tai mahdollisuutta ole nimenomaisesti kielletty sulautumissuunnitelmassa tai kiellolle ole muuta vastaavaa syytä. Säännös ei koske ennen sulautumissuunnitelman allekirjoittamista tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa, mikä sisältää muun muassa aiemmin annettujen optio-oikeuksien nojalla tehtävät osakemerkinnät. Esimerkiksi osakeanti sulautuvassa yhtiössä saattaa johtaa siihen, että sulautumismastikkeen antaminen sulautumissuunnitelman mukaisessa suhteessa edellyttäisi useamman osakkeen antamista kuin mitä sulautumissuunnitelmassa tai vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksessä sallitaan.

Kohdassa tarkoitettussa selvityksessä voidaan myös esimerkiksi todeta, että mainitut toimenpiteet edellyttävät kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten suostumusta.

Myös pääomalainan velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista, jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu. Sulautumissuunnitelmassa on *11 kohdan* mukaan oltava selvitys pääomalainoista, joiden velkojilla on oikeus vaatia saatavansa suorittamista tai turvaavan vakuuden asettamista. Jos 4 §:ssä tarkoitettu hyväksytyn tilintarkastajan lausunnon mukaan sulautuminen on omiaan vaarantamaan myös vastaanottavan yhtiön velkojen maksun, sulautumissuunnitelmassa on esitettävä selvitys myös vastaanottavan yhtiön pääomailainoista, joiden velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista.

Momentin *12 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on mainittava sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisön omistamien vastaanottavan yhtiön ja tämän emoyhtiön osakkeiden lukumäärä. Sulautuminen vastaa näiden osakkeiden osalta vaikutuksiltaan omien osakkeiden hankintaa. Momenttiin on lisätty

uutena vaatimuksena selvitys sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön omistamien osakkeiden lukumäärästä sulautuvassa yhtiössä. Näille osakkeille ei ehdotetun 16 §:n mukaan anneta vastiketta, mikä saattaa vaikuttaa sulautumisen jälkeisiin omistussuhteisiin.

Momentin *13 kohtaan* ehdotetaan lisättäväksi vaatimus selvityksestä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden yritys kiinnityksistä. Sekä voimassa olevassa laissa että ehdotuksessa edellytetään, että ennen sulautumisen täytäntöönpanoa sovitaan mahdollisten useampien yritys kiinnitysten keskinäisestä etuoikeudesta. Kohdalla on lähinnä tiedonsaantia turvaava merkitys. Sulautumissuunnitelmassa voidaan rajoittaa osapuolten oikeuksia ottaa uusia yritys kiinnityksiä sulautumissuunnitelman allekirjoittamisen jälkeen.

Momentin *14 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava selvitys tai ehdotus säännöksessä luetelluille henkilöille sulautumisen yhteydessä annettavista erityisistä oikeuksista ja eduista. Aiempaan tai sulautumissuunnitelmasta muuten erilliseen sopimukseen perustuvista eduista, kuten johtajasopimuksen mukaisesta sulautumispalkkiosta, on esitettävä selvitys, minkä lisäksi sulautumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää ehdotus uusista sulautumisen johdosta annettavista eduista, jos tällaisen edun antaminen kuuluu tai se halutaan alistaa yhtiökokouksen hyväksyttäväksi taikka muuten päättää samalla sulautumispäätöksen kanssa. Säännöksen tavoitteena on parantaa osakkeenomistajien mahdollisuuksia arvioida sulautumishankkeen syitä sekä sulautumissuunnitelmassa ja sen liitteenä annettavia tietoja ja lausuntoja.

Momentin *15 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitelluksi rekisteröintiajankohdaksi. Arviota sulautumisen voimaantuloajankohdasta tarvitsevat sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden lisäksi niiden osakkeenomistajat, velkojat ja muut sidosryhmät. Sulautumisen viivästyminen arvioidusta aikataulusta ei ole rekisteröinnin este. Sulautumissuunnitelman osapuolet voivat kuitenkin vedota siihen keskinäisissä suhteissaan yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellun rekisteröintiajankoh-

dan lisäksi sulautumissuunnitelmassa voidaan voimassa olevan käytännön mukaisesti määrätä ajankohdasta, josta lähtien yhtiöt toimivat yhteiseen lukuun. Tällaisilla määräyksillä pyritään varmistamaan se, etteivät yhtiöt ryhdy sulautumismenettelyn aikana liiketoimiin, jotka saattavat olennaisesti vaikuttaa sulautumissuunnitelman lähtökohtiin. Yhtiöiden kirjanpidot on kuitenkin pidettävä erillään, kunnes sulautuminen on pantu täytäntöön.

Momentin viimeiseksi kohdaksi on lisätty maininta sulautumissuunnitelman mahdollisista muista ehdoista. Sulautumissuunnitelmaan otetaan usein myös muita ehtoja kuin voimassa olevan lain 14 luvun 4 §:ssä ja ehdotetussa 3 §:ssä mainitut. Tällaisia ovat muun muassa määräykset työntekijöiden asemasta sulautumisessa ja vastaanottavan yhtiön liiketoiminnan luonteesta ja toiminnan harjoittamisesta sulautumismenettelyn aikana. Sulautumisen täytäntöönpanon ehdoksi voidaan myös asettaa jokin erityinen seikka, kuten tiettyjen kannattavuustavoitteiden saavuttaminen. Näiltä osin sulautumissuunnitelma on yleensä yhtiöiden välinen sopimus ja määräyksiä tulee arvioida sopimusoikeudellisista lähtökohdista edellyttäen, etteivät ylimääräiset määräykset ole osakeyhtiölain vastaisia. Ylimääräiset määräykset voivat myös olla hallituksen ehdotuksia yhtiökokoukselle päättää sulautumisen hyväksymisen ohella jostain muusta yhtiökokouksen päätösvaltaan kuuluvasta seikasta kuin mitä sulautumista koskevassa luvussa säädetään. Säännös ei estä sulautumissuunnitelman ulkopuolisten sulautumista koskevien sopimusten laatimista.

Pykälän 2 momentin mukaan tytäryhtiösulautumiseen ei sovelleta kohtia, jotka koskevat vastiketta osakkeenomistajille, optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien asemaa, osakepääoman korottamista sekä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeutta päättää omaan pääomaan tai osakkeiden määrään vaikuttavista toimista sulautumismenettelyn aikana.

4 §. Hyväksytyt tilintarkastajan lausunto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lausunnosta, jonka hyväksytty tilintarkastaja antaa sulautumiseen osallistuville yhtiöille sulautumisvastikkeesta sekä vastaanottavassa yhtiössä velkojen maksun mahdollisesta vaarantumisesta.

tiössä velkojen maksun mahdollisesta vaarantumisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan hyväksytyt tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla yhtiöllä. Lähtökohtaisesti yksi hyväksytty tilintarkastaja antaa lausunnon kaikille yhtiöille, mutta lausunnon antavia tilintarkastajia voi olla myös useampia. Esimerkiksi kullakin sulautumiseen osallistuvalla yhtiöllä voi olla oma lausunnon antaja. Lausuntojen antajien tulee kuitenkin olla kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten hyväksymiä. Jokaisen lausunnon antajan on arvioitava sulautumista kokonaisuutena sen yhtiön näkökulmasta, jolle lausunto annetaan. Kolmikantasulautumisessa lausuntoa ei kuitenkaan anneta sulautumisvastiketta antavalle taholle.

Hyväksytyt tilintarkastajan lausunnolla on useita toisistaan eroavia tarkoituksia. Lausunnon ensisijainen tarkoitus on varmentaa sulautumissuunnitelmassa osakkeenomistajalle vastikkeesta annettujen tietojen oikeellisuus ja riittävyys. Sulautumissuunnitelmassa annettavien tietojen on oltava sellaiset, että sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat voivat niiden perusteella arvioida, onko sulautuminen ja osakkeiden vaihtosuhte tai muu vastikkeen määräytyminen kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajien kannalta oikeudenmukainen. Lausunnossa korostuu sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden arvojen määrittäminen, koska vastikkeen määräytymisperusteet perustuvat yleensä näihin. Lausunnossa on ilmoitettava ne menetelmät, joita sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden arvojen tai osakkeiden vaihtosuhteen määrittämiseen on käytetty sekä lausuttava näiden menetelmien tarkoituksenmukaisuudesta. Sulautuvan yhtiön arvonmäärittämisessä korostuu taseen ulkopuolisten vastuiden vaikutus sulautumisen yleis-seuraantoluonteen takia. Myös muut erityiset arvostusongelmat ja poikkeamat eri arvonmäärittämismenetelmien välillä on selostettava lausunnossa.

Jos hyväksytty tilintarkastaja katsoo sulautumisen vaarantavan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun, velkojien suojaaminen on ulotettava myös näihin. Vastaanottavan yhtiön velkojen maksu saattaa vaarantua

esimerkiksi sulautuvan yhtiön tappiollisuuden, sen suurten taseen ulkopuolisten vastuiden, suuren rahavastikkeen tai korkean lunastushinnan vuoksi.

Voimassa olevassa laissa riippumattoman asiantuntijan lausuntoon liittyy myös vastaanottavalle yhtiölle siirtyvän omaisuuden arviointi. Tältä osin voimassa olevan lain mukaisella lausunnolla on sama tarkoitus kuin apporttiomaisuudella maksettavan osakeannin yhteydessä annettavalla hallituksen selvityksellä. Ehdotettua 9 luvun sääntelyä vastaavalla tavalla oman pääoman lisäykseksi tulevan omaisuuden arvon vahvistaminen on kuitenkin ehdotuksessa siirretty sulautumisen rekisteröinnin yhteydessä annettavan tilintarkastajan lausunnon yhteyteen.

Koska lausunto on liitettävä sulautumissuunnitelmaan jo sulautumissuunnitelman rekisteröinnin yhteydessä, se ei välttämättä vastaa yhtiön tilaa sulautumispäätöksiä tehtäessä. Jos lausunnon antava tilintarkastaja sulautumismenettelyn aikana havaitsee, ettei lausunto enää vastaa sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden asemaa, hänellä saattaa hyvän tilintarkastustavan tai toimeksiantosopimuksen perusteella olla velvollisuus ilmoittaa mahdollisista olennaisista muutoksista sen yhtiön hallitukselle, jolle hän on antanut lausunnon.

Lausunnon antaja voi, kuten nykyisinkin, olla jonkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön tilintarkastaja tai muu hyväksytty tilintarkastaja.

Lausunto voidaan *2 momentin* mukaan antaa tytäryhtiösulautumisessa ja muissa sulautumisissa osallistuvien yhtiöiden kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella ainoastaan velkojien asemasta.

Ehdotus vastaa edellä kuvatuin muutoksin voimassa olevan lain 14 luvun 6 §:ää.

Sulautumissuunnitelman rekisteröiminen ja kuulutus velkojille

5 §. Sulautumissuunnitelman rekisteröiminen. Ehdotuksen mukaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden tai tytäryhtiösulautumisessa emoyhtiön on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekiste-

röinti evätään, sulautuminen raukeaa.

Ehdotus eroaa voimassa olevasta 14 luvun 5 §:stä siten, että sulautumissuunnitelmaan on rekisteröinnin yhteydessä liitettävä ainoastaan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto. Muut voimassa olevan lain mukaiset sulautumissuunnitelman liitteet on 11 §:n mukaisesti pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä ennen sulautumisesta päättämistä. Lausunto on kuitenkin lähetettävä rekisteriviranomaiselle sulautumissuunnitelman rekisteröinnin yhteydessä. Tämä johtuu velkojiensuojamenettelyn aikaistamisesta ja siitä, että lausunnolla on merkitystä velkojainsuojan kannalta.

Rekisteriviranomainen tarkastaa rekisteröinnin yhteydessä sulautumissuunnitelman lainmukaisuuden.

6 §. Kuulutus velkojille. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanon edellytysten selvittämiseksi sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden velkojille annettavasta kuulutuksesta. Pykälän *1 momentin* mukaan rekisteriviranomaisen on annettava kuulutus kaikkien sulautuvien yhtiöiden velkojille, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröintiä. Voimassa olevasta laista poiketen velkojiensuojamenettelyä ei enää ehdoteta sovellettavaksi saataviin, jotka syntyvät sulautumissuunnitelman kuuluttamisen jälkeen. Kaupparekisterin ajantasaisen käytön helpottuminen ja yritystieto toiminnan kehittyminen huomioon ottaen ei enää ole välttämätöntä ulottaa velkojiensuojaa uusiin velkoihin. Sulautumissuunnitelman julkistamisen jälkeen syntyneiden saatavien omistajilla ei ole muutostilanteessa vastaavaa oikeussuojan tarvetta kuin aiemmilla velkojilla, joiden osalta sulautuminen merkitsee usein olennaista muutosta velkasuhteeseen. Sopimusoikeuden yleisistä periaatteista voi seurata, että sulautuvan yhtiön on kerrottava myös uusien velka- ja sopimussuhteiden vastapuolille sulautumishankkeesta.

Kuulutuksessa on *2 momentin* mukaan mainittava velkojan oikeudesta vastustaa sulautumista. Säännös vastaa pääosin voimassa olevaa lakia. Kuulutuksessa on myös mainittava miten ja missä ajassa velkojan on ilmoitettava vastustuksesta. Kuulutusmenettely vastaa osakepääoman alentamisen yhteydessä käytettävää menettelyä.

Kuulutus on *3 momentin* mukaan annettava

myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen voi 4 §:ssä tarkoitetun riippumattoman asiantuntijan lausunnon mukaan vaarantaa yhtiön velkojen maksun. Muussa tapauksessa vastaanottavan yhtiön velkojilla ei ole oikeutta vastustaa sulautumista ja vaatia saataviensa maksua tai vakuutta sulautumisen perusteella.

Velkojien kuulutusaikaa on lyhennetty nykyisestä neljästä kuukaudesta kolmeen, mutta koska voimassa olevassa laissa edellytetään, että velkojat ilmoittavat vastustuksestaan viimeistään kuukautta ennen kuulutuksen mukaista määräpäivää, muutos ei käytännössä vaikuta velkojien oikeuksiin. Julkisesta haasteesta annetussa laissa säädettyä kolmen kuukauden kuulutusaikaa ehdotetaan käytettäväksi kaikissa tässä laissa säännellyissä velkojiensuojamenettelyissä. Kuulutuksen hakemiselle on asetettu sulautumissuunnitelman rekisteröinnistä laskettava neljän kuukauden määräaika, jota on noudatettava sulautumisen raukeamisen uhalla. Säännös ei estä kuulutuksen hakemista jo samalla kun sulautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi.

Pykälä vastaa muilta osin voimassa olevan lain 14 luvun 14 §:n 1 momenttia.

7 §. Yhtiön kirjallinen ilmoitus velkojille. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautuvan yhtiön velvollisuudesta ilmoittaa 6 §:ssä tarkoitetusta kuulutuksesta kirjallisesti sulautumissuunnitelman rekisteröintihetkellä tunnetuille velkojilleen. Jos velkojiensuojamenettelyä on sovellettava myös vastaanottavassa yhtiössä, pykälä soveltuu 6 §:n viittaussäännöksen nojalla myös vastaanottavaan yhtiöön. Koska 6 §:ssä suojatut velkojat on rajattu niihin, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman kuuluttamista, sulautumissuunnitelman rekisteröintipäivän tilanne ratkaisee, kenelle ilmoitus lähetetään.

Koska vähemmistöosakkeenomistajien osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen merkitsee yhtiön varojen jakamista, on perusteltua, että velkoja saa tiedon lunastusmenettelystä. Tästä syystä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiön on ilmoituksessa mainittava lunastettavaksi vaadittujen osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien määrä. Tämä ilmoitus voidaan lä-

hettää vasta sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen jälkeen, jolloin yhtiöllä on tiedossaan lunastettaviksi vaadittujen osakkeiden määrä. Ehdotetun 9 §:n 3 momentin mukaan yhtiökokous, jossa lunastusvaatimus viimeistään tulee tehdä, on pidettävä vähintään yhtä kuukautta ennen määräpäivää. Jos kenelläkään ei ole oikeutta vaatia lunastusta, esimerkiksi kaikkien osakkeenomistajien luovuttua oikeudesta ja optio-oikeuksien ehtojen kieltäessä lunastusoikeuden, tai poikkeustapauksessa, jossa kirje lähetetään vastaanottavan yhtiön velkojille, kirjallinen ilmoitus voidaan kuitenkin lähettää jo ennen yhtiökokousta. Yhtiön velvollisuudesta antaa rekisteriviranomaiselle vakuutus ilmoitusten lähettämisestä säädetään 14 §:ssä.

Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 14 luvun 14 §:ää.

8 §. Yrityssaneeraus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun saneerausmenettelyn vaikutuksesta sulautumismenettelyyn. Ehdotuksen mukaan saneerausmenettelyssä vahvistettava saneerausohjelma korvaa tietyin edellytyksin 6 §:ssä tarkoitetun velkojiensuojamenettelyn. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 14 luvun 15 §:ää.

Sulautumisesta päättäminen

9 §. Toimivaltainen elin ja päätöksen ajankohta. Pykälän 1 momentin mukaan sulautuvassa yhtiössä sulautumisesta päättää yhtiökokous. Tytäryhtiösulautumisessa sulautumisesta voi kuitenkin päättää sulautuvan yhtiön hallitus, koska vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet.

Pykälän 2 momentin mukaan vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää hallitus, jolleivät osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kahdeskymmenesosa yhtiön osakkeista, vaadi sulautumissuunnitelman käsittelyä yhtiökokouksessa. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotetun 3 luvun säännösten mukaisesti äänivaltaa vailla olevat osakkeet lasketaan mukaan rajaa määritettäessä. Toimivaltaista päätöksentekoaikaa koskevat säännökset vastaavat voimassa olevan lain 14 luvun 8 §:ää.

Vastaanottavassa yhtiössä asia on käsiteltävä yhtiökokouksessa siinäkin tapauksessa,

että sulautumisen täytäntöönpano edellyttää toimia, joihin hallituksen toimivalta ei riitä, kuten yhtiöjärjestyksen muutosta, muutosta hallituksen koostumuksessa tai osakeantia yli hallituksen voimassa olevan osakeantivaltuutuksen.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että yhtiökokous on pidettävä tai hallituksen sulautumispäätös tehtävä sulautumisen raukeamisen uhalla neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä. Määräaika on asetettu sen turvaamiseksi, että sulautumissuunnitelmassa annetut tiedot ovat riittävän tuoreita sulautumisesta päätettäessä. Jotta velkojien oikeus saada tietää sulautumisen yhteydessä mahdollisesti tapahtuvasta osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastuksesta tulisi turvatuksi, yhtiökokous on tilanteissa, joissa lunastusoikeus saattaa syntyä, aina pidettävä vähintään kuukautta ennen velkojille sulautumisen vastustamiseen varatun ajan loppumista. Tällöin yhtiö pystyy 7 §:ssä säädettyssä ajassa lähettämään velkojille kirjallisen ilmoituksen jossa mainitaan lunastettaviksi vaadittujen osakkeiden ja optio-oikeuksien määrät.

Pykälän 4 momentissa on viittaus yhtiökokouksen määränemmistää koskeviin 5 luvun 27 §:n säännöksiin. Tämän pykälän 3 momentista johtuu, että päätös on sulautuvassa yhtiössä, jossa on useita osakelajeja, tehtävä osakelajikohtaisella määränemmistöllä.

10 §. Yhtiökokouskutsu sekä ilmoitus optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille. Pykälässä säädetään sulautumissuunnitelman hyväksymistä varten kutsuttavan yhtiökokouksen ajankohdasta ja koollekutsumisesta. Voimassa olevan lain vastaavat säännökset ovat 14 luvun 9 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädetään sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen kutsumisesta koolle. Momentti koskee sekä sulautuvaa että vastaanottavaa yhtiötä. Yhtiökokouksen koollekutsumisen vähimmäisaika on yksi kuukausi. Vaatimus tavallista yhtiökokousta pidemmästä kutsuajasta vastaa voimassa olevaa lakia. Vaatimus perustuu sulautumisdirektiiviin ja siihen, että osakkeenomistajilla on oltava riittävästi aikaa tutustua sulautumista koskeviin asiakirjoihin ja muo-

destaa perusteltu mielipide sulautumisesta. Muilta osin momentin sisältö vastaa 5 lukuun ehdotettuja säännöksiä.

Kokouskutsu on sulautuvassa yhtiössä 2 momentin mukaan aina lähetettävä kirjallisena. Yksimieliset osakkeenomistajat voivat tässäkin tapauksessa pitää yhtiökokouksen ilman kokouskutsua, jolloin yhtiökokous voidaan pitää jopa ennen sulautumissuunnitelman kuuluttamista. Tällöin sulautumissuunnitelman rekisteröinti ja sulautumispäätös voitaisiin suppeamisteisessa yhtiössä tehdä samanaikaisesti.

Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille on kutsussa ilmoitettava heidän oikeudestaan vaatia osakkeiden lunastusta. Lisäksi sulautuvan yhtiön optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille, joilla on oikeus vaatia oikeutensa lunastusta, on ilmoitettava tästä. Koska yhtiöllä ei ole osakasluetteloa vastaavaa pakollista luetteloa näiden oikeuksien haltijoista, momenttiin ehdotetaan määräystä, jonka mukaan yhtiön on ilmoitettava oikeuksien haltijoille lunastusoikeudesta virallisessa lehdesä. Jos oikeuksien haltijat voidaan tavoittaa kirjeitse tai jos kenelläkään heistä ei ole oikeutta vaatia lunastusta, ilmoitusta ei tarvitse julkaista.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vastaanottavassa yhtiössä hallituksen on joko kutsuttava koolle yhtiökokous päättämään sulautumisesta tai ilmoitettava sulautumisesta yhtiön osakkeenomistajille. Ilmoitus annetaan noudattaen, mitä 5 luvun 20 §:n 1 momentissa tai yhtiöjärjestyksessä yhtiökokouskutsusta määrätään. Pykälän 2 momentin mukainen kirjallisen kutsun vaatimus ei koske kutsua vastaanottavan yhtiön yhtiökokoukseen eikä siten myöskään osakkeenomistajille lähetettävää ilmoitusta.

Osakkeenomistajien, jotka tahtovat yhtiökokouksen käsittelevän sulautumista, on toimitettava sitä koskeva kirjallinen vaatimus yhtiölle kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Määräaika lasketaan ilmoituksen toimittamisesta. Jäljempänä 11 §:ssä tarkoitettut sulautumisasiakirjat on pidettävä osakkeenomistajien nähtävillä ilmoituksen toimittamisesta lukien. Momentti vastaa voimassa olevan lain 14 luvun 9 §:n 3 momenttia. Vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajille lähetettävä

kuulutus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumisdirektiiviin. Direktiivin nojalla kuulutusmenettelyä on käytettävä myös niissä tytäryhtiösulautumisissa, joissa emoyhtiö on julkinen osakeyhtiö. Velvoite on johdonmukaisuussyistä ulotettu kaikkiin tytäryhtiösulautumisiin. Suppeamisteisissa emoyhtiöissä velvoitteesta voidaan aina poiketa kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Ehdotetun 4 momentin mukaan yhtiökokouksen koollekutsumisaika voi olla 1 momentissa säädettyä lyhyempi, jos yhtiökokous kutsutaan koolle osakkeenomistajan vaatimuksesta. Vastaanottavan yhtiön yhtiökokous voidaan kutsua koolle viikon kutsuajalla ennen yhtiökokousta, viimeistä ilmoittautumispäivää tai määräpäivää, jos yhtiökokouksen, viimeisen ilmoittautumispäivän tai määräpäivän ja 3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen välinen aika on vähintään kuukausi. Jos yhtiöjärjestyksessä on määrätty kuukautta pidemmästä vähimmäiskutsuajasta, yhtiökokous voidaan pitää vasta tämän vähimmäiskutsuajan kuluttua yhtiön ilmoituksesta. Jos yhtiöjärjestyksessä esimerkiksi määrätään, että kokouskutsu on lähetettävä kuukautta ennen yhtiökokouksen viimeistä ilmoittautumispäivää ja ilmoittautumispäivä on kymmenen päivää ennen yhtiökokousta, yhtiökokous voidaan pitää kuukauden ja kymmenen päivän kuluttua ilmoituksesta. Kokouskutsu voidaan tällöin yhtiöjärjestysmääräyksestä huolimatta lähettää viimeistään viikkoa ennen viimeistä ilmoittautumispäivää. Yllä kuvattu, voimassa olevaa lakia vastaava sääntely tekee mahdolliseksi sen, että sulautumissuunnitelman hyväksyminen vastaanottavassa yhtiössä ei viivästy, vaikka asiasta päätetään yhtiökokouksessa vasta osakkeenomistajan vaatimuksesta.

11 §. Asiakirjojen nähtävänä pitäminen ja lähettäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisasiakirjojen pitämisestä osakkeenomistajien nähtävänä kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä sekä niiden lähettämisestä osakkeenomistajalle ja esittämisestä yhtiökokouksessa. Ehdotetun 1 momentin alkuosan sanamuoto perustuu 5 luvun 21 §:ään. Voimassa olevassa laissa nähtävänä pidosta säädetään 14 luvun 9 §:ssä. Nähtävänä pidettävät asiakirjat vas-

taavat pääosin voimassa olevan lain 14 luvun 7 §:n mukaisia sulautumissuunnitelman liitteitä. Asiakirjat on pidettävä nähtävänä vähintään kuukauden ajan ennen sulautumisesta päättämistä ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen jälkeen.

Kaikki pykälässä mainitut asiakirjat on pidettävä kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajien nähtävillä. Voimassa olevan lain 14 luvun 7 §:stä poiketen pykälässä tarkoitettuja asiakirjoja ei hyväksytytyn tilintarkastajan lausuntoa lukuun ottamatta tarvitse liittää sulautumissuunnitelmaan. Niitä ei tarvitse myöskään liittää rekisteri-ilmoitukseen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan sulautumissuunnitelma on aina pidettävä nähtävänä.

Momentin 2 kohdan mukaan nähtävänä on pidettävä kolmen viimeisen tilikauden tilinpäätökset, toimintakertomukset ja tilintarkastuskertomukset. Jos tilinpäätöstä viimeksi päätyneeltä tilikaudelta ei ole vielä vahvistettu, tyypillisesti jos sulautumisesta päätetään sulautumiseen osallistuvan yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa, sulautumissuunnitelmaan on liitettävä mahdollinen vahvistamaton tilinpäätös, joka on yleensä vahvistettava sulautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa ja kaksi sitä edeltävää vahvistettua tilinpäätöstä. Säännös koskee nimenomaisesti tilikausilta laadittuja tilinpäätöksiä eikä esimerkiksi varojenjakoja silmälläpitäen laadittua tilinpäätöstä muulta ajanjaksolta kuin tilikaudelta. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n mukaisesti tilinpäätös sisältää myös mahdollisen konsernitilinpäätöksen.

Momentin 3 kohdan mukaan nähtävänä on pidettävä myös julkisen osakeyhtiön tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus viimeksi päätyneen tilikauden jälkeiseltä ajalta, jos tilikauden päättymisestä on sulautumissuunnitelman päivämäärään mennessä kulunut yli kuusi kuukautta. Kohdassa tarkoitettu tilinpäätöskausi saa päättyä aikaisintaan kolme kuukautta ennen sulautumissuunnitelman päivämäärää. Voimassa olevassa laissa välitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus on kytketty sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen päivämäärään ja koskee kaikkia osakeyhtiömuotoja. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotuksessa ei enää

viitata välitilinpäätökseen vaan tilinpäätökseen. Muutos korostaa sitä, että kohdassa tarkoitettu tilinpäätös on laadittava noudattaen tilinpäätöksen laadintaperiaatteita. Kohdan ehdotettu sisältö vastaa sulautumisdirektiivin vähimmäisvaatimuksia välitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta.

Momentin 4 kohdan mukaan nähtävänä on pidettävä mahdolliset varojenjakopäätökset, jotka eivät ilmene viimeksi päättyneeltä tilikaudelta laaditusta tilinpäätöksestä. Päätökset on pidettävä nähtävänä, vaikka varojenjakko ilmenisi 3 kohdassa tarkoitettusta tilinpäätöksestä, 5 kohdassa tarkoitettusta osavuositarkastuksesta tai 6 kohdassa tarkoitettusta hallituksen selostuksesta.

Momentin 5 kohdan mukaan suunnitelmaan on liitettävä jäljennökset sulautumiseen osallistuvan yhtiön viimeisen tilikauden jälkeen mahdollisesti laadituista osavuositarkastuksista. Osavuositarkastusta ei tarvitse erikseen liittää suunnitelmaan, jos katsauskausi sisältyy 3 kohdassa tarkoitettuun tilinpäätökseen.

Momentin 6 kohdan mukaan suunnitelmaan on myös liitettävä hallituksen selostus viimeisen tilikauden päättymisen jälkeisistä olennaisista tapahtumista, siltä osin kuin ne eivät ilmene tilinpäätöksestä tai osavuositarkastuksesta. Jos olennaisia muutoksia tapahtuu asiakirjojen nähtäväksi asettamisen jälkeen, hallituksen saattaa olla tarpeen ilmoittaa muutoksista yhtiökokoukselle ja muille sulautumiseen osallistuville. Sulautumissuunnitelmaan voidaan myös ottaa tiedottamista koskevia määräyksiä.

Momentin 7 kohdan mukaan nähtävänä on pidettävä myös 4 §:ssä tarkoitettu hyväksytyn tilintarkastajan lausunto sulautumissuunnitelmasta.

Voimassa olevan lain säännökset tilintarkastajien ja hallintoneuvoston lausunnoista välitilinpäätöksestä, osavuositarkastuksesta ja hallituksen selostuksesta ehdotetaan poistettaviksi. Muutos vastaa 5 luvussa ja muualla ehdotetussa laissa omaksuttua käytäntöä.

Kolmikantasulautumisessa kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajien nähtävänä on ehdotetun 2 momentin mukaan pidettävä myös sulautumisvastiketta antavaa tahoja koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen sulautuvan yhtiön osakkeen-

omistajien arvioidessa tarjotun sulautumisvastikkeen, erityisesti osakkeiden, arvoa. Jos sulautumisvastikkeen jakamisesta päätetään sulautumisvastiketta antavan tahon varsinaisessa yhtiökokouksessa, suunnitelmaan on liitettävä tässä kokouksessa vahvistettava tilinpäätös. Jos sulautumisvastiketta antava taho ei ole kirjanpitovelvollinen, selvitystä tuloksesta ei voitane antaa ja selvitys taloudellisesta asemasta jäänee suppeaksi. Selvitys annetaan tällöin sulautumista edeltävältä kalenterivuodelta ja sen jälkeiseltä ajalta.

12 §. Sulautumispäätöksen oikeusvaikutukset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että sulautuvan yhtiön sulautumispäätös korvaa toimet, joita muuten edellytettäisiin sulautumisvastikeoikeuden perustamiseksi. Toteutuvassa sulautumisessa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat pääsääntöisesti osakkeidensa tilalle sulautumisvastiketta riippumatta siitä, ovatko he osallistuneet yhtiökokoukseen tai muuten hyväksyneet menettelyn. Jotta osakkeenomistajien passiivisuus ei vaikeuttaisi sulautumisen täytäntöönpanoa ja tarpeettomasti vaarantaisi heidän oikeuksiaan, sulautumispäätös ja sen rekisteröinti korvaavat toimet, joita muuten tarvittaisiin, jotta vastaava oikeus syntyisi. Sulautumisessa vastikkeena annettavia osakkeita tai optio-oikeuksia ei siten tarvitse merkitä. Oikeus sulautumisvastikkeeseen menetetään 17 §:ssä säädetyssä kymmenen vuoden ajassa. Momentissa ehdotetaan voimassa olevaa lakia vastaavasti säädettäväksi, että kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa vastaanottavan yhtiön perustamissopimuksen.

Pykälän 2 momentissa säädetään sulautumissuunnitelman muuttamattomuudesta. Ehdotuksen lähtökohta on, että sulautumissuunnitelma on hyväksyttävä muuttamattomana. Muussa tapauksessa sulautuminen raukeaa. Voimassa olevassa laissa kielletään sulautumissuunnitelman muuttaminen yhtiökokouksessa muutoin kuin vastikkeen jakautumisen osalta. Koska ehdotuksessa velkojiensuojamenettely alkaa jo ennen yhtiökokouskäsitelyä, velkojien tulee voida luottaa siihen, että sulautuminen toteutuu suunnitelman mukaisesti. Vastikkeen jakosuhteen muuttaminen vaarantaisi passiiviseksi jättäytyneen osakkeenomistajan aseman. Käytännössä voimas-

sa olevan lain mukaista mahdollisuutta muuttaa vastiketta ei ole käytetty. Tilanteita, joissa toimielimissä tapahtuu jäsenmuutoksia, on käsitelty 3 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteissa.

Sulautumisen hylkäävä päätös on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Samoin on ilmoitettava rekisteröitäväksi sulautumisen raukeaminen esimerkiksi, jos sulautuspäätöstä ei ole saatu tehdyksi laissa säädettyssä määräajassa. Pykälä vastaa edellä kuvatuin muutoksin voimassa olevan lain 14 luvun 10 §:n 2 ja 3 momenttien vastaavia osia.

Osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen

13 §. Lunastusmenettely. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautuspäätöstä vastustavan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan sekä optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeudesta vaatia lunastamista. Pykälä vastaa periaatteiltaan voimassa olevaa oikeutta. Koska pykälässä säädettyssä menettelyssä lunastushinnan maksaa vastaanottava yhtiö, menettelyssä on asiallisesti kysymys osakkeenomistajan oikeudesta vaatia rahavastiketta osakevastikkeen tai muun vastikkeen sijaan sekä vastikkeen suuruuden määrittämisestä välimiesmenettelyssä.

Pykälän *1 momentin* mukaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja voi yhtiökokouksessa vaatia osakkeidensa lunastamista. Osakkeiden lunastusvaatimukset on esitettävä ennen yhtiökokouksen sulautumista koskevan päätöksen tekemistä, minkä vuoksi yhtiökokouksessa on varmistettava, että kaikilla kokouksessa olevilla osakkeenomistajilla on mahdollisuus esittää lunastusvaatimus. Lunastusta vaatineen osakkeenomistajan on äänestettävä sulautuspäätöstä vastaan. Säännöksestä johtuu, että osakkeenomistajan vaatiessa lunastusta sulautumisesta on yleensä äänestettävä.

Oikeus vaatia lunastusta koskee vain sellaisia sulautumista vastustavan osakkeenomistajan osakkeita, jotka on ilmoitettu merkittäviksi osakeluetteloon ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta koskevaa viimeistä ilmoittautumispäivää. Jos sulautuva

yhtiö on arvo-osuusjärjestelmässä, lunastettavaksi vaaditut osakkeet on sulautumisesta päättävän yhtiökokoukseen osallistumisoi-
keuden määrittävästä täsmäytyspäivästä lukien tullut olla kirjattuna lunastusta vaativan osakkeenomistajan arvo-osuustilille. Näin voidaan estää yhtäältä lunastusoikeuden varamista koskevien säännösten kiertäminen esittämällä lunastusvaatimuksia vasta tulevaisuudessa hankittavien osakkeiden osalta, ja toisaalta sulautumisesta päättävä yhtiökokous voi arvioida, miten lunastusvaatimukset tulevat vaikuttamaan sulautumisen toteuttamisedellytyksiin.

Pykälän *2 momentin* mukaan optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltija, jolla on oikeus vaatia lunastamista, voi vaatia lunastamista myös ennen yhtiökokousta esitettävällä kirjallisella vaatimuksella tai muuten todisteellisesti. Jos vaatimuksia on esitetty ennen yhtiökokousta, tälle on ilmoitettava, kuinka monen oikeuden osalta vaatimuksia on esitetty.

Ellei osakkeiden ja edellä mainittujen oikeuksien lunastuksesta sovita, lunastaminen on *3 momentin* mukaan toteutettava välimiesmenettelyssä samaan tapaan kuin ehdotetun 18 luvun mukainen vähemmistöosakkeiden lunastaminen. Lunastusmenettelyn vireillepanon jälkeen lunastusta vaatineella osakkeenomistajalla taikka optio-oikeuden tai muun osakkeeseen oikeuttavan erityisen oikeuden haltijalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos kuitenkin todetaan, ettei oikeutta lunastukseen ole, hänellä on oikeus vastikkeeseen sulautumissuunnitelman mukaisesti. Jos sulautuminen raukeaa ennen sen täytäntöönpanon rekisteröintiä, myös osakkeiden ja muiden oikeuksien lunastaminen raukeaa. Tällöin mahdollisesti jo maksettu lunastushinta on palautettava.

Lunastushinta on *4 momentin* mukaan osakkeen taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden sulautuspäätöstä edeltänyt käypä arvo. Jos sulautumismenettely on alentanut osakkeen tai oikeuden käypää arvoa, esimerkiksi tarjotun sulautumisvastikkeen ollessa epälikvidi, tällaista alentavaa vaikutusta ei oteta huomioon lunastushintaa määritettäessä.

Lunastushinnalle maksettava korko alkaa kertyä heti sulautuspäätöksen jälkeen. Täl-

tä osin ehdotus poikkeaa vähemmistöosakkeiden lunastusta koskevasta sääntelystä. Jos sulautumisesta päätetään sulautuvassa ja vastaanottavassa yhtiössä eri aikaan, lunastushinnan määrittämisen kannalta ratkaisevana pidetään sulautuvan yhtiön sulautumispäätöksen tekohetkeä.

Lunastushinta eräänny *5 momentin* mukaan maksettavaksi kuukauden kuluttua tuomion lainvoimaiseksi tulosta. Vastaanottavan yhtiön ei kuitenkaan tarvitse maksaa vastiketta ennen sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiä. Jos lunastettavaksi vaadituista osakkeista tai optio-oikeuksista on annettu osakekirjat tai optiotodistukset, niihin sovelletaan 18 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä varojen tallettamisesta. Mitä osakekirjasta säädetään, sovelletaan tällöin vastaavasti optiotodistukseen. Sama koskee mahdollisesti muista osakkeisiin oikeutetuista erityisistä oikeuksista annettuja vastaavia todistuksia.

Pykälässä ei ole määräyksiä varoista, joilla osakkeiden lunastushinta voidaan maksaa. Jakokelpoisten varojen puuttuminen ei estä lunastusta. Jos vastaanottavalla yhtiöllä ei ole jakokelpoisia varoja, lunastushinnan maksaminen johtaa yleensä vapaan oman pääoman muodostumiseen negatiiviseksi.

Ehdotetun *6 momentin* mukaan lunastushinnan maksamisesta vastaa vastaanottava yhtiö, minkä vuoksi sulautuvan yhtiön on ilmoitettava tälle viipymättä lunastusvaatimuksesta.

Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

14 §. *Ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisen täytäntöönpanon ilmoittamisesta rekisteröitäväksi. Voimassa olevassa laissa asiasta säädetään 14 luvun 16 §:n 1, 2 ja 4 momentissa.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiöiden on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus sulautumissuunnitelman täytäntöönpanosta neljän kuukauden kuluessa sulautumispäätösten tekemisestä, tai sulautuminen raukeaa. Jos sulautumisesta on sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä päätetty eri aikaan, määräaika lasketaan viimeisestä päätöksestä. Ehdotettu

neljän kuukauden aikaraja koskee ainoastaan täytäntöönpanoilmoitusta. Ehdotonta sulautumisen täytäntöönpanon takarajaa ei ehdoteta, koska täytäntöönpanon rekisteröinti esimerkiksi saattaa viivästyä 15 §:ssä tarkoitettujen velkojen vastustuksesta johtuvan lykkäyksen vuoksi.

Koska ilmoituksen tekevät sulautumiseen osallistuvat yhtiöt yhdessä, yksikin sulautumiseen osallistuva yhtiö voi tahallaan tai laiminlyönnillä estää täytäntöönpanoilmoituksen tekemisen. Yhtiökokousten tai hallitusten hyväksymän sulautumisen raukeaminen saattaa johtaa yhtiön vahingonkorvausvelvollisuuteen sekä yhtiön johdon velvollisuuden korvata vahinko ehdotetun 22 luvun mukaisesti. Sulautumissuunnitelmassa on käytännössä määrätty tarkemmin hallitusten oikeudesta irtisanoa yhtiökokouksen hyväksymä sulautumissuunnitelma sekä vahingonkorvauksesta ja muista raukeamisen seurauksista. Näiden määräysten merkitystä on arvioitava tapauskohtaisesti.

Vaikka voimassa olevan lain nimenomainen määräys asiasta ehdotetaan poistettavaksi, sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnissä on otettava huomioon sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintijankkohta, jollei siihen ole estettä.

Momentin 1 kohdan mukaan ilmoitukseen on liitettävä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden kaikkien hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että sulautumisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä. Vakuutus kattaa muun muassa 16 §:n säännöksen, jonka mukaan sulautuvan yhtiön nettovaroja ei saa kirjata vastaanottavan yhtiön taseeseen niiden taloudellista arvoa korkeampaan arvoon.

Momentin 2 kohdan mukaan ilmoitukseen on lisäksi liitettävä tilintarkastajan todistus siitä, että absorptiosulautumisessa vastaanottavan yhtiön oman pääoman lisäys ja kombinaatiosulautumisessa koko vastaanottavan yhtiön oma pääoma on tullut täysin maksetuksi, sekä 2 ja 9 lukujen apporttimenettelyä vastaava tilintarkastajan lausunto vastaanotavalle yhtiölle siirtyvien varojen arvostuksesta. Vakuutukset ja todistus vastaavat perustamista koskevassa 2 luvussa ja osakeantia koskevassa 9 luvussa säädettyä, kuitenkin ottaen huomioon sulautumisen luonne sekä

muun muassa se, että sulautumisessa voidaan antaa mitä tahansa vastiketta osakkeiden lisäksi ja että sulautuminen saattaa vaikuttaa myös muihin vastaanottavan yhtiön oman pääoman eriin kuin osakepääomaan ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Oman pääoman muodostumisesta sulautumisessa on käsitelty edellä 3 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohdan yhteydessä.

Ilmoitukseen on momentin 3 kohdan mukaan liitettävä myös todistus 7 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten lähettämisestä. Todistuksen ilmoitusten lähettämisestä antavat vain ne yhtiöt, joilla on 7 §:ssä säädetty velvollisuus, eli yleensä ainoastaan sulautuva yhtiö. Riittää, että todistuksen antaa yksi kunkin todistuksen antamiseen velvollisen yhtiön hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja.

Sulautumissuunnitelmaan perustuvaa osakeantia, optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista, muuta osakepääoman korotusta, yhtiöjärjestyksen muuttamista ja vastaanottavan yhtiön perustamista ei tarvitse erikseen ilmoittaa rekisteröitäväksi sen vuoksi, että täytäntöön pantavaksi ilmoitettava sulautumissuunnitelma sisältää mainitut päätökset.

Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekeminen kuuluu 2 momentin mukaan emoyhtiölle. Ilmoitukseen ei tällöin tarvita kaikkien hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutusta eikä tilintarkastajan todistusta, vaan yhden emoyhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuutus lain säännösten noudattamisesta ja todistus ilmoitusten lähettämisestä riittää.

15 §. Rekisteröimisen edellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi 14 §:ssä tarkoitettun täytäntöönpanoilmoituksen rekisteröinnin edellytyksistä, jotka rekisteriviranomainen tarkastaa ennen rekisteröintiä.

Voimassa olevasta laista poiketen velkojan vastustaessa sulautumista rekisteröinnin edellytykseksi riittää tuomioistuimen tuomio, jonka mukaan velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavasta. Tuomiolta ei edellytetä lainvoimaisuutta.

Velkojan vastustaessa sulautumista rekisteriviranomaisen on 2 momentin mukaan ilmoitettava vastustuksista yhtiölle viipymättä, mahdollisuuksien mukaan jo ennen vastustuksille varatun määräjän päättymistä. Yhtiö

voi velkojan vastustaessa panna kuukauden kuluessa määräpäivästä vireille kanteen velkaa tai vakuutta koskevan asian ratkaisemiseksi, elleivät yhtiö ja velkoja yhdessä pyydä rekisteriviranomaiselta lykkäystä asian sopimiseksi.

Velkojan vastustus ei estä sulautumisen täytäntöönpanoa, vaikka vastustuksen johdosta täytäntöönpano siirtyisi yli neljän kuukauden päähän sulautumispäätöksistä. Jos yhtiöt ovat ilmoittaneet sulautumisen täytäntöön pantavaksi 14 §:n mukaisesti, mutta velkojan vastustuksen vuoksi täytäntöönpano lykkäytyy siten, ettei sulautumisen täytäntöönpano enää ole perusteltua, sulautumiseen osallistuvat yhtiöt voivat yhdessä peruuttaa täytäntöönpanoilmoituksen. Peruuttamisen seuraukset ovat tällöin samat kuin 14 §:n mukaisen täytäntöönpanoilmoituksen tekemättä jättämisen.

Pykälän 3 momentin mukaan yhtiön asettaminen selvitystilaan ei estä sulautumisen täytäntöönpanoa niin kauan kun jako-osuuksia ei ole ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille. Selvitystilän aikana tapahtunut muu 13 luvun mukainen laillinen varojenjako ei estä sulautumisen rekisteröintiä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yritysikiinnitysten vaikutuksista voimassa olevaa oikeutta vastaavasti.

16 §. Sulautumisen oikeusvaikutukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisen täytäntöönpanon oikeusvaikutuksista. Pykälän 1 momentin mukaan sulautuva yhtiö purkautuu ja sen varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity.

Varojen ja velkojen siirtymisen ilman selvitysmenettelyä katsotaan vakiintuneesti merkitsevän niin kutsuttua yleisseuraantoa eikä yhtiön varoja ja velkoja tarvitse luovutusta varten erikseen yksilöidä. Nimenomaisesti velkojien tai muiden sopimuskumppaneiden suostumusta ei tarvita, ellei tällaisesta ole erikseen sovittu. Yleisseuraanto merkitsee myös sitä, että varojen ja velkojen luovutukseen ei tarvita sulautumisen täytäntöönpanon lisäksi muita luovutustoimia, kuten maa-kaaren mukaista kiinteistön luovutuskirjaa.

Yleisseuraannosta huolimatta varojen ja velkojen siirtymisellä voi olla vaikutuksia sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön oikeussuh-

teisiin. Sulautumisen johdosta tapahtuva sulautuvan yhtiön omistamien osakkeiden luovutus vastaanottavalle yhtiölle saattaa muun muassa johtaa siirtyviä osakkeita koskevan lunastuslausekkeen soveltumiseen. Yleisseuraanto ei myöskään sinällään tarkoita, että esimerkiksi sulautuvan yhtiön osakkeet tai optio-oikeudet muuttuisivat yksilöimättä ja ilman luovutustoimia vastaanottavan yhtiön osakkeiksi tai optio-oikeuksiksi. Ehdotettu 12 § kuitenkin tekee mahdolliseksi sulautumisvastikkeen antamisen ilman osakkeiden merkintää tai muita luovutustoimia.

Yleisseuraanto ei myöskään merkitse yhtiön identiteetin jatkumista. Laissa todetaan nimenomaisesti, että sulautumisessa sulautuva yhtiö purkautuu, eli lakkaa olemasta. Seikalla saattaa olla merkitystä myös sellaisten sopimusten osalta, joissa on yhtiön purkautumista koskevia määräyksiä. Sulautuminen saattaa yksittäisen sopimuksen tulkinnasta riippuen johtaa tällaisten sopimusmääräysten soveltamiseen, vaikka sopimus sinällään siirtyykin sulautumisessa vastaanottavalle yhtiölle.

Varojen siirtymisen yleisseuraantoluonne vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän 2 momentin mukaan sulautuvan yhtiön varoja ja velkoja ei saa merkitä vastaanottavan yhtiön taseeseen korkeammasta arvoista kuin niiden taloudellinen arvo on vastaanottavalle yhtiölle. Perustamista koskevaa 2 lukua ja osakeantia koskevaa 9 lukua vastaavasti työsuoritusta ei voida käyttää oman pääoman maksuna eikä täten kirjata taseeseen myöskään sulautumisessa. Säännös koskee sulautuvan yhtiön taseeseen aiemmin kirjattujen varojen lisäksi myös sellaisia sulautumisen johdosta syntyviä eräiä, joita ei ole aiemmin kirjattu sulautuvan yhtiön taseeseen. Tällaisia ovat muun muassa sulautumisessa mahdollisesti syntyvä liikearvo ja esimerkiksi IFRS-standardien mukaan järjestyksessä arvostettavat aineettomat erät. Varojen arvostuksen tulee perustua kirjanpitosääntöksiin ja arvostuksen lähtökohtana on pidettävä varojen arvoa vastaanottavan yhtiön liiketoiminnassa. On mahdollista, että varat ovat vastaanottavalle yhtiölle arvokkaampia kuin niiden yleinen markkina-arvo, jos varat ovat erityisen tarpeellisia vastaanottavan yhtiön liiketoiminnassa tai sulautumisen joh-

dosta vastaanottavalle yhtiölle muodostuu ylimääräisiä synergiaetuja tai muita vastaavia taloudellista arvoa omaavia hyötyjä.

Pykälän 3 momentin mukaan sulautuvan yhtiön purkautuessa sen osakkeenomistajille syntyy heti oikeus vastikkeeseen sulautumissuunnitelman mukaisesti. Voimassa olevan lain määräys, jonka mukaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajasta tulee samalla vastaanottavan yhtiön osakkeenomistaja, korvataan 9 luvun säännöksiä vastaavalla maininnalla, että rekisteröityjen vastikeosakkeiden antamat osakkeenomistajan oikeudet syntyvät heti rekisteröintihetkellä, jollei sulautumissuunnitelmassa toisin määrätä. Myös voimassa olevan lain määräys oikeudesta lunastushintaan poistetaan, koska oikeus lunastushintaan määräytyy ehdotetun 13 §:n mukaisesti.

Vastaanottavan tai sulautuvan yhtiön omistamat sulautuvan yhtiön osakkeet eivät tuota oikeutta vastikkeeseen. Tällaiset osakkeet mitätöityvät samalla, kun niitä vastaava osuus sulautuvan yhtiön netto-omaisuudesta siirtyy sulautumisen rekisteröinnillä vastaanottavalle yhtiölle. Vastaanottava yhtiö ei siten voi ”vaihtaa” hallussaan olevia sulautuvan yhtiön osakkeita omiin osakkeisiinsa. Ehdotus on samansuuntainen kuin 15 luvun 14 §:ssä säänneltäväksi ehdotettu omien osakkeiden merkintäkielto ja vastaa voimassa olevaa oikeutta.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan maksutonta osakeantia koskevaa 9 luvun 19 §:ää vastaavaa säännöstä sulautumisvastikkeen vanhentumista. Menetetty vastike lankeaa vastaanottavalle yhtiölle, joka voi esimerkiksi luovuttaa tai mitätöidä vastikkeena annetut osakkeet omia osakkeita koskevien säännösten mukaisesti. Vastike voi vanhentua vain, jos sen vastaanottaminen edellyttää saajan erityisiä toimenpiteitä.

17 §. *Lopputilitys*. Ehdotetun pykälän mukaan sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kokouksessa lopputilitys. Kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Kokouksessa on esitettävä tilinpäätös, joka sisältää mahdollisen konsernitiilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa. Konsernitiilinpäätöstä ei

ole tarpeen laatia, jos yhtiöllä on lakiin perustuva mahdollisuus jättää se laatimatta. Voimassa olevasta laista poiketen lopputilityksen yhteydessä ei ole esitettävä selvitystä sulautumisvastikkeen jaosta, koska vastikkeen antamisesta vastaa vastaanottava yhtiö. Lopputilitys on vahvistettava yhtiökokouksessa ja rekisteröitävä kuten tilinpäätös. Ehdotus vastaa yleisesti ottaen voimassa olevan 14 luvun 17 §:ää.

18 §. Sulautuspäätöksen peruuntuminen. Ehdotetun pykälän mukaan sulautuminen peruuntuu rekisteröinnistä huolimatta, jos sulautuspäätös julistetaan tuomioistuimen päätöksellä pätemättömäksi. Tällöin sulautuva yhtiö ja vastaanottava yhtiö vastaavat yhteisvastuullisesti sellaisesta vastaanottavan yhtiön velvoitteesta, joka on syntynyt sulautumisen rekisteröinnin ja tuomion rekisteröinnin välisenä aikana.

17 luku. Jakautuminen

Jakautumista koskeva sääntely on ehdotuksessa pyritty saattamaan muodoltaan mahdollisimman paljon sulautumissääntelyn kaltaiseksi. Sääntely ei voimassa olevan lain tapaan perustu viittauksiin sulautumissääntelyyn, vaan muodostaa itsenäisen kokonaisuuden.

Sisällöllisesti jakautumissääntelyä on uudistettu sulautumista vastaavasti menettelyä nopeuttamalla ja yksinkertaistamalla. Lisäksi jakautumissääntelyn soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi muun muassa sallimalla jakautuminen toimivaan eli aiemmin perustettuun yhtiöön, jolloin kyseessä on itse asiassa jakautumisen ja absorptiosulautumisen yhdistelmä. Tällaiseen jakautumiseen ei kuitenkaan edes vastaanottavassa yhtiössä sovelleta sulautumista koskevia säännöksiä, vaan ehdotettu jakautumissääntely sisältää myös vastaanottavaa yhtiötä koskevat säännökset.

Koska jakautumiseen toimivaan yhtiöön voi osallistua muita yhtiöitä ja niiden osakkeenomistajia, jakautuminen voi nykyistä selvemmin vaikuttaa osakkeenomistajien asemaan yhtiössä. Jakautumisessa toimivaan yhtiöön jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat eivät juuri koskaan saa samaa omistusosuutta tai muuten vastaavia oikeuksia vastaanotta-

vasta yhtiöstä kuin, mikä heillä oli jakautuvassa yhtiössä. Tämän johdosta ehdotus sisältää näissä tilanteissa sulautumismenettelyä vastaavan lunastusmenettelyn.

Lunastusmenettelyä ei sovelleta perustettavaan yhtiöön tapahtuvassa jakautumisessa. Lunastusoikeutta ei ole tarpeen ulottaa jakautumisiin, joissa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastaanottavassa yhtiössä saman omistusosuuden ja samat oikeudet kuin jakautuvassa yhtiössä. Muunlaiset jakautumiset perustettavaan yhtiöön edellyttävät kaikkien osakkeenomistajien suostumusta.

Menettelyn ja sääntelyn kirjoitustavan yhtenevyyden johdosta jakautumismenettelyyn voidaan usein soveltaa sulautumiseen sovellettavia periaatteita lähes sellaisinaan. Siltä osin kuin säännöksen perustelutekstissä ei toisin mainita tai asiayhteydestä muuta johdu, sulautumista koskevan vastaavan säännöksen perustelut soveltuvat suurelta osin myös vastaavaan jakautumista koskevaan säännökseen.

Jakautumisen määritelmä ja toteuttamistavat

1 §. Jakautuminen. Pykälään ehdotetaan jakautumisen määritelmää sekä oletussäännöstä, jonka mukaan jakautumisessa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajista tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia. Muun kuin osakevastikkeen käyttöä ei kuitenkaan ehdoteta rajoitettavaksi. Määritelmä vastaa muotoilultaan 16 luvun 1 §:n sulautumisen määritelmää. Jakautumisen määritelmä poikkeaa kuitenkin sulautumisen määritelmästä siten, että jakautuva yhtiö voi siirtää varansa paitsi kokonaan, myös osittain vastaanottavalle yhtiölle. Vastaanottavia yhtiöitä on yleensä vähintään kaksi, mutta osittaisjakautumisessa vastaanottavia yhtiöitä voi olla vain yksikin.

Sulautumista vastaavalla tavalla myös jakautumisessa rahavastikkeen antaminen on mahdollista. Jakautumisessa toimivaan yhtiöön rahavastikkeen käyttö on yleensä mahdollista samoin edellytyksin kuin sulautumisessa. Jakautumisessa perustettavaan yhtiöön, jossa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat kaikki perustettavan yhtiön osakkeet, vastaanottava yhtiö voi yleensä antaa

osakkeitaan jakautumisvastikkeena samassa suhteessa kuin osakkeenomistajilla on osakkeita jakautuvassa yhtiössä. Murto-osaista osakevastiketta ei tällöin lainkaan synny eikä sen sijaan tulevan rahavastikkeen maksamiselle ole tarvetta. Osakkeenomistajilla ei tällaisessa jakautumisessa ole oikeutta vaatia osakkeidensa lunastamista, mutta muun kuin osakkeenomistajan omistusta jakautuvassa yhtiössä vastaavan vastikkeen antaminen voi tapahtua vain osakkeenomistajan suostumuksella.

Vaikka jakautumista ei voida toteuttaa täyryhtiösulautumista vastaavassa yksinkertaistetussa menettelyssä, jakautumisessa toimivaan yhtiöön voidaan absorptiosulautumista vastaavalla tavalla olla antamatta jakautumisvastiketta. Jakautumisvastikkeen antamatta jättäminen on yhdenvertaisuusperiaatteen johdosta mahdollista vain vastiketta vaille jääneen suostumuksella.

Pykälä vastaa esitetyin muutoksin voimassa olevan lain 14 a luvun 1 §:ää.

2 §. Jakautumisen toteuttamistavat. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä eri tavoista, joilla jakautuminen voidaan toteuttaa. Pykälän 1 momentissa säädetään eri toteuttamistavoista jakautuvan yhtiön kannalta. Jakautuvan yhtiön varat voidaan voimassa olevaa lakia vastaavasti siirtää vastaanottaville yhtiöille joko kokonaan tai osittain. Kokonaisjakautumisessa vastaanottavia yhtiöitä on oltava vähintään kaksi. Osittaisjakautumisessa osa jakautuvan yhtiön varoista voidaan siirtää yhdelle vastaanottavalle yhtiölle, koska osa varoista jää tällöin jakautuvaan yhtiöön.

Pykälän 2 momentissa laajennetaan jakautumisen toteuttamistapoja voimassa olevaan lakiin verrattuna. Momentissa ehdotetaan sallittavaksi menettely, jossa jakautuvan yhtiön varoja siirretään aiemmin perustettuun yhtiöön, jolla voi olla jo ennen jakautumista hankittuja varoja ja liiketoimintaa. Perustettu yhtiö voi olla myös niin kutsuttu pöytälaatikko-yhtiö, jolla ei ole omaa liiketoimintaa ennen jakautumista. Tällaisen yhtiön käyttäminen 9 §:n 4 momentissa säädetyn osakkeenomistajan suostumusedellytyksen kiertämiseksi on kuitenkin yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista. Toimimattoman yhtiön käyttäminen vain lunastusoikeuden synnyttämiseksi saat-

taa johtaa siihen, että järjestelyä pidetään laittomana varojenjakona.

Momentin mukaan samaan jakautumiseen voi osallistua vastaanottavia yhtiöitä, joista osa perustetaan jakautumisessa ja osa on perustettu jo aiemmin. Jakautuva yhtiö voi esimerkiksi jakautua osittaisjakautumisessa yhteen perustettavaan ja yhteen toimivaan yhtiöön. Tällöin jakautumisen §jälkeen jakautuneen yhtiön varoja on kolmessa eri yhtiössä, vanhassa jakautuneessa yhtiössä, toisessa aiemmin perustetussa yhtiössä tämän yhtiön aiempien varojen lisäksi sekä kokonaan uudessa yhtiössä. Perustettavaan yhtiöön tapahtuvan jakautumisen sääntely muistuttaa pitkälti kombinaatiosulautumisen sääntelyä, kun taas toimivaan yhtiöön tapahtuva jakautuminen on vastaanottavan yhtiön kannalta lähes täysin absorptiosulautumista vastaava tapahtuma.

Ehdotuksessa ei oteta kantaa siihen, millä edellytyksillä jakautumismenettely voidaan toteuttaa samanaikaisesti jakautuvaa tai vastaanottavaa yhtiötä koskevan sulautumismenettelyn kanssa. Esimerkiksi jakautuminen perustettavaan yhtiöön siten, että perustettava yhtiö perustetaan kombinaatiosulautumisessa muun yhtiön kanssa on ongelmallinen, koska tällaisessa jakautumisessa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat eivät saa vastaanottavassa yhtiössä samaa omistusosuutta kuin heillä oli jakautuvassa yhtiössä.

Pykälän 3 momentissa määritellään jakautumiseen osallistuvat yhtiöt.

Jakautumissuunnitelma ja hyväksytyin tilintarkastajan lausunto

3 §. Jakautumissuunnitelma. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumissuunnitelman vähimmäisisällöstä.

Jakautumissuunnitelman sisältö vastaa suurelta osin sulautumissuunnitelman sisältöä. Jakautumisessa perustettavaan yhtiöön suunnitelma muistuttaa kombinaatiosulautumisen yhteydessä laadittavaa suunnitelmaa, muun muassa perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä, toimielinten valintaa, osakepääomaa ja osakkeiden määrää koskevilta osin. Jakautumisessa toimivaan yhtiöön suunnitelma sisältää absorptiosulautumista vastaavat ehdotukset vastaanottavan yhtiön mahdollisista yhtiöjär-

jestyksen muutoksesta, annettavista osakkeista ja osakepääoman korotuksesta. Edellä kerrotulla tavalla samassa jakautumissuunnitelmassa voidaan määrätä jakautumisesta sekä perustettavaan että toimivaan yhtiöön.

Jakautumissuunnitelman sisältö poikkeaa kuitenkin sulautumissuunnitelmasta eräiltä osin. Ehdotus ei monimutkaisuuden välttämiseksi sisällä säännöstä jakautumisvastiketta antavasta ulkopuolisesta tahosta. Vaikka vastikkeen tosiasiallisesti antaisi ulkopuolinen taho, vastaanottava yhtiö vastaa aina jakautumisvastikkeen antamisesta jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille. Tällaisen niin sanotun kolmi-kantajakautumisen sääntelyn puuttuminen saattaa vaikeuttaa etenkin vastaanottavan yhtiön emoyhtiön osakkeiden antamista jakautumisvastikkeena. Jakautumissääntely ei myöskään sisällä tytäryhtiösulautumista vastaavaa yksinkertaistettua jakautumismenettelyä. Lisäksi jakautumissuunnitelmassa on voimassa olevan lain tapaan määritettävä ne perusteet, joiden mukaan jakautuvan yhtiön omaisuus siirretään vastaanottaville yhtiöille tai jätetään osittaisjakautumisessa jakautuvalle yhtiölle.

Sulautumista koskevan 16 luvun 3 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohtia vastaavasti jakautumissuunnitelmassa on arvioitava jakautumisen vaikutuksia vastaanottavien yhtiöiden taseeseen. Tasejatkuvuus ei välttämättä toteudu jakautumisessa toimivaan yhtiöön tai tilanteissa, joissa jakautuvalla yhtiöllä on tappioita. Jakautumissuunnitelmaan onkin yleensä syytä sisällyttää ehdotus vastaanottavien yhtiöiden alustaviksi avaaviksi taseiksi. Vaikka vastaanottavalle yhtiölle siirtyvät varat ja velat ja niiden arvostus selviävät vasta jakautumisen täytäntöönpanon jälkeen, jakautumissuunnitelmassa esitetyistä kirjanpito-kohtelua koskevista suunnitelmista ja arvioista voidaan poiketa yleensä vain, jos suunnitelmassa esitetyn mukainen menettely ei ole mahdollinen.

Sulautumista vastaavalla tavalla myös jakautumisessa jakautuvan yhtiön optio-oikeuksien ja 10 luvussa tarkoitettujen muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille voidaan antaa vastaanottavan yhtiön vastaavia oikeuksia jakautumisvastikkeena. Tällaisten oikeuksien antaminen on mahdollista myös osittaisjakautumisessa. Tällöin

jakautuvan yhtiön optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltija saattaa säilyttää myös aiemmat oikeutensa jakautuvassa saamiensa vastaanottavan yhtiön oikeuksien lisäksi.

Koska osittaisjakautumisessa jakautuva yhtiö ei purkaudu, mutta mahdollisesti huomattavakin osa sen varoista siirretään vastaanottaville yhtiöille, jakautumisen yhteydessä saattaa olla tarpeen alentaa jakautuvan yhtiön osakepääomaa. Tästä syystä jakautumissuunnitelmassa voidaan ehdottaa osakepääoman alentamista varojen jakamiseksi vastaanottavalle yhtiölle. Osakepääomaa voidaan kaikissa jakautumistilanteissa alentaa myös 14 luvussa säädetyissä tarkoituksissa. Jakautumissuunnitelmassa olevassa osakepääoman alentamishdotuksessa varojen jakamiseksi vastaanottavalle yhtiölle on mainittava alentamisen tarkoitus, alentamismäärä tai sen määräytymisperuste. Koska jakautumiseen liittyy sama velkojien suojausmenettely kuin osakepääoman alentamiseen, erillistä osakepääoman alentamismenettelyä ei tarvita.

Jos osittaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön osakepääomaa ei alenneta yhtiöstä pois siirtyvän omaisuuden nettoarvolla, yhtiön nettovarallisuuden väheneminen vähentää yhtiön vapaan oman pääoman määrää. Ilman osakepääoman alentamismenettelyä tämä saattaa johtaa siihen, että yhtiön oma pääoma jakautumisen jälkeen on pienempi kuin sen osakepääoma. Tällainen tilanne ei sinällään estä jakautumisen täytäntöönpanoa, mutta saattaa johtaa siihen, että jakautuvan yhtiön hallituksen on jakautumisen täytäntöönpanon jälkeen kutsuttava koolle yhtiökokous päättämään toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman tervehtyttämiseksi ja mahdollisesti lisäksi tehtävä osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitus.

Pykälä vastaa esitetyin muutoksin voimassa olevan lain 14 a luvun 2 §:ää.

4 §. *Hyväksytyin tilintarkastajan lausunto.* Pykälä vastaa sisällöltään sulautumisesta annettavaa lausuntoa koskevaa ehdotettua 16 luvun 4 §:ää. Jakautumissääntely ei sisällä tytäryhtiösulautumista vastaavaa yksinkertaistettua menettelyä. Ainostaan velkojien suojausta koskeva lausunto voidaan tästä syystä antaa vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen ja kuulutus velkojille

5 §. *Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumissuunnitelman rekisteröinnistä sulautumista koskevaa ehdotettua 16 luvun 5 §:ää vastaavalla tavalla.

6 §. *Kuulutus velkojille.* Jakautumiseen liittyvä velkojiensuojamenettely vastaa sulautumiseen liittyvää menettelyä, josta ehdotetaan säädettäväksi 16 luvun 6 §:ssä.

7 §. *Yhtiön kirjallinen ilmoitus velkojille.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautuvan yhtiön velvollisuudesta ilmoittaa 6 §:ssä tarkoitettua kuulutuksesta kirjallisesti jakautumissuunnitelman rekisteröintihetkellä tunnetuille velkojilleen. Pykälä vastaa ehdotettua 16 luvun 7 §:ää.

8 §. *Yrityssaneeraus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yrityksen saneerauksesta annettussa laissa tarkoitetun saneerausmenettelyn vaikutuksesta jakautumismenettelyyn. Pykälä vastaa sisällöltään sulautumista koskevaa ehdotettua 16 luvun 8 §:ää.

Jakautumisesta päättäminen

9 §. *Toimivaltainen elin ja päätöksen ajankohta.* Pykälässä ehdotetaan sulautumista koskevaa 16 luvun 9 §:ää vastaavasti säädettäväksi jakautumisesta päättävistä elimistä jakautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Pykälän vastaanottavaa yhtiötä koskeva sääntely tulee sovellettavaksi vain jakautumisessa toimivaan yhtiöön. Yhtiökokouksen päätös jakautumisesta on *4 momentin* mukaan tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä. Viimeksi mainitun pykälän 3 momentista johtuu, että päätös on jakautuvassa yhtiössä, jossa on useita osakelajeja, tehtävä osakelajikohtaisella äänestyksellä. Koska jakautumisessa perustettavaan yhtiöön osakkeenomistajalla ei ole oikeutta vaatia lunastusta, päätökselle vaaditaan lisäksi sellaisen osakkeenomistajan suostumus, joka ei perustettavassa vastaanottavassa yhtiössä saa samaa omistusosuutta ja vastaavia oikeuksia kuin jakautuvassa yhtiössä. Vastaavilla oikeuksilla säännöksessä tarkoitetaan muun muassa erilajisten osakkeiden tuottamia oikeuksia sekä muita yhtiöjärjestyksen määräyksiä.

Esimerkiksi lunastuslausekkeen ottaminen vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestykseen edellyttää osakkeenomistajien suostumusta, jos jakautuvan yhtiön yhtiöjärjestyksessä ei ole vastaavaa lauseketta. Säännös merkitsee lievää tiukennusta jakautumisen päätöksenteoedellytyksissä. Koska jakautuminen, jossa osakkeenomistajille annetaan aikaisemmasta poikkeava vastike, saattaa nykyäänkin olla yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen, sääntelyn kiristyminen on osittain näennäistä. Säännös vastaa esitetyin muutoksin voimassa olevan lain 14 a luvun 3 §:ää.

10 §. *Yhtiökokouskutsu sekä ilmoitus optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille.* Pykälässä säädetään jakautumissuunnitelman hyväksymistä varten koolle kutsuttavan yhtiökokouksen ajankohdasta ja koollekutsumisesta 16 luvun 10 §:ää vastaavalla tavalla.

11 §. *Asiakirjojen nähtävänä pitäminen ja lähettäminen.* Pykälä vastaa sisällöltään nähtävänä pidettävistä ja osakkeenomistajille vaatimuksesta lähetettävistä asiakirjoista 16 luvun 11 §:ään ehdotettua.

12 §. *Jakautumispäätöksen oikeusvaikutukset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumispäätöksen oikeusvaikutuksista sulautumista koskevaa 16 luvun 12 §:ää vastaavasti. Pykäläehdotuksessa ilmenee perustettavaan yhtiöön toteutettavan jakautumisen ja kombinaatiosulautumisen välinen samankaltaisuus.

Optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien sekä jakautumisvastikkeen lunastaminen

13 §. *Lunastusmenettely.* Pykälä vastaa sulautumista koskevaan 16 luvun 13 §:ään ehdotettua osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastussäännöstä siten muutettuna, että osakkeenomistajalla on oikeus vaatia ainoastaan toimivalta vastaanottavalta yhtiöltä saamansa vastikkeen lunastamista. Osittaisjakautumisessa osakkeenomistajalla ei ole oikeutta saada jakautuvan yhtiön osakkeitaan lunastetuiksi. Jakautumisessa perustettavaan yhtiöön osakkeenomistajalla ei ole lunastusoikeutta. Osittaisjakautumisessa toimivaan yhtiöön lunastusta vaativa osakkeenomistaja

säilyttää osakkeenomistajan asemansa jakautuvassa yhtiössä. Jos yhtiö jakautuu samanaikaisesti yhtäältä perustettavaan ja toisaalta toimivaan yhtiöön, jakautuvan yhtiön osakkeenomistaja säilyttää oikeuden vastikkeeseen perustettavasta yhtiöstä, vaikka hän vaatisikin vastikkeensa lunastamista toimivaan yhtiöön jakautumisen osalta.

Optio-oikeuden ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltija voi *2 momentin* mukaan vaatia lunastusta kaikissa jakautumisissa, ellei asiasta sovita toisin oikeuksien ehdoissa tai muutoin.

Optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastushinta määräytyy samalla tavoin kuin sulautumisessa. Jakautuvan yhtiön osakkeelle tulevan jakautumisvastikkeen lunastushinta on puolestaan toimivaan yhtiön jakautumista vastaava osuus osakkeen jakautumispäätöstä edeltävän ajankohdan käyvästä arvosta, josta on eliminoitu jakautumisen osakkeen arvoa mahdollisesti alentava vaikutus. Lunastushinnan arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen osaan yhtiön arvosta, jonka jakautuva yhtiö menettää toimivaan yhtiöön jakautumisen seurauksena. Kun lunastushinta määritetään tällä tavoin, oikeus jakautumisvastikkeen lunastukseen vastaa vaikutuksiltaan osaltaan sitä, mikä merkitys on oikeudella osakkeen lunastamiseen sulautumisessa. Jos jakautuminen tapahtuu kokonaisuudessaan toimiviin yhtiöihin, vastikkeen lunastushinta on käytännössä sama kuin sulautumista koskevan 16 luvun 13 §:n mukainen osakkeen käypä hinta.

Ehdotuksen mukaan jakautumiseen osallistuvat yhtiöt vastaisivat yhteisvastuullisesti optio- ja muun osakkeeseen oikeuttavan erityisen oikeuden lunastushinnasta.

Jakautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

14 §. Ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumisen täytäntöönpanon ilmoittamisesta rekisteröitäväksi sulautumista koskevaa 16 luvun 14 §:ää vastaavasti.

15 §. Rekisteröimisen edellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi 14 §:ssä tarkoitettun täytäntöönpanoilmoituksen rekiste-

röinnin edellytyksistä. Pykälä vastaa sisällöltään sulautumista koskevaa 16 luvun 15 §:ää.

16 §. Jakautumisen oikeusvaikutukset. Pykälässä ehdotetaan sulautumista koskevaa 16 luvun 16 §:ää vastaavalla tavalla säädettäväksi jakautumisen täytäntöönpanon oikeusvaikutuksista.

Sulautumisen tavoin jakautumista pidetään lähtökohtaisesti yleisseuraantona. Jakautumisen, erityisesti osittaisjakautumisen yleisseuraantoluonne ei kuitenkaan ole yhtä selvä kuin sulautumisen. Osittaisjakautumisessa yleisseuraanto ilmenee lähinnä siten, ettei jakautumissuunnitelmassa mainittujen varojen siirtymiseen tarvita eri luovutustoimia.

Kokonaisjakautumisessa varat, joiden jakamisesta tai jakamisen perusteista ei ole määrätty jakautumissuunnitelmassa tai joiden jakautumista ei muuten voida päätellä jakautumissuunnitelmaa tulkitsemalla, siirtyvät *5 momentin* mukaisesti vastaanottaville yhtiöille samassa suhteessa kuin jakautuvan yhtiön netto-omaisuus on jakautumissuunnitelmassa jaettu. Varojen jakamisen perusteena oleva netto-omaisuuksien jakosuhte lienee yleensä laskettava jakautumissuunnitelmassa esitettyjen kirjanpitoarvojen perusteella. Myös edellä kuvatun jakosuhteen mukaisen jaon lienee perustuttava varojen kirjanpitoarvoihin. Tuntemattomat varat lienee arvostettava niiden käypiin arvoihin.

Jakautumissuunnitelmassa voidaan määrätä omaisuuden jakoperusteista *5 momentista* poiketen, esimerkiksi määräämällä, että kaikki tuntemattomat varat siirtyvät tietylle vastaanottavalle yhtiölle. Tällainen määräys voi olla myös osittaisjakautumista koskevassa suunnitelmassa.

Vaikka jakautumissuunnitelmassa voidaan määrätä sekä tunnettujen että tuntemattomien velkojen siirtymisestä vastaanottaville yhtiöille, siirtymistä rajoittaa voimassa olevaa lakia vastaava *6 momentin* säännös.

Yhtiöiden vastuusta jakautumisvastikkeen sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastushinnan maksamisesta säädetään 13 §:n *6 momentissa*. Jakautumissuunnitelmassa voidaan määrätä tarkemmin optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastushinnan jakamisesta jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden välillä.

Pykälä vastaa esitetyin muutoksin asiallisesti voimassa olevan lain 14 a luvun 5 ja 6 §:ää.

17 §. Lopputilitys. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumisen seurauksena annettavasta lopputilityksestä. Lopputilitys on annettava ainoastaan kokonaisjakautumisessa, jonka seurauksena jakautuva yhtiö purkautuu. Lopputilityksen sisältö vastaa sulautumisen yhteydessä 16 luvun 17 §:ään ehdotettua.

18 §. Jakautumisen peruuntuminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jo rekisteröidyn jakautumisen peruuntumisesta. Ehdotettu sääntely vastaa sulautumisen peruuntumista koskevaa 16 luvun 18 §:ää.

18 luku. Vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Luvun säännökset korvaavat voimassa olevan lain 14 luvun 19—21 §:n vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevat säännökset samoin kuin voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n säännökset lunastusriitoja koskevasta välimiesmenettelystä. Luku rakentuu voimassa olevan sääntelyn periaatteiden pohjalle. Luku sisältää kuitenkin useita uudistuksia ja täsmennyksiä voimassa olevaan lakiin verrattuna.

Lunastushinnan määräytysajankohdasta ehdotetaan säädettäväksi laissa. Myös korkokysymykset säänneltäisiin laissa nykyistä selkeämmin. Jos lunastamista on edeltänyt arvopaperimarkkinain 6 luvun 6 §:n mukainen pakollinen ostotarjous, lunastushintana pidetään lähtökohtaisesti siinä tarjottua hintaa.

Lunastusmenettelyä kevennettäisiin siten, että lunastajan lunastusvaatimuksesta ei enää tarvitse ilmoittaa yhtiölle, vaan varsinaisen lunastusmenettelyn käynnistäminen tapahtuu välimiesmenettelyn aloittamisella. Tätä ennen on tietenkin mahdollista pyrkiä järjestämään asia erilaisin vapaaehtoisin keinoin, esimerkiksi ostotarjouksella.

Uskotun miehen asemaa ehdotetaan täsmennettäväksi. Uskotun miehen tehtävänä on ehdotuksen mukaan ottaa vastaan tiedoksiannot ja ajaa kaikkien asianosaisina olevien vähemmistöosakkeenomistajien etua väli-

miesmenettelyn aikana esittämällä näiden asiaa tukevia seikkoja ja näyttöä. Toisaalta uskottu mies ei voi vähemmistöosakkeenomistajien puolesta esittää tai hyväksyä vaatimuksia tai muutenkaan tehdä prosessitoimia, jotka ovat ristiriidassa vähemmistöosakkeenomistajan toimien kanssa.

Myös oikeudenkäyntimenettelyä välimiesoikeudessa ehdotetaan kevennettäväksi nykyisestä muun muassa siten, että välimiesmenettelyn aikaiset tiedoksiannot ja kappale välitystuomiota olisi nykyisestä poiketen toimitettava vain aktiivisille asianosaisille. Edelleen muutoksenhakuasteita vähennettäisiin, koska nykyinen enimmillään neliportainen oikeudenkäyntimenettely on katsottu tarpeettoman raskaaksi ja aikaa vieväksi. Muutoksenhakuasteiden karsiminen on katsottu mahdolliseksi, koska välimiehet ratkaisevat asian ensimmäisenä asteena, ja jo käräjäoikeuskäsittelyssä on siten kysymys muutoksenhausta. Ehdotuksen mukaan välitystuomiosta valitettaisiin käräjäoikeuteen ja käräjäoikeuden tuomioon haettaisiin valituslupaa korkeimmassa oikeudessa. Tätä on pidetty tuomioistuinten keskinäisen työnjaon kannalta perustellumpana kuin sitä, että välitystuomioon haettaisiin muutosta suoraan hovioikeudessa.

Yleiset säännökset

1 §. Lunastusoikeus- ja velvollisuus. Pykälä sisältää luvussa tarkoitetun lunastusoikeuden- ja velvollisuuden syntyedellytyksiä koskevat säännökset.

Pykälän *1 momentti*, jonka mukaan oikeus ja velvollisuus lunastaa vähemmistöosakkeet käyvästä hinnasta syntyy yli yhdeksän kymmenesosan osakeomistus- ja ääniosuuden perusteella, vastaa voimassa olevan lain 14 luvun 19 §:n 1 momenttia. Sanamuodossa on kuitenkin nykyisestä laista poiketen otettu huomioon se, että lunastaja ei 2 momentin säännökset huomioon ottaen itse välttämättä muodollisesti ole yhtiössä osakkeenomistajan asemassa. Siten esimerkiksi emoyhtiö, jolla tytäryhtiöidensä osakeomistuksen johdosta on yli yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja äänistä, on lunastamiseen oikeutettu ja velvollinen, vaikka ei itse omistaisikaan osakkeita yhtiössä.

Lunastusoikeutta ja -velvollisuutta koskevista säännöksistä ei voida yhtiöjärjestyksessä poiketa siltä osin kuin säännösten tarkoituksena on suojata vähemmistöosakkeenomistajia. Niinpä yhtiöjärjestyksessä ei esimerkiksi voida määrätä lunastusvelvollisuuden aikaansaavaa osake- ja ääntenenemmistöä korkeammaksi kuin laissa säädetään. Vastaavasti yhtiöjärjestyksessä ei voida alentaa lunastusoikeuden tuottavaa osake- ja ääntenenemmistöä laissa säädetystä.

Pykälän 2 momentin säännökset siitä, mikä osakkeiden ja äänten katsotaan kuuluvan lunastajalle sovellettaessa 1 momenttia, ja 3 momentin säännökset äänestysrajoituksista sekä äänistä, joita ei oteta huomioon ääniosuutta laskettaessa, vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 14 luvun 19 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan selvyyden vuoksi uutta säännöstä, jonka mukaan useista 1—3 momentin mukaisista lunastajista lunastajana pidetään sitä, jolla on välittömmin yhtiössä edellä tarkoitettu osakkeiden ja äänten enemmistö. Esimerkiksi jos osakeyhtiön osakkeista ja äänistä yhdeksän kymmenesosa on toisella osakeyhtiöllä, viimeksi mainittua pidetään lunastajana, vaikka tämä olisikin puolestaan kolmannen henkilön määräysvallassa. Säännös ei toisaalta tarkoita, että lunastusvelvollisuutta voitaisiin kiertää esimerkiksi erilaisten välikäsijärjestelyjen avulla. Niihin voidaan soveltaa yleisiä välikäsisuhteita koskevia periaatteita.

2 §. *Lunastusoikeudesta ja -velvollisuudesta ilmoittaminen.* Pykälän 1 momentin säännös lunastajan velvollisuudesta ilmoittaa lunastusoikeuden ja -velvollisuuden syntymisestä ja lakkaamisesta sekä 2 momentin säännös yhtiön velvollisuudesta rekisteri-ilmoituksen tekemiseen vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 14 luvun 19 §:n 4 momentin säännöksiä. Ehdotuksen sanamuotoa on voimassa olevaan lakiin verrattuna kuitenkin hieman muutettu sen korostamiseksi, että yhtiön saadessa asiasta tiedon muulta kuin lunastajalta tiedon luotettavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Jo voimassa olevaa lakia on tulkittu tällä tavalla. Lisäksi säännöksessä on otettu huomioon tilanteet, joissa lunastaja saa tiedon muulla tavoin kuin tietyltä henkilöltä.

Lunastajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on nykyiseen tapaan kriminalisoitu osakeyhtiörikkomuksena ehdotuksen 25 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

Lunastusriitojen käsittely

3 §. *Välimiesmenettely.* Pykälän 1 momentin mukaan lunastusta vaativan on, samoin kuin voimassa olevan lain 14 luvun 19 §:n 5 momentin ja 16 luvun 5 §:n mukaan, annettava lunastusoikeutta ja lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet käsiteltäväksi erityisessä lakisääteisessä välimiesmenettelyssä. Jäljempänä tässä luvussa ovat tätä menettelyä koskevat erityiset säännökset, joihin osaksi viitataan myös 16 luvun 13 §:ssä ja 17 luvun 13 §:ssä. Täydentävästi menettelyssä noudatetaan soveltuvin osin välimiesmenettelystä annettua lakia, mistä säädetään pykälän 2 momentissa.

Ehdotuksen mukaan välimiesmenettelyä ei edeltäisi mitään lain edellyttämiä välivaiheita, kuten voimassa olevan lain 14 luvun 20 §:n 1 ja 2 momentin tarkoittamaa lunastusvaatimuksen esittämistä yhtiölle ja sen tiedoksiantoa yhtiön osakkeenomistajille. Lunastusmenettely lakimääräisenä menettelynä rajoittuisi toisin sanoen oikeudenkäyntiin välimiesoikeudessa. Tätä voi tietenkin edeltää esimerkiksi lunastajan vapaaehtoisesti tekemä arvopaperimarkkinalain 6 luvun mukainen julkinen ostoparjous.

4 §. *Menettelyn aloittaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta valitsee kantajan hakemuksesta tarpeellisen määrän puolueettomia ja riippumattomia välimiehiä, joilla on tehtävän vaatima asiantuntemus, ja, jos heitä valitaan useita, määrää näiden puheenjohtajan. Momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 1 momentissa säädettyä, vaikka siinä informatiivisuussyistä mainitaan nimenomaisesti välimiesten puolueettomuutta ja riippumattomuutta koskevista vaatimuksista, jotka seuraavat myös välimiesmenettelystä annetusta laista. Lunastuslautakunnasta säädetään tarkemmin kauppakamarilaissa (878/2002). Hakijana on siis kantaja eli lunastusta koskevan vaatimuksen esittävä enemmistö- tai vähemmistöosakkeenomista-

ja.

Hakemuksessa on yksilöitävä jutun kohde eli lunastusta koskeva vaatimus perusteinen. Tämä tarkoittaa muun muassa tarjottavan tai vaadittavan lunastushinnan mainitsemista hakemuksessa.

Välimiesmenettely tulee 2 momentin mukaan vireille, kun hakemus tai sen jäljennös annetaan hakijan vastapuolelle tiedoksi. Jäljempänä 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa eli kun uskottu mies vastaanottaa tiedoksiannon vähemmistöosakkeenomistajien puolesta, asia tulee vireille, kun hakemusta koskeva ilmoitus julkaistaan virallisessa lehdessä. Vastaavia nimenomaisia säännöksiä ei ole voimassa olevassa laissa.

Pykälän 3 momentin mukaan välimiesmenettelyn aikana tapahtuneet muutokset 1 §:n tarkoittamissa olosuhteissa eivät aiheuta lunastusoikeuden tai -velvollisuuden raukeamista. Ratkaiseva ajankohta on siis edellä 1 momentissa tarkoitettu välimiesmenettelyn vireilletulon ajankohta. Jo voimassa olevaa lakia on tulkittu siten, että lunastaja ei voi tehdä lunastusvelvollisuuttaan tyhjäksi esimerkiksi luovuttamalla osakkeita lunastusmenettelyn aikana. Selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotuksessa on omaksuttu vastaava sääntö myös lunastusoikeuden osalta. Esimerkiksi optio-oikeuden käyttämisellä osakkeen merkintään ei siten ole vaikutusta vireillä olevaan välimiesmenettelyyn. Optio-oikeuksia sinänsä ei oteta huomioon lunastamisen edellytyksiä 1 §:n mukaan arvioitaessa.

5 §. Uskottu mies. Pykälä sisältää säännökset vähemmistöosakkeenomistajien etuja lunastusmenettelyssä valvovasta uskotusta miehestä. Nykyiset uskottua miestä koskevat säännökset ovat voimassa olevan lain 14 luvun 20 §:n 3 ja 4 momentissa. Ehdotus sisältää kuitenkin useita muutoksia voimassa olevaan lakiin verrattuna. Ehdotuksessa on päädytty yhä käyttämään edunvalvojasta nimitystä ”uskottu mies”, koska tämä eroaa holhoustoimesta annetussa laissa tarkoitettua edunvalvojasta useassa suhteessa. Näin on siitä huolimatta, että uskottuun mieheen täydentävästi sovelletaan edunvalvojaa koskevia säännöksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan on 4 §:n

1 momentissa tarkoitetun hakemuksen saavuttua haettava tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä valvomaan välimiesmenettelyssä vähemmistöosakkaiden etua, joll-eivät kaikki asianosaiset ole ilmoittaneet pitävänsä sitä tarpeettomana. Ehdotuksen 24 luvun 1 §:n oikeuspaikkasäännös syrjäyttää momentin mukaan holhoustoimesta annetun lain 8 luvun säännökset oikeuspaikasta.

Voimassa olevan lain 14 luvun 20 §:n 3 momentista poiketen hakemuksen olisi siis velvollinen tekemään Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta eikä yhtiö. Uskotun miehen määräämistä lunastajan määräysvallassa olevan yhtiön hakemuksesta on pidetty ongelmallisena uskotun miehen riippumattomuuden kannalta.

Edelleen voimassa olevasta laista poiketen uskotun miehen tehtävät rajoittuvat vähemmistöosakkeenomistajien etujen valvomiseen välimiesmenettelyssä. Uskotun miehen toiminnalla ei käytännössä ole ollut merkitystä välimiesmenettelyn ulkopuolella. Muutos on myös johdonmukainen siihen nähden, että lakimääräinen lunastusmenettely ehdotuksen mukaan rajoittuu välimiesmenettelyyn. Toisaalta uskottu mies valvoisi välimiesmenettelyssä kaikkien asianosaisina olevien eikä ainoastaan poissaolevien vähemmistöosakkeenomistajien etua. Tämä liittyy uskotun miehen tehtävien lähempään määrittelyyn pykälän 2 ja 3 momentissa.

Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan ei momentin mukaan tarvitse hakea uskotun miehen määräämistä, jos kaikki asianosaiset ilmoittavat pitävänsä sitä tarpeettomana. Säännös ei velvoita Keskuskauppakamarin lunastuslautakuntaa oma-aloitteisesti selvittämään asianosaisten kantaa asiaan. Käytännössä lunastaja, joka haluaa välttää uskotusta miehestä aiheutuvat kustannukset, voi liittää välimiesmenettelyn vireille panoa tarkoittavaan hakemukseen muidenkin asianosaisten kirjalliset ilmoitukset siitä, ettei uskotun miehen määrääminen ole tarpeen, jos on sellaiset onnistunut hankkimaan. Kun vähemmistöosakkeenomistajia on paljon, ilmoitusten saaminen ei ole käytännössä mahdollista eikä asianosaisten kannan selvittäminen siten ylipäätään ole mielekästä. Jos tällaista ilmoitusta kaikilta asianosaisilta ei ole, lunastuslautakunta tekee uskotun miehen määrää-

mistä koskevan hakemuksen toimivaltaiselle käräjäoikeudelle. Hakemus on yleensä tehtävä viipymättä välimiesmenettelyä koskevan hakemuksen saavuttua. Velvollisuus uskotun miehen määräyksen hakemiseen koskee ehdotuksen mukaan myös sellaista lunastusmenettelyä, jossa vähemmistöosakkeenomistaja vaatii lunastamista, jos asianosaiset eivät muuhun suostu.

Vaikka päämiehelle holhoustoimesta annetun lain 73 §:n mukaan on pääsääntöisesti varattava tilaisuus tulla kuulluksi edunvalvojan määräämistä koskevassa asiassa, hakemus pykälässä tarkoitettun uskotun miehen määräämisestä voitaisiin ratkaista kuulematta vähemmistöosakkeenomistajia. Käytännössä kuultavaksi kutsuminen olisi hyvin usein toimitettava kuuluttamalla siitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla, jolloin kuulemista ei holhoustoimesta annetun lain 73 §:n 3 momentin mukaankaan tarvitsisi toimittaa. Kun otetaan huomioon uskotun miehen muuta edunvalvojaa suppeammat valtuudet, ei muutenkaan ole syytä kuulemiseen. Säännös ei toisaalta estä tuomioistuinta kuulemasta vähemmistöosakkeenomistajia ennen uskotun miehen määräämistä, jos se katsotaan aiheelliseksi.

Uskotun miehen määräys merkitään kaupparekisteriin. Tuomioistuin tekee kaupparekisteri-ilmoituksen 24 luvun 6 §:n nojalla viran puolesta. Tämä poikkeaa voimassa olevasta laista, jonka mukaan kaupparekisteri-ilmoituksen tekee yhtiö.

Pykälän 2 momentissa säädetään uskotun miehen kelpoisuudesta ottaa vastaan välimiesmenettelyn aloittamista koskevan hakemuksen tiedoksianto vähemmistöosakkaiden puolesta. Tällöin ilmoitus hakemuksen pääasiallisesta sisällöstä ja uskotun miehen yhteystiedoista on toimitettava vähemmistöosakkeenomistajille siten kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan ja lisäksi aina lähetettävä jokaiselle vastaajalle, jonka nimi ja osoite on yhtiön tiedossa. Ilmoitus on lisäksi julkaistava virallisessa lehdessä. Menettely tekee mahdolliseksi hakemuksen tiedoksiannon silloin, kun kaikkia asianosaisia ei tavoiteta tai kun osa heistä on tuntemattomia. Menettely vastaa asiallisesti oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 9 ja 10 §:n säännöksiä kuuluttamalla tapahtuvasta tiedoksiannosta. Jos

taas kaikki asianosaiset ovat tiedossa ja tavoitettavissa, momentissa tarkoitettun menettelyn noudattaminen ei välttämättä ole mielekästä. Tällöin hakemus voidaan saada 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla vireille yksinkertaisesti antamalla se tiedoksi suoraan asianosaisille itselleen, eikä esimerkiksi ilmoittaminen virallisessa lehdessä ei ole tarpeen. Momenttia vastaavia säännöksiä ei ole voimassa olevassa laissa, vaikka voimassa olevan lain 14 luvun 20 §:n 2 momentissa onkin osittain samankaltaisia säännöksiä lunastajan lunastusvaatimuksen tiedoksiannosta.

Pykälän 3 momentin mukaan uskotulla miehellä on välimiesmenettelyssä oikeus ja velvollisuus esittää vähemmistöosakkeenomistajien puolesta näiden asiaa tukevia seikkoja. Uskottu mies ei ole välimiesmenettelyssä asianosaisen asemassa, vaan hän ainoastaan tukee oikeudenkäynnissä asianosaisena olevia vähemmistöosakkeenomistajia. Hänellä on kuitenkin yleensä oikeus toimia välimiesoikeudenkäynnissä asianosaisen tavoin, esimerkiksi esittää siinä näyttöä. Toiselta puolen uskotulla miehellä on myös velvollisuus vähemmistöosakkeenomistajien etujen valvojana tuoda asiassa esille näiden asiaa tukevia seikkoja ja näyttöä.

Ehdotuksen säännökset uskotun miehen toiminnasta vähemmistöosakkeenomistajien puolesta on tarkoitettu tyhjentyviksi. Uskotulla miehellä ei siten ole kelpoisuutta muulla tavoin toimia vähemmistöosakkeenomistajien puolesta. Selvyyden vuoksi käsillä olevassa momentissa ehdotetaan kuitenkin nimenomaisesti säädettäväksi, että uskotulla miehellä ei ole kelpoisuutta esittää tai hyväksyä lunastusta koskevia vaatimuksia vähemmistöosakkeenomistajien puolesta. Uskottu mies ei siten voi tehdä asiassa sovintoa tai sitovasti myöntää lunastajan kannetta taikka sen osaa — esimerkiksi lunastushintaa — oikeaksi. Hän ei myöskään voi hakea välimiesmenettelyn aloittamista ja siten esittää lunastusvaatimusta vähemmistöosakkeenomistajien puolesta.

Uskottu mies ei myöskään voi ryhtyä sellaisiin toimiin, jotka ovat ristiriidassa vähemmistöosakkeenomistajan omien toimien kanssa. Tällä tarkoitetaan sitä, että jos vähemmistöosakkeenomistaja osallistuu väli-

miesmenettelyyn ja toimii siinä aktiivisesti, hänet omat prosessitoimensa käyvät uskotun miehen toimien edelle. Jos esimerkiksi vastaajana oleva vähemmistöosakkeenomistaja hyväksyy lunastajan lunastusoikeuden, uskotun miehen mahdollisille toimilla sen osoittamiseksi, ettei lunastusoikeutta ole, ei ole merkitystä tämän vähemmistöosakkeenomistajan osalta.

Käytännössä uskotun miehen tärkeimpänä tehtävänä on lausua välimiesmenettelyssä perusteltu käsityksensä ja tarvittaessa esittää näyttöä siitä, mikä on osakkeen oikea lunastushinta.

Uskotun miehen tehtävä rajoittuu välimiesmenettelyyn. Hänellä ei ole oikeutta hakea muutosta välitystuomioon eikä muutenkaan erityistä asemaa muutoksenhaussa. Toisaalta ei ole estettä kuulla uskottua miestä tuomioistuimessa todistelutarkoituksessa muun muassa lunastushinnan määrittämistä koskevista seikoista, jos se katsotaan tarpeelliseksi.

Ehdotuksen mukainen uskotun miehen tehtävä poikkeaa voimassa olennaisesti olevasta laista, jonka mukaan uskottu mies voi muun muassa tietyn edellytyksin sopia lunastamisesta poissa olevan vähemmistöosakkeenomistajan puolesta. Sopimismahdollisuudella ei ole ollut käytännössä merkitystä, minkä lisäksi sitä voidaan pitää poissaolevan osakkeenomistajan kannalta periaatteellisesti ongelmallisena. Ehdotuksessa myös pyritään uskotun miehen tehtävän mahdollisimman selkeään määrittelyyn.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan eräitä uskottua miestä koskevia täydentäviä säännöksiä. Uskotun miehen palkkiosta ja kulujen korvauksesta määräävät momentin mukaan välimiehet. Vastuu palkkion ja kulukorvausten suorittamisesta määräytyy samojen sääntöjen perusteella kuin 8 §:n mukainen vastuu välimiesmenettelyn kustannuksista. Edelleen momentin mukaan uskotun miehen on viipymättä välimiesmenettelyn päätyttyä ilmoitettava rekisteröitäväksi toimenpiteitään koskeva selonteko, joka katsotaan rekisteröimisellä annetuksi vähemmistöosakkeenomistajille. Koska uskotulla miehellä ei ole vallittavanaan toiselle kuuluvaa omaisuutta, kysymyksessä ei ole varsinainen tilivelvollisuus vaan pikemminkin holhoustoimesta annetun

lain 50 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rinnastuva selonteko. Saman lain 61 §:ssä tarkoitettu vahingonkorvausvaatimuksen vanhentumisajan lasketaan tässä tapauksessa alkavan rekisteröimisestä.

Muuten uskotusta miehestä on momentin mukaan soveltuvin osin voimassa, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään edunvalvojasta. Uskotun miehen tehtävän ja aseman edellä kuvatusta erityisluonteesta sinänsä johtuu, että monet sanotun lain säännökset eivät sellaisenaan ole sovellettavissa uskottuun mieheen. Eräät holhoustoimesta annetun lain säännökset taas voivat tulla sovellettaviksi vain käytännössä harvinaisissa poikkeustapauksissa. Kuitenkin monilla säännöksillä on tärkeä periaatteellinen ja osittain myös käytännöllinen merkitys. Esimerkiksi lain 5 §:stä seuraa, että uskotun miehen on oltava tehtävänsä sopiva, mitä arvioitaessa on otettava muun ohella huomioon henkilön taito ja kokemus sekä tehtävän laatu ja laajuus. Käytännössä uskottu mies on ollut tapauksesta riippuen esimerkiksi KHT-tilintarkastaja tai asianajaja. Lain 32 §:stä puolestaan seuraa, että uskotun miehen on oltava muun muassa lunastajasta ja yhtiöstä sillä tavoin riippumaton, etteivät hänen etunsa saada joutua ristiriitaan vähemmistöosakkeenomistajien etujen kanssa. Lain 45 §:stä seuraa, että uskottu mies on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävänsä hoitaessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut vähemmistöosakkeenomistajalle.

6 §. Vakuuden asettaminen. Pykälässä on vakuuden asettamisesta säännökset, jotka pääosin vastaavat voimassa olevan lain 14 luvun 21 §:n säännöksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan kun lunastusoikeuden olemassaolo on lainvoimaisesti ratkaistu tai välimiehet pitävät sitä selvänä, mutta lunastushinnasta ei ole sovittu tai määrätty, osake siirtyy lunastajalle heti, jos tämä asettaa lunastushinnan maksamisesta välimiesten hyväksymän vakuuden. Sanottu vastaa paljolti voimassa olevan lain 14 luvun 21 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä. Ehdotuksessa on kuitenkin korvattu lunastusoikeuden riidattomuutta koskeva edellytys sillä, että välimiehet pitävät lunastusoikeuden olemassaoloa selvänä. Lunastusoikeuden riidattomuutta koskeva edellytys on poistettu.

taisuus ei siten ehdotuksen mukaan välttämättä estä pykälän mukaista menettelyä, jos riitautusta ei ole lainkaan perusteltu tai sen perustelut ovat oikeudellisesti mahdottomat, ja lunastusoikeutta on muutenkin pidettävä selvänä. Toisaalta lunastusoikeuden riidattomuus siinä mielessä, että läsnä olevat vähemmistöosakkeenomistajat ja uskottu mies hyväksyvät lunastusoikeuden olemassaolon, ei estä välimiesoikeutta pitämästä lunastusoikeutta epäselvänä poissaolevien osakkeenomistajien osalta, jos välimiehet kuitenkin katsovat asiaan liittyvän oikeudellista tai näytöllistä epäselvyyttä. Sikäli kuin lunastusoikeutta ei voida pitää selvänä, vakuusmenettely tulee kysymykseen vasta, kun kysymys lunastusoikeudesta on ratkaistu esimerkiksi välimiesmenettelystä annetun lain 35 §:n mukaisella välituomiolla, joka on saanut lainvoiman.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi säännöstä, jonka mukaan mahdollisesti määrätty uskottu mies, säilyttää vakuutta tarvittaessa lunastushintaan oikeutettujen lukuun. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa. Koska vakuuden säilyttäminen joidenkin asiainsaisten puolesta soveltuu huonosti esimerkiksi välimiesoikeuden puheenjohtajalle, välimieskäytännössä on jo nykyään toisinaan osoitettu vakuuden säilyttäminen uskotun miehen tehtäväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan osakkeen siirryttyä lunastajalle 1 momentin nojalla siitä annettuun osakekirjaan sovelletaan, mitä osakekirjaan 11 §:n 3 momentin mukaan sovelletaan lunastushinnan tallettamisen jälkeen. Asiallisesti vastaava säännös on voimassa olevan lain 14 luvun 21 §:n 2 momentissa. Edelleen kun osaketta tarkoittava arvoosuus siirretään lunastajalle, sen tilalle vähemmistöosakkeenomistajan arvo-osuustilille on kirjattava oikeus lunastushintaan. Tätä vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa, mitä on käytännössä pidetty ongelmallisena.

Pykälän mukainen menettely ei tarkoita, että kysymys osakkeiden omistuksesta tulisi oikeusvoimaisesti ratkaistuksi. Vakuuden asettamiseen kytkeytyvät sanotut oikeusvaikutukset vain, jos vakuuden asettajaa todella on pidettävä lunastajana eli 1 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät. Pykälässä tarkoitettu

menettely ei toisin sanoen estä esimerkiksi tuomioistuinta myöhemmin katsomasta, että vähemmistöosakkeenomistajaa onkin yhä pidettävä osakkeenomistajana, jos osoittautuu, ettei lunastusoikeutta ollut. Koska vakuusmenettely kuitenkin on sallittu vain lunastusoikeuden kannalta selvissä tapauksissa, tällainen ongelmallinen tilanne voinee käytännössä syntyä vain hyvin harvoin.

7 §. *Lunastushinnan määrittäminen.* Pykälän 1 momentin yleissäännön mukaan osakkeen lunastushinta on määritettävä välimiesmenettelyn vireilletuloa edeltävän ajankohdan käyvän hinnan mukaan. Voimassa olevassa laissa ei säädetä hinnanmäärityksen ajankohdasta. Oikeuskirjallisuudessa ja välimieskäytännössä on kuitenkin katsottu, että lunastushinta on määritettävä lunastusvaatimuksen esittämistä edeltävän käyvän hinnan perusteella.

Ehdotukseen ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 2 momentin kaltaista nimenomaista säännöstä siitä, että välimiesten on hinnanmäärityksessä otettava huomioon kaikki kussakin yksittäistapauksessa asiaan vaikuttavat seikat. Tarkoitus ei kuitenkaan ole muuttaa käyvän hinnan määrittämisessä noudatettavia oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa muodostuneita periaatteita. Siten lähtökohtana käyvän hinnan määrittelylle on osakkeen markkinahinta. Näin on erityisesti julkisen kaupan käynnin kohteena olevissa yhtiöissä, mutta myös muissa yhtiöissä, jos markkinahinnan voidaan luotettavasti katsoa muodostuneen (KKO 1993:31). Vaikka markkinahintaa onkin pidettävä arvonmäärityksen lähtökohtana, toisaalta myös muilla arvostusmenetelmillä (osakkeen tuotto- ja substanssiarvo) voi olla merkitystä käyvän hinnan määrittelyssä.

Momentin mukaan lunastushinnalle on maksettava korkoa välimiesmenettelyn vireilletulon jälkeiseltä ajalta. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Tällainen koronmaksuvelvollisuus on johdonmukainen siihen nähden, että lunastushinta edellä esitetyn mukaisesti määritetään välimiesmenettelyn vireilletuloa edeltävän käyvän hinnan mukaisesti. Korkokanta määräytyy korkolain 12 §:ssä tarkoitettua viitekorkoa mukaisesti. Säännös ei rajoita lunastajan korkolain mukaista velvollisuutta maksaa tätä

korkeampaa viivästyskorkoa, jos lunastushintaa ei makseta sen eräännyttyä. Lunastushinnan eräännyttämisestä säädetään 11 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentti sisältää erityissäännöksen lunastushinnan määrittämisestä silloin, kun lunastamista on edeltänyt arvopaperimarkkinalain 6 luvun 6 §:n mukainen pakollinen ostotarjous. Tällöin käypänä hintana myös osakeyhtiölain mukaisessa lunastusmenettelyssä pidetään lähtökohtaisesti pakollisessa ostotarjouksessa tarjottua hintaa. Ehdotettu säännös, jota vastaavaa ei ole voimassa olevassa laissa, yhdenmukaistaa hinna- ja määritystä näissä usein toisiaan seuraavissa lunastusmenettelyissä. Arvopaperimarkkinalain mukaisessa pakollisessa ostotarjouksessa noudatettu hinta on tällöin pääsääntö, josta kuitenkin voidaan erityisestä syystä poiketa. Erityisen syyn olemassaoloa arvioitaessa on ennen kaikkea kiinnitettävä huomiota pakollisen ostotarjouksen ja osakeyhtiölain mukaisen lunastusmenettelyn väliseen aikaan. Mitä pidempi aika näiden välillä on kulunut, sitä vähemmän merkitystä arvopaperimarkkinalain mukaisessa pakollisessa ostotarjouksessa noudatetulla hinnalla on osoituksena osakeyhtiölain mukaisessa lunastusmenettelyssä noudatettavasta käyvästä hinnasta. Asiaa arvioitaessa voidaan huomiota kiinnittää myös siihen, kuinka suuri osa tarjouksen kohteena olevista osakkeenomistajista on hyväksynyt arvopaperimarkkinalain mukaisen ostotarjouksen. Mitä suurempi osa osakkeenomistajista on pitänyt arvopaperimarkkinalain mukaista hintaa hyväksyttävänä, sitä suurempi painoarvo tällä hinnalla on myös osoituksena osakeyhtiölain mukaisesta käyvästä hinnasta.

Pykälän 3 momentti sisältää puolestaan erityissäännöksen lunastushinnasta eräissä sellaisissa tapauksissa, joissa lunastusoikeus- ja velvollisuus on syntynyt arvopaperimarkkinalain 6 luvun mukaisen vapaaehtoisen ostotarjouksen perusteella. Jos lunastaja on tarjouksen perusteella saanut haltuunsa vähintään yhdeksän kymmenesosaa tarjouksen kohteena olleista osakkeista, tarjottu hinta oletetaan käyväksi hinnaksi. Olettamasta voidaan tällöinkin erityisestä syystä poiketa. Asiaa arvioitaessa huomiota voidaan kiinnittää ostotarjouksen ja lunastusmenettelyn vä-

lillä kuluneeseen aikaan sekä siihen, kuinka kattavasta ostotarjouksesta on ollut kysymys. Monilajisessa yhtiössä on lisäksi syytä arvioida osakelajeittain, kuinka suuri osa tarjouksen tarkoittamista osakkeenomistajista on hyväksynyt tarjouksen.

Pykälän 2 ja 3 momentilla täytetään ostotarjousdirektiivin 15 ja 16 artiklan lunastusoikeutta ja –velvollisuutta koskevat määräykset. Ehdotus menee sikäli direktiivivaatimuksia pidemmälle, ettei lunastusmenettelyyn tarvitse ryhtyä direktiivin 15 artiklan 4 kohdan kaltaisessa kolmen kuukauden muodollisessa määräajassa, jotta säännökset tulisivat sovellettavaksi. Ajan kuluminen otetaan kuitenkin edellä esitetyin tavoin huomioon säännösten tulkinnassa.

8 §. Välimiesmenettelyn kustannukset. Pykälän säännös välimiesmenettelyn kustannuksista vastaa pääperiaatteiltaan voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 3 momentin säännöksiä mutta on niitä yleisempi ja selkeämpi. Välimiesmenettelyn kustannuksilla tarkoitetaan välimiehille heidän työstään ja kustannuksistaan tulevaa korvausta. Lisäksi pykälän säännöstä sovelletaan 5 §:n 4 momentissa säädetyllä tavalla myös vastuuseen uskotun miehen palkkiosta ja kulujen korvauksesta. Säännöstä sovelletaan myös 16 ja 17 luvun mukaisissa lunastustilanteissa, joissa pykälässä tarkoitettuna lunastajana on yhtiö.

Pykälän mukaan välimiesmenettelyn kustannuksista vastaa lunastaja, jolleivät välimiehet erityisistä syistä katso kohtuulliseksi määrätä niistä toisin. Välimiesoikeus voisi pykälän mukaan määrätä pääsäännöstä poikkeavasti sekä siitä, kuka vastaa kustannuksista suhteessa välimiesoikeuteen, että siitä, kuka vastaa kustannuksista asianosaisten keskinäisessä suhteessa. Vastuu näissä suhteissa voisi poiketa toisistaan. Esimerkiksi jos maksukyvyltään heikoksi epäilty vähemmistöosakkeenomistaja on aiheetta pitkittänyt asian käsittelyä, voitaisiin määrätä, että lunastaja ja vähemmistöosakkeenomistaja vastaavat välityskuluista suhteessa välimiehiin yhteisvastuullisesti, mutta asianosaisten keskinäisessä suhteessa vastuu on vähemmistöosakkeenomistajalla.

Se, ketä pykälässä tarkoitettussa mielessä pidetään lunastajana, on tarkoitettu määräytymään asianosaisten prosessuaalisen eikä

materiaalisen aseman perusteella. Pykälän mukaista pääsääntöä sovelletaan siten esimerkiksi lunastusoikeutensa vahvistamista vaatimaan kantajaan, vaikka jutun lopputuloksena olisikin, ettei hänellä katsota olevan lunastusoikeutta.

Pykälä ei, kuten ei myöskään voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 3 momentti, koske asianosaisten omia oikeudenkäyntikuluja välimiesoikeudessa. Näistä asianosaiset vastaa lähtökohtaisesti itse, mutta välitystuomioissa voidaan määrätä tällaistenkin oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaarsa oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta säädetään. Toisaalta kysymyksessä olevaan prosessiin liittyy usein erityispiirteitä, jotka voivat johtaa esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 b §:n kohtuullistamissäännöksen soveltamiseen.

9 §. *Muut välimiesmenettelyä koskevat säännökset.* Pykälän 1 momentti koskee välimiesmenettelyn aikaisia tiedoksiantoja ja välitystuomion kappaleen antamista. Vastavia säännöksiä ei ole voimassa olevassa laissa. Välitystuomion kappaleen antamisesta säädetään myös välimiesmenettelystä annetun lain 37 §:ssä.

Momentti koskee vain välimiesmenettelyn vireilletulon jälkeisiä toimia. Menettelyn vireilletulon edellytyksenä olevasta tiedoksiannosta säädetään 4 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 2 momentissa.

Momentin mukaan riittävää on, että välimiesmenettelyn aikaiset tiedoksiannot toimitetaan ja kappale välitystuomiota annetaan vain niille, jotka ovat välimiesmenettelyssä käyttäneet puhevaltaa tai muuten ilmoittaneet sitä varten välimiesoikeudelle, eli aktiivisuutta osoittaneille asianosaisille sekä uskotulle miehelle. Asiakirjojen tiedoksianto ja välitystuomion kappaleen antaminen kaikille asianosaisille on osoittautunut käytännössä ongelmalliseksi ja tarpeettomaksi silloin, kun asianosaisia on suuri määrä. Momentissa tarkoitettua puhevallan käyttöä on esimerkiksi hakemukseen vastaaminen tai muun lausuman antaminen sekä esiintyminen välimiesoikeuden suullisessa käsittelyssä. Asianosainen voi myös tyytyä ilmoittamaan välimiesoikeudelle, että hän haluaa saada asiassa toimitettavat tiedoksiannot ja kappaleen välitystuomiota. Myös pelkän välitystuomion pyytäminen on mahdollista. Asianosainen voi pyytää välitystuomion kappaleita vielä menettelyn päätyttyäkin, jos hänellä on siihen intressiä esimerkiksi muutoksenhaun tai täytäntöönpanon takia.

Pykälän 2 momentin mukaan välimiesten on ilmoitettava välitystuomio rekisteröitäväksi kahden viikon kuluessa sen antamisesta. Tämä vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 4 momenttia. Momentissa säädetään kuitenkin nykyisestä poiketen myös velvollisuudesta liittää rekisteri-ilmoitukseen selvitys siitä, että välitystuomion kappaleet on annettu 1 momentin mukaisesti, toisin sanoen aktiivisuutta osoittaneille asianosaisille ja uskotulle miehelle. Selvityksen esittäminen on välitystuomion rekisteröimisen edellytys. Tämä liittyy siihen, että muutoksenhaku-aika lasketaan 10 §:n 1 momentin mukaan välitystuomion rekisteröimisestä. Estettä ei ole sille välimieskäytännössä esiintyvälle menettelylle, että lunastaja, joka vastaa välimiesmenettelyn kustannuksista, tosiasiaa huolehtii välitystuomion kappaleiden toimitamisesta asianomaisille sekä tuomion ilmoittamisesta rekisteröitäväksi. Tällainen menettely ei kuitenkaan vapauta välimiehiä oikeudellisesta vastuusta sen suhteen, että kyseiset toimet tehdään asianmukaisesti.

Jos välitystuomiota ei ilmoiteta asianmukaisesti rekisteröitäväksi edellä mainitussa määräajassa, ilmoituksen voi tehdä myös asianosainen. Säännös on tarpeen, koska asianosaisen oikeus voi riippua rekisteröinnistä. Ilmoitusta koskevat tällöinkin edellä esitetyt vaatimukset. Ilmoituksen tekijällä voi olla oikeus saada välimiehiltä hyvitys kustannuksistaan yleisten sääntöjen nojalla.

Jos välitystuomioon tehdään välimiesmenettelystä annetun lain 38 §:ssä tarkoitettu korjaus tai annetaan mainitun lain 39 §:ssä tarkoitettu lisätuomio, korjatun tuomion tai lisätuomion suhteenkin on meneteltävä siten, kuin momentissa säädetään.

10 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän säännökset välitystuomiota koskevasta muutoksenhausta korvaavat voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 5 momentin säännökset. Nykyiseen tapaan välitystuomioon voitaisiin, toisin kuin välitystuomioon yleensä, hakea muutosta tuomioistuimessa. Tämä johtuu siitä, että ky-

symyksessä on lakisääteinen eikä sopimukseen perustuva välimiesmenettely.

Pykälän 1 momentin mukaan välitystuomioon haettaisiin muutosta voimassa olevan lain 16 luvun 5 §:n 5 momentissa säädettyyn tapaan alioikeudessa. Ehdotuksen mukaan toimivaltainen olisi 24 luvun 1 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus. Valituksen käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatettaisiin soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä hakemusasioiden käsittelystä. Esimerkiksi valituskirjelmän sisältöä koskisi soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 8 luvun 2 §:ssä säädetään. Valituskirjelmään olisi myös liitettävä jäljennös välitystuomios- ta.

Jotta välitystuomion lainvoimaiseksi tulon ajankohta olisi nykyistä selkeämmin määritettävissä, ehdotetaan, että muutoksenhaku- aika olisi kuusikymmentä päivää välitystuomion rekisteröimisestä. Välimiesmenettelystä annetun lain 38 ja 39 §:n mukaisissa tilanteissa muutoksenhaku-aika laskettaisiin vasta korjatun tuomion tai lisätuomion rekisteröimisestä edellyttäen, että muutoksenhaku koskee tuomion korjattua osaa tai lisätuomiossa ratkaistua kysymystä.

Hakemusasioiden käsittelyjärjestyksestä seuraa muun muassa se, ettei käräjäoikeus voi antaa asiassa yksipuolista tuomiota. Yksipuolisen tuomion antaminen asianosaisen passiivisuuden johdosta ei sovellu käsillä olevaan menettelyyn, jossa on mahdollista, että suuri määrä osakkeenomistajista ei edes ole prosessista tietoisia ja jossa asiasta tietois- en yksittäisen osakkeenomistajankaan ei välttämättä ole mielekästä osallistua prosessiin intressinsä vähäisen määrän takia. Sanottu on myös yhdenmukaista sen kanssa, että välimiehetkään eivät voi antaa yksipuolista tuomiota.

Pykälän 2 momentin mukaan käräjäoikeu- den päätökseen haettaisiin muutosta korkeimmassa oikeudessa, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Tämä poikkeaa voimassa olevasta laista, jonka mukaan käräjä- oikeuden tuomiosta valitetaan hovioikeuteen ja vasta hovioikeuden tuomioon haetaan muutosta korkeimmassa oikeudessa. Muu- toksenhaussa korkeimmassa oikeudessa nou- datettaisiin soveltuvin osin niitä oikeuden-

käymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhaku- hovioikeuden toi- sena oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Hovioikeudesta säädetty koskee tällöin kärä- jäoikeutta.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että jos välitystuomioon ei haeta muutosta, sen täy- täntöönpanoon sovelletaan ulosottolain 2 lu- vun 19 §:ää. Tämä vastaa asiallisesti voimas- sa olevan lain 16 luvun 5 §:n 5 momentissa olevaa säännöstä.

Sen lisäksi, että asiassa voidaan hakea muutosta pykälässä säädetyllä tavalla, väli- tystuomio saattaa olla välimiesmenettelystä annetun lain säännösten perusteella mitätön tai kanteella kumottavissa. Näistä ylimääräi- seen muutoksenhakuun rinnastuvista tapauk- sista säädetään välimiesmenettelystä annetun lain 40—42 §:ssä. Pykälän säännökset eivät rajoita asianosaisen mahdollisuuksia vedota niihin säännöksiin ja siten saada kyseiset mi- tättömyys- ja moiteperusteet tavalliseen ta- paan käsitellyiksi kaikissa oikeusasteissa.

Muutoksenhakuun välimiesten työstään ja kustannuksistaan vahvistamaan korvaukseen sovelletaan puolestaan käsillä olevan pykälän sijasta välimiesmenettelystä annetun lain 47—48 §:ää. Viimeksi mainitut säännökset eivät koske uskotun miehen palkkiota ja ku- lujen korvausta, vaikka ne onkin 5 §:n 4 momentissa 8 §:n kannalta rinnastettu vä- limiesmenettelyn kustannuksiin, vaan niihin haetaan muutosta käsillä olevassa pykälässä tarkoitettussa järjestyksessä.

Lunastuksen toteuttaminen

11 §. *Lunastushinnan suorittaminen ja oi- keuksien siirtyminen.* Pykälän säännökset lun- astushinnan suorittamisesta ja oikeuksien siirtymisestä vastaavat pääperiaatteiltaan voimassa olevan lain 14 luvun 21 §:n sään- nöksiä. Säännökset sisältävät kuitenkin eri- näisiä muutoksia ja täsmennyksiä voimassa olevaan lakiin verrattuna.

Pykälän 1 momentin mukaan lunastushinta on maksettava kuukauden kuluttua tuomion lainvoimaiseksi tulemisesta. Lunastushinnal- la pykälässä tarkoitetaan lunastushintaa sille 7 §:n 1 momentin mukaan maksettavine kor- koineen. Jos maksu viivästyy, sille on suori-

tettava viivästyskorkoa niin kuin korkolaissa säädetään.

Lisäksi momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi nimenomaisesti, että osake siirtyy lunastajalle lunastushinnan suorittamisella, jollei se ole siirtynyt jo aiemmin 6 §:n mukaisella vakuuden asettamisella. Voimassa olevassa laissa asiasta on säädetty ainoastaan tallettamalla tapahtuvan maksun osalta. Lunastushinnan maksaminen oikeuttaa lunastajan saamaan osaketta tarkoittavan arvoosuuden kirjatuksi itselleen ilman, että tähän vaadittaisiin vähemmistöosakkeenomistajan myötävaikutusta. Jos osakkeesta sen sijaan on annettu osakekirja, se on luovutettava lunastajalle. Ennen tätä lunastaja ei ole velvollinen suorittamaan lunastushintaa eikä lunastushinnan maksun myöskään voida katsoa viivästyvän edellä mainitulla tavalla. Lunastaja voi toisaalta tällöin turvautua 2 momentin mukaiseen tallettamismenettelyyn.

Pykälän 2 momentin mukaan lunastushinta voidaan suorittaa tallettamalla se yhtiön kotipaikan lääninhallituksen huostaan niin sanotun maksutalletuslain (281/1931) mukaisilla edellytyksillä. Lunastaja ei tällöin saa pidättää itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Maksutalletuslain mukaan tallettaminen tulee kysymykseen esimerkiksi, kun velkoja kieltäytyy vastaanottamasta suoritusta tai on tuntematon. Koska osakekirjoja käyttävän yhtiön osakaspiiristä ei koskaan ennalta ole varmaa tietoa, tallettaminen on yleensä mahdollista, jos osakekirjan haltija ei tuomion lainvoimaiseksi tulon ja lunastushinnan eräänymisen välisen kuukauden aikana ole ilmoittautunut vastaanottamaan suoritusta ja tarjoutunut luovuttamaan osakekirjaa. Arvoosuusjärjestelmään kuuluvassa yhtiössä tallettaminen voi puolestaan tulla kysymykseen 4 luvun 10 §:ssä tarkoitettujen niin sanottujen yhteistililäisten osalta.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettua tallettamisen jälkeen osakekirjan hallinta tuottaa ainoastaan oikeuden lunastushintaan. Säännös, joka asiallisesti vastaa voimassa olevaa lakia, rajoittaa muun muassa osakekirjan luovutuksen- tai pantinsaajan oikeutta, vaikka tämä ei osakekirjan saadessaan olisikaan ollut tietoinen osakkeeseen kohdistuvasta lunastuksesta. Momentti sisältää myös uuden osakekirjan antamista koskevat

säännökset, jotka vastaavat voimassa olevan lain säännöksiä muuten, mutta ehdotuksessa ei edellytetä, että uusi osakekirja annettaisiin vasta vuoden kuluttua tallettamisesta.

19 luku. Yritysmuodon muuttaminen

Luku sisältää säännökset yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi sekä julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi (osakeyhtiömuodon muuttaminen). Luvussa on lisäksi täysin uudet säännökset yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta osuuskunnaksi tai henkilöyhtiöksi sekä toiminnan jatkamisesta yksityisenä elinkeinonharjoittajana (yritysmuodon muuttaminen).

Ehdotettu yksityisen osakeyhtiön julkiseksi osakeyhtiöksi muuttamista koskeva sääntely vastaa yleisesti ottaen voimassa olevaa lakia.

Julkisen osakeyhtiön yksityiseksi osakeyhtiöksi muuttamista ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Ehdotuksen mukaan muuttamisen edellytyksenä on ainoastaan, että muutoksen jälkeen yhtiön yhtiöjärjestys ja toiminimi täyttävät yksityiselle yhtiölle asetetut vaatimukset. Voimassa olevan lain mukainen kieltö muuttaa julkinen osakeyhtiö yksityiseksi, sulauttaa julkinen osakeyhtiö yksityiseen tai jakautua yksityiseksi osakeyhtiöksi, jos yhtiön osake on julkisen kaupankäynnin kohteena, johtaa sattumanvaraisiin lopputuloksiin, ja siksi siitä on luovuttu. Julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin arvopapereihin sijoittaneiden osakkeenomistajien ja velkojien oikeudet turvataan osakeyhtiölakia paremmin arvopaperimarkkinalainsäädännön ja markkinapaikkojen säännöksillä, jotka koskevat arvopaperin poistamista julkisesta kaupankäynnistä.

Voimassa olevan 17 luvun 2 §:n 4 momentin mukaan julkisen osakeyhtiön muuttamisessa yksityiseksi sovelletaan velkojiensuojamenettelyä muiden kuin oman pääoman ehtoisten arvopaperien haltijoiden osalta, jos arvopaperi voi olla julkisen kaupankäynnin kohteena. Tämäkin vaatimus ehdotetaan poistettavaksi.

Voimassa olevan lain 17 luvun 2 §:n 2 momentin säännös lajikohtaisesta äänestyksestä, kun julkinen osakeyhtiö muutetaan yksityi-

seksi, on katsottu tarpeettomaksi.

Myös voimassa olevan lain määräykset muuttamista vastustavan osakkeenomistajan oikeudesta lunastukseen ehdotetaan poistettavaksi. Vähemmistön lunastusoikeus saattaa olennaisesti hankaloittaa yhtiön tervehdyttämistoimia esimerkiksi tilanteessa, jossa yhtiö ei täytä julkiselle kaupankäynnille asetettuja vaatimuksia. Yhdenvertaisuusperiaate saattaa kuitenkin poikkeuksellisessa tilanteessa estää yksityiseksi osakeyhtiöksi muuttamista koskevan päätöksen tekemisen.

Ehdotuksessa tehdään mahdolliseksi yksityisen osakeyhtiön muuttaminen muuhun yritysmuotoon. Tämä voidaan tehdä vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Koska ehdotuksen kattamien muiden yritysmuotojen pääoman pysyvyyttä koskevat säännökset ovat osakeyhtiölakia lievemmat, muutoksen edellytykseksi on asetettu velkojien suojaamenettelyn noudattaminen. Menetely vastaa muun muassa sulautumisen ja osakepääoman alentamisen yhteydessä noudatettavaa menettelyä.

Yritysmuodon muutoksen lisäedellytyksenä on, että osakeyhtiön osakkeenomistajat täyttävät kunkin yritysmuodon omistajille asetetut vaatimukset. Esimerkiksi osuuskunnaksi muuttaminen edellyttää, että osakeyhtiössä on vähintään kolme osakkeenomistajaa, koska osuuskunnassa on oltava vähintään kolme jäsentä. Osuuskunnaksi, avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi muuttaminen ei edellytä, että osakkeenomistajat, tai osa näistä, olisi luonnollisia henkilöitä. Yritysmuodon muutoksessa kaikista muutoksen rekisteröintihetkellä osakkeenomistajina olevista on tultava jatkavan yrityksen jäseniä tai yhtiömiehiä. Edellytyksellä voidaan osaltaan vähentää yritysmuodon muuttamiseen mahdollisesti liittyviä väärinkäytöksiä, kuten pyrkimystä käyttää muutosta keinona siirtää yhtiön varoja velkojien ulottumattomiin.

Yritysmuodon muutoksessa ei ole kyse osakeyhtiön purkamisesta. Tästä huolimatta yritysmuodon muutos saattaa olla sellainen olennainen muutos, jolla on vaikutusta yrityksen solmimien sopimusten sitovuuteen. Kysymystä on arvioitava kunkin sopimuksen ja siihen liittyvien olosuhteiden perusteella yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

Osakeyhtiömuodon muuttaminen

1 §. *Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi voimassa olevan lain 17 luvun 1 §:ää asiallisesti vastaavalla tavalla.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja julkista osakeyhtiötä koskevia vaatimuksia ovat 1 luvun 3 §:n mukainen 80 000 euron vähimmäisosakepääoma ja toiminimilain 7 §:n 4 kohdan vaatimus siitä, että julkisen osakeyhtiön toiminimessä on oltava sanat "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaava lyhennys "oyj". Jos yhtiön osakepääoma ennen muutosta on alle 80 000 euroa, osakepääoman korotus on ilmoitettava rekisteröitäväksi yhdessä yhtiömuodon muutoksen kanssa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan olevan lain vaatimusta sidotun oman pääoman täydestä katteesta muutettavaksi siten, että yhtiön oman pääoman eli varojen ja velkojen erotuksen on oltava vähintään osakepääoman suuruinen. Katevaatimus ei siis koskisi esimerkiksi arvonkorotusrahastoja tai voimassa olevan lain aikana muodostuneita ylikurssi- ja vararahastoja. Muutos ei vaaranna yhtiön sidosryhmien asemaa, koska julkinen osakeyhtiö ei esimerkiksi velkojan kannalta ole vaarallisempi yhtiömuoto kuin yksityinen osakeyhtiö.

Osakepääoman katetta koskevan vaatimuksen on täytyttävä sekä yhtiön taseen perusteella että varat ja velat käypiin arvoihin arvostaen. Edellytystä arvioidaan ainoastaan yhtiön erillistaseen, ei konsernitaseen perusteella.

Momentissa ehdotetaan myös yksinkertaistettavaksi voimassa olevan lain vaatimusta pääoman katteen varmentamisesta siten, että erillisen riippumattoman asiantuntijan lausunto korvataan hyväksytyyn tilintarkastajan todistuksella, joka liitetään rekisteri-ilmoitukseen. Tämä vastaa muun muassa yhtiön perustamisen ja osakeannin osalta ehdotettavaa sääntelyä. Todistuksen voi antaa myös yhtiön oma tilintarkastaja, jos tämä on hyväksytty tilintarkastaja. Todistusta ei tarvitse esittää yhtiökokoukselle. Toisin kuin voimassa olevan lain mukainen riippumattoman asiantuntijan lausunto, todistus kohdistuu re-

kisteri-ilmoituksen tekohetkeen eikä asiasta päättävän yhtiökokouksen ajankohtaan. Tällöin lausunnossa voidaan huomioida muutoksen yhteydessä toteutettu osakepääoman korotus. Korotuksesta yhtiölle tulevan määrän on oltava maksettuna rekisteri-ilmoitusta tehtäessä.

Momentissa asetetaan rekisteri-ilmoituksen tekemiselle yhden kuukauden määräaika. Muutos yksityisestä osakeyhtiöstä julkiseksi osakeyhtiöksi tapahtuu muutoksen rekisteröimisellä.

2 §. *Julkiseksi osakeyhtiöksi muuttumisen jälkeen tehdyt merkittävät hankinnat.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 17 luvun 1 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla perustamista vastaavan jälkiapportisääntelyn soveltamisesta muutettaessa yksityinen osakeyhtiö julkiseksi osakeyhtiöksi.

3 §. *Julkisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi osakeyhtiöksi.* Ehdotuksella yksinkertaistetaan voimassa olevan lain 17 luvun 2 §:n sääntelyä julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan päätös yksityiseksi osakeyhtiöksi muuttamisesta on tehtävä kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Voimassa olevassa laissa edellytettyä osakelajikohtaista äänestystä ei vaadita. Lisäksi yhtiön toiminimi on muutettava toiminimilaissa edellytetyllä tavalla, eli siinä on oltava sana "osakeyhtiö" tai sitä tarkoittava lyhenne "oy". Säännös poikkeaa voimassa olevasta laista olennaisesti, sillä voimassa olevan lain 17 luvun 2 §:n 3 momentin kielto muuttaa yhtiömuotoa ja saman pykälän 4 momentin velkojien suojausmenettely ehdotetaan poistettaviksi.

Vaikka momentissa ei kielletäkään muuttamasta yksityiseksi osakeyhtiöksi yhtiötä, jonka arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena, tällainen toimenpide saattaa johtaa yhdenvertaisuuden loukkaukseen tai järjestelyn toteuttamiseen osallistuneiden korvausvastuuseen. Tällainen muutos saattaa myös merkitä yhtiön ja esimerkiksi velkakirjan haltijan välisen sopimuksen muutosta, jota tulee arvioida yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

Pykälän *2 momentissa* asetetaan yhden

kuukauden määräaika päätöksen ilmoittamiselle rekisteröitäväksi. Lisäksi ehdotetaan, että muutos tulee voimaan asianomaisen yhtiöjärjestysmuutoksen rekisteröinnillä.

Pykälän säännökset eivät koske julkisen osakeyhtiön sulautumista yksityiseen osakeyhtiöön tai jakautumista yksityiseksi osakeyhtiöksi. Nämä ovat mahdollisia siten kuin 16 ja 17 luvussa säädetään.

Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen toiseen yritysmuotoon

4 §. *Yritysmuodon muuttaminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi edellytyksistä, joilla yksityinen osakeyhtiö voidaan muuttaa osuuskunnaksi, avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi taikka joilla osakeyhtiön toimintaa voidaan jatkaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Erotuksena 1—3 §:ssä säännelystä yhtiömuodon muutosmenettelystä, jossa osakeyhtiö muuttuu toiseen osakeyhtiömuotoon, 4—8 §:ssä säännelystä menettelystä käytetään nimitystä "yritysmuodon muutos".

Pykälän *1 momentin* mukaan osuuskunnaksi muutettavassa osakeyhtiössä on yritysmuodon muutoksen rekisteröintihetkellä oltava vähintään kolme osakkeenomistajaa, joista kaikista on tultava osuuskunnan jäseniä. Osuuskuntalain (1488/2001) 3 luvun 1 §:n mukaan osuuskunnassa tulee olla vähintään kolme jäsentä.

Pykälän *2 momentin* mukaan avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi muutettavassa osakeyhtiössä on oltava vähintään kaksi osakkeenomistajaa, joista kaikista on tultava avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehiä. Osasta osakkeenomistajista voi yhtiösopimuksessa määrättävällä tavalla tulla kommandiittiyhtiön äänettämiä yhtiömiehiä. Avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 1 luvun 1 §:n mukaan yhtiössä on oltava vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies.

Pykälän *3 momentin* mukaan myös yhdenmiehenyhtiö voi lopettaa toiminnan osakeyhtiönä ja jatkaa sitä yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Edellytyksenä tällöin on, että yhtiön ainoa osakkeenomistaja on Euroopan talousalueella asuva luonnollinen henkilö.

Vaikka verolainsäädännössä sallitaan kuolinpesän harjoittavan yksityisen elinkeinonharjoittajan toimintaa tietyn ajan ilman, että kuolinpesää pidettäisiin avointa yhtiötä vastaavana yhtymänä, tällainen tilanne on yksityisoikeudellisesti niin epäselvä, ettei ehdotuksessa ole sallittu kuolinpesän omistaman osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi.

5 §. Päätöksenteko. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muuttamista koskevan päätöksen tekotavasta ja sisällöstä. Ehdotetun *1 momentin* mukaan päätös on tehtävä kaikkien osakkeenomistajien yksimielisenä päätöksenä yhtiökokouksessa tai 5 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti yhtiökokousta pitämättä. Koska yritysmuodon muutos vaikuttaa olennaisesti myös yhtiön mahdollisten optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden asemaan, eikä näille ehdoteta järjestettäväksi oikeutta lunastukseen tai muuhun rahakorvaukseen, päätökselle vaaditaan myös kaikkien erityisten oikeuksien haltijoiden suostumus. Koska suostumus voidaan antaa ennakkollisesti, siitä voidaan määrätä myös oikeuksien ehdoissa.

Pykälän *2 momentissa* säädetään osuuskunnaksi muuttamista koskevan päätöksen sisällöstä. Päätös korvaa osuuskunnan perustamiskirjan. Tällaisen päätökseen on momentin 1 kohdan mukaan otettava osuuskunnan säännöt osuuskuntalaissa säädetyssä muodossa.

Momentin *2 kohdan* mukaan päätöksessä on määrättävä osakkeenomistajille annettavien osuuksien lukumäärä ja laatu. Osuuskuntalain 9 luvun 1 §:ssä edellytetään, että jokainen jäsen ottaa vähintään yhden osuuden.

Momentin *3 kohdan* mukaan päätöksessä on mainittava osuuskunnan ensimmäisten tilintarkastajien ja hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenten nimet. Näiden tehtävät alkavat yritysmuodon muutoksen rekisteröinnillä.

Momentti vastaa asiallisesti osuuskuntalain 2 luvun 2 §:n säännöstä osuuskunnan perustamiskirjan sisällöstä. Yritysmuodon muutosta koskevassa päätöksessä ei kuitenkaan ole tarpeen mainita henkilötietoja, osuuskunnan perustamiskuluja ja niiden korvaamista eikä osuuskunnan myöntämiä muita erityisiä etuja. Ehdotuksessa osakeyhtiön muuttaminen osuuskunnaksi on rinnastettu osuuskunnan

perustamiseen, mutta osakeyhtiön osakkeenomistajia ei ole rinnastettu osuuskunnan perustajiin.

Koska yritysmuodon muutokseen liittyy osakepääoman alentamista vastaava velkojiensuojamenettely, osuuskunnan osuuspääoma voidaan määrätä osakeyhtiön osakepääomaa pienemmäksi.

Pykälän *3 momentin* mukaan päätöksessä, joka koskee osakeyhtiön muuttamista avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi, on oltava avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiösopimus.

Pykälän *4 momentin* mukaan päätöksessä, joka koskee osakeyhtiön toiminnan jatkamista yksityisenä elinkeinonharjoittajana, on mainittava elinkeinonharjoittajan toiminimi.

Osuuskunnan, henkilöyhtiön tai elinkeinonharjoittajan toiminimen tulee luonnollisesti täyttää toiminimilaissa asetetut edellytykset.

6 §. Päätöksen rekisteröiminen. Pykälässä ehdotetaan asetettavaksi kuukauden määräaika yritysmuodon muutosta koskevan päätöksen ilmoittamiselle rekisteröitäväksi. Määräaika vastaa osakeyhtiömuodon muutokselle ja useille muille yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttaville toimille ehdotuksessa asetettua määräaika. Yhtiön on rekisteri-ilmoituksen yhteydessä myös haettava kuulutuksen antamista velkojille.

7 §. Kuulutus velkojille. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yritysmuodon muutokseen liittyvästä velkojiensuojamenettelystä osakepääoman alentamiseen liittyvää 14 luvun 4 §:n mukaista menettelyä vastaavasti.

8 §. Rekisteröimisen edellytykset. Pykälän *1 ja 2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi yritysmuodon muutoksen rekisteröimisen edellytyksistä tavalla, joka vastaa 14 luvun 5 §:ssä osakepääoman alentamisen osalta ehdotettua. Edellytykset liittyvät 7 §:n mukaiseen kuulutusmenettelyyn.

Pykälän *3 momentin* mukaan yhtiön asettaminen selvitystilaan ei estä yritysmuodon muutosta niin kauan kun jako-osuuksien jakamista osakkeenomistajille ei ole aloitettu. Selvitystilan aikana tapahtunut muu 13 luvun mukainen laillinen varojenjakko ei estä yritysmuodon muutoksen rekisteröintiä. Momentti vastaa ehdotetussa 16 luvun 15 §:n 3 momentissa olevaa säännöstä selvitystilan

vaikutuksesta sulautumiseen. Vaikka yritys-toiminnan jatkaminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana johtaakin lopulta yhtiön kaikkien varojen jakamiseen ainoalle osakkeenomistajalle, purkujako-osuuden jakaminen estää selkeyssyistä yritysmuodon muutoksen toteuttamisen tässäkin tapauksessa. Yhtiö voi yritysmuodon muutosmenettelystä huolimatta muutoin jakaa varoja tässä laissa säädettyillä tavoin aina yritysmuodon muutoksen rekisteröintiin asti.

Pykälän 4 momentin mukaan yritysmuodon muutos tulee voimaan rekisteröimisellä. Yritysmuodon muututtua osakeyhtiön varat ja velat ovat toimintaa jatkavan oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön varoja ja velkoja.

Osuuskunnan osuuspääoman ei edellytetä olevan täysin maksettu yritysmuodon muutoksen jälkeen. Osuuskunnan varallisuudesta on kuitenkin annettava osuuskuntalain 6 luvun 6 §:ssä tarkoitettu apporttiselvitys. Koska osuuskuntalaissa ei edellytetä osuuspääoman täyttä maksua, osakeyhtiö voi muuttua osuuskunnaksi, vaikka sen oma pääoma olisi tappioiden johdosta osakepääomaa pienempi.

Myöskään avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi muuttuvan osakeyhtiön vastuunalaisen tai äänettömän yhtiömiehen yhtiöpanoksen ei edellytetä olevan täysin maksettu yritysmuodon muutoksen jälkeen. Jos osakeyhtiön nettovarallisuus ei muutoshetkellä vastaa sovittujen yhtiöpanosten määrää, yhtiömiehet saattavat olla avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain mukaisesti velvollisia maksamaan yhtiölle puuttuvan osan yhtiöpanoksesta myöhemmin.

Koska yritysmuodon muutoksessa ei ole kysymys yhtiön purkamisesta, ei muutoksen johdosta ole myöskään ehdotonta tarvetta laatia sulautumisen ja selvitystilan lopuksi laadittavaa lopputilitystä. Yhtiö voi toki vapaaehtoisesti laatia tilinpäätöksen yhtiömuodon muutospäivälle esimerkiksi yhtiön entisten hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastuun selvittämiseksi. Verolainsäädännöstä saattaa seurata, että yhtiön on annettava veroilmoitus yritysmuodon muutoksen johdosta. Tällöin yrityksen on käytännössä myös laadittava tilinpäätös kyseiseltä hetkeltä.

20 luku. Yhtiön purkaminen

Luvussa säädetään voimassa olevan lain 13 luvun tapaan yhtiön selvitystilasta, purkamisesta, rekisteristä poistamisesta, konkurssista ja saneerauksesta. Luvun otsikkoa on kuitenkin lyhennetty.

Voimassa olevan lain 13 luku uudistettiin monilta osin lailla 1094/2000, joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2001 (HE 69/2000 vp). Tästä syystä lukua ei ole ollut tarpeen uudistaa kokonaan. Merkittävin muutos on voimassa olevan lain 13 luvun 2 §:ssä säännellyn oman pääoman vähentymiseen perustuvan pakkoselvitystilasääntelyn korvaaminen pääoman vähentymiseen liittyvillä tiedonantosaännöksillä. Ehdotuksen mukaan hallituksella on voimassa olevan lain tapaan velvollisuus kutsua yhtiökokous koolle, kun hallitus huomaa oman pääoman alentuneen alle puoleen osakepääomasta. Voimassa olevaa lakia vastaavaa saneerausvelvollisuutta ei kuitenkaan olisi. Sitä vastoin yhtiön olisi välittömästi rekisteröitävä kaupparekisteriin tieto siitä, että yhtiön oma pääoma on kokonaan menetetty.

Ehdotuksessa ei enää jaeta selvitystilapäätöksiä pakkoselvitystilaan ja vapaaehtoiseen selvitystilaan. Lukuun ei ehdoteta säännöksiä voimassa olevan lain 13 luvun 4 a §:ssä tarkoitetuista tilanteista, joissa ratkaisun selvitystilaan asettamisesta tekee tuomioistuin. Selvitystilapäätökset tehdään ehdotuksen mukaan yhtiökokouksessa määräenemmistöllä. Jos yhtiön rekisteritiedoissa on puutteellisuksia tai yhtiön konkurssi on rauennut varojen puutteeseen, rekisteriviranomainen voi kuitenkin määrätä yhtiön selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi. Nykyään harvinaiseen yhtiöjärjestysmääräykseen, jossa esimerkiksi yhtiön toiminnalle on asetettu määräaika, perustuva selvitystilaan asettaminen toteutetaan tarvittaessa yhtiökokouksen moitekanteen avulla. Tilanteista, joissa tuomioistuin voi määrätä yhtiön selvitystilaan osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäytön perusteella, säädetään ehdotuksen 23 luvussa.

Lukuun ehdotetaan säännöksiä niin sanotusta jälkiselvityksestä. Puretun yhtiön selvitysmiehet voivat suorittaa asiassa tarvittavat toimenpiteet ilman, että selvitystilaa jatketaisiin, mikäli asian luonne ei tätä vaadi.

Säännökset muistuttavat konkurssilain 19 luvun 9 §:n säännöksiä jälkiselvityksestä.

Ehdotus ei sisällä voimassa olevaan lakia vastaavia erityissäännöksiä selvitystilassa laadittavan tilinpäätöksen sisällöstä. Ehdotuksessa tehdään mahdolliseksi voiton jakaminen selvitystilan aikana.

Luvun säännökset on osin ryhmitelty uudelleen lain soveltamisen luettavuuden helpottamiseksi. Luvun säännöksiä koskevia perusteluja on hallituksen esityksessä 69/2000 vp.

Yleiset säännökset

1 §. Purkaminen. Pykälässä luetellaan tavat, joilla yhtiö voi purkautua. Pykälän 1 momentissa todetaan luvun systematiikan selkeyttämiseksi se, että yhtiön purkamisen tapahtuu noudattaen luvun selvitysmenettelystä annettuja säännöksiä. Purkamista edeltää siis selvitysmenettely. Pykälän 2 momentissa todetaan voimassa olevan lain 13 luvun 19 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla, että konkurssiin asetettu yhtiö katsotaan purkautuneeksi, jos omaisuutta ei konkurssin päättyessä ole jäljellä. Säännöksessä otetaan kuitenkin huomioon myös tilanne, jossa omaisuutta on konkurssin päättyessä jäljellä, mutta sen käytöstä esimerkiksi velkojen maksuun on konkurssissa määrätty. Konkurssin seurauksena tapahtuvasta yhtiön purkautumisesta säädetään tarkemmin luvun 25 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa todetaan selvyuden vuoksi, että myös sulautuminen ja jakautuminen johtavat yhtiön purkautumiseen. Sulautumisessa ja jakautumisessa purkautuminen tapahtuu kuitenkin selvitysmenettelyttä.

2 §. Rekisteristä poistaminen. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 5 b §:ää vastaavalla tavalla siitä, että yhtiö, jonka varat eivät riitä selvitysmenettelyn läpikäymiseen tai jonka varojen määrästä ei saada tietoa, on selvitystilaan asettamisen sijasta poistettava rekisteristä. Yhtiö, jonka varojen määrästä ei saada tietoa, on tyyppillisesti sellainen, jolla ei ole lainkaan edustajia. Yhtiön varallisuuden riittävyys voidaan yleensä päätellä siitä, onko tarjolla tehtävään suostuvia selvitysmiehiä. Yhtiötä ei kuitenkaan poisteta rekisteristä, jos osakkeenomistaja tai

muu taho ottaa vastatakseen selvitysmenettelyn kuluista. Sitoumus ottaa vastattavaksi menettelyn kuluista vastaa periaatteiltaan tilannetta, jossa velkoja tai velkojat ottavat vastatakseen konkurssimenettelyn kustannuksista. Säännöstä on perusteltu hallituksen esityksessä 69/2000 vp. Rekisteristä poistamisesta voi päättää ainoastaan rekisteriviranomainen ja 23 luvussa tarkoitettussa tapauksessa tuomioistuin.

Rekisteristä poistetun yhtiön oikeusasemaa säännellään 21 ja 22 §:ssä.

Päätöksenteko

3 §. Yhtiön päätös selvitystilaan asettamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan selvitystilaan asettaminen tapahtuu yhtiökokouksen päätöksellä ja edellyttää 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettua määräenemmistöä. Viimeksi mainitun pykälän 3 momentista johtuu, että päätös on tehtävä osakelajikohtaisella äänestyksellä sellaisessa yhtiössä, jossa on useita osakelajeja. Säännös vastaa voimassa olevan lain 13 luvun 1 a §:n vapaaehtoista selvitystilaa koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa on kokouskutsun sekä kokousasiakirjojen, niiden nähtävänä pitämisen ja lähettämisen osalta viittaus 5 luvun 18—22 §:ään sekä lisäksi erityisiä säännöksiä kokouskutsusta. Säännökset vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 13 luvun 1 a §:n 3 momenttia ja 9 luvun 9 §:n 2 momenttia sekä sanamuodoltaan ehdotettavaa sulautumista koskevan 16 luvun 10 §:ää. Säännöksessä edellytetään, että kokouskutsu toimitetaan viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta, ilmoittautumisen määräpäivää tai arvo-osuusjärjestelmässä olevia yhtiöitä koskevaa määräpäivää, jollei yhtiöjärjestyksestä johdu pidempää aikaa. Kutsu on lisäksi lähetettävä kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa. Jos yhtiön kokouskutsut on muutoinkin toimitettava kirjallisina, ei toista kutsua tietenkään tarvitse lähettää.

4 §. Määräminen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä. Pykälässä säädetään niistä tilanteista, joissa rekisteriviranomaisen on määrättävä yhtiö joko selvitystilaan tai pois-

tettavaksi rekisteristä. Jälkimmäinen vaihtoehto tulee 2 §:n mukaan kysymykseen silloin, kun yhtiöllä ei ole varoja selvityskulujen maksamiseen tai yhtiön varojen määrästä ei ole saatavissa tietoa, eikä kukaan myöskään ota vastatakseen selvityskustannuksista.

Pykälän 1 momentti vastaa pitkälti voimassa olevan lain 13 luvun 4 §:ää. Ehdotukseen ei kuitenkaan sisälly voimassa olevan pykälän 2 kohtaa, jonka mukaan yhtiö, jolla ei ole yhtiöjärjestyksessä määrättyä toimitusjohtajaa, tulisi poistaa rekisteristä. Ehdotettavaan lakiin ei sisälly vaatimuksia toimitusjohtajan valitsemisesta. Rekisteristä poistamisen on katsottu olevan tarpeettoman ankara seuraamus yhtiöjärjestykseen perustuvan toimitusjohtajaa koskevan rekisteröinnin laiminlyönnistä. Jos toimitusjohtaja on valittu, voidaan rekisteröinnin laiminlyöntiin soveltaa yrityslain yhteisötietolain (244/2001) 19 §:ää, jossa säädetään yrityksen ja yhteisötietoilmoituksen laiminlyönnistä. Jos valintaa ei ole tehty, ongelma jää yhtiön sisäiseksi. Ehdotukseen ei myöskään sisälly voimassa olevan pykälän 5 kohtaa, jossa säädetään vähimmäisosakepääoman alittavasta osakepääomasta. Tällaista tilannetta ei ehdotuksen mukaan tulisi voida syntyä.

Momentissa luetellut rekisteriviranomaisen ratkaistavat asiat liittyvät rekisteritietojen oikeellisuuteen ja niitä koskeva selvitys on saatavissa asiakirjoista. Ainoastaan 4 kohdassa tarkoitettu rauennut konkurssi ei välittömästi liity kaupparekisteritietoihin, mutta myös tämä tilanne on ratkaistavissa asiakirjanäytön perusteella.

Pykälän 2 momentissa on voimassa olevan lain 13 luvun 5 a §:ää vastaava säännös, jonka mukaan määräys on annettava, jollei ennen asian ratkaisemista näytetä, ettei siihen ole enää perustetta. Yhtiö voi siten päätöksentekohetkeen asti korjata rekisteritietoihin liittyvän puutteen.

5 §. Korjauskehotus. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 5 §:ää vastaavalla tavalla rekisteriviranomaisen velvollisuudesta kehottaa yhtiötä korjaamaan 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdissa tarkoitetuissa rekisteritiedoissa olevat puutteet. Yhtiö, jonka konkurssi on rauennut varojen puutteen takia, voidaan kuitenkin asettaa selvitystilaan tai poistaa rekisteristä ilman kehoitusmenettelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan kehoitus on ensi vaiheessa toimitettava viranomaisen tilanteessa sopivaksi katsomalla tavalla. Mikäli ensimmäinen yhteydenotto ei tuota tulosta, kehoitus on toimitettava kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi, että yhtiö voidaan viime kädessä asettaa selvitystilaan tai poistaa rekisteristä, jos tietoja ei määräpäivään mennessä korjata. Tämä toinen kehoitus on julkaistava virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Samalla yhtiön osakkeenomistajia ja velkojia kehoitetaan tekemään haluamansa huomautukset kirjallisina määräpäivään mennessä. Huomautukset voivat koskea esimerkiksi sitä, että yhtiön toimielimet on asianmukaisesti valittu mutta rekisteröinti on laiminlyöty. Tällöin viranomaisen voi lykätä menettelyä antaakseen yhtiölle mahdollisuuden korjata tilanne. Kuulutus tekee mahdolliseksi myös käytännössä sen, että velkoja tai osakkeenomistaja ottaa vastatakseen menettelyn kuluista.

Viranomaisen on määräpäivää asettaessaan otettava huomioon, että yhtiö voi joutua kutsumaan yhtiökokouksen koolle voidakseen korjata puutteet. Lisäksi viranomaisen on hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti muillakin tavoilla pyrittävä tiedottamaan menettelystä, varsinkin silloin kun menettely kohdistuu suureen joukkoon yhtiöitä. Viranomaisen olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä esimerkiksi selvittämään osoitetietojen oikeellisuutta.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että virallisessa lehdessä julkaistavasta kehoituksesta on viran puolesta tehtävä merkintä rekisteriin.

6 §. Vireillepano-oikeus. Pykälässä säädetään siitä, kuka voi rekisteriviranomaisessa saattaa vireille 4 §:ssä tarkoitettun selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevan asian. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 13 luvun 4 b §:ää siten muutettuna, ettei säännöksessä viitata siihen tilanteeseen, että muualla luvussa säädetäisiin asiasta toisin. Voimassa olevan lain viittaus liittyy voimassa olevan lain 13 luvun 2 §:n 2 momentin säännökseen, jota muiden pakkoselvitystilaa koskevien säännösten tapaan ei ehdoteta lakiin.

Selvitysmenettely

7 §. Selvitysmenettelyn tarkoitus. Pykälän tarkoituksena on selventää sitä, missä tarkoituksessa yhtiön asioita hoidetaan selvitystilan aikana. Tämä yhtäältä helpottaa selvitysmiesten tehtäviä ja toisaalta helpottaa selvitysmiesten tehtävien asianmukaisen hoitamisen arvioimista vahingonkorvausta koskevassa asiassa. Säännöksellä korostetaan myös sitä, että selvitysmenettely on tarkoitettu vain tilanteisiin, joissa yhtiön varat ylittävät sen velat myös realisaatioarvoilla laskettuna. Säännös vastaa selvitysmenettelyn tarkoituksesta oikeuskirjallisuudessa esitettyä.

Selvitysmenettelyn tarkoituksena on *1 momentin* mukaan yhtiön varallisuusaseman selvittäminen, tarpeellisen omaisuusmäärän muuttaminen rahaksi, velkojen maksaminen sekä ylijäämän suorittaminen yleensä osakkeenomistajille tai mahdollisesti yhtiöjärjestyksen mukaan heidän asemestaan tai ohellaan muulle taholle. Selvitysmenettelyn tarkoituksena ei ole esimerkiksi yhtiön olemassaolon pitkittäminen. Toisaalta, mikäli parhaan likvidaatiotuloksen saaminen edellyttää yhtiön liiketoiminnan jatkamista, tämä on mahdollista.

Momentissa todetaan selvyuden vuoksi, että yhtiökokous voi tehdä päätöksen selvitystilan lopettamisesta ja toiminnan jatkamisesta sekä tähän liittyviä tarpeellisia päätöksiä. Päätös voi koskea esimerkiksi sulautumista toiseen yhtiöön, osakepääoman korotamista tai osakkeiden antamista merkittäväksi. Säännös korvaa voimassa olevan lain 13 luvun 7 §:n toisen virkkeen, jossa nimenomaan luetellaan ne toimet, joihin yhtiökokous voi ryhtyä selvitystilan lopettamiseksi. Luettelo on käytännössä rajoittanut yhtiön toimintaa tarpeettomasti.

Pykälän *2 momentissa* on voimassa olevan lain 13 luvun 11 a §:ää vastaava säännös siitä, että selvitystilassa olevan yhtiön velkojen ylittäessä varat yhtiö on asetettava konkurssiin. Arvioinnissa pääomalainoja pidetään velkana.

8 §. Selvitystilan alkaminen. Pykälässä säädetään selvitystilan alkamisesta. Selvitystila alkaa pääsäännön mukaan välittömästi sen jälkeen, kun yhtiökokous on tehnyt sitä koskevan päätöksen. Pykälän 2 virkkeessä

todetaan, että yhtiökokous voi lykätä selvitystilan alkamisen tiettyyn myöhempään päivään. Säännös vastaa voimassa olevan lain 13 luvun 1 a §:n 2 momenttia.

Selvitystila alkaa välittömästi sen jälkeen, kun rekisteriviranomainen taikka tuomioistuimien 23 luvun nojalla on tehnyt sitä koskevan päätöksen.

9 §. Selvitysmiesten valinta, määrääminen ja tehtävät. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 13 luvun 6 §:ää vastaavalla tavalla selvitysmiesten asettamisesta ja tehtävistä. Momentin 1 virkkeen mukaan yhtiökokouksen ja rekisteriviranomaisen, milloin viranomainen määrää yhtiön selvitystilaan, on selvitystilapäätöksen yhteydessä valittava yksi tai useampi selvitysmies hallituksen sekä mahdollisten toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston tilalle. Sama koskee tuomioistuinta, milloin tuomioistuin 23 luvun nojalla asettaa yhtiön selvitystilaan. Momentin 2 virkkeen mukaan selvitysmiehiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenistä. Säännös koskee lähinnä selvitysmiesten tehtäviä ja vastuuta. Tehtävien osalta on kiinnitettävä huomiota 7 §:n säännökseen selvitystilamenettelyn tarkoituksesta ja 2 momentin säännöksiin selvitysmiesten erityisistä tehtävistä. Momentissa ei säädetä, että yhtiöjärjestyksen hallitusta koskevia määräyksiä sovellettaisiin selvitysmiehiin. Tämän vuoksi heihin ei sovelleta yhtiöjärjestyksen mahdollisia määräyksiä hallituksen jäsenten kelpoisuusehdoista eikä toimikausista. Myöskään yhtiöjärjestyksen edustamista koskevia säännöksiä ei noudateta. Mikäli selvitysmiehiä asetetaan useita, päätöksentekoon ja edustamiseen sovelletaan, mitä hallituksen päätöksenteosta ja edustamisesta laissa säädetään. Selvitysmiehet muun muassa valitsevat tällöin keskuudestaan puheenjohtajan.

Momentissa säädetään myös, että selvitystilaan asettamispäätöksellä peruutetaan 6 luvun 26 §:ssä tarkoitetut muulle nimetyille henkilölle annetut edustamisoikeudet, jollei päätöksestä muuta ilmene. Säännöksellä tarkoitetaan hallituksen nimetyille henkilöille antamia, kaupparekisteriin merkittyjä edustamisoikeuksia. Säännös on katsottu johdonmukaiseksi, koska kaikki muutkin yhtiön osakeyhtiölaissa tarkoitetut edustajat korvau-

tuvat selvitysmiehillä eikä yhtiöjärjestyksen määräyksiä hallituksen jäsenten edustamisoi-keudesta sovelleta. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa.

Pykälän 2 momentissa säädetään täydentävästi selvitysmiesten tehtävistä. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 13 luvun 10 §:ää. Momentissa on lisäksi voimassa ole-vaan lakiin nähden uusi säännös siitä, että selvitysmiehen toimikausi jatkuu toistaiseksi. Säännös vastaa oikeuskirjallisuudessa asiasta esitettyjä kantoja.

Pykälän 3 momentissa säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 6 §:n 2 momenttia vas-taavalla tavalla siitä, miten selvitysmies mää-rätään tilanteessa, jossa toimikelpoinen rekis-teriin merkitty selvitysmies puuttuu. Yhtiö-kokouksen päätökseen perustuvassa selvitys-tilassa on yhtiökokouksen tehtävä ensisijai-sesti valita uusi selvitysmies, mutta jos tätä ei tehdä, rekisteriviranomainen voi määrätä sel-vitysmiehen.

10 §. Selvitystilän ja selvitysmiehen rekis-teröiminen. Pykälä vastaa osittain voimassa olevan lain 13 luvun 9 §:n säännöstä. Sään-nös on kuitenkin kirjoitettu yleisempään muotoon kattamaan myös rekisteriviran-omaisen ja tuomioistuimen tekemät päätök-set. Kun päätöksen tekee rekisteriviranomai-nen, rekisterimerkinnät tehdään viran puoles-ta. Tuomioistuimella on 24 luvun 6 §:n nojalla velvollinen ilmoittamaan selvitysmiehen rekisteröitäväksi, jos se määrää selvitysmiehen 23 luvun nojalla. Yhtiökokouksen valitsemien selvitysmiesten osalta ehdotus vastaa asi-allisesti voimassa olevaa lakia.

11 §. Tilinpäätös selvitystilaa edeltävältä ajalta. Pykälän mukaan selvitysmiesten on tarvittaessa laadittava tilinpäätös siltä selvi-tystilaa edeltävältä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei ole vielä esitetty yhtiökokouksessa. Kirjanpi-tolain mukaan tilinpäätös sisältää mahdolli-sesti laadittavaksi tulevan konsernitilinpää-töksen. Lähtökohtana on siten se, ettei tilin-päätöksen laatimisvelvollisuutta ole.

Säännöksen mukaan yhtiön viimeisen halli-tuksen ja toimitusjohtajan on tarvittaessa myötävaikutettava tilinpäätöksen laatimi-seen. Heillä on oikeus kohtuulliseen palkki-oon tekemästään työstä. Ei voida edellyttää, että yhtiön aikaisempi johto osallistuisi kor-vauksetta selvitystoimiin. Jos hallituksen jä-

senet ja toimitusjohtaja ovat esimerkiksi lai-minlyöneet kirjanpidon tai syyllistyneet muu-ten kirjanpitolain rikkomiseen, noudatetaan, mitä kirjanpitolaissa säädetään. Johto voi myös osakeyhtiölain nojalla joutua vahin-gonkorvausvastuuseen kirjanpitolain rikko-misesta. Säännöksessä tarkoitettulla myötä-vaikuttamisella on samantapainen sisältö kuin konkurssilaissa on asetettu konkurssive-lliselle. Myötävaikuttaminen, johon sisäl-tyy myös tietojen antaminen, kohdistuu kui-tenkin vain tilinpäätöksen laatimiseen.

Vaikka säännöksessä ei viitatakaan voi-massa olevan lain tapaan tilinpäätöstä koske-viin säännöksiin ja tilintarkastukseen, on sel-vää, että näitä säännöksiä noudatetaan. Tilin-tarkastuksen osalta tähän viitataan 13 §:ssä.

12 §. Yhtiökokous selvitystilän aikana. Yhtiökokoukseen sovelletaan selvitystilän aika-na pääasiallisesti yhtiökokousta koskevia säännöksiä. Joitakin muutoksia aiheutuu muun muassa siitä, että päätösehdotukset tu-levat selvitysmiehiltä eivätkä hallitukselta. Edellä 7 §:ssä on todettu, että yhtiökokous voi tehdä tarvittavia päätöksiä, jos tarkoituk-sena on lopettaa selvitystila ja jatkaa toimin-taa. Niitä päätöksiä, joita yhtiökokous voi tehdä, ei ole nykyisen 13 luvun 7 §:n tapaan tyhjentyvästi lueteltu.

Voimassa olevan lain esitöissä on todettu, ettei yhtiö voi jakaa voittoa selvitystilän ai-kana. Toisaalta laissa säädetään nykyään ja myös ehdotuksen mukaan mahdollisuudesta antaa vakuutta vastaan ennakkoa jako-osuu-desta. Toisin kuin voimassa olevan lain mu-kaan ehdotuksen mukaan ei olisi estettä sii-hen, että yhtiö jakaa voittoa selvitystilän ai-kana. Muun muassa tästä syystä lakiin ei eh-doteta otettavaksi voimassa olevan lain 13 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä oman pääoman esittämisestä taseessa.

13 §. Tilinpäätös, toimintakertomus, tilin-tarkastus ja erityinen tarkastus. Pykälän 1 momentin mukaan selvitysmiesten on, voimassa olevan lain tapaan, laadittava tilin-päätös ja toimintakertomus kultakin tilikau-delta. Tilinpäätös on esitettävä yhtiökokouk-sen hyväksyttäväksi. Tilinpäätökseen on tyy-pillisesti sisällytettävä myös se selvitystilaa edeltävä kausi, jolta vielä selvitystilapäätöstä tehtäessä ei ollut tehty tilinpäätöstä. Ehdotetu 1 momentti poikkeaa voimassa olevasta

13 luvun 11 §:n 1 momentista siten, että ehdotuksen mukaan selvitystilassa sovelletaan myös voiton käsittelemistä koskevia säännöksiä. Tämä johtuu siitä, että voiton jakaminen ja muu laillinen varojen jakaminen selvitystilassa on ehdotuksen mukaan mahdollista. Muun muassa tästä syystä ehdotuksessa ei ole myöskään voimassa olevan lain 13 luvun 11 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä, jonka mukaan oma pääoma olisi taaseissa esitettävä yhtenä eränä.

Ehdotukseen ei ole otettu myöskään voimassa olevan lain 13 luvun 11 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä selvitystilassa noudattavista erityisistä tilinpäätösperiaatteista. Jos yhtiö aikoo realisoida omaisuutensa, tämä on yleisten periaatteidenkin mukaan otettava huomioon omaisuutta arvostettaessa. Toisaalta, jos yhtiö selvitystilassa jatkaa liiketoimintaansa ja aikoo myydä liiketoimintansa kokonaisuutena, lienee perusteltua noudattaa tavanomaisia tilinpäätösperiaatteita, joihin kuuluu oletus toiminnan jatkuvuudesta. Käytännössä näin lienee menetelty voimassa olevan lain sanamuodosta huolimatta.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiön asettaminen selvitystilaan ei sinänsä vaikuta tilintarkastajien toimikauteen tai sen jatkumiseen. Selvitystilassa olevan yhtiön tilintarkastuksessa noudatetaan samoja periaatteita kuin toimivassa yhtiössä. Säännöksessä asetetaan kuitenkin tilintarkastajille velvollisuus lausua tilintarkastuskertomuksessa siitä, onko selvitystilaa tarpeettomasti pitkitetty ja ovatko selvitysmiehet muuten toimineet asianmukaisesti. Pykälä vastaa pääasiallisesti voimassa olevan lain 13 luvun 7 a §:ää. Säännöksessä on lisäksi selvyyden vuoksi viitattu myös erityiseen tarkastukseen.

14 §. Julkinen haaste velkojille. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 9 a §:ää vastaavalla tavalla julkisen haasteen hakemisesta velkojille. Koska uusi laki julkisesta haasteesta tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004, pykälässä on tarpeen säätää ainoastaan siitä, että haasteen antaa rekisteriviranomainen tuomioistuimen sijasta. Mitä julkisesta haasteesta annetussa laissa säädetään tuomioistuimesta, koskee siten rekisteriviranomaista.

Julkisessa haasteessa velkojia kehoitetaan

ilmoittamaan saatavansa määräpäivään mennessä uhalla, että tuntemattomiksi jääneet velat lakkaavat. Kuulutus haasteesta julkistetaan virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Rekisteriviranomaisen, tai julkisesta haasteesta annetun lain 5 §:n nojalla selvitysmiesten, on viimeistään kuukautta ennen määräpäivää toimitettava tieto kuulutuksesta mainitun lain 3 §:ssä tarkoitetuille tahoille, pääasiassa tunnetuille velkojille.

Rekisteriviranomainen merkitsee haasteen antamisen rekisteriin viran puolesta. Haasteen antaminen merkitään julkisesta haasteesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuun kuulutusrekisteriin, kuten kuulutusrekisteristä annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

15 §. Velkojen maksaminen, omaisuuden jakaminen ja jaon moittiminen. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 12 §:ää vastaavalla tavalla siitä, miten yhtiön omaisuus realisoidaan selvitysmenettelyssä. Pykälän säännöksiä on kuitenkin järjestely osittain uudelleen. Lisäksi sanontaa on täsmennetty siten, että osakkeenomistajan sijasta viitataan osakkeenomistajaan tai muuhun jako-osuuteen oikeutettuun, koska yhtiöjärjestyksessä voi olla erityisiä määräyksiä siitä, miten yhtiön netto-omaisuus jaetaan yhtiötä purettaessa. Nostamatta jäävien jako-osuuksien osalta nojaututaan 18 §:ään, jossa säädetään yleisesti menettelystä uusien varojen ilmaantuessa purkamisen jälkeen.

Pykälän 1 momentin mukaan selvitysmiesten on maksettava kaikki yhtiön velat viimeistään 14 §:ssä tarkoitettun julkisen haasteen jälkeen, jolloin velkojat ovat tiedossa. Riittäisiä ja erääntymättömiä velkoja varten on varattava riittävästi varoja. Tämän jälkeen voidaan jakaa yhtiön omaisuus osakkeenomistajille tai muille, jotka mahdollisesti ovat yhtiöjärjestyksen nojalla saamassa yhtiöstä varoja. Jako voi tapahtua rahana, mutta myös muuna omaisuutena. Momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 13 luvun 12 §:n 2 momentissa oleva säännöstä siitä, että osakkeenomistajalla on omistuksensa suhteessa oikeus netto-omaisuuteen, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Selvitysmiesten on pyrittävä siihen, että selvitys saataisiin mahdollisimman nopeasti päättyämään.

Momentin viimeisen virkkeen mukaan varojen saantiin oikeutetulle, tyypillisesti osakkeenomistajalle, voidaan antaa turvaavaa vakuutta vastaan ennakkoa hänen jako-osuudesta. Tällainen tilanne on tyypillisesti käsitellä silloin, kun täysin omistettua tytäryhtiötä puretaan ja liiketoiminta halutaan välittömästi selvitystilaan asettamista koskevan päätöksen jälkeen siirtää emoyhtiölle.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 12 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla jaon moittimisesta. Vain osakkeenomistajalla on oikeus moittia jakoa. Muun jako-osuuteen oikeutetun asemaa suojataan lähinnä lain vahingonkorvausta koskevilla säännöksillä.

Pykälän 3 momentissa säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 12 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla jako-osuussaatavan vanhentumisesta, ja lain soveltamisen helpottamiseksi siinä viitataan ehdotettuun 18 §:ään, jossa säädetään menettelystä silloin, kun yhtiölle ilmaantuu varoja purkautumisen jälkeen.

16 §. Lopputilitys. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 13 §:ää vastaavalla tavalla selvitysmiesten antamasta lopputilityksestä.

Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain vastaavan pykälän 1 momenttia siten muutettuna, että tilinpäätöksiä koskevien asiakirjojen sijasta viitataan tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja tilintarkastuskertomukseen.

Pykälän 2 momentti poikkeaa jonkin verran voimassa olevan lain 13 luvun 13 §:n 2 momentista. Momenttiin ehdotetaan viittausta 5 luvun 18—22 §:ään. Viittausta täsmennetään toteamalla, että lopputilitykseen sovelletaan, mitä tilinpäätöksestä mainituissa lainkohdissa säädetään. Lopputilitys on rekisteröitävä kuten tilinpäätös.

17 §. Purkautuminen. Pykälässä säädetään purkautumishetkestä ja rekisteröinnistä voimassa olevan lain 13 luvun 14 §:ää vastaavalla tavalla. Lakiin ei ehdoteta voimassa olevan lain 13 luvun 14 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä, joka koskee vähemmistön oikeutta saada koolle yhtiökokous käsittelemään vahingonkorvauskanteen nostamista yhtiön lukuun. Säännös ei ole tarpeen, koska ehdotuksen 22 luvun säännösten mukaan

osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle ei edellytä vahingonkorvausasian käsittelemistä yhtiökokouksessa.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 18 b §:ää vastaavalla tavalla puretun yhtiön oikeusasemasta. Jäljempänä 22 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti myös rekisteristä poistettuun yhtiöön sovelletaan näitä säännöksiä. Kuten hallituksen esityksessä 69/2000 vp on todettu, purkamisen ja rekisteristä poistamisen jälkeen kysymys on yhtiön sijasta jonkinlaisesta yhteenliittymästä, jolla voi olla varoja ja jonka oikeudellinen toimikelpoisuus on rajoitettu. Purettu ja rekisteristä poistettu yhtiö menettää myös rekisteröintiin perustuvan toimimisuojan. Yksinkertaisuuden vuoksi purettuun ja rekisteristä poistettuun yhtiöön viitataan tässä laissa kuitenkin yhtiönä.

Momentissa säädetään, ettei purettu yhtiö voi poistamisen jälkeen hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Momentissa purettua yhtiötä käsitellään oikeustoimikelpoisuuden osalta vastaavalla tavalla kuin rekisteröimättömä yhtiötä. Myös yhtiön puolesta toimivia käsitellään näissä tilanteissa yhdenmukaisesti. Purettu yhtiö on kuitenkin muissa tilanteissa eri asemassa kuin perustettava yhtiö. Purettu yhtiö esimerkiksi omistaa sille kuuluvan omaisuuden kun taas perustamisvaiheessa yhtiön lukuun hankittu omaisuus tulee yhtiölle vasta rekisteröinnillä. Puretun yhtiön selvitysmiehet voivat ryhtyä toimenpiteisiin selvitystoimien aloittamiseksi ja hakea yhtiön asettamista konkurssiin ilman, että heillä olisi vaaraa henkilökohtaisesta vastuusta.

Voimassa olevan lain tapaan puretun yhtiön sopimuskumppani voi vetäytyä sopimuksesta, jos hän ei tiennyt yhtiön poistosta rekisteristä. Sopimuskumppanilla olisi velvollisuus reagoida verrattain nopeasti saatuaan tiedon asiasta. Säännöstä voidaan pitää perusteltuna siitä huolimatta, että purkaminen ilmenee kaupparekisteristä.

18 §. Selvitystilan jatkaminen ja jälkiselvitys. Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 16 §:ää vastaavalla tavalla selvitystilan jatkamisesta. Säännökseen ehdotetaan muutamia muutoksia sanamuotoon, minkä lisäksi viimeksi mainitun pykälän 2 momentti siirretään rekisteristä poistamista

koskevan sääntelyn yhteyteen 22 §:ään. Pykälään ehdotetaan myös uutta säännöstä, joka mahdollistaa yksinkertaiset selvitystoimet ilman, että selvitystilaa muodollisesti jatketaan. Säännös muistuttaa uuden konkurssilain jälkiselvitystä koskevia säännöksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan selvitystilaa jatketaan, jos yhtiölle purkamisen jälkeen ilmaantuu uusia varoja, yhtiötä vastaan nostetaan kanne tai muuten tarvitaan selvitystoimia. Varsinkin uusien varojen ilmaantuminen on suhteellisen tavallista. Jos selvitystilaa jatketaan, asiasta on tehtävä rekisteri-ilmoitus ja pidettävä yhtiökokous. Kokouskutsu on toimitettava kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.

Pykälän 2 momentin mukaan selvitystilaa ei kuitenkaan jatketa, jos sitä ei ole katsottava tarpeelliseksi. Jos esimerkiksi osakkeenomistaja on 15 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla menettänyt oikeutensa jako-osuuteen, voivat selvitysmiehet yleensä jakaa sen muille osakkeenomistajille näiden jako-osuuksien suhteessa. Erityistä syytä käynnistää selvitysmenettelyä ei ole. Tällaisesta jälkiselvityksestä on tarkoituksenmukaisella tavalla annettava selvitys osakkeenomistajille ja mahdollisille muille jako-osuuteen oikeutetuille. Ilman erityistä säännöstä on selvää, että selvitysmiehillä on myös tässä momentissa tarkoitettun jälkiselvityksen osalta oikeus palkkioon.

Selvitysmiehet voivat ehdotuksen mukaan voimassa olevan lain 13 luvun 12 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla maksaa vähäisen jako-osan valtiolle kuitenkin ilman voimassa olevan lain edellyttämää tuomioistuimen määräystä. Myöskään konkurssilaissa ei ole tällaista edellytystä.

Selvitystilaa ei 3 momentin mukaan jatketa, jos yhtiöllä ei ole varaa selvityskulujen suorittamiseen, eikä kukaan ota vastatakseen näistä kustannuksista. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 13 luvun 16 §:n 3 momenttia.

19 §. Selvitystilän lopettaminen ja toiminnan jatkaminen. Pykälän 1 momentin mukaan päätös selvitystilän lopettamisesta ja toiminnan jatkamisesta tehdään 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määräenemmistöllä. Jos yhtiössä on useita osakelajeja, päätös on viimeksi

mainitun pykälän 3 momentin nojalla tehtävä osakelajikohtaisella äänestyksellä. Jos selvitystilaan asettaminen perustuu yhtiöjärjestyksen määräykseen, jatkamispäätös edellyttää määräyksen muuttamista. Tässä tarkoitettu yhtiöjärjestyksen määräys voi olla sellainen aikaisemmin yleisempi määräys, jossa yhtiölle asetettiin tietty toimikausi. Säännös vastaa voimassa olevan lain 13 luvun 17 §:n 1 momenttia kuitenkin siten, että säännöksestä on poistettu viittaukset laista johtuviin selvitystilamenettelyihin ja pääoman vähenemiseen perustuvaan pakkoselvitystilaan. Lisäksi myös yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella selvitystilaan asetettu yhtiö voi jatkaa toimintaansa. Momentissa säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 17 §:n 1 momentin tapaan, ettei jatkamispäätöstä voida tehdä enää sen jälkeen, kun osakkeenomistajalle tai muulle on suoritettu 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua jako-osuutta. Voiton jakaminen selvitystilan aikana ei kuitenkaan estä selvitystilän lopettamista ja toiminnan jatkamista.

Päätös selvitystilän jatkamisesta voidaan tehdä vain silloin, kun yhtiökokous on tehnyt itse selvitystilapäätöksen. Jos selvitystilaan asettamisesta on päättänyt rekisteriviranomainen, toiminnan jatkamista koskevaa päätöstä ei voida tehdä.

Pykälän 2 momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 13 luvun 17 §:n 2 momenttia. Toiminnan jatkaminen edellyttää johdon valitsemista siten kuin laissa säädetään ja yhtiöjärjestyksessä määrätään. Pykälän 3 momentissa säädetään periaatteiltaan voimassa olevan lain 13 luvun 17 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla selvitystilän lopettamista koskevasta rekisteri-ilmoituksesta sekä siitä, että velkojille haettu julkinen haaste raukeaa selvitystilän lopettamisen jälkeen. Momenttiin ehdotetaan kuitenkin niitä muutoksia, jotka johtuvat julkisesta haasteesta annetusta laista. Sen 7 §:n 2 momentissa asetetaan velvollisuus ilmoittaa haasteen raukeamisesta samalla tavalla kuin sen antamisestakin. Lisäksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että velvollisuus rekisteri-ilmoituksen tekemiseen on muiden vastaavien tilanteiden tapaan yhtiön vastavalitulla johdolla. Edelleen ehdotetaan, että yhtiön johto on kelpoinen toimimaan yhtiön puolesta välittömästi päätöksen jälkeen eikä päätöksen täytäntöön-

panon edellytyksenä enää olisi sen rekisteröinti. Tilanne vastaa selvitystilaan asettamista, joka myöskin tulee voimaan asiaa koskevalla päätöksellä, eikä edellytä rekisteröintiä.

Rekisteristä poistaminen

20 §. *Rekisteristä poistamisen ajankohta.* Säännöksen mukaan rekisteristä poistaminen tulee voimaan asiaa koskevalla rekisteröinnillä. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

21 §. *Rekisteristä poistetun yhtiön edustaminen.* Pykälä vastaa voimassa olevan lain 13 luvun 18 §:ää. Lähtökohtana on, että rekisteristä poistetulla yhtiöllä on edustaja vain, jos osakkeenomistajat erikseen valitsevat sellaisen. Valintaan sovelletaan tarpeen mukaan yhtiökokousta koskevia säännöksiä. Jos kokousta ei muuten saada vireille, voidaan menetellä 5 luvun 17 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Edustajat rinnastuvat selvitysmiehiin, joskin edustajan kelpoisuus toimia yhtiön lukuun on 22 §:n mukaan voimakkaasti rajattu.

Tiedoksiantojen osalta 2 momentissa viitataan 24 luvun 5 §:n 2 momenttiin.

22 §. *Rekisteristä poistetun yhtiön oikeudellinen asema.* Pykälässä säädetään voimassa olevan lain 13 luvun 18 b §:ää vastaavalla tavalla rekisteristä poistetun yhtiön oikeusasemasta. Teknisesti asia järjestetään kuitenkin siten, että aineelliset säännökset ovat purkamista koskevan 17 §:n yhteydessä, johon käsillä olevassa momentissa ainoastaan viitataan. Selvyyden vuoksi momentissa todetaan se, että selvitysmiesten sijasta yhtiön edustajina toimivat 21 §:ssä tarkoitettut edustajat.

Pykälän 2 momentissa säädetään toimista, joihin yhtiön edustaja voi ryhtyä. Nämäkin säännökset vastaavat voimassa olevaa lakia. Momentissa tarkoitettuja välttämättömiä toimia yhtiön omaisuuden turvaamiseksi on tulkittava suppeasti, koska rekisteristä poistettu yhtiö on lähtökohtaisesti oikeustoimikelpoton. Rekisteristä poistetulla yhtiöllä voidaan kuitenkin katsoa säilyvän oikeushenkilöllisyys.

Pykälän 3 momentin säännös vastaa periaatteiltaan voimassa olevaa lakia. Säännöksessä ehdotetaan kuitenkin otettavaksi huo-

mioon osakkeen omistajien lisäksi muut tahot, joilla voi yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla olla oikeus yhtiön nettovarallisuuteen. Momentissa tarkoitettut varat olisi jaettava sen mukaan kuin osakkeenomistajat tai muut jako-osuuteen oikeutetut ovat oikeutettuja saamaan varoja lain ja yhtiöjärjestyksen mukaan. Varoja saaneet olisivat vastuussa yhtiön veloista saamallaan määrällä, jos myöhemmin käy ilmi, että yhtiöllä olikin velkoja.

Pykälän 4 momenttiin on otettu voimassa olevan lain 13 luvun 16 §:n 2 ja 3 momenttia vastaava säännös.

Yhtiön varojen vähentyminen, saneeraus ja konkurssi

23 §. *Yhtiön varojen vähentyminen.* Pykälässä säädetään menettelystä silloin, kun yhtiön varat ovat vähentyneet pykälässä tarkoitettulla tavalla. Säännökset korvaavat voimassa olevan lain 13 luvun 2 §:n pääoman vähyteen perustuvat pakkoselvitystiläsäännökset. Säännösten vastaisen menettelyn seuraamukset ratkaistaan tämän lain vahingonkorvausta koskevien periaatteiden mukaan. Vahingonkorvauksen tuomitsemisen edellytyksenä on vahingon aiheutumisen lisäksi syy-yhteyden osoittaminen johdon lainvastaisen menettelyn ja aiheutuneen vahingon välillä. Ehdotettavat säännökset eivät poikkea muusta osakeyhtiölain sääntelystä yhtiön johdon vahingonkorvausvastuun ankaruuden kannalta.

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiön hallituksen on, kun se havaitsee oman pääoman laskeneen alle puoleen osakepääomasta, laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi. Hallitus voi havaita tämän seikan joko tilinpäätöstä laatiessaan tai yhtiön toiminnan aikana esimerkiksi tavanomaisesta talousraportoinnista. Säännös vastaa tältä osin käytännössä voimassa olevan lain 13 luvun 2 §:n 1 momenttia. Laadittavaa tilinpäätöstä ei kuitenkaan tarvitsisi tilintarkastaa.

Jos oma pääoma on alle puolet osakepääomasta, hallituksen on kutsuttava yhtiökokous viipymättä päättämään toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman parantamiseksi. Säännös vastaa pääomadirektiivin 17 artiklaa. Mainittu yhtiökokous on pidettävä kol-

men kuukauden kuluessa edellä tarkoitettua taseen laatimisesta. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen nähtävänä pitämiseen sovelletaan 5 luvun 21 §:n säännöksiä. Määräaika pidennetään vastaamaan pisintä yhtiökokouksen kutsuaikaa.

Pykälän 2 momentissa säädetään menettelystä silloin, kun yhtiön oma pääoma on kokonaan menetetty, eli negatiivinen. Jos yhtiön osakepääoma on 8 000 euroa ja edellisen tilikauden voitto 2 000 euroa, johtaa esimerkiksi 11 000 euron tappio siihen, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen. Jos tappio edellisessä esimerkissä olisi 9 000 euroa, ei oma pääoma olisi negatiivinen. Hallituksen on momentissa tarkoitettussa tilanteessa viipymättä tehtävä asiaa koskeva rekisteri-ilmoitus. Ilmoituksen tarkoitus on julkistaa erityisesti yhtiön sidosryhmille yhtiön taloudellinen tilanne.

Pääomalaina voidaan osakepääoman menettämistä arvioitaessa laskennallisesti lisätä oman pääoman määrään. Pääomalainalla on siten tässä tilanteessa pitkälti samanlainen merkitys kuin voimassa olevan lain tarkoittamassa pakkoselvitystilaan asettamisessa.

Rekisterimerkintä voidaan poistaa, kun yhtiön oma pääoma on tilintarkastetun tilinpäätöksen mukaan yli puolet osakepääomasta. Myös tässä laskelmassa pääomalaina luetaan omaan pääomaan.

24 §. Saneeraus. Säännös vastaa vähäisin kirjoitusasua koskevin poikkeuksin voimassa olevan lain 13 luvun 18 a §:ää. Saneerausta koskevaa voimassa olevan lain 2 a §:ää vastaavaa säännöstä ei sisälly esitykseen, koska voimassa olevan lain 2 §:ää vastaavasta pakkoselvitystilasääntelystä luovutaan.

25 §. Konkurssi. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 13 luvun 19 §:ää. Pykälää kuitenkin tarkistetaan eräiltä osin. Pykälän 1 momentin 1 virkkeestä on poistettu sana ”vain”. Muutoksella ei ole haluttu muuttaa oikeustilaa. On selvää, että päätöksen konkurssiin asettamisesta tekee hallitus, eivätkä esimerkiksi erityisen edustamisoikeuden haltijat. Edustamisoikeutettujen tehtävänä on yksinomaan edustaa yhtiötä suhteessa kolmansiin, ei käyttää päätösvaltaa. Tämä pätee kuitenkin kaikkiin yhtiön päätöksiin, joten sen korostaminen konkurssia koskevassa säännöksessä ei ole perusteltua.

Konkurssissa lopputilitys voidaan hyväksyä, vaikka kaikkia konkurssipesän varoja ei vielä ole jaettu. Tämä on otettu huomioon 2 ja 3 momentissa. Ehdotukseen ei ole otettu voimassa olevan lain säännöstä pesänhoitajan velvollisuudesta ilmoittaa yhtiön purkautumisesta Oikeusrekisterikeskukselle, josta tieto puolestaan välitetään rekisteriviranomaiselle, koska asiasta säädetään kaupparekisterilain 19 §:ssä.

Konkurssin päätyttyä yhtiölle voi ilmaantua uusia varoja. Varat jaetaan yleensä konkurssin jälkiselvityksessä konkurssivelkojille. Pykälän 4 momentissa on säännös myös sen varalta, että näin ei meneteltäisi.

VI OSA. Seuraamukset ja oikeussuoja

21 luku. Päätöksen moite

Luvun säännökset päätöksen moittimisesta vastaavat paljolti voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n säännöksiä. Säännökset on kuitenkin pyritty kirjoittamaan selkeämpään muotoon. Lisäksi ehdotetaan eräitä materiaallisia muutoksia.

Mitättömän ja määräajassa moitittavan yhtiökokouksen päätöksen välistä rajanvetoa ehdotetaan osittain muutettavaksi. Voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan mitättömiä ovat muun muassa päätökset, jotka on tehty ilman lain tai yhtiöjärjestyksen edellyttämää osakkeenomistajan suostumusta. Tällä on tarkoitettu lähinnä voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 1 momentissa mainittuja tilanteita, joissa on nimenomaisesti edellytetty osakkeenomistajan suostumusta tietyille päätöksille. Muun muassa oikeuskäytännössä on katsottu, että voimassa olevan lain 9 luvun 16 §:n yleislausekkeen tai yhdenvertaisuusperiaatteen rikkominen ilman loukatun osakkeenomistajan suostumusta ei sellaisenaan aiheuta mitättömyyttä. Ehdotuksen mukaan yhtiökokouksen päätös olisi mitätön paitsi voimassa olevaa lakia vastaavissa mitättömyystilanteissa myös silloin, jos se on selvästi 1 luvun 7 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen, eikä loukatun osakkeenomistajan suostumusta ole saatu.

Edelleen ehdotuksen mukaan päätös, jonka

hallitus tekee yhtiökokoukselle kuuluvassa asiassa valtuutuksen nojalla, rinnastettaisiin osakkeenomistajan reagoitumahdollisuuksien suhteen nykyisestä poiketen eräissä tapauksissa yhtiökokouksen päätökseen. Voimassa oleva oikeustila muodostaa tässä suhteessa selkeän aukon osakkeenomistajan oikeussuojassa. Edellä yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että rinnastus koskisi niitä hallituksen valtuutuksen nojalla tekemiä päätöksiä, joita rasittaa sellainen vakava aineellinen virheellisyys, että se tämän luvun säännösten mukaan johtaisi yhtiökokouksen päätöksen mitättömyyteen. Näissä tapauksissa hallituksen päätöstä vastaan voidaan reagoida samalla tavalla kuin yhtiökokouksen mitätöntä päätöstä vastaan.

Lukuun ei ehdoteta voimassa olevan lain 16 luvun 3 §:ää vastaavia päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevia säännöksiä. Luvussa tarkoitettujen yhtiökokouksen ja hallituksen päätösten täytäntöönpanon kieltäminen on mahdollista oikeudenkäymiskäärin 7 luvun yleisen turvaamistoimia koskevan sääntelyn nojalla.

Luvun säännökset koskevat ainoastaan sellaista pätemättömyyden saattamista voimaan, joka toteutetaan luvussa säännellyllä kaikkia osakkeenomistajia sitovalla kanteella eli moitekanteella. Yleisistä säännöistä voi johtua, että muunkinlainen pätemättömyyteen vetoaminen on mahdollista. Luvussa ei myöskään säännellä päätöksen muusta kuin osakeyhtiölaista, esimerkiksi oikeustoimilaista, johtuvaa pätemättömyyttä.

1 §. *Yhtiökokouksen päätöksen moittiminen.* Pykälässä säädetään yleisesti tilanteista, joissa yhtiökokouksen päätöstä voidaan moittia. Moittimisella tarkoitetaan kanteella toteutettavaa päätöksen pätemättömyyden saattamista voimaan. Moitekanteen prosessuaalisista vaikutuksista säädetään tarkemmin luvun 4 §:ssä.

Moiteoikeus on pykälän *1 momentin* mukaan osakkeenomistajalla. Kysymys siitä, milloin osakkeenomistaja on hyväksynyt päätöksen sillä tavoin, että hänen katsotaan menettäneen moiteoikeutensa, olisi nykyiseen tapaan arvioitava yleisten sääntöjen mukaisesti. Voimassa olevasta laista poiketen ei ehdoteta säännöksiä hallituksen tai sen jäsenen taikka toimitusjohtajan oikeudesta

yhtiökokouksen päätöksen moittimiseen.

Momentin 1 kohdan mukaan yhtiökokouksen päätöstä voidaan moittia, jos asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä. Asiallisesti vastaavasta pätemättömyysperusteesta säädetään voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 1 momentissa. Ehdotuksessa kuitenkin tuotaisiin lisäksi nimenomaisesti esiin se voimassa olevan oikeuden vakiintunut tulkinta, että menettelyvirhe on moiteperuste vain, jos sillä on voinut olla asiallista merkitystä. Jos virheen osoitetaan tapahtuneen, moiteoikeudenkäynnissä yleensä yhtiöllä on velvollisuus osoittaa virheen merkityksettömyys. Tätä arvioitaessa on kohdan mukaan otettava huomioon paitsi virheen mahdollinen vaikutus yhtiökokouksen päätöksen lopputulokseen myös osakkeenomistajan oikeuteen muuten. Esimerkkinä viimeksi mainitusta on tilanne, jossa osakkeenomistaja kokouskutsua koskevan virheen vuoksi menettää mahdollisuutensa vaatia sulautumisessa osakkeidensa lunastamista ehdotuksen 16 luvun 13 §:ssä säädetyllä tavalla.

Momentin 2 kohdan mukaan yhtiökokouksen päätös on pätemätön, jos se on muuten osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastainen. Kohta vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 1 momentissa säädettyä.

Pykälän *2 momentin* säännös moitekanteen nostamisesta kolmen kuukauden määräajassa vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 1 momentin mukaista pääsääntöä. Jos kannetta ei nosteta lain edellyttämässä määräajassa, päätöstä pidetään pätevänä.

Voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 1 momentista poiketen ei ehdoteta säännöstä siitä, että osakkeenomistaja voi kuitenkin nostaa kanteen vielä vuoden kuluessa päätöksestä, jos viivästymiseen on ollut hyväksyttävä syy ja päätöksen päteväksi jääminen olisi hänelle ilmeisen kohtuutonta. Tällainen säännös aiheuttaa tarpeetonta epävarmuutta yhtiökokouksen päätösten pysyvyydestä, eikä sillä ole ollut käytännössä merkitystä osakkeenomistajan oikeussuojan kannalta. Ehdotuksessa on toisaalta osakkeenomistajan suojaa tehostettu sillä, että selvästi yhdenvertaisuusperiaatteen vastaiset päätökset ovat 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan mitättömiä.

2 §. Mitätön yhtiökokouksen päätös. Pykälä sisältää mitättömiä yhtiökokouksen päätöksiä koskevat erityissäännökset. Kysymyksessä ovat päätökset, joita rasittaa 1 §:n 1 momentin mukainen pätemättömyysperuste ja joiden virheellisyys lisäksi on sellaista erityisen vakavaa laatua, ettei pätemättömyysperusteseen voida edellyttää vedottavan määräajassa.

Pykälän 1 momentissa säädetään mitättömyysperusteista. Momentin 1 kohdan säännös kokouskutsun toimittamatta jättämisestä tai muusta kokouskutsua koskevasta olennaisesta virheestä vastaa voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 3 momentin 3 kohtaa. Tällaiset virheet saattavat vakavimmillaan johtaa myös niin sanottuun olemattomuustilanteeseen, jossa minkäänlaista yhtiökokouksen päätöstä ei voida katsoa syntyneen. Mitättömän ja olemattoman päätöksen välisellä erotelulla on merkitystä muun muassa siksi, että vakiintuneen käsityksen mukaan päätöksen mitättömyyden saattaa korjautua, jos henkilö, jolla on oikeus siihen vedota, ei reagoi kohtuullisen ajan kuluessa. Sanottu ei luonnollisesti voi koskea tilanteita, joissa yhtiökokousta ei voida katsoa lainkaan pidetyn.

Momentin viittauksesta 1 §:n 1 momentin 1 kohtaan seuraa, ettei menettelyvirhe johda mitättömyyteen tai muuhunkaan pätemättömyyteen, jos virhe ei ole voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön tai muuten osakkeenomistajan oikeuteen. Käsillä olevassa kohdassa tarkoitettujen virheiden osalta tämä tosin lienee poikkeuksellista.

Momentin 2 kohdan säännös päätöksestä, joka edellyttää osakkeenomistajan suostumuksen, vastaa paljolti voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 3 momentin 2 kohtaa. Kuten edellä todetaan, viimeksi mainitun säännöksen viittauksen osakeyhtiölain edellyttämään suostumukseen on tulkittu käsittävän lähinnä voimassa olevan lain 9 luvun 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tilanteita. Selvyyden vuoksi käsillä olevassa kohdassa viitataan nimenomaisesti 5 luvun 29 § 1 ja 2 momentin säännöksiin osakkeenomistajan suostumuksesta.

Momentin 3 kohdan mukaan mitätön on myös päätös, joka on selvästi 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen ja jolle ei ole saatu 5 luvun 29 §:n

3 momentissa tarkoitettua loukatun osakkeenomistajan suostumusta. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa. Ehdoitettavan säännöksen rationa on, että muullakin kuin yhtiön asioita aktiivisesti seuraavalla osakkeenomistajalla on oikeus luottaa siihen, ettei yhtiökokouksessa tehdä karkeasti hänen etujensa vastaisia, muita hänen kustannuksellaan hyödyttäviä päätöksiä. Tällaiset tilanteet, joissa osakkeenomistajille yhteisesti kuuluvia varoja selvästi illojaalilla tavalla siirretään yhdelle tai useammalle osakkeenomistajalle, on perusteltua rinnastaa 2 kohdan mukaisiin päätöksiin, joita voimassa olevan lain esitöissä (HE 27/1977 vp, s. 70) on kuvattu voimakkaiden vähemmistöintressien vastaisiksi. Käytännössä kyse on tällöin yleensä tahallisesta yhdenvertaisuudesta poikkeamisesta. Kohta kattaa säännönmukaisesti myös ne voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tilanteita, joissa päätökseen vaaditaan yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistajan suostumus eikä sellaista ole annettu.

Sanalla ”selvästi” ei kohdassa viitata esimerkiksi saadun hyödyn tai aiheutetun vahingon määrään vaan siihen, että oikeudenloukkaus on tullut havaita päätöstä tehtäessä. On syytä korostaa, ettei säännös sovellu tilanteisiin, joissa kysymys yhdenvertaisuuden loukkauksesta on oikeudellisesti tulkinnanvarainen tai se ei muuten ole ollut täysin selvästi arvioitavissa päätöstä tehtäessä. Tällöin päätöstä on moitittava 1 §:n 2 momentin mukaisessa kolmen kuukauden määräajassa.

Momentin 4 kohdan säännös päätöksestä, jota lain mukaan ei voida tehdä edes kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella, vastaa voimassa olevan lain 19 luvun 17 §:n 3 momentin 1 kohtaa. Kysymyksessä on tällöin esimerkiksi päätös, joka on vastoin velkojien suojaksi säädettyjä osakeyhtiölain säännöksiä. Käytännössä osakkeenomistajilla ei näissä tilanteissa yleensä ole intressiä moittia päätöstä. Kohdan keskeinen merkitys onkin sen osoittamisessa, ettei tällainen sivullisia loukkaava päätös 1 §:n 2 momentissa säädettyjen määräaikojen kuluttuakaan ole sillä tavoin pätevä, että esimerkiksi hallitus saisi sitä 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan noudattaa.

Pykälän 2 momentin säännös siitä, ettei mi-

tättömään päätökseen sovelleta säännöksiä, jotka koskevat moitekanteen nostamista määräajassa, vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 3 momentista ilmenevää säännöstä. Momenttiin sisältyy lisäksi sulautumisdirektiivin 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja jakautumisdirektiivin 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen säännös siitä, että sulautumis- tai jakautumispäätöstä koskevaa kannetta ei kuitenkaan voida nostaa enää, kun kuusi kuukautta on kulunut sulautumisen tai jakautumisen rekisteröimisestä. Tämä vastaa osittain voimassa olevan lain 14 luvun 18 §:n 1 momentin ja 14 a luvun 3 §:n 4 momentin säännöksiä, joiden mukaan määräaika kuitenkin lasketaan sulautumis- tai jakautumispäätöksestä. Eri asemassa ovat edellä 1 momentin 1 kohdan perusteluissa käsitellyt tilanteet, joissa minkäänlaista yhtiökokouspäätöstä ei voida katsoa edes tehdyksi.

3 §. Yhtiökokouksen päätöksen rinnastuvan hallituksen päätöksen mitättömyys. Pykälässä säädetään eräiden hallituksen yhtiökokoukselle kuuluvassa asiassa valtuutuksen nojalla tekemien päätösten rinnastamisesta yhtiökokouksen päätöksiin. Sellaisia keskeisiä päätöksiä, joita yhtiökokouksen hallitukselle antama valtuutus voi ehdotuksen mukaan koskea, ovat päätös uudelle omistajalle siirtyneen osakkeen lunastamisesta yhtiölle (3 luvun 7 §:n 5 momentti), osakeannista (9 luvun 2 §:n 2 momentti), optio- ja muiden erityisten oikeuksien antamisesta (10 luvun 2 §:n 2 momentti), osakepääoman korottamisesta rahastokorotuksena (11 luvun 2 §:n 2 momentti), vapaan oman pääoman jakamisesta (13 luvun 6 §:n 2 momentti), omien osakkeiden hankkimisesta (15 luvun 5 §:n 2 momentti) sekä lunastus- ja hankkimisehtoisten osakkeiden lunastamisesta ja hankkimisesta (15 luvun 10 §:n 3 momentti).

Jos hallituksen valtuutuksen nojalla tekemä päätös on sellainen kuin edellä 2 §:n 1 momentin 2—4 kohdassa säädetään, siihen sovelletaan yhtiökokouksen mitätöntä päätöstä koskevia säännöksiä. Kysymyksessä ovat siis päätökset, jotka ovat aineellisesti niin selvästi virheellisiä, että niihin sovelletaan mainittujen lainkohtien mainitsema mitättömyysperuste. Sen sijaan esimerkiksi hallituksen kokoukseen liittyvät muotovirheet tai edellä

mainittua vähäisemmät aineelliset virheellisyudet eivät oikeuta hallituksen päätöksen moittimiseen.

Koska kysymys on mitättömyydestä, siihen voidaan luvun 2 §:n 2 momentin mukaan lähtökohtaisesti vedota määräajoista riippumatta. Kuten edellä on todettu, mitättömyyskin voi kuitenkin korjaantua, jos siihen ei vedota kohtuullisen ajan kuluessa. Liiketoiminnan nopeatempoisuuden huomioon ottaen kohtuullinen aika ei välttämättä ole kovin pitkä. Arvioitaessa, onko kanne nostettu kohtuullisessa ajassa, on huomiota kiinnitettävä muun muassa siihen, milloin osakkeenomistaja on saanut tietää päätöksestä ja mitkä ovat olleet hänen mahdollisuutensa saada siitä tieto. Viimeksi mainitun suhteen on merkitystä muun muassa sillä, että hallituksen valtuutuksen nojalla tekemät osakeantipäätökset selostetaan vuosittain toimintakertomuksessa siten kuin 8 luvussa säädetään. Toisaalta asian arvioinnissa vaikuttaa myös se, minkä laatuinen ja kuinka vakava päätöksen lainvastaisuus on. Viime kädessä kysymys mitättömän päätöksen mahdollisesta pätevytyemisestä ajan kulumisen johdosta jää tuomioistuimen ratkaistavaksi kussakin yksittäistapauksessa.

4 §. Tuomion sisältö ja vaikutukset. Pykälän 1 momentin säännökset, joiden mukaan moitekanteen johdosta päätös voidaan julistaa pätemättömäksi tai sitä tietyin edellytyksin muuttaa, sekä 2 momentti, jonka mukaan tuomion vaikutukset ulottuvat kantajan ohella kaikkiin osakkeenomistajiin, vastaavat voimassa olevan lain 9 luvun 17 §:n 1 ja 4 momentissa olevia säännöksiä.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisäksi nimenomaista säännöstä siitä, että kantajalla, jonka vaatimus päätöksen pätemättömäksi julistamisesta tai muuttamisesta hyväksytään, on oikeus saada tuomioistuimelta yhtiölle osoitettu kielto panna pätemätöntä päätöstä täytäntöön. Näin on oikeuskäytännössä katsottu voitavan menetellä myös voimassa olevan lain mukaan (KKO 1985 II 124). Päätöstä muutettaessa kielto tarkoittaa luonnollisesti, ettei päätöstä saa panna täytäntöön muuttamattomassa eli pätemättömässä muodossaan. Kielto pannaan täytäntöön ulosottolain 6 a luvun 16—17 §:n mukaisesti. Ennen tuomiota — tarvittaessa jo ennen moitekanteen vireille tuloa — päätöksen täytäntöön-

pano voidaan kieltää oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n niin sanottua yleistä turvaamistointia koskevan säännöksen nojalla.

22 luku. Vahingonkorvaus

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiöoikeudellisesta vahingonkorvausvastuusta. Säännösten ei ole tarkoitettu sulkevan pois muuta vahingonkorvausvastuuta, kuten esimerkiksi sopimusperusteista vastuuta, arvopaperimarkkinalain 9 luvun 2 §:n mukaista vastuuta tai vahingonkorvauslakiin perustuva vastuuta. Viimeksi mainittu voi tosin tulla yhtiösuhteissa vain harvoin kyseeseen, koska niin sanotun puhtaan taloudellisen vahingon korvaaminen on vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:n mukaan poikkeuksellista.

Ehdotettu luku rakentuu voimassa olevan lain 15 luvun periaatteille, eikä ehdotuksilla yleisesti ottaen tavoitella korvausvastuun tiukentamista tai rajoittamista nykyisestä. Ehdotuksessa pyritään lähinnä korjaamaan eräitä yksittäisiä epäkohtia ja lisäämään oikeusvarmuutta ottamalla lakiin vakiintuneita oikeuskäsityksiä.

Luvussa säädettäisiin nimenomaisesti yhtiön johtoa eli hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä sekä toimitusjohtajaa koskevasta osakeyhtiölain säännöksen tai yhtiöjärjestyksen määräyksen rikkomiseen liittyvästä tuottamusolettamasta. Samoin säädettäisiin johtoa ja osakkeenomistajaa koskevasta niin sanottuihin lähipiiritransaktioihin liittyvästä tuottamusolettamasta.

Osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuuden edellytyksenä ei olisi tahallisuus tai törkeä tuottamus, vaan riittävää on, että osakkeenomistaja on myötävaikuttamalla osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen säännösten rikkomiseen tuottamuksesta aiheuttanut vahingon. Muutoksella ei kuitenkaan olisi olennaista vaikutusta pienosakkaan vastuuseen. Yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus säänneltäisiin nimenomaisesti laissa.

Asioista, jotka koskevat yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen, päättäisi lähtökohtaisesti hallitus. Yhtiökokous voisi kuitenkin myös päättää asiasta.

Voimassa olevaa lakia paljolti vastaavan määrävähemmistön kanneoikeuden lisäksi

yksittäisellä osakkeenomistajalla olisi oikeus ajaa omissa nimissään vahingonkorvauskanetta yhtiön hyväksi, jos on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos vahingonkorvauksen toteuttamatta jättäminen olisi oman sa tuottamaan 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua epäoikeutettua etua. Vahingonkorvauskanne olisi kaikissa tapauksissa nostettava erityisesti viiden vuoden määräajassa.

Lisäksi laissa todettaisiin nimenomaisesti vahingonkorvaussäännösten pakottavuus. Johdon korvausvastuuta yhtiölle voitaisiin kuitenkin yhtiöjärjestyksessä tietyin edellytyksin osakkeenomistajien yksimielisellä päätöksellä rajoittaa.

1 §. *Johdon vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 15 luvun 1 §:ää.

Johdolla pykälässä tarkoitetaan, kuten 6 luvussakin, hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä sekä toimitusjohtajaa. Kysymys siitä, ketä on pidettävä pykälässä tarkoitettuna johtoon kuuluvana henkilönä, ratkaistaan viime kädessä sen perusteella, kuka tosiasiallisesti on valittu hoitamaan kyseistä tehtävää, eikä asiaa koskevien muodollisten seikkojen perusteella. Esimerkiksi kaupparekisterimerkinnällä on tässä suhteessa ainoastaan todisteluvaikeus. Koska perustajakäsitteestä ehdotetaan luovuttavaksi, pykälässä ei enää säädetä perustajan vahingonkorvausvastuusta. Selvitysmiehen korvausvastuusta on ehdotuksen 20 luvun 9 §:n 1 momentin viittaussäännöksen perusteella voimassa, mitä hallituksen jäsenen vastuusta säädetään.

Pykälän *1 momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 15 luvun 1 §:n 1 virkettä. Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on toimessaan ehdotuksen 1 luvun 8 §:n vastaisesti tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhtiölle. Yhtiön ja johdon suhde voidaan rinnastaa paljolti päämiehen ja asiamiehen suhteeseen. Ehdotuksen 1 luvun 8 §:n mukaan johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua eli johtoon kuuluvalla henkilöllä on niin sanottu yleinen huolellisuusvelvollisuus yhtiötä kohtaan. Jos johtoon kuuluva henkilö rikkoo tätä velvollisuuttaan, hän on käsillä olevan pykälän mukaan velvollinen korvaamaan yhtiölle

aiheuttamansa vahingon. Korvausvastuun perustavasta tuottamuksellisesta menettelystä ei kuitenkaan ole kysymys esimerkiksi tilanteissa, joissa yhtiön johdon tekemät olosuhteisiin nähden asianmukaiseen harkintaan ja selvitykseen perustuvat liiketoimintapäätökset jälkikäteen osoittautuvat yhtiön kannalta liiketaloudellisesti epäonnistuneiksi. Tapa, jolla johdon tuottamusta vakiintuneesti arvioidaan, johtaa käytännössä paljolti vastaaviin lopputuloksiin kuin esimerkiksi angloamerikkalaisessa oikeudessa noudatettava niin sanottu *business judgement* -sääntö.

Pykälän 2 momentin mukaan johtoon kuuluva henkilö on velvollinen korvaamaan 1 momentissa tarkoitetun lisäksi myös vahingon, jonka hän on toimessaan muuten osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyksestä rikkomalla tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle. Johdon korvausvastuu muuta tahoa kuin yhtiötä kohtaan edellyttää siis, asiallisesti samoin kuin voimassa olevan lain 15 luvun 1 §:n 2 virkkeen mukaan, että vahinko on aiheutettu rikkomalla muita osakeyhtiölain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä kuin pelkästään ehdotuksen 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettua yleistä huolellisuusvelvoitetta. Kun vastuu seuraa ainoastaan osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkomisesta, esimerkiksi se, että yhtiön johto on myötävaikuttanut yhtiön ja muun henkilön välisen sopimuksen rikkomiseen, ei merkitse, että johto olisi osakeyhtiölaista johtuvan vahingonkorvausvastuun muodossa henkilökohtaisessa vastuussa sopimuksen täyttämistä suhteessa yhtiön sopimuskumppaniin. Toisaalta osakeyhtiölain rikkomisesta on kysymys myös silloin, kun toimitaan sellaisen muun säädöksen vastaisesti, jota osakeyhtiölain mukaan on noudatettava, esimerkiksi kun tilinpäätöstä ei ole ehdotuksen 8 luvun 3 §:n edellyttämin tavoin laadittu kirjanpitolain säännösten mukaisesti.

Selvyiden vuoksi ehdotus on kirjoitettu siten, että momentissa mainitaan myös yhtiölle aiheutetusta vahingosta, vaikka näissä tilanteissa onkin säännönmukaisesti samalla kysymys 1 momentissa tarkoitetun yleisen huolellisuusvelvollisuuden rikkomisesta. Lisäksi nimenomaisesti säädettäisiin, että vastuu edellyttää myös nyt kysymyksessä olevassa

momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tahallisuutta tai tuottamusta.

Pykälän 3 momentissa säädetään tuottamusolettamasta. Tavallisesti sillä, joka väittää olevansa oikeutettu vahingonkorvaukseen, on velvollisuus osoittaa korvausvastuun yleiset edellytykset, kuten tuottamus. Tilanetta on kuitenkin perusteltua arvioida toisin, jos vahinko on aiheutettu rikkomalla osakeyhtiölain säännöstä tai yhtiöjärjestyksen määräystä. Tällöin lähtökohdaksi voidaan ottaa — hieman vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi sopimusrikkomustilanteessa — tuottamusolettama eli se, että johtoon kuuluvan henkilön, joka on osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyksestä rikkomalla aiheuttanut vahinkoa, on korvausvastuun välttääkseen osoitettava menettelleensä huolellisesti. Tuottamusolettamasta ei ole säännöstä voimassa olevassa laissa, mutta ehdotus vastaa asiasta muun muassa oikeuskirjallisuudessa esitettyä. Ehdotettu säännös ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa on rikottu pelkästään 1 luvussa säädettyjä periaatteita. Tuottamusolettaman soveltaminen viimeksi mainitulla perusteella johtaisi periaatteiden yleisluontoisuuden huomioon ottaen yhtiön johdon vastuuta ajatellen liian ankaraan tulokseen. Eri asia on, että osakeyhtiölain muiden lukujen säännösten tai yhtiöjärjestyksen määräysten rikkominen on usein samalla 1 luvun periaatteiden vastaista, mikä ei estä tuottamusolettamaa soveltamasta tilanteeseen.

Toisaalta myös silloin, kun yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle on aiheutettu korvattavaa vahinkoa yhtiön lähimpiin kuuluvan eduksi tehdyllä oikeustoimella tai muulla siihen rinnastettavalla järjestelyllä, voidaan lähtökohtaisesti olettaa, että kysymyksessä on vähintäänkin tuottamuksellinen menettely. Tällaiset tilanteet eroavat olennaisesti yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista päätöksentekotilanteista, joissa vahvana lähtökohtana on, ettei vahinko ole aiheutunut tuottamuksesta, vaikka päätös jälkikäteen arvioituna osoittautuukin yhtiön kannalta liiketaloudellisessa mielessä epäedulliseksi. Säännöksen soveltaminen ei edellytä näyttöä siitä, että tarkoitus oli tuottaa lähimpiin kuuluvalla etua, vaan riittävää on, että toimi objektiivisesti arvioiden on tapahtunut lähimpiin kuuluvan eduksi. Lähipiiri

määritellään ehdotuksen 8 luvun 6 §:n 2 momentissa.

Momentissa tarkoitetaan ainoastaan niin sanottua tavallista tuottamusta. Jos vahingonkärsijä väittää osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla syntyneitä vahinkoa aiheutetuksi tahallisesti tai törkeästi tuottamuksesta, hän on lähtökohtaisesti velvollinen näyttämään väitteensä toteen. Tällä voi olla merkitystä esimerkiksi, jos johdon vastuuta yhtiötä kohtaan on rajoitettu 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Momentti ei myöskään vaikuta johdon rikosoikeudellisen vastuun arviointiin.

2 §. Osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 15 luvun 3 §:ää muuten, mutta korvausvastuun syntyminen ei ehdotuksen mukaan edellytä, että vahingon aiheuttaminen myötävaikuttamalla osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen on tapahtunut tahallisesti tai törkeästi tuottamuksesta, vaan pelkkä tuottamus on riittävä. Muutoksen perusteita on selostettu edellä yleisperusteluissa.

Vaikka osakkeenomistajan korvausvastuu ehdotuksen mukaan syntyykin jo pelkällä tuottamuksella, ei vastuu juuri koskaan voi koskea esimerkiksi pörssiyhtiön yhtiökokoukseen osallistuvaa pienosakkeenomistajaa, koska tältä ei voida edellyttää erityistä aktiivisuutta tai tietämystä yhtiön asioista. Ehdotus ei merkitse tämän kaltaisten osakkeenomistajien vastuun ankaroitumista nykyisestä.

Se, millaista perehtyneisyyttä osakkeenomistajalta voidaan kulloinkin edellyttää, tulee muutenkin ottaa tuottamusarvioinnissa aina huomioon. Esimerkiksi konsernin emoyhtiön tai muun vaikutusvaltaansa aktiivisesti käyttävän osakkeenomistajan kohdalla tuottamusta ja siten muun muassa velvollisuutta tuntea lain ja yhtiöjärjestyksen sisältö sekä yhtiön asiat on usein perusteltua arvioida paljolti vastaavaan tapaan kuin hallituksen jäsenen tai muun johtohenkilön kohdalla.

Kuten pykälän sanamuodosta ilmenee, osakkeenomistajan vastuu voi edelleen perustua myös siihen, että osakkeenomistaja muulla tavoin kuin toiminnallaan yhtiökokouksessa myötävaikuttaa osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen (ks. HE

27/1977 vp. s. 111). Tyypillisenä esimerkkinä voidaan mainita emoyhtiö tai vastaava määräysvallan käyttäjä, joka saa hallituksen toimimaan lainvastaisesti, kuten vastoin 1 luvun 7 §:stä ilmenevää yhdenvertaisuusperiaatetta.

Pykälän 2 momentissa on säännös tuottamusolettamasta silloin, kun osakkeenomistaja on aiheuttanut vahingon toimella, joka on tehty yhtiön lähipiiriin kuuluvan hyväksi. Tältä osin voidaan viitata 1 §:n 3 momentin perusteluihin edellä. Sen sijaan pelkästään se, että menettely on ollut osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaista, ei synnyttäisi oletettavaa osakkeenomistajan tuottamuksesta, toisin kuin luvun 1 §:n 3 momentin mukaan johdon vastuuta arvioitaessa. Tämä johtuu siitä edellä esitetystä seikasta, että erilaisten osakkeenomistajien tuottamusta voi olla perusteltua arvioida hyvin eri tavoin: toisiinsa voidaan jälleen verrata esimerkiksi pörssiyhtiön piensijoittajaosakkeenomistajaa ja toisaalta yksityisessä yhtiössä aktiivista määräysvaltaa käyttävää enemmistöosakkeenomistajaa kuten emoyhtiötä. Esimerkiksi kysymys siitä, voidaanko osakeyhtiölain vastaiseen yhtiökokouspäätökseen osallistumisen olettaa tapahtuneen tuottamuksesta, on näin ollen ratkaistava tapauskohtaisesti yleisten periaatteiden nojalla ja ottaen huomioon muun muassa se, millainen osakkeenomistaja on kysymyksessä.

3 §. Yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus. Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaista säännöstä yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvastuusta. Voimassa olevan lain 15 luvun 3 §:n esitöiden (HE 27/1977 vp. s. 111) mukaan säännöstä voitaisiin soveltaa myös sellaiseen yhtiökokouksen puheenjohtajaan, joka ei ole osakkeenomistaja. Tälle ei ole saatavissa tukea lain sanamuodosta. Oikeuskirjallisuudessa yhtiökokouksen puheenjohtajan vastuun perusteista on esitetty eri mielipiteitä ja niitä on pidetty epäselvinä. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että myös yhtiökokouksen puheenjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään osakeyhtiölain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä rikkomalla tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajal-

le tai muulle henkilölle. Tuottamusta on luonnollisesti arvioitava eri tavoin erilaisten puheenjohtajien kohdalla. Puheenjohtajan asema voi olla eri tilanteissa huomattavan erilainen, kun toisiinsa verrataan esimerkiksi tehtävän yhtiökokouksessa vastaanottavaa pienosakkeenomistajaa ja tehtävää toimeksiannosta suorittavaa asianajajaa. Säännös ei myöskään sulje pois sitä, etteikö yhtiökokouksen puheenjohtaja voi olla vahingonkorvausvastuussa muullakin perusteella, esimerkiksi hänen ja yhtiön välille syntyneen toimeksiantosopimuksen perusteella.

4 §. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälään ehdotetaan viittaussäännöstä siitä, että tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta säädetään tilintarkastuslain 44 §:ssä.

5 §. Sovittelu ja korvausvastuun jakaantuminen. Pykälään ehdotetaan voimassa olevan lain 15 luvun 4 §:ää vastaavaa viittaussäännöstä siitä, että vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa on säädetty.

6 §. Päätöksenteko yhtiössä. Ehdotuksessa lähdetään siitä, että hallitus päättää yhtiössä lähtökohtaisesti myös käsillä olevaan lukuun tai tilintarkastuslain 44 §:ään perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta, samoin kuin kaikista muistakin kysymyksistä, jotka koskevat yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen. Tämä poikkeaa voimassa olevan lain 15 luvun 5 §:n 1 momentin 1 virkkeestä, jonka mukaan vahingonkorvauskanteen nostamisesta päätetään pääsääntöisesti yhtiökokouksessa.

Jo voimassa olevan lain 15 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan hallitus päättää rangaitavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta. Muidenkaan korvauskanteiden osalta ei liene osoitettavissa riittäviä perusteita sille, että olisivat eri asemassa kuin esimerkiksi liiketoimintapäätökset, joilla usein voi olla yhtiön kannalta paljon merkittävämpiä ja kauaskantoisempia vaikutuksia (vrt. HE 27/1977 vp. s. 112). Kun tämä merkitsee selvää muutosta nykyiseen oikeustilaan, käsillä olevan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selvyuden vuoksi nimenomaista säännöstä asiasta. Ilman tätäkin hallitus päättäisi asiasta

ehdotuksen 6 luvun 2 §:n mukaisen yleistöimivaltansa nojalla.

Kysymys on kuitenkin asioista, joissa hallituksen ja osakkeenomistajien edut voivat olla vastakkaiset. Tämän vuoksi myös yhtiökokouksella on momentin 2 virkkeen mukaan oikeus päättää käsillä olevaan lukuun tai tilintarkastuslain 44 §:ään perustuvaa vahingonkorvausta koskevan kanteen nostamisesta. Ehdotuksen 5 luvun 2 §:n 2 momentti ei siten rajoita tällaisen asian käsittelemistä yhtiökokouksessa. Asiasta päätetään yhtiökokouksessa normaaliin tapaan, eli se on muun muassa mainittava kokouskutsussa. Ehdotuksen 5 luvun 5 §:ssä säädetään osakkeenomistajan oikeudesta saada asia käsiteltyksi yhtiökokouksessa. Myös hallitus voi saattaa asian yhtiökokouksen päätettäväksi, mikä voi usein olla hallituksen omankin edun mukaista. Edelleen yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että päätös on aina hallituksen sijasta tehtävä yhtiökokouksessa.

On huomattava, että hallituksen jäsen on 6 luvun 4 §:n mukaan esteellinen päättämään omasta vahingonkorvausvelvollisuudestaan yhtiötä kohtaan. Hallituksen jäsen voi olla esteellinen päättämään myös muun johtoon kuuluvan henkilön vahingonkorvausvelvollisuudesta, jos samalla on kysymys esimerkiksi siitä, onko hallituksen jäsen laiminlyönyt velvollisuutensa valvoa kyseisen henkilön toimintaa. Lisäksi esteettömätkin hallituksen jäsenet altistavat myös itsensä vahingonkorvausvastuulle, jos heidän vahingonkorvausasiassa tekemänsä päätös on korvausvelvollista suosiva eikä siten yhtiön edun mukainen. Sitäpaitsi hallituksen päätös vahingonkorvausasiassa — esimerkiksi päätös olla nostamatta korvauskannetta — ei itsessään ole sillä tavoin lopullinen, etteikö hallitus myöhemmin — käytännössä esimerkiksi sen jälkeen, kun hallituksen jäsenet on yhtiökokouksen päätöksellä vaihdettu — voisi uudelleen käsitellä asiaa ja tulla siinä toiseen lopputulokseen. Jos taas yhtiön edustajat ovat yhtiön puolesta sopineet vahingonkorvausasian korvausvelvollisen kanssa, sopimuksen sitovuutta on arvioitava ehdotuksen 6 luvun 28 §:n mukaisesti. Sopimukset, joilla on yksissä tuumin korvausvelvollisen kanssa pyritty tämän vastuusta vapauttamiseen ilman hyväksyttävää perustetta, ovat säännönmukai-

sesti yhtiötä sitomattomia. Lisäksi varsinkin vähemmistöosakkeenomistajia suojaa luvun 7 §:n mukainen oikeus ajaa kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle.

Käytännössä suuri osa yhtiöiden osakeyhtiölain mukaisista vahingonkorvausvaateista toteutetaan yhtiön ollessa konkurssissa, jolloin konkurssihallinto päättää kanteiden ajamisesta. Näihin tilanteisiin ehdotetulla muutoksella ei ole vaikutusta.

Pykälän 2 momentti puolestaan vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 15 luvun 5 §:n 2 ja 3 momenttia. Yleensä yhtiökokous voi, vastaavasti kuin edellä todetaan hallituksen osalta, ottaa esimerkiksi vahingonkorvausta koskevan asian uudelleen päätettäväkseen ja tehdä siinä aikaisemmasta poikkeavan päätöksen. Yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä on kuitenkin vakiintuneesti ymmärretty ratkaisuksi, jolla korvausvelvollinen lopullisesti vapautetaan vastuusta. Vaikka varsinaisessa yhtiökokouksessa ei ehdotuksen mukaan enää ole lain nojalla pakko päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle, vastuuvapauspäätösten tekeminen on tulevaisuudessakin mahdollista ja monien yhtiöiden yhtiöjärjestyksessä saatetaan sitä edellyttää. Käsillä olevan momentin mukaan vastuuvapauspäätös ei jatkossakaan estä yhtiötä nostamista kannetta, jos yhtiökokoukselle ei ole annettu päätöksenteon kannalta asianmukaisia tietoja vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Voimassa olevan lain 15 luvun 5 §:n 2 momentissa käytetty ilmaisu ”täydellisiä tietoja” on korvattu kyseisen säännöksen tarkoitusta paremmin vastaavalla ilmaisulla ”riittäviä tietoja”.

Vastuuvapauspäätös ei myöskään sitoisi konkurssipesää tai yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettua selvittäjää, jos konkurssiin asettaminen tai saneerausmenetely tapahtuu hakemuksesta, joka tehdään kahden vuoden kuluessa päätöksestä. Säännös vastaa pitkälti voimassa olevaa lakia. Kanneoikeutta toisaalta rajoittaa tässäkin tapauksessa se, että kanne on aina nostettava luvun 8 §:n mukaisessa määräajassa.

7 §. Osakkeenomistajan oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi. Pykälä sisältää sään-

nökset osakkeenomistajien kanneoikeudesta silloin, kun yhtiölle on aiheutettu vahinkoa. Yhtiön vahinko aiheuttaa osakkeenomistajalle usein niin sanotun välillisen vahingon. Tällä tarkoitetaan sitä, että yhtiön vahinko heijastuu osakkeenomistajaan hänen osakkeensa arvon alentumisena. Käytännössä valtaosa osakkeenomistajille aiheutuvista osakeyhtiölain vahingonkorvaussäännösten tarkoitamista vahingoista lienee juuri tällaisia välillisiä vahinkoja.

Lähtökohtana on, että korvaus yhtiölle aiheutetusta vahingosta tulee yhtiölle, jolloin myös osakkeenomistajan välillinen vahinko tulee hyvitettyksi. Yhtiön elimet eivät kuitenkaan aina ole halukkaita toteuttamaan korvausvaatimusta, vaikka se olisikin selvästi yhtiön edun mukaista. Esimerkinä voidaan mainita tilanne, jossa yhtiölle vahinkoa aiheuttanut toimi on hyödyttänyt yhtiön enemmistöosakkeenomistajia tai jossa korvausvaatimus kohdistuisi enemmistöosakkeenomistajassa merkittävää vaikutusvaltaa käyttävään henkilöön.

Voimassa olevan lain 15 luvun 6 §:n mukaan yhtiökokouksen päätettyä vahingonkorvauskanteen nostamatta jättämisestä tai jätettyä päätöksen tietyssä ajassa tekemättä osakkeenomistajilla, joilla on tietty määrävähemmistö — pääsääntöisesti yksi kymmenesosa — yhtiön osakkeista, on oikeus ajaa kannetta yhtiön lukuun. Vastaavaa oikeutta ei nykyisin milloinkaan ole sellaisella yksittäisellä osakkeenomistajalla, jonka kohdalla sellaiset määrävähemmistövaatimukset eivät täyty. Sen sijaan yksittäisellä osakkeenomistajalla on oikeuskäytännössä omaksutun kannan mukaan voimassa olevan lain 15 luvun 1 §:n nojalla oikeus vaatia korvausta välillisestä vahingostaan suoraan itselleen, jos hänellä on siihen ”erityinen oikeussuojan tarve” (KKO 2000:89).

Nykyistä oikeustilaa voidaan pitää kaiken kaikkiaan epäjohdonmukaisena. Edellä mainittua vaatimusta erityisen oikeussuojan tarpeesta voidaan myös pitää epämääräisenä. Erityisen ongelmallista kuitenkin on, että kun samasta vahingosta voidaan vaatia korvausta paitsi yhtiölle myös tietyin edellytyksin suoraan osakkaalle, liittyy tähän vaikeasti ratkaistavia korvauksen mahdollista kahdenkertaisuutta koskevia ongelmia. Edelleen aina-

kin jos korvaus tuomitaan suoraan osakkeenomistajalle kaavamaisesti hänen osakeomistuksensa mukaisena osuutena yhtiön vahingosta, voivat myös yhtiön velkojien oikeudet vaarantua.

Viimeksi mainittujen ongelmien takia ehdotetaan, ettei osakkeenomistajalla enää olisi oikeutta saada välillisestä vahingosta korvausta suoraan itselleen. Toisaalta osakkeenomistajan oikeutta ajaa vahingonkorvauskannetta yhtiön hyväksi ehdotetaan laajennettavaksi. Vaikka lähtökohtana on, että yhtiön mahdollisten vahingonkorvaussaatavien toteuttamisesta päätetään hallituksessa tai yhtiökokouksessa enemmistöperiaatetta noudattaen, tästä on luontevaa poiketa silloin, kun vahingonkorvauksen toteuttamatta jättäminen loukkaisi yhtiön elinten vallankäyttöä yleensäkin rajoittavaa 1 luvun 7 §:n mukaista yhdenvertaisuusperiaatetta. Ehdotuksen mukaan yksittäisellä osakkeenomistajalla voi tällöin osakeomistuksensa suuruudesta riippumattakin olla oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle.

Kun korvaus tulee yhtiön kaikkien osakkeenomistajien ja velkojien hyväksi ja kun kannetta ajava osakkeenomistaja hävitessään on itse vastuussa oikeudenkäyntikuluista, ei ehdotus yllytä osakkeenomistajia tarpeettomien yhtiötä vahingoittavien kanteiden ajamiseen. Pikemminkin on niin, että pelkästään yhtiön hyväksi ajettavan kanteen tosiasiallinen käyttöala voi olla osakkeenomistajien oikeussuojan kannalta varsin vähäinen. Tyyppillisessä tilanteessa, jossa enemmistöosakkeenomistajien määräysvallan käytöstä johtuu, ettei yhtiölle tuomittavasta vahingonkorvauksesta käytännössä ole vähemmistöosakkeenomistajalle hyötyä, vähemmistöosakkeenomistajalla on kuitenkin säännönmukaisesti oikeus saada osakkeensa lunastetuiksi ehdotuksen 23 luvun säännösten nojalla, jolloin osakkeenomistajan välillinen vahinko voidaan ottaa huomioon lunastushinnassa.

Pykälän 1 momentissa säädetään osakkeenomistajien kanneoikeuden yleisistä edellytyksistä. Nämä vastaavat asiallisesti paljolti voimassa olevan lain 15 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä, mutta ehdotus on huomattavasti voimassa olevaa lakia yksinkertaisempi. Osaltaan tämä liittyy niihin

edellä 6 §:n perusteluissa käsiteltyihin yhtiön päätöksentekoa koskeviin uudistusehdotuksiin.

Osakkeenomistajien kanneoikeuden edellytyksenä on momentin mukaan ensinnäkin todennäköisyys siitä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvaussaatavan toteuttamisesta. Tämän edellytyksen ei tavallisesti voida katsoa täytyneen ainakaan ennen kuin yhtiö on saanut tiedon mahdollisesta oikeudestaan vahingonkorvaukseen. Jos asiaa on osakkeenomistajan pyynnöstä tai muuten käsitelty yhtiökokouksessa ja yhtiökokous on esimerkiksi myöntänyt vastuuvapauden tai muuten päättänyt, ettei vahingonkorvausta vaadita, on selvää, että edellytys täyttyy. Samoin edellytys yleensä täyttyy, jos hallituksessa on päätetty olla ryhtymättä toimenpiteisiin vahingonkorvauksen vaatimiseksi. Tilanteissa, joissa yhtiössä ei ainakaan toistaiseksi ole tehty asiassa päätöstä, on puolestaan arvioitava kunkin yksittäistapauksen olosuhteiden perusteella, onko todennäköistä, että yhtiö tulee vaatimaan vahingonkorvausta. Poikkeuksellisesti käsillä oleva edellytys voi täytyä, vaikka yhtiössä olisi päätetty korvauksen vaatimisestakin, jos päätös todennäköisesti on ainoastaan näennäinen ja sen täytäntöönpano todennäköisesti vesitetään, tai jos on todennäköistä, että yhtiö ja vastaaja pyrkivät yhteistoiminnalla oikeudenkäynnissä välttämään korvausvastuun toteutumisen. Vertailukohtana voidaan mainita, että ratkaisussa KKO 1995:213 osakkeenomistajalle myönnettiin tämän kaltaisessa tilanteessa oikeus väliintuloon yhtiötä koskevassa oikeudenkäynnissä.

Edellytystä arvioidaan kanteen vireillepanohetken tilanteen valossa. Jos tuolloin pidetään epätodennäköisenä, että yhtiö ryhtyy toimenpiteisiin vahingonkorvauksen vaatimiseksi, osakkeenomistajan kanneoikeutta ei poista se, että yhtiökin nostaa myöhemmin kanteen.

Osakkeenomistajan voi joskus olla vaikea saada yhtiöstä tietoa yhtiön suhtautumisesta vahingonkorvausasiaan, vaikka hän tiedustelisikin yhtiön hallituksen kantaa asiassa. Jos osakkeenomistaja tällöin panee vireille kanteen, joka kuitenkin jätetään tutkimatta, voi oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden olla perusteita soveltaa esimerkiksi oi-

keudenkäymiskaaren 21 luvun 4 §:n 2 momentin säännöstä kulujen jäämisestä asianosaisten vahingoksi.

Mainitun todennäköisyседелlytyksen ohella momentissa säädetään vaihtoehtoisista lisäedellytyksistä kanteen ajamiselle. Momentin 1 kohdan mukaan edellytyksenä on, että kantajilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista. Ehdotukseen ei sisälly nykyisen kaltaisia monimutkaisia säännöksiä korvausasiaa käsittelevässä yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista laskettavasta erityisestä määrävähemmistöstä.

Ratkaiseva ajankohta riittävän määrävähemmistön laskemisessakin on kanteen vireillepanohetki. Jos esimerkiksi osakkeenomistaja luopuu kanteesta sen nostamisen jälkeen, muut kanteen nostaneet osakkeenomistajat voivat jatkaa vähemmistökanteen ajamista, kuten nykyäänkin. Myöskään esimerkiksi se, että osa kantajan osakkeista myydään asian ollessa vireillä, ei poista kanneoikeutta.

Momentin 2 kohdan mukaan osakkeenomistajalla on kanneoikeus — paitsi 1 kohdassa tarkoitetun määrävähemmistövaatimuksen täytyessä — myös silloin, kun osoitetaan, että vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamatta jättäminen on vastoin 1 luvun 7 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuusperiaatetta. Tällöin kanneoikeus ei siis riipu edellä tarkoitetulla tavalla osakeomistuksen suuruudesta. Kantajalla on kuitenkin velvollisuus näyttää, että yhtiön menettely korvausasiassa, kuten päätös olla nostamatta kannetta tai pelkkä passiivisuuskin, on 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun määräenemmistövaatimuksen täytyessä taas tätä ei tarvitse erikseen osoittaa.

Yhtiön elimillä on lähtökohtaisesti oikeus normaalin harkintavaltansa puitteissa päättää, onko vahingonkorvauksen vaatiminen yhtiön edun mukaista. Hallitus tai yhtiökokous voi esimerkiksi harkita, ettei kannetta kannata ajaa siihen liittyvän oikeudellisen epävarmuuden ja kuluriskin vuoksi. Hallitus tai yhtiökokous voi myös harkita, ettei selvästi oikeutettukaan kannetta kannata ajaa, kun huomioon otetaan kuluriski ja mahdollinen heikko todennäköisyys siitä, että vahingonkorvaus saadaan perityksi vastuuvolliselle-

ta. Samoin huomioon voidaan ottaa erinäiset yhtiön etuun vaikuttavat seikat, kuten vahingonkorvausasiaan liittyvä kielteinen julkiisuus. Yhtiön elinten tulee kuitenkin käyttää valtaansa 1 luvun 7 §:n osoittamissa rajoissa. Jos vahingonkorvauksen vaatimatta jättämisessä ei ole kysymys yhtiön etujen tavoittelemisesta, vaan menettely on pikemminkin omiaan tuottamaan jollekin, etupäässä tietynkin korvausvelvolliselle, 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua epäoikeutettua etua yhtiön tai osakkeenomistajan kustannuksella, itsenäisen kanneoikeuden myöntäminen osakkeenomistajalle on perusteltua. On huomattava, että yhdenvertaisuusperiaatteen loukkaus, sellaisena kuin se ilmenee 1 luvun 7 §:stä, ei edellytä sen osoittamista, että osakas tai osakeryhmä hyötyy toisen osakkaan tai osakeryhmän kustannuksella, vaan esimerkiksi muulle henkilölle yhtiön kustannuksella myönnetty epäoikeutettu etu kuuluu säännöksen soveltamisalaan. Yhdenvertaisuusperiaatteen käsitteen ulottaminen koskemaan myös näitä tilanteita on perusteltua, koska myös tällaisten epäoikeutettujen menettelyjen taustasyinä yleensä vaikuttavat osakkeenomistajien toisistaan poikkeavat intressit. Osakkeenomistajien välistä eturistiriitaa ei kuitenkaan tarvitse erikseen osoittaa, jotta säännöstä voitaisiin tällaisessa tilanteessa soveltaa.

Vaikka yksittäistapauksissa voi olla vaikea arvioida, onko kanteen ajamatta jättäminen omiaan tuottamaan ”epäoikeutettua etua”, voidaan tätä edellytystä pitää täsmällisempänä ja osakeyhtiölain muuhun sääntelyyn nähden johdonmukaisempaan kuin esimerkiksi edellä mainittua oikeuskäytännössä omaksuttua ”erityisen oikeussuojan tarpeen” vaatimusta. On kuitenkin syytä korostaa, että mikä tahansa etu ei ole epäoikeutettu, vaan edun antaminen, esimerkiksi korvausvaatimuksesta luopuminen, voi tapauksesta riippuen kokonaisuutena arvioiden olla yhtiön edun mukaista.

Osakkeenomistajat ajavat tässä pykälässä tarkoitettuja kanteita omissa nimissään, mikä tarkoittaa, että kantajilla on itsenäinen, yhtiön ja mahdollisesti muiden osakkeenomistajien kanneoikeuteen nähden rinnakkainen kanneoikeus. Mahdollista on, että useampi osakkeenomistaja tai osakkeenomistajien

ryhmä taikka eräissä tapauksissa sekä yhtiö itse että yksi tai useampi osakkeenomistaja tai osakkeenomistajien ryhmä ajavat rinnakkaisesti kannetta saman vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle. Rinnakkaisista kanteista johtuvat oikeudenkäyntimenettelyä koskevat ongelmat ratkaistaan yleisten sääntöjen mukaisesti. Esimerkiksi kanteen vireilläolo ei sinänsä estä toista kanteen ajamiseen oikeutettua saamasta omaa kannetta vireille, eikä yhteen kanteeseen annettu hylkäävä tuomio ole muihin kanteen ajamiseen oikeutettuihin nähden sitova. Sen sijaan kanteen hyväksyvä tuomio on oikeusvoimainen myös muihin kanteen ajamiseen oikeutettuihin nähden. Useissa tapauksissa rinnakkaisten kanteiden käsitteleminen samassa oikeudenkäynnissä on oikeudenkäymiskaaren 18 luvun säännösten mukaisesti perusteltua.

Pykälän 2 momentti sisältää eräitä oikeudenkäyntimenettelyä koskevia säännöksiä. Ensinnäkin yhtiölle on yleensä varattava tilaisuus tulla kuulluksi osakkeenomistajan kannetta käsiteltäessä. Tämä on perusteltua, kun otetaan huomioon kanteen ajamisesta yhtiölle mahdollisesti aiheutuva haitta ja asian merkitys yhtiölle muutenkin. Yhtiön kuuleminen on tärkeätä muun muassa päätettäessä, otetaanko osakkeenomistajan kanne edellä käsitellyillä perusteilla tutkittavaksi. Yhtiöllä voi muutenkin olla halua ja tarvetta tulla asiassa kuulluksi. Lähinnä silloin, kun on selvää, ettei kannetta oteta tutkittavaksi, voidaan yhtiön kuulemisesta ilmeisen tarpeettomana luopua.

Momentin loppuosa vastaa puolestaan asiallisesti voimassa olevan lain 15 luvun 6 §:n 4 momentin 1 ja 2 virkettä. Kannetta ajavat osakkeenomistajat ovat yhtiön sijaan vastuussa oikeudenkäyntikulujen suorittamisesta. Heillä on kuitenkin oikeus saada kuluilleen korvaus yhtiöltä siinä laajuudessa kuin yhtiölle oikeudenkäynnillä saatavat varat siihen riittävät. Jos osakkeenomistajien kanne hyväksytään, heillä on tosin tavallisesti oikeus saada korvaus oikeudenkäyntikuluistaan suoraan vahingonkorvausvelvolliselta.

Ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 15 luvun 6 §:n 4 momentin 3 virkettä vastaavaa säännöstä siitä, että kantajan osakkeille tuleva osuus yhtiölle voitetuista varoista voitaisiin määrätä suoritettavaksi suoraan

kantajille. Tällainen säännös johtaa edellä mainittuihin korvauksen kahdenkertaisuutta ja velkojien suojaa koskeviin ongelmiin. Esillä olevan pykälän mukainen osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle ei sellaisenaan takaa osakkeenomistajille riittävää oikeussuojaa tilanteessa, jossa yhtiössä harjoitetaan jatkuvaa enemmistövallan väärinkäyttöä ja jossa varojen voittaminen yhtiölle ei siten todennäköisesti hyödytä osakkeenomistajaa. Näissä tilanteissa osakkeenomistajaa suojaa kuitenkin edellä mainittu mahdollisuus saada lunastus osakkeistaan ehdotuksen 23 luvun säännösten osoittamalla tavalla.

Pykälän 3 momentin mukaan jos korvausvelvollinen saa yhtiökokouksen päätöksellä vastuuvapauden, kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Kun samassa kokouksessa on ehdotuksen 7 luvun 7 §:ssä säädetty tavoin vaadittu ja kannatettu erityisen tarkastuksen toimittamista, kanne voidaan kuitenkin aina nostaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökokouksessa tai hakemus tarkastajan määräämiseksi on hylätty. Enemmistöosakkeenomistajat eivät voi päättää yhtiön puolesta luopua oikeudesta korvaukseen eikä yhtiön edustajilla ole kelpoisuutta määrätä korvauksesta sellaisella tavalla, joka rajoittaisi käsillä olevassa pykälässä vähemmistöosakkeenomistajien suojaksi säädettyjä oikeuksia. Siten esimerkiksi vastuuvapauden myöntäminen tai yhtiön tekemä vahingonkorvausta koskeva sopimus voivat rajoittaa vain yhtiön oikeutta itse vaatia korvausta. Yhtiön myönnettyä mahdolliselle korvausvelvolliselle vastuuvapauden on kuitenkin perusteltua nopeasti saada mahdollisimman täysi selvyys siitä, tullaanko vahingonkorvauskanteita ajamaan, jotta yhtiössä voidaan vastuuvapauspäätöksen tarkoituksen mukaisesti välttää avoimista kanne-mahdollisuuksista johtuva epävarmuus. Näin ollen osakkeenomistajien kanneoikeudelle ehdotetaan tässä tilanteessa säädettäväksi lyhyt, voimassa olevan lain 15 luvun 6 §:n 3 momentin säännöstä vastaava kanneaika, joka pääsääntöisesti vastaa myös yhtiökokouksen päätöksen moiteaikaa.

Momentti koskee ainoastaan tilanteita, joissa korvausvelvollinen on yhtiötä sitovasti

saanut vastuuvapauden yhtiöltä. Luvun 6 §:n 2 momentista seuraa, ettei määräaika koske tilanteita, joissa yhtiökokoukselle ei ole annettu olennaisesti oikeita ja riittäviä tietoja vahingonkorvausvelvollisuuden perustana olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Määräaika ei luonnollisesti myöskään koske tilanteita, joissa vastuuvapauspäätös on mitätön tai muuten julistetaan moitekanteen johdosta pätemättömäksi.

Pykälän 4 momentissa säädetään, ettei osakkeenomistajalla ole oikeutta saada korvausta yhtiölle aiheutetusta vahingosta. Säännös pitää sisällään sen, ettei osakkeenomistajalla edellä todetuin tavoin ehdotuksen mukaan ole oikeutta saada korvausta suoraan itselleen niin sanotusta välillisestä vahingosta (vertaa KKO 2000:89). Säännös ei toisaalta estä osakkeenomistajaa ajamasta luvun 1 §:n 2 momentin, 2 tai 3 §:n taikka tilintarkastuslain 44 §:n perusteella omaan lukuunsa kannetta sellaisen vahingon korvaamiseksi, jota ei ole aiheutettu yhtiölle vaan välittömästi osakkeenomistajalle. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa osakkeenomistaja yhtiön johdon virheen johdosta menettää mahdollisuutensa käyttää yhtiöjärjestykseen perustuvaa lunastusoikeutta. Yhtiön antama virheellinen tilinpäätösinformaatio voi puolestaan aiheuttaa välitöntä vahinkoa esimerkiksi sille, joka hankkii yhtiön osakkeita. Välittömän ja välillisen vahingon rajanveto, joka usein on selkeä mutta voi eräissä tapauksissa olla tulkinnanvarainen, on, kuten voimassa olevan oikeudenkin mukaan, tehtävä viime kädessä yksittäistapauksessa sen nojalla, millaisiin perusteisiin vahingonkorvauskanteessa on vedottu.

Esillä oleva pykälä ei koske muun henkilön kuin osakkeenomistajan oikeutta vaatia korvausta välillisestä vahingosta. Esimerkiksi velkojalle voi aiheutua välillistä vahinkoa yhtiölle aiheutetun vahingon johdosta, jos hänen saatavansa jää sen takia maksamatta. Tällöin velkojalla voi periaatteessa olla käsillä olevan luvun säännösten tai tilintarkastuslain 44 §:n nojalla oikeus ajaa kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi suoraan itselleen. Käytännössä velkojille kuitenkin aiheutuu vahinkoa lähinnä yhtiön joutuessa maksukyvyttömäksi, jolloin konkurssipesä huolehti yhtiön vahingonkorvausvaatimusten

toteuttamisesta. Velkojien kohdalla ei myöskään esiinny kahdenkertaisen korvauksen ongelmaa samassa muodossa kuin osakkeenomistajien kohdalla, koska velkojan saadessa korvauksen saatavansa maksamatta jäämisestä tämä on tavalla tai toisella luettava velan suorituksiksi. Velkojien keskinäisestä tasavaruudesta puolestaan säädetään maksukyvyttömyyslainsäädännössä.

8 §. Kanneoikeuden vanhentuminen. Voimassa olevan lain 15 luvun 7 §:ssä on säädetty määräajoista, joissa yhtiön lukuun ajettava korvauskanne on nostettava. Määräajat, johtohenkilön ja tilintarkastajan osalta kolme vuotta sekä osakkeenomistajan osalta kaksi vuotta pykälässä mainituista ajankohdista laskettuna, ovat osoittautuneet käytännössä lyhyiksi ja saattaneet johtaa sattumanvaraisiin tuloksiin. Mahdollisten korvausvelvollisten näkökulmasta määräajat eivät myöskään ole tehokkaasti poistaneet vahingonkorvauskanteiden uhasta aiheutuvaa epävarmuutta, koska muita kuin yhtiön lukuun ajettavia kanteita — esimerkiksi osakkeenomistajien ja velkojien omaan lukuunsa ajamia kanteita — on koskenut ainoastaan yleinen vanhentumisaika. Tällä perusteella korvaussaatavan vanhentuminen voi puolestaan vanhentumislainsäädännön uudistuksen jälkeenkin kestää huomattavan kauan, koska yleinen vanhentumisaika on katkaistavissa vapaamuotoisesti ja se lasketaan muuhun kuin sopimussuhteeseen perustuvassa vahingonkorvauksessa alkavaksi vasta siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tiedon tai hänen olisi pitänyt saada tieto vahingosta ja siitä vastuussa olevasta.

Sanotuista syistä ehdotetaan, että kaikkia esillä olevassa luvussa säädettyjä kanteita koskee yhteinen viiden vuoden kanneaika. Syyt, joita edellä 3 §:n kohdalla on osakkeenomistajan tuottamusta käsiteltäessä esitetty, puoltavat sitä, että myös osakkeenomistajaa koskee muiden vastuuvollisten tavoin viiden vuoden kanneaika. Kanneajat lasketaan alkaviksi samoista ajankohdista kuin voimassa olevan lain 15 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan. Yhtiökokouksen puheenjohtaja on säännöksessä rinnastettu osakkeenomistajaan. Sen sijaan ei ehdoteta voimassa olevan lain 15 luvun 7 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä, jonka mukaan yhtiön konkurssipesällä olisi voimassa ole-

van lain 15 luvun 5 §:n 3 momentissa eli ehdotetun luvun 8 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa oikeus kanteen nostamiseen vielä senkin jälkeen, kun yhtiöllä itsellään ei tätä oikeutta enää olisi.

Käsillä olevassa pykälässä tarkoitettua yleistä kanneaikaa sovelletaan myös luvun 7 §:ssä tarkoitettuihin kanteisiin, joita tämän ohella voi koskea 7 §:n 3 momentissa säädetty erityinen kanneaika.

9 §. Pakottavuus. Vaikka osakkeenomistajien tulee voida laajasti yhtiöjärjestyksessä määrätä yhtiön asioista, muun muassa yhtiön eri etutahojen selonottokustannuksia koskevat näkökohdat puoltavat sitä, että osakeyhtiölain oikeussuojajärjestelmän, kuten vahingonkorvaussäännösten, tietty ydinalue on siinä mielessä pakottavaa oikeutta, ettei yhtiöjärjestyksen määräyksillä voida poiketa siitä.

Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa säädetäisiin, ettei yhtiön tässä luvussa tai tilintarkastuslain 44 §:ssä säädettyä oikeutta vahingonkorvaukseen eräissä tapauksissa voida yhtiöjärjestyksessä rajoittaa. Näin on momentin 1 kohdan mukaan silloin, kun vahinko on aiheutettu rikkomalla säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Esimerkkinä voidaan mainita ehdotuksen 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu etupäässä vähemmistöosakkeenomistajia suojaava yhdenvertaisuusperiaate. Kun tästä ei voida poiketa yhtiöjärjestyksessä, ei myöskään yhdenvertaisuusperiaatteen rikkomiseen perustuvaa yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen tule voida yhtiöjärjestyksessä rajoittaa. Muuten lain pakottavien aineellisten sääntöjen merkitys vesittyisi. Momentin 2 kohdan mukaan yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen ei voida yhtiöjärjestyksessä rajoittaa muutenkaan, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeästi tuottamuksesta. Tämä säännös on yhdenmukainen sopimusoikeudessa omaksuttujen periaatteiden kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan vahingonkorvausvastuun rajoittaminen yhtiöjärjestyksestä muuttamalla edellyttää kaikkien osakkeenomistajien suostumusta. Rajoituksen ottaminen yhtiöjärjestykseen on siten käytännössä mahdollista ainoastaan yhtiötä perustettaessa tai sellaisessa yhtiössä, jossa on vain harvoja osakkeenomistajia.

Jos yhtiöjärjestyksestä muutetaan ottamalla

siihen 1 momentissa tarkoitettu määräys, vastuunrajoitus tulee voimaan, kun muutos rekisteröidään 5 luvun 30 §:n mukaisesti. Jollei yhtiöjärjestyksessä lähemmin määrätä asiasta, lienee vastuunrajoitusta tällöin yleensä tulkittava siten, ettei se koske vahingonkorvausta, joka perustuu määräyksen rekisteröintiä edeltävään menettelyyn.

Pykälän 3 momentissa säädetään puolestaan, ettei yhtiöjärjestyksessä voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön, kuten velkojan, tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen taikka kanteen ajamiseen. Viimeksi mainitusta on tosin huomattava, että jos yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen on yhtiöjärjestyksessä 1 momentin sallimin tavoin rajoitettu, tämä aineellinen vastuunrajoitus koskee myös osakkeenomistajien yhtiön hyväksi ajamia kanteita, vaikkei osakkeenomistajan 7 §:n mukaista kanneoikeutta sinänsä voida yhtiöjärjestyksessä rajoittaa. Momentin säännökset eivät estä yhtiötä esimerkiksi hankkimasta vastuuvakuutusta johtohenkilön aiheuttamien vahinkojen varalle.

Yhtiöjärjestyksen määräykset ovat tehotomia siltä osin kuin oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen on niissä rajoitettu enemmän kuin käsillä olevassa pykälässä on sallittu.

23 luku. **Vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus ja yhtiön purkaminen**

Luvussa säädetään osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuvasta lunastusvelvollisuudesta ja yhtiön purkamisesta. Luku korvaa voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n säännökset, joita on käytännössä sovellettu erittäin harvoin. Ehdotetun luvun säännöksillä on kuitenkin tärkeä täydentävä merkitys osakkeenomistajan oikeussuojan kannalta erityisesti silloin, kun toinen osakkeenomistaja harjoittaa systemaattista vaikutusvallan väärinkäyttöä, joka tekee muihin oikeussuojakeinoihin vetoamisen vaikeaksi tai hyödyttömäksi.

Voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetään yhtiön määräämisestä selvitystilaan osakkeenomistajan vaikutus-

vallan väärinkäytön perusteella. Yhtiön purkaminen voi eräissä väärinkäytöstilanteissa olla osakkeenomistajalle ainoa käyttökelpoinen keino edes jossain määrin turvata oikeutensa yhtiössä. Purkamisseuraamuksella on myös väärinkäytöksiä ennalta ehkäisevää vaikutusta. Koska yhtiön purkamista voidaan kuitenkin yleensä pitää yhtiön etutahojen kannalta vähiten edullisena vaihtoehtona, ehdotuksen säännökset rakentuvat nykyisestä poiketen ajatukselle, jonka mukaan purkaminen on lunastukseen nähden selkeästi toissijainen oikeussuojakeino.

Voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään yhtiön lunastusvelvollisuudesta. Yhtiön lunastusvelvollisuus voi osoittautua ongelmalliseksi sekä lunastukseen oikeutettujen osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden että yhtiön velkojien suojan kannalta. Voimassa olevassa laissa ei osakkeenomistajien yhdenvertaisuuteen ole tältä osin kiinnitetty erityistä huomiota. Sama koskee velkojien suojaa sikäli kuin lunastukseen voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen mukaan voidaan käyttää yhtiön muitakin kuin voitonjakokelpoisia varoja. Ehdotuksen mukaan lunastusvelvollisuus voitaisiin asettaa vaikutusvaltaansa väärinkäyttäneelle osakkeenomistajalle, mihin ei liity vastaavia ongelmia. Koska yhtiön lunastusvelvollisuus osakkeenomistajan lunastusvelvollisuuden ohella ei ilmeisesti merkittävästi tehostaisi loukatun osakkeenomistajan oikeussuojaa, ei sitä koskevaa säännöstä ehdoteta. Ehdotus ei kuitenkaan estä yhtiötä vapaaehtoisesti ostamasta kantajan osakkeita lunastushintaa vastaavasta hinnasta, jos kyseinen omien osakkeiden hankinta sitä koskevien yleisten säännösten mukaan on mahdollista, ja näin torjumasta tämän luvun säännösten soveltamista.

1 §. Lunastusvelvollisuus. Pykälä koskee osakkeenomistajan velvollisuutta lunastaa toisen osakkeenomistajan osakkeet vaikutusvallan väärinkäytön perusteella.

Pykälän *1 momentin* mukaan osakkeenomistajan lunastusvelvollisuus syntyy kahden edellytyksen täytyessä yhtäaikaaisesti. *Momentin 1 kohdan* mukaan edellytyksenä on, että osakkeenomistaja on tahallaan väärinkäyttänyt vaikutusvaltaansa yhtiössä myötävaikuttamalla ehdotuksen 1 luvun 7 §:n

vastaiseen päätökseen taikka muuhun osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen. Voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n sanamuodosta poiketen vaikutusvallan käytön tulee, ollakseen pykälässä tarkoitettua vaikutusvallan väärinkäyttämistä, ilmetä myötävaikuttamisena osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen. Säännös ei toisin sanoen tule sovellettavaksi esimerkiksi osakassopiimuksen rikkomiseen.

Myötävaikuttaminen yhdenvertaisuutta koskevan 1 luvun 7 §:n vastaiseen päätökseen tarkoittaa paitsi osallistumista yhdenvertaisuutta loukkaavaan yhtiökokouspäätökseen myös muun muassa tilanteita, joissa osakkeenomistaja hallituksen jäsenenä tekee yhdenvertaisuutta loukkaavan päätöksen taikka vaikutusvallallaan painostaa hallituksen tai sen jäsenen tällaiseen menettelyyn. Viimeksi mainitun kaltaiset tilanteet ovat kuuluneet myös voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n soveltamisalaan (HE 27/1977 vp. s. 95).

Vaikutusvaltaansa väärinkäyttänyt voidaan tuomita lunastusvelvolliseksi, vaikka hän olisi sittemmin luovuttanut osakkeensa toiselle eikä enää oikeudenkäynnin aikaan ole osakkeenomistaja. Pykälää on tässä suhteessa tulkittava vastaavasti kuin osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevaa 22 luvun 2 §:ää, eli ratkaisevaa on, että rikkoessaan lakia tai yhtiöjärjестystä velvollisuuden perusteena olevalla tavalla henkilö on osakkeenomistaja. Jos osakkeenomistaja kuitenkin aidosti luovuttaa osakkeensa toiselle henkilölle, eikä vain näennäisesti esimerkiksi läheiselleen tai muulle välikädelle, ei väärinkäytön suhteen voitane osoittaa sellaista *momentin 2 kohdassa* tarkoitettua jatkumisvaaraa, että lunastus enää tulisi kysymykseen.

Momentin 2 kohdan mukaan edellytyksenä lunastusvelvollisuuden syntymiselle on vaikutusvallan väärinkäytön lisäksi, että osakkeenomistajan oikeussuoja edellyttää lunastusta, kun otetaan huomioon todennäköisyys väärinkäytön jatkumisesta ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Viime kädessä osakkeenomistajan oikeussuojan tarvetta on siis harkittava kokonaisarvioinnilla, jossa otetaan huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat. Merkitystä on ennen kaikkea sillä, voiko

loukattu osakkeenomistaja käyttämällä muita oikeussuojakeinoja tosiasiallisesti päästä oikeuksiinsa. Ehdotus on saman suuntainen kuin voimassa olevan lain 13 luvun 3 §, jonka soveltamisen edellytykseksi on osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäytön lisäksi säädetty erittäin painavat syyt. Lunastusvelvollisuuden edellytykset on kuitenkin ehdotuksessa pyritty määrittelemään täsmällisemmin ja lunastuksen poikkeuksellisuutta vähemmän korostaen kuin voimassa olevassa laissa.

Arvioitaessa lunastusvelvollisuuden edellytyksiä on siis erityisesti otettava huomioon todennäisyys vaikutusvallan väärinkäytön jatkumisesta. Jos vaikutusvallan väärinkäyttöä tarkoittava menettely on päättynyt eikä vaaraa sen jatkumisesta ole, menettely ei perusta osakkeenomistajalle tarvetta saada myöhempien väärinkäytösten välttämiseksi lunastus osakkeistaan, vaan tällöin muut oikeussuojakeinot, kuten vahingonkorvaus, ovat osakkeenomistajan kannalta riittäviä. Jos sen sijaan vaikutusvallan väärinkäyttö on luonteeltaan jatkuvaa, muut seuraamukset — esimerkiksi yhtiölle aiheutetun vahingon korvaaminen — voivat usein olla loukatun osakkeenomistajan näkökulmasta vaikeasti toteutettavia tai hyödyttömiä.

Osakkeenomistajan normaali tapa realisoida sijoituksensa yhtiössä on luovuttaa osakkeensa vastiketta vastaan toiselle henkilölle. Jatkuva vaikutusvallan väärinkäyttö yhtiössä merkitsee kuitenkin säännönmukaisesti, että vähemmistöosakkeenomistajalla ei ole mahdollisuuksia päästä oikeuksiinsa siten, että hän saisi osakkeensa kaupaksi asianmukaiseen hintaan. Jos toisaalta esimerkiksi yhtiö itse — omien osakkeiden hankintaa koskevia säännöksiä noudattaen — tai muu taho sitoutuu vapaaehtoisesti ostamaan vähemmistöosakkeenomistajan osakkeet 2 momentin mukaista lunastushintaa vastaavasta hinnasta, eivät pykälässä tarkoitettujen lunastusvelvollisuuden edellytykset täyty, koska osakkeenomistajalla ei tällöin ole kohdassa tarkoitettua oikeussuojan tarvetta.

Tuomioissa, jolla osakkeenomistaja veloitetaan lunastukseen, on asetettava lunastukselle määräaika, jonka pituus harkitaan erikseen kussakin yksittäistapauksessa käsillä olevien olosuhteiden perusteella. Tämä vas-

taa asiallisesti sitä, mitä voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:n 2 momentissa on säädetty yhtiön lunastusvelvollisuuden osalta. Kun huomioon tulee ottaa muun muassa riski lunastusvelvollisen osakkeenomistajan maksukyvyistä sekä uhka väärinkäytön jatkumisesta, määräaika voi yksittäistapauksessa olla syytä asettaa hyvinkin lyhyeksi.

Pykälän 2 momentin mukaan lunastushinnan määrittämisen lähtökohtana on osakkeen käypä hinta. Lunastushintaa tässä tapauksessa määrittäessä on kuitenkin eliminoitava se alentava vaikutus, joka vaikutusvallan väärinkäytöllä on osakkeen arvon kannalta. Uhka väärinkäytön jatkumisesta voi olennaisesti alentaa osakkeen arvoa. Käypää hintaa määrittäessä on myös otettava huomioon mahdollisuudet saada yhtiön varoja esimerkiksi vahingonkorvauksen tai laittomasti jaettujen varojen palauttamisen muodossa.

Pykälän 3 momentin mukaan lunastuskannetta käsiteltäessä yhtiölle on yleensä varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Tarve yhtiön kuulemiseen perustuu siihen, että jutun ratkaisulla voi luvun 2 §:n mukaan olla vaikutusta yhtiön selvitystilaan määrittämisen kannalta. Yhtiöllä voi siten olla esimerkiksi tarve väliintuloon oikeudenkäymiskaaren 18 luvun 8—10 §:n säännösten mukaisesti. Lähinnä silloin, kun joka tapauksessa on selvää, että kanne on perusteeton, yhtiön kuuleminen voidaan kuitenkin jättää toimittamatta ilmeisen tarpeettomana.

Samoin kuin voimassa olevan lain 13 luvun 3 §, ehdotus ei sisällä erityisiä säännöksiä siitä, että lunastusta tai jäljempänä 2 §:ssä tarkoitettua selvitystilaan määrittämistä koskeva kanne olisi nostettava tiettyssä määräajassa. Jos vaikutusvallan väärinkäyttöä tarkoittavan menettelyn päättymisestä on kulunut pitkäaikö aika, ei yleensä kuitenkaan voida osoittaa sellaista todennäköisyyttä menettelyn jatkumisesta, että lunastukseen tai selvitystilaan määrittämiseen olisi edellytyksiä.

2 §. Määrääminen selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistajan oikeudesta saada yhtiö puretuksi toisen osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäytön perusteella. Ehdotus poikkeaa voimassa olevan lain 13 luvun 3 §:stä tältä osin muun muassa siinä, että säännöksen soveltamisedellytykset määritel-

lään nykyistä täsmällisemmin ja yhtiön purkamisen on selkeästi toissijainen vaihtoehto lunastukseen verrattuna.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan selvitystilaan määrittämisen edellytyksenä on ensinnäkin, että 1 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset kantajan osakkeiden lunastamiseen ovat olemassa. Yhtiö voi siten torjua selvitystilaan määrittämistä koskevan vaatimuksen muun muassa osoittamalla kantajan osakkeille ostajan, joka sitoutuu maksamaan osakkeista 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua hintaa. Ostajana voi olla esimerkiksi yhtiö itse sikäli kuin se omien osakkeiden hankkimista koskevien säännösten mukaan on mahdollista. Tällöin osakkeenomistajan oikeussuoja ei edellytä lunastusta 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla, eikä myöskään yhtiön selvitystilaan määrittäminen siten tule kyseeseen.

Edellytyksenä on edelleen, että vaikutusvaltaa väärinkäyttänyt ei todennäköisesti täytä lunastusvelvollisuutta. Tämä tarkoittaa, että selvitystilaan määrittämistä voidaan vaatia esimerkiksi silloin, kun osakkeenomistaja on velvoitettu lunastukseen, mutta velvollisuutta ei ole 1 §:n 1 momentin nojalla asetetussa määräajassa täytetty. Lunastukseen oikeutettu voi kuitenkin myös suoraan vaatia yhtiön selvitystilaan määrittämistä, jos hän saattaa todennäköiseksi, että osakkeenomistaja ei täyttäisi lunastusvelvollisuutta, jos hänelle sellainen määrättäisiin. Milloin näin voidaan katsoa olevan, on ratkaistava tapauskohtaisesti jutussa esitetyn näytön perusteella. Tällaisessa tapauksessa voidaan tyytyä ajamaan selvitystilakannetta yhtiötä vastaan, joskaan mikään ei estä hankkimasta myös lunastustuomiota osakkeenomistajaa vastaan.

Momentin *2 kohdan* mukaan edellytyksenä on lisäksi, että yhtiön määrittämiseen selvitystilaan on erittäin painavia syitä ottaen huomioon osakkeenomistajien oikeussuojan tarve ja edut. Yhtiön purkamisen on pitkälle menevä seuraamus, joka yhtiön toiminnan jatkamiseen verrattuna voi usein johtaa osakkeenomistajan kannalta taloudellisiin menetyksiin. Tämän vuoksi kynnys yhtiön määrittämiseen selvitystilaan on korkeampi kuin kynnys sille, että osakkeenomistaja velvoitetaan lunastamaan toisen osakkeenomistajan osakkeet. Kuten säännöksen sanamuoto

osoittaa, asiaa on tarkasteltava laajemmin kuin pelkästään lunastusta vaativan osakkeenomistajan oikeussuojan näkökulmasta. Yhtiössä voi muun muassa olla kantajan lisäksi muita osakkeenomistajia, jotka eivät ole osallistuneet vaikutusvallan väärinkäyttöön ja joiden etuun on myös kiinnitettävä huomiota asiaa arvioitaessa.

Pykälän *2 momentin* mukaan kannetta käsiteltäessä voidaan kantajan ja yhtiön lisäksi muillekin osakkeenomistajille varata tilaisuus tulla kuulluksi, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Voimassa olevan lain 13 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuin voi harkintansa mukaan kuulla osakkeenomistajia ja velkojia käsitellessään selvitystilakannetta. Koska yhtiön selvitystilan, josta osakkeenomistajat voivat muutenkin päättää ilman velkojien myötävaikutusta, ei voida katsoa loukkaavan velkojien oikeuksia, ehdotuksessa ei kuitenkaan ole säännöstä velkojien kuulemisesta. Tiedoksiannot osakkeenomistajille voidaan tarvittaessa toimittaa kuuluttamalla siten kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään.

Pykälän *3 momentin* viittaussäännöksen mukaan yhtiön varsinainen purkamisen tapahtuu tässäkin tapauksessa 20 luvun selvitysmenettelyä koskevien säännösten mukaisesti. Selvitysmiehen tai -miesten määrittämisestä huolehtii kuitenkin asian ratkaiseva tuomioistuin. Selvitystila ja selvitysmiehet merkitään 20 luvun 10 §:n mukaan kaupparekisteriin, jonne tuomioistuin 24 luvun 6 §:n mukaisesti tekee ilmoituksen ratkaisustaan ja sen lainvoimaisuudesta.

Pykälän *4 momenttiin* sisältyy puolestaan 20 luvun 2 §:ää vastaava säännös yhtiön määrittämisestä selvitystilan sijasta poistettavaksi rekisteristä, jos yhtiön tiedossa olevat varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen eikä kukaan ota vastatakseen selvityskuluista. Tällöin vaikutusvallan väärinkäyttö ei siis johda yhtiön purkamiseen sanan varsinaisessa merkityksessä. Rekisteristä poistamisen oikeusvaikutukset vastaavat 20 luvun säännösten mukaan kuitenkin paljolti purkamisen oikeusvaikutuksia. Tuomioistuimen on ilmoitettava myös rekisteristä poistamista koskevasta määräyksestään rekisteriviranomaiselle viran puolesta.

24 luku. Riitojen ratkaiseminen

Luku sisältää riitojen ratkaisemista koskevat menettelysäännökset. Vastaavat säännökset sijaitsevat pääasiallisesti voimassa olevan lain 16 luvun 1—5 §:ssä.

Keskeisenä uudistusehdotuksena luvussa on, että osakeyhtiölain soveltamista koskevat riita-asiat keskitettäisiin tiettyihin kärjäoikeuksiin. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan, että nämä asiat keskitettäisiin kahdeksaan kärjäoikeuteen.

Edelleen ehdotetaan, että paitsi kanteet, joista velkojien suojaamennettelyn eteneminen on riippuvainen, myös kanteet, joissa on kysymys yhtiön päätöksen pätemättömyydestä, olisi käsiteltävä kiireellisinä. Luku sisältää myös eräitä vähäisempiä muutosehdotuksia.

Oikeudenkäynti tuomioistuimessa

1 §. Toimivaltaiset tuomioistuimet. Osakeyhtiölain soveltamista koskevat riita-asiat käsiteltäisiin yksinomaisesti pykälässä mainituissa kärjäoikeuksissa. Säännös merkitsee huomattavaa muutosta verrattuna voimassa olevaan lakiin, jonka mukaan osakeyhtiöoikeudellisia asioita käsitellään kaikissa kärjäoikeuksissa siten kuin oikeudenkäymiskaaren yleisissä oikeuspaikkasäännöksissä ja osakeyhtiölain 16 luvun 1 §:ssä lähemmin säädetään.

Kärjäoikeuksien valinnassa on kiinnitetty huomiota paitsi yritystoiminnan sijaintiin ja muihin maantieteellisiin näkökohtiin myös tuomioistuimen kokoon. Kyseiset kärjäoikeudet ovat pääsääntöisesti niin suuria, että juttuja niiden sisällä voidaan jakaa tavalla, joka tekee mahdolliseksi tiettyjen tuomarien erikoistumisen esimerkiksi osakeyhtiöasioihin. Tämä tehostaa keskittämistä saatavia erikoistumishyötyjä.

Oikeuspaikan valinta mainittujen kärjäoikeuksien välillä olisi tahdonvaltainen eli asianosaiset voisivat sopia riidan käsittelystä muussakin pykälässä tarkoitettussa kuin yhtiön kotipaikan osoittamassa kärjäoikeudessa. Asiasta voitaisiin määrätä myös yhtiöjärjestyksessä. Sanottu merkitsee samalla, että jos kante on nostettu jossakin pykälässä mainituista kärjäoikeuksista, vastaajan on tehtävä väite kanteen nostamisesta väärässä oikeus-

paikassa oikeudenkäymiskaaren 16 luvun 1 §:n mukaan viimeistään silloin, kun vastaaja ensimmäisen kerran käyttää asiassa puhevaltaa, tai oikeuspaikkaväitettä ei oteta tutkittavaksi. Jos kante sen sijaan on nostettu muussa kuin pykälässä mainitussa kärjäoikeudessa, väärä oikeuspaikka on otettava huomioon viran puolesta.

Osakeyhtiölain soveltamista koskevalla riita-asialla tarkoitetaan kanteita, jotka oikeudellisessa suhteessa perustuvat osakeyhtiölain säännöksiin. Ratkaisevaa on siis se, että kantaja edellyttää asian ratkeavan osakeyhtiölain säännösten perusteella. Sanottu käsittelee myös tilanteet, joissa kanteen perustetta koskevan osakeyhtiölain säännöksen sisältämän viittauksen johdosta joudutaan soveltamaan muuta lakia. Esimerkkinä voidaan mainita osakeyhtiölain nojalla ajettava vahingonkorvauskanne, joka lähemmin perustuu siihen, ettei tilinpäätöstä ole laadittu ehdotuksen 8 luvun 3 §:ssä edellytetyllä tavalla kirjanpitolain mukaisesti. Sen sijaan pykälä ei koske muiden lakien soveltamista koskevia asioita, vaikka niissä viitattaisiinkin osakeyhtiölain säännöksiin, kuten esimerkiksi asunto-osakeyhtiölakia (809/1991) koskevia asioita.

Momentin säännös ei, kuten eivät oikeuspaikkasäännökset yleensäkaan, sääntele kysymystä suomalaisen tuomioistuimen kansainvälisestä toimivallasta eli niin sanotusta yleistoimivallasta. Vaikka esimerkiksi vahingonkorvauskanne hallituksen jäsentä vastaan momentin mukaan käsitellään siinä kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä yhtiöllä on kotipaikka, Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista voi johtua, ettei hallituksen jäsentä, jonka kotipaikka ei ole Suomessa, voida velvoittaa täällä vastaamaan vahingonkorvauskanteeseen.

Momentissa tarkoitettu tuomioistuin käsittelee luonnollisesti myös osakeyhtiölain soveltamista koskevaan kanteeseen liittyvän turvaamistoimiasian, vaikka oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:ssä muodollisesti viitataan ainoastaan oikeudenkäymiskaaren 10 luvun oikeuspaikkasäännöksiin.

Rikoksesta johtuva yksityisoikeudellinen vaatimus voidaan pykälän estämättä käsitellä syyteasian yhteydessä niin kuin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain

(689/1997) 3 luvussa säädetään. Tällöin asian luonnollisesti ratkaisee se tuomioistuin, joka on mainitun lain 4 luvun mukaan rikosasiassa toimivaltainen. Tästä ei ole pidetty tarpeellisenä ottaa ehdotukseen erityistä säännöstä. Jos rikoksesta johtuvaa osakeyhtiölain soveltamista koskevaa vaatimusta sen sijaan ajetaan itsenäisenä riita-asiana, sovelletaan käsitteillä olevan pykälän oikeuspaikkasäännöstä.

2 §. Kiireellisesti käsiteltävät asiat. Pykälän mukaan eräät osakeyhtiölaissa tarkoitetut asiat on tuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisesti.

Pykälän 1 momentin mukaan tällainen on ensinnäkin maksua tai vakuutta koskeva asia, jota koskeva tuomio ehdotuksen 14 luvun 5 §:n, 16 luvun 15 §:n, 17 luvun 15 §:n tai 19 luvun 8 §:n mukaan on rekisteröinnin edellytys. Kysymys on yhtiön ja sen velkojan välisistä asioista, joiden ratkaisulla on merkitystä osakepääoman alentamisessa, sulautumisessa, jakautumisessa ja yritysmuodon muuttamisessa noudatettavassa velkojien suojaamenettelyssä. Säännös vastaa osittain voimassa olevaa lakia, jonka 6 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen on käsiteltävä velkojien suojaamenettelyyn liittyvä maksua tai turvaavaa vakuutta koskeva asia viivytyksettä.

Momentissa tarkoitetuissa asioissa ei välttämättä tai edes tyypillisesti ole kysymys luvun 1 §:ssä tarkoitetuista osakeyhtiölain soveltamista koskevista asioista, vaan kyse voi olla mistä tahansa velkasuhdetta koskevista asioista. Käytännössä kiireellisyyden peruste tulee tuomioistuimen tietoon asianosaisen ilmoituksesta. Jos toimenpide, esimerkiksi osakepääoman alentaminen, on alemman tuomioistuimen tuomion nojalla rekisteröity, ei asia enää ylemmässä tuomioistuimessa ole momentin nojalla kiireellinen.

Edelleen 2 momentin mukaan kiireellisesti olisi nykyisestä poiketen käsiteltävä myös 21 luvun mukaiset päätöksen moitetta koskevat asiat. Epäselvyys yhtiökokouksen tai hallituksen päätöksen mahdollisesta pätemättömyydestä 21 luvun 1, 2 tai 3 §:n perusteella ja päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta tai täytäntöönpanon pysyvyydestä voi monin tavoin haitata yhtiön toimintaa, minkä vuoksi kyseisten asioiden käsitteleminen tuomioistuimessa mahdollisimman nopealla aikatau-

lulla on perusteltua.

Välimiesmenettely

3 §. Yhtiöjärjestykseen perustuva välimiesmenettely. Pykälän 1 momentin mukaan yhtiöjärjestyksessä voitaisiin nykyiseen tapaan määrätä riita-asioiden käsittelemisestä välimiesmenettelyssä yhtiötä, osakkeenomistajia, yhtiön toimielimiä ja niiden jäseniä sekä tilintarkastajaa sitovasti. Sen sijaan yhtiöjärjestykseen otettu välityslauseke ei sido yhtiön ulkopuolisia tahoja, kuten yhtiön velkojia. Momentti vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 4 §:ää ja 8 luvun 11 a §:n 3 momentin viittaussäännöstä muuten, mutta ehdotuksessa ei ole katsottu aiheelliseksi nykyiseen tapaan edellyttää, että riidan toisena osapuolena on aina oltava yhtiö. Siten välityslauseke voitaisiin ulottaa koskemaan esimerkiksi osakkeenomistajien ja hallituksen jäsenten välisiä asioita, kuten juttuja, joissa osakkeenomistaja vaatii vahingonkorvausta hallituksen jäseneltä tai toiselta osakkeenomistajalta. Edelleen momentin mukaan määräys lunastuslausekkeesta johtuvan riidan käsittelemisestä välimiesoikeudessa sitoisi riidan osapuolia, mikä vastaa voimassa olevan lain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa olevaa säännöstä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että välityslausekkeen ottamisella yhtiöjärjestykseen ei kuitenkaan ole takautuvaa vaikutusta. Lauseke voi siis koskea vain kannetta, jonka peruste on määräyksen rekisteröimisen jälkeiseltä ajalta. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa. Säännös ei kuitenkaan tarkoita, etteikö välityslauseke yhtiötä perustettaessa sitoisi ainakin perustamissopimuksen sopijapuolia jo ennen yhtiön rekisteröimistä, koska yhtiöjärjestys on osa perustamissopimusta ja siihen otettua välityslauseketta voidaan niin ollen arvioida osapuolten välisenä välityssopimuksena.

4 §. Lakisäätöinen välimiesmenettely. Pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi otettavaksi viittaussäännös eräissä lunastusriidoissa sovellettavaa lakisäätöistä välimiesmenettelyä koskeviin säännöksiin.

Muut säännökset

5 §. Tiedoksiannot yhtiölle. Pykälä sisältää säännökset niin sanotusta passiivisesta edustamisesta eli yhtiön edustajien kelpoisuudesta ottaa vastaan yhtiölle osoitettuja tiedoksiantoja.

Pykälän 1 momentti vastaa ehdotuksen 6 luvun perusteluissa selostetuin terminologisina muutoksina voimassa olevan lain 16 luvun 2 §:n 1 momentin 1 virkettä. Oikeuskäytännön mukaan tiedoksianto voidaan toimittaa myös hallituksen varajäsenelle (KKO 1993:81).

Pykälän 2 momentti vastaa puolestaan pääsääntöisesti voimassa olevan lain 16 luvun 2 §:n 1 momentin 2 virkettä. Säännöksen sanamuotoa on kuitenkin hieman muutettu kattamaan selvemmin myös tilanteet, joissa kaupparekisterissä tosin on merkintä edustajasta, mutta kysymys ei oikeasti ole yhtiön edustajasta esimerkiksi siksi, että henkilö on eronnut tai erotettu kyseisestä tehtävästä taikka siksi, että merkintä on alusta alkaen ollut paikkansa pitämätön. Lisäksi lain luetavuuden helpottamiseksi voimassa olevan lain viittaus oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:ään on ehdotuksessa kirjoitettu osittain auki.

6 §. Ratkaisusta ilmoittaminen. Pykälä sisältää yleisen säännöksen tuomioistuimen ja välimiesoikeuden velvollisuudesta ilmoittaa kaupparekisteriin merkittävää seikkaa koskevista ratkaisustaan rekisteriviranomaiselle. Nykyisen lain vastaavat säännökset ovat hajanaisia ja puutteellisia.

Tyypillisenä esimerkkinä pykälässä tarkoitetuista ratkaisuksista voidaan mainita tuomio tai turvaamistoimipäätös 21 luvun mukaisessa moitekanneasiassa, joka kohdistuu kaupparekisteriin merkittävään päätökseen, kuten osakeantipäätökseen, toimieliimen jäsenen valintaa koskevaan päätökseen tai yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevaan päätökseen. Myös esimerkiksi 18 luvun 5 §:n mukainen uskotun miehen määrääminen ja 23 luvun 2 §:n mukainen yhtiön selvitystilaan määrääminen ovat pykälässä tarkoitettuja ratkaisuja.

Pykälän mukaan tuomioistuimen on ilmoitettava rekisteriin merkittäväksi myös tieto ratkaisunsa lainvoimaisuudesta. Koska rat-

kaisusta on ilmoitettava viipymättä, on käytännössä usein syytä ensin ilmoittaa ratkaisusta maininnoin, että ratkaisu on vailla lainvoimaa, ja tämän jälkeen erikseen mahdollisesta lainvoimaisuudesta.

25 luku. Rangaistussäännökset

Luvun säännökset osakeyhtiölain rikkomiseen perustuvista rangaistusseuraamuksista pohjautuvat voimassa olevan lain 16 luvun 8 ja 9 §:n säännöksiin. Ehdotuksessa hyväksytään se jo aikaisemmin osakeyhtiölain valmistelussa omaksuttu lähtökohta, että rangaistussäännöksiin ei osakeyhtiöoikeudessa tulisi turvautua ilman painavia syitä. Siten rangaistussäännökset tulevat kysymykseen lähinnä silloin, kun siviilioikeudellisia sanktioita, ennen kaikkea vahingonkorvausta, ei voida pitää riittävän tehokkaina. Viimeksi mainittu voi johtua esimerkiksi siitä, että kysymyksessä on tyypillisesti tilanne, jossa vahingon aiheutumisen ja määrän toteennäyttäminen on vaikeaa. Myös lainvastaisuuden poikkeuksellinen vakavuus voi olla peruste kriminalisoinnille. Näin on varsinkin laitto- man varojenjaon osalta.

Ehdotusta valmisteltaessa ei ole noussut esiin erityistä tarvetta uusille osakeyhtiöoikeudellisille kriminalisoinneille. Sen sijaan ehdotetaan eräiden nykyään osakeyhtiörikkomuksena rangaistavien tekojen dekrimineralisointia. Ensinnäkin poistetaan voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdan rangaistussäännös, joka koskee osakekirjan ja muun osakeyhtiölaissa tarkoitettun arvopaperin lainvastaista antamista tai lainvastaista menettelyä sellaista annettaessa. Jos arvopaperi kirjoitetaan tahallaan sisällöltään virheelliseksi tai puutteelliseksi siten, että tavoitellaan esimerkiksi jonkun henkilön erehdyttämistä, voidaan yleensä soveltaa rikoslain petosrikosta koskevia säännöksiä. Muussa tapauksessa näitä laiminlyöntejä ei voida vakavuudeltaan pitää sellaisina, että rangaistusseuraamus olisi tarpeellinen. Ehdotukseen ei myöskään sisälly voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 4—6 kohtia vastaavia rangaistussäännöksiä. Nämä koskevat yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa esitettäviä tietoja, joista ehdotetaan jatkossa säädettäväksi yritys- ja yhteisötietolaissa, yhtiön

ja sen ainoan osakkeenomistajan välisten sopimusten ja sitoumusten kirjaamista sekä osakeomistuksen ilmoittamista merkittäväksi yhtiön luetteloihin yhdenmiehenyhtiössä. Nämä velvollisuudet perustuvat EU:n yhtiöoikeudellisiin direktiiveihin. Myöskään näissä tapauksissa ei ole kysymys niin tärkeiden oikeushyvien suojaamisesta, että rangaistus-seuraamus olisi välttämätön. Kun kyseisten velvollisuuksien rikkomisesta joka tapauksessa seuraa velvollisuus korvata täysimääräisesti aiheutunut vahinko, myöskään direktiivien tehokas täytäntöönpano ei edellytä rangaistus-seuraamuksia.

Eräitä voimassa olevan lain rangaistus-säännöksiä ei muiden ehdotettavien muutosten takia ehdoteta osakeyhtiölakiin. Koska ehdotus ei esimerkiksi sisällä aineellisia säännöksiä niin sanotuista lähipiirilainoista ja -vakuuksista, ehdotukseen ei ole tarpeen ottaa myöskään näitä koskevia rangaistussäännöksiä. Omien osakkeiden hankinnan rahoituksen kieltoa koskeva kriminalisointi taas olisi rikosoikeudellisesti ongelmallinen, koska kyseisen pääomadirektiiviin perustuvan kiellon materiaalin sisältö on tulkinnanvarainen. Jos omien osakkeiden hankintaa rahoitetaan sillä tavoin, että kysymys on itse asiassa yhtiön varojen jakamisesta, voi laitonta varojenjako koskeva rangaistussäännös tulla sovellettavaksi. Näistä syistä ei ehdoteta voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:n 6 kohtaa vastaavaa säännöstä. Yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden yleisölle tarjoamiseen liittyvistä markkinointia koskevista velvollisuuksista ja niiden seuraamuksista puolestaan ehdotetaan jatkossa säädettäväksi arvopaperimarkkina-laissa. Tämän vuoksi ehdotukseen ei sisälly voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 7 kohtaa vastaavaa rangaistussäännöstä.

1 §. Osakeyhtiörikos. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:ää rikosnimikkeen, rangaistusasteikon ja rangaistavuuden yleisten edellytysten osalta. Pykälässä tarkoitettut teot ovat siten rangaistavia vain tahallisina. Teko ei myöskään ole pykälän nojalla rangaistava, jos se on vähäinen tai siitä on muualla laissa säädetty ankarampi rangaistus.

Pykälän 1 kohta, jossa säädetään rangaistavaksi yksityisen osakeyhtiön arvopaperien

ottaminen julkisen kaupankäynnin kohteeksi, vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:n 7 kohtaa. Säännös vastaa ankaruudeltaan arvopaperimarkkina-lain 8 luvun 2 §:ää, joka koskee yleensä luvattoman kaupankäyntinnettelyn järjestämistä arvopapereille.

Pykälän 2 kohdan säännös eräiden lausuntojen laatimista koskevien säännösten rikkomisesta vastaa lähinnä voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:n 3 kohtaa. Säännös koskee sellaisia hyväksytyt tilintarkastajan lausuntoja, jotka ehdotuksen 2 luvun 14 §:n 2 momentin ja 19 luvun 2 §:n mukaan annetaan yhtiökokoukselle sekä 16 luvun 4 §:n ja 17 luvun 4 §:n mukaan sulautumiseen ja jakautumiseen osallistuville yhtiöille. Näihin ei, toisin kuin lain edellyttämiin suoraan kaupparekisteri-ilmoitusta varten laadittaviin vakuutuksiin sekä todistuksiin ja lausuntoihin, voida soveltaa rikoslain 16 luvun 7 §:n säännöstä rekisterimerkintärikoksesta tai saman luvun 8 §:n säännöstä väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle. Tällaiset lausunnot voidaan perustellusti rinnastaa tilintarkastuskerptomukseen, jota koskevien säännösten rikkomisen on säädetty rangaistavaksi tilintarkastuslaissa tilintarkastusrikoksena. Osakeyhtiölain asianomaisten säännösten noudattamisen lisäksi lausunnot on tilintarkastuslain 1 ja 16 §:n mukaan laadittava hyvää tilintarkastustapaa noudattaen.

Pykälän 3 kohdan välikätenä äänioikeusrajoitusten kiertämiseksi toimimista koskeva säännös vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:n 2 kohtaa.

Pykälän 4 kohdan laitonta varojenjako koskeva rangaistussäännös vastaa pääasiallisesti voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:n 5 kohtaa. Voimassa olevaa oikeustilaa ehdotetaan kuitenkin selvennettäväksi siten, että jaon tulee tapahtua joko osakkeenomistajan tai velkojien suojaa loukaten, jotta teko olisi rangaistava. Kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella tapahtuva vapaan pääoman jakaminen ei yleensä voi olla rangaistavaa, jos yhtiö on maksukykyinen eikä jako aiheuta yhtiön maksukyvyttömyyttä. Poikkeuksena on tosin tilanne, jossa yhtiöjärjestyksessä on ehdotuksen 13 luvun 5 §:n ja 14 luvun 7 §:n mukaisella tavalla rajoitettu vapaan oman pääoman jakokelpoisuutta velkojien hyväksi.

Kohta koskee ehdotuksen 12 luvun 1 §:n

2 momentin huomioon ottaen myös pääomailain lainvastaista pääoman palauttamista, koron maksamista ja vakuuden antamista, joista nykyään säädetään erikseen voimassa olevan lain 16 luvun 8 §:n 4 kohdassa.

2 §. Osakeyhtiörikkomus. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:ää rikosnimikkeeseen, rangaistusasteikon ja rangaistavuuden yleisten edellytysten osalta. Tässäkin pykälässä tarkoitettut teot ovat siten 2 momentista ilmenevää poikkeusta lukuun ottamatta rangaistavia vain tahallisina, eikä teko ole pykälän nojalla rangaistava, jos se on vähäinen tai siitä on muualla laissa säädetty ankarampi rangaistus.

Pykälän 1 momentin 1 kohta, joka koskee osake- tai osakasluettelon pitämisen taikka nähtävänä pitämisen laiminlyöntiä, vastaa paljolti voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Luetteloiden pitämistä koskeva perussäännös on ehdotuksen 3 luvun 15 §:ssä. Luetteloiden nähtävänä pitämisestä puolestaan säädetään saman luvun 17 §:ssä.

Kohdan rangaistussäännös ei koskisi velvollisuutta jäljennösten antamiseen, mikä vastaa nykyistä oikeustilaa. Toisaalta rangaistussäännös ei myöskään — toisin kuin voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 3 kohta — koskisi 5 luvun 23 §:n 2 momentin mukaista velvollisuutta pitää osakasluettelo nähtävillä yhtiökokouksessa. Tältä osin muut oikeussuojakeinot, kuten yhtiökokouksen päätöksen moite ja vahingonkorvaus, on katsottu riittäviksi. Kohta ei koskisi arvo-osuusjärjestelmässä pidettäviä luetteloita.

Momentin 2 kohta, joka koskee yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävänä pitämistä koskevan säännöksen rikkomista, vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa. Yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävänä pitämisestä säädetään ehdotuksen 5 luvun 23 §:n 4 momentissa. Rangaistussäännös ei kuitenkaan koskisi viimeksi mainitusta momentista myös johtuvaa velvollisuutta jäljennösten toimittamiseen, mikä vastaa nykyistä oikeustilaa.

Momentin 3 kohta, joka koskee ehdotuksen 18 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisen lunastusoikeutta koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä, vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 8 kohtaa.

Momentin 4 kohta, joka koskee tilinpäätösten laatimista ja lopputilitysten antamista koskevien säännösten rikkomista, vastaa pääasiallisesti voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 1 momentin 9 kohtaa. Sanamuoto tarkoittaa nykyiseen tapaan paitsi tilinpäätösten ja lopputilitysten laatimista ja antamista sinänsä, myös niiden sisällöllistä lainmukaisuutta. Kohdassa tarkoitettut teot voivat täyttää myös kirjanpitorikoksen tunnusmerkistön, jolloin niistä tuomitaan rangaistus rikoslain 30 luvun 9, 9 a tai 10 §:n nojalla. Kohta ei koske osavuosikatsausta tai välitilinpäätöstä, koska ehdotuksessa ei ole näitä koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentti, jonka mukaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu teko on rangaistava myös törkeästä huolimattomuudesta tehtynä, vastaa voimassa olevan lain 16 luvun 9 §:n 2 momenttia.

VII OSA. Erinäiset säännökset

26 luku. Voimaantulo

1 §. Voimaantulosäännös. Pykälän mukaan lain voimaantulosta säädetäisiin erillisellä voimaantuloilla.

1.2. Laki osakeyhtiölain voimaanpanosta

Ehdotetussa voimaantuloissa säädetään uuden osakeyhtiölain voimaantulosta ja vanhan lain kumoamisesta sekä siirtymäjärjestelyistä, jotka koskevat ennen uuden lain voimaantuloa perustettuja osakeyhtiöitä. Siirtymäsäännösten tarkoituksena on, että uuden lain voimaantulosta ei aiheudu osakeyhtiöille ja niiden sidosryhmille tarpeettomia kustannuksia ja muita vaikeuksia. Tarkoituksena on muun muassa välttää sitä, että yhtiöt joutuisivat muuttamaan yhtiöjärjestystään uuden lain voimaantulon takia. Jos yhtiöjärjestystä joudutaan muuttamaan, se voitaisiin yleensä tehdä muun yhtiöjärjestysmuutoksen yhteydessä. Tarkoituksena on myös, että jos yhtiöstä on tehty vanhan lain aikana päätös tietystä toimenpiteestä, esimerkiksi osakeannista, menettely voitaisiin saattaa loppuun vanhan lain mukaisesti, vaikka uusi laki tulee voimaan menettelyn aikana.

1 §. Osakeyhtiölain voimaantulo. Tarkoi-

tuksena on, että uusi laki tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006. Samalla kumottaisiin vanha osakeyhtiölaki ja sen voimaantulosta annettu laki (735/1978).

Uutta lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen yleensä myös vanhoihin osakeyhtiöihin. Eräistä poikkeuksista säädetään voimaantulon myöhemmissä pykälissä.

Pykälään ehdotetaan myös yleissäännöstä, jonka mukaan lainsäädäntöön jäävät viittaukset vanhaan lakiin koskisivat jatkossa uuden lain vastaavia säännöksiä jäljempänä mainituin poikkeuksin.

Oikeusministeriö on asettanut asunto-osakeyhtiölain uudistustarpeita laajasti selvittävän työryhmän, jonka määräaika päättyy 30 päivänä marraskuuta 2005. Työryhmän tehtävänä on muun ohessa arvioida, missä määrin on tarpeen vähentää viittauksia osakeyhtiölakiin sekä hyödyntää valmisteltavana olevan uuden osakeyhtiölain sääntely- ja kirjoitustapaa. Selvitystyön keskeneräisyyden vuoksi asunto-osakeyhtiölaissa ehdotetaan toistaiseksi viitattavaksi vanhaan osakeyhtiölakiin. Vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut vakuutusyhtiölainsäädännön uudistamista selvittävän työryhmän, jonka määräaika päättyy 31 päivänä joulukuuta 2005 ja jonka tavoitteena on vakuutusyhtiölainsäädännön uudistaminen muun muassa siten, että siinä on tarpeellisin osin otettu huomioon osakeyhtiölain kokonaisuudistus. Siksi ehdotetaan, että myös vakuutusyhtiöön toistaiseksi sovellettaisiin vanhan osakeyhtiölain säännöksiä sikäli kuin niihin viitataan vakuutusyhtiölaissa (1062/1979). Vastaava koskee myös muita vakuutustoimintaa harjoittavia yhteisöjä tai säätiöitä, koska niitä koskevan lainsäädännön tarkistaminen on tarkoituksenmukaista tehdä vakuutusyhtiölain yhteydessä.

2 §. Vähimmäisosakepääoma. Osakeyhtiölakiehdotuksen mukainen yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma eli 8 000 euroa vastaa määrää, johon vähimmäisosakepääoma korotettiin 1 päivänä syyskuuta 1997 voimaan tullessa lailla 145/1997. Viimeksi mainitun lain alkuperäisten siirtymäsäännösten mukaan aikaisemmin perustettujen osakeyhtiöiden oli korotettava osakepääomaansa seitsemän vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Siirtymäsäännöstä muutettiin lailla

492/2004 siten, että vaatimusta sovelletaan vanhoihin yhtiöihin lailla erikseen säädettyinä ajankohtana. Muutoksen tarkoituksena oli, että asiaa arvioidaan osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan 8 000 euron vähimmäisosakepääomavaatimusta sovelletaan ennen syyskuuta 1997 perustettuihin yhtiöihin kolmen vuoden kuluessa uuden osakeyhtiölain voimaantulosta. Näin kyseiset yhtiöt saavat lisäaikaa korottaa osakepääomaansa. Lykkäystä on perusteltu hallituksen esityksessä HE 35/2004 vp. Yhtiö, joka ei määräajassa korota osakepääomaansa tai muuta yritysmuotoaan osakeyhtiölakiehdotuksen 19 luvun 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla, määrätään selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä.

3 §. Yhtiön perustaminen. Jos osakeyhtiön perustamiskirja on allekirjoitettu ennen uuden lain voimaantuloa, yhtiön perustamiseen ja rekisteröimiseen sovellettaisiin vanhaa lakia lukuun ottamatta eräistä jäljempänä käsitellyistä säännöksistä johtuvia poikkeuksia. Pykälässä tarkoitetaan kaikkia perustamiseen liittyviä osakeyhtiölain säännöksiä mukaan lukien yhtiön rekisteröintiä koskevat säännökset. Tärkeä poikkeus on voimaantulon 4 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan uuden lain vastaista yhtiöjärjestysmääräystä ei voida rekisteröidä, jos rekisteri-ilmoitus tehdään uuden lain voimaantulon jälkeen. Yleensä tällä ei kuitenkaan ole merkitystä, koska vanhan lain mukaiset yhtiöjärjestysmääräykset täyttävät myös uuden lain vaatimukset tai uuden lain vaatimuksista poikkeaminen sallitaan erikseen, kuten 18 §:ssä säädetään vanhan lain mukaisten lunastusehtojen osalta.

Ehdotuksessa on kavennettu niiden pääomadirektiivistä johtuvien muodollisuuksien soveltamisalaa, joissa on kysymys apporttisääntelyä vastaavan sääntelyn soveltamisesta yhtiön perustamisen jälkeen tekemiin hankintoihin. Muutos astuisi voimaan heti, vaikka perustamisen tapahtuisikin vanhan mukaisesti ja vaikka hankintakin olisi tapahtunut jo vanhan lain aikana. Sanottu ei vaikuta esimerkiksi yhtiön johdon vahingonkorvausvelvollisuuteen sillä perusteella, että hankinta on ollut yhtiön kannalta epäedullinen.

4 §. Yhtiöjärjestys. Uuteen lakiin ei yleensä

sisälly sellaisia yhtiöjärjestyksen sisältöä koskevia uusia pakottavia vaatimuksia, joiden vuoksi yhtiöiden olisi pakko muuttaa yhtiöjärjestyksensä uuden lain tullessa voimaan. Jos yhtiöjärjestys on vanhan lain mukainen, se täyttää myös uuden lain vaatimukset. Poikkeuksena voidaan mainita, että kun yhtiöjärjestyksessä voidaan vanhan lain mukaan määrätä hallintoneuvoston oikeudesta valita toimitusjohtaja, se ei uuden lain mukaan ole sallittua. Yhtiöjärjestys voi lisäksi olla uuden lain pakottavien säännösten vastainen esimerkiksi sen vuoksi, että sitä ei ole saatettu ajan tasalle aikaisemmissa osakeyhtiölain uudistuksissa edellytetyllä tavalla.

Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan säännöksiä uuden lain pakottavan säännöksen kanssa ristiriidassa olevan yhtiöjärjestyksensä määräyksen syrjäytymisestä sekä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta uuden lain mukaiseksi. Säännökset vastaavat asiallisesti osakeyhtiölain muuttamisesta annetun lain (145/1997) siirtymäsäännösten 6—8 momentin säännöksiä, kuitenkin siten, että yhtiöjärjestyksen muuttamisvelvollisuutta koskevaksi siirtymäajaksi ehdotetaan kolmea vuotta yhdenmukaisesti eräiden muiden siirtymäsäännösten kanssa.

5 §. Aikaisemman lain soveltaminen eräisiin yhtiöjärjestyksen määräyksiin. Pykälän 1 momentin säännös siitä, että osakepääoma ja nimellisarvo saavat olla Suomen markan määräisiä, jos yhtiön perustamiskirja on allekirjoitettu ennen euron käyttöönottoa, vastaa osakeyhtiölain muuttamisesta 13 päivänä marraskuuta 1998 annetun lain (824/1998) siirtymäsäännöksen 2 momentin säännöstä. Lisäksi viitattaisiin mainitun lain siirtymäsäännöksen 7 momenttiin, joka sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä tällaisen osakepääoman ja nimellisarvon muuttamisesta euro-määräisiksi.

Pykälän 2 momentin mukaan jos yhtiössä on vanhan lain mukaisia etuosaketta koskevia yhtiöjärjestysmääräyksiä, tältä osin sovellettaisiin jatkossakin vanhan lain etuosaketta koskevia säännöksiä. Esimerkiksi etuosakkeen ottaminen lukuun, kun yhtiökokouspäätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan osakkeenomistajien tai näiden osan suostumus, määräytyisi vanhan lain 3 luvun 1 b §:n 4 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen maaliskuun 1 päivää 1979 yhtiöjärjestykseen otettuun vaihdannanrajoituslausekkeeseen sovellettaisiin edelleen tuolloin voimassa ollut osakeyhtiölakia samalla tavoin kuin nykyisen osakeyhtiölain voimaantulon jälkeen annettun lain 3 ja 7 §:n mukaan. Yhtiöjärjestykseen tämän jälkeen otettuun lausekkeeseen sen sijaan sovelletaan uutta lakia. Jos esimerkiksi lunastuslausekkeessa ei määrätä muuta, sovelletaan uuden lain lunastuslauseketta koskevia olettasäännöksiä. Jos taas lunastuslauseke on uuden lain pakottavien säännösten vastainen siten, että siinä määrätään pidemmistä kuin lain sallimista määräajoista, sovelletaan 4 §:n mukaisesti lain mukaisia enimmäisaikoja.

6 §. Kirjanpidolliseen vasta-arvoon liittyvät oikeudet. Kirjanpidollisen vasta-arvon määrittely osakeyhtiölakiehdotuksen 3 luvun 5 §:n 1 momentissa poikkeaa voimassa olevan osakeyhtiölain 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaisesta kirjanpidollisen vasta-arvon määritelmästä. Siltä varalta, että osakkeen tuotama oikeus määräytyy vanhan lain mukaisen kirjanpidollisen vasta-arvon perusteella, pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että oikeuden perusteena jatkossa pidetään sitä kirjanpidollista vasta-arvoa, joka osakkeella on ennen uuden lain voimaantuloa. Uuden lain voimaantulo ei siten vaikuttaisi kyseisiin oikeuksiin. Myöskään sen jälkeen tapahtunut osakkeiden lukumäärän tai osakepääoman muuttuminen ei enää vaikuttaisi oikeuden perusteeseen. Oikeuden perusteen muuttaminen olisi tämän jälkeen mahdollista ainoastaan muuttamalla yhtiöjärjestyksiä sitä koskevien yleisten sääntöjen mukaisesti. Viimeksi mainittu voi olla välttämätöntä, jotta esimerkiksi osakkeen jakaminen voidaan toteuttaa yhdenvertaisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla.

7 §. Osakekirja ja muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset. Pykälässä ehdotetaan pysyttäväksi nykyisen osakeyhtiölain voimaantulon jälkeen annetun lain 6 §:n mukainen oikeustila, jonka mukaan aikaisempien lakien mukaan pätevät osakekirjat ja muut sellaiset todistukset säilyttävät pätevyytensä uuden lain estämättä. Ennen nykyisen osakeyhtiölain voimaantuloa eli ennen 1 päivää tammiukuuta 1980 annettuihin niin sanottuihin halti-

jaosakkeisiin, jotka ovat hyvin harvinaisia, sovellettaisiin jatkossakin ennen tuota ajankohtaa voimassa ollutta osakeyhtiölakia. Lisäksi pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta osakekirjan sisällön täydentämiseen, jos osakekirja syystä tai toisesta esitetään yhtiölle tai yhtiö laskee haltuunsa tulleen osakekirjan uudestaan liikkeeseen uuden lain aikana.

8 §. Arvo-osuusjärjestelmä. Selvyyden vuoksi pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi erikseen siitä, että jos yhtiökokouksen päätös osakkeiden liittämistä arvo-osuusjärjestelmään tai siitä poistamisesta on tehty ennen uuden lain voimaantuloa, liittämiseen tai poistamiseen sovelletaan vanhan lain säännöksiä. Näin olisi esimerkiksi silloinkin, kun yhtiökokous on päättänyt siirtymisestä vanhan lain aikana valtuuttaen hallituksen päättämään arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen tarkemmasta ajankohdasta, ja hallitus päättää viimeksi mainitusta vasta uuden lain aikana. Toisin kuin vanhan lain 3 a luvun 4 §:n 2 momentissa säädetään, osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia ei kuitenkaan uuden lain tultua voimaan voitaisi osaksikaan käyttää kirjautumatta arvo-osuusjärjestelmään.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan poikkeusta, joka koskee yhteistilillä oleviin osakkeisiin liittyvää menettämisseuraamusta. Vaikka arvo-osuusjärjestelmään liittymiseen sovellettaisiin vanhaa lakia, yhteistilillä olevan osakkeen ja siihen liittyvien oikeuksien menettämisestä voitaisiin päättää uuden lain mukaisesti. Päätös voitaisiin kuitenkin tehdä vasta, kun osakeyhtiölakiehdotuksen 4 luvun 10 §:n 2 momentin mukainen kymmenen vuoden aika on kulunut sekä ilmoittautumispäivästä että uuden lain voimaantulosta. Säännös ei estä noudattamasta myös tältä osin vanhan lain mukaista menettelyä, jos sen edellytykset täyttyvät ja yhtiö katsoo sen noudattamisen tarkoituksenmukaiseksi. Jos osakkeet myydään vanhan lain mukaisesti, uuden lain mukainen menettely ei enää ole mahdollinen.

9 §. Yhtiökokous. Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan yhtiökokouksen päätöksenteon hetki yleensä ratkaisisi sen, sovelletaanko päätettyyn asiaan ja siihen liittyviin rekisteröinteihin sekä muihin menettelyihin vanhaa vai uutta lakia. Jos yhtiöko-

ouksen päätös tehdään vanhan lain aikana, sovellettaisiin *1 momentin* mukaan päätökseen liittyvien niin aineellisten kuin menettelyllistenkin sääntöjen suhteen yleensä kaikilta osin vanhaa lakia. Esimerkiksi yhtiökokouksen vanhan lain aikana päättämään osakepääoman korotukseen sovellettaisiin vanhan lain säännöksiä myös muun muassa osakkeiden merkinnän ja maksamisen sekä rekisteröintien osalta, vaikka nämä tapahtuisivatkin vasta uuden lain tultua voimaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan puolestaan silloin, kun yhtiökokous pidetään uuden lain tultua voimaan, myös kokouskutsuun, kokousasiakirjoihin sekä kokoukseen ilmoittautumiseen ja osallistumiseen sovelletaan uutta lakia, vaikka esimerkiksi kokouskutsu toimittaisiin tai ilmoittautuminen tapahtuisi jo ennen lain voimaantuloa. Momentin viittaus kokousasiakirjoihin käsittää myös asiakirjojen nähtävänä pitämistä ja lähettämistä koskevat säännökset.

10 §. Hallituksen päätöksenteko valtuutuksen nojalla. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan hallituksen yhtiökokouksen antamaan valtuutukseen perustuvan päätöksenteon osalta 9 §:n 1 momenttia vastaavaa säännöstä. Esimerkiksi hallituksen vanhan lain aikana päättämään osakepääoman korotukseen sovellettaisiin siten vanhan lain säännöksiä vastaavalla tavalla kuin edellä 9 §:n 1 momentin perusteluissa on esitetty.

Pykälän *2 momentti* koskee tilanteita, joissa hallituksen päätös tehdään uuden lain aikana, mutta yhtiökokouksen vanhan lain aikana ja mukaisesti antaman valtuutuksen perusteella. Tällöin valtuutus oikeuttaa hallituksen päättämään vastaavan laajuisista ja muutenkin vastaavista toimenpiteistä uuden lain mukaisesti. Esimerkiksi vanhan lain mukaista uusmerkintää koskeva valtuutus oikeuttaisi hallituksen päättämään vastaavan suuruisesta uuden lain mukaisesta maksullisesta osakeannista valtuutusehtojen mukaisesti. Uuden lain mukaisuus tarkoittaa muun ohessa sitä, ettei kirjauksia ylikurssirahastoon tehdä. Jos yhtiön osakkeilla on nimellisarvo, hallitus voi päättää nimellisarvon ylittävältä osalta merkintähinnan merkitsemisestä osakepääoman sijasta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Jos yhtiön osakkeilla ei ole nimellisarvoa, valtuutusta lienee yleensä uuden

lain aikana tulkittava siten, ettei hallituksen päätöksentekoa ole rajoitettu sen suhteen, mikä osa merkintähinnasta merkitään osakepääomaan ja mikä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Merkitseminen vapaaseen omaan pääomaan ei yleisesti ottaen heikennä osakkeenomistajien asemaa siihen verrattuna, että merkintähinta kirjataan sidottuun omaan pääomaan.

Uuden lain mukaiset valtuutusmahdollisuudet ovat vanhaa lakia laajemmat ja joustavimmat. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan sen vuoksi säännöstä, jonka mukaan yhtiökokous voisi lain vahvistamisen jälkeen uuden lain mukaisesti valtuuttaa hallituksen lain voimaantulon jälkeen päättämään osakeannista, optio- tai muiden erityisten oikeuksien antamisesta, osakepääoman korottamisesta, vapaan oman pääoman jakamisesta taikka omien osakkeiden hankkimista tai lunastamisesta. Näin hallitukselle delegoimiseen liittyvät uuden lain uuden lain suomat mahdollisuudet ovat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhtiöiden käytettävissä.

Yhtiökokousmenettelyyn sovellettaisiin momentissa tarkoitettua valtuutuksesta päätettäessä pääsääntöisesti uutta lakia jo ennen sen voimaantuloa. Koska yhtiökokouskutsun toimittamistavan ja -ajan sekä asiakirjojen nähtävillä pitämisen tavan osalta ei ole tarkoituksenmukaista, että samassa yhtiökokouksessa mahdollisesti käsiteltäviä eri asioita koskisi erilainen menettely, näiden suhteen sovellettaisiin kuitenkin vanhoja säännöksiä. Sen sijaan esimerkiksi kysymykset yhtiökokouskutsun sisällöstä, päätöksen sisällöstä, päätöksen vaatimasta määränemmistöistä sekä siitä, mitkä asiakirjat on pidettävä osakkeenomistajien nähtävillä, ratkaistaisiin uuden lain mukaisesti. Toisaalta siirtymävaiheessa annettavissa valtuutuksissa on säännönmukaisesti tarpeen ottaa huomioon myös hallituksen päätöksenteko jo vanhan lain aikana, minkä vuoksi valtuuttamisesta päätettäessä joudutaan noudattamaan myös vanhan lain yhtiökokousmenettelyä koskevia säännöksiä.

11 §. Hallintoneuvoston oikeus valita hallituksen jäsenet. Vanhan lain mukaan hallintoneuvosto valitsee hallituksen, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, kun taas uuden lain mukaan hallintoneuvostolla on tämä oi-

keus vain, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään. Pykälään ehdotettavan säännöksen mukaan hallintoneuvostolla, jota koskeva yhtiöjärjestyksen määräys on ilmoitettu rekisteröitäväksi ennen uuden lain voimaantuloa, säilyisi oikeus hallituksen valintaan kolmen vuoden ajan uuden lain voimaantulosta, vaikkei valintaoikeudesta olisikaan yhtiöjärjestyksessä mainittu. Tämän siirtymäajan jälkeen oikeutta ei enää olisi, ellei yhtiöjärjestyksestä tältä osin muuteta. Jos yhtiöjärjestyksessä on vanhan lain säännöstä vastaava määräys hallintoneuvoston oikeudesta hallituksen valintaan, sitä noudatetaan myös uuden lain tultua voimaan.

12 §. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vanhan lain säännöksiä niin sanotun lisätilintarkastajan tai hyväksytyt tilintarkastajan määräämisestä osakkeenomistajan vaatimuksesta sovelletaan, jos tilintarkastajaa koskeva vaatimus tehdään yhtiökokouksessa ennen uuden lain voimaantuloa.

Pykälän 2 momentin mukaan uuden lain säännöstä siitä, että erityinen tarkastus voidaan panna täytäntöön, vaikka lääninhallituksen päätös ei ole vielä lainvoimainen, sovellettaisiin, kun tarkastusta koskeva hakemus tehdään lääninhallitukselle uuden lain tultua voimaan.

13 §. Vararahasto ja ylikurssirahasto. Pykälään ehdotettavien säännösten mukaan vanhojen yhtiöiden taseissa olevat vara- ja ylikurssirahastot, jollaisia ei enää uuden lain mukaan voi kertyä, säilyvät luonteeltaan entisen kaltaisina. Pykälän 1 momentin mukaan nämä rahastot olisivat jatkossakin sidottua omaa pääomaa. Pykälän 2 momentin mukaan vara- ja ylikurssirahaston alentamiseen sovellettaisiin osakepääoman alentamista koskevia säännöksiä asian luonnosta johtuvien poikkeuksien. Edelleen pykälän 3 momentin mukaan vara- ja ylikurssirahastoa voitaisiin käyttää osakepääoman korottamiseen noudattaen osakepääoman rahastokorotusta koskevia säännöksiä. Yhtiön, jolla on vara- tai ylikurssirahasto, on siten mahdollista yksinkertaistaa taseensa uuden lain mukaiseksi. Varatai ylikurssirahastosta tapahtuvaa osakepääoman korotusta ei kuitenkaan otettaisi huomioon uuden lain 14 luvun 2 §:ää sovellettaessa, koska tällainen osakepääoman korotta-

minen ei estä yhtiön sidottua omaa pääomaa alentumasta osakepääoman alentamisen johdosta, eikä velkojensuojamenettelystä siten ole perusteltua myöntää pykälässä säädettyjä poikkeuksia.

14 §. Tilinpäätös ja toimintakertomus. Pykälän mukaan uuden lain 8 luvun 5—8 §:ää olisi sovellettava viimeistään laadittaessa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta siltä tilikaudelta, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen. Laadittaessa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta tilikaudelta, joka on kesken uuden lain tullessa voimaan, olisi siten sallittua noudattaa joko vanhoja tai uusia säännöksiä.

15 §. Optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjalaina. Pykälässä ehdotetaan osittain poikettavaksi optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainojen osalta 9 ja 10 §:ssä säädetystä periaatteesta, jonka mukaan päätöksen tultua tehdyksi vanhan lain aikana sovelletaan vanhaa lakia. Koska merkintäaika osakkeita optio-oikeuksien tai vaihtovelkakirjalainan nojalla merkittäessä saattaa ajoittua pitkälle tulevaisuuteen ja vanhaa lakia pääsäännön mukaan voitaisiin joutua soveltamaan vielä vuosien kuluttua, ehdotetaan, että uuden lain 9 luvun 9—11 §:n sekä 14 §:n 1 ja 3 momentin menettelysäännöksiä, jotka koskevat osakkeiden merkintää ja maksamista sekä rekisteröitäväksi ilmoittamista, sovellettaisiin optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainojen nojalla tapahtuvaan osakkeiden antamiseen joka tapauksessa silloin, kun osakkeiden merkintäaika alkaa kolmen vuoden kuluttua uuden lain voimaantulosta.

16 §. Pääomalaina. Lähinnä selvyiden vuoksi pykälässä todettaisiin ensinnäkin, että vanhan lain mukaisilla pääomalainoilla on pääomalainan asema myös uutta lakia sovellettaessa, vaikka lainaehdot jonkin verran poikkeavat siitä, mitä uudessa laissa edellytetään.

Edelleen selvyiden vuoksi todettaisiin, ettei uuden lain voimaantulo sinänsä vaikuta vanhan lain aikana sovittuihin vanhan lain mukaisiin maksuehtoihin. Velkoja ja yhtiö voisivat toisaalta sopia uuden lain mukaisten maksuehtojen noudattamisesta. Jollei niin sovi, esimerkiksi koron maksamisen edellytyksiin sovelletaan edelleen, mitä velkojan ja yhtiön välillä on vanhan lain 5 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti sovittu.

Arvioitaessa pääoman palauttamisen edellytyksiä vanhan lain 5 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti pääomalainan pääoma otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon omana pääomana riippumatta siitä, onko pääoma kirjanpitoa koskevien säännösten mukaan merkittävä taseessa omaan vai vieraaseen pääomaan.

Vanhan lain edellyttämiä konsernitaseeseen perustuvia maksurajoituksia ei kuitenkaan enää sovellettaisi, ellei tällaisesta voida katsoa sovitun. Kyseisten rajoitusten soveltaminen ei yleensä olisi mielekäästä eikä vastaisi osapuolten oletettua tarkoitusta uuden lain mukaisessa tilanteessa, jossa konsernitaseella ei ole nykyisen kaltaista merkitystä varojen jaon edellytysten kannalta.

Vielä pykälässä säädettäisiin uuden lain 12 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesta vakuuden antamista koskevasta kiellosta myös vanhojen pääomalainojen osalta. Säännös on tarpeen, koska vanhan lain 5 luvun 1 §:n 2 momentin säännöstä ei sovelleta enää uuden lain tultua voimaan ja koska kieltö ei vanhojen pääomalainojen osalta seuraa pääomalainan ehdoista.

17 §. Varojen jakaminen. Pykälän 1 momentin mukaan velvollisuuteen palauttaa yhtiöstä laittomasti jaetut varat sovellettaisiin vanhaa lakia, jos jako on pantu täytäntöön vanhan lain aikana. Uuden lain aikana täytäntöönpantuun jakoon sen sijaan sovellettaisiin uuden lain säännöksiä silloinkin, kun jaosta on päätetty yhtiökokouksessa ennen uuden lain voimaantuloa, eli momentin erityissäännös menisi 9 §:n yleissäännöksen edelle.

Lähipiirilainarajoitusten rikkomisen seuraamusten osalta momentissa ehdotetaan, ettei niitä lainkaan sovellettaisi enää uuden lain tultua voimaan, vaikka lainananto olisi tapahtunut vanhan lain aikana. Soveltaminen ei olisi mielekäästä, kun erityiset lähipiirilainarajoitukset ehdotetaan uudistuksessa kokonaan kumottaviksi.

Ehdotuksessa on jonkin verran tiukennettu niitä vaatimuksia, jotka kohdistuvat muuta kuin voitontuottamistarkoitusta koskeviin yhtiöjärjestyksen määräyksiin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että uusia vaatimuksia ei sovelleta vanhan lain 12 luvun 1 §:n 2 momentin mukaisiin määräyksiin, jotka on ilmoitettu rekisteröitä-

väksi ennen uuden lain voimaantuloa. Siten vanhojen yhtiöiden ei tarvitse tämän vuoksi muuttaa yhtiöjärjestystään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan osakeyhtiölain muuttamisesta annetun lain (1306/2004) siirtymäsäännöstä vastaavaa säännöstä kirjanpitolain aikaisempien säännösten perusteella aktivoitujen perustamis- ja tutkimusmenojen jakokelvottomuudesta.

18 §. Lunastusehdot. Pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan vanhan lain mukaista omia osakkeita koskevaa yhtiöjärjestyksen lunastusehtoa ei tarvitse muuttaa uuden lain mukaiseksi. Vanhaa lunastusehtoa sovellettaisiin kuitenkin uusien pääomaa koskevien säännösten mukaisesti siten, ettei osakepääomaa alenneta lunastuksen johdosta, ellei lunastukseen myös käytetä osakepääomaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa on noudatettava uuden lain 14 luvun mukaista velkojensuojamenettelyä, kuten osakepääoman alentamisessa yleensäkin. Lunastuksessa sovellettaisiin muutenkin uuden lain säännöksiä, vaikka lunastusehto olisi otettu yhtiöjärjestykseen vanhan lain mukaisena. Myös esimerkiksi velvollisuus yhtiölle lunastettujen osakkeiden mitätöimiseen määräytyisi uuden lain mukaisesti.

19 §. Sulautuminen ja jakautuminen. Pykälään ehdotetaan selkeyden ja ennustettavuuden vuoksi erityissäännöstä, jonka mukaan sulautumisessa ja jakautumisessa lainvalinnan kannalta ratkaiseva olisi sulautumissuunnitelman rekisteröitäväksi ilmoittamisen ajankohta. Tämä ratkaisisi kysymyksen kaikkien sulautumiseen ja jakautumiseen liittyvien säännösten osalta, myös esimerkiksi kysymyksen sulautumista tai jakautumista vastustaneiden osakkeenomistajien osakkeiden lunastamisesta noudatettavasta menettelystä.

20 §. Vähemmistöosakkeiden lunastaminen. Pykälän 1 momentin mukaan vähemmistöosakkeita koskevaan lunastusoikeuteen ja -velvollisuuteen sovellettaisiin vanhaa lakia, jos lunastusvaatimus perustuu ennen uuden lain voimaantuloa vallinneisiin seikkoihin. Vanhalla lailla tarkoitetaan myös voimassa olevan osakeyhtiölain osittaisuudistusten siirtymäsäännöksiä. Siten esimerkiksi luonnollisella henkilöllä, jolla on yli yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja ää-

nistä, ei ole jatkossakaan lunastusvelvollisuutta, jos kyseinen osakeomistus on peräisin ajalta ennen lakia 145/1997, jolla lunastusvelvollisuutta laajennettiin.

Pykälän 2 momentin mukaan lunastusmenettelyyn sovellettaisiin vanhaa lakia, jos lunastusvaatimus on tehty vanhan lain aikana. Lunastajan osalta ratkaiseva olisi vanhan lain mukainen lunastusvaatimuksen tekeminen yhtiölle ja vähemmistöosakkeenomistajan osalta lunastuksen vaatiminen välimiesmenettelyssä.

21 §. Yhtiön purkamisen. Pykälässä ehdotetaan selvyiden vuoksi säädettäväksi, että vanhan lain aikaiseen päätökseen perustuva selvitystila tai rekisteristä poistaminen pysyy voimassa uuden lain voimaantulon estämättä ja siihen sovelletaan vanhaa lakia. Kuitenkin säädettäisiin, että yhtiökokous voisi tehdä päätöksen yhtiökokouksen päätökseen tai tuomioistuimen vanhan lain 13 luvun 2 §:n nojalla tekemään päätökseen perustuvan selvitystilan lopettamisesta siten kuin uuden lain 20 luvun 19 §:ssä säädetään. Lopettamispäätös voitaisiin tehdä riippumatta yhtiön pääomatilanteesta, koska pääoman vähyys ei uuden lain mukaan ole pakkoselvitystilan peruste. Päätettäessä tällä tavoin toiminnan jatkamisesta voidaan kuitenkin joutua tekemään uuden lain 20 luvun 23 §:ssä tarkoitettu osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitus.

22 §. Päätöksen pätemättömyys. Pykälän mukaan ennen uuden lain voimaantuloa tehdyn päätöksen pätemättömyyttä koskevan moitekanteen tai muun vaatimuksen käsittelemiseen ja ratkaisemiseen sovellettaisiin vanhaa lakia, jos voimaanpanolaista ei johdu muuta. Uusia oikeuspaikkaa koskevia säännöksiä sovellettaisiin 25 §:n mukaan uuden lain voimaantulon jälkeen vireille pannuissa asioissa, vaikka kysymys olisi ennen uuden lain voimaantuloa tehdyn päätöksen pätemättömyydestä.

Pykälä ei estä nostamasta uuden lain perusteella moitekannetta hallituksen valtuutuksen nojalla uuden lain aikana tekemästä päätöksestä, vaikka valtuutus olisi annettu ennen uuden lain voimaantuloa.

23 §. Vahingonkorvaus. Pykälän mukaan vahingonkorvaukseen sovellettaisiin vanhaa lakia silloin, kun korvauksen peruste eli teko

tai laiminlyönti on tapahtunut ennen uuden lain voimaantuloa.

24 §. Vaikutusvallan väärinkäyttö. Myös osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäyttöön liittyvien seuraamusten eli lunastusvelvollisuuden ja yhtiön purkamisen osalta ehdotetaan, että vanhaa lakia sovelletaan, kun vaikutusvallan väärinkäyttö on tapahtunut ennen uuden lain voimaantuloa. Tämä koskee sekä vanhan lain 13 luvun aineellisia että tuomioistuinmenettelyä koskevia säännöksiä. Koska väärinkäyttöön vetoamiselle ei ole asetettu erityistä määräaika, ehdotetaan kuitenkin, että vanhaan lakiin perustuva kanne olisi tässä tapauksessa nostettava vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta, jotta vanhaa lakia ei enää myöhemmin jouduttaisi soveltamaan. Jos väärinkäyttö jatkuu uuden lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan uutta lakia.

25 §. Riitojen ratkaiseminen. Pykälän 1 momentin mukaan lainvalinta, joka koskee tuomioistuimen toimivaltaisuutta osakeyhtiölain soveltamista koskevassa riita-asiassa, määräytyisi asian vireilletuloajankohdan mukaan.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiöjärjestykseen ennen uuden lain voimaantuloa otettuun välityslausekkeeseen sovellettaisiin jatkossakin vanhaa lakia. Vanhaan yhtiöjärjestyksensä perustuvan välimiesmenettelyn soveltamisala ei siten laajenisi uudistuksen johdosta.

26 §. Voimaantulo. Edellä esitetyin tavoin uudistuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006.

1.3. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä

Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön osakeyhtiöksi muuttamista koskevaan lain 8 lukuun ehdotetaan uudesta osakeyhtiölaista johtuvia muutoksia. Luvun 3 §:ää muutettaisiin siten, että yhtiömuodon muuttamisesta laadittavan asiakirjan sääntely kysymyksessä olevilta osin vastaisi osakeyhtiön perustamiskirjaa. Lisäksi pykälän viittaukset osakeyhtiölakiin muutettaisiin uuden osakeyhtiölain mukaisiksi. Luvun 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan muutosta, joka johtuu siitä, että yhtiökokoukselle kuuluvista toimielinten va-

linnoista ei osakeyhtiölakiehdotuksen mukaan ole pakko määrätä yhtiöjärjestyksessä. Luvun 4 §:n 2 momenttiin ehdotetaan puolestaan selvyuden vuoksi säännöstä määräajasta, jossa ilmoitus osakeyhtiöksi muuttamisesta on tehtävä kaupparekisteriin.

Koska lain 8 luvun 3 §:n mukaan osakeyhtiön osakepääomaan sovelletaan osakeyhtiölakiehdotuksen apportiomaaisuutta koskevia 2 luvun 6 §:n säännöksiä ja koska lain 8 luvun 4 §:n mukaan muutosta kaupparekisteriin ilmoitettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta säädetään, muutosta koskevaan rekisteri-ilmoitukseen on muun ohessa liitettävä osakeyhtiölakiehdotuksen 2 luvun 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu hyväksytyn tilintarkastajan lausunto osakepääomaa koskevasta osakeyhtiölakiehdotuksen 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesta apportiselvityksestä.

1.4. Eurooppayhtiölaki

Lain viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettaviksi uuden lain mukaisiksi. Lakiin ehdotetaan myös muita tätä vastaavia teknisiä muutoksia. Esimerkiksi lain 11 § ehdotetaan kirjoitettavaksi siten, että se vastaa mahdollisimman pitkälti osakeyhtiölain lopputilitystä koskevia säännöksiä.

Osakeyhtiölain sulautumista koskevan sääntelyn muuttaminen vaikuttaa erityisesti lain 4 ja 9 §:ssä säänneltyihin eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla sekä kotipaikan siirtämiseen Suomesta. Pykäliin on tämän vuoksi tarpeen tehdä eräitä muitakin kuin pelkästään viittauksia koskevia muutoksia.

4 §. Perustaminen sulautumalla. Pykälän 1 momenttiin, joka koskee eurooppayhtiön perustamista sulautumalla siten, että vastaanottava yhtiö rekisteröidään Suomeen, ehdotetaan tehtäväksi osakeyhtiölakiehdotuksen sulautumissääntelyä vastaavat muutokset. Osakeyhtiölakiehdotuksen mukaan kuulutus velkojille voidaan antaa jo ennen sulautumispäätöstä, eikä rekisteriviranomainen myönnä erillistä täytäntöönpanolupaa, vaan sulautumisen rekisteröinnin yhteydessä selvitetään, ovatko velkojat vastustaneet sulautumista. Koska erillistä lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon ei tarvittaisi, nykyisin täytän-

töönpanoluvasta laskettava kuuden kuukauden määräaika ehdotetaan laskettavaksi suomalaisen yhtiön sulautumispäätöksestä.

Osakeyhtiölakiehdotuksesta poiketen osakeyhtiölain mukainen velkojiensuojamenettely koskisi jatkossakin suomalaisen yhtiön kaikkia velkojia eivätkä ainoastaan niitä, joiden saatava on syntynyt sulautumis- tai siirtosuunnitelman rekisteröimisen jälkeen. Tämä on katsottu tarpeelliseksi erityisesti julkisoikeudellisten velkojien suojaamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan silloin, kun vastaanottava yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, sulautumisen täytäntöönpano edellyttäisi suomalaisen yhtiön osalta rekisteriviranomaisen lupaa, jonka antamisessa noudatettaisiin muun ohessa osakeyhtiölakiehdotuksen asianomaisia säännöksiä velkojiensuojamenettelystä ja sulautumisen rekisteröinnin edellytyksistä. Oikeus vastustaa sulautumista olisi jatkossakin aina sekä sulautuvan että vastaanottavan yhtiön kaikilla velkojilla.

9 §. Kotipaikan siirtäminen Suomesta. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi osakeyhtiöiden sulautumista koskevan sääntelyn muuttumiseen liittyviä muutoksia. Vastaavasti kuin sulautumisessa, kuulutusta velkojille voitaisiin nykyisestä poiketen hakea jo ennen täytäntöönpanoluvan hakemista. Eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu selonteko olisi liitettävä kuulutusta koskevaan hakemukseen. Velkojiensuojamenettely koskisi tässäkin tapauksessa myös jatkossa yhtiön kaikkia velkojia.

1.5. Osuuskuntalaki

Lain 16 luvun 2 §:n osuuskunnan ja osakeyhtiön välistä tytäryhteisösulautumista koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että määritelmä vastaa asiallisesti osakeyhtiölakiehdotuksen vastaavaa määritelmää. Lisäksi pykälän samoin kuin osuuskunnan osakeyhtiöksi muuttamista koskevan 18 luvun 2 §:n viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettavaksi uuden osakeyhtiölain mukaisiksi.

Koska lain 18 luvun 2 §:n mukaan osakeyhtiön osakepääomaan sovelletaan osakeyhtiölakiehdotuksen apporttiomaisuutta koskevia 2 luvun 6 §:n säännöksiä ja koska lain

18 luvun 5 §:n mukaan muutosta koskevaa kaupparekisteri-ilmoitusta koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiön perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta säädetään, on rekisteri-ilmoitukseen muun ohessa liitettävä osakeyhtiölakiehdotuksen 2 luvun 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu hyväksytyn tilintarkastajan lausunto osakepääomaa koskevasta osakeyhtiölakiehdotuksen 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesta apporttiselvityksestä.

1.6. Laki asumisoikeusyhdistyksistä

Lain 81 §:n 2 momentissa oleva viittaus osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettavaksi uuden lain mukaiseksi.

1.7. Prokuralaki

Lain 3 §:n 2 momentin viittaukset ehdotetaan muutettaviksi uutta osakeyhtiölakia ja voimassa olevaa osuuskuntalakia koskeviksi. Lisäksi ehdotetaan, että pykälässä johdonmukaisesti osakeyhtiölakiehdotuksen kanssa puhuttaisiin yhtiön tai osuuskunnan edustamisesta, mikä sisältää myös toiminimen kirjoittamisen.

1.8. Yrityskiinnityslaki

Lain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tilanteena, jossa yrityskiinnitys pysyy voimassa ilman eri toimenpiteitä, ehdotetaan yhteisömuodon muutosten lisäksi otettavaksi huomioon osakeyhtiölakiehdotuksen 19 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu osakeyhtiön toiminnan jatkaminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana edellyttäen, että toimintaa jatkavan luonnollisen henkilön omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä. Lisäksi lain 21 a §:n ja 27 §:n viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettaviksi uutta lakia koskeviksi.

1.9. Maakaari

Lain 2 luvun 4 §:n 2 momentin viittaus osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettavaksi uutta osakeyhtiölakia koskevaksi.

1.10. Laki arvo-osuustileistä

Lain 29 §:n 1 momenttiin ehdotetaan muutosta, joka johtuu siitä, että täsmäytyspäivän käyttö arvo-osuusjärjestelmään kuuluvassa yhtiössä esimerkiksi osinkoa jaettaessa perustuisi osakeyhtiölakiehdotuksen 4 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan suoraan lakiin eikä nykyiseen tapaan pakolliseen yhtiöjärjestysmääräykseen.

1.11. Laki yrityksen saneerauksesta

Lain 58 §:n 2 momentin viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettaviksi uuden osakeyhtiölain mukaisiksi.

1.12. Laki takaisinsaannista konkurssipesään

Lain 2 §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi erityissäännös määräpäivästä silloin, kun osakeyhtiön konkurssi seuraa yhtiön oman pääoman vähyteen perustuvaa selvitystilaan asettamista, koska uuteen osakeyhtiölakiin ei ehdoteta säännöksiä oman pääoman vähyteen perustuvasta pakkoselvitystilasta.

1.13. Kaupparekisterilaki

Lain 9 §:ään, joka koskee osakeyhtiön perusilmoitusta, ehdotetaan tehtäviksi teknisiä muutoksia, jotka johtuvat siitä, että perustaminen tapahtuu osakeyhtiölakiehdotuksen mukaan perustamissopimuksella niin sanottuna simultaaniperustamisena, uudesta pääomajärjestelmästä ja siitä, että osakeyhtiölakiehdotuksessa puhutaan yhtiön edustamisesta, joka sisältää myös toiminimen kirjoittamisen.

Selvyyden vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös maininta mahdollisesta osakeyhtiön arvo-osuusjärjestelmään kuulumista koskevasta yhtiöjärjestysmääräyksestä. Voimassa olevan osakeyhtiölain 3 a luvun 1 §:n 2 momenttia vastaavat säännökset rekisterilmoituksen liitteistä voidaan ottaa kaupparekisteriasetukseen.

Lain 18 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi maininta yritysmuodon muuttamista koskevista tehtävistä, joista säädetään osakeyhtiö-

lakiehdotuksen 19 luvussa. Samalla maininta tehtävistä, jotka koskevat julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi, ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

Lisäksi lain 25 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaupparekisterimerkinnästä kuuluttaminen aina tapahtuisi samanaikaisesti itse merkinnän kanssa, jolloin rekisteröinnin jälkeistä mutta kuuluttamista edeltävää välitilaa ei lainkaan synny. Tämä on käytännössä mahdollista, koska julkistamisdirektiivi edellä yleisperusteluissa mainitun muutoksen jälkeen sallii muun muassa kuuluttamisen sähköisessä muodossa olevassa julkaisussa. Osakeyhtiölakiehdotus on kirjoitettu lähtien siitä, että kuuluttaminen tapahtuu tällä tavoin reaaliajassa. Kuuluttamisen lähemmästä tavasta voidaan säätää kaupparekisteriasetuksessa.

1.14. Yritys- ja yhteisötietolaki

Lain 15 §:ää ehdotetaan täydennettäväksi voimassa olevan osakeyhtiölain 16 luvun 7 a §:n säännöksellä yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista. Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi edellä mainitusta julkistamisdirektiivin muutoksesta johtuva velvollisuus yritys- ja yhteisötietotunnuksen mainitsemiseen osakeyhtiön mahdollisella internet-sivustolla. Pykälän selkeyttämiseksi siihen ehdotetaan lisäksi lakiteknisiä muutoksia.

1.15. Kauppakamarilaki

Lain 2, 5 ja 6 §:ää täydennettäisiin siten, että keskuskauppakamarin asianomaisen lautakunnan tehtävänä jatkossa olisi osakeyhtiölakiehdotuksen 18 luvun mukaisesti paitsi välimiesten asettaminen myös uskotun miehen määräysten hakeminen lunastustilanteisiin liittyviä välimiesmenettelyjä varten. Lautakuntaa nimitettäisiin laissa lunastuslautakunnaksi. Lisäksi 5 ja 6 §:n otsikkoja yksinkertaistettaisiin.

1.16. Tilintarkastuslaki

Lain 27 §:n 3 momenttia täydennettäisiin säännöksellä, jonka mukaan lääninhallituksen tilintarkastajaa koskeva määräys voidaan

panna täytäntöön, vaikka se ei ole lainvoimainen. Tämä vastaa uuteen osakeyhtiölakiin, muun muassa sen erityistä tarkastusta koskevaan 7 luvun 7 §:ään, ehdotettavia säännöksiä.

1.17. Laki panttilainauslaitoksista

Lain viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettaviksi uuden lain mukaisiksi. Nykyisestä poiketen lakiin ei ehdoteta panttilainauslaitoksia koskevaa poikkeusta osakeyhtiölain mukaisesta omien osakkeiden hankinnan rahoittamisen kiellosta. Teknisiä muutoksia johtuu myös siitä, että velkojien suojaamennäytelyssä noudatettava määräpäivä on osakeyhtiölakiehdotuksessa määritelty eri tavalla kuin voimassa olevassa osakeyhtiölaissa.

1.18. Laki luottolaitostoiminnasta

Lain viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettaviksi uuden osakeyhtiölain mukaisiksi. Lakiin ehdotetaan myös muita uudesta osakeyhtiölaista johtuvia teknisiä muutoksia.

Lain tilinpäätöstä koskevaan 30 §:ään ehdotetaan myös vähäisiä asiallisia muutoksia. Toimintakertomuksen sisältöä koskevia osakeyhtiölakiehdotuksen 8 luvun 5 §:n 3 momentin 1 kohtaa ja 7 §:ää ehdotetaan sovellettaviksi myös luottolaitoksiin. Pääomallainojen tietoja koskevaa osakeyhtiölakiehdotuksen 8 luvun 5 §:n 3 momentin 2 kohtaa ei kuitenkaan ehdoteta sovellettavaksi. Pääomallainoilla saattaa vakavaraisuuden kannalta olla luottolaitoksissa erityistä merkitystä, minkä vuoksi niitä koskevien tietojen ilmoittamisesta on tarkoituksenmukaista säätää erikseen yhteisesti kaikkien luottolaitosten osalta lain 31 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa.

Lisäksi lain rangaistussäännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi sikäli kuin ne ovat päällekkäisiä rikoslaisissa ja yhteisölaeissa olevien rangaistussäännösten kanssa. Lain 98 §:n 1 momentista ehdotetaan kumottavaksi 4 kohta, joka koskee väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen antamista viranomaiselle. Kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on usein kysymyksessä rikoslain 16 luvun

7 §:ssä tarkoitettu rekisterimerkintärikos ja joka tapauksessa saman luvun 8 §:ssä tarkoitettu väärän todistuksen antaminen viranomaiselle. Lain 98 §:n 1 momentin 5 kohdasta ehdotetaan puolestaan poistettaviksi viittaukset osakeyhtiölaissa tai osuuskuntalaissa tarkoitettuihin lausuntoihin, koska näitä koskevien säännösten rikkominen säädetään rangaistavaksi osakeyhtiölakiehdotuksen 25 luvun 1 §:n 2 kohdassa ja osuuskuntalain 22 luvun 1 §:n 1 kohdassa, jotka tulevat sovellettaviksi myös osakeyhtiö- ja osuuskuntamuotoisiin luottolaitoksiin.

1.19. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista

Lain viittaukset osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutettaviksi uuden lain mukaisiksi. Lakiin ehdotetaan myös muita uudesta osakeyhtiölaista johtuvia teknisiä muutoksia. Osakeyhtiölakiehdotuksessa säännellään muun muassa jakautuminen aikaisemmin perustettuun yhtiöön, minkä vuoksi lain 8 §:n ja 9 §:n 2 momentin tätä koskevat säännökset käyvät tarpeettomiksi.

Lisäksi lakiin ehdotetaan uutta 3 a §:ää, jonka mukaan muuttaessa osakeyhtiö osuuskunnaksi uuden osakeyhtiölain mukaisesti tallettajiin sovelletaan samoja velkojien suojaa koskevia säännöksiä kuin luottolaitoksen sulautumisessa, jakautumisessa ja liiketoiminnan luovutuksessa.

1.20. Säästöpankkilaki,

1.21. Laki valtion vakuusrahastosta ja

1.22. Kiinnitysluottopankkilaki

Lakeihin ehdotetaan uudesta osakeyhtiölaista johtuvia pykäläviittauksia koskevia ja muita teknisiä muutoksia.

1.23. Arvopaperimarkkinalaki

Lain 2 lukuun ehdotetaan uutta 1 b §:ää, johon siirrettäisiin voimassa olevan osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:n 3 momentin säännös yksityisen osakeyhtiön arvopaperien markkinointiin liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta.

Lisäksi lakiin ehdotetaan uudesta osakeyhtiölaista johtuvia teknisiä muutoksia.

1.24. Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termineillä,

1.25. Sijoitusrahastolaki,

1.26. Kiinteistörahastolaki,

1.27. Laki sijoituspalveluyrityksistä sekä

1.28. Laki arvo-osuusjärjestelmästä

Lakeihin ehdotetaan uudesta osakeyhtiölaista johtuvia pykäläviittauksia koskevia ja muita teknisiä muutoksia.

2. Tarkemmat säännökset

Uuden osakeyhtiölain 24 luvun 1 §:ssä mainittujen käräjäoikeuksien tuomiopiireistä osakeyhtiöoikeudellisissa riita-asioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kaupparekisteriasetukseen on tehtävä uudesta osakeyhtiölaista johtuvia teknisiä muutoksia. Kaupparekisteriasetusta on muutettava myös siten, että kaupparekisterimerkinnästä kuuluttaminen voisi käytännössäkin tapahtua samanaikaisesti itse merkinnän kanssa, kuten kaupparekisterilain 25 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi.

Oikeusministeriö voi antaa uuden osakeyhtiölain 2 luvun 3 §:n nojalla asetuksen osakeyhtiön malliyhtiöjärjestyksestä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006. Voimaantuloajankohtaa suunniteltaessa on otettu huomioon, että yhtiöille ja muille lain soveltajille on jätävä lain vahvistamisen jälkeen riittävästi aikaa valmistautua uuden lain voimaantuloon.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Osakeyhtiölaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA**3 §****Yleiset periaatteet, perustaminen ja osakkeet***Pääoma ja sen pysyvyys***1 luku**

Yhtiöllä on osakepääoma. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 8 000 euroa ja julkisen osakeyhtiön 80 000 euroa.

Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen

Yhtiön varoja voidaan jakaa vain siten kuin tässä laissa säädetään.

1 §**4 §**

Tätä lakia sovelletaan kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröityihin osakeyhtiöihin, jollei tässä laissa tai muussa laissa säädetä toisin. Osakeyhtiö voi olla yksityinen (*yksityinen osakeyhtiö*) tai julkinen (*julkinen osakeyhtiö*).

Osakkeen luovutettavuus

Osake voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei saa ottaa arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupan käynnin kohteeksi.

5 §**2 §***Toiminnan tarkoitus*

Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

*Oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu***6 §**

Osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröimisellä.

Enemmistöperiaate

Osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä osakkeenomistajan velvollisuudesta suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle.

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Päätökset tehdään annettujen äänten enemmistöllä, jollei tässä

laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

7 §

Yhdenvertaisuus

Kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.

8 §

Johdon tehtävä

Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua.

9 §

Tahdonvaltaisuus

Osakkeenomistajat voivat yhtiöjärjestyksessä määrätä yhtiön toiminnasta. Yhtiöjärjestykseen ei voida ottaa määräystä, joka on tämän lain tai muun lain pakottavan säännöksen taikka hyvän tavan vastainen.

2 luku

Osakeyhtiön perustaminen*Yleiset säännökset*

1 §

Perustamissopimus

Yhtiön perustamiseksi on laadittava kirjallinen perustamissopimus, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat.

Perustamissopimuksen allekirjoituksella osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita. Merkintää ei voida peruuttaa sen jälkeen, kun kaikki osakkeet on merkitty, jollei toisin sovi.

Johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät alkavat perustamissopimuksen allekirjoittamisesta.

2 §

Perustamissopimuksen sisältö

Perustamissopimuksessa on aina mainittava:

- 1) sopimuksen päivämäärä;
- 2) kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet;
- 3) osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (*merkintähinta*);
- 4) osakkeen maksuaika;
- 5) yhtiön hallituksen jäsenet; sekä
- 6) yhtiön tilintarkastajat.

Perustamissopimukseen on otettava tai liitettävä 3 §:ssä tarkoitettu yhtiöjärjestys. Tili-kaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä.

Perustamissopimuksessa on lisäksi tarvittaessa mainittava toimitusjohtaja ja hallintoneuvoston jäsenet. Perustamissopimuksessa voidaan nimetä hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtaja.

3 §

Yhtiöjärjestys

Yhtiöjärjestyksessä on aina mainittava yhtiön:

- 1) toiminimi;
- 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta; sekä
- 3) toimiala.

Jos yhtiö aikoo käyttää toiminimeään kaksi- tai useampikielisenä, toiminimen jokainen ilmaisu on mainittava yhtiöjärjestyksessä.

Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta säädetään 5 luvussa.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää osakeyhtiön malliyhtiöjärjestyksestä.

4 §

Merkintähinta

Osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jollei sitä ole perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty merkit-

täväksi osittain sijoitetun vapaan oman pää-
oman rahastoon taikka kirjanpitolaissa
(1336/1997) toisin säädetä.

Osakkeen maksaminen

5 §

Rahamaksu

Rahassa maksettava merkintähinta on suori-
tettava yhtiön Suomessa olevalle talletus-
pankin tai talletusten vastaanottamiseen oi-
keutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivu-
konttorin tilille tai vastaavalle ulkomailla
olevalle tilille.

6 §

Apportti

Jos merkintähinta maksetaan rahan sijasta
kokonaan tai osittain muulla omaisuudella
(*apporttiomaisuus*), omaisuudella on luovu-
tushetkellä oltava vähintään maksua vastaava
taloudellinen arvo yhtiölle. Sitoumus työn tai
palvelun suorittamiseen ei voi olla apportti-
omaisuutta.

Merkintähinnan maksamisesta apportti-
omaisuudella on määrättävä perustamissopi-
muksessa. Perustamissopimuksessa on lisäksi
oltava selvitys, jossa yksilöidään apportti-
omaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä sel-
vitetään omaisuuden arvostamiseen vaikutta-
vat seikat ja omaisuuden arvostamisessa
noudatettavat menetelmät. Jos tämän mo-
mentin säännöksiä ei ole noudatettu, merkitt-
sijällä on velvollisuus näyttää, että omaisuudella
oli maksua vastaava taloudellinen arvo
yhtiölle. Puuttuva määrä on maksettava yhtiölle
rahassa.

Jos merkintähinta maksetaan rahassa edel-
lytyksin, että yhtiö hankkii vastiketta vastaan
omaisuutta tai palveluja, hankintaan sovelletaan
vastaavasti, mitä maksusta apportti-
omaisuudella säädetään.

7 §

Maksuviivästyksen seuraamukset

Hallitus voi todeta oikeuden osakkeeseen
menetetyksi, jos merkintähintaa mahdollisine
viivästyskorkoineen ei ole maksettu sen
eräännyttyä, eikä hallitus ole antanut merkitt-
sijälle lisää maksuaikaa. Hallitus voi tällöin
antaa merkintäoikeuden toiselle henkilölle.

Se, jonka oikeus on 1 momentin nojalla to-
dettu menetetyksi, on velvollinen suorittamaan
yhtiölle mahdollisten perimiskulujen
lisäksi korvauksena kymmenesosan osakkeen
merkintähinnasta.

Rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset

8 §

Yhtiön rekisteröiminen

Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kol-
men kuukauden kuluessa perustamissopi-
muksen allekirjoittamisesta, tai yhtiön perus-
taminen raukeaa. Rekisteröimisestä sääde-
tään tarkemmin kaupparekisterilaissa
(129/1979).

Vain osakkeet, jotka on 1 momentin mu-
kaisessa ajassa täysin maksettu, voidaan il-
moittaa rekisteröitäviksi.

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä:

1) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitus-
johtajan vakuutus siitä, että yhtiön perusta-
misessa on noudatettu tämän lain säännöksiä;
sekä

2) yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että
tämän lain säännöksiä osakkeiden maksami-
sesta on noudatettu.

Jos osake on maksettu apporttiomaisuudel-
la, rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä
hyväksytyyn tilintarkastajan lausunto 6 §:n
2 momentissa tarkoitettua selvityksestä ja
siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua
vastaava taloudellinen arvo yhtiölle.

9 §

Rekisteröimisen oikeusvaikutukset

Yhtiö syntyy rekisteröimisellä. Perustamis-
sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen teh-

dystä toimesta tai perustamissopimuksessa yksilöidystä, enintään vuosi ennen perustamissopimuksen allekirjoittamista tehdystä toimesta aiheutuneet velvoitteet siirtyvät yhtiölle rekisteröimisellä.

Osakkeenomistaja ei rekisteröimisen jälkeen voi osakemerkinnästä vapautuakseen vedota siihen, että perustamiseen liittyvä ehto ei ole toteutunut.

10 §

Toiminta ennen rekisteröimistä

Ennen rekisteröimistä yhtiö ei voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia eikä myöskään olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Yhtiön puolesta ennen sen rekisteröimistä tehdyistä toimista vastaavat toimesta päättäneet ja siihen osallistuneet yhteisvastuullisesti. Vastuu siirtyy 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään.

Hallitus ja toimitusjohtaja voivat ilman henkilökohtaista vastuuta käyttää puhevaltaa yhtiön perustamista koskevissa asioissa ja ryhtyä toimenpiteisiin osakkeista suoritettavan maksun saamiseksi.

11 §

Oikeustoimet rekisteröimättömän yhtiön kanssa

Jos yhtiön sopimuskumppani tiesi, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi, jollei toisin ole sovittu, luopua yhtiön kanssa tehdystä sopimuksesta, jos rekisteri-ilmoitusta perustamisesta ei ole tehty 8 §:n 1 momentin mukaisessa määräajassa tai jos rekisteröiminen on evätty. Jos sopimuskumppani ei tiennyt, ettei yhtiötä ollut rekisteröity, hän voi luopua sopimuksesta, kunnes yhtiö on rekisteröity.

12 §

Perustamisen raukeaminen

Yhtiön perustaminen raukeaa, jollei yhtiötä

ole ilmoitettu rekisteröitäväksi 8 §:n 1 momentin mukaisessa määräajassa tai jos rekisteröiminen evätään.

Jos perustaminen raukeaa, hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisvastuullisesti merkityistä osakkeista maksetun määrän ja siitä saadun tuoton palauttamisesta osakkeenomistajille. Palautettavasta määrästä voidaan vähentää 10 §:n 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden aiheuttamat tavanomaiset kulut.

Julkisia osakeyhtiöitä koskevat erityiset säännökset

13 §

Erityiset edut ja kustannukset

Julkisen osakeyhtiön perustamissopimuksessa on mainittava perustamisesta yhtiölle aiheutuvat kustannukset tai niiden arvioitu enimmäismäärä sekä perustamissopimuksen allekirjoittaneille osakkeenomistajille mahdollisesti tulevat erityiset edut.

14 §

Perustamisen jälkeen tehdyt merkittävät hankinnat

Jos julkinen osakeyhtiö muuten kuin 6 §:ssä tarkoitetun perustamissopimuksen määräyksen nojalla hankkii omaisuutta perustamissopimuksen allekirjoittajalta kahden vuoden kuluessa yhtiön rekisteröimisestä vastikkeella, joka on vähintään kymmenesosa hankintahetken osakepääomasta, eikä hankinta kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan tai tapahdu arvopapereiden julkisessa kaupankäynnissä, hankinta on saatettava yhtiökokouksen hyväksyttäväksi.

Yhtiökokoukselle on esitettävä hankittua omaisuutta ja maksettua vastiketta koskeva 6 §:n 2 momentissa säädettyä vastaava selvitys sekä hyväksytyn tilintarkastajan lausunto selvityksestä ja siitä, vastaako hankitun omaisuuden arvo vähintään siitä maksettua vastiketta. Yhtiökokouksen päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuuden kuukauden

kuluessa yhtiökokouksesta. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä edellä tarkoitettu selvitys ja lausunto.

3 luku

Osakkeet

Yleiset säännökset

1 §

Osakkeiden yhtäläisyys ja erilaisuus

Kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä on tai voi olla oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita. Tällöin yhtiöjärjestyksestä on käytävä ilmi osakkeiden väliset erot.

Erilajisia ovat osakkeet, jotka:

1) poikkeavat toisistaan osakkeen tuottaman äänimäärän tai yhtiön varoja jaettaessa tuottaman oikeuden suhteen; taikka

2) muuten yhtiöjärjestyksessä määrätään erilajisiksi.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä edellytyksistä ja menettelystä, joita noudattaen osakkeita voidaan muuntaa toisenlaisiksi (*muuntolauseke*). Muuntaminen on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Muuntaminen tulee voimaan, kun ilmoitus on rekisteröity.

2 §

Osakeoikeuksien käyttäminen

Osakkeen saajalla ei ole oikeutta käyttää osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia, ennen kuin hänet on merkitty 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuun osakeluetteloon tai hän on ilmoittanut saantonsa yhtiölle ja esittänyt siitä luotettavan selvityksen. Tämä ei kuitenkaan koske sellaista osakkeeseen perustuvaa oikeutta, jota käytetään esittämällä tai luovuttamalla osakekirja, lippu tai muu yhtiön antama erityinen todistus. Arvoosuusjärjestelmään kuuluvaan osakkeeseen sovelletaan, mitä 4 luvun 2 §:ssä säädetään.

Jos useat omistavat osakkeen yhdessä, he voivat käyttää osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia vain yhteisen edustajan kautta.

Osake, joka kuuluu yhtiölle itselleen, ei tuota oikeuksia yhtiössä.

Osakkeen tuottama äänivalta

3 §

Äänivalta

Osake tuottaa yhden äänen kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että osakkeilla on erisuuruinen äänimäärä.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan lisäksi määrätä, että osake ei tuota lainkaan äänioikeutta tai ei oikeuta äänestämään joissain yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Määräys voi kunkin yhtiökokouksessa käsiteltävän asian osalta koskea vain osaa yhtiön osakkeista.

4 §

Äänivallaton osake

Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä:

1) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu osake tuottaa äänioikeutta lukuun ottamatta kaikki muut osakkeeseen liittyvät oikeudet;

2) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu osake tuottaa äänioikeuden kaikissa asioissa, jos sille yhtiöjärjestyksen mukaan jakopäätöksestä riippumatta maksettavaa osinkoa tai muuta vapaata omaa pääomaa ei ole maksettu kahdeksan kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä; sekä

3) asiassa, jossa 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu osake ei tuota äänioikeutta, osaketta ei oteta lukuun laskettaessa yhtiökokouksen päätöksen edellyttämää enemmistöä.

Jos 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu osake tuottaa äänioikeuden osassa yhtiökokouksessa käsiteltäviä asioita, yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, miten osake otetaan huomioon vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevassa 18 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja äänimääriä laskettaessa.

Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo ja nimellisarvo

5 §

Kirjanpidollinen vasta-arvo ja nimellisarvo

Osakkeesta yhtiötä perustettaessa ja uusia osakkeita annettaessa osakepääomaan merkittävistä määrät (kirjanpidollinen vasta-arvo) säädetään 2 luvun 4 §:ssä, 9 luvun 6 §:n 1 momentissa ja 10 luvun 7 §:n 1 momentissa. Kirjanpidollinen vasta-arvo voi olla eri osakkeilla erisuuruinen.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä yhtiön osakkeille nimellisarvo. Tällöin yhtiön kaikilla osakkeilla on oltava sama nimellisarvo.

Jos yhtiön osakkeilla on nimellisarvo, yhtiötä perustettaessa osakepääomaan on merkittävä kunkin osakkeen osalta vähintään nimellisarvon määrä. Vastaavasti kun annetaan uusia osakkeita osakeannilla tai optio-oikeuksien nojalla, osakepääomaa on samalla korotettava vähintään annettavien osakkeiden nimellisarvon määrällä. Osakepääomaa ei saa alentaa niin, että se olisi vähemmän kuin osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo.

Osakkeen luovutettavuus

6 §

Sallitut vaihdannanrajoituslausekkeet

Yhtiöjärjestyksessä voidaan rajoittaa oikeutta luovuttaa ja hankkia osake vain 7 ja 8 §:n mukaisesti.

7 §

Lunastuslauseke

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistajalla, yhtiöllä tai muulla henkilöllä on oikeus lunastaa muulta omistajalta kuin yhtiöltä toiselle siirtyvä osake. Lunastuslausekkeessa on määrättävä, keillä on lunastusoikeus ja miten useiden lunastukseen oikeutettujen keskinäinen etuoikeus määräytyy.

Jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, lunastuksessa noudatetaan seuraavaa:

1) lunastusoikeus koskee kaikenlaisia saantoja;

2) saman saannon kohteena olevat osakkeet on kaikki lunastettava;

3) lunastushinta on osakkeen käypä hinta, jona vastikkeellisessa saannossa muun selviytyksen puuttuessa pidetään sovittua hintaa;

4) hallituksen on ilmoitettava osakkeen siirtymisestä sille, jolla on oikeus lunastaa osake, kirjallisesti tai siten kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle;

5) lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle tai yhtiön käyttäessä lunastusoikeuttaan osakkeen saajalle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtymisestä on ilmoitettu hallitukselle; sekä

6) lunastushinta on suoritettava kuukauden kuluessa 5 kohdassa mainitun määräajan päättymisestä tai, jos lunastushintaa ei ole kiinteästi määrätty, lunastushinnan vahvistamisesta.

Edellä 2 momentin 4—6 kohdassa tarkoitettuja määräaikoja ei voida yhtiöjärjestyksessä pidentää.

Ennen kuin on käynyt selville, käytetäänkö lunastusoikeutta, ei sillä, jolle osake on siirtynyt, ole yhtiössä muuta osakkeeseen perustuvaa oikeutta kuin oikeus varoja jaettaessa ja etuoikeus osakeannissa. Osakeannista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät sille, joka käyttää lunastusoikeuttaan.

Yhtiö voi lunastaa osakkeen vain jakokelpoisilla varoilla. Lunastuksesta päättämiseen yhtiössä sovelletaan, mitä 15 luvun 10 §:n 2 momentissa säädetään.

8 §

Suostumuslauseke

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeen hankkimiseen luovustustoimin vaaditaan yhtiön suostumus. Määräys ei kuitenkaan koske osaketta, joka on hankittu pakko- huutokaupassa tai konkurssipesästä.

Suostumuksen antamisesta päättää hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa määräyksiä suostumuksen antamisen edellytyksistä. Jos samalla saannolla on hankittu useita osakkei-

ta, kysymys suostumuksen antamisesta on ratkaistava niiden kaikkien osalta samalla tavoin, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Jos suostumusta koskevasta ratkaisusta ei ole kirjallisesti ilmoitettu hakijalle kahden kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta yhtiölle tai yhtiöjärjestyksessä määrättyssä lyhyemmässä ajassa, suostumus katsotaan annetuksi.

Ennen suostumuksen antamista luovutuksensaajalla ei ole yhtiössä muuta osakkeeseen perustuvaa oikeutta kuin oikeus varoja jaettaessa ja etuoikeus osakeannissa. Etuoikeuden nojalla saatu osake ei ilman yhtiön suostumusta tuota tätä parempaa oikeutta.

Osakekirja ja muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset

9 §

Osakekirjan antaminen

Hallitus voi antaa yhtiön osakkeista osakekirjat, jos osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Osakekirjaa ei kuitenkaan saa antaa ennen kuin yhtiö ja osake on rekisteröity. Osakekirja saadaan antaa vain osakeluteteloon merkitylle osakkeenomistajalle.

Hallitus on 1 momentin mukaisten edellytysten täytyessä velvollinen osakkeenomistajan pyynnöstä antamaan osakekirjat tämän osakkeista. Hallituksen on lisäksi osakkeenomistajan pyynnöstä toimitettava yhtiön kulujen korvaamista vastaan osakekirjan jakaminen taikka osakekirjojen yhdistäminen tai muu vaihtaminen, jos on kysymys samanlaisista osakkeista.

10 §

Osakekirjan sisältö

Osakekirja voidaan asettaa vain nimetylle henkilölle.

Osakekirjassa on oltava:

- 1) yhtiön toiminimi sekä yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) osakkeiden järjestysnumerot taikka osakkeiden lukumäärä ja osakekirjan järjestysnumero;

3) osakkeiden laji, jos yhtiössä voi osakekirjaa annettaessa olla erilaisia osakkeita; sekä

4) maininta 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesta velvollisuudesta suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle, tämän luvun 1 §:n 3 momentin mukaisesta muuntolausekkeesta, 7 §:n mukaisesta lunastuslausekkeesta ja 8 §:n mukaisesta suostumuslausekkeesta sekä 15 luvun 10 §:n mukaisesta hankkimis- tai lunastamisedosta, jos jostakin näistä on määräys yhtiöjärjestyksessä.

Osakekirja on päivättävä ja hallituksen tai hallituksen siihen valtuuttaman henkilön allekirjoitettava. Allekirjoitus saadaan painaa tai tehdä muulla siihen verrattavalla tavalla.

11 §

Osakekirjaan eräissä tapauksissa tehtävät merkinnät

Osakekirjaan on viipymättä tehtävä asiaa koskeva merkintä, kun:

- 1) osake mitätöidään;
- 2) varoja jaetaan tai osakkeita annetaan osakekirjan esittämistä vastaan; taikka
- 3) 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu todistus annetaan osakekirjan esittämistä vastaan.

Jos osakekirja annetaan kuolettavan osakekirjan sijaan, siitä on osakekirjassa mainittava.

12 §

Muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset

Ennen osakekirjan antamista yhtiö voi antaa todistuksen, joka koskee oikeutta yhteen tai useampaan osakkeeseen ja joka sisältää ehdon osakekirjan antamisesta ainoastaan todistuksen palauttamista vastaan (*väliaikais-todistus*). Todistukseen on pyynnöstä tehtävä merkintä osakkeesta suoritetuista maksuista. Todistuksesta on muuten voimassa, mitä 10 §:ssä säädetään osakekirjasta.

Yhtiö voi antaa todistuksen merkintäoikeudesta osakeannissa (*osakeantitodistus*) tai optio-oikeudesta (*optiotodistus*) taikka muun vastaavanlaisesta oikeudesta osoittavan todistuksen, joka sisältää ehdon oikeuden käyttämisestä ainoastaan todistuksen palauttamista

vastaan. Todistuksen tulee sisältää osakkeiden merkinnän tai muun oikeuden käyttämisen ehdot. Todistuksen allekirjoittamisesta on voimassa, mitä 10 §:n 3 momentissa säädetään osakekirjasta.

Osakeanti tai varojen jakaminen voidaan toteuttaa myös osakekirjoihin kuuluvia osakeanti- tai osinkolippuja käyttämällä. Osakeantilippuja käytettäessä ei anneta osakeantitodistusta.

13 §

Velkakirjalain säännösten soveltaminen osakekirjaan ja muihin todistuksiin

Jos osakekirja, väliaikaistodistus tai nimetylle henkilölle asetettu 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu todistus luovutetaan tai pantataan, sovelletaan vastaavasti, mitä velkakirjalain (622/1947) 13, 14 ja 22 §:ssä säädetään nimetylle henkilölle tai hänen määräämälleen asetetuista velkakirjoista. Osakekirjan tai väliaikaistodistuksen haltija, joka yhtiön asiakirjaan tekemän merkinnän mukaan on osakkeenomistajana merkitty osakeluetteloon, rinnastetaan tällöin siihen, jolla velkakirjalain 13 §:n 2 momentin mukaan edellytetään olevan velkakirjan osoittama oikeus. Sellaiseen tämän luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun todistukseen, jota ei ole asetettu nimetylle henkilölle, sovelletaan velkakirjalain 13, 14 ja 22 §:n säännöksiä haltijavelkakirjoista.

Osakeantilippuun sovelletaan velkakirjalain 13, 14 ja 22 §:n säännöksiä haltijavelkakirjoista sen jälkeen, kun osakeantipäätös on tehty. Jos osakeantilippu on hankittu yhdessä osakekirjan kanssa, saajalla ei kuitenkaan ole siihen parempaa oikeutta kuin osakekirjaan. Velkakirjalain 14 §:ää ei sovelleta, jos osakeantilippu on luovutettu erillään osakekirjasta ennen osakeantipäätöstä.

Osinkolipusta säädetään velkakirjalain 24 ja 25 §:ssä.

14 §

Yhtiön pakkokeinot

Jos osakekirjaan on tämän lain mukaan tehtävä merkintä, yhtiö voi evätä osakkeeseen

perustuvan oikeuden saada varoja yhtiöstä ja oikeuden osakkeiden saamiseen, kunnes osakekirja on esitetty merkinnän tekemistä varten. Yhtiö voi menetellä näin myös, jos osakekirja on vaihdettava 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun osakkeen muuntamisen vuoksi.

Osake- ja osaksluettelo

15 §

Osake- ja osaksluettelo

Jos yhtiön osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään, hallituksen on pidettävä niistä luetteloa (*osakeluettelo*). Luetteloon merkitään osakkeet tai osakekirjat numerojärjestyksessä, niiden antamispäivä sekä osakkeenomistajan nimi ja osoite. Osakeluettelosta tulee ilmetä kunkin osakkeen laji, jos yhtiössä on erilaisia osakkeita, sekä mahdolliset muut erot osakkeiden tuottamisissa oikeuksissa ja velvollisuuksissa. Jos osakkeesta ei ole annettu osakekirjaa, osakeluetteloon on lisäksi merkittävä yhtiölle ilmoitettu osaketta rasittava pantti- tai muu vastaava oikeus.

Osakeluettelon mukaisista osakkeenomistajista on pidettävä aakkosellista luetteloa (*osaksluettelo*), jossa on oltava osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä kunkin osakkeenomistajan osakkeiden lukumäärä osakelajeittain.

Osakeluettelo ja osaksluettelo on laadittava viivytyksettä yhtiön perustamisen jälkeen. Luetteloita on pidettävä luotettavalla tavalla.

16 §

Saannon merkitseminen osake- ja osaksluetteloon

Osakkeen saajan yhtiölle ilmoittama saanto sekä muu osakeluetteloon merkittävä seikkaa koskeva yhtiölle ilmoitettu muutos on viivytyksettä merkittävä osakeluetteloon ja osaksluetteloon. Ennen merkintää saannosta ja varainsiirtoveron suorittamisesta on esitettävä luotettava selvitys. Merkintä on päivättävä. Jos osakkeeseen kohdistuu 7 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus tai jos vaaditaan 8 §:ssä tarkoitettu osakkeen hankkimista koskeva

suostumus, merkintää ei kuitenkaan saa tehdä ennen kuin on selvinnyt, ettei lunastusoikeutta käytetä, tai ennen kuin suostumus on annettu.

Jos osakkeen viimeinen luovutus on merkitty osakekirjaan tai väliaikaistodistukseen avoimella siirrolla, osakekirjaan tai väliaikaistodistukseen on kirjoitettava uuden osakkeenomistajan nimi ennen kuin saanto merkitään luetteloihin. Yhtiölle esitettyyn osakekirjaan tai väliaikaistodistukseen on kirjoitettava todistus osakeluetteloon merkitsemisestä ja sen päivämäärästä.

Jos yhtiössä on vain yksi osakkeenomistaja, osakkeenomistus on viipymättä ja viimeistään kahden kuukauden kuluttua saannosta ilmoitettava merkittäväksi osakeluetteloon ja osakasluetteloon.

17 §

Osake- ja osakasluettelon julkisuus

Osakeluettelo ja osakasluettelo on pidettävä yhtiön pääkonttorissa jokaisen nähtävänä.

Jokaisella on oikeus yhtiön kulut korvataan saada jäljennös osakeluettelosta ja osakasluettelosta tai niiden osasta.

4 luku

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

Yleiset säännökset

1 §

Kuuluminen arvo-osuusjärjestelmään

Yhtiön osakkeiden kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitettuun arvo-osuusjärjestelmään määrätään yhtiöjärjestyksessä.

2 §

Osakeoikeudet arvo-osuusjärjestelmässä

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakkeen saajalla ei ole oikeutta käyttää osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia, ennen kuin hänet on merkitty 3 §:ssä tarkoi-

tettuun osakasluetteloon. Hallintarekisteröidyn osakkeen tuottamien oikeuksien käyttämisestä säädetään arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 28 §:n 2 momentissa.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on vain osakkeenomistajalla, joka on kymmenen päivää ennen yhtiökokousta merkittynä osakasluetteloon. Lisäksi hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja voidaan viimeistään kymmenen päivää ennen yhtiökokousta ilmoittaa tilapäisesti merkittäväksi osakasluetteloon yhtiökokoukseen osallistumista varten. Osakkeenomistuksessa tuon päivän jälkeen tapahtuneet muutokset eivät vaikuta oikeuteen osallistua yhtiökokoukseen eivätkä osakkeenomistajan äänimäärään.

Osakkeeseen perustuva oikeus saada suoriutus yhtiöstä varoja jaettaessa, oikeus saada osakkeita tai muu vastaava oikeus on sillä, jolle osake kuuluu varojenjako-, osakeantitai muussa päätöksessä määrättyä täsmäytyspäivänä. Myös osakkeiden lunastamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä täsmäytyspäivästä. Jollei osakeantipäätöksessä määrätä toisin, maksullisessa osakeannissa merkintäoikeus kirjataan merkinnän alkaessa asianomaiselle arvo-osuustilille ja maksutomassa osakeannissa annettava osake kirjataan suoraan asianomaiselle arvo-osuustilille.

Osakas- ja odotusluettelo

3 §

Osakasluettelo

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvista osakkeista ja niiden omistajista pidetään arvopaperikeskuksessa automaattisen tietojenkäsittelyn avulla osakasluetteloa, johon merkitään osakkeenomistajan tai hallintarekisteröinnin hoitajan nimi, henkilötunnus taikka muu yksilöintitunnus, yhteys-, maksu- ja verotustiedot, osakkeiden lukumäärä osakelajeittain sekä se tilinhoitajayhteisö, jonka hoidossa olevalle arvo-osuustilille osakkeet on kirjattu.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua tilapäistä merkintää varten on ilmoitettava osakkeenomistajan nimi ja osoite, osakasluetteloon merkittävien osakkeiden lukumäärä osakelajeittain sekä sellainen arvopaperikes-

kuksen sääntöjen mukainen yksilöivä tieto, joka olisi annettava arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua yksilöintitunnusta haettaessa.

4 §

Odotusluettelo

Yhtiötä perustettaessa tai annettaessa uusia osakkeita se, jolla on oikeus osakkeeseen, on merkittävä osakasluettelon sijasta arvopaperikeskuksessa pidettävään erilliseen luetteloon (*odotusluettelo*), kunnes yhtiö ja osake on rekisteröity. Osakkeen saajan kohdalle luetteloon on tehtävä merkintä osakkeesta suoritusta maksusta.

Jos osakkeeseen kohdistuu 3 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus tai jos vaaditaan 3 luvun 8 §:ssä tarkoitettu osakkeen hankkimista koskeva suostumus, osakasluetteloon merkittäväksi ilmoitettu saanto on osakasluettelon sijasta merkittävä odotusluetteloon, kunnes on selvinnyt, ettei lunastusoikeutta käytetä tai kunnes suostumus on annettu. Sellaisiin osakkeisiin sovelletaan 3 luvun 7 §:n 4 momenttia ja 8 §:n 4 momenttia.

5 §

Osakas- ja odotusluettelon julkisuus

Jokaisella on oikeus tutustua osakasluetteloon ja odotusluetteloon arvopaperikeskuksessa sekä, jos yhtiöllä on pääteyhteys arvopaperikeskukseen, yhtiön pääkonttorissa. Osakas- ja odotusluettelosta tai niiden osasta on annettava jäljennös 3 luvun 17 §:n 2 momentin mukaisilla edellytyksillä. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee tämän luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua ajankohdan mukaista osakasluetteloa yhtiökokouksen päättämiseen asti.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske henkilötunnusta, maksu- tai verotustietoja tai sitä, mille kaupintatilille osakkeenomistajan myytäväksi antamat osakkeet on kirjattu. Tietoon siitä, minkä tilinhoitajayhteisön hoidossa olevalle arvo-osuustilille osakkeet on kirjattu, sovelletaan, mitä arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 29 a §:ssä säädetään arvo-osuustilistä koskevista tiedoista.

Osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään muuttamalla yhtiöjärjestystä

6 §

Päätös liittämisestä

Yhtiökokouksen päätöksessä, jolla yhtiöjärjestystä muutetaan ottamalla siihen 1 §:ssä tarkoitettu määräys yhtiön osakkeiden kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään, on määrättävä aika, jonka kuluessa osakkeet liitetään arvo-osuusjärjestelmään (*ilmoittautumisaika*), tai valtuutettava hallitus päättämään siitä. Liittämistä ja ilmoittautumisaikaa koskeva päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi viivytyksettä.

7 §

Päätöksestä ilmoittaminen

Yhtiön on viimeistään kolme kuukautta ennen ilmoittautumisajan päättymistä ilmoitettava 6 §:ssä tarkoitettu päätöksestä osakkeenomistajille. Tällöin on myös annettava ohjeet siitä, kuinka osakkeenomistajan tai sen, jonka hallussa osakekirja on, on meneteltävä saadakseen oikeuden osakkeeseen kirjatuksi arvo-osuustilille, sekä siitä, miten osakkeeseen kohdistuvat muut oikeudet voidaan kirjata.

Ilmoitus on toimitettava siten kuin kutsu yhtiökokouksen toimitetaan. Ilmoitus on sen lisäksi, mitä yhtiöjärjestyksessä yhtiökokoukuksesta määrätään, lähetettävä kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa, ja julkaistava virallisessa lehdessä. Ilmoitus ohjeineen on lähetettävä myös arvopaperikeskukselle ja tilinhoitajayhteisöille.

Arvopaperikeskuksen säännöissä voidaan tarvittaessa määrätä tarkemmin 1 ja 2 momentin mukaisesta menettelystä.

8 §

Oikeuksien kirjaaminen

Kun 6 §:ssä tarkoitettu päätös on rekisteröity ja ilmoittautumisaika on alkanut, osakkeenomistaja voi vaatia oikeutensa kirjaamis-

ta tilinhoitajayhteisöltä. Oikeus tulee kirjata sellaisella arvopaperikeskuksen hyväksymällä tavalla, jossa jokaisen osakkeen yhteys arvo-osuustilille tehtyyn kirjaukseen voidaan selvittää. Jos osakkeesta on annettu osakekirja, osakkeenomistajan on luovutettava se tilinhoitajayhteisölle, jonka on tehtävä osakekirjaan merkintä osakkeiden liittämistä arvo-osuusjärjestelmään.

Pantinhaltija ja muu oikeudenhaltija voi ilmoittaa oikeutensa kirjattavaksi osakkeenomistajan arvo-osuustilille. Jos osakkeenomistajalla ei ole arvo-osuustiliä ja hakija esittää tarpeellisen selvityksen oikeudestaan tilinhoitajayhteisölle, tämän on avattava osakkeenomistajan nimiin arvo-osuustili, jolle osake ja haltijan oikeus kirjataan. Panttaus voidaan tässä tapauksessa kirjata ilman tilinhaltijan kirjallista suostumusta.

9 §

Ilmoittautumisaajan päättymisen vaikutus

Kun ilmoittautumisaika on päättynyt, osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia ei voida käyttää, ellei oikeutta ole kirjattu arvo-osuusjärjestelmään 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

10 §

Yhteistilille kirjattavat osakkeet

Arvopaperikeskuksen on viimeistään ilmoittautumisaajan päättyessä avattava yhtiön nimiin yhteinen arvo-osuustili niiden osakkeenomistajien lukuun, joiden oikeuden kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään ei ole ilmoittautumisaajan kuluessa vaadittu.

Jollei 8 §:ssä tarkoitettua kirjaamista ole vaadittu, vaikka kymmenen vuotta on kulunut ilmoittautumisaajan päättymispäivästä, yhtiökokous voi päättää, että oikeus arvo-osuusjärjestelmään kuuluvaan osakkeeseen ja siihen perustuvat oikeudet on menetetty. Me-

netettyyn osakkeeseen sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä.

Osakkeiden poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä

11 §

Päätös poistamisesta

Yhtiökokouksen päätöksessä, jolla yhtiöjärjestystä muutetaan poistamalla siitä 1 §:ssä tarkoitettu määräys yhtiön osakkeiden kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään, on samalla määrättävä päivä, jona osakkeet poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä, tai valtuutettava hallitus päättämään siitä. Poistamista ja sen ajankohtaa koskeva päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi viivytyksettä.

Yhtiön on viimeistään kolme kuukautta ennen poistamista ilmoitettava päätöksestä osakkeenomistajille. Ilmoittamiseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

12 §

Luetteloiden laatiminen ja osakekirjojen antaminen

Kun osakkeet poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä, yhtiön on viivytyksettä laadittava 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettu osakeluettelo ja osakasluettelo arvo-osuusjärjestelmässä pidettyjen luetteloiden sekä tarvittaessa aikaisemman osakeluettelon perusteella.

Osakekirjojen antamiseen sovelletaan, mitä 3 luvun 9 §:ssä säädetään. Jos osakkeeseen arvo-osuustilin merkintöjen mukaan kohdistuu panttioikeus, ulosmittaus tai turvaamistoimenpide, osaketta ei saa poistaa arvo-osuusjärjestelmästä antamatta samalla osakekirjaa, jonka hallinta luovutetaan pantinhaltijalle tai asianomaiselle ulosottoviranomaiselle.

II OSA

Hallinto ja tilinpäätös

5 luku

Yhtiökokous*Yleiset säännökset*

1 §

Osakkeenomistajien päätöksenteko

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa.

Osakkeenomistajat voivat 1 momentin esittämättä yhtiökokousta pitämättä yksimielisinä päättää yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Päätös on kirjattava, päivättävä, numeroitava ja allekirjoitettava. Jos yhtiössä on useampia kuin yksi osakkeenomistaja, vähintään kahden heistä on allekirjoitettava päätös. Kirjattuun päätökseen sovelletaan muuten, mitä yhtiökokouksen pöytäkirjasta säädetään.

2 §

Toimivalta

Yhtiökokous päättää sille tämän lain nojalla kuuluvista asioista. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiökokous päättää toimitusjohtajan ja hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta.

Jäljempänä 6 luvun 7 §:ssä säädetään yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvan asian saattamisesta yhtiökokouksen päätettäväksi. Osakkeenomistajat voivat yksimielisinä muutenkin tehdä yksittäistapauksessa päätöksen hallituksen tai toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa.

3 §

Varsinainen ja ylimääräinen yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päätyttyä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä:

1) tilinpäätöksen vahvistamisesta, mikä emoyhtiössä käsittää myös konsernitilinpäätöksen vahvistamisen;

2) taseen osoittaman voiton käyttämisestä;

3) hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajan valinnasta, jollei tässä laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin näiden toimikaudesta tai valinnasta; sekä

4) muista yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaisessa yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista.

Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, jos:

1) yhtiöjärjestyksessä niin määrätään;

2) hallitus katsoo siihen olevan aihetta;

3) osakkeenomistaja tai tilintarkastaja vaatii sitä 4 §:n mukaisesti; taikka

4) hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta ja sillä on yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus päättää ylimääräisen yhtiökokouksen pitämisestä.

4 §

Oikeus vaatia ylimääräistä yhtiökokousta

Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, jos tilintarkastaja tai osakkeenomistajat, joilla on yhteensä kymmenesosa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, vaativat sitä kirjallisesti tietyn asian käsittelemistä varten. Kokouskutsu on yksityisessä osakeyhtiössä toimitettava kahden viikon ja julkisessa osakeyhtiössä kuukauden kuluessa vaatimuksen saapumisesta.

5 §

Oikeus saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi

Osakkeenomistajalla on oikeus saada yhtiökokoukselle tämän lain nojalla kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta niin hyvässä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

Yhtiökokoukseen osallistuminen

6 §

Osakkeenomistajien osallistuminen

Jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen.

Osallistumisen edellytyksenä on 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisesti, että osakkeenomistaja on merkittynä osakeluetteloon tai hän on ilmoittanut saantonsa yhtiölle ja esittänyt siitä luotettavan selvityksen. Arvoosuusjärjestelmään kuuluvassa yhtiössä osallistumisen edellytyksenä on, että osakkeenomistaja on merkittynä osakasluetteloon kymmenen päivää ennen yhtiökokousta siten kuin 4 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään.

7 §

Ilmoittautuminen

Yhtiöjärjestyksessä osakkeenomistajan yhtiökokoukseen osallistumisen edellytykseksi voidaan asettaa ilmoittautuminen yhtiölle viimeistään tiettyinä päivinä, joka voi olla aikaisintaan kymmenen päivää ennen kokousta. Viimeinen ilmoittautumispäivä on mainittava kokouskutsussa.

8 §

Asiamies ja avustaja

Osakkeenomistaja saa käyttää oikeuttaan yhtiökokouksessa asiamiehen välityksellä. Asiamiehen on esitettävä päivätty valtakirja tai hänen on muutoin luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan osakkeenomistajaa. Valtuutus koskee yhtä kokousta, jollei valtuutuksesta muuta ilmene.

Osakkeenomistajalla ja tämän asiamiehellä saa kokouksessa olla avustaja.

9 §

Yhtiön omat osakkeet

Yhtiölle tai sen tytäryhteisölle kuuluvalla osakkeella ei voi osallistua yhtiökokoukseen. Tällaista osaketta ei myöskään oteta lukuun,

kun pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista.

10 §

Muiden osallistuminen

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994). Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

Yleistä päätöksenteosta

11 §

Päätettävät asiat

Yhtiökokouksessa saadaan päättää vain asiasta, joka on mainittu kokouskutsussa tai joka yhtiöjärjestyksen mukaan on käsiteltävä kokouksessa. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on kuitenkin aina päätettävä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista asioista ja siinä voidaan päättää 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastajan valinnasta sekä käsitellä ehdotusta 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettu erityisen tarkastuksen määräämisestä.

Yhtiökokous voi 1 momentin estämättä päättää uuden kokouksen koolle kutumisesta tai asian siirtämisestä jatkokokoukseen.

12 §

Äänimäärä

Jokainen saa yhtiökokouksessa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

13 §

Yhdenvertaisuusperiaate

Yhtiökokouksessa ei saa tehdä 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista päätöstä.

14 §

Esteellisyys

Osakkeenomistaja tai hänen asiamiehensä ei saa äänestää asiassa, joka koskee kannetta osakkeenomistajaa itseään vastaan taikka tämän vapauttamista vahingonkorvausvelvollisuudesta tai muusta velvoitteesta yhtiötä kohtaan. Osakkeenomistaja tai hänen asiamiehensä ei myöskään saa äänestää asiassa, joka koskee kannetta muuta henkilöä vastaan tai tämän vapauttamista velvoitteesta, jos osakkeenomistajalla on asiassa odotettavana olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos yhtiön kaikki osakkeenomistajat ovat esteellisiä.

15 §

Muotovaatimusten sivuuttaminen

Asiassa, jonka käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä, saa tehdä päätöksen vain, jos ne osakkeenomistajat, joita laiminlyönti koskee, antavat siihen suostumuksensa.

Kokousmenettely

16 §

Kokouspaikka ja osallistuminen teknisen apuvälineen avulla

Yhtiökokous on pidettävä yhtiön kotipaikassa, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisesta paikkakunnasta. Kokous voidaan erittäin painavista syistä pitää muullakin paikkakunnalla.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että

kokoukseen voidaan osallistua myös teknisen apuvälineen avulla. Myös hallitus voi tehdä tästä päätöksen, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Edellytyksenä menettelyn käyttämiselle on, että osallistumisoikeus ja ääntenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää tavallisessa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Mahdollisuudesta osallistua kokoukseen teknisen apuvälineen avulla on mainittava yhtiökokouskutsussa. Kokouskutsussa on myös mainittava, jos kokoukseen teknisen apuvälineen avulla osallistuvan osakkeenomistajan puhevallan käyttäminen on rajoitettua.

17 §

Koolle kutsuminen

Hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että hallintoneuvosto kutsuu yhtiökokouksen koolle.

Jos yhtiökokousta ei kutsuta koolle, vaikka kutsu tulisi lain, yhtiöjärjestyksen tai yhtiökokouksen päätöksen mukaan toimittaa, tai jos kokouskutsusta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä on olennaisesti rikottu, lääninhallituksen tulee hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, tilintarkastajan tai osakkeenomistajan hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan kokous koolle yhtiön kustannuksella. Lääninhallituksen päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

18 §

Kokouskutsun sisältö

Kokouskutsussa on mainittava yhtiön nimi, kokousaika ja -paikka sekä kokouksessa käsiteltävät asiat. Jos kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista, kutsussa on mainittava muutoksen pääasiallinen sisältö.

Kokouskutsun sisältöä koskevia erityisiä säännöksiä on:

- 1) ilmoittautumista koskevassa 7 §:ssä;
- 2) teknisen apuvälineen käyttämisestä koskevassa 16 §:n 2 momentissa;
- 3) jälkimmäistä kokousta koskevassa 19 §:n 3 momentissa;

4) suunnattua osakeantia koskevassa 9 luvun 4 §:n 2 momentissa;

5) osakepääomaa alentamalla toteutettavaa lunastamista koskevassa 15 luvun 5 §:n 3 momentissa;

6) suunnattua omien osakkeiden hankkimista ja lunastamista koskevassa 15 luvun 6 §:n 3 momentissa ja osakkeiden yhdistämistä koskevassa 15 luvun 9 §:n 3 momentissa;

7) sulautumista koskevassa 16 luvun 10 §:n 2 momentissa; sekä

8) jakautumista koskevassa 17 luvun 10 §:n 2 momentissa.

19 §

Kutsuaika

Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen yhtiökokousta, 7 §:n mukaista viimeistä ilmoittautumispäivää tai 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista arvo-osuusjärjestelmään liittyneitä yhtiöitä koskevaa määräpäivää. Julkisessa osakeyhtiössä kutsu voidaan kuitenkin toimittaa aikaisintaan kolme kuukautta ennen edellä mainittua päivää.

Kutsuaikaa koskevia erityisiä säännöksiä on:

1) jatkokokousta koskevassa 24 §:n 3 momentissa;

2) sulautumista koskevassa 16 luvun 10 §:n 1 momentissa;

3) jakautumista koskevassa 17 luvun 10 §:n 1 momentissa; sekä

4) selvitystilaa koskevassa 20 luvun 3 §:n 2 momentissa.

Jos yhtiöjärjestyksen mukaan päätöksen pätevyuden edellytyksenä on päätöksen tekeminen kahdessa yhtiökokouksessa, kutsua jälkimmäiseen kokoukseen ei saa toimittaa ennen kuin ensimmäinen kokous on pidetty. Kutsussa on mainittava edellisessä kokouksessa tehty päätös.

20 §

Kutsutapa

Jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa, on lähetettävä kirjalli-

nen kokouskutsu, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Sen lisäksi, mitä yhtiöjärjestyksessä määrätään, jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa, on lähetettävä kirjallinen kutsu, jos kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista 29 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Vastaavia kirjallista kutsua koskevia säännöksiä on:

1) sulautuvan yhtiön sulautumista koskevassa 16 luvun 10 §:n 2 momentissa;

3) jakautuvan yhtiön jakautumista koskevassa 17 luvun 10 §:n 2 momentissa; sekä

4) yhtiön asettamista selvitystilaan koskevassa 20 luvun 3 §:n 2 momentissa ja selvitystilan jatkamista koskevassa 20 luvun 18 §:n 1 momentissa.

21 §

Kokousasiakirjat, niiden nähtävänä pitäminen ja lähettäminen

Hallituksen päätösehdotukset sekä, jos kokouksessa käsitellään tilinpäätöstä, tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus on vähintään viikon ajan ennen kokousta pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön pääkonttorissa tai Internet-verkkosivuilla, viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka pyytää sitä, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

Jos päätös koskee osakeantia, optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista, osakepääoman rahastokorotusta, osingon jakamista, vapaan oman pääoman rahaston jakamista, osakepääoman alentamista, omien osakkeiden hankkimista tai lunastamista taikka yhtiön asettamista selvitystilaan, eikä kokouksessa käsitellä tilinpäätöstä, 1 momentissa säädetty koskee myös:

1) viimeistä tilinpäätöstä, toimintakertomusta ja tilintarkastuskertomusta;

2) viimeisen tilikauden päättymisen jälkeen mahdollisesti tehtyä varojen jakoa koskevaa päätöstä;

3) viimeisen tilikauden päättymisen jälkeen laadittuja osavuosikatsauksia; sekä

4) hallituksen selostusta tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen jälkeisistä yh-

tiön asemaan olennaisesti vaikuttavista ta-
pahtumista.

Sulautumisesta ja jakautumisesta päätettä-
essä nähtävänä pidettävistä ja pyynnöstä lä-
hetettävistä asiakirjoista säädetään 16 luvun
11 §:ssä ja 17 luvun 11 §:ssä.

22 §

Poikkeus kokousasiakirjojen nähtävänä pi- tämisestä ja lähettämisestä

Mitä 21 §:ssä säädetään tilinpäätöksen,
toimintakertomuksen ja tilintarkastuskerto-
muksen nähtävänä pitämisestä ennen yhtiö-
kokousta ja lähettämisestä, ei sovelleta, jos
yhtiö on julkistanut niiden tiedot arvopape-
rimarkkina-alaissa tarkoitettulla tavalla viimeis-
tään viikkoa ennen yhtiökokousta.

23 §

Puheenjohtaja, ääniluettelo ja pöytäkirja

Yhtiökokouksen avaa kokouksen koolle
kutsujan nimeämä henkilö. Yhtiökokous va-
litsee kokouksen puheenjohtajan, jollei yhtiö-
järjestyksessä määrätä toisin. Jos yhtiöjärjes-
tyksessä määrätään yhtiökokouksen puheen-
johtajasta, tämä myös avaa kokouksen.

Puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että
läsnä olevista osakkeenomistajista, asiamie-
histä ja avustajista laaditaan luettelo, johon
merkitään kunkin osakkeenomistajan osak-
keiden lukumäärä ja äänimäärä (*ääniluelle-
lo*). Osakasluettelon on oltava nähtävänä ko-
kouksessa.

Puheenjohtajan on huolehdittava pöytäkir-
jan laatimisesta. Pöytäkirjaan merkitään teh-
dyt päätökset ja äänestysten tulokset. Pu-
heenjohtajan ja yhden pöytäkirjan tarkasta-
jaksi valitun on allekirjoitettava pöytäkirja.
Ääniluettelo otetaan tai liitetään kokouksen
pöytäkirjaan. Pöytäkirjat on numeroitava
juoksevasti ja säilytettävä luotettavalla taval-
la.

Pöytäkirja on viimeistään kahden viikon
kuluttua kokouksesta pidettävä yhtiön pää-
konttorissa tai Internet-verkkosivuilla osak-
keenomistajien nähtävänä ja siitä on toimitet-

tava jäljennös sitä pyytävälle osakkeenomis-
tajalle. Osakkeenomistajalla on oikeus saada
jäljennös pöytäkirjan liitteistä korvattuaan
yhtiön kulut.

24 §

Jatkokokous

Yhtiökokous voi päättää, että asian käsitte-
ly siirretään jatkokokoukseen.

Varsinaisen yhtiökokouksen tilinpäätöksen
hyväksymistä ja voiton käyttämistä koskeva
asia on siirrettävä jatkokokoukseen, jos sitä
vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähin-
tään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista.
Tässä tarkoitettu jatkokokous on pidettävä
aikaisintaan kuukauden ja viimeistään kol-
men kuukauden kuluttua varsinaisesta yhtiö-
kokouksesta. Päätöstä ei tarvitse vähemmis-
tön vaatimuksesta siirtää toistamiseen.

Jatkokokoukseen on toimitettava eri kutsu,
jos se pidetään yli neljän viikon kuluttua yhtiö-
kokouksesta. Kutsu jatkokokoukseen voi-
daan aina toimittaa viimeistään neljä viikkoa
ennen kokousta.

25 §

Kyselyoikeus

Hallituksen ja toimitusjohtajan on yhtiöko-
kouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä an-
nettava tarkempia tietoja seikoista, jotka voi-
vat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävän asian
arviointiin. Jos kokouksessa käsitellään tilin-
päätöstä, velvollisuus koskee myös yhtiön ta-
loudellista asemaa yleisemmin, mukaan luki-
en yhtiön suhde samaan konserniin kuulu-
vaan toiseen yhteisöön tai säätiöön. Tietoja ei
kuitenkaan saa antaa, jos niiden antaminen
tuottaisi yhtiölle olennaista haittaa.

Jos osakkeenomistajan kysymykseen voi-
daan vastata vain sellaisten tietojen pe-
rusteella, jotka eivät ole kokouksessa käytet-
tävässä, vastaus on annettava kahden viikon
kuluessa kirjallisesti. Vastaus on toimitettava
kysymyksen esittäneelle osakkeenomistajalle
ja muulle osakkeenomistajalle, joka sitä pyy-
tää.

Päätöksentekovaatimukset

26 §

Enemmistöpäätös

Yhtiökokouksen päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä, jollei tässä laissa säädetä toisin. Vaalissa tulee valituksi eniten ääniä saanut. Yhtiökokous voi ennen vaalia päättää, että valitaan se, joka saa yli puolet annetuista äänistä. Äänten mennessä tasan vaali ratkaistaan arvalla ja muu äänestys puheenjohtajan äänellä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Yhtiöjärjestyksen määräyksellä enemmistövaatimusta voidaan lieventää vain vaalien osalta.

27 §

Määräenemmistöpäätös

Jos päätös on tehtävä määräenemmistöllä, yhtiökokouksen päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

Määräenemmistöllä tehtäviä päätöksiä ovat, jollei muualla tässä laissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin:

- 1) yhtiöjärjestyksen muuttaminen;
- 2) suunnattu osakeanti;
- 3) optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antaminen;
- 4) omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen julkisessa osakeyhtiössä;
- 5) suunnattu omien osakkeiden hankkiminen;
- 6) sulautuminen;
- 7) jakautuminen; sekä
- 8) yhtiön asettaminen selvitystilaan ja selvitystilan lopettaminen.

Jos yhtiössä on erilaisia osakkeita, sulautuvan yhtiön sulautumista, jakautuvan yhtiön jakautumista, yhtiön asettamista selvitystilaan ja selvitystilan lopettamista sekä julkisessa osakeyhtiössä suunnattua omien osakkeiden hankkimista koskevien päätösten pätevyyden edellytyksenä on lisäksi se, että päätöstä kannattaa määräenemmistö kunkin

osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Määräenemmistövaatimusta ei voida lieventää yhtiöjärjestyksen määräyksellä.

28 §

Osakelajin oikeuksien muuttaminen

Päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että osakelajeja yhdistetään tai koko osakelajin oikeudet muuten vähenevät, on tehtävä 27 §:ssä tarkoitettulla määräenemmistöllä. Pätevän päätöksen edellytyksenä on lisäksi se, että päätöstä kannattaa määräenemmistö kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista sekä se, että saadaan kaikkien sellaisten osakelajien osakkeiden enemmistön suostumus, joiden oikeudet vähenevät.

29 §

Osakkeenomistajan suostumus

Osakkeenomistajalta on saatava suostumus yhtiöjärjestyksen muuttamiseen, kun:

- 1) hänen oikeuttaan yhtiön voittoon tai netto-omaisuuteen vähennetään 13 luvun 9 §:ssä tarkoitettulla yhtiöjärjestyksen määräyksellä;
- 2) hänen maksuvelvollisuuttaan yhtiötä kohtaan lisätään;
- 3) oikeutta hänen osakkeensa hankkimiseen rajoitetaan ottamalla yhtiöjärjestykseen 3 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lunastuslauseke tai 3 luvun 8 §:ssä tarkoitettu suostumuslauseke;
- 4) hänen oikeuttaan vähemmistöosinkoon rajoitetaan 13 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla;
- 5) hänen osakkeeseensa liitetään 15 luvun 10 §:ssä tarkoitettu lunastusehto;
- 6) yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen rajoitetaan 22 luvun 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla; taikka
- 7) samanlajisten osakkeiden tuottamien oikeuksien keskinäistä suhdetta muutetaan ja muutos koskee hänen osakkeitaan.

Osakkeenomistajalta on saatava suostumus myös, kun hänen osakkeitaan lunastetaan 15 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla suunnatusti tai kun päätetään yritysmuodon muuttamisesta 19 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Yhtiökokous ei saa tehdä 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista päätöstä ilman sen osakkeenomistajan suostumusta, jonka kustannuksella epäoikeutettua etua annetaan.

Muut säännökset

30 §

Yhtiöjärjestyksen muuttaminen

Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päättää yhtiökokous. Päätös on tehtävä 27 §:ssä tarkoitettulla määräenemmistöllä.

Yhtiöjärjestyksen muuttamista koskeva päätös on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi, eikä sitä saa panna täytäntöön ennen kuin se on rekisteröity. Jos yhtiöjärjestyksen muutos edellyttää sellaisia täytäntöönpanotoimia, joista tehdään merkintä rekisteriin, muutos tulee kuitenkin ilmoittaa rekisteröitäväksi ja rekisteröidä samanaikaisesti täytäntöönpanotoimien kanssa.

Jos osakkeen tuottama oikeus määräytyy osakkeen nimellisarvon perusteella, nimellisarvosta luopuminen ei vaikuta osakkeen tuottamaan oikeuteen, ellei toisin päätetä.

31 §

Päätöksen moittiminen

Yhtiökokouksen päätöksen moittimisesta säädetään 21 luvussa.

6 luku

Osakeyhtiön johto ja edustaminen

Johto

1 §

Yhtiön johto

Yhtiöllä on oltava hallitus. Sillä voi olla myös toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto.

Kiellosta tehdä yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia päätöksiä säädetään 1 luvun 7 §:ssä, huolellisuusvelvollisuudesta 1 luvun 8 §:ssä ja vahingonkorvausvastuusta 22 luvussa.

Yhtiön edustamisesta säädetään 25—28 §:ssä.

Hallituksen tehtävät ja päätöksenteko

2 §

Hallituksen yleiset tehtävät

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (*yleistoimivalta*). Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallitus tai hallituksen jäsen ei saa noudattaa yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen tekemää päätöstä, joka on tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisena päätöksenä.

3 §

Hallituksen päätöksenteko

Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jollei yhtiöjärjestyksessä edellytetä määräenemmistöä. Jos äännet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Jos äännet menevät puheenjohtajan vaalissa tasan, eikä hallitusta valittaessa tai yhtiöjärjestyksessä ole määrätty muuta, vaali ratkaistaan arvalla.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet jäsenistä, jollei yhtiöjärjestyksessä edellytetä suurempaa määrää. Määrä lasketaan valituista hallituksen jäsenistä. Määrää laskettaessa esteellisten jäsenten ei katsota olevan paikalla. Päätöstä ei saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn. Jos hallituksen jäsen on estynyt, tilaisuus on varattava varajäsenelle. Jos päätös tehdään pitämättä kokousta, päätös on kirjattava, allekirjoitettava, numeroitava ja säilytettävä kuten hallituksen kokouksen pöytäkirjasta 6 §:ssä säädetään.

4 §

Hallituksen jäsenen esteellisyys

Hallituksen jäsen ei saa osallistua hänen ja yhtiön välistä sopimusta koskevan asian kä-

sittelyyn. Hän ei myöskään saa osallistua yhtiön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, jos hänellä on odotettavissa siitä olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Mitä tässä pykälässä säädetään sopimuksesta, sovelletaan vastaavasti muuhun oikeustoimeen sekä oikeudenkäyntiin ja muuhun puhevallan käyttämiseen.

5 §

Hallituksen kokoontuminen

Hallituksen puheenjohtaja vastaa siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa. Kokous on kutsuttava koolle, jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii. Jollei hallituksen puheenjohtaja vaatimuksesta huolimatta kutsu kokousta koolle, kutsun voi toimittaa hallituksen jäsen, jos vähintään puolet hallituksen jäsenistä hyväksyy koolle kutsumisen, tai toimitusjohtaja.

Hallitus voi päättää, että muukin kuin hallituksen jäsen saa olla läsnä kokouksessa. Toimitusjohtajan oikeudesta osallistua kokoukseen säädetään 18 §:ssä. Läsnäolosta voidaan määrätä myös yhtiöjärjestyksessä.

6 §

Hallituksen pöytäkirja

Hallituksen kokouksesta on laadittava pöytäkirja, jonka allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja ja, jos hallitukseen kuuluu useita jäseniä, vähintään yksi hallituksen siihen valitsema jäsen. Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan. Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti ja säilytettävä luotettavalla tavalla.

7 §

Tehtävien siirtäminen

Hallitus voi yksittäistapauksessa tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa silloinkin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja.

Hallitus voi saattaa hallituksen tai toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvan asian yhtiökokouksen päätettäväksi.

Hallituksen jäsenet sekä jäsenyyden alkaminen ja päätyminen

8 §

Hallituksen jäsenet, varajäsenet ja puheenjohtaja

Hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos hallitukseen kuuluu vähemmän kuin kolme jäsentä, hallituksessa on oltava ainakin yksi varajäsen. Mitä tässä laissa säädetään jäsenestä, sovelletaan myös varajäseneseen.

Jos hallituksessa on useita jäseniä, sille on valittava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallitus, jos hallitusta valittaessa ei ole päätetty toisin tai yhtiöjärjestyksessä ei määrätä toisin.

9 §

Hallituksen jäsenten valinta

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä, että hallintoneuvosto valitsee jäsenet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä valitaan muussa järjestyksessä. Jos jäsentä ei kuitenkaan ole valittu muussa järjestyksessä, yhtiökokous voi valita jäsenen, jollei yhtiöjärjestyksestä johdu muuta.

10 §

Hallituksen jäsenen kelpoisuus

Hallituksen jäsen ei voi olla se, joka on alaikäinen, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa. Liiketoimintakiellon vaikutuksesta kelpoisuuteen säädetään liiketoimintakiellosta annetussa laissa (1059/1985).

Vähintään yhdellä hallituksen jäsenellä on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella,

jollei rekisteriviranomainen myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä.

11 §

Hallituksen jäsenen toimikausi

Hallituksen jäsenen toimikausi jatkuu yksityisessä osakeyhtiössä toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Toimikaudesta voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Toimikausi päättyy ja uuden jäsenen toimikausi alkaa uuden jäsenen valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä tai uutta jäsentä valittaessa päätetä toisin.

12 §

Hallituksen jäsenen eroaminen

Hallituksen jäsen voi erota tehtävästään ennen toimikauden päättymistä.

Eroaminen tulee voimaan aikaisintaan, kun siitä on ilmoitettu hallitukselle. Jos hallituksen jäsenen on valinnut muu kuin yhtiökokous, eroamisesta on ilmoitettava myös valitsijalle.

Jos hallituksen jäsenellä on erotessaan syytä olettaa, että yhtiöllä ei enää ole muita hallituksen jäseniä, hänen on huolehdittava siitä, että yhtiökokous kutsutaan koolle valitsemaan uutta hallitusta.

13 §

Hallituksen jäsenen erottaminen

Hallituksen jäsenen voi ennen toimikauden päättymistä erottaa se, joka on hänet valinnut. Muun kuin yhtiökokouksen valitseman jäsenen voi kuitenkin erottaa yhtiökokous, jos yhtiöjärjestyksestä on muutettu siten, ettei valintaoikeutta enää ole.

Erotetun jäsenen toimikausi päättyy erottamisesta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiökokous pääte muusta ajankohdasta. Muun kuin yhtiökokouksen erottaman jäsenen toimikausi päättyy välittömästi, jollei erottamisen yhteydestä käy muuta ilmi.

14 §

Hallituksen täydentäminen

Jos hallituksen jäsenen tehtävä tulee kesken toimikauden avoimeksi tai jos jäsen menettää 10 §:ssä tarkoitetun kelpoisuutensa, jäsenen sijalle tulee varajäsen sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä määrätään tai varajäsentä valittaessa on päätetty. Jos varajäsentä ei ole, hallituksen muiden jäsenten on huolehdittava siitä, että uusi jäsen valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jos kuitenkin valinta kuuluu yhtiökokoukselle ja hallitus varajäsenineen on päätösvaltainen, valinta voi tapahtua seuraavassa yhtiökokouksessa.

Hallitusta koskevat muut säännökset

15 §

Konsernisuhde

Jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö tai se on lakanut olemasta emoyhtiö, hallituksen on viivytyksettä ilmoitettava siitä tytäryhteisön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen on annettava emoyhtiön hallitukselle konsernin aseman arvioimiseksi ja sen toiminnan tuloksen laskemiseksi tarvittavat tiedot.

16 §

Sopimus ainoan osakkeenomistajan kanssa

Sellainen yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välinen sopimus tai sitoumus, joka ei kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan, on merkittävä tai liitettävä hallituksen kokouksen pöytäkirjaan.

Toimitusjohtaja

17 §

Toimitusjohtajan yleiset tehtävät

Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (*yleistoimivalta*).

Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi.

Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa hallitukselle on mahdollisimman pian annettava tieto toimista.

18 §

Toimitusjohtajan läsnäolo hallituksen kokouksessa

Toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksessa ja käyttää siellä puhevaltaa, vaikka hän ei olisikaan hallituksen jäsen, jollei hallitus päättä toisin.

19 §

Toimitusjohtajaan ja hänen sijaiseensa sovellettavat säännökset

Toimitusjohtajaan sovelletaan lisäksi, mitä hallituksen jäsenestä säädetään pätemättömiä päätöksiä koskevassa 2 §:n 2 momentissa, esteellisyyttä koskevassa 4 §:ssä ja kelpoisuutta koskevassa 10 §:n 1 momentissa. Toimitusjohtajan asuinpaikan on aina oltava Euroopan talousalueella, jollei rekisteriviranomainen myönnä yhtiölle lupaa poiketa tästä.

Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan myös hänen sijaiseensa.

20 §

Toimitusjohtajan valinta, eroaminen ja erottaminen

Hallitus valitsee toimitusjohtajan.

Toimitusjohtajalla on oikeus erota tehtävästään. Eroaminen tulee voimaan aikaisintaan, kun siitä on ilmoitettu hallitukselle.

Hallitus voi erottaa toimitusjohtajan tehtä-

västään. Erottaminen tulee voimaan välittömästi, jollei hallitus päättä myöhemmästä ajankohdasta.

Hallintoneuvosto

21 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvostosta määrätään yhtiöjärjestyksessä. Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallintoneuvosto valitsee hallituksen.

Muuten hallintoneuvostolle voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä vain hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvia tehtäviä ja tehtäviä, joita ei ole säädetty muulle toimielimelle. Hallintoneuvostolle ei voida antaa oikeutta edustaa yhtiötä.

22 §

Hallintoneuvoston tiedonsaanti

Hallituksen, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on annettava hallintoneuvostolle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallintoneuvoston tehtävien hoitamiseksi.

23 §

Hallintoneuvoston jäsenet ja puheenjohtaja

Hallintoneuvostossa on oltava vähintään kolme jäsentä. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ei saa olla hallintoneuvoston jäsen. Hallintoneuvostolle on valittava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallintoneuvosto, jos hallintoneuvostoa valittaessa ei ole päätetty tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

24 §

Hallintoneuvostoon sovellettavat säännökset

Hallintoneuvostoon ja sen jäsenen sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään pätemättömistä päätöksistä, 3—

6 §:ssä päätöksenteosta, esteellisyydestä, kokoontumisesta ja pöytäkirjasta sekä 9—13 §:ssä valinnasta, kelpoisuudesta, toimikaudesta, eroamisesta ja erottamisesta.

Edustaminen

25 §

Hallitus ja toimitusjohtaja edustajina

Hallitus edustaa yhtiötä. Toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä asiassa, joka 17 §:n nojalla kuuluu hänen tehtäviinsä.

26 §

Muut edustajat

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen jäsenellä tai toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä tai että hallitus voi antaa oikeuden jäsenelleen, toimitusjohtajalle tai muulle nimetylle henkilölle. Hallitus voi milloin tahansa peruuttaa antamansa oikeuden yhtiön edustamiseen.

27 §

Edustamisoikeuden rajoitukset

Kaupparekisteriin voidaan merkitä ainoastaan sellainen rajoitus oikeuteen edustaa yhtiötä, jonka mukaan kahdella tai useammalla henkilöllä on vain yhdessä tämä oikeus.

Yhtiöjärjestyksen toimialamääräys rajoittaa edustajan toimivaltaa.

28 §

Edustajan toimien sitovuus

Yhtiön tässä laissa tarkoitetun edustajan yhtiön puolesta tekemä oikeustoimi ei sido yhtiötä, jos:

- 1) edustaja on toiminut vastoin tässä laissa säädettyä kelpoisuuden rajoitusta;
- 2) edustaja on toiminut vastoin 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua rajoitusta; taikka

3) edustaja on ylittänyt toimivaltansa ja se, johon oikeustoimi kohdistui, tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua tapauksessa riittävänä osoituksena siitä, että oikeustoimen kohteena ollut tiesi tai että hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä, ei voida pitää pelkästään sitä, että toimivaltaa koskevat rajoitukset on rekisteröity.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Tilintarkastus

1 §

Sovellettava laki

Osakeyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa säädetään.

Tässä laissa *hyväksytyllä tilintarkastajalla* tarkoitetaan tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä.

2 §

Tilintarkastajan valinta

Tilintarkastajan valitsee yhtiökokous. Jos tilintarkastajia on valittava useita, yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut heistä, ei kuitenkaan kaikkia, valitaan muussa järjestyksessä.

3 §

Varatilintarkastaja

Yhtiökokous voi valita yhden tai useamman varatilintarkastajan. Jos osakeyhtiöön valitaan vain yksi tilintarkastaja, joka ei ole tilintarkastuslain 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa sää-

detään tilintarkastajasta, koskee myös varatilintarkastajaa.

4 §

Tilintarkastajan toimikausi

Tilintarkastajan toimikausi jatkuu yksityisessä osakeyhtiössä toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Toimikaudesta voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä tai uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia hyväksytyä tilintarkastajaa

Yhtiössä, jossa ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole valittava hyväksytyä tilintarkastajaa, yhtiökokouksen on valittava hyväksyty tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, vaativat sitä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouksen mukaisesti on käsiteltävä. Ellei yhtiökokous valitse hyväksytyä tilintarkastajaa, lääninhallitus määrää hyväksyty tilintarkastajan tilintarkastuslain 27 §:n 1 ja 3 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Erityinen tarkastus

7 §

Erityisen tarkastuksen määrääminen

Osakkeenomistaja voi hakea yhtiön kotipaikan lääninhallitukselta erityisen tarkastuksen toimittamista yhtiön hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Edellytyksenä on, että ehdotusta on yhtiökokouksessa käsitelty ja kannatettu 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Hakemus lääninhallitukselle on tehtävä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Ehdotus tarkastuksen toimittamisesta on tehtävä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouksen mukaisesti on käsiteltävä. Hakemus voidaan tehdä, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat ehdotusta kannattaneet. Julkisessa osakeyhtiössä, jossa on erilaisia osakkeita, hakemus voidaan tehdä, jos ehdotusta on kannattanut vähintään yksi kymmenesosa jonkin osakelajin kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakelajin osakkeista.

Lääninhallituksen on kuultava yhtiön hallitusta ja, jos tarkastus hakemuksen mukaan koskee tietyn henkilön toimenpiteitä, tätä henkilöä. Hakemukseen on suostuttava, jos tarkastuksen toimittamiseen katsotaan olevan painavia syitä. Lääninhallitus voi määrätä yhden tai useamman erityisen tarkastajan. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai hyväksyty tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun

3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 15, 21—25 ja 44 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

9 §

Tarkastuslausunto

Erityisestä tarkastuksesta on annettava lausunto yhtiökokoukselle. Lausunto on vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön pääkonttorissa tai Internet-verkkosivuilla, viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka pyytää sitä, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

10 §

Palkkio ja muut kustannukset

Erityisellä tarkastajalla on oikeus saada yhtiöltä palkkio. Yhtiö vastaa myös muista erityisestä tarkastuksesta aiheutuvista kuluista. Tuomioistuin voi kuitenkin erityisistä syistä velvoittaa tarkastusta hakeneen osakkeenomistajan kokonaan tai osittain korvaamaan yhtiölle sen kulut.

8 luku

Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni*Oma pääoma*

1 §

Oman pääoman lajit ja käyttö

Yhtiön oma pääoma jakautuu taseessa sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Osakepääoma sekä kirjanpitolain mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto ovat sidottua omaa pääomaa. Muut rahastot sekä tilikauden ja edellisten tilikausien voitto ovat vapaata omaa pääomaa.

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneestä vara- ja ylikurssirahastosta säädetään osakeyhtiölain voimaantulon jälkeen annetussa laissa (/).

Oman pääoman jakamisesta ja muusta käyttämisestä säädetään tämän luvun lisäksi 13—15 luvussa.

2 §

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota perustamissopimuksen tai osakeanti-päätöksen mukaan ei merkitä osakepääomaan ja jota ei kirjanpitolain mukaan merkitä vieraaseen pääomaan, sekä sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon. Rahastoon merkitään myös se määrä, jolla osakepääomaa alennetaan ja jota ei käytetä tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen.

Tilinpäätös ja toimintakertomus

3 §

Kirjanpitolain soveltaminen

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja tämän luvun säännösten mukaisesti.

4 §

Tilikausi

Yhtiön tilikaudesta määrätään yhtiötä perustettaessa perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Silloinkin, kun tilikaudesta ei määrätä yhtiöjärjestyksessä, sen muuttamisesta päättää yhtiökokous. Muutos tulee voimaan, kun se on rekisteröity.

5 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on aina ilmoitettava tässä laissa edellytetyt tiedot.

Toimintakertomuksessa on oltava hallituksen esitys yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta.

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava:

1) yhtiön osakkeiden määrä osakelajeittain ja kutakin osakelajia koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset; sekä

2) pääomailainoista pääasialliset lainaehdot ja lainoille kertynyt kuluksi kirjaamaton korko.

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava yhtiön ulkomaiset sivuliikkeet.

6 §

Toimintakertomuksen tiedot lähipiirilainoista

Toimintakertomuksessa on erikseen ilmoitettava rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset yhtiön lähipiiriin kuuluvalla sekä niiden pääasialliset ehdot, jos rahalainojen, vastuiden ja vastuusitoumusten yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia yhtiön taseen omasta pääomasta.

Yhtiön ja toisen henkilön katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai pystyy käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa.

7 §

Toimintakertomuksen tiedot rakenne- ja rahoitusjärjestelyistä

Toimintakertomuksessa on annettava selostus:

1) jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö, se on ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai jakautumisessa taikka se on jakautunut;

2) 9 luvun 5 tai 17 §:ssä tarkoitetun osakeantipäätöksen pääasiallisesta sisällöstä;

3) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitetun optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevan päätöksen pääasiallisesta sisällöstä;

4) yhtiön aikaisemmin antamiin optio-oikeuksiin ja muihin osakkeisiin oikeuttaviin erityisiin oikeuksiin perustuvan osakemerkinnän pääasiallisista ehdoista; sekä

5) hallituksen voimassa olevista osakeantia sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevista valtuutuksista.

8 §

Toimintakertomuksen tiedot omista osakkeista

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava osakelajeittain:

1) yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa ja panttina olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismäärät sekä suhteelliset osuudet kaikista osakkeista ja osakkeiden tuottamista äänistä; sekä

2) tilikauden aikana yhtiölle tulleet ja pantiksi otetut omat ja emoyhtiön osakkeet sekä niiden luovuttaminen ja mitätöiminen.

Toimintakertomuksessa on annettava seuraavat tiedot tilikauden aikana yhtiölle tulleista, pantiksi otetuista, luovutetuista ja mitätöidyistä omista ja emoyhtiön osakkeista:

1) miten osakkeet ovat tulleet yhtiölle tai miten ne luovutettu;

2) osakkeiden lukumäärä ja suhteellinen osuus kaikista osakkeista; sekä

3) maksettu vastike.

Hallussa ja panttina olevat osakkeet on ilmoitettava erikseen. Jos osakkeita on tullut yhtiön lähipiiriin kuuluvalla tai niitä on luovutettu lähipiiriin kuuluvalla, lähipiiriin kuuluva on mainittava nimeltä.

9 §

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, noudatettava tämän luvun säännöksiä.

Emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajille tai on julkinen osakeyhtiö.

10 §

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröiminen

Yhtiön on ilmoitettava tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäviksi kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta ja konsernitilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen

tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä.

Jos 1 momentissa säädetty velvollisuus laiminlyödään, rekisteriviranomainen voi velvoittaa toimitusjohtajan tai hallituksen jäsenen sakan uhalla täyttämään velvollisuuden määräämässään ajassa. Päätökseen, jolla rekisteriviranomainen on asettanut uhkasakon, ei saa hakea muutosta valittamalla. Laiminlyönnin vuoksi yhtiö voidaan 20 luvun 4 §:n perusteella asettaa selvitystilaan tai poistaa kaupparekisteristä.

11 §

Kirjanpitolautakunnan ohjeet ja lausunnot

Kirjanpitolautakunta voi kirjanpitolain 8 luvun 2 §:ssä säädetyllä tavalla antaa ohjeita ja lausuntoja tämän lain tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten soveltamisesta.

Konserni

12 §

Konserni

Jos osakeyhtiöllä on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta toisessa kotimaisessa tai ulkomaisessa yhteisössä tai säätiössä, osakeyhtiö on emoyhtiö ja määräysvallassa oleva on tytäryhteisö. Emoyhtiö tytäryhteisöineen muodostaa konsernin.

Osakeyhtiöllä on määräysvalta toisessa yhteisössä tai säätiössä myös silloin, kun osakeyhtiöllä yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta siinä.

Mitä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä säädetään kirjanpitovelvollisesta, sovelletaan edellä tarkoitettuun osakeyhtiöön ja mitä mainitussa pykälässä säädetään kohdeyrityksestä, sovelletaan edellä tarkoitettuun toiseen kotimaiseen tai ulkomaiseen yhteisöön tai säätiöön.

III OSA

Rahoitus

9 luku

Osakeanti

Yleiset säännökset

1 §

Osakeanti

Yhtiö voi antaa uusia osakkeita tai luovuttaa hallussaan olevia omia osakkeitaan (*osakeanti*).

Osakeannissa voidaan antaa osakkeita merkittäviksi maksua vastaan (*maksullinen osakeanti*) tai antaa osakkeita maksutta (*maksuton osakeanti*).

2 §

Päätöksentekoa koskevat yleiset säännökset

Osakeannista päätetään yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa määrätään annettavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain, voidaan myös valtuuttaa hallitus päättämään osakeannista kokonaan tai joiltakin osin (*osakeantivaltuuks*). Osakeantivaltuuks on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Jollei valtuutuksessa määrätä toisin, se on voimassa toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä osakeantivaltuuks voi kuitenkin olla voimassa enintään viisi vuotta päätöksestä. Uusi osakeantivaltuuks kumoaa aikaisemman osakeantivaltuuks, jollei toisin päätetä.

Yhtiökokoukskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä.

3 §

Etuoikeus osakkeisiin

Osakeannissa osakkeenomistajilla on etuoikeus annettaviin osakkeisiin samassa suh-

teessa kuin heillä ennestään on yhtiön osakkeita.

Jos yhtiössä on erilaisia osakkeita, etuoikeus on toteutettava antamalla kaikkien osakelajien osakkeita lajien suhteessa ja tarjoomalla kunkin osakelajin osakkeita osakkeenomistajille samassa suhteessa kuin heillä ennestään on senlaisia osakkeita.

Yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan poiketa 1 ja 2 momentin säännöksistä. Julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osake, joka yhtiöjärjestyksen mukaan ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoja jaettaessa, ei tuota etuoikeutta osakeannissa.

4 §

Suunnattu osakeanti

Osakeannissa voidaan poiketa 3 §:ssä säädetystä etuoikeudesta (*suunnattu osakeanti*), jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Suunnatun annin hyväksyttävyyttä arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota osakkeen merkintähinnan ja käyvän hinnan suhteeseen. Suunnattu osakeanti voi olla maksuton vain, jos siihen on yhtiön kannalta ja sen kaikkien osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy.

Jos hallitus ehdottaa, että yhtiökokous päättää suunnatusta osakeannista tai sellaisesta osakeantivaltuutuksesta, jossa ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää suunnatusta osakeannista, asiasta on mainittava yhtiökokouksussaan. Yhtiökokouksen tällainen päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määränemmistöllä.

Etuoikeudesta poikkeamisena ei pidetä sitä, että annin toteuttamisen helpottamiseksi päätetään antaa merkintäoikeuksia kullekin etuoikeutetulle vain se enimmäismäärä, joka on jaollinen osakkeisiin oikeuttavalla määrällä, ja myydä loput oikeudet arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai julkisella huutokaupalla niihin oikeutettujen lukuun siten, että saadut varat tilitetään viimeistään merkintäajan päättymistä seuraavan varojen jaon yhteydessä.

Maksullinen osakeanti

5 §

Päätöksen sisältö

Maksullista osakeantia koskevassa päätöksessä on mainittava:

1) annettavien osakkeiden lukumäärä tai enimmäismäärä osakelajeittain ja se, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia osakkeita;

2) kenellä on oikeus merkitä osakkeita ja suunnatussa osakeannissa lisäksi perustelut sille, että osakkeenomistajien etuoikeudesta poikkeamiseen on 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu painava taloudellinen syy;

3) osakkeesta maksettava määrä (*merkintähinta*) ja perustelut sen määrittämiselle; sekä

4) osakkeen maksuaika.

Jos kaikki merkintään oikeutetut eivät merkitse osakkeitaan osakeannista päättävissä kokouksessa, päätöksessä on lisäksi mainittava:

1) osakkeiden merkintäaika; sekä

2) muussa kuin suunnatussa osakeannissa aika, jona merkintäetuoikeutta tulee käyttää.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu aika ei pääty, ennen kuin kaksi viikkoa on kulunut merkintäajan alkamisesta. Julkisessa osakeyhtiössä aika ei myöskään pääty, ennen kuin kaksi viikkoa on kulunut osakeantipäätöksen rekisteröimisestä.

6 §

Merkintähinta

Uuden osakkeen merkintähinta merkitään osakepääoman korotukseksi, jollei sitä osakeantipäätöksessä määrätä merkittäväksi kokonaan tai osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon taikka kirjanpitolaissa toisin säädetä.

Yhtiön hallusta luovutettavasta omasta osakkeesta maksettava määrä merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, jollei sitä osakeantipäätöksessä määrätä merkittäväksi kokonaan tai osittain osakepääomaan taikka kirjanpitolaissa toisin säädetä.

7 §

Päätöksen rekisteröiminen

Maksullista osakeantia koskeva päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä.

Jos ilmenee, että osakkeita annetaan päätöksen mukaista enimmäismäärää vähäisempi määrä, muutos voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi.

8 §

Osakkeenomistajan oikeus saada tietoja

Osakkeenomistajalle, jolla 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen mukaan on oikeus osakkeen merkintään, on ennen merkintäajan alkamista ilmoitettava päätöksestä samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Samalla on ilmoitettava, kuinka ja missä ajassa osakkeenomistajan on toimittava, jos hän haluaa käyttää oikeuttaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos:

1) vastaavat tiedot sisältyvät osakeannista päättävän yhtiökokouksen kokouskutsuun tai ovat saatavilla osakeannista päättävässä kokouksessa, jossa osakkeenomistaja on paikalla; taikka

2) vastaavat tiedot julkistetaan arvopaperimarkkinalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla.

Osakeantipäätöksen sisältö ja 5 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua yhtiön taloudellista asemaa koskevat asiakirjat on pidettävä merkintäajan 1 momentissa tarkoitettujen osakkeenomistajien saatavilla. Tätä velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos yhtiö on julkistanut arvopaperimarkkinalain 2 luvussa tarkoitettua esitteen, josta vastaavat tiedot ilmenevät.

9 §

Merkintä

Osakkeen merkinnän tulee tapahtua todisteellisesti. Merkinnästä on käytävä ilmi merkitsijä, mihin osakeantipäätökseen merkintä

perustuu ja merkinnän kohteena olevat osakkeet.

10 §

Merkintähintasaaminen

Yhtiö ei saa luovuttaa eikä pantata merkintähintasaamistaan. Jos yhtiö asetetaan konkurssiin, saaminen kuuluu konkurssipesään.

Jollei osakeantipäätöksessä ole määrätty toisin, merkintähinta voidaan kuitata yhtiöltä olevalla saamisella ainoastaan yhtiön hallituksen suostumuksella.

11 §

Rahamaksu

Rahassa maksettava merkintähinta on maksettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille tai vastaavalle ulkomailla olevalle tilille.

12 §

Apportti

Jos merkintähinta maksetaan rahan sijasta kokonaan tai osittain muulla omaisuudella (*apporttiomaisuus*), omaisuudella on luovutushetkellä oltava vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Sitoumus työn tai palvelun suorittamiseen ei voi olla apporttiomaisuutta.

Merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella on mainittava osakeantipäätöksessä. Päätöksessä tulee lisäksi olla selvitys, jossa yksilöidään apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä selvitetään omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja omaisuuden arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Jos tämän momentin säännöksiä ei ole noudatettu, merkitsijällä on velvollisuus näyttää, että omaisuudella oli maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Puuttuva määrä on maksettava yhtiölle rahassa.

Jos merkintähinta maksetaan rahassa edellytyksin, että yhtiö hankkii vastiketta vastaan omaisuutta tai palveluja, hankintaan sovelle-

taan vastaavasti, mitä maksusta apportiomaisuudella säädetään.

13 §

Maksuviivästyksen seuraamukset

Hallitus voi todeta oikeuden osakkeeseen menetetyksi, jos merkintähintaa mahdollisine viivästyskorkeineen ei ole maksettu sen eräännyttyä, eikä hallitus ole antanut merkittäjälle lisää maksuaikaa. Hallitus voi tällöin antaa merkintäoikeuden toiselle henkilölle tai mitätöidä maksamattoman uuden osakkeen.

Se, jonka oikeus on 1 momentin nojalla todettu menetetyksi, on velvollinen suorittamaan yhtiölle mahdollisten perimiskulujen lisäksi korvauksena kymmenesosan osakkeen merkintähinnasta.

14 §

Uusien osakkeiden rekisteröiminen

Merkityt uudet osakkeet voidaan ilmoittaa rekisteröitäviksi, kun ne on täysin maksettu ja mahdolliset muut merkintäehdot ovat täyttyneet. Osakkeet on tällöin ilmoitettava rekisteröitäviksi ilman aiheetonta viivytystä ja tarvittaessa useammassa erässä ottaen huomioon yhtäältä osakkeenomistajien oikeudet ja toisaalta yhtiölle ilmoittamisesta aiheutuvat kustannukset. Kun merkintäajan alkamisesta on kulunut yli vuosi, uusia osakkeita koskeva rekisteri-ilmoitus on lisäksi tehtävä viipymättä jokaisen tilikauden päättymisen jälkeen. Ilmoitettaessa uusi osake rekisteröitäväksi on ilmoitettava rekisteröitäväksi myös osakkeen merkintähintaan perustuva mahdollinen osakepääoman korotus.

Osakkeet on ilmoitettava rekisteröitäviksi viiden vuoden kuluessa osakeantipäätöksestä, jollei osakeantipäätöksessä ole määrätty lyhyemmästä ajasta, tai niiden antaminen raukeaa.

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä:

1) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että osakkeiden antamisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä; sekä

2) yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että tämän lain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu.

Jos osake on maksettu apportiomaisuudella, rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä hyväksytyyn tilintarkastajan lausunto 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle.

15 §

Rekisteröimisen oikeusvaikutukset

Uusi osake tuottaa osakkeenomistajan oikeudet rekisteröimisestä alkaen, jollei osakeantipäätöksessä määrätä myöhäisemmästä ajankohdasta. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä.

Osakkeenomistaja ei rekisteröimisen jälkeen voi osakemerkinnästä vapautuaakseen vedota siihen, että merkintään liittyvä ehto ei ole toteutunut.

16 §

Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttaminen

Yhtiön hallussa olevia omia osakkeita annettaessa osaketta ei saa luovuttaa, ennen kuin luovutus on täysin maksettu. Osakekirjan hallintaa tai arvo-osuutta ei saa siirtää luovutuksensaajalle ennen mainittua ajankohtaa.

Maksuton osakeanti

17 §

Päätöksen sisältö

Maksutonta osakeantia koskevassa päätöksessä on mainittava:

1) annettavien osakkeiden lukumäärä osakelajeittain ja se, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia osakkeita; sekä

2) kenellä on oikeus saada osakkeita ja suunnatussa maksuttomassa osakeannissa lisäksi perustelut sille, että osakkeenomistajien

etuoikeudesta poikkeamiseen on 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu erityisen painava taloudellinen syy.

18 §

Rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset

Maksuton osakeanti on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä osakeantipäätöksen jälkeen. Suunnatussa maksuttomassa osakeannissa ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyt tilintarkastajan lausunto 17 §:n 2 kohdassa tarkoitetuista etuoikeudesta poikkeamisen perusteluista.

Uusi osake tuottaa osakkeenomistajan oikeudet rekisteröimisestä alkaen, jollei osakeantipäätöksessä määrätä myöhäisemmästä ajankohdasta. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä.

19 §

Osakkeen menettäminen

Jos maksuttomassa osakeannissa annettavan osakkeen saaminen edellyttää saajalta erityisiä toimia, kuten osakekirjan tai osakeantilipun esittämistä, eikä osaketta ole näin vaadittu, vaikka kymmenen vuotta on kulunut osakeantipäätöksen rekisteröimisestä, yhtiökokous voi päättää, että oikeus osakkeeseen ja siihen perustuvat oikeudet on menetetty. Menetettyyn osakkeeseen sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä.

20 §

Maksuton osakeanti yhtiölle

Yhtiö voi päättää maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen niin, että osakeannissa rekisteröityihin uusiin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia sääntöjä. Tällaiseen osakeantiin ei sovelleta suunnattua osakeantia koskevia säännöksiä.

Julkinen osakeyhtiö ei voi tehdä päätöstä 1 momentissa tarkoitettua osakeannista siten, että yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevi-

en omien osakkeiden yhteenlaskettu määrä olisi 15 luvun 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla yli yksi kymmenesosa kaikista osakkeista.

10 luku

Optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin

1 §

Optio- ja muut erityiset oikeudet

Jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, yhtiö voi tässä luvussa säädettyllä tavalla antaa erityisiä oikeuksia, jotka oikeuttavat maksua vastaan saamaan uusia osakkeita tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Oikeudenhaltijalla voi olla oikeus valita, merkitseekö hän osakkeita (*optio-oikeus*). Oikeuteen voi myös liittyä sitoumus osakkeen merkintään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan antaa yhtiön velkojalle siten, että oikeuteen liittyy ehto velkojan saatavan käyttämisestä osakkeen merkintähinnan kuittamiseen.

2 §

Päätöksenteko

Optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamisesta päätetään yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa määrätään annettavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain, voidaan myös valtuuttaa hallitus kokonaan tai joiltakin osin päättämään optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamisesta. Valtuutus on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Jollei valtuutuksessa määrätä toisin, se on voimassa toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä valtuutus voi kuitenkin olla voimassa enintään viisi vuotta päätöksestä. Uusi valtuutus kumoaa aikaisemman valtuutuksen, jollei toisin päätetä.

Yhtiökokouksen 1 tai 2 momentissa tarkoi-

tettu päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määränemmistöllä. Yhtiökokouskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä.

3 §

Päätöksen sisältö

Optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamista koskevassa päätöksessä on mainittava:

1) osakkeet, joihin kukin optio- tai muu 1 §:ssä tarkoitettu oikeus tuottaa oikeuden, ja se, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia osakkeita;

2) annettavien optio- tai muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien lukumäärä tai enimmäismäärä;

3) kenellä on oikeus saada tai merkitä optio- tai muita 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia;

4) jos optio- tai muut 1 §:ssä tarkoitettujen oikeudet annetaan vastiketta vastaan, niiden merkintähinnat tai muut vastikkeet sekä merkintä- ja maksuajat;

5) osakkeiden merkintähinnat, merkintäajat ja maksuajat;

6) perustelut sille, että oikeuksien antamiseen on 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu painava taloudellinen syy, sekä perustelut oikeuksien merkintähintojen tai muun vastikkeen ja osakkeiden merkintähintojen määrittämiselle; sekä

7) annettavien oikeuksien asema osakeannissa, annettaessa tämän luvun mukaisia oikeuksia muun päätöksen nojalla, jaettaessa yhtiön varoja 13 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla tavoilla, hankittaessa tämän luvun mukaisia oikeuksia takaisin yhtiölle, yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön tai jakautuessa sekä 18 luvun mukaisessa vähemmistö-osakkeiden lunastuksessa.

Jollei päätöksessä toisin määrätä, oikeudenhaltijan oikeuteen saada lunastus sulautumisessa ja jakautumisessa sovelletaan lisäksi, mitä 16 luvun 13 §:ssä ja 17 luvun 13 §:ssä säädetään.

Optio- tai muun 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuden mahdollinen merkintähinta merkitään si-

joitetun vapaan oman pääoman rahastoon, jollei sitä päätöksessä määrätä merkittäväksi osakepääoman korotukseksi.

4 §

Päätöksen rekisteröiminen

Optio- tai muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien antamista koskeva päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kulluttua päätöksestä.

Jos ilmenee, että optio- tai muita 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia taikka osakkeita annetaan päätöksen mukaista enimmäismäärää vähäisempi määrä, muutos voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi.

5 §

Oikeuksien merkintä

Optio- ja muiden 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien merkinnän tulee tapahtua todisteellisesti. Merkinnästä on käytävä ilmi merkittäjä, mihin yhtiön päätökseen merkintä perustuu ja merkinnän kohteena olevat oikeudet.

6 §

Vastikkeen suorittaminen yhtiölle

Optio- tai muusta 1 §:ssä tarkoitettujen oikeudesta yhtiölle mahdollisesti suoritettavan merkintähinnan tai muun vastikkeen maksuun sovelletaan vastaavasti, mitä 9 luvun 10—12 §:ssä ja 13 §:n 1 momentissa säädetään merkintähintasaamisesta, rahamaksusta ja apportista sekä maksuviivästyksen seuraamuksista. Mitä mainituissa pykälissä säädetään osakeantipäätöksestä, koskee tällöin 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä.

7 §

Osakkeiden antaminen

Osakkeiden antamiseen sovelletaan muuten, mitä 9 luvun 6 §:ssä ja 9—16 §:ssä säädetään maksullisesta osakeannista. Mitä mainituissa pykälissä säädetään osakeantipäätök-

sestä, koskee tällöin 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Annettaessa osakkeita tämän luvun nojalla ei kuitenkaan sovelleta uusien osakkeiden rekisteröimiselle 9 luvun 14 §:n 2 momentissa säädettyä määräaika.

11 luku

Osakepääoman korottaminen

1 §

Korottamisen tavat

Osakepääomaa voidaan korottaa:

1) merkitsemällä osakkeista taikka optio-oikeuksista tai muista erityisistä oikeuksista maksettava merkintähinta kokonaan tai osittain osakepääomaan siten kuin 9 ja 10 luvussa säädetään;

2) siirtämällä osakepääomaan varoja vapaasta omasta pääomasta (*rahastokorotus*); taikka

3) merkitsemällä osakepääomaan varoja, jotka muuten kuin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa sijoitetaan yhtiöön edellytyksin, että ne merkitään osakepääomaan (*osakepääomasijoitus*).

2 §

Rahastokorotus

Rahastokorotuksesta päätetään yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa määrätään korotuksen enimmäismäärä, voidaan myös valtuuttaa hallitus päättämään rahastokorotuksesta. Valtuutus on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Jollei valtuutuksessa toisin määrätä, se on voimassa toistaiseksi. Uusi valtuutus kumoaa aikaisemman valtuutuksen, jollei toisin päätetä.

Rahastokorotusta koskevassa päätöksessä on mainittava korotuksen määrä ja se, mitä varoja korotukseen käytetään. Yhtiökokouksusta sekä kokousasiakirjoista, niiden

nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä.

3 §

Osakepääomasijoitus

Osakepääomasijoitukseen perustuvasta osakepääoman korottamisesta päättää hallitus. Päätöksessä on mainittava korotuksen määrä ja sijoitus, johon korotus perustuu.

Sijoituksen maksuun sovelletaan vastaavasti, mitä 9 luvun 10—12 §:ssä säädetään merkintähintasaamisesta, rahamaksusta ja apportista. Mitä mainituissa pykälissä säädetään osakeantipäätöksestä, koskee tällöin päätöstä osakepääoman korottamisesta.

4 §

Korotuksen rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset

Osakepääoman korotuksen ilmoittamisesta rekisteröitäväksi silloin, kun osakepääomaa korotetaan uusien osakkeiden merkintähinnalla, säädetään 9 luvun 14 §:ssä.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu osakepääoman korotus on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä mahdollisen maksun tultua yhtiölle ja korotuksen ehtojen muutenkin täytyttyä. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä:

1) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että osakepääoman korottamisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä; sekä

2) muussa kuin rahastokorotuksessa yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että tämän lain säännöksiä osakepääoman maksamisesta on noudatettu.

Jos korotus on maksettu apportiomaisuudella, rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä hyväksytyyn tilintarkastajan lausunto 9 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle.

Osakepääoma on korotettu, kun korotus on rekisteröity. Rekisteröimisen jälkeen korotuksen maksaja ei voi oikeustoimesta vapau-

tuakseen vedota siihen, että oikeustoimeen liittyvää ehtoa ei ole täytetty.

12 luku

Pääomalaina

1 §

Takasijaisuus ja muut lainaehdot

Yhtiö voi ottaa lainan (*pääomalaina*), jonka:

1) pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella;

2) pääoma saadaan muutoin palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin, kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän; sekä

3) pääoman tai koron maksamisesta yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa antaa vakuutta.

Pääomalainan 1 momentin vastaiseen pääoman palauttamiseen, koron maksuun sekä vakuuden antamiseen sovelletaan, mitä laittomasta varojenjaosta säädetään 13 luvun 4 §:ssä ja 25 luvun 1 §:n 4 kohdan rangaisussäännöksessä.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta 14 luvun 2 §:ssä, 16 luvun 6 §:ssä, 17 luvun 6 §:ssä tai 19 luvun 7 §:ssä tarkoitettussa velkojensuojamenettelyssä. Pääomalainan velkojalle tulevan määrän saa kuitenkin maksaa tai vakuuden antaa vasta, kun velkojensuojamenettelyä edellyttävä toimenpide on rekisteröity. Pääomalainan velkojan suostumuksella pääomalainaa voidaan käyttää osakepääoman korotuksen maksuksi, muuntaa sijoitetuksi vapaaksi omaksi pääomaksi tai käyttää yhtiön tappion kattamiseen.

2 §

Muut säännökset pääomalainasta

Sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti. Lainahtojen muutos tai vakuuden antaminen on pätemätön, jos se on 1 §:n 1 mo-

mentin vastainen.

Jos pääomalainalle tulevaa korkoa ei voida maksaa, korko siirtyy maksettavaksi ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen perusteella, jonka perusteella se voidaan maksaa.

Pääomalainoilla on keskenään yhtäläinen oikeus yhtiön varoihin, jollei muuta ole yhtiön ja pääomalainojen velkojien kesken sovittu.

Pääomalainat merkitään taseeseen erillisenä eränä.

IV OSA

Yhtiön varojen jakaminen

13 luku

Varojen jakaminen

Yleiset säännökset

1 §

Varojenjakoavat

Yhtiön varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille vain sen mukaan kuin tässä laissa säädetään:

1) voitonjaosta (*osinko*) ja varojen jakamisesta vapaan oman pääoman rahastosta;

2) 14 luvussa tarkoitettusta osakepääoman alentamisesta;

3) 3 ja 15 luvussa tarkoitettusta omien osakkeiden hankkimisesta ja lunastamisesta; sekä

4) 20 luvussa tarkoitettusta yhtiön purkamisesta ja rekisteristä poistamisesta.

Yhtiöllä voi 9 §:n mukaisesti olla muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Lahjan antamisesta säädetään 8 §:ssä.

Muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjako.

Varoja ei saa jakaa ennen yhtiön rekisteröimistä.

2 §

Maksukyky

Varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä

tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.

3 §

Jaon perustuminen tilinpäätökseen

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu varojen jakaminen perustuu viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Jaossa on otettava huomioon tilinpäätöksen laatimisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa tapahtuneet olennaiset muutokset.

4 §

Velvollisuus varojen palauttamiseen

Vastoin tämän lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä yhtiöstä saadut varat on palautettava, jos varojen saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää jakamisen tapahtuneen tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Palautettavalle määrälle on maksettava vuotuista korkoa korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettuna kulloinkin voimassa olevan viitekoron mukaisesti.

Osinko ja varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta

5 §

Jaettava määrä

Jollei yhtiön maksukykyä koskevasta 2 §:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat.

6 §

Päätöksenteko

Varojen jakamisesta päätetään yhtiökokouksessa. Yhtiökokoukskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä. Yhtiökokous saa päättää jakaa hallituksen ehdottamaa tai hyväksymää määrää enemmän vain, jos se on 7 §:n tai yhtiöjärjes-

tyksen mukaan siihen velvollinen.

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa määrätään jaon enimmäismäärä, voidaan myös valtuuttaa hallitus päättämään osingon jakamisesta tai varojen jakamisesta vapaan oman pääoman rahastosta. Valtutus voi olla voimassa enintään seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkuun.

Päätöksessä on mainittava jaon määrä ja se, mitä varoja jakoon käytetään.

Vapaata omaa pääomaa voidaan kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella jakaa myös muulla kuin 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, jollei yhtiöjärjestyksestä johdu muuta.

7 §

Vähemmistöosinko

Osinkona on jaettava vähintään puolet tilikauden voitosta, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät määrät, jos sitä varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekemistä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista. Osakkeenomistaja ei kuitenkaan voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin tämän luvun mukaan on ilman velkojen suostumusta mahdollista jakaa eikä enempää kuin kahdeksan prosenttia yhtiön omasta pääomasta. Jaettavasta määrästä vähennetään tilikaudelta ennen varsinaista yhtiökokousta mahdollisesti jaetut osingot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta vähemmistöosingosta voidaan määrätä toisin yhtiöjärjestyksessä. Oikeutta vähemmistöosinkoon voidaan rajoittaa vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Muut varojen jakamista koskevat säännökset

8 §

Lahjat

Yhtiökokous voi päättää lahjan antamisesta yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen, jos lahjoituksen määrää voidaan käyttötarkoitukseen sekä yhtiön tilaan ja muihin olosuhteisiin katsoen pitää koh-

tuullisena. Hallitus saa käyttää sanottuun tarkoitukseen varoja, joiden merkitys yhtiön tila huomioon ottaen on vähäinen.

9 §

Muu kuin voitontuottamistarkoitus

Jos yhtiöllä on kokonaan tai osittain muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille, yhtiöjärjestykseen on otettava tätä koskeva määräys. Yhtiöjärjestyksessä on tällöin määrättävä oman pääoman käyttämisestä 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

10 §

Omien osakkeiden hankinnan rahoittaminen

Yhtiö ei saa antaa rahalainaa, varoja tai vakuutta käytettäväksi siihen tarkoitukseen, että ulkopuolinen voi hankkia yhtiön tai sen emoyhtiön osakkeita.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaisiin jakokelpoisten varojen rajoissa toteutettaviin toimiin, joiden tarkoituksena on osakkeiden hankkiminen yhtiön tai sen 8 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun lähipiiriin kuuluvan yhtiön työntekijöille.

14 luku

Osakepääoman alentaminen

1 §

Päätöksenteko

Yhtiökokous voi päättää osakepääoman jakamisesta, sen alentamisesta varojen siirtämiseksi vapaan oman pääoman rahastoon sekä sen käyttämisestä sellaisen tappion välittömään kattamiseen, johon vapaa oma pääoma ei riitä (*tappion kattaminen*). Osakepääomaa ei saa alentaa 1 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua vähimmäisosakepääomaa pienemmäksi.

Päätöksessä on mainittava alentamismäärä tai sen enimmäismäärä ja mihin 1 momentissa säädetyistä tarkoituksista alentamismäärä käytetään. Yhtiökokouskutsusta sekä koko-

usasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä.

Päätöksenteosta omia osakkeita hankittaessa ja lunastettaessa säädetään 15 luvussa. Päätöksenteosta ja velkojiensuojasta sulautumisen, jakautumisen, yritysmuodon muuttamisen ja yhtiön purkamisen yhteydessä säädetään 16, 17, 19 ja 20 luvussa.

2 §

Velkojiensuojamenettely

Niillä yhtiön velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen 4 §:ssä tarkoitettua kuulutuksen antamista, on oikeus vastustaa osakepääoman alentamista. Oikeutta ei kuitenkaan ole, jos alentamismäärä käytetään tappion kattamiseen tai jos osakepääomaa samanaikaisesti korotetaan vähintään alentamismäärällä.

Jos osakepääomaa on alennettu tappion kattamiseksi, alentamisen rekisteröimistä seuraavan kolmen vuoden aikana yhtiön vapaata omaa pääomaa voidaan jakaa osakkeenomistajille vain noudattaen 3—5 §:ssä säädettyä velkojiensuojamenettelyä. Velkojalla ei kuitenkaan ole oikeutta vastustaa jakamista, jos osakepääomaa on korotettu vähintään alentamismäärällä.

3 §

Rekisteri-ilmoitus ja kuulutuksen hakeminen

Jos velkojilla on 2 §:n 1 momentin mukaan oikeus vastustaa osakepääoman alentamista, yhtiön on kuukauden kuluessa osakepääoman alentamista koskevan päätöksen tekemisestä ilmoitettava alentaminen rekisteröitäväksi ja haettava 4 §:n mukaisen kuulutuksen antamista rekisteriviranomaiselta, tai päätös raukeaa.

4 §

Kuulutus velkojille

Rekisteriviranomaisen on 3 §:ssä tarkoitettua hakemuksen saatuaan annettava yhtiön 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuille velkojille

kuulutus, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa alentamista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Rekisteriviranomaisen on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää ja rekisteröitävä kuulutus viran puolesta.

Yhtiön on viimeistään kuukausi ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuille tunnetuille velkojilleen. Yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus ilmoitusten lähettämisestä on toimitettava rekisteriviranomaiselle viimeistään määräpäivänä.

Rekisteriviranomaisen on ilmoitettava sille ilmoitetuista vastustuksista yhtiölle viipymättä määräpäivän jälkeen.

5 §

Rekisteröimisen edellytykset

Rekisteriviranomaisen on rekisteröitävä osakepääoman alentaminen, jos velkoja ei ole vastustanut alentamista taikka jos velkoja on tuomioistuimen tuomion mukaan saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Jos velkoja on vastustanut alentamista, osakepääoman alentamista koskeva päätös raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä. Rekisteriviranomaisen on kuitenkin lykättävä asian käsittelyä, jos yhtiö osoittaa kuukauden kuluessa määräpäivästä panneensa vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan, taikka jos yhtiö ja velkoja yhdessä pyytävät asian käsittelyn lykkäämistä.

Osakepääoma on alennettu, kun alentaminen on rekisteröity.

6 §

Muu osakepääoman alentamisen rekisteröiminen

Yhtiön on kuukauden kuluessa ilmoitettava rekisteröitäväksi sellainen osakepääoman alentamista koskeva päätös, jota velkojilla ei 2 §:n 1 momentin mukaan ole oikeutta vas-

tustaa, tai päätös raukeaa. Osakepääoma on alennettu, kun päätös on rekisteröity.

Osakepääoman alentaminen ja osakepääoman 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu korotus on ilmoitettava rekisteröitäviksi yhtäaikaan.

7 §

Velkojiensuojamenettelyn soveltaminen yhtiöjärjestyksen muuttamiseen

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiön 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla velkojilla on 3—5 §:n mukaisessa menettelyssä oikeus vastustaa tietyn yhtiöjärjestyksen määräyksen muuttamista tai siitä poikkeamista. Mitä 3—5 §:ssä säädetään osakepääoman alentamisesta, sovelletaan tällöin yhtiöjärjestyksen muuttamiseen tai siitä poikkeamiseen. Edellä 3 §:ssä säädettyä kuukauden määräaikaan ei kuitenkaan sovelleta.

15 luku

Yhtiön omat osakkeet

Yleiset säännökset

1 §

Hankkiminen, lunastaminen ja pantiksi ottaminen

Yhtiö voi tässä luvussa säädetyllä tavalla päättää:

- 1) hankkia omia osakkeitaan (*hankkiminen*);
- 2) että osakkeenomistajan on luovutettava osakkeita yhtiölle vastikkeetta tai vastiketta vastaan (*lunastaminen*); sekä
- 3) ottaa pantiksi omia osakkeitaan.

Jos hankkiminen tai lunastaminen toteutetaan yhtiön osakepääomaa alentamalla, noudatetaan lisäksi, mitä 14 luvussa säädetään.

2 §

Soveltamisalan rajoitus

Tämän luvun säännöksiä hankkimisesta, lunastamisesta ja pantiksi ottamisesta ei sovelleta, kun yhtiö:

- 1) vastaanottaessaan liikkeen sulautumisessa tai jakautumisessa taikka muussa liikkeen luovutuksessa saa omistukseensa tai pantiksi liikkeeseen kuuluvia omia osakkeitaan;
- 2) ostaa yhtiön saamisesta ulosmitatun oman osakkeensa huutokaupassa; taikka
- 3) saa oman osakkeensa vastikkeetta.

3 §

Muut lunastamistilanteet

Tämän luvun säännöksiä lunastamisesta ei sovelleta 16 luvun 13 §:ssä säädettyyn sulautumista vastustavien eikä 17 luvun 13 §:ssä säädettyyn jakautumista vastustavien osakkeenomistajien osakkeiden lunastamiseen.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan 3 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrätä osakkeenomistajan, yhtiön ja muun henkilön oikeudesta lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake sekä tämän luvun 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrätä yhtiön oikeudesta tai velvollisuudesta hankkimiseen tai lunastamiseen.

4 §

Pitäminen, mitätöiminen ja luovutus

Hankitut, lunastetut tai yhtiölle muulla tavalla tulleet omat osakkeet voidaan pitää yhtiöllä, mitätöidä tai luovuttaa edelleen.

Mitätöimisestä säädetään 12 §:ssä ja edelleen luovuttamisesta 9 luvussa. Velvollisuudesta luovuttaa tai mitätöidä tämän lain vastaisesti hankitut tai lunastetut omat osakkeet säädetään 12 §:n 2 ja 3 momentissa.

Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen

5 §

Päätöksentekoa koskevat yleiset säännökset

Hankkimisesta ja lunastamisesta päätetään yhtiökokouksessa. Julkisessa osakeyhtiössä päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä.

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa maini-

taan hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain, valtuutuksen voimassaoloaika sekä vastikkeen vähimmäis- ja enimmäismäärä, voidaan valtuuttaa hallitus päättämään hankkimisesta kokonaan tai joiltakin osin. Valtuutus voi olla voimassa enintään 18 kuukautta. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla.

Yhtiökokouskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä. Kun hallitus julkisessa osakeyhtiössä ehdottaa omien osakkeiden lunastamista siten, että yhtiön osakepääoma alenee, kokouskutsussa on mainittava lunastamisen tarkoitus ja alentamisen tapa.

6 §

Suunnattu hankkiminen ja suunnattu lunastaminen

Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (*suunnattu hankkiminen*), jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Suunnatun hankkimisen hyväksyttävyyttä arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota tarjotun vastikkeen ja osakkeen käyvän hinnan suhteeseen. Yhtiökokouksen päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä. Sama koskee hallituksen valtuuttamista sellaiseen hankkimiseen, jossa ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää suunnatusta hankkimisesta.

Omia osakkeita voidaan lunastaa muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (*suunnattu lunastaminen*) vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Julkinen osakeyhtiö voi kuitenkin 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä päättää tämän luvun 9 §:ssä tarkoitettua osakkeiden yhdistämisestä. Lisäksi yhtiöjärjestyksessä voi olla tämän luvun 10 §:ssä tarkoitettu lunastusehto.

Jos hallitus ehdottaa, että yhtiökokous päättää suunnatusta hankkimisesta tai suunnatusta lunastamisesta taikka hallituksen valtuuttamisesta sellaiseen hankkimiseen, jossa ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää

suunnatusta hankkimisesta, asiasta on mainittava yhtiökokouskutsussa.

7 §

Hankkimispäätöksen ja lunastamispäätöksen sisältö

Hankkimispäätöksessä ja lunastamispäätöksessä on mainittava:

- 1) onko kysymys hankkimisesta vai lunastamisesta;
- 2) päätöksessä tarkoitettujen osakkeiden lukumäärä tai enimmäismäärä osakelajeittain;
- 3) keneltä osakkeita hankitaan tai lunastetaan ja tarvittaessa se, missä järjestyksessä, sekä suunnatussa hankkimisessa perustelut sille, että suunnattuun hankkimiseen on 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu painava taloudellinen syy;
- 4) aika, jonka kuluessa hankittavat osakkeet on tarjottava yhtiölle, tai päivä, jona osakkeet lunastetaan;
- 5) osakkeista maksettava vastike ja perustelut sen määrittämiselle sekä, jos vastike on muuta omaisuutta kuin rahaa, selvitys tällaisen omaisuuden arvosta;
- 6) vastikkeen maksuaika; sekä
- 7) miten menettely vaikuttaa yhtiön omaan pääomaan.

8 §

Osakkeenomistajan oikeus saada tietoja

Osakkeenomistajalle, jolla on hankkimispäätöksen tai lunastamispäätöksen mukaan oikeus myydä osakkeensa yhtiölle, on ennen osakkeiden yhtiölle tarjoamiselle asetetun ajan alkamista ilmoitettava päätöksestä samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Samalla on ilmoitettava, kuinka ja missä ajassa osakkeenomistajan on toimitettava, jos hän haluaa käyttää oikeuttaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos:

- 1) vastaavat tiedot sisältyvät hankinnasta päättävän yhtiökokouksen kokouskutsuun tai ovat saatavilla hankinnasta päättävässä kokouksessa, jossa osakkeenomistaja on paikalla; taikka

- 2) vastaavat tiedot julkistetaan arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulla tavalla.

Hankkimispäätöksen sisältö ja 5 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen yhtiön taloudellista asemaa koskevat asiakirjat on pidettävä 1 momentissa tarkoitettujen osakkeenomistajan saatavilla sen ajan, jonka kuluessa hankittavat osakkeet on tarjottava yhtiölle. Tätä velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos yhtiö on julkistanut arvopaperimarkkinalain 6 luvussa tarkoitettua tarjousasiakirjan, josta vastaavat tiedot ilmenevät.

9 §

Osakkeiden yhdistäminen julkisessa osakeyhtiössä

Julkinen osakeyhtiö voi 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määränemmistöllä päättää lunastaa tietyn osuuden kaikkien osakkeenomistajien osakkeista (*osakkeiden yhdistäminen*), jos osakkeiden murto-osien syntyminen estetään lunastuspäätöksessä seuraavasti:

- 1) kustakin osakelajista lunastettavien osakkeiden määrä on tasaluku;
- 2) kultakin osakkeenomistajalta kustakin osakelajista lunastettavien osakkeiden määrä pyöristetään tarvittaessa ylöspäin lähimpään tasalukuun;
- 3) yhtiö myy viivytyksettä 2 kohdassa tarkoitettujen pyöristämisen takia lunastettaviksi tulevat ylimääräiset osakkeet arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa julkisessa kaupankäynnissä tai julkisella huutokaupalla 2 kohdassa tarkoitettujen osakkeenomistajien lukuun; sekä
- 4) 3 kohdassa tarkoitettujen osakkeiden myynnistä saatavat varat maksetaan osakkeenomistajille niiden erotusten suhteessa, jotka saadaan vähentämällä kultakin osakkeenomistajalta lunastettavien osakkeiden määrästä määrä, joka tulisi lunastettavaksi ilman 2 kohdassa tarkoitettua pyöristystä.

Osakkeiden myynnistä saadut varat on maksettava osakkeenomistajille viivytyksettä. Varoille on maksettava korkoa lunastushetken jälkeen korkolain 12 §:ssä tarkoitettua kulloinkin voimassa olevan viitekoron mukaisesti. Yhtiön on sijoitettava myynnistä saadut varat Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeute-

tun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille tai vastaavalle ulkomailla olevalle tilille siten, ettei ole vaaraa varojen sekoittumisesta yhtiön omiin varoihin. Yhtiön on pidettävä varat kirjanpidossaan erillään omista varoistaan.

Osakkeiden yhdistämiselle on oltava painava taloudellinen syy. Yhdistämisspäästöä ei voida tehdä, jos lunastaminen osakseluettelon mukaan johtaisi kaikkien osakkeiden lunastamiseen useammalta kuin joka sadannelta osakkeenomistajalta. Yhtiökokouksuun sovelletaan, mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään.

10 §

Hankkimis- ja lunastusehdot

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiöllä on oikeus tai velvollisuus hankkia tai lunastaa yhtiön osakkeita. Yhtiöjärjestyksessä on tällöin määrättävä:

- 1) onko kysymys hankkimisesta vai lunastamisesta;
- 2) onko yhtiöllä oikeus vai velvollisuus hankkimiseen tai lunastamiseen;
- 3) mitä osakkeita määräys koskee ja tarvittaessa, missä järjestyksessä osakkeet hankitaan tai lunastetaan;
- 4) noudatettava menettely;
- 5) osakkeista maksettava vastike tai sen laskemisessa käytettävät perusteet; sekä
- 6) mitä varoja vastikkeen maksuun voidaan käyttää.

Julkisessa osakeyhtiössä yhtiön lunastus- ja hankkimisoikeuden käyttämisestä päättää yhtiökokous. Yhtiökokous voi valtuuttaa hallituksen tekemään tätä koskevan päätöksen. Valtuutus on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Valtuutus voi olla voimassa korkeintaan viisi vuotta sen antamisesta. Muissa tilanteissa päätöksen hankkimisesta ja lunastamisesta voi tehdä hallitus.

11 §

Hankkimis-, lunastus- ja pantiksiottamisrajoitus

Julkisessa osakeyhtiössä päätöstä omien

osakkeiden hankkimisesta, lunastamisesta tai pantiksi ottamisesta ei saa tehdä siten, että yhtiöllä ja sen tytäryhteisöillä hallussaan tai panttina olevien omien osakkeiden yhteenlaskettu määrä olisi yli yksi kymmenesosa kaikista osakkeista.

Yksityinen osakeyhtiö ei saa hankkia tai lunastaa kaikkia omia osakkeitaan.

12 §

Osakkeiden mitätöiminen sekä luovuttaminen eräissä tilanteissa

Hallitus voi päättää mitätöidä yhtiön hallussa olevat omat osakkeet. Mitätöiminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä. Osakkeet on mitätöity, kun ilmoitus on rekisteröity.

Vastoin tämän lain säännöksiä hankitut tai lunastetut omat osakkeet on luovutettava ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua saannosta. Jos julkisella osakeyhtiöllä ja sen tytäryhteisöillä olevien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu osuus on yli yksi kymmenesosa kaikista osakkeista sen vuoksi, että osakkeita on hankittu 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla, mainitun määräraosan ylittävältä osin osakkeet on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Jos osakkeita ei ole luovutettu 2 momentissa säädettyssä määräajassa, ne on mitätöitävä. Emoyhtiön hallussa olevat omat osakkeet on mitätöitävä ennen tytäryhteisön hallussa olevia emoyhtiön osakkeita.

Omien osakkeiden pantiksi ottaminen ja merkintä

13 §

Omat osakkeet panttina

Yhtiö voi ottaa omia osakkeitaan pantiksi. Julkisessa osakeyhtiössä pantiksi ottamisesta päätetään kuten omien osakkeiden hankkimisesta.

Panttina olevien omien osakkeiden myymiseen sovelletaan kauppakaaren 10 luvun säännösten lisäksi, mitä 9 luvussa säädetään omien osakkeiden luovuttamisesta.

14 §

Omien ja emoyhtiön osakkeiden merkintä

Yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa vastiketta vastaan merkitä yhtiön osakkeita. Jos yhtiö on merkinnyt yhtiön osakkeita sen perustamisen yhteydessä, perustamissopimuksen allekirjoittajien katsotaan merkinneen osakkeet. Jos yhtiö on merkinnyt yhtiön osakkeita maksullisessa osakeannissa, sen hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan katsotaan merkinneen osakkeet. Jos tytäryhteisö on merkinnyt emoyhtiön osakkeita, emoyhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan sekä tytäryhteisössä vastaavassa asemassa olevien katsotaan merkinneen osakkeet. Merkitsijät ovat yhteisvastuussa merkintähinnan maksusta. Merkitsijänä ei kuitenkaan pidetä sitä, joka osoittaa, että hän vastusti merkintää tai ettei hän tiennyt eikä hänen olisi pitänytkaan tietää merkinnästä.

Sen, joka on merkinnyt yhtiön osakkeita omilla nimissään yhtiön tai sen tytäryhteisön lukuun, katsotaan merkinneen osakkeet omaan lukuunsa.

Maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen säädetään 9 luvun 20 §:ssä.

V OSA

Yhtiörakenteen muuttaminen ja yhtiön purkaminen

16 luku

Sulautuminen*Sulautumisen määritelmä ja toteuttamistavat*

1 §

Sulautuminen

Osakeyhtiö (*sulautuva yhtiö*) voi sulautua toiseen osakeyhtiöön (*vastaanottava yhtiö*), jolloin sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Sulautumisvastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia.

2 §

Sulautumisen toteuttamistavat

Sulautuminen voi tapahtua siten, että:

1) yksi tai useampi sulautuva yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön (*absorptiosulautuminen*); taikka

2) vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön (*kombinaatiosulautuminen*).

Tytäryhtiösulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet.

Kolmikantasulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa muu taho kuin vastaanottava yhtiö antaa sulautumisvastiketta.

Sulautumiseen osallistuvilla yhtiöillä tarkoitetaan tässä luvussa sulautuvaa yhtiötä ja vastaanottavaa yhtiötä.

Sulautumissuunnitelma ja hyväksytyin tilintarkastajan lausunto

3 §

Sulautumissuunnitelma

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on laadittava kirjallinen sulautumissuunnitelma, joka on päivittävä ja allekirjoitettava. Kolmikantasulautumisessa myös sulautumisvastikkeen antajan on allekirjoitettava sulautumissuunnitelma.

Sulautumissuunnitelmassa on oltava:

1) sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden ja mahdollisen muun sulautumisvastikkeen antajan toiminimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai vastaavat yksilöintitiedot sekä kotipaikat;

2) selvitys sulautumisen syistä;

3) absorptiosulautumisessa ehdotus mahdollisesta vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön toimielinten jäsenet valitaan;

4) absorptiosulautumisessa ehdotus sulautumisvastikkeena mahdollisesti annettavien

osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain ja siitä, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain;

5) ehdotus mahdollisesta muusta sulautumisvastikkeesta ja, jos vastike on optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia, niiden 10 luvun 3 §:n mukaiset ehdot;

6) ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista;

7) selvitys tai ehdotus sulautuvan yhtiön optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa;

8) absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön mahdollisesta osakepääoman korotuksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

9) selvitys sulautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvomiseen vaikuttavista seikoista, sulautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä sulautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä;

10) ehdotus sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään;

11) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat 6 §:n mukaisesti vastustaa sulautumista;

12) selvitys sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisöjen omistamien vastaanottavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeiden lukumäärästä sekä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamien sulautuvan yhtiön osakkeiden lukumäärästä;

13) selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omaisuuteen kohdistuvista yritysikiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitetuista yritysikiinnityksistä;

14) selvitys tai ehdotus sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja sulautumissuunnitelmasta lausunnon

antavalle hyväksytylle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista;

15) ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajankohdasta; sekä

16) ehdotus mahdollisiksi muiksi sulautumisen ehdoiksi.

Tytäryhtiösulautumiseen ei sovelleta 2 momentin 4—8 eikä 10 kohdan säännöksiä.

4 §

Hyväksytyn tilintarkastajan lausunto

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on nimettävä yksi tai useampi hyväksytty tilintarkastaja antamaan sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla yhtiöllä. Lausunnossa on arvioitava, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan sulautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle yhtiölle annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun.

Jos kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat tai jos kysymyksessä on tytäryhtiösulautuminen, riittää lausunto siitä, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun.

Sulautumissuunnitelman rekisteröiminen ja kuulutus velkojille

5 §

Sulautumissuunnitelman rekisteröiminen

Sulautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä 4 §:ssä tarkoitettu lausunto.

Ilmoituksen tekevät sulautumiseen osallistuvat yhtiöt yhdessä. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekee emoyhtiö.

Sulautuminen raukeaa, jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekisteröiminen evätään.

6 §

Kuulutus velkojille

Niillä sulautuvan yhtiön velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä, on oikeus vastustaa sulautumista.

Rekisteriviranomaisen on annettava sulautuvan yhtiön hakemuksesta 1 momentissa tarkoitetuille velkojille kuulutus, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Kuulutuksen antamista on haettava neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä, tai sulautuminen raukeaa. Rekisteriviranomaisen on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää ja rekisteröitävä kuulutus viranpuolesta.

Kuulutus on annettava vastaanottavan yhtiön hakemuksesta myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen on 4 §:ssä tarkoitetun hyväksytyt tilintarkastajan lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Vastaanottavan yhtiön velkoihin sovelletaan tällöin, mitä tässä luvussa säädetään sulautuvan yhtiön velkojista.

7 §

Yhtiön kirjallinen ilmoitus velkojille

Yhtiön on viimeistään kuukausi ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuille tunnetuille velkojilleen. Jos sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltija on 13 §:n mukaisesti vaatinut lunastamista, velkojille on ilmoitettava lunastettaviksi vaadittujen osakkeiden ja oikeuksien määrät. Ilmoitus voidaan lähettää vasta sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen jälkeen, jos kaikki yhtiön osakkeenomistajat ja mainittujen oikeuksien haltijat eivät ole ilmoittaneet luopuvansa lunastusoikeudesta tai heillä ei muuten ole lunastusoikeutta.

8 §

Yrityssaneeraus

Yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettu saneerausmenettely korvaa 6 §:ssä tarkoitettua kuulutusta, eikä velkojalla ole oikeutta vastustaa sulautumista tämän lain nojalla, jos kaikki sulautumiseen osallistuvat yhtiöt kuuluvat samaan konserniin ja niitä koskeva saneerausohjelma vahvistetaan samanaikaisesti.

Sulautumissuunnitelma ja sen liitteet on liitettävä ehdotukseen saneerausohjelmaksi.

Sulautumisesta päättäminen

9 §

Toimivaltainen elin ja päätöksen ajankohta

Sulautuvassa yhtiössä sulautumisesta päättää yhtiökokous. Tytäryhtiösulautumisesta voi kuitenkin päättää sulautuvan yhtiön hallitus.

Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää hallitus. Sulautumisesta päättää kuitenkin yhtiökokous, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kahdeskymmenesosa yhtiön osakkeista.

Sulautumisesta päättävä yhtiökokous on pidettävä tai hallituksen sulautumispäätös tehtävä neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä, tai sulautuminen raukeaa. Yhtiökokous on kuitenkin pidettävä viimeistään kuukautta ennen 6 §:ssä tarkoitettua määräpäivää, elleivät yhtiön kaikki osakkeenomistajat sekä mahdolliset optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijat ole luopuneet oikeudestaan vaatia lunastamista.

Yhtiökokouksen päätös sulautumisesta on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitettulla määräenemmistöllä.

10 §

Yhtiökokouskutsu sekä ilmoitus optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille

Kutsua sulautumisesta päättävään yhtiöko-

koukseen ei saa toimittaa ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä. Kutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pidempää aikaa, viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta, 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää tai 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista arvo-osuusjärjestelmään liittyneitä yhtiöitä koskevaa määräpäivää. Julkisessa osakeyhtiössä kutsu voidaan kuitenkin toimittaa aikaisintaan kolme kuukautta ennen edellä tarkoitettua päivää.

Sulautuvassa yhtiössä kutsu on sen lisäksi, mitä yhtiöjärjestyksessä yhtiökokouskutsusta määrätään, lähetettävä kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa. Kutsussa sulautuvan yhtiön yhtiökokoukseen on mainittava osakkeenomistajien 13 §:ssä tarkoitettu oikeudesta vaatia lunastamista. Sulautuvan yhtiön on 1 momentissa tarkoitettussa ajassa ilmoitettava 13 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeudesta niille optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille, joilla on oikeus vaatia lunastamista ja joiden osoite on yhtiön tiedossa. Jos kaikkien lunastukseen oikeutettujen oikeuksien haltijoiden osoite ei ole yhtiön tiedossa, lunastusoikeudesta on samassa ajassa ilmoitettava myös virallisessa lehdessä.

Jos yhtiökokousta ei vastaanottavassa yhtiössä kutsuta koolle, sulautumisesta on ilmoitettava osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa ilmoituksesta kirjallisesti vaatia, että sulautumisesta on päätettävä yhtiökokouksessa.

Vastaanottavassa yhtiössä kokouskutsu voidaan toimittaa 5 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ajassa, jos sulautumisesta päätetään yhtiökokouksessa osakkeenomistajan vaatimuksesta ja jos yhtiön tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen ja yhtiökokouksen, 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettun viimeisen ilmoittautumispäivän tai 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisen arvo-osuusjärjestelmään liittyneitä yhtiöitä koskevan määräpäivän välinen aika on vähintään kuukausi tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pidempi kutsuaika.

11 §

Asiakirjojen nähtävänä pitäminen ja lähettäminen

Seuraavat asiakirjat on vähintään kuukauden ajan ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen toimittamisesta lähtien pidettävä osakkeenomistajan nähtävänä kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön pääkonttorissa tai Internet-verkkosivuilla, viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka pyytää sitä, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa:

- 1) sulautumissuunnitelma;
- 2) kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön kolmen viimeksi päättyneen tilikauden tilinpäätökset, toimintakertomukset ja tilintarkastuskertomukset;
- 3) jos sulautumiseen osallistuvan julkisen osakeyhtiön viimeisen tilikauden päättymisestä on kulunut sulautumissuunnitelman allekirjoituspäivään mennessä yli kuusi kuukautta, yhtiön tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus päivältä, joka ei saa olla kolme kuukautta sulautumissuunnitelman allekirjoituspäivää aiempi;
- 4) kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön viimeisen tilikauden jälkeen mahdollisesti tekemät varojen jakamista koskevat päätökset;
- 5) kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön viimeisen tilikauden jälkeen laaditut osavuositarkastukset;
- 6) hallituksen selostus tilinpäätöksen tai osavuositarkastuksen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista; sekä
- 7) 4 §:ssä tarkoitettu lausunto sulautumissuunnitelmasta.

Kolmikantasulautumisessa osakkeenomistajien nähtävänä on pidettävä sulautumisvastikkeen antajaa koskevat 5 luvun 21 §:n 2 momentissa tarkoitettut asiakirjat. Jollei tilinpäätösasiakirjoja ole, sulautumissuunnitelmaan on liitettävä selvitys taloudellisesta asemasta viimeksi päättyneeltä tilikaudelta tai sen puuttuessa kalenterivuodelta sekä sen jälkeiseltä ajalta.

12 §

Sulautumispäätöksen oikeusvaikutukset

Sulautuvan yhtiön sulautumispäätös korvaa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden sulautumisvastiketta koskevat merkinnät ja muut toimet, jotka perustavat oikeuden sulautumisvastikkeeseen. Kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa myös vastaanottavan yhtiön perustamissopimuksen.

Jos sulautumista ei hyväksytä sulautumissuunnitelman mukaisesti muutoksitta kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, sulautuminen raukeaa. Päätös sulautumisen hylkäämisestä tai sulautumisen raukeaminen on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi.

Osakkeiden sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen

13 §

Lunastusmenettely

Sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja voi sulautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa vaatia osakkeidensa lunastamista ja hänelle on varattava siihen tilaisuus ennen kuin sulautumisesta päätetään. Vain ne osakkeet voidaan lunastaa, jotka on ilmoitettu merkittäviksi osakeluetteloon yhtiökokoukseen tai viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä taikka jos osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään, lunastusta vaativan osakkeenomistajan arvo-osuustilille 4 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun määräpäivään mennessä. Lunastusta vaativan on äänestettävä sulautumispäätöstä vastaan.

Optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltija voi vaatia oikeuksiensa lunastamista sulautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa tai esittämällä todisteellisesti sitä koskevan vaatimuksensa sulautuvalle yhtiölle ennen yhtiökokousta. Ennen kuin sulautumisesta päätetään, yhtiökokoukselle on ilmoitettava, kuinka monesta oikeudesta on esitetty lunastusvaatimus.

Jos osakkeiden taikka optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastusoikeudesta tai lunastamisen ehdoista ei sovita vastaanottavan yhtiön kanssa, asia on annettava välmiesten ratkaistavaksi noudattaen, mitä 18 luvun 3—5 ja 8—10 §:ssä säädetään lunastusriitojen käsittelystä. Osakkeenomistajan tai oikeuden haltijan on pantava asia vireille viimeistään kuukauden kuluttua yhtiökokouksesta. Viireillepanon jälkeen osakkeenomistajalla ja oikeuden haltijalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin vahvistetaan, ettei heillä ole oikeutta lunastukseen, heillä on oikeus sulautumisvastikkeeseen sulautumissuunnitelman mukaisesti. Jos sulautuminen raukeaa, myös lunastusmenettely raukeaa.

Lunastushinta on osakkeen taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden sulautumispäätöstä edeltävän ajankohdan käypä hinta. Lunastushintaa määritettäessä ei oteta huomioon sulautumisen mahdollista sulautuvan yhtiön osakkeen taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden arvoa alentavaa vaikutusta. Lunastushinnalle on maksettava vuotuista korkoa sulautumispäätöksen ja lunastushinnan maksamisen väliseltä ajalta korkolain 12 §:ssä tarkoitetun kulloinkin voimassa olevan viitekoron mukaisesti.

Lunastushinta on maksettava kuukauden kuluttua tuomion lainvoimaiseksi tulemisesta, ei kuitenkaan ennen sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröimistä. Lunastushinta voidaan tallettaa siten kuin 18 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Lunastushinnan maksamisesta vastaa vastaanottava yhtiö. Sulautuvan yhtiön on viipymättä ilmoitettava tälle lunastusvaatimuksesta.

Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

14 §

Ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus su-

lautumisen täytäntöönpanosta neljän kuukauden kuluessa sulautumista koskevasta päätöksestä, tai sulautuminen raukeaa. Ilmoitukseen on liitettävä:

1) kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että sulautumisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä;

2) hyväksytyin tilintarkastajan todistus siitä, että vastaanottava yhtiö on saanut täyden vastikkeen sen omaan pääomaan merkitystä määrästä, ja lausunto sulautumissuunnitelman 3 §:n 2 momentin 9 kohdassa tarkoitetusta selvityksestä; sekä

3) hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus 7 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten lähettamisestä.

Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekemisestä vastaa emoyhtiö. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, ilmoitukseen tarvitsee liittää vain emoyhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vakuutus siitä, että sulautumisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä, sekä todistus 7 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten lähettamisestä.

15 §

Rekisteröimisen edellytykset

Rekisteriviranomaisen on rekisteröitävä sulautuminen, jos velkoja ei ole vastustanut sulautumista taikka jos velkoja on tuomioistuimen tuomion mukaan saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Jos velkoja on vastustanut sulautumista, rekisteriviranomaisen on ilmoitettava tästä yhtiölle viipymättä. Velkojan vastustaessa sulautuminen raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä. Rekisteriviranomaisen on kuitenkin lykättävä asian käsittelyä, jos yhtiö osoittaa kuukauden kuluessa määräpäivästä panneensa vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan, taikka jos yhtiö ja velkoja yhdessä pyytävät asian käsittelyn lykkäämistä.

Sulautuminen voidaan toteuttaa, vaikka sulautuva yhtiö on asetettu selvitystilaan, jollei yhtiön omaisuutta ole 20 luvun 15 §:ssä tarkoitettulla tavalla ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille.

Jos sulautumiseen osallistuvista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen kohdistuu yritysikiinnityslaisissa tarkoitettu yritysikiinnitys, sulautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä hakemuksen perusteella yhtiöiden ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.

16 §

Sulautumisen oikeusvaikutukset

Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Samanaikaisesti sulautuva yhtiö purkautuu ja kombinaatiosulautumisessa vastaanottava yhtiö syntyy.

Sulautuvan yhtiön varoja ja velkoja ei saa merkitä vastaanottavan yhtiön taseeseen korkeammasta arvosta kuin mikä niiden taloudellinen arvo on vastaanottavalle yhtiölle. Sitoumista työn tai palvelun suorittamiseen ei sulautumisessa saa merkitä taseeseen.

Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröintihetkellä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille syntyy oikeus sulautumisvastikkeeseen sulautumissuunnitelman mukaisesti. Sulautumisvastikkeena annettavat uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet rekisteröimisestä alkaen, jollei sulautumissuunnitelmassa määrätä tätä myöhempää ajankohtaa. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä. Vastaanottavan tai sulautuvan yhtiön omistamat sulautuvan yhtiön osakkeet eivät tuota oikeutta sulautumisvastikkeeseen.

Jos sulautumisvastikkeen saaminen edellyttää saajalta erityisiä toimia, kuten osakekirjan esittämistä, eikä vastiketta tällä tavoin vaadita kymmenen vuoden kuluessa sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröimisestä, vastaanottavan yhtiön yhtiökokous voi päättää, että oikeus sulautumisvastikkeeseen ja siihen perustuvat oikeudet on menetetty. Menetetyn vastikkeen saa vastaanottava yhtiö.

17 §

Lopputilitys

Sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on mahdollisimman pian sulautumisen täytäntöönpanon jälkeen laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa (*lopputilitys*). Lopputilitys on annettava tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä koskeva tilintarkastuskertomus.

Tilintarkastuskertomuksen saatuaan hallituksen on viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat osakkeenomistajien kokoukseen vahvistamaan lopputilitys. Kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään.

Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin 8 luvun 10 §:ssä säädetään.

18 §

Sulautumisen peruuntuminen

Vaikka sulautuminen on rekisteröity, se peruuntuu, jos sulautumispäätös tuomioistuinten lainvoimaisen tuomion mukaan on pätemätön. Sulautuva yhtiö ja vastaanottava yhtiö ovat yhteisvastuussa sellaisesta vastaanottavan yhtiön velvoitteesta, joka on syntynyt sulautumisen rekisteröimisen jälkeen mutta ennen tuomion rekisteröimistä.

17 luku

Jakautuminen*Jakautumisen määritelmä ja toteuttamistavat*

1 §

Jakautuminen

Osakeyhtiö (*jakautuva yhtiö*) voi jakautua siten, että jakautuvan yhtiön varat ja velat osittain tai kokonaan siirtyvät yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle (*vastaanottava yhtiö*) ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat jakautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Jakautumisvastike saa olla

myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia.

2 §

Jakautumisen toteuttamistavat

Jakautuminen voi tapahtua siten, että:

1) jakautuvan yhtiön kaikki varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö purkautuu (*kokonaisjakautuminen*); taikka

2) osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle (*osittaisjakautuminen*).

Jakautumisella toimivaan yhtiöön tarkoitetaan jakautumista, jossa vastaanottava yhtiö on perustettu ennen jakautumisen täytäntöönpanoa, ja *jakautumisella perustettavaan yhtiöön* jakautumista, jossa vastaanottava yhtiö perustetaan jakautumisen yhteydessä. Jakautuminen voi tapahtua samalla sekä toimivaan että perustettavaan yhtiöön.

Jakautumiseen osallistuvilla yhtiöillä tarkoitetaan tässä luvussa jakautuvaa yhtiötä ja vastaanottavaa yhtiötä.

Jakautumissuunnitelma ja hyväksytyt tilintarkastajan lausunto

3 §

Jakautumissuunnitelma

Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on laadittava kirjallinen jakautumissuunnitelma, joka on päivittävä ja allekirjoitettava.

Jakautumissuunnitelmassa on oltava:

1) jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden toiminimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai vastaavat yksilöintitiedot sekä kotipaikat;

2) selvitys jakautumisen syistä;

3) jakautumisessa toimivaan yhtiöön ehdotus mahdollisesta vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä jakautumisessa perustettavaan yhtiöön ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön toimielinten jäsenet valitaan;

4) jakautumisessa toimivaan yhtiöön ehdotus jakautumisvastikkeena mahdollisesti an-

nettavien osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain ja siitä, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sekä jakautumisessa perustettavaan yhtiöön ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain;

5) ehdotus mahdollisesta muusta jakautumisvastikkeesta ja, jos vastike on optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia, niiden 10 luvun 3 §:n mukaiset ehdot;

6) ehdotus jakautumisvastikkeen jakautumisesta, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista;

7) selvitys tai ehdotus jakautuvan yhtiön optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista jakautumisessa;

8) jakautumisessa toimivaan yhtiöön ehdotus vastaanottavan yhtiön mahdollisesta osakepääoman korotuksesta sekä jakautumisessa perustettavaan yhtiöön ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

9) selvitys jakautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvomiseen vaikuttavista seikoista sekä ehdotus jakautuvan yhtiön varojen ja velkojen jakamisesta kullekin jakautumiseen osallistuvalla yhtiöllä, jakautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä jakautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä;

10) ehdotus osakepääoman alentamisesta varojen jakamiseksi vastaanottavalle yhtiölle tai osakkeenomistajille, varojen siirtämiseksi vapaan oman pääoman rahastoon tai käyttämisestä sellaisen tappion välittömään kattamiseen, johon vapaa oma pääoma ei riitä;

11) ehdotus jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään;

12) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat 6 §:n mukaisesti vastustaa jakautumista;

13) selvitys jakautuvan yhtiön ja sen täyryhteisöjen omistamien vastaanottavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeiden lukumäärästä sekä jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamien jakautuvan yhtiön osakkeiden lukumäärästä;

14) selvitys jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden omaisuuteen kohdistuvista yritys-kiinnityslaisissa tarkoitetuista yritys-kiinnityksistä;

15) selvitys tai ehdotus jakautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja jakautumissuunnitelmasta lausunnon antavalle hyväksytylle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista;

16) ehdotus jakautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajankohdasta; sekä

17) ehdotus mahdollisiksi muiksi jakautumisen ehdoiksi.

4 §

Hyväksytyt tilintarkastajan lausunnot

Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on nimettävä yksi tai useampi hyväksytty tilintarkastaja antamaan jakautumissuunnitelmasta lausunto kullekin jakautumiseen osallistuvalla yhtiöllä. Lausunnossa on arvioitava, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan jakautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle yhtiölle annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko jakautuminen omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun.

Jos kaikki jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat, riittää lausunto siitä, onko jakautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun.

Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen ja kuulutus velkojille

5 §

Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen

Jakautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä 4 §:ssä tarkoitettu lausunto.

Ilmoituksen tekevät jakautumiseen osallistuvat yhtiöt yhdessä.

Jakautuminen raukeaa, jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekisteröiminen evätään.

6 §

Kuulutus velkojille

Niillä jakautuvan yhtiön velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen jakautumissuunnitelman rekisteröimistä, on oikeus vastustaa jakautumista.

Rekisteriviranomaisen on annettava jakautuvan yhtiön hakemuksesta 1 momentissa tarkoitetuille velkojille kuulutus, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa jakautumista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Kuulutuksen antamista on haettava neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä, tai jakautuminen raukeaa. Rekisteriviranomaisen on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää ja rekisteröitävä kuulutus viran puolesta.

Kuulutus on annettava vastaanottavan yhtiön hakemuksesta myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos jakautuminen on 4 §:ssä tarkoitetun hyväksytyt tilintarkastajan lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Vastaanottavan yhtiön velkoihin sovelletaan tällöin, mitä tässä luvussa säädetään jakautuvan yhtiön velkojista.

7 §

Yhtiön kirjallinen ilmoitus velkojille

Yhtiön on viimeistään kuukausi ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuille tunnetuille velkojilleen. Jos jakautuvan yhtiön osakkeenomistaja taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltija on 13 §:n mukaisesti vaatinut lunastamista, velkojille on ilmoitettava lunastettaviksi vaadittujen osakkeiden ja oikeuksien määrät. Ilmoitus voidaan lähettää vasta jakautumisesta päättävän yhtiökokouksen jälkeen, jos kaikki yhtiön osakkeenomis-

tajat ja mainittujen oikeuksien haltijat eivät ole ilmoittaneet luopuvansa lunastusoikeudesta tai heillä ei muuten ole lunastusoikeutta.

8 §

Yrityssaneeraus

Yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettu saneerausmenettely korvaa 6 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen, eikä velkojalla ole oikeutta vastustaa jakautumista tämän lain nojalla, jos kaikki jakautumiseen osallistuvat yhtiöt kuuluvat samaan konserniin ja niitä koskeva saneerausohjelma vahvistetaan samanaikaisesti.

Jakautumissuunnitelma ja sen liitteet on liitettävä ehdotukseen saneerausohjelmaksi.

Jakautumisesta päättäminen

9 §

Toimivaltainen elin ja päätöksen ajankohta

Jakautuvassa yhtiössä jakautumisesta päättää yhtiökokous.

Vastaanottavassa yhtiössä jakautumisesta päättää hallitus. Jakautumisesta päättää kuitenkin yhtiökokous, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kahdeskymmenesosa yhtiön osakkeista.

Jakautumisesta päättävä yhtiökokous on pidettävä tai hallituksen jakautumispäätös tehtävä neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman rekisteröimisestä, tai jakautuminen raukeaa. Yhtiökokous on kuitenkin pidettävä viimeistään kuukautta ennen 6 §:ssä tarkoitettua määräpäivää, elleivät yhtiön kaikki osakkeenomistajat sekä mahdolliset optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijat ole luopuneet oikeudestaan vaatia lunastamista.

Yhtiökokouksen päätös jakautumisesta on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määränemmistöllä. Jos jakautuvan yhtiön osakkeenomistaja ei jakautumisessa perustettavaan yhtiöön saa vastaanottavassa yhtiössä samaa omistusosuutta ja vastaavia oikeuksia kuin hänellä on jakautuvassa yhtiössä, päätös

voidaan tehdä vain tällaisen osakkeenomistajan suostumuksella.

10 §

Yhtiökokouskutsu sekä ilmoitus optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille

Kutsua jakautumisesta päättävään yhtiökokoukseen ei saa toimittaa ennen jakautumissuunnitelman rekisteröimistä. Kutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pidempää aikaa, viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta, 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää tai 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista arvo-osuusjärjestelmään liittyneitä yhtiöitä koskevaa määräpäivää. Julkisessa osakeyhtiössä kutsu voidaan kuitenkin toimittaa aikaisintaan kolme kuukautta ennen edellä tarkoitettua päivää.

Jakautuvassa yhtiössä kutsu on sen lisäksi, mitä yhtiöjärjestyksessä kokouskutsusta määrätään, lähetettävä kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa. Kutsussa jakautuvan yhtiön yhtiökokoukseen on mainittava osakkeenomistajien 13 §:ssä tarkoitettu oikeudesta vaatia lunastusta. Jakautuvan yhtiön on 1 momentissa tarkoitettussa ajassa ilmoitettava 13 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeudesta niille optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille, joilla on oikeus vaatia lunastamista ja joiden osoite on yhtiön tiedossa. Jos kaikkien lunastukseen oikeutettujen osoite ei ole yhtiön tiedossa, lunastusoikeudesta on samassa ajassa ilmoitettava myös virallisessa lehdessä.

Jos yhtiökokousta ei vastaanottavassa yhtiössä kutsuta koolle, jakautumisesta on ilmoitettava osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa ilmoituksesta kirjallisesti vaatia, että jakautumisesta on päätettävä yhtiökokouksessa.

Vastaanottavassa yhtiössä kokouskutsu voidaan toimittaa 5 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ajassa, jos jakautumisesta päätetään yhtiökokouksessa osakkeenomistajan vaatimuksesta ja jos yhtiön tämän pykä-

län 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ja yhtiökokouksen, 5 luvun 7 §:ssä tarkoitetun viimeisen ilmoittautumispäivän tai 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisen arvo-osuusjärjestelmään liittyneitä yhtiöitä koskevan määräpäivän välinen aika on vähintään kuukausi tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pidempi kutsuaika.

11 §

Asiakirjojen nähtävänä pitäminen ja lähettäminen

Seuraavat asiakirjat on vähintään kuukauden ajan ennen jakautumisesta päättävää yhtiökokousta ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua ilmoituksen toimittamisesta lähtien pidettävä osakkeenomistajan nähtävänä kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön pääkonttorissa tai Internet-verkkosivuilla, viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka pyytää sitä, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa:

- 1) jakautumissuunnitelma;
- 2) kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön kolmen viimeksi päättyneen tilikauden tilinpäätökset, toimintakertomukset ja tilintarkastuskertomukset;
- 3) jos jakautumiseen osallistuvan julkisen osakeyhtiön viimeisen tilikauden päättymisestä on kulunut jakautumissuunnitelman allekirjoituspäivään mennessä yli kuusi kuukautta, yhtiön tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus päivältä, joka ei saa olla kolmea kuukautta jakautumissuunnitelman allekirjoituspäivää aiempi;
- 4) kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön viimeisen tilikauden jälkeen mahdollisesti tekemät varojen jakamista koskevat päätökset;
- 5) kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön viimeisen tilikauden jälkeen laaditut osavuosikatsaukset;
- 6) hallituksen selostus tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista; sekä
- 7) 4 §:ssä tarkoitettu lausunto jakautumissuunnitelmasta.

12 §

Jakautumispäätöksen oikeusvaikutukset

Jakautuvan yhtiön jakautumispäätös korvaa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajien sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden jakautumisvastiketta koskevat merkinnät ja muut toimet, jotka perustavat oikeuden jakautumisvastikkeeseen. Jakautumisessa perustettavaan yhtiöön jakautumissuunnitelma korvaa myös vastaanottavan yhtiön perustamissopimuksen.

Jos jakautumista ei hyväksytä jakautumissuunnitelman mukaisesti muutoksitta kaikissa jakautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, jakautuminen raukeaa. Päätös jakautumisen hylkäämisestä tai jakautumisen raukeaminen on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi.

Jakautumisvastikkeen sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen

13 §

Lunastusmenettely

Jakautumisessa toimivaan yhtiöön jakautuvan yhtiön osakkeenomistaja voi jakautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa vaatia jakautumisvastikkeensa lunastamista ja hänelle on varattava siihen tilaisuus ennen kuin jakautumisesta päätetään. Vain ne osakkeet oikeuttavat lunastukseen, jotka on ilmoitettu merkittäviksi osakelueteloon yhtiökokoukseen tai viimeiseen ilmoittautumispäivään mennessä taikka jos osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään, lunastusta vaativan osakkeenomistajan arvo-osuustilille 4 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun määräpäivään mennessä. Lunastusta vaativan on äänestettävä jakautumispäätöstä vastaan.

Optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltija voi vaatia oikeuksiensa lunastamista jakautumisesta päättävässä yhtiökokouksessa tai esittämällä todisteellisesti sitä koskevan vaatimuksensa jakautuvalle yhtiölle ennen yhtiökokousta. Ennen kuin jakautumisesta pääte-

tään, yhtiökokoukselle on ilmoitettava, kuinka monesta oikeudesta on esitetty lunastusvaatimus.

Jos jakautumisvastikkeen taikka optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastusoikeudesta tai lunastamisen ehdoista ei sovita vastaanottavan yhtiön kanssa, asia on annettava välimiesten ratkaistavaksi noudattaen, mitä 18 luvun 3—5 ja 8—10 §:ssä säädetään lunastusriitojen käsittelystä. Osakkeenomistajan tai oikeuden haltijan on pantava asia viireille viimeistään kuukauden kuluttua yhtiökokouksesta. Osakkeenomistajalla on viireillepanon jälkeen jakautumisvastikkeen sijasta oikeus lunastushintaan. Optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijalla on viireillepanon jälkeen oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin vahvistetaan, ettei osakkeenomistajalla taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijalla ole oikeutta lunastukseen, hänellä on oikeus jakautumisvastikkeeseen jakautumissuunnitelman mukaisesti. Jos jakautuminen raukeaa, myös lunastusmenettely raukeaa.

Jakautuvan yhtiön osakkeelle tulevan jakautumisvastikkeen lunastushinta on toimivaan yhtiöön jakautumista vastaava osuus osakkeen jakautumispäätöstä edeltävästä käyvästä hinnasta. Optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden lunastushinta on sen jakautumispäätöstä edeltävän ajankohdan käypä hinta. Lunastushintaa määritettäessä ei oteta huomioon jakautumisen mahdollista jakautuvan yhtiön osakkeen taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden arvoa alentavaa vaikutusta. Lunastushinnalle on maksettava vuotuista korkoa jakautumispäätöksen ja lunastushinnan maksamisen väliseltä ajalta korkolain 12 §:ssä tarkoitettun kulloinkin voimassa olevan viitekoron mukaisesti.

Lunastushinta on maksettava kuukauden kuluttua tuomion lainvoimaiseksi tulemisesta, ei kuitenkaan ennen jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröimistä. Lunastushinta voidaan tallettaa siten kuin 18 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Jakautumisvastikkeen lunastushinnan mak-

samisesta vastaa se vastaanottava yhtiö, jonka antama vastike on lunastettu. Jakautumiseen osallistuvat yhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden lunastushinnasta. Jakautuvan yhtiön on viipymättä ilmoitettava lunastusvaatimuksista lunastushinnan maksamisesta vastuussa olevalle yhtiölle.

Jakautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

14 §

Ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta

Jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta neljän kuukauden kuluessa jakautumista koskevasta päätöksestä, tai jakautuminen raukeaa. Ilmoitukseen on liitettävä:

1) kunkin jakautumiseen osallistuvan yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että jakautumisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä;

2) hyväksytyin tilintarkastajan todistus siitä, että vastaanottava yhtiö on saanut täyden vastikkeen sen omaan pääomaan merkitystä määrästä, ja lausunto jakautumissuunnitelman 3 §:n 2 momentin 9 kohdassa tarkoitetusta selvityksestä; sekä

3) hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus 7 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten lähettämisestä.

15 §

Rekisteröimisen edellytykset

Rekisteriviranomaisen on rekisteröitävä jakautuminen, jos velkoja ei ole vastustanut jakautumista taikka jos velkoja on tuomioistuimen tuomion mukaan saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Jos velkoja on vastustanut jakautumista, rekisteriviranomaisen on ilmoitettava tästä yhtiölle viipymättä. Velkojan vastustaessa jakautuminen raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä. Rekisteriviranomaisen on kuitenkin lykättävä asian käsittelyä, jos yhtiö osoittaa kuukauden kuluessa määräpäivästä

panneensa vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan, taikka jos yhtiö ja velkoja yhdessä pyytävät asian käsittelyn lykkäämistä.

Jakautuminen voidaan toteuttaa, vaikka jakautuva yhtiö on asetettu selvitystilaan, jollei yhtiön omaisuutta ole 20 luvun 15 §:ssä tarkoitettulla tavalla ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille.

Jos jakautumiseen osallistuvista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen kohdistuu yritysikiinnityslaisissa tarkoitettu yritysikiinnitys, jakautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä hakemuksen perusteella yhtiöiden ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.

16 §

Jakautumisen oikeusvaikutukset

Jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottaville yhtiölle, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Osittaisjakautumisessa siirtyvät kuitenkin ainoastaan jakautumissuunnitelmassa jaetut varat ja velat. Samanaikaisesti kokonaisjakautumisessa jakautuva yhtiö purkautuu ja jakautumisessa perustettavaan yhtiöön vastaanottava yhtiö syntyy.

Jakautuvan yhtiön varoja ja velkoja ei saa merkitä vastaanottavan yhtiön taseeseen korkeammasta arvosta kuin mikä niiden taloudellinen arvo on vastaanottavalle yhtiölle. Sitoumista työn tai palvelun suorittamiseen ei jakautumisessa saa merkitä taseeseen.

Jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintihetkellä jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoille syntyy oikeus jakautumisvastikkeeseen jakautumissuunnitelman mukaisesti. Jakautumisvastikkeena annettavat uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet rekisteröimisestä alkaen, jollei jakautumissuunnitelmassa määrätä tätä myöhempää ajankohtaa. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä. Vastaanottavan tai jakautuvan yhtiön omistamat ja-

kautuvan yhtiön osakkeet eivät tuota oikeutta jakautumisvastikkeeseen.

Jos jakautumisvastikkeen saaminen edellyttää saajalta erityisiä toimia, kuten osakekirjan esittämistä, eikä vastiketta tällä tavoin vaadita kymmenen vuoden kuluessa jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröimisestä, vastaanottavan yhtiön yhtiökokous voi päättää, että oikeus jakautumisvastikkeeseen ja siihen perustuvat oikeudet on menetetty. Menetetyt vastikkeen saa vastaanottava yhtiö.

Jos kokonaisjakautumisessa ilmaantuu varoja, joita ei ole jaettu jakautumissuunnitelmassa, ne kuuluvat vastaanottaville yhtiöille samassa suhteessa kuin jakautuvan yhtiön netto-omaisuus jaetaan jakautumissuunnitelman mukaan, jollei jakautumissuunnitelmassa muuta määrätä.

Jakautumiseen osallistuvat yhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti jakautuvan yhtiön velasta, joka on syntynyt ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Sellaisista jakautuvan yhtiön veloista, joista toinen yhtiö vastaa jakautumissuunnitelman mukaan, yhtiön vastuun kokonaisuus on kuitenkin enintään sille jäävän tai siirtyvän netto-omaisuuden arvo. Jakautumissuunnitelmassa mainitusta velasta velkoja voi vaatia suoritusta yhteisvastuun perusteella vasta, kun on todettu, ettei hän saa suoritusta velalliselta tai vakuudesta. Lunastushinnan maksamista koskevasta vastuusta säädetään 13 §:n 6 momentissa.

17 §

Lopputilitys

Kokonaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on mahdollisimman pian jakautumisen täytäntöönpanon jälkeen laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa (*lopputilitys*). Lopputilitys on annettava tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä koskeva tilintarkastuskertomus.

Tilintarkastuskertomuksen saatuaan hallituksen on viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat osakkeenomistajien kokoukseen vahvistamaan lopputilitys. Kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään.

Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin 8 luvun 10 §:ssä säädetään.

18 §

Jakautumisen peruuntuminen

Vaikka jakautuminen on rekisteröity, se peruuntuu, jos jakautumispäätös tuomioistuinten lainvoimaisen tuomion mukaan on pätemätön. Jakautuva yhtiö ja vastaanottava yhtiö ovat yhteisvastuussa sellaisesta vastaanottavan yhtiön velvoitteesta, joka on syntynyt jakautumisen rekisteröimisen jälkeen mutta ennen tuomion rekisteröimistä.

18 luku

Vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Yleiset säännökset

1 §

Lunastusoikeus ja -velvollisuus

Se, jolla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa yhtiön kaikista osakkeista ja äänistä (*lunastaja*), on oikeutettu käyvästä hinnasta lunastamaan muiden osakkeenomistajien osakkeet. Osakkeenomistajalla, jonka osakkeet voidaan lunastaa (*vähemmistöosakkeenomistaja*), on vastaavasti oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista.

Lunastajalle kuuluviksi katsotaan 1 momenttia sovellettaessa:

1) sellaisen yhteisön tai säätiön osakkeet ja äänet, jossa lunastajalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta; sekä

2) lunastajan tai 1 kohdassa mainitun yhteisön taikka säätiön yhdessä jonkun toisen kanssa omistamat osakkeet ja niiden tuottamat äänet.

Lunastajan ääniä laskettaessa ei oteta huomioon lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuva äänestysrajoitusta. Yhtiön kokonaisuusosakemäärässä ja kokonaisuäänimäärässä ei oteta huomioon osakkeita ja ääniä, jotka kuuluvat yhtiölle itselleen tai yhtiön tytäryhteisölle.

Jos lunastajia olisi 1—3 momentin mukaan useita, lunastajana pidetään sitä, jolla välit-

tömmimmin on yhtiössä tässä pykälässä tarkoitettu osakkeiden ja äänten enemmistö.

2 §

Lunastusoikeudesta ja –velvollisuudesta ilmoittaminen

Lunastajan on viipymättä ilmoitettava yhtiölle 1 §:ssä tarkoitetun lunastusoikeuden ja –velvollisuuden syntymisestä ja lakkaamisesta.

Yhtiön on viipymättä ilmoitettava lunastusoikeuden ja –velvollisuuden syntyminen tai lakkaaminen rekisteröitäväksi, kun yhtiö on saanut lunastajalta 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tai muuten luotettavan tiedon lunastusoikeuden ja -velvollisuuden syntymisestä tai lakkaamisesta.

Lunastusriitojen käsittely

3 §

Välিমiesmenettely

Lunastusoikeutta ja lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on annettava välimiesten ratkaistavaksi siten kuin tässä luvussa säädetään.

Siltä osin kuin tämän luvun säännöksistä ei muuta johdu, noudatetaan soveltuvin osin välimiesmenettelystä annettua lakia (967/1992).

4 §

Menettelyn aloittaminen

Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta valitsee asianosaisen hakemuksesta tarpeellisen määrän puolueettomia ja riippumattomia välimiehiä, joilla on tehtävän vaatima asiantuntemus, ja määrää välimiesten puheenjohtajan, jos välimiehiä valitaan useita. Hakemuksessa on yksilöitävä hakijan lunastusta koskeva vaatimus perusteineen.

Välímiesmenettely tulee vireille, kun hakemus tai sen jäljennös annetaan tiedoksi vastapuolelle. Jos tiedoksianto tapahtuu 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, menettely tulee vireille, kun hakemusta koskeva ilmoitus julkaistaan virallisessa lehdessä.

Välímiesmenettelyn vireille tultua tapahtuneet muutokset 1 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa eivät aiheuta lunastusoikeuden tai –velvollisuuden raukeamista.

5 §

Uskottu mies

Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan on 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun hakemuksen saavuttua haettava tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä valvomaan välimiesmenettelyssä vähemmistöosakkeenomistajien etua, jolleivät kaikki asianosaiset ole ilmoittaneet pitävänsä uskotun miehen määräämistä tarpeettomana. Asiassa toimivaltainen on 24 luvun 1 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus. Asia voidaan ratkaista vähemmistöosakkeenomistajia kuulematta. Uskotun miehen määräys merkitään kaupparekisteriin.

Uskottu mies voi vastaanottaa 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedoksiannon vähemmistöosakkeenomistajien puolesta. Tällöin ilmoitus, jossa on hakemuksen pääasiallinen sisältö ja uskotun miehen yhteystiedot, on toimitettava vähemmistöosakkeenomistajille siten kuin yhtiöjärjestyksessä yhtiökokouskutsusta määrätään ja lisäksi lähetettävä kirjallisena niille vähemmistöosakkeenomistajille, joiden nimi ja osoite on yhtiön tiedossa. Ilmoitus on myös julkaistava virallisessa lehdessä.

Uskotulla miehellä on oikeus ja velvollisuus esittää välimiesmenettelyssä vähemmistöosakkeenomistajien puolesta näiden asiaa tukevia seikkoja ja näyttöä. Uskotulla miehellä ei ole kelpoisuutta vähemmistöosakkeenomistajien puolesta esittää tai hyväksyä lunastusta koskevia vaatimuksia tai ryhtyä toimiin, jotka ovat ristiriidassa vähemmistöosakkeenomistajan omien toimien kanssa.

Uskotun miehen palkkiosta ja kulujen korvauksesta määräävät välimiehet noudattaen, mitä 8 §:ssä säädetään välimiesmenettelyn kustannuksista. Välímiesmenettelyn päätettyä uskotun miehen on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi toimenpiteitään koskeva selonteko, joka katsotaan rekisteröimisellä annetuksi vähemmistöosakkeenomistajille. Uskotusta miehestä on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä holhoustoimesta an-

tussa laissa (442/1999) säädetään edunvalvojasta.

6 §

Vakuuden asettaminen

Jos lunastusoikeuden olemassaolo on lainvoimaisesti ratkaistu tai välimiehet pitävät sitä selvänä, mutta lunastushinnasta ei ole sovittu tai määrätty, osake siirtyy lunastajalle heti, jos tämä asettaa lunastushinnan maksamisesta vakuuden, jonka välimiehet hyväksyvät. Uskottu mies säilyttää tarvittaessa vakuutta lunastushintaan oikeutettujen lukuun.

Osakkeen siirrettyä lunastajalle 1 momentin nojalla siitä annettuun osakekirjaan sovelletaan, mitä osakekirjaan 11 §:n 3 momentin mukaan sovelletaan lunastushinnan tallettamisen jälkeen. Kun osaketta tarkoittava arvo-osuus siirretään 1 momentin nojalla lunastajalle, sen tilalle asianomaiselle arvo-osuustilille on kirjattava oikeus lunastushintaan.

7 §

Lunastushinnan määrittäminen

Osakkeen lunastushinta on määritettävä välimiesmenettelyn vireilletuloa edeltävän ajankohdan käyvän hinnan mukaan. Lunastushinnalle on maksettava vuotuista korkoa välimiesmenettelyn vireilletulon jälkeiseltä ajalta korkolain 12 §:ssä tarkoitetun kulloinkin voimassa olevan viitekoron mukaisesti.

Kun lunastamista on edeltänyt arvopaperimarkkinalain 6 luvun 6 §:n mukainen pakollinen ostotarjous, käypänä hintana pidetään pakollisessa ostotarjouksessa tarjottua hintaa, jollei muuhun ole erityistä syytä.

Kun lunastusoikeus ja -velvollisuus on syntynyt arvopaperimarkkinalain 6 luvun mukaisessa vapaaehtoisessa julkisessa ostotarjouksessa ja lunastaja on tarjouksen perusteella saanut haltuunsa vähintään yhdeksän kymmenesosaa tarjouksen kohteena olleista osakkeista, käypänä hintana pidetään julkisessa ostotarjouksessa tarjottua hintaa, jollei muuhun ole erityistä syytä.

8 §

Välimiesmenettelyn kustannukset

Välimiesmenettelyn kustannuksista vastaa lunastaja, jos välimiehet eivät erityisestä syystä katso kohtuulliseksi määrätä toisin.

9 §

Muut välimiesmenettelyä koskevat säännökset

Tiedoksiannot on välimiesmenettelyn aikana toimitettava ja kappale välitystuomiosta annettava niille, jotka ovat käyttäneet välimiesoikeudessa puhevaltaa tai muuten sitä varten ilmoittautuneet.

Välimiesten on ilmoitettava välitystuomio rekisteröitäväksi kahden viikon kuluessa sen antamisesta. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, että kappaleet välitystuomiosta on annettu 1 momentin mukaisesti. Jos välitystuomiota ei ilmoiteta asianmukaisesti rekisteröitäväksi mainituissa määräajassa, ilmoituksen voi tehdä myös asianosainen.

10 §

Muutoksenhaku

Välitystuomioon tyytymätön asianosainen voi hakea siihen muutosta valittamalla 24 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun käräjäoikeuteen. Valituksen käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä hakemusasioiden käsittelystä. Valituskirjelmä, johon on liitettävä jäljennös välitystuomiosta, on toimitettava käräjäoikeuteen viimeistään 60 päivän kuluttua välitystuomion rekisteröimisestä.

Käräjäoikeuden päätökseen asiassa saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Haettaessa muutosta noudatetaan soveltuvin osin niitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä, jotka koskevat muutoksenhakua hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemässä asiassa. Mitä hovioikeudesta säädetään, koskee tällöin käräjä-

oikeutta.

Jos välitystuomioon ei haeta muutosta, sen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä ulosotto-lain (37/1895) 2 luvun 19 §:ssä säädetään.

Lunastamisen toteuttaminen

11 §

Lunastushinnan suorittaminen ja oikeuksien siirtyminen

Lunastushinta on maksettava kuukauden kuluttua siitä, kun tuomio, jolla lunastamisesta määrätään, on saanut lainvoiman. Osake siirtyy lunastajalle lunastushinnan suorittamisella, jollei se ole 6 §:n mukaan siirtynyt jo aiemmin.

Lunastushinta voidaan suorittaa tallettamalla se yhtiön kotipaikan lääninhallituksen huostaan siten kuin rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/1931) säädetään, jos tallettamiseen on mainitun lain 1 §:n mukaiset edellytykset. Lunastaja ei tällöin saa pidättää itselleen oikeutta saada talletettua takaisin.

Osakkeesta annetun osakekirjan hallinta tuottaa 2 momentissa tarkoitetun tallettamisen jälkeen ainoastaan oikeuden lunastushintaan. Lunastajalla on oikeus saada aikaisemmin annetun osakekirjan tilalle uusi osakekirja, johon on tehtävä merkintä siitä, että se korvaa aikaisemman osakekirjan. Jos aikaisempi osakekirja tämän jälkeen luovutetaan lunastajalle, se on mitätöitävä.

19 luku

Yritysmuodon muuttaminen

Osakeyhtiömuodon muuttaminen

1 §

Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi

Yhtiökokouksen päätös yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla

määräenemmistöllä.

Yksityinen osakeyhtiö voidaan muuttaa julkiseksi osakeyhtiöksi vain, jos yhtiö muutoksen jälkeen täyttää julkiselle osakeyhtiölle tässä laissa säädettyt vaatimukset ja sen toiminimi muutetaan samalla toiminimilaissa (128/1979) säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

Yhtiön on ilmoitettava julkiseksi osakeyhtiöksi muuttamista koskeva yhtiöjärjestyksen muutos rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä, tai muutos raukeaa. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyt tilintarkastajan todistus siitä, että yhtiön oma pääoma on vähintään osakepääoman suuruinen. Yhtiö muuttuu julkiseksi osakeyhtiöksi, kun yhtiömuodon muutosta koskeva yhtiöjärjestyksen muutos rekisteröidään kaupparekisteriin.

2 §

Julkiseksi osakeyhtiöksi muuttumisen jälkeen tehdyt merkittävät hankinnat

Jos julkinen osakeyhtiö hankkii omaisuutta osakkeenomistajalta kahden vuoden kuluessa yhtiömuodon muutoksen rekisteröimisestä vastikkeella, joka on vähintään kymmenesosa hankintahetken osakepääomasta, eikä hankinta kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan tai tapahdu arvopapereiden julkisessa kaupankäynnissä, hankintaan sovelletaan vastaavasti, mitä 2 luvun 14 §:ssä säädetään.

3 §

Julkisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi osakeyhtiöksi

Yhtiökokouksen päätös julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määräenemmistöllä. Yhtiön toiminimi on samalla muutettava toiminimilaissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

Yhtiön on ilmoitettava yksityiseksi osakeyhtiöksi muuttamista koskeva yhtiöjärjestyksen muutos rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä, tai muutos raukeaa. Yhtiö muuttuu yksityiseksi osakeyhtiöksi, kun yhtiömuodon muutosta kos-

keva yhtiöjärjestyksen muutos rekisteröidään kaupparekisteriin.

Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen toiseen yritysmuotoon

4 §

Yritysmuodon muuttaminen

Yksityinen osakeyhtiö, jossa on vähintään kolme osakkeenomistajaa, voidaan muuttaa osuuskunnaksi siten, että osakeyhtiön osakkeenomistajista tulee osuuskunnan jäseniä.

Yksityinen osakeyhtiö, jossa on vähintään kaksi osakkeenomistajaa, voidaan muuttaa avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi siten, että osakeyhtiön osakkeenomistajista tulee avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehiä.

Yksityisen osakeyhtiön ainoa osakkeenomistaja, joka on Euroopan talousalueella asuva luonnollinen henkilö, voi jatkaa osakeyhtiön toimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

5 §

Päätöksenteko

Päätös 4 §:ssä tarkoitettua yritysmuodon muutoksesta voidaan tehdä vain kaikkien osakkeenomistajien sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien haltijoiden suostumuksella.

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös korvaa osuuskunnan perustamiskirjan. Päätöksessä on oltava:

- 1) osuuskunnan säännöt;
- 2) jäsenille annettavat osuudet; sekä
- 3) osuuskunnan ensimmäisen hallituksen tai, jos hallintoneuvosto valitsee hallituksen, hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien nimet.

Edellä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettussa päätöksessä on oltava avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiösopimus.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa päätöksessä on mainittava yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminimi.

6 §

Päätöksen rekisteröiminen

Yhtiön on ilmoitettava 4 §:ssä tarkoitettua yritysmuodon muutosta koskeva päätös rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä ja haettava 7 §:n mukaisen kuulutuksen antamista rekisteriviranomaiselta, tai päätös raukeaa.

7 §

Kuulutus velkojille

Rekisteriviranomaisen on 6 §:ssä tarkoitettua hakemuksen saatuaan annettava kuulutus niille yhtiön velkojille, joiden saatava on syntynyt ennen kuulutuksen antamista. Kuulutuksessa on mainittava velkojan oikeudesta vastustaa yritysmuodon muuttamista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Rekisteriviranomaisen on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää ja rekisteröitävä kuulutus viran puolesta.

Yhtiön on viimeistään kuukausi ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus 1 momentissa tarkoitetuille tunnetuille velkojilleen. Yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus ilmoitusten lähettämisestä on toimitettava rekisteriviranomaiselle viimeistään määräpäivänä.

Rekisteriviranomaisen on ilmoitettava sille ilmoitetuista vastustuksista yhtiölle viipymättä määräpäivän jälkeen.

8 §

Rekisteröimisen edellytykset

Rekisteriviranomaisen on rekisteröitävä 4 §:ssä tarkoitettu yritysmuodon muutos, jos velkoja ei ole vastustanut muutosta taikka jos velkoja on tuomioistuimen tuomion mukaan saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Jos velkoja on vastustanut yritysmuodon muutosta, muutos raukeaa kuukauden kuluessa määräpäivästä. Rekisteriviranomaisen on kuitenkin lykättävä asian käsittelyä, jos yhtiö

osoittaa kuukauden kuluessa määräpäivästä panneensa vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan, taikka jos yhtiö ja velkoja yhdessä pyytävät asian käsitteilyn lykkäämistä.

Yritysmuotoa voidaan muuttaa, vaikka yhtiö on asetettu selvitystilaan, jollei yhtiön omaisuutta ole 20 luvun 15 §:ssä tarkoitetulla tavalla ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille.

Yritysmuodon muutos tulee voimaan, kun se on rekisteröity.

20 luku

Yhtiön purkaminen

Yleiset säännökset

1 §

Purkaminen

Yhtiö puretaan noudattaen tämän luvun säännöksiä selvitysmenettelystä.

Konkurssiin asetettu yhtiö katsotaan purkautuneeksi, jos konkurssin päättyessä omaisuutta ei ole jäljellä tai sen käytöstä on määrätty konkurssissa.

Yhtiö voi purkautua myös sulautumisen tai jakautumisen seurauksena, mistä säädetään tämän lain 16 ja 17 luvuissa.

2 §

Rekisteristä poistaminen

Rekisteriviranomaisen on selvitystilaan asettamisen sijasta poistettava yhtiö rekisteristä, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen maksamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kuluista.

Päätöksenteko

3 §

Yhtiön päätös selvitystilaan asettamisesta

Yhtiökokous päättää yhtiön asettamisesta selvitystilaan. Päätös on tehtävä 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määräenemmistöllä.

Kokouskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä. Kutsu selvitystilaan asettamisesta päättävään yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kahden kuukautta ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pidempää aikaa, viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta, 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää tai 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista arvosuusjärjestelmään liittyneitä yhtiöitä koskevaa määräpäivää. Julkisessa osakeyhtiössä kutsu voidaan kuitenkin toimittaa aikaisintaan kolme kuukautta ennen edellä tarkoitettua päivää. Kutsu on sen lisäksi, mitä yhtiöjärjestyksessä määrätään, lähetettävä kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.

4 §

Määräminen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä

Rekisteriviranomaisen tulee määrätä yhtiö selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä, jos:

- 1) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta;
- 2) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa;
- 3) yhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehoituksesta huolimatta ilmoittanut 8 luvun 10 §:n mukaisesti tilinpäätösasiakirjoja rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päätymisestä; tai
- 4) yhtiö on asetettu konkurssiin, joka on rauennut varojen puutteeseen.

Määräys on annettava, jollei ennen asian ratkaisemista näytetä, ettei siihen enää ole perustetta.

5 §

Korjauskehotus

Rekisteriviranomaisen on 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa sopivalla tavalla kehotettava yhtiötä korjaamaan rekisteriin merkityissä tiedoissa olevat puutteet. Jollei puutteita korjata, kehotus on lähetettävä yhtiölle kirjallisesti, ja kehotuksesta on käytävä ilmi, että yhtiö voidaan määrätä selvitystilaan tai poistaa rekisteristä, jollei puutteita korjata määräpäivään mennessä. Tämä kehotus on julkaistava virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Samalla on kehotettava niitä osakkeenomistajia ja velkojia, jotka haluavat esittää selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevia huomautuksia, tekemään huomautukset kirjallisesti määräpäivään mennessä. Asia voidaan ratkaista, vaikka yhtiön ei voitaisi näyttää vastaanottaneen kehotusta.

Rekisteriviranomainen merkitsee 1 momentissa tarkoitetun julkaistavan kehotuksen rekisteriin viran puolesta.

6 §

Vireillepano-oikeus

Edellä 4 §:ssä tarkoitetun selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevan asian voi panna vireille hallitus, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, tilintarkastaja, osakkeenomistaja, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua asianmukaisesta rekisteröinnistä tai selvitystilaan määräämisestä. Rekisteriviranomainen voi ottaa asian käsiteltäväksi myös omasta aloitteestaan.

Selvitysmenettely

7 §

Selvitysmenettelyn tarkoitus

Selvitysmenettelyn tarkoituksena on yhtiön varallisuusaseman selvittäminen, tarpeellisen omaisuusmäärän muuttaminen rahaksi, velkojen maksaminen sekä ylijäämän suorittaminen osakkeenomistajille tai muille sen

mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä määrätään. Yhtiökokous voi 19 §:n mukaisesti päättää lopettaa selvitystilan ja jatkaa yhtiön toimintaa sekä tehdä tähän liittyviä tarpeellisia päätöksiä.

Jos selvitystilassa olevan yhtiön varat eivät riitä sen velkojen maksamiseen, selvitysmiesten on haettava yhtiön asettamista konkurssiin.

8 §

Selvitystilan alkaminen

Selvitystila alkaa, kun sitä koskeva päätös on tehty, jollei yhtiökokous määrää myöhempää päivää selvitystilan alkamispäiväksi.

9 §

Selvitysmiesten valinta, määrääminen ja tehtävät

Kun tehdään päätös selvitystilasta, on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies hallituksen sekä mahdollisen toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston tilalle. Selvitysmiehen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään hallituksesta ja hallituksen jäsenistä, jollei tämän luvun säännöksistä johdu muuta. Päätöksellä peruutetaan 6 luvun 26 §:ssä tarkoitettu muulle nimetylle henkilölle annettu oikeus edustaa yhtiötä, jollei päätöksestä ilme muuta.

Selvitysmiehet hoitavat yhtiön asioita selvitystilan aikana. Heidän tulee mahdollisimman pian muuttaa rahaksi selvitystä varten tarvittava määrä yhtiön omaisuutta ja maksaa yhtiön velat. Yhtiön liiketoimintaa saadaan jatkaa ainoastaan siinä määrin kuin tarkoituksenmukainen selvitys sitä vaatii. Selvitysmiesten toimikausi jatkuu toistaiseksi.

Rekisteriviranomaisen on määrättävä toimikelpoinen selvitysmies yhtiölle, jolla ei sitä ole. Määräämistä voi hakea se, jonka oikeus voi riippua siitä, että yhtiöllä on edustaja. Jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen maksamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista, rekisteriviranomaisen

on selvitysmiehen määrämisen sijasta poistettava yhtiö rekisteristä.

10 §

Selvitystilän ja selvitysmiehen rekisteröiminen

Selvitystila ja selvitysmiehet merkitään rekisteriin. Kun yhtiökokous on tehnyt päätöksen selvitystilasta ja selvitysmiehistä, selvitysmiesten on viivytyksettä ilmoitettava päätös rekisteröitäväksi.

11 §

Tilinpäätös selvitystilaa edeltävältä ajalta

Selvitysmiesten on tarvittaessa laadittava tilinpäätös siltä selvitystilaa edeltäneeltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa. Hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on kohtuullista palkkiota vastaan myötävaikutettava tilinpäätöksen laatimiseen.

12 §

Yhtiökokous selvitystilän aikana

Selvitystilassa olevan yhtiön yhtiökokoukseen sovelletaan tämän lain yhtiökokousta koskevia säännöksiä, jollei tämän luvun säännöksistä johdu muuta.

13 §

Tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Selvitysmiesten on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös ja toimintakertomus, jotka on esitettävä varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi.

Tilintarkastajien tehtävä ei lakkaa yhtiön joutuessa selvitystilaan. Selvitystilän aikana noudatetaan 7 luvun säännöksiä tilintarkastuksesta ja erityisestä tarkastuksesta. Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausuma siitä, onko selvitystilaa tarpeettomasti pitkitetty ja ovatko selvitysmiehet muuten toimineet asianmukaisesti.

14 §

Julkinen haaste velkojille

Selvitysmiesten on haettava julkinen haaste yhtiön velkojille. Haastetta haetaan rekisteriviranomaiselta, joka merkitsee haasteen antamisen rekisteriin viran puolesta. Muutoin haasteesta on voimassa mitä julkisesta haasteesta annetussa laissa (729/2003) säädetään.

15 §

Velkojen maksaminen, omaisuuden jakaminen ja jaon moittiminen

Yhtiön velkojille haetun julkisen haasteen määräpäivän jälkeen selvitysmiesten tulee, sitten kun kaikki tiedossa olevat velat on maksettu, jakaa yhtiön omaisuus. Jos velka on riitainen, erääntymätön tai sitä ei muusta syystä voida maksaa, tarpeelliset varat on pantava erilleen ja jäännös jaettava. Osakkeenomistajalla on oikeus saada osakkeilleen tuleva osuus yhtiön netto-omaisuudesta, jos yhtiöjärjestyksestä ei johdu muuta. Osakkeenomistajalle ja muulle jako-osuuteen oikeutetulle voidaan turvaavaa vakuutta vastaan antaa ennakkoa hänen jako-osuudestaan.

Jos osakkeenomistaja tahtoo moittia jakoa, kanne yhtiötä vastaan on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokouksessa.

Jollei osakkeenomistaja tai muu jako-osuuteen oikeutettu ole viiden vuoden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokouksessa, vaatinut jako-osuuttaan, hän on menettänyt oikeutensa siihen. Menettelystä silloin, kun yhtiölle tulee varoja purkautumisen jälkeen, säädetään 18 §:ssä.

16 §

Lopputilitys

Suoritettuaan tehtävänsä selvitysmiesten tulee ilman aiheetonta viivytystä antaa lopputilitys hallinnostaan laatimalla kertomus koko selvitysmenettelystä. Kertomukseen tulee sisältyä selostus yhtiön omaisuuden jaosta. Kertomukseen on liitettävä tilinpäätökset, toimintakertomukset ja tilintarkastuskerto-

mukset selvitystilän ajalta. Kertomus liitteineen on annettava tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä ja selvitystilanaikaista hallintoa koskeva tilintarkastuskertomus.

Tilintarkastuskertomuksen saatuaan selvitysmiesten on viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat yhtiökokoukseen tarkastamaan lopputilitys. Kokouskutsusta sekä kokousasiakirjoista, niiden nähtävänä pitämisestä ja lähettämisestä säädetään 5 luvun 18—22 §:ssä, kuitenkin siten, että lopputilitykseen sovelletaan, mitä tilinpäätöksestä säädetään. Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin 8 luvun 10 §:ssä säädetään.

17 §

Purkautuminen

Yhtiö katsotaan puretuksi, kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen yhtiökokouksessa. Selvitysmiesten on viivymättä ilmoitettava purkautuminen rekisteröitäväksi.

Yhtiö ei purkautumisen jälkeen voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Yhtiön puolesta sen purkautumisen jälkeen tehdystä toimesta vastaavat toimesta päättäneet ja tekijät yhteisvastuullisesti. Selvitysmiehet voivat kuitenkin ryhtyä toimenpiteeseen selvitystoimien aloittamiseksi tai hakea yhtiön asettamista konkurssiin. Yhtiön kanssa sen purkautumisen jälkeen tehdyn sopimuksen vastapuoli voi luopua sopimuksesta, jos hän ei tiennyt purkautumisesta.

18 §

Selvitystilän jatkaminen ja jälkiselvitys

Selvitystilaa on jatkettava, jos yhtiön purkamisen jälkeen ilmaantuu uusia varoja, yhtiötä vastaan nostetaan kanne tai muutoin tarvitaan selvitystoimenpiteitä. Selvitysmiesten on viivytyksettä tehtävä selvitystilän jatkamisesta ilmoitus rekisteröimistä varten. Kutsu jatkettun selvitystilän ensimmäiseen yhtiökokoukseen on toimitettava yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Lisäksi on lähetettävä kirjallinen kutsu jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.

Jos selvitysmenettelyn jatkamista ei kui-

tenkaan ole katsottava tarpeelliseksi, selvitysmiehet voivat suorittaa asiassa tarvittavat toimenpiteet. Selvitysmiesten on laadittava toimenpiteistään selvitys ja toimitettava se osakkeenomistajille ja muille jako-osuuteen oikeutetuille. Vähäinen jako-osuus voidaan tilittää valtiolle.

Selvitystilaa ei jatketa, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista.

19 §

Selvitystilän lopettaminen ja toiminnan jatkaminen

Jos yhtiökokous on tehnyt päätöksen yhtiön asettamisesta selvitystilaan, yhtiökokous voi 5 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla määräenemmistöllä päättää, että selvitystila lopetetaan ja yhtiön toimintaa jatketaan. Jos selvitystila perustuu yhtiöjärjestyksen määräykseen, toiminnan jatkamisesta voidaan päättää vasta, kun määräystä on muutettu. Selvitystilaa ei kuitenkaan voida lopettaa, jos osakkeenomistajalle tai muulle on suoritettu 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua jako-osuutta.

Kun päätös selvitystilän lopettamisesta on tehty, yhtiölle on valittava johto tämän lain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti.

Päätös selvitystilän lopettamisesta ja johdon valinta on ilmoitettava rekisteröitäviksi viivymättä johdon valinnan jälkeen. Yhtiön velkojille haettu julkinen haaste raukeaa, kun selvitystilän lopettaminen on rekisteröity. Selvitysmiesten on annettava toiminnastaan 16 §:n mukainen lopputilitys.

Rekisteristä poistaminen

20 §

Rekisteristä poistamisen ajankohta

Yhtiö on poistettu rekisteristä, kun päätös siitä on merkitty rekisteriin.

21 §

Rekisteristä poistetun yhtiön edustaminen

Rekisteristä poistettua yhtiötä edustaa tarvittaessa yksi tai useampi edustaja. Edustajat valitaan ja erotetaan osakkeenomistajien kokouksessa, johon sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Edustajien kelpoisuudesta toimia yhtiön puolesta säädetään 22 §:ssä. Edustajiin sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä selvitysmiehistä säädetään.

Jos rekisteristä poistetulla yhtiöllä ei ole edustajaa, haasteen ja muun tiedoksiannon toimittamiseen sovelletaan, mitä 24 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetään.

22 §

Rekisteristä poistetun yhtiön oikeudellinen asema

Rekisteristä poistettuun yhtiöön sovelletaan tarvittaessa 17 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhtiön edustajina toimivat kuitenkin 21 §:n 1 momentissa tarkoitettut edustajat.

Rekisteristä poistetun yhtiön edustajat voivat 1 momentin estämättä ryhtyä toimiin, jotka ovat välttämättömiä yhtiön velan maksamiseksi tai yhtiön omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Yhtiön puolesta tehdyistä toimista on tarvittaessa tehtävä merkintä yhtiön kirjanpitoon. Rekisteristä poistamisen vaikutuksesta yritysikiinnityksen voimassaoloon säädetään yritysikiinnityslaisissa.

Rekisteristä poistetun yhtiön varoja ei voida jakaa osakkeenomistajille tai muille jako-osuuteen oikeutetuille ilman selvitysmenettelyä. Yhtiön edustajat voivat kuitenkin viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta jakaa osakkeenomistajille tai muille jako-osuuteen oikeutetuille näille tulevan osuuden yhtiön varoista, jos yhtiön varat eivät ylitä 8 000 euroa eikä yhtiöllä ole tunnettuja velkoja. Varoja saaneet vastaavat saamiensa varojen määrällä yhtiön velkojen maksamisesta.

Jos yhtiön rekisteristä poistamisen jälkeen tarvitaan selvitystoimia, rekisteriviranomaisen on sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia

koskee, määrättävä yhtiö selvitystilaan. Määräystä ei kuitenkaan anneta, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista.

Yhtiön varojen vähentyminen, saneeraus ja konkurssi

23 §

Yhtiön varojen vähentyminen

Jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta, hallituksen on viipymättä laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi. Jos yhtiön oma pääoma on taseen mukaan alle puolet osakepääomasta, hallituksen on viipymättä kutsuttava yhtiökokous koolle päättämään toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman tervehtyttämiseksi. Yhtiökokous on pidettävä kolmen kuukauden kuluessa tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen nähtävänä pitämiseen ja osakkeenomistajille toimittamiseen sovelletaan 5 luvun 21 §:n säännöksiä.

Jos hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on viipymättä tehtävä osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus. Osakepääoman menettämistä koskeva rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen perusteella, jos yhtiön oma pääoma on rekisteri-ilmoitukseen liitetyn tilintarkastajien tarkastaman taseen mukaan yli puolet osakepääomasta. Edellä 12 luvussa tarkoitettu pääomalaina luetaan tässä momentissa tarkoitettussa laskelmassa omaksi pääomaksi.

24 §

Yrityksen saneeraus

Hakemus yrityksen saneerauksesta anne-

tussa laissa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta voidaan tehdä yhtiökokouksen päätöksellä. Myös hallitus voi tehdä hakemuksen, jos asia on kiireellinen. Hallituksen on tällöin viipymättä kutsuttava yhtiökokous koolle käsittelemään hakemuksen jatkamista.

25 §

Konkurssi

Yhtiön omaisuus voidaan luovuttaa konkurssiin hallituksen tai, jos yhtiö on selvitystilassa, selvitysmiesten päätöksen perusteella. Konkurssin aikana yhtiötä edustavat konkurssivelallisena hallitus ja toimitusjohtaja taikka ennen konkurssin alkamista valitut selvitysmiehet. Konkurssin aikana voidaan valita uusia hallituksen jäseniä tai uusia selvitysmiehiä.

Jos konkurssin päättyessä ei ole jäljellä omaisuutta tai konkurssissa on määrätty jäljellä olevan omaisuuden käytöstä, yhtiö katsotaan purkautuneeksi, kun lopputilitys konkurssissa on hyväksytty.

Jos konkurssin päättyessä jäljellä on muuta kuin konkurssissa käytettäväksi määrättyä omaisuutta eikä yhtiö ollut selvitystilassa, kun sen omaisuus luovutettiin konkurssiin, hallituksen on viipymättä kutsuttava yhtiökokous koolle päättämään, jatketaanko yhtiön toimintaa vai onko yhtiö asetettava selvitystilaan. Jos yhtiökokous päättää, että yhtiön toimintaa jatketaan, hallituksen on viipymättä tehtävä tästä ilmoitus rekisteröimistä varten. Jos yhtiö oli konkurssiin asetettaessa selvitystilassa, noudatetaan, mitä 18 §:ssä säädetään.

Jos yhtiön konkurssi on päätynyt ja yhtiölle ilmaantuu varoja, noudatetaan konkurssilain (120/2004) 19 luvun säännöksiä jälkiselvityksestä. Jos yhtiölle konkurssin jälkeen jää varoja, menetellään, kuten 3 momentissa säädetään.

VI OSA

Seuraamukset ja oikeussuoja

21 luku

Päätöksen moite

1 §

Yhtiökokouksen päätöksen moittiminen

Osakkeenomistaja voi moittia yhtiökokouksen päätöstä, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä ja virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön tai muuten osakkeenomistajan oikeuteen; taikka

2) päätös on muuten tämän lain tai yhtiöjärjestyksen vastainen.

Moitekanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Jollei kannetta nosteta määräajassa, päätöstä pidetään pätevänä.

2 §

Mitätön yhtiökokouksen päätös

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhtiökokouksen päätös on mitätön, jos:

1) kokoukseen ei ole toimitettu kutsua taikka kokouskutsua koskevia säännöksiä tai määräyksiä on olennaisesti rikottu;

2) päätökseen vaaditaan 5 luvun 29 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu osakkeenomistajan suostumus, jota ei ole saatu;

3) päätös on selvästi 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen eikä 5 luvun 29 §:n 3 momentissa tarkoitettua osakkeenomistajan suostumusta ole saatu; taikka

4) päätöstä ei olisi lain mukaan saanut tehdä edes kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Tällaiseen päätökseen ei sovelleta, mitä 1 §:n 2 momentissa säädetään moitekanteen nostamisesta määräajassa. Sulautumis- tai jakautumispäätöstä koskevaa kannetta ei kuitenkaan voida nostaa, kun yli kuusi kuukaut-

ta on kulunut sulautumisen tai jakautumisen rekisteröimisestä.

3 §

Mitättömään yhtiökokouksen päätökseen rinnastuva hallituksen päätös

Jos hallituksen yhtiökokoukselle kuuluvassa asiassa valtuutuksen nojalla tekemä päätös on sellainen, kuin 2 §:n 1 momentin 2—4 kohdassa säädetään, siihen sovelletaan, mitä yhtiökokouksen vastaavasta päätöksestä säädetään.

4 §

Tuomion sisältö ja vaikutukset

Moitekanteen johdosta annettavassa tuomiossa päätös voidaan kantajan vaatimuksesta julistaa pätemättömäksi tai sitä voidaan muuttaa. Kantajan vaatimuksesta voidaan samalla kieltää yhtiötä panemasta pätemätöntä päätöstä täytäntöön. Päätöstä voidaan muuttaa vain, jos voidaan todeta, minkä sisältöinen päätöksen olisi pitänyt olla.

Tuomio, jolla yhtiökokouksen päätös on julistettu pätemättömäksi tai päätöstä on muutettu, on voimassa myös niihin osakkeenomistajiin nähden, jotka eivät ole yhtyneet kanteeseen.

22 luku

Vahingonkorvaus

1 §

Johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään 1 luvun 8 §:ssä säädetyn huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle.

Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten tätä lakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla ta-

hallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.

Jos vahinko on aiheutettu rikkomalla tätä lakia muulla tavalla kuin pelkästään rikkomalla 1 luvussa tarkoitettuja periaatteita tai jos vahinko on aiheutettu rikkomalla yhtiöjärjestyksen määräystä, vahinko katsotaan aiheutetuksi huolimattomuudesta, jollei menettelystä vastuussa oleva osoita menetelleensä huolellisesti. Sama koskee vahinkoa, joka on aiheutettu 8 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yhtiön lähipiiriin kuuluvan eduksi tehdyllä toimella.

2 §

Osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuus

Osakkeenomistajan on korvattava vahinko, jonka hän on myötävaikuttamalla tämän lain tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, toiselle osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.

Vahinko, joka on aiheutettu 8 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yhtiön lähipiiriin kuuluvan eduksi tehdyllä toimella, katsotaan aiheutetuksi huolimattomuudesta, jollei osakkeenomistaja osoita menetelleensä huolellisesti.

3 §

Yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus

Yhtiökokouksen puheenjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään tätä lakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 44 §:ssä.

5 §

Sovittelu ja korvausvastuun jakaantuminen

Vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään ja tilintarkastuslain 44 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätös vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenelle, hallintoneuvoston jäsenille tai toimitusjohtajalle ei ole sitova, jos yhtiökokoukselle ei ole annettu olennaisesti oikeita ja riittäviä tietoja korvausvelvollisuuden perusteena olevasta päätöksestä tai toimenpiteestä. Päätös vastuuvapauden myöntämisestä ei sido yhtiön konkurssipesää tai yrityksen saneerausesta annetussa laissa tarkoitettua selvittäjää, jos yhtiö asetetaan konkurssiin tai saneerausmenetely aloitetaan hakemuksesta, joka tehdään kahden vuoden kuluessa päätöksestä.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 44 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

1) kantajilla tuolloin on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista; tai

2) osoitetaan, että vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamatta jättäminen olisi 1 luvun 7 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista.

Yhtiölle on varattava tilaisuus tulla asiassa

kuulluksi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Kannetta ajavat osakkeenomistajat vastaavat itse oikeudenkäyntikuluista, mutta heillä on oikeus saada niistä korvaus yhtiöltä sikäli kuin yhtiölle oikeudenkäynnillä saatavat varat siihen riittävät.

Jos korvausvelvollinen on saanut yhtiökokouksen päätöksellä vastuuvapauden, kanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Jos samassa yhtiökokouksessa on 7 luvun 7 §:ssä säädettyin tavoin vaadittu ja kannatettu erityisen tarkastuksen toimittamista, kanne voidaan kuitenkin aina nostaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökokouksessa tai hakemus tarkastajan määräämiseksi hylätty.

Osakkeenomistajalla ei ole oikeutta saada korvausta yhtiölle aiheutetusta vahingosta.

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 44 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

1) hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin;

2) tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus esitettiin; ja

3) osakkeenomistajaa tai yhtiökokouksen puheenjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa päätöksestä tai toimenpiteestä, johon kanne perustuu.

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun tai tilintarkastuslain 44 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 44 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

23 luku

Vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus ja yhtiön purkamisen

1 §

Lunastusvelvollisuus

Osakkeenomistaja on toisen osakkeenomistajan kanteesta velvoitettava määräajassa lunastamaan tämän osakkeet, jos:

1) osakkeenomistaja on tahallaan väärinkäyttänyt vaikutusvaltaansa yhtiössä myötävaikuttamalla 1 luvun 7 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen vastaiseen päätökseen taikka muuhun tämän lain tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen; sekä

2) toisen osakkeenomistajan oikeussuoja edellyttää lunastamista, kun otetaan huomioon todennäköisyys 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn jatkumiselle sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

Lunastushinnaksi on määrättävä se käypä hinta, joka osakkeella olisi ilman vaikutusvallan väärinkäyttöä.

Yhtiölle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

2 §

Määräminen selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi

Yhtiö on osakkeenomistajan yhtiötä vastaan ajamasta kanteesta määrättävä selvitystilaan, jos:

1) 1 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset kantajan osakkeiden lunastamiseen ovat olemassa, mutta vaikutusvaltaa väärinkäyttänyt ei todennäköisesti täytä lunastusvelvollisuutta; sekä

2) yhtiön selvitystilaan määräämiseen on osakkeenomistajien oikeussuojan tarve ja edut huomioon ottaen erittäin painavia syitä.

Muille osakkeenomistajille voidaan varata tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, jos se katsotaan tarpeelliseksi.

Selvitystilaan määrätty yhtiö puretaan noudattaen 20 luvun selvitysmenettelyä koskevia säännöksiä. Tuomioistuimen on määrätessään yhtiön selvitystilaan samalla määrättävä yksi tai useampi 20 luvun 9 §:ssä tarkoitettu selvitysmies.

Tuomioistuimen on selvitystilaan määräämisen sijasta määrättävä yhtiö 20 luvussa tarkoitettulla tavalla poistettavaksi rekisteristä, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kuluista.

24 luku

Riitojen ratkaiseminen

Oikeudenkäynti tuomioistuimessa

1 §

Toimivaltaiset tuomioistuimet

Tämän lain soveltamista koskevat riitaasiat käsitellään seuraavissa käräjäoikeuksissa: Ahvenanmaan käräjäoikeus, Helsingin käräjäoikeus, Kuopion käräjäoikeus, Lahden käräjäoikeus, Oulun käräjäoikeus, Tampereen käräjäoikeus, Turun käräjäoikeus ja Vaasan käräjäoikeus. Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin eikä muuten sovita toisin, oikeuspaikka määräytyy sen mukaan, minkä käräjäoikeuden tuomiopiirissä yhtiöllä on kotipaikka.

2 §

Kiireellisesti käsiteltävät asiat

Maksua tai turvaavaa vakuutta koskeva asia, jota koskeva tuomio 14 luvun 5 §:n, 16 luvun 15 §:n, 17 luvun 15 §:n tai 19 luvun 8 §:n mukaan on rekisteröimisen edellytys, on käsiteltävä kiireellisesti.

Edellä 21 luvussa tarkoitettu päätöksen moitetta koskeva asia on käsiteltävä kiireellisesti.

Välimiesmenettely

3 §

Yhtiöjärjestykseen perustuva välimiesmenettely

Yhtiöjärjestyksen määräys riidan käsittelemisestä välimiesmenettelyssä sitoo yhtiötä, osakkeenomistajaa, hallitusta, hallintoneuvostoa, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsentä, toimitusjohtajaa sekä tilintarkastajaa välityssopimuksen tavoin niin kuin välimiesmenettelystä annetussa laissa säädetään. Yhtiöjärjestyksen määräys 3 luvun 7 §:ssä tarkoitettua lunastuslausekkeesta johtuvan lunastusoikeutta tai lunastushintaa koskevan riidan käsittelemisestä välimiesmenettelyssä sitoo vastaavasti sellaisen riidan osapuolia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhtiöjärjestyksen määräystä sovelletaan kuitenkin ainoastaan kanteeseen, jonka peruste on määräyksen rekisteröimisen jälkeiseltä ajalta.

4 §

Lakisäätöinen välimiesmenettely

Eräissä lunastusriidoissa sovellettavasta lakisäätöisestä välimiesmenettelystä säädetään 16 luvun 13 §:ssä, 17 luvun 13 §:ssä ja 18 luvun 3—10 §:ssä.

Muut säännökset

5 §

Tiedoksiannot yhtiölle

Haaste ja muu tiedoksianto katsotaan toimitetuksi yhtiölle, kun se on annettu tiedoksi hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle henkilölle, jolla on yksin tai yhdessä toisen kanssa oikeus tämän lain nojalla edustaa yhtiötä.

Jollei ketään 1 momentissa tarkoitetuista yhtiön edustajista ole merkitty kaupparekisteriin, tiedoksianto voidaan toimittaa luovuttamalla asiakirjat jollekulle yhtiön palveluksessa olevalle tai, jos tällaista henkilöä ei tavata, yhtiön kotipaikan poliisiviranomaiselle noudattaen lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:n 2—4 momentissa säädetään.

6 §

Ratkaisuista ilmoittaminen

Jos ratkaisu koskee kaupparekisteriin merkittävää seikkaa, tuomioistuimen tai välimiesoikeuden on viipymättä ilmoitettava ratkaisustaan rekisteriviranomaiselle. Tuomioistuimen on ilmoitettava rekisteriin merkittäväksi myös tieto ratkaisunsa lainvoimaisuudesta.

25 luku

Rangaistussäännökset

1 §

Osakeyhtiörikos

Joka tahallaan

1) rikkoo 1 luvun 1 §:n 2 momentin kieltoa yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden ottamisesta arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettun julkisen kaupankäynnin kohteeksi,

2) rikkoo hyväksytyyn tilintarkastajan 2 luvun 14 §:n 2 momentissa, 16 luvun 4 §:ssä, 17 luvun 4 §:ssä tai 19 luvun 2 §:ssä tarkoitettun lausunnon laatimista koskevia säännöksiä,

3) toimii toisen välikätenä äänioikeuden rajoittamista koskevan tämän lain säännöksen tai yhtiöjärjestyksen määräyksen kiertämiseksi taikka

4) osakkeenomistajan tai velkojien suojaajaloukaten jakaa yhtiön varoja tämän lain säännösten vastaisesti,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikkoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

taikka osakeyhtiön sulautumista, jakautumista tai selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikkoksesta* sakkoon.

Osakeyhtiörikkoksesta tuomitaan myös se, joka törkeästi huolimattomuudesta menettelee 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

2 §

Osakeyhtiörikkomus

Joka tahallaan

1) laiminlyö osake- tai osakasluettelon pitämisen taikka niiden nähtävänä pitämisen,

2) rikkoo yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävänä pitämistä koskevaa 5 luvun 23 §:n 4 momentin säännöstä,

3) rikkoo 18 luvun 2 §:n 1 momentin säännöstä lunastusoikeuden ja –velvollisuuden ilmoittamisesta yhtiölle taikka

4) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen laatimisesta

VII OSA

Erinäiset säännökset

26 luku

Voimaantulo

1 §

Voimaantulosäännös

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki**osakeyhtiölain voimaannpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Osakeyhtiölain voimaantulo

Osakeyhtiölaki (/), jäljempänä *uusi laki*, tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Uudella lailla kumotaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annettu osakeyhtiölaki (734/1978) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, jäljempänä *vanha laki*, ja osakeyhtiölain voimaannpanosta samana päivänä annettu laki (735/1978).

Uutta lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa perustettuun osakeyhtiöön, jollei tästä laista johdu muuta.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan vanhan lain säännökseen tai muutoin tarkoitetaan vanhan lain säännöstä, sen sijasta sovelletaan sen tilalle tullutta uuden lain säännöstä. Vanhaa lakia sovelletaan kuitenkin siltä osin kuin asunto-osakeyhtiölaissa (809/1991), vakuutusyhtiölaissa (1062/1979), työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997), eläkesäätiölaissa (1774/1995), ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), vakuutuskassalaissa (1164/1992) tai vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) viitataan vanhan lain säännöksiin.

2 §

Vähimmäisosakepääoma

Yhtiöön, jonka perustamiskirja on allekirjoitettu ennen 1 päivää syyskuuta 1997 ja jonka osakepääoma uuden lain tullessa voimaan on alle 8 000 euroa, sovelletaan uuden lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin säännöstä yk-

sityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomasta kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Tällainen yhtiö ei saa uuden lain voimaantulon jälkeen päättää alentaa osakepääomaansa, jos se alentamisen jälkeen olisi alle 8 000 euroa.

Yhtiö, jonka osakepääoma kolmen vuoden kuluttua uuden lain voimaantulosta on alle 8 000 euroa, on määrättävä selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä kuten uuden lain 20 luvun 4—6 §:ssä säädetään. Määräystä ei kuitenkaan saa antaa, jos yhtiö on ilmoittanut rekisteröitäväksi korotuksen vähintään 8 000 euroon tai uuden lain 19 luvun 4 §:ssä tarkoitetun yritysmuodon muutoksen eikä rekisteröintiä evätä.

3 §

Yhtiön perustaminen

Yhtiön perustamiseen ja rekisteröimiseen sovelletaan vanhaa lakia, jos perustamiskirja on allekirjoitettu ennen uuden lain voimaantuloa eikä tästä laista johdu muuta. Uuden lain 2 luvun 14 §:n säännöksiä perustamisen jälkeen tehdyistä merkittävistä hankinnoista sovelletaan kuitenkin vanhan lain 2 luvun 15 §:n sijasta heti uuden lain tultua voimaan.

4 §

Yhtiöjärjestys

Yhtiöjärjestykseen sisältyvän uuden lain vastaisen määräyksen sijasta noudatetaan uutta lakia, jollei tästä laista johdu muuta. Uuden lain vastaisen yhtiöjärjestyksen määräyksen muutos uuden lain mukaiseksi on

ilmoitettava rekisteröitäväksi samalla, kun muu yhtiöjärjestyksen muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Rekisteriviranomainen voi asettaa yhtiölle uhkasakon tämän velvoitteen täyttämisen tehosteeksi.

Uuden lain voimaantulon jälkeen rekisteröitäväksi ilmoitettua uuden lain vastaista yhtiöjärjestyksestä ei voida rekisteröidä, ellei tästä laista johdu muuta.

Yhtiö voi lain vahvistamisen jälkeen mutta ennen sen voimaantuloa päättää yhtiöjärjestyksensä muuttamisesta uuden lain mukaisesti noudattaen vanhaa lakia. Päätös voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi ennen uuden lain voimaantuloa ja rekisteröidä siten, että yhtiöjärjestyksen muutos tulee voimaan samana päivänä kuin uusi laki.

5 §

Aikaisemman lain soveltaminen eräisiin yhtiöjärjestyksen määräyksiin

Yhtiön osakepääoma ja osakkeen nimelisarvo voivat olla Suomen markan määräisiä, jos yhtiön perustamiskirja on allekirjoitettu ennen 1 päivää tammikuuta 2002. Osakepääoman ja nimelisarvon muuttamiseen euromääräisiksi sovelletaan, mitä osakeyhtiölain muuttamisesta annetun lain (824/1998) siirtymäsäännöksen 7 momentissa säädetään.

Jos yhtiöjärjestykseen on ennen uuden lain voimaantuloa otettu etuosaketta koskevia määräyksiä, niihin sovelletaan vanhan lain 3 luvun 1 a §:n 2 momentin sekä 1 b ja 1 c §:n säännöksiä.

Jos osakkeen luovuttamista tai hankkimista rajoittava määräys on otettu yhtiöjärjestykseen ennen 1 päivää maaliskuuta 1979, määräykseen sovelletaan vanhan lain voimaan tullessa voimassa ollutta osakeyhtiölakia sen 32 §:n 2 momenttia lukuun ottamatta.

6 §

Kirjanpidolliseen vasta-arvoon liittyvät oikeudet

Jos osakkeen tuottama oikeus määräytyy vanhan lain 1 luvun 1 §:n 4 momentin mu-

kaisen kirjanpidollisen vasta-arvon perusteella, oikeuden perusteena pidetään uuden lain tultua voimaan sitä kirjanpidollista vasta-arvoa, joka osakkeella on ennen uuden lain voimaantuloa. Sellaisen oikeuden perustetta voidaan uuden lain tultua voimaan muuttaa ainoastaan muuttamalla yhtiöjärjestyksestä.

7 §

Osakekirja ja muut osakeoikeuksiin liittyvät todistukset

Osakekirja, osakeanti- ja osinkolippu, väli-aikaistodistus, osakeantitodistus sekä optiotodistus, joka on pätevä uuden lain tullessa voimaan, on edelleen pätevä. Ennen 1 päivää tammikuuta 1980 annettuun haltijalle asetettuun osakekirjaan sovelletaan ennen mainittua päivää voimassa ollutta osakeyhtiölakia.

Osakekirja on täydennettävä sisällöltään uuden lain 3 luvun 10 §:n 2 ja 3 momentin mukaiseksi, jos se esitetään yhtiölle tai yhtiö luovuttaa sen hallustaan uuden lain tultua voimaan.

8 §

Arvo-osuusjärjestelmä

Jos yhtiökokouksen päätös osakkeiden liittämisestä arvo-osuusjärjestelmään tai poistamisesta arvo-osuusjärjestelmästä on tehty ennen uuden lain voimaantuloa, liittämiseen tai poistamiseen sovelletaan vanhan lain 3 a luvun säännöksiä lukuun ottamatta 4 §:n 2 momenttia.

Yhtiökokous voi kuitenkin uuden lain 4 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla päättää osakkeen ja siihen perustuvien oikeuksien menettämisestä sen jälkeen, kun kymmenen vuotta on kulunut ilmoittautumispäivästä ja uuden lain voimaantulosta.

9 §

Yhtiökokous

Jos yhtiökokouksen päätös on tehty ennen uuden lain voimaantuloa, päätettyyn asiaan ja siihen liittyviin rekisteröinteihin sekä muihin

menettelyihin sovelletaan vanhaa lakia, jollei tästä laista johdu muuta.

Jos yhtiökokouksen päätös tehdään uuden lain tultua voimaan, kokouskutsuun, kokousasiakirjoihin sekä kokoukseen ilmoittautumiseen ja osallistumiseen sovelletaan uutta lakia jo ennen sen voimaantuloa.

10 §

Hallituksen päätöksenteko valtuutuksen nojalla

Jos hallitus tekee yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla päätöksen ennen uuden lain voimaantuloa, päätettyyn asiaan ja siihen liittyviin rekisteröinteihin sekä muihin menettelyihin sovelletaan vanhaa lakia, jollei tästä laista johdu muuta.

Jos yhtiökokous on ennen uuden lain voimaantuloa päättänyt vanhan lain mukaisesta uusmerkintää, optio-oikeuksien antamista tai vaihtovelkakirjalainan ottamista, omien osakkeiden hankkimista tai lunastamista taikka omien osakkeiden luovuttamista koskevasta valtuutuksesta hallitukselle, valtuutus oikeuttaa hallituksen lain voimaantulon jälkeen päättämään vastaavista toimenpiteistä uuden lain mukaisesti.

Yhtiökokous voi lain vahvistamisen jälkeen uuden lain mukaisesti valtuuttaa hallituksen päättämään osakeannista, optio- ja muiden erityisten oikeuksien antamisesta, osakepääoman korottamisesta, osingon tai vapaan pääoman rahaston jakamisesta taikka omien osakkeiden hankkimisesta tai lunastamisesta lain voimaantulon jälkeen. Menettelyyn yhtiökokouksessa sovelletaan tällöin uutta lakia jo ennen sen voimaantuloa lukuun ottamatta kokouskutsun toimittamistapaa ja –aikaa sekä asiakirjojen nähtävillä pitämisen tapaa koskevia säännöksiä.

11 §

Hallintoneuvoston oikeus valita hallituksen jäsenet

Jos yhtiöjärjestyksen määräys hallintoneuvostosta on ilmoitettu rekisteröitäväksi ennen uuden lain voimaantuloa, hallintoneuvostolla on kolmen vuoden ajan lain voimaantulosta

oikeus valita hallituksen jäsenet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

12 §

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Vanhan lain 10 luvun 1 §:n 4 momentin ja 4 §:n 2 momentin säännöksiä tilintarkastajan määräämisestä osakkeenomistajan vaatimuksesta sovelletaan, jos tilintarkastajaa koskeva vaatimus tehdään yhtiökokouksessa ennen uuden lain voimaantuloa.

Uuden lain 7 luvun 7 §:n 3 momentin säännöstä lääninhallituksen päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta sovelletaan, kun erityistä tarkastusta koskeva hakemus tehdään lääninhallitukselle uuden lain tultua voimaan.

13 §

Vararahasto ja ylikurssirahasto

Vararahasto ja ylikurssirahasto ovat uuden lain 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sidottua omaa pääomaa.

Vararahastoa ja ylikurssirahastoa voidaan alentaa noudattaen, mitä osakepääoman alentamisesta säädetään uuden lain 13 ja 14 luvussa lukuun ottamatta 14 luvun 1 §:n 1 momentin 2 virkettä ja 6 §:ää.

Osakepääomaa voidaan korottaa siirtämällä varoja vararahastosta tai ylikurssirahastosta noudattaen uuden lain 11 luvun säännöksiä rahastokorotuksesta. Tällaista osakepääoman korotusta ei oteta huomioon uuden lain 14 luvun 2 §:ää sovellettaessa.

14 §

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Uuden lain 8 luvun 5—8 §:ää sovelletaan viimeistään siltä tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan.

15 §

Optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjalaina

Vaikka päätös optio-oikeuksien antamis-

ta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta tehdään ennen uuden lain voimaantuloa, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla tapahtuvassa osakkeiden antamisessa noudatetaan uuden lain 9 luvun 9—11 §:ää sekä 14 §:n 1 ja 3 momenttia, jos osakkeiden merkintäaika alkaa vasta, kun kolme vuotta on kulunut uuden lain voimaantulosta.

16 §

Pääomalaina

Jos sopimus vanhan lain mukaisesta pääomalinasta on tehty ennen uuden lain voimaantuloa, laina katsotaan pääomalainaksi myös uutta lakia sovellettaessa. Jollei toisin sovita, sellaiseen lainaan sovelletaan uuden lain 12 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisten maksuehtojen sijasta edelleen vanhan lain 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisia maksuehtoja konsernitaseeseen perustuvia maksurajoituksia lukuun ottamatta. Lainaan sovelletaan kuitenkin uuden lain 12 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista vakuuden antamista koskevaa kieltoa.

17 §

Varojen jakaminen

Velvollisuuden palauttaa yhtiöstä laittomasti jaetut varat sovelletaan vanhaa lakia, jos jako pannaan täytäntöön ennen uuden lain voimaantuloa. Vanhan lain 12 luvun 8 §:ää ei kuitenkaan enää sovelleta uuden lain tultua voimaan.

Vanhan lain 12 luvun 1 §:n 2 momentin mukaista yhtiöjärjestyksen määräystä muusta kuin voitontuottamistarkoituksesta ei tarvitse muuttaa uuden lain mukaiseksi, jos määräys on ilmoitettu rekisteröitäväksi ennen uuden lain voimaantuloa.

Jos yhtiön taseessa on aktivoituja perustamis- ja tutkimusmenoja, jotka poistetaan ennen 31 päivää joulukuuta 2004 voimassa olleiden kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaan vaikutusaikanaan, niitä vastaava määrä otetaan uuden lain 13 luvun 5 §:ää sovellettaessa huomioon jakokelvottomana eränä.

18 §

Lunastusehdot

Vanhan lain 6 luvun 9 §:n mukaista lunastusehtoa ei tarvitse muuttaa uuden lain mukaiseksi. Uuden lain tultua voimaan lunastaminen tapahtuu uuden lain mukaisesti ja siten, että osakepääomaa alennetaan vain sikäli kuin sitä käytetään lunastamiseen.

19 §

Sulautuminen ja jakautuminen

Sulautumiseen ja jakautumiseen sovelletaan vanhaa lakia, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen uuden lain voimaantuloa. Muussa tapauksessa sulautumiseen ja jakautumiseen sovelletaan uutta lakia.

20 §

Vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Osakkeenomistajan oikeuteen ja velvollisuuteen lunastaa muiden osakkeenomistajien osakkeet sillä perusteella, että hänellä on yli yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja äänistä, sovelletaan vanhaa lakia, jos lunastusvaatimus perustuu ennen uuden lain voimaantuloa vallinneisiin seikkoihin.

Lunastusmenettelyyn sovelletaan vanhaa lakia, jos lunastaja on ilmoittanut lunastusvaatimuksensa yhtiölle tai vähemmistöosakkeenomistaja vaatinut osakkeensa lunastamista välimiesmenettelyssä ennen uuden lain voimaantuloa.

21 §

Yhtiön purkaminen

Ennen uuden lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen perustuva selvitystila tai rekisteristä poistaminen pysyy edelleen voimassa, ja siihen sovelletaan vanhaa lakia. Yhtiökokouksen päätökseen tai tuomioistuimen vanhan lain 13 luvun 2 §:n nojalla tekemään päätökseen perustuva selvitystila voidaan kuitenkin uuden lain tultua voimaan päättää lopettaa si-

ten kuin uuden lain 20 luvun 19 §:ssä säädetään.

22 §

Päätöksen pätemättömyys

Ennen uuden lain voimaantuloa tehdyn päätöksen pätemättömyyttä koskevan moitekanteen tai muun vaatimuksen käsittelemiseen ja ratkaisemiseen sovelletaan vanhaa lakia, jollei tästä laista johdu muuta.

23 §

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen uuden lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan vanhaa lakia.

24 §

Vaikutusvallan väärinkäyttö

Jos osakkeenomistaja on ennen uuden lain voimaantuloa tahallaan väärinkäyttänyt vaikutusvaltaansa yhtiössä, uuden lain 23 luvun

sijasta sovelletaan vanhan lain 13 luvun 3 §:ää. Asian käsittelyssä tuomioistuimessa noudatetaan tällöin vanhan lain 13 luvun säännöksiä. Vanhan lain 13 luvun 3 §:ään perustuva kanne on kuitenkin pantava vireille vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta.

25 §

Riitojen ratkaiseminen

Uuden lain 24 luvun 1 §:n säännöksiä toimivaltaisesta tuomioistuimesta sovelletaan sellaisten uutta lakia, vanhaa lakia tai aikaisempaa osakeyhtiölakia koskevien riitaasioiden käsittelemiseen, jotka tulevat vireille uuden lain tultua voimaan.

Välimiesmenettelyä koskevaan määräykseen, joka on otettu yhtiöjärjestykseen ennen uuden lain voimaantuloa, sovelletaan vanhaa lakia.

26 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

3.

Laki**avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetun lain (389/1988) 8 luvun 3 §:n 2—4 momentti sekä 4 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 3 §:n 3 ja 4 momentti sekä 4 §:n 2 momentti laissa 151/1997, seuraavasti:

8 luku

4 §

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen*Osakeyhtiöksi muuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpano*

3 §

Osakeyhtiöksi muuttaminen

Yhtiömuodon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä on hyväksyttävä osakeyhtiölain (/) mukaisesti laadittu yhtiöjärjestys.

Yhtiömuodon muuttamista koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, johon on otettava tai liitettävä yhtiöjärjestys ja jossa on mainittava kaikki osakkeenomistajat sekä kullekin tulevat osakkeet. Yhtiön tilikausi on mainittava asiakirjassa tai siitä on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Asiakirja on päivättävä sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten allekirjoitettava.

Osakeyhtiön osakepääomaan ja siitä asiakirjassa annettavaan selvitykseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 6 §:ssä säädetään. Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 19 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Kun 3 §:ssä tarkoitettu asiakirja on allekirjoitettu, yhtiömiesten on toimitettava yhtiökokoukselle kuuluvat vaalit.

Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten tulee yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa tehdä kaupparekisteriin ilmoitus yhtiömuodon muuttamisesta, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta säädetään. Ilmoitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa 3 §:ssä tarkoitetun asiakirjan allekirjoittamisesta, tai yhtiömuodon muuttamisen raukeaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Jos yhtiömuodon muuttamista koskeva asiakirja on allekirjoitettu ennen tämän lain voimaantuloa, muuttamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**eurooppayhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 13 päivänä elokuuta 2004 annetun eurooppayhtiölain (742/2004) 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 2—4 ja 6 momentti, 10 ja 11 §, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 1 momentti sekä 16 § seuraavasti:

1 §

Sovellettavat säännökset ja soveltamisala

Eurooppayhtiöön sovelletaan julkisia osakeyhtiöitä koskevia osakeyhtiölain (/) ja muun lain säännöksiä siten kuin eurooppayhtiöasetuksessa ja tässä laissa säädetään.

4 §

Perustaminen sulautumalla

Jos suomalainen osakeyhtiö osallistuu eurooppayhtiön perustamiseen eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja vastaanottava yhtiö rekisteröidään Suomeen, sulautumiseen osallistuvien suomalaisten osakeyhtiöiden on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi siten kuin osakeyhtiölain 16 luvun 5 §:ssä säädetään suunnitelman rekisteröinnistä. Suomalaisen osakeyhtiön velkojen suojaan ja sulautumisen rekisteröintiin sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6—8 §:ssä ja 15 §:ssä säädetään kuitenkin siten, että yhtiön kaikilla velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista. Sulautumisen rekisteröinnin edellyksenä on lisäksi, että ne sulautumiseen osallistuvat yhtiöt, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, hyväksyvät 5 §:ssä tarkoitetun lunastusoikeuden. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on ilmoitettava sulautuminen rekisteröitäväksi osakeyhtiölain 16 luvun 14 §:ssä säädetyllä tavalla kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun sulautumista

koskeva päätös on tehty Suomessa ja muille sulautumiseen osallistuville yhtiöille on annettu neuvoston asetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu todistus.

Jos vastaanottava yhtiö rekisteröidään eurooppayhtiönä toiseen valtioon, suunnitelman rekisteröimiseen sovelletaan 1 momenttia. Sulautumiseen osallistuvan suomalaisen sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön kaikilla velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista. Velkojen suojaan sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6—8 §:ssä säädetään sulautuvan yhtiön velkojen suojusta. Sulautumiseen osallistuvien suomalaisten yhtiöiden on haettava rekisteriviranomaiselta lupa sulautumisen täytäntöönpanoon neljän kuukauden kuluessa sulautumista koskevasta päätöksestä, tai sulautuminen raukeaa. Luvan antamisen edellytyksiin sovelletaan osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n säännöksiä sulautumisen rekisteröinnin edellytyksistä sekä eurooppayhtiöasetuksen 25 artiklan 2 kohdan säännöksiä siinä tarkoitetun todistuksen antamisen edellytyksistä. Jos sulautumiseen osallistuvan yhtiön omaisuuteen on voimassa yritysikiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitettu yritysikiinnitys, luvan antamisen edellytyksenä on, että samalla on vireillä rekisteröimiskelpoinen hakemus kiinnityksen siirtämisestä Suomeen perustettavan sivuliikkeen vastattavaksi tai että kiinnitys on kuolettu. Tässä momentissa tarkoitettussa sulautumisessa vastaanottavana yhtiönä olevaan suomalaiseen osakeyhtiöön sovelletaan osakeyhtiölain 16 luvun 17 §:n säännöksiä lopputilityksestä.

5 §

Osakkeiden lunastaminen sulautumisen perusteella

Jos eurooppayhtiö perustetaan eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti, Suomeen tai toiseen valtioon rekisteröitävään eurooppayhtiöön sulautuvan suomalaisen osakeyhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista siten kuin osakeyhtiölain 16 luvun 13 §:ssä säädetään. Sama oikeus on vastaanottavana yhtiönä olevan suomalaisen osakeyhtiön osakkeenomistajalla, jos yhtiö rekisteröidään eurooppayhtiönä toisessa valtiossa.

8 §

Yhtiökokous

Osakkeenomistajalla on oikeus saada haalamansa asia eurooppayhtiön yhtiökokouksen käsiteltäväksi siten kuin osakeyhtiölain 5 luvussa säädetään.

9 §

Kotipaikan siirtäminen Suomesta

Eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklassa tarkoitettua kotipaikan siirron täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa. Yhtiön kaikilla velkojilla on oikeus vastustaa kotipaikan siirtämistä. Yhtiön on haettava rekisteriviranomaiselta kuulutusta edellä tarkoitetuille velkojille neljän kuukauden kuluessa siirtosuunnitelman rekisteröimisestä, tai kotipaikan siirtäminen raukeaa. Hakemukseen on liitettävä eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu selonteko. Velkojien suojaan sovelletaan muuten, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään sulautuvan yhtiön velkojien suojasta.

Yhtiön on haettava rekisteriviranomaiselta lupaa kotipaikan siirron täytäntöönpanoon kuukauden kuluessa kotipaikan siirtämistä koskevasta päätöksestä. Jos hakemusta ei tehdä määräajassa tai lupaa ei myönnetä, päätös kotipaikan siirtämisestä raukeaa. Jos

siirtosuunnitelmaa on muutettu yhtiökokouksen päätöksellä, muutettu suunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään hakemuksen yhteydessä.

Rekisteriviranomaisen luvan antamisen edellytyksiin sovelletaan eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 8 kohdan säännöksiä sekä osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä sulautumisen rekisteröinnin edellytyksistä. Jos yhtiön omaisuuteen on voimassa yritys kiinnityksillä tarkoitettu yritys kiinnitys, luvan antamisen edellytyksenä on, että samalla on vireillä rekisteröimiskelpoinen hakemus kiinnitysten siirtämisestä Suomeen perustettavan sivuliikkeen vastattavaksi tai että kiinnitykset on kuoletettu.

Siirtopäätöstä koskevaan moitekanteeseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 21 luvussa säädetään sulautumispäätöstä koskevasta moitekanteesta. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava kanteen vireilletulosta ja asiassa annettua lainvoimaisesta ratkaisusta rekisteriviranomaiselle.

10 §

Osakkeiden, optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen kotipaikan siirtämisen perusteella

Jos eurooppayhtiön kotipaikka siirretään Suomesta toiseen jäsenvaltioon, siirtopäätöstä vastaan äänestäneellä osakkeenomistajalla ja osakeyhtiölain 10 luvussa tarkoitettua oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta siten kuin osakeyhtiölain 16 luvun 13 §:ssä säädetään sulautumista vastustavan osakkeenomistajan ja oikeudenhaltijan oikeudesta lunastukseen.

11 §

Kotipaikan siirtämistä koskeva lopputilitys

Kotipaikan Suomesta siirtävän eurooppayhtiön johtokunnan tai hallituksen ja toimitusjohtajan on mahdollisimman pian kotipaikan siirtämisen jälkeen laadittava lopputilitys. Lopputilityksessä on oltava tilinpäätös ja toimintakertomus ajalta, jolta tilinpäätöstä ei

vielä ole esitetty yhtiökokouksessa sekä selvitys mahdollisen vastikkeen jaosta. Lopputilitys on annettava tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä koskeva tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksen saatuaan johtokunnan tai hallituksen on viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat osakkeenomistajien kokoukseen vahvistamaan lopputilitys. Kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin osakeyhtiölain 8 luvun 10 §:ssä säädetään.

Lopputilityksen moittimiseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 20 luvun 15 §:n 2 momentissa säädetään. Osakeyhtiölain 22 luvussa tarkoitettuun yhtiön oikeuteen vahingonkorvaukseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 20 luvun 18 §:ssä säädetään.

14 §

Selvitystila ja purkaminen

Selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevan asian vireille panemiseen, yhtiölle annettavaan kehotukseen, asian käsittelyyn, päätökseen ja sen rekisteröintiin sekä selvitysmenettelyyn ja rekisteristä poistamiseen sovelletaan eurooppayhtiöasetuksen 64 artiklan ja osakeyhtiölain 20 luvun säännöksiä.

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan sekä osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuus-

desta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja muussa laissa säädetään osakeyhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan tai osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994) ja osakeyhtiölaissa.

16 §

Rangaistussäännöksiä

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, osakkeenomistajaan ja tilintarkastajaan sovelletaan osakeyhtiölain 25 luvun säännöksiä osakeyhtiörikkoksesta ja osakeyhtiörikkomuksesta.

Eurooppayhtiöasetuksen 32 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun selonteon ja 37 artiklan 6 kohdassa ja 66 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun todistuksen antamiseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 25 luvun 1 §:n 2 kohdassa säädetään hyväksytyt tilintarkastajan lausuntoa koskevien säännösten rikkomisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla ja sen kotipaikan siirtämiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumis- tai siirtosuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki**osuuskuntalain 16 luvun 2 §:n ja 18 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun osuuskuntalain (1488/2001) 16 luvun 2 § ja 18 luvun 2 § seuraavasti:

16 luku

Sulautuminen

2 §

Tytäryhteisosulautuminen

Jos osuuskunta omistaa osakeyhtiön kaikki sellaiset osakkeet, optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet, joita sulautumiseen osallistuva osakeyhtiö ei omista, hallitukset voivat sopia osakeyhtiön sulautumisesta osuuskuntaan. Sama koskee tytärosuuskunnan sulautumista emo-osuuskuntaan, jos tytärosuuskunnassa ei ole muita jäseniä.

Tytärosakeyhtiön sulautumista koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain (/) 16 luvussa säädetään tytäryhtiösulautumisesta. Sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta luvun 6 §:n 3 momenttia eikä 9—11 tai 13 §:ää. Hallitusten sulautumispäätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä.

18 luku

Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi

2 §

Yhteisömuodon muutossuunnitelma

Osuuskunnan hallituksen on laadittava yh-

teisömuodon muutossuunnitelma, jota koskee soveltuvin osin, mitä 16 luvun 4—6 §:ssä säädetään kombinaatiosulautumisesta. Mitä mainituissa säännöksissä säädetään osuuskunnan säännöistä ja osuuksista, sovelletaan osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen ja osakkeisiin. Suunnitelmassa on lisäksi oltava ehdotus osakeyhtiön osakepääomasta ja muusta omasta pääomasta. Osakeyhtiön osakepääomaan ja siitä suunnitelmassa annettavaan selvitykseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 6 §:ssä säädetään.

Jos osuuskunta muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 19 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Sulautumiseen tai osuuskunnan muuttamiseen osakeyhtiöksi sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumissuunnitelma tai yhteisömuodon muutossuunnitelma allekirjoitetaan ennen tämän lain voimaantuloa.

6.

Laki**asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 81 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusyhdistyksistä 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun lain (1072/1994) 81 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 128/2003, seuraavasti:

81 §	asumisoikeusyhdistyksessä sulautumisesta päättää kuitenkin yhdistyksen kokous.
Sulautumista koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain (/) 16 luvussa säädetään tytäryhtiösulautumisesta. Vastaanottavassa	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu- ta 20 .

7.

Laki**prokuralain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun prokuralain (130/1979) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 391/1988, seuraavasti:

3 §	yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä voidaan määrätä, että prokuristi saa edustaa yhtiötä ainoastaan yhdessä yhden tai useamman avoimen yhtiön yhtiömiehen tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen kanssa.
Osakeyhtiössä tai osuuskunnassa voidaan määrätä, että prokuristi saa edustaa yhtiötä tai osuuskuntaa ainoastaan yhdessä osakeyhtiölain (/) 6 luvun 26 §:n tai osuuskuntalain (1488/2001) 5 luvun 15 §:n mukaan siihen oikeutetun henkilön kanssa. Avoimessa	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu- ta 20 .

8.

Laki**yrityskiinnityslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain (634/1984) 11 §:n 1 momentti, 21 a §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 §:n 1 momentti laissa 246/2001 sekä 21 a §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti laissa 1493/2001, seuraavasti:

11 §

Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset

Elinkeinonharjoittajan yhteisömuodon muuttaminen tai osakeyhtiölain (/) 19 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu toiminnan jatkaminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana ei vaikuta yrityskiinnityksen voimassaoloon eikä kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen, jos muutos merkitään kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 11 §:ssä säädetyn muutosilmoituksen perusteella ja jos osakeyhtiön toimintaa jatkavan elinkeinonharjoittajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä. Sama koskee yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovuttamista toiselle elinkeinonharjoittajalle, avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos luovutuksensaajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä ja luovutuksensaaja ilmoittaa rekisteriviranomaiselle jatkavansa luovuttajan elinkeinotoimintaa. Ilmoitus tästä on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa luovutuksesta.

21 a §

Kiinnityksen jakaminen

Yrityskiinnitykset, jotka koskevat osakeyhtiölaissa tarkoitettua jakautuvan osakeyhtiön kaikkea elinkeinotoimintaan kuuluvaa irtainta omaisuutta tai on vahvistettu yhtiön määrättyyn osaan tai määrättyllä alueella harjoit-

tettavaan elinkeinotoimintaan kuuluvaan irtaimen omaisuuteen, voidaan jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakaa yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimalla tavalla kokonaan tai osittain vastaanottaville osakeyhtiöille. Sama koskee osuuskuntalaisissa (1488/2001) tarkoitettua jakautuvan osuuskunnan omaisuuteen vahvistetun yrityskiinnityksen jakamista.

27 §

Yrityskiinnityksen poistaminen rekisteristä

Rekisteriviranomainen voi poistaa yrityskiinnityksen rekisteristä, jos sellaista elinkeinonharjoittajaa koskevat merkinnät, jonka omaisuuteen yrityskiinnitys on vahvistettu, poistetaan kaupparekisteristä kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Osakeyhtiön tai osuuskunnan omaisuuteen vahvistettu yrityskiinnitys voidaan poistaa kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun yhtiö tai osuuskunta on poistettu rekisteristä osakeyhtiölain 20 luvun 2 §:ssä tai osuuskuntalain 19 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Ennen kuin kiinnitys poistetaan rekisteristä tässä momentissa tarkoitettua syystä, rekisteriviranomaisen on varattava tiedossaan olevalle kiinnityksenhaltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

9.

Laki**maakaaren 2 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetun maakaaren (540/1995) 2 luvun 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 luku

Kiinteistön kauppa

4 §

vun 11 §:ssä tarkoitetun oikeutensa luopua kaupasta, jollei kannetta ole pantu vireille kahden vuoden kuluessa kaupan tekemisestä.

Perustettavan yhtiön lukuun tehtävä kauppa

_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
Myyjä menettää osakeyhtiölain (/) 2 lu- ta 20 .

10.

Laki**arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 29 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 925/2002, seuraavasti:

29 §

Jos liikkeeseenlaskija on maksanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen sille, jolla arvo-osuustilin tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua luettelon tietojen mukaan oli eräpäivänä tai osakeyhtiölain (/) 4 luvun 2 §:n 3 momentin taikka osuuskunnan tai sijoitusrahaston sääntöjen mukaan määrättyinä täsmäytyspäivänä oikeus ottaa vastaan suoritus, mutta sit-

ten käy ilmi, ettei hänellä ollutkaan oikeutta ottaa vastaan suoritusta, suoritus on kuitenkin pätevä, paitsi jos liikkeeseenlaskija tiesi tai hänen piti tietää maksun joutuvan väärälle henkilölle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .

11.

Laki**yrityksen saneerauksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/1993) 58 §:n 2 momentti seuraavasti:

58 §

Varojenjakokielto

jalle kiellon vastaisesti jaettujen varojen palautus- ja korvausvelvollisuuteen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (/) 13 luvun 4 §:ssä ja 22 luvussa säädetään.

Kiellon vastaisen varojen jaon vaikutuksesta velkajärjestelyyn säädetään 64 §:n 2 momentissa. Osakeyhtiön osakkeenomista-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .

12.

Laki**takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään 26 päivänä huhtikuuta 1991 annetun lain (758/1991) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

mus pesänselvittäjän määräämiseksi tehtiin.

Määräpäivä

 Jos pesänselvittäjän hallintoon luovutettu kuolinpesä asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kolmessa kuukaudessa pesänselvittäjän määräämisestä, määräpäivällä tarkoitetaan kuitenkin päivää, jona hake-

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Jos osakeyhtiö on asetettu selvitystilaan ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**kaupparekisterilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/1979) 9 §:n 1 momentin 2, 6 ja 13 kohta sekä 4 momentti, 18 a §:n 1 momentti sekä 25 §, sellaisina kuin ne ovat 9 §:n 1 momentin 2 ja 13 kohta laissa 147/1997, 6 kohta laissa 827/1998 ja 4 momentti sekä 18 a §:n 1 momentti laissa 744/2004 ja 25 § laissa 245/2001, sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1616/1992 ja 1122/1993 sekä mainituissa laeissa 147/1997, 827/1998 ja 744/2004, siitä mainitulla lailla 147/1997 kumotun 7 kohdan tilalle uusi 7 kohta seuraavasti:

9 §

Osakeyhtiön tai eurooppayhtiön perusilmoituksessa on mainittava:

 2) perustamissopimuksen päivämäärä;

6) osakepääoma;
7) osakkeiden lukumäärä ja mahdolliset yhtiöjärjestyksen määräykset osakkeen nimellisarvosta sekä kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään;

13) yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön edustamisesta sekä, jos jollekulle on annettu oikeus edustaa yhtiötä yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa; sekä

Eurooppayhtiön (SE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2157/2001, jäljempänä eurooppayhtiöasetus, tarkoitetun eurooppayhtiön perustamista tai kotipaikan siirtämistä koskevan suunnitelman allekirjoituspäivään sovelletaan 1 momentin 2 kohdan säännöstä perustamissopimuksen päivämäärästä.

18 a §

Rekisteriviranomainen käsittelee osakeyhtiön tai eurooppayhtiön osakkeiden arvo-

osuusjärjestelmään liittämistä, osakepääoman alentamista, osakeyhtiöiden sulautumista, osakeyhtiön tai eurooppayhtiön jakautumista, yritysmuodon muuttamista ja osakeyhtiön tai eurooppayhtiön selvitystilaa koskevat asiat siten kuin osakeyhtiölaissa (/) säädetään.

25 §

Kun kaupparekisteriin tehdään merkintä tai rekisterimerkintä poistetaan, rekisteriviranomaisen on samalla kuulutettava siitä yleisesti saatavilla olevalla tavalla joko sellaiseenaan taikka otteina tai viittauksina asiakirjavihkoon otettuun tai rekisteriin merkittyyn asiakirjaan siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

14.

Laki

yritys- ja yhteisötietolain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä maaliskuuta 2001 annetun yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 15 § seuraavasti:

15 §

Kirjeissä ja lomakkeissa sekä Internet-verkkosivuilla mainittavat tiedot

Sellaisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidyn rekisteröintivelvollisen, joka on rekisteröity myös kaupparekisteriin, arvonnäköverovelvollisten rekisteriin, ennak-

koperintärekisteriin tai työnantajarekisteriin, on kirjeissään ja lomakkeissaan mainittava yritys- ja yhteisötunnus. Konkurssipesän kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava myös konkurssivelallisen yritys- ja yhteisötunnus. Yritys- ja yhteisötunnuksen merkitsemisvelvollisuus ei koske luonnollisen henkilön yksityistaloutta koskevia kirjeitä ja lomakkeita. Osakeyhtiön kirjeissä ja lomakkeissa on

yritys- ja yhteisötunnuksen lisäksi mainittava yhtiön rekisteriin merkitty toiminimi, kotipaikka ja osoite sekä mahdollinen selvitystila. Osakeyhtiön on lisäksi mainittava yritys- ja yhteisötunnuksensa mahdollisilla Internet-verkkosivuillaan.

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on yritys- ja yhteisötunnuksen lisäksi mainittava elinkei-

nonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä mahdollinen selvitystila.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

15.

Laki

kauppakamarilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä marraskuuta 2002 annetun kauppakamarilain (878/2002) 2 §:n 2 momentin 2 kohta sekä 5 ja 6 § seuraavasti:

2 §

Kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin julkiset tehtävät

Keskuskauppakamarin tehtävänä on:

2) määrätä välimiehet ja hakea välimiesmenettelyä varten uskotun miehen määräämisiä osakeyhtiölaissa (/) erikseen säädettyissä lunastustilanteissa; sekä

5 §

Lunastuslautakunta

Keskuskauppakamarin valtuuskunta asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan lunastuslautakunnan, jonka tehtävänä on määrätä välimiehet ja hakea uskotun miehen määräämisiä siten kuin 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään.

Lunastuslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enintään seitsemän muuta jäsentä, joiden tulee olla yleistä luottamusta nauttavia ja elinkeinoelämää tuntevia henkilöitä. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä kahden jäsenen on oltava oikeustieteen kandidaatin suorittaneita henkilöitä, joista kahdella tulee olla kelpoisuus tuomarin virkaan.

Lunastuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme muuta jäsentä. Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat estyneitä tai esteellisiä, lunastuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään neljä muuta jäsentä, jotka valitsevat keskuudestaan oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen jäsenen puheenjohtajaksi. Päätökset lunastuslautakunnan kokouksessa tehdään yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

6 §

Lunastuslautakunnan menettely ja kustannukset

Edellä 5 §:ssä tarkoitetun lunastuslautakunnan jäsenen ja toimihenkilöön sovelletaan heidän kyseistä tehtäväänsä hoitaessaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Asioiden käsittelyyn lunastuslautakunnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja kielilakia (423/2003).

Keskuskauppakamari vastaa lunastuslautakunnan kustannuksista ja vahvistaa lautakunnan puheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkioiden perusteet. Keskuskauppakamarilla on oikeus periä hakijalta maksu välimiesten asettamisesta ja uskotun miehen määräämisen hakemisesta aiheutuneista kustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

16.

Laki**tilintarkastuslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä lokakuuta 1994 annetun tilintarkastuslain (936/1994) 27 §:n 3 momentti seuraavasti:

27 §

Lääninhallituksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja

voimassa siihen asti, kunnes yhteisölle tai säätiölle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja lääninhallituksen määräämän tilalle.

Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, yhteisön tai säätiön hallitusta, siihen verrattavaa toimielintä tai yhtiömiehiä on kuultava. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, kun tilintarkastajan määräämistä koskeva ilmoitus tehdään lääninhallitukselle lain tultua voimaan.

17.

Laki**panttilainauslaitoksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan panttilainauslaitoksista 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1353/1992) 30 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 769/1997, ja

muutetaan 7 §:n johdantokappale, 13 a §:n 3 momentti, 30 §:n 3 momentti, 30 a §:n 2 momentti ja 30 b §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 a §:n 3 momentti mainitussa laissa 769/1997, 30 §:n 3 momentti laissa 598/2003 sekä 30 a §:n 2 momentti ja 30 b § laissa 757/2004, seuraavasti:

7 §

Panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestyksessä on sen lisäksi, mitä osakeyhtiölaissa (/) säädetään, määrättävä:

13 a §

Rahoitustarkastus antaa panttilainauslaitokselle osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettua määrän.

30 §

Osakeyhtiölain 6 luvun 10 §:n 2 momentissa ja 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvun antaa panttilainauslaitokselle Rahoitustarkastus.

30 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvun myöntämistä, että panttilainauslaitos ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suo-

nessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

30 b §

Jos panttilainauslaitos osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvun myöntämistä, että panttilainauslaitos ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

18.

Laki**luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/1993) 98 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 69/2003, ja

muutetaan 21 §:n 5 momentti, 24 a §:n 2 momentti, 29 a §:n 3 momentti, 30 §:n 1—3 ja 5 momentti, 41 §:n 1 momentti, 44 §, 81 §:n 2 momentti, 94 §:n 7 momentti, 97 b § ja 98 §:n 1 momentin 5 kohta sekä 100 b §,

sellaisina kuin ne ovat 21 §:n 5 momentti ja 81 §:n 2 momentti laissa 1340/1997, 24 a §:n 2 momentti, 30 §:n 5 momentti, 44 §, 97 b § ja 100 b § laissa 1500/2001, 29 a §:n 3 momentti laissa 748/2004, 30 §:n 1—3 momentti laissa 1305/2004, 41 §:n 1 momentti laissa 108/1999, 94 §:n 7 momentti laissa 75/2003 sekä 98 §:n 1 momentin 5 kohta mainitussa laissa 69/2003, seuraavasti:

21 §

Huomattavien omistusosuuksien suhde omiin varoihin

Laskettaessa 1—3 momentissa tarkoitettujen sijoitusten määrää luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omistamiksi katsotaan myös sellaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuulumattoman rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen omistamat osakkeet ja osuudet, joka on luottolaitoksen kirjanpito-laissa tarkoitettu osakkuusyritys, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia.

24 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva rahoituslaitos saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (/) 13 lu-

vun 10 §:n 1 momentin, osuuskuntalain (1488/2001) 8 luvun 7 §:n 1 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu luotto- tai rahoituslaitoksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

29 a §

Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen kuuluvaan toiseen valtioon

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että luottolaitos ei ole nou-

dattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa ta-
pahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan
lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa
antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osake-
yhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tar-
koitetusta määräpäivästä vain, jos Rahoitus-
tarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta ko-
tipaikan siirtoa.

30 §

Tilinpäätöksen laadintaan sovellettavat säännökset

Luottolaitoksen tilinpäätös laaditaan ja jul-
kistetaan tämän luvun säännösten ja niiden
nojalla annettujen valtiovarainministeriön
asetusten ja Rahoitustarkastuksen määräysten
mukaisesti. Luottolaitoksiin sovelletaan li-
säksi kirjanpitolakia ja sen nojalla annettuja
säännöksiä siltä osin kuin tässä laissa tai sen
nojalla annetuissa valtiovarainministeriön
asetuksissa taikka muualla laissa ei toisin
säädetä. Liikepankkiin ja muuhun osakeyhtiö-
muotoiseen luottolaitokseen sovelletaan li-
säksi osakeyhtiölain ja osuuspankkiin sekä
muuhun osuuskuntamuotoiseen luottolaitok-
seen osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia
säännöksiä siltä osin kuin jäljempänä ei toi-
sin säädetä. Osakeyhtiölain 8 luvun 11 §:ää
ja osuuskuntalain 6 luvun 1 §:n 2 momenttia
ei sovelleta luottolaitokseen. Mitä tässä lu-
vussa säädetään tilinpäätöksestä, sovelletaan
kokonaisuuteen, joka käsittää tilinpäätökseen
kuuluvat ja siihen liitetyt asiakirjat, jollei jäl-
jempänä erikseen toisin säädetä.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia
tilikaudesta, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia ra-
hoituslaskelman laatimisvelvollisuuden ra-
joittamisesta ja 4 momenttia toimintaker-
tomuksesta, 2 §:n 2 momenttia tilinpäätöksen
laatimista koskevasta poikkeusluvasta ja
6 §:ää tilinpäätöksen laatimisajasta, 4 luvun
1 §:ää liikevaihdon määritelmästä, 3 §:ää py-
syvien ja vaihtuvien vastaavien määritelmästä
ja 4 §:ää vaihto- ja rahoitusomaisuuden
määritelmästä sekä 5 luvun 2 §:ää saamisen,
rahoitusvarojen ja velkojen taseeseen merkit-
semisestä, 2 a §:ää rahoitusvälineiden arvos-
tamisesta ja merkitsemisestä tilinpäätökseen,
4 §:ää tulon kirjaamisesta tuotoksi valmis-
tusasteen perusteella ja 6 §:ää vaihto-omai-

suuden hankintamenon jaksottamisesta ei so-
velleta luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimi-
seen. Siihen ei myöskään sovelleta osakeyhtiö-
lain omaa pääomaa, tilinpäätöstä, toimin-
takertomusta ja konsernia koskevan 8 luvun
1 §:n 1 momenttia, 3 eikä 4 §:ää, 5 §:n
3 momentin 2 kohtaa eikä 6 §:ää eikä osuus-
kuntalain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätös-
tä koskevan 6 luvun 1 §:n 1 momenttia eikä
2 ja 3 §:ää eikä 7 §:n 1 momenttia.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 momenttia
pienen kirjanpitovelvollisen konsernitilinpä-
ätöksen laatimisvelvollisuudesta, 2 §:n 2 ja
3 momenttia konsernin rahoituslaskelmasta
ja konsernin toimintakertomuksesta, 7 §:n
6 momenttia pienen konsernin poistoeron ja
vapaaehtoisen varauksen jakamisesta sekä
9 §:ää yhdistelmämenetelmän käytöstä, osa-
keyhtiölain 8 luvun 9 §:n 1 momenttia sekä
osuuskuntalain 6 luvun 8 §:n 1 ja 3 moment-
tia ei sovelleta luottolaitoksen konsernitilin-
päätöksen laatimiseen. Kirjanpitolain 6 luvun
4 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan konserni-
tilinpäätökseen siinä laajuudessa kuin niissä
tarkoitettuja laskentaperiaatteita ja lainkohtia
sovelletaan 2 momentin nojalla luottolaitok-
seen.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 ja 11 §:ää, osake-
yhtiölain 8 luvun 10 §:ää ja osuuskuntalain
6 luvun 9 §:ää ei sovelleta luottolaitoksen ei-
kä omistusyhteisön tilinpäätöksen rekiste-
röintiin tai muuhun julkistamiseen.

41 §

Osavuositarkastus ja vuosikatsaus

Talletuspankin on laadittava kultakin yli
kuuden kuukauden pituiselta tilikaudeltaan
osavuositarkastus joko kuudelta taikka kolmel-
ta, kuudelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä
kuukaudelta ellei arvopaperimarkkinalain
2 luvun 5 §:n 1 momentista muuta johdu.
Talletuspankin osavuositarkastukseen sovelle-
taan muutoin, mitä 2 ja 3 momentissa sekä
arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 2—
4 momentissa säädetään. Vastaavasti talle-
tuspankin on laadittava vuosikatsaus noudat-
taen soveltuvin osin, mitä arvopaperimarkki-
nalain 2 luvun 5 a §:ssä säädetään. Jollei täs-

tä pykälästä muuta johdu, sellaisen talletuspankin osavuositarkastuksesta ja vuositarkastuksesta, johon sovelletaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ää, on lisäksi voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään osavuositarkastuksesta ja vuositarkastuksesta.

44 §

Rahoitustarkastuksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 27 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan luottolaitokseen määrää Rahoitustarkastus. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muuten, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Rahoitustarkastuksen on lisäksi määrättävä luottolaitokseen kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella ei ole 43 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

81 §

Vakavaraisuudesta ja suurista asiakasriiskeistä johtuvat voitonjaon rajoitukset

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvan muun osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen kuin sijoituspalveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on 1 momentin estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 13 luvun 7 §:ssä säädetään.

94 §

Salassapitovelvollisuus

Mitä osuuskuntalain 7 luvun 6 §:ssä säädetään, ei koske luottolaitosta eikä sen kanssa

samaan konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä.

97 b §

Rahalainan antamista koskevien osuuskuntalain säännösten soveltaminen

Osuuskuntalain 8 luvun 7 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen eikä sen konsolidointiryhmään kuuluvaan rahoituslaitokseen. Rahalainan antamisesta omien tai emoyrityksen osakkeiden tai osuuksien hankinnan rahoittamiseksi säädetään 24 a §:ssä.

98 §

Luottolaitosrikos

Joka

5) rikkoo säästöpankkilaisissa tarkoitettuja säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon laatimisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luottolaitosrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

100 b §

Luottolaitoksen selvitystilaa koskevien säännösten rikkominen

Joka luottolaitoksen hallituksen jäsenenä tai selvitysmiehenä törkeästi laiminlyö täyttää, mitä osakeyhtiölain 20 luvussa, liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 6 luvussa, säästöpankkilain 8 luvussa, osuuskuntalain 19 luvussa tai osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 9 luvussa säädetään hallituksen tai selvitysmiesten velvollisuuksista, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *luottolaitoksen selvitystilaa koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu- musta koskevia säännöksiä sovelletaan vii-
 ta 20 . meistään siltä tilikaudelta, joka alkaa tämän
 Tämä lain tilinpäätöstä ja toimintakerto- lain tultua voimaan.

19.

Laki

liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1501/2001) 8 § ja 9 §:n 2 momentti,
muutetaan 1 §:n 2 momentti, 4 ja 5 §, 5 a §, 5 b §:n 2 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 6 a §, 7 §, 9 §:n 1 ja 4 momentti, 10 ja 11 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti, 15 ja 16 §, 18 §:n 2 ja 3 momentti, 18 a §, 20 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 20 b §:n 1 momentin johdantokappale sekä 25 §, sellaisina kuin niistä ovat 5 a § ja 5 b §:n 2 momentti laissa 702/2004, 6 a § laissa 749/2004, 7 § osaksi sekä 20 §:n 1 ja 2 momentti laissa 589/2003, 18 a § ja 20 b §:n 1 momentin johdantokappale laissa 408/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Luottolaitokseen sovelletaan osakeyhtiölakia (/), jollei jäljempänä tässä laissa tai luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993) toisin säädetä. Säästöpankkilaisissa (1502/2001) tarkoitettuun säästöpankki-osakeyhtiöön sovelletaan lisäksi, mitä säästöpankkilaisissa säädetään, ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (1504/2001) tarkoitettuun osuuspankkiosakeyhtiöön, mitä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa säädetään. Kiinnitysluottopankkilaisissa (1240/1999) tarkoitettua kiinnitysluottopankkitoimintaa harjoittavaan luottolaitokseen sovelletaan lisäksi, mitä kiinnitysluottopankkilaisissa säädetään.

3 a §

Luottolaitos voidaan muuttaa osuuskuntamuotoiseksi luottolaitokseksi noudattaen, mitä osakeyhtiölain 19 luvussa säädetään. Yritysmuodon muutokseen sovelletaan lisäksi vastaavasti, mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään sulautumisesta.

4 §

Luottolaitoksen sulautumissuunnitelmassa on oltava, sen lisäksi mitä osakeyhtiölain 16 luvun 3 §:ssä säädetään, selvitys luottolaitostoiminnasta annetun lain 74 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista sitoumuksista, joiden velkojat voivat vastustaa sulautumista osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 1 momentin mukaisesti.

5 §

Sulautumiseen osallistuvien luottolaitosten, tai jos kyseessä on tytäryhtiösulautuminen, emoyrityksenä olevan luottolaitoksen, on ilmoitettava sulautumisesta Rahoitustarkastuk-

selle. Ilmoitus, johon on liitettävä sulautumissuunnitelma ja osakeyhtiölain 16 luvun 4 §:ssä tarkoitettu lausunto, on toimitettava Rahoitustarkastukselle ennen osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:ssä tarkoitettun kuulutuksen hakemista. Rahoitustarkastus voi ilmoituksen saatuaan vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan tietoja.

Rekisteriviranomaisen on annettava osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu velkojan vastustusta koskeva ilmoitus viivytyksettä tiedoksi Rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastus voi osakeyhtiölain 16 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa absorptiosulautumisessa vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä rekisteriviranomaiselle kuukauden kuluessa osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä, jos sulautuminen todennäköisesti vaarantaa vastaanottavan luottolaitoksen toimilupaedellytysten säilymisen. Vastustuksesta on viivytyksettä annettava tieto sulautumiseen osallistuville luottolaitoksille. Sulautumisen saa edellä tässä momentissa tarkoitetussa tapauksessa rekisteröidä vain, jos Rahoitustarkastus ei vastusta sitä edellä mainitussa ajassa.

Tässä pykälässä tarkoitettua Rahoitustarkastuksen päätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

5 a §

Jos velkoja on vastustanut sulautumista, rekisteriviranomaisen on pyydettävä Rahoitustarkastukselta lausunto siitä, miten sulautumisen täytäntöönpano vaikuttaa velkojan asemaan ja onko sulautuminen tarpeen panna täytäntöön viivytyksettä luottolaitosten vakaan toiminnan turvaamiseksi. Rekisteriviranomaisen on sen estämättä, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 2 momentissa säädetään rekisteröimisen edellytyksistä, rekisteröitävä sulautumisen täytäntöönpano velkojan vastustuksesta huolimatta, jos Rahoitustarkastus katsoo lausunnossaan, että sulautumisen täytäntöönpano ei heikennä velkojan taloudellista asemaa ja sulautumisen täytäntöönpano viivytyksettä on tarpeen luottolaitosten vakaan toiminnan turvaamiseksi.

5 b §

Jos sulautumisessa vastaanottava yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta 5 §:n 3 ja 4 momenttia. Rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain (742/2004) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että luottolaitos ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

6 §

Mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6—7 ja 15 §:ssä säädetään velkojasta, ei sovelleta talletajaan. Sulautuvan luottolaitoksen on kuitenkin ilmoitettava sulautumisesta tallettajalle viimeistään kolme kuukautta ennen rekisteriviranomaisen osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla muille velkojille asettamaa määräaika. Ilmoituksessa on mainittava vastaanottavan luottolaitoksen toimintanimi ja osoite. Ilmoituksesta on lisäksi käytävä ilmi, että mikäli tallettajan sulautumiseen osallisissa luottolaitoksissa olevien talletusten yhteenlaskettu määrä ylittää luottolaitostoiminnasta annetun lain 65 j §:ssä säädetyn talletussuojan enimmäisrajan, talletussuojaan sovelletaan, mitä mainitun lain 65 q §:ssä säädetään. Tallettajalla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta irtisanoa alkuperäisten sopimusehtojen estämättä sellainen talletus, joka luottolaitostoiminnasta annetun lain 65 j §:n nojalla jää kokonaan tai osittain talletussuojan ulkopuolelle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tallettajasta, sovelletaan vastaavasti vastaanottavan luottolaitoksen tallettajaan, jos vastaanottavan luottolaitoksen velkoja on osake-

yhtiölain 16 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan kuultava.

6 a §

Jos luottolaitoksen kotipaikka siirretään toiseen valtioon tai sulautumisessa vastaanotettava luottolaitos rekisteröidään toiseen valtioon ja toimenpiteen jälkeen talletus jää kokonaan tai osittain talletussuojan ulkopuolelle, tallettajalla on oikeus irtisanoa talletus myös siten, että luottolaitoksen on viipymättä maksettava irtisanottu talletus tai annettava sen maksamisesta turvaava vakuus. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti ja viimeistään luottolaitoksen velkojille annettavassa osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa kuulutuksessa mainittavana määräpäivänä. Edellä 6 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa on mainittava tallettajan oikeudesta irtisanoa talletuksensa tämän pykälän mukaisesti. Luottolaitoksen on ilmoitettava irtisanomisesta Rahoitustarkastukselle viipymättä tässä pykälässä tarkoitettulle irtisanomiselle varatun ajan päätyttyä.

7 §

Kombinaatiosulautumisessa perustettavalle luottolaitokselle on haettava luottolaitostoinnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettu toimilupa. Kombinaatiosulautumista ei saa rekisteröidä, ellei toimilupaa samalla rekisteröidä.

9 §

Jakautuvan luottolaitoksen jakautumissuunnitelmaan ja jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiin sovelletaan vastaavasti, mitä 4—6 §:ssä sulautumisen osalta säädetään. Mitä 5 §:n 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta osakeyhtiölain 17 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun kokonaisjakautumiseen, jos jakautuminen tapahtuu perustettaviin yhtiöihin, jotka ovat yksinomaan luottolaitoksia.

Mitä osakeyhtiölain 17 luvun 16 §:n 6 momentissa säädetään jakautuvan yhtiön veloista, ei sovelleta velkaan tai velan osaan, joka voidaan korvata luottolaitostoinnasta annetun lain 6 a luvussa tarkoitettusta talletussuojarahastosta tai sijoituspalveluyrityksistä

annetun lain (579/1996) 6 luvussa tarkoitettusta korvausrahastosta.

10 §

Mitä osakeyhtiölain 14 luvun 2—5 §:ssä sekä 17 luvun 6—7 ja 15 §:ssä säädetään velkojasta, sovelletaan tämän luvun säännöksiä sovellettaessa siihen, jonka hyväksi luottolaitos on antanut takauksen tai muun siihen rinnastettavan sitoumuksen tai jolle luottolaitoksen kanssa tehdyn johdannaissopimuksen perusteella voi syntyä rahamääräinen saattava, jos sitoumus siirtyy muun kuin toisen luottolaitostoinnasta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettun luottolaitoksen vastattavaksi.

11 §

Alennettaessa luottolaitoksen osakepääomaa, ylikurssirahastoa tai vararahastoa taikka jaettaessa vapaata omaa pääomaa siten, että velkojilla on osakeyhtiölain 14 luvun 2 §:n mukaan oikeus vastustaa alentamista tai jakamista, talletajiin ei sovelleta, mitä osakeyhtiölain 14 luvun 2—5 §:ssä säädetään velkojista.

13 §

Luovuttavan luottolaitoksen hallituksen on laadittava luovutussuunnitelma, johon sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain 17 luvun 3 §:ää. Luovutussuunnitelmaan sovelletaan lisäksi, mitä edellä 4 §:ssä säädetään.

Liiketoiminnan luovutukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 16 §:n 6 momentissa ja edellä 9 §:n 4 momentissa säädetään.

15 §

Päätös luottolaitoksen toimiluvasta luopumisesta on tehtävä osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n mukaisella määräenemmistöllä.

16 §

Toimiluvasta luopumiseen on saatava rekisteriviranomaisen lupa. Lupamenettelyssä sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 14 luvun 2—5 §:ssä sekä tämän lain 10 §:ssä säädetään. Luottolaitoksen jakautumista tai liiketoiminnan luovutusta koskeva kuulutus velkojille voidaan antaa yhteisesti

toimiluvasta luopumista koskevan kuulutuksen kanssa, jos toimia haetaan samalla kertaa.

18 §

Rekisteriviranomaisen ja tuomioistuimen on osakeyhtiölain 20 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun määräpäivään mennessä pyydyttävä Rahoitustarkastuksen lausunto rekisteristä poistamisesta tai selvitystilaan määrittämisestä.

Luottolaitokseen ei sovelleta, mitä kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä säädetään.

18 a §

Luottolaitoksen on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle ennen kuin luottolaitos asetetaan selvitystilaan yhtiökokouksen päätöksellä. Mitä edellä säädetään yhtiökokouksen päätöksestä, sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun osakkeenomistajien yksimieliseen päätökseen.

20 §

Rahoitustarkastuksen tehdessä päätöksen luottolaitoksen asettamisesta selvitystilaan sen on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies. Selvitysmiehiin sovelletaan muuten, mitä osakeyhtiölain 20 luvun 9 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Osakeyhtiölain 20 luvun 9 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräystä voi hakea myös Rahoitustarkastuksen lisäksi, mitä mainitussa lainkohdassa säädetään.

Selvitysmiesten on tehtävä osakeyhtiölain 20 luvun 10 §:ssä tarkoitettu ilmoitus talletussuojarahastolle, vakuusrahastolle ja sijoittajien korvausrahastolle, jos luottolaitos on rahaston jäsen, sekä, jos ilmoitus perustuu muuhun kuin 19 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, Rahoitustarkastukselle.

Selvitysmiesten on annettava lopputilitys sekä osakeyhtiölain 20 luvun 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus tiedoksi Rahoitustarkastukselle.

20 b §

Kun luottolaitoksen selvitystilassa toimitetaan tieto velkojille annetusta kuulutuksesta osakeyhtiölain 20 luvun 14 §:ssä ja julkisesta haasteesta annetun lain (729/2003) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, ilmoituksessa on mainittava lisäksi:

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

Rahoitustarkastuksella on osakeyhtiölain 22 luvun 6 ja 7 §:n estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne luottolaitoksen lukuun luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Sulautumiseen tai jakautumiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Sidotun oman pääoman alentamiseen, liiketoiminnan luovutukseen, toimiluvasta luopumiseen ja selvitystilaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos asianomaista toimenpidettä koskeva päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

20.

Laki**säästöpankkilain 66 ja 71 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun säästöpankkilain (1502/2001) 66 §:n 1 momentti ja 71 §:n 2 momentti seuraavasti:

66 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle säästöpankille siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

71 §

Jos lunastusoikeudesta tai lunastuksen ehdoista ei sovita, asia on annettava välimiesten ratkaistavaksi noudattaen soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain (/) 18 luvun 3—5 §:ssä ja 8—10 §:ssä säädetään. Lunastushintaa määrättäessä ei oteta huomioon sulau-

tumisesta päättäneen isäntien kokouksen jälkeen syntyneitä seikkoja. Lunastushinnalle on määrättävä käypä korko välimiesmenettelyn aloittamista koskevan vaatimuksen tiedoksiantamisen ja lunastushinnan vahvistamisen väliseltä ajalta. Kantarahasto-osuuden omistajan on annettava vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta tiedoksi Keskuskauppakamarille ja säästöpankille kolmen kuukauden kuluessa isäntien kokouksesta. Vaatimuksen tiedoksiantamisen jälkeen kantarahasto-osuuden omistajalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin todetaan, ettei kantarahasto-osuuden omistajalla ole oikeutta lunastukseen, hänellä on kuitenkin oikeus vastikkeeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sulautumiseen tai jakautumiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen tämän lain voimaantuloa.

21.

Laki**valtion vakuusrahastosta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/1992) 12 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1508/2001, seuraavasti:

12 b §

*Tuen kohteena olevan pankin osakkeiden ja
 pääomalainojen lunastaminen*

Edellä 12 a §:ssä tarkoitetun tukiehdon soveltamisen sijasta tuen kohteena olevan pankin osakkeet voidaan lunastaa täyttä korvausta vastaan valtion vakuusrahastolle tai 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulle yhtiölle. Osakkeiden käyvän hinnan määrittämiseen ja lunas-

tusmenettelyyn sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (/) 18 luvun 2—11 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Lunastamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos lunastusvaatimus on ilmoitettu tuen kohteena olevalle pankille ennen tämän lain voimaantuloa.

22.

Laki**kiinnitysluottopankkilain 3 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1999 annetun kiinnitysluottopankkilain (1240/1999) 3 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 3 § laissa 1506/2001, seuraavasti:

3 §

Sovellettava lainsäädäntö

Kiinnitysluottopankkiin sovelletaan osakeyhtiölakia (/), liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annettua lakia (1501/2001) ja luottolaitostoiminnasta

annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Kiinnitysluottopankin osakkeenomistajan,

hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (936/1994). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta kiinnitysluottopankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

23.

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 2 a § ja 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 3 luvun 7 §:n 2 momentti ja 7 a §, 4 a luvun 5 a §:n 2 momentti ja 5 b § sekä 6 luvun 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 1 luvun 2 a § laissa 1517/2001, 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 581/1996, 3 luvun 7 §:n 2 momentti ja 7 a § sekä 4 a luvun 5 a §:n 2 momentti ja 5 b § laissa 752/2004 sekä 6 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 740/1993, sekä *lisätään* 2 lukuun uusi 1 b § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

2 a §

Tämän lain säännöksiä osakeyhtiöstä, osakkeesta, osakkeeseen osakeyhtiölain (/) mukaan oikeuttavasta arvopaperista ja osakkeenomistajasta sovelletaan soveltuvin osin osuuskuntaan ja säästöpankkiin, niiden liikkeeseen laskemaan arvopaperiin ja tällaisen arvopaperin omistajaan sekä keskinäiseen vakuutusyhtiöön ja vakuutusyhdistykseen, niiden liikkeeseen laskemaan takuusuuteen ja takuuosuuden omistajaan.

4 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *pörssi-yhtiöllä* yhtiötä, jonka osake tai osakkeeseen osakeyhtiölain mukaan oikeutettava arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssin pörssilistalla;

2 luku

Arvopaperien markkinointi, liikkeeseenlasku ja tiedonantovelvollisuus

Arvopaperien markkinointi

1 b §

Tarjottaessa yleisölle yksityisen osakeyhtiön arvopapereita on ilmoitettava, että niitä ei voida ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

3 luku

Julkinen kaupankäynti ja muu ammattimaisesti järjestetty kaupankäyntimenettely arvopapereilla

7 §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että arvopaperipörssi ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

7 a §

Jos arvopaperipörssi osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että arvopaperipörssi ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

4 a luku

Selvitystoiminta

5 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua

todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että selvitysyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

5 b §

Jos selvitysyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että selvitysyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

6 luku

Julkinen ostotarjous ja lunastusvelvollisuus

6 §

Osakkeenomistajan, jonka osuus kasvaa yli kahden kolmasosan yhtiön osakkeiden äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake tai siihen oikeuttava arvopaperi on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on tarjouduttava lunastamaan loputkin yhtiön liikkeeseen laskemista osakkeista ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavista arvopapereista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

24.

Laki**kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 14 ja 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä vakioituilla optiolla ja termiineillä 26 päivänä elokuuta 1988 annetun lain (772/1988) 2 luvun 14 §:n 2 momentti ja 15 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 753/2004, seuraavasti:

2 luku

Optioyhteisö ja markkinaosapuolet

14 §

*Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen
 kuuluvaan toiseen valtioon*

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että optioyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain (/) 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

15 §

Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Jos optioyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että optioyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

25.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä tammikuuta 1999 annetun sijoitusrahastolain (48/1999) 108 §:n 4 momentti ja 113 §:n 4 momentti, sekä

muutetaan 29 a §:n 3 momentti, 29 b §:n 1 momentti, 34 a §:n 2 momentti, 34 b §:n 1 momentti ja 37 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 29 a §:n 3 momentti, 29 b §:n 1 momentti, 34 a §:n 2 momentti ja 34 b §:n 1 momentti laissa 755/2004, seuraavasti:

29 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että rahastoyhtiö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista ja hallinnoimansa sijoitusrahaston sulautumista, lakkauttamista tai hallinnon luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain (/) 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

29 b §

Jos rahastoyhtiö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että rahastoyhtiö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista ja hallinnoimansa sijoitusrahaston sulautumista, lakkauttamista tai hallinnon luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvan

saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

34 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että säilytysyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

34 b §

Jos säilytysyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että säilytysyhteisö ei ole nou-

dattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä taikka 11 §:n 2 momentin säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettusta määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

37 §

Osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettun rahastoyhtiötä tai säilytisyhteisöä koskevan määräyksen antaa Rahoitustarkastus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

26.

Laki

kiinteistörahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun kiinteistörahastolain (1173/1997) 3 §:n 3 kohta, 4 § ja 12 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

(936/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.
12 §

Muut määritelmät

Yhtiöjärjestys

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *arvopaperilla* arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 2 §:n 1 momentissa määritellyä todistusta;

Kiinteistörahaston yhtiöjärjestyksen muutoksesta on viipymättä tehtävä osakeyhtiölain 5 luvun 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus rekisteröimistä varten siten kuin siitä kaupparekisterilaissa (129/1979) säädetään. Kiinteistörahaston yhtiöjärjestyksen muutokseen sovelletaan, mitä kaupparekisterilain 14 §:n 3 momentissa säädetään rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta.

4 §

Muun lainsäädännön soveltaminen

Kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sovelletaan osakeyhtiölakia (/), arvopaperimarkkinalakia, kirjanpitolakia (1336/1997) sekä tilintarkastuslakia

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

27.

Laki**sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 48 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 583/1997, ja
muutetaan 16 a §:n 2 momentti, 20 a §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 momentti, 20 c §:n 2 momentti, 21 §:n 3 momentti ja 31 §:n 6 momentti, sellaisina kuin ne ovat 16 a §:n 2 momentti ja 31 §:n 6 momentti laissa 1347/1997, 20 a §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 momentti ja 20 c §:n 2 momentti laissa 754/2004 sekä 21 §:n 3 momentti laissa 106/1999, seuraavasti:

16 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (/) 13 luvun 10 §:n 1 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu sijoituspalveluyrityksen toiminnassa noudatetuina tavanomaisin ehdoin.

20 a §

Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen kuuluvaan toiseen valtioon

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen

saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että sijoituspalveluyritys ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

20 b §

Osallistuminen ulkomaisen Eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Jos sijoituspalveluyritys osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että sijoituspalveluyritys ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

20 c §

Korvausrahostoselvitys

Jos 38 §:ssä tarkoitetun sijoittajan suojan piiriin kuuluvat saamiset kokonaan tai osittain jäävät toimenpiteen jälkeen sijoittajien korvausjärjestelmän antaman suojan ulkopuolelle, sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava toimenpiteestä sijoittajalle viimeistään kolmea kuukautta ennen rekisteriviranomaisen velkojille osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n nojalla asettamaa määräpäivää. Ilmoitukseen on liitettävä korvausrahostoselvitys ja jäljennös Rahoitustarkastuksen lausunnosta. Ilmoituksessa on mainittava 3 momentin mukaisesta sijoittajan irtisanomisoikeudesta.

21 §

Tilinpäätös ja osavuosikatsaus

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä, ohjeita ja lausuntoja osavuosikatsauksen antamisesta sekä myöntää luvan erityisestä syystä poiketa arvopaperimarkkinalain katsausta koskevista säännöksistä, jos poikkeus ei vaaranna sijoittajan asemaa. Määräysten, ohjeiden ja lausuntojen antamisessa sekä poikkeuslupien myöntämisessä noudetaan soveltuvin osin, mitä luottolaitos-

toiminnasta annetun lain 31 §:n 2—4 momentissa säädetään. Poikkeusluvan myöntämisestä on ilmoitettava osavuosikatsauksessa.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä ja sisäiset liiketoimet

Jos sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei Rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Jos sijoituspalveluyrityksen konsolidoitujen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei Rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvan osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on edellä säädetyn estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 13 luvun 7 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

28.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan arvo-osuusjärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (826/1991) 29 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 795/2000, ja

muutetaan 14 §:n 1 momentti, 14 a §:n 2 momentti, 14 b § sekä 26 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 14 §:n 1 momentti laissa 1073/1996, 14 a §:n 2 momentti ja 14 b § laissa 756/2004 sekä 26 b §:n 1 momentti laissa 992/1998, seuraavasti:

14 §

Osakeyhtiölain soveltaminen

Arvopaperikeskukseen sovelletaan osakeyhtiölain (/) säännöksiä, jollei tästä laista tai muusta arvopaperikeskusta koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

14 a §

Kotipaikan siirto toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

14 b §

Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Jos arvopaperikeskus osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

26 b §

Yksityisen osakeyhtiön arvopaperit ja ulkomaiset arvopaperit

Sen estämättä, mitä 2 §:ssä säädetään, arvopaperikeskuksen säännöissä voidaan määrätä, että osakeyhtiölaissa tarkoitettu yksityisen osakeyhtiön arvopaperi voidaan liittää

arvo-osuusjärjestelmään. Liittämismenettelyssä on noudatettava tämän luvun ja osakeyhtiölain 4 luvun säännöksiä. Menettelystä on määrättävä tarkemmin arvopaperikeskuksen säännöissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 2 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

3.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetun lain (389/1988) 8 luvun 3 §:n 2—4 momentti sekä 4 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 3 §:n 3 ja 4 momentti sekä 4 §:n 2 momentti laissa 151/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

8 luku

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

3 §

3 §

Osakeyhtiöksi muuttaminen

Osakeyhtiöksi muuttaminen

Yhtiömuodon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä on hyväksyttävä osakeyhtiölain (734/78) mukaisesti laadittu yhtiöjärjestys.

Yhtiömuodon muuttamista koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, joka sisältää yhtiöjärjestyksen ja jossa on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä. Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten on allekirjoitettava asiakirja.

Osakeyhtiön osakepääomaan sekä siitä asiakirjassa annettavaan selvitykseen ja *lausuntoon* sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään. Jos avoin

Yhtiömuodon muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä on hyväksyttävä osakeyhtiölain (/) mukaisesti laadittu yhtiöjärjestys.

Yhtiömuodon muuttamista koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, *johon on otettava tai liitettävä yhtiöjärjestys* ja jossa on mainittava *kaikki osakkeenomistajat sekä kullekin tulevat osakkeet*. Yhtiön tilikausi on mainittava asiakirjassa tai siitä on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. *Asiakirja on päi-vättävä sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten allekirjoitettava.*

Osakeyhtiön osakepääomaan ja siitä asiakirjassa annettavaan selvitykseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 6 §:ssä säädetään. Jos avoin yhtiö tai kommandiitti-

yhtiö tai kommandiittiyhtiö muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

yhtiö muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 19 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

4 §

Osakeyhtiöksi muuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpano

Kun 3 §:ssä tarkoitettu asiakirja on allekirjoitettu, on yhtiömiesten toimitettava *yhtiöjärjestyksen mukaan* yhtiökokoukselle kuuluvat vaalit.

Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten tulee yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa tehdä kaupparekisteriin ilmoitus yhtiömuodon muuttamisesta, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta säädetään.

4 §

Osakeyhtiöksi muuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpano

Kun 3 §:ssä tarkoitettu asiakirja on allekirjoitettu, yhtiömiesten on toimitettava yhtiökokoukselle kuuluvat vaalit.

Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten tulee yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa tehdä kaupparekisteriin ilmoitus yhtiömuodon muuttamisesta, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta säädetään. *Ilmoitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa 3 §:ssä tarkoitettun asiakirjan allekirjoittamisesta, tai yhtiömuodon muuttaminen raukeaa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos yhtiömuodon muuttamista koskeva asiakirja on allekirjoitettu ennen tämän lain voimaantuloa, muuttamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**eurooppayhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä elokuuta 2004 annetun eurooppayhtiölain (742/2004) 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 2—4 ja 6 momentti, 10 ja 11 §, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 1 momentti sekä 16 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Sovellettavat säännökset ja soveltamisala**Sovellettavat säännökset ja soveltamisala*

 Eurooppayhtiöön sovelletaan julkisia osakeyhtiöitä koskevia osakeyhtiölain (734/1978) ja muun lain säännöksiä siten kuin eurooppayhtiöasetuksessa ja tässä laissa säädetään.

 Eurooppayhtiöön sovelletaan julkisia osakeyhtiöitä koskevia osakeyhtiölain (/) ja muun lain säännöksiä siten kuin eurooppayhtiöasetuksessa ja tässä laissa säädetään.

4 §

4 §

*Perustaminen sulautumalla**Perustaminen sulautumalla*

Jos suomalainen osakeyhtiö osallistuu eurooppayhtiön perustamiseen eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja vastaanottava yhtiö rekisteröidään Suomeen, sulautumiseen osallistuvien suomalaisten osakeyhtiöiden on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi ja haettava sulautumispäätöksen täytäntöönpanoon rekisteriviranomaisen lupa siten kuin osakeyhtiölain 14 luvun 5 ja 13—15 §:ssä säädetään suunnitelman rekisteröinnistä ja sulautumisen täytäntöönpanoon vaadittavasta luvasta. Luvan antamisen edellytyksenä on lisäksi, että ne sulautumiseen osallistuvat yhtiöt, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, hyväksyvät 5 §:ssä tarkoitetun lunnastusoikeuden. Sulautumiseen osallistuvien

Jos suomalainen osakeyhtiö osallistuu eurooppayhtiön perustamiseen eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja vastaanottava yhtiö rekisteröidään Suomeen, sulautumiseen osallistuvien suomalaisten osakeyhtiöiden on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi *siten kuin osakeyhtiölain 16 luvun 5 §:ssä säädetään suunnitelman rekisteröinnistä. Suomalaisen osakeyhtiön velkojien suojaan ja sulautumisen rekisteröintiin sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6—8 §:ssä ja 15 §:ssä säädetään kuitenkin siten, että yhtiön kaikilla velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista. Sulautumisen rekisteröinnin edellytyksenä on lisäksi, että ne sulautumiseen osallistuvat yhtiöt, joiden kotipaikka on*

yhtiöiden on ilmoitettava sulautuminen rekisteröitäväksi osakeyhtiölain 14 luvun 16 §:ssä säädetyllä tavalla kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun täytäntöönpanoa koskeva lupa on myönnetty Suomessa ja muille sulautumiseen osallistuville yhtiöille on annettu neuvoston asetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu todistus.

Jos vastaanottava yhtiö rekisteröidään eurooppayhtiönä toiseen valtioon, suunnitelman rekisteröimiseen sovelletaan 1 momenttia ja täytäntöönpanoa koskevaan luvan antamisen edellytyksiin sen lisäksi eurooppayhtiöasetuksen 25 artiklan 2 kohdan säännöksiä siinä tarkoitettun todistuksen antamisen edellytyksistä. Jos sulautumiseen osallistuvan yhtiön omaisuuteen on voimassa yritys kiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitettu yritys kiinnitys, luvan antamisen edellytyksenä on, että samalla on vireillä rekisteröimiskelpoinen hakemus kiinnityksen siirtämisestä Suomeen perustettavan sivuliikkeen vastattavaksi tai että kiinnitys on kuoletettu. Tässä momentissa tarkoitettussa sulautumisessa vastaanottavana yhtiönä olevaan suomalaiseen osakeyhtiöön sovelletaan osakeyhtiölain 14 luvun 14 ja 17 §:n säännöksiä *sulautuvan yhtiön velkojille annettavasta kuulutuksesta ja lopputilityksestä.*

toisessa jäsenvaltiossa, hyväksyvät 5 §:ssä tarkoitettun lunastusoikeuden. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on ilmoitettava sulautuminen rekisteröitäväksi osakeyhtiölain 16 luvun 14 §:ssä säädetyllä tavalla kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun *sulautumista koskeva päätös on tehty Suomessa* ja muille sulautumiseen osallistuville yhtiöille on annettu neuvoston asetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu todistus.

Jos vastaanottava yhtiö rekisteröidään eurooppayhtiönä toiseen valtioon, suunnitelman rekisteröimiseen sovelletaan 1 momenttia. *Sulautumiseen osallistuvan suomalaisen sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön kaikilla velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista. Velkojien suojaan sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6–8 §:ssä säädetään sulautuvan yhtiön velkojien suojasta. Sulautumiseen osallistuvien suomalaisten yhtiöiden on haettava rekisteriviranomaiselta lupa sulautumisen täytäntöönpanoon neljän kuukauden kuluessa sulautumista koskevasta päätöksestä, tai sulautuminen raukaa. Luvan antamisen edellytyksiin sovelletaan osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n säännöksiä sulautumisen rekisteröinnin edellytyksistä sekä eurooppayhtiöasetuksen 25 artiklan 2 kohdan säännöksiä siinä tarkoitettun todistuksen antamisen edellytyksistä.* Jos sulautumiseen osallistuvan yhtiön omaisuuteen on voimassa yritys kiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitettu yritys kiinnitys, luvan antamisen edellytyksenä on, että samalla on vireillä rekisteröimiskelpoinen hakemus kiinnityksen siirtämisestä Suomeen perustettavan sivuliikkeen vastattavaksi tai että kiinnitys on kuoletettu. Tässä momentissa tarkoitettussa sulautumisessa vastaanottavana yhtiönä olevaan suomalaiseen osakeyhtiöön sovelletaan osakeyhtiölain 16 luvun 17 §:n säännöksiä lopputilityksestä.

5 §

Osakkeiden lunastaminen sulautumisen perusteella

Jos eurooppayhtiö perustetaan eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdan mu-

5 §

Osakkeiden lunastaminen sulautumisen perusteella

Jos eurooppayhtiö perustetaan eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdan mu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kaisesti, Suomeen tai toiseen valtioon rekisteröitävään eurooppayhtiöön sulautuvan suomalaisen osakeyhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista siten kuin osakeyhtiölain 14 luvun 12 §:ssä säädetään. Sama oikeus on vastaanottavana yhtiönä olevan suomalaisen osakeyhtiön osakkeenomistajilla, jos yhtiö rekisteröidään eurooppayhtiönä toisessa valtiossa.

kaisesti, Suomeen tai toiseen valtioon rekisteröitävään eurooppayhtiöön sulautuvan suomalaisen osakeyhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista siten kuin osakeyhtiölain 16 luvun 13 §:ssä säädetään. Sama oikeus on vastaanottavana yhtiönä olevan suomalaisen osakeyhtiön osakkeenomistajilla, jos yhtiö rekisteröidään eurooppayhtiönä toisessa valtiossa.

8 §

8 §

*Yhtiökokous**Yhtiökokous*

Osakkeenomistajalla on oikeus saada haluamansa asia eurooppayhtiön yhtiökokouksen käsiteltäväksi siten kuin osakeyhtiölain 9 luvussa säädetään.

Osakkeenomistajalla on oikeus saada haluamansa asia eurooppayhtiön yhtiökokouksen käsiteltäväksi siten kuin osakeyhtiölain 5 luvussa säädetään.

9 §

9 §

*Kotipaikan siirtäminen Suomesta**Kotipaikan siirtäminen Suomesta*

Eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklassa tarkoitetun kotipaikan siirron täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa. Yhtiön on haettava lupaa kuukauden kuluessa siirtosuunnitelman hyväksymisestä. Jos hakemusta ei tehdä määräajassa tai lupaa ei myönnetä, päätös kotipaikan siirtämisestä raukeaa.

Eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklassa tarkoitetun kotipaikan siirron täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa. *Yhtiön kaikilla velkojilla on oikeus vastustaa kotipaikan siirtämistä. Yhtiön on haettava rekisteriviranomaiselta kuulutusta edellä tarkoitetuille velkojille neljän kuukauden kuluessa siirtosuunnitelman rekisteröimisestä, tai kotipaikan siirtäminen raukeaa. Hakemukseen on liitettävä eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu selonteko. Velkojien suojaan sovelletaan muuten, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään sulautuvan yhtiön velkojien suojasta.*

Hakemukseen on liitettävä eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu selonteko ja yhtiökokouksen päätös kotipaikan siirtämisestä. Jos siirtosuunnitelmaa on muutettu yhtiökokouksen päätöksellä, muutettu suunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään hakemuksen yhteydessä. *Päätöstä koskevassa pöytäkirjassa tai sen oteessa on mainittava osakelajeittain, kuin-*

Yhtiön on haettava rekisteriviranomaiselta lupaa kotipaikan siirron täytäntöönpanoon kuukauden kuluessa kotipaikan siirtämistä koskevasta päätöksestä. Jos hakemusta ei tehdä määräajassa tai lupaa ei myönnetä, päätös kotipaikan siirtämisestä raukeaa. Jos siirtosuunnitelmaa on muutettu yhtiökokouksen päätöksellä, muutettu suunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään

ka monen osakkeen osalta on tehty 10 §:ssä tarkoitettu osakeyhtiölain mukainen varaus.

Rekisteriviranomaisen lupaan sovelletaan eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 8 kohdan säännöksiä *siinä tarkoitettun luvan antamisen edellytyksistä* sekä osakeyhtiölain 14 luvun 13 ja 14 §:n säännöksiä sulautumisen täytäntöönpanoon vaadittavasta luvasta. Jos yhtiön omaisuuteen on voimassa yritys-kiinnityslaissa tarkoitettu yritys-kiinnitys, luvan antamisen edellytyksenä on, että samalla on vireillä rekisteröimiskelpoinen hakemus kiinnitysten siirtämisestä Suomeen perustettavan sivuliikkeen vastattavaksi tai että kiinnitykset on kuoletettu.

Osakeyhtiölain 9 luvun 17 §:n 2 ja 3 momentista poiketen kotipaikan siirtopäätöstä koskeva kante on pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava kanteen vireilletulosta ja asiassa annettua lainvoimaisesta tuomiosta rekisteriviranomaiselle.

10 §

Osakkeiden ja optio-oikeuksien lunastaminen kotipaikan siirtämisen perusteella

Jos eurooppayhtiön kotipaikka siirretään Suomesta toiseen jäsenvaltioon, siirtopäätöstä vastaan äänestäneellä osakkeenomistajalla on oikeus vaatia *osakkeidensa* lunastamista siten kuin osakeyhtiölain 14 luvun 12 §:ssä säädetään sulautumista vastustavan osakkeenomistajan oikeudesta vaatia osakkeidensa lunastamista. *Myös saman luvun 3 §:ssä tarkoitettun oikeuden haltijalla on oikeus vaatia oikeutensa lunastamista siten kuin luvun 12 §:ssä säädetään.*

11 §

Kotipaikan siirtämistä koskeva lopputilitys

Kotipaikan Suomesta siirtävän eurooppayhtiön johtokunnan tai hallituksen ja toimi-

hakemuksen yhteydessä.

Rekisteriviranomaisen luvan antamisen edellytyksiin sovelletaan eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 8 kohdan säännöksiä sekä osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä sulautumisen rekisteröinnin edellytyksistä. Jos yhtiön omaisuuteen on voimassa yritys-kiinnityslaissa tarkoitettu yritys-kiinnitys, luvan antamisen edellytyksenä on, että samalla on vireillä rekisteröimiskelpoinen hakemus kiinnitysten siirtämisestä Suomeen perustettavan sivuliikkeen vastattavaksi tai että kiinnitykset on kuoletettu.

Siirtopäätöstä koskevaan moitekanteeseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 21 luvussa säädetään sulautumispäätöstä koskevasta moitekanteesta. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava kanteen vireilletulosta ja asiassa annettua lainvoimaisesta ratkaisusta rekisteriviranomaiselle.

10 §

Osakkeiden, optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien lunastaminen kotipaikan siirtämisen perusteella

Jos eurooppayhtiön kotipaikka siirretään Suomesta toiseen jäsenvaltioon, siirtopäätöstä vastaan äänestäneellä osakkeenomistajalla ja osakeyhtiölain 10 luvussa tarkoitettun oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta siten kuin osakeyhtiölain 16 luvun 13 §:ssä säädetään sulautumista vastustavan osakkeenomistajan ja oikeudenhaltijan oikeudesta lunastukseen.

11 §

Kotipaikan siirtämistä koskeva lopputilitys

Kotipaikan Suomesta siirtävän eurooppayhtiön johtokunnan tai hallituksen ja toimi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tusjohtajan on annettava yhtiön osakkeenomistajien kokouksessa lopputilitys. Lopputilityksessä on oltava tilinpäätös ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä selvitys mahdollisen vastikkeen jaosta. Lopputilityksen tarkastamiseen sovelletaan, mitä tilintarkastuksesta säädetään. Osakkeenomistajien kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Lopputilityksen moittimiseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 13 luvun 12 §:n 3 momentissa sekä, milloin kysymys on 15 luvun 5 §:n mukaisesta kanteesta, mitä 13 luvun 14 §:n 2 momentissa ja 16 §:ssä säädetään. Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ssä säädetään.

14 §

Selvitystila ja purkaminen

Selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevan asian vireille panemiseen, yhtiölle annettavaan kehotukseen, asian käsittelyyn, päätökseen ja sen rekisteröintiin sekä selvitysmenettelyyn ja rekisteristä poistamiseen sovelletaan eurooppayhtiöasetuksen 64 artiklan ja osakeyhtiölain 13 luvun säännöksiä.

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppayhtiön *perustajan* sekä hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen ja osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja muussa laissa säädetään osakeyhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan,

tusjohtajan on *mahdollisimman pian kotipaikan siirtämisen jälkeen laadittava lopputilitys*. Lopputilityksessä on oltava tilinpäätös ja toimintakertomus ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa sekä selvitys mahdollisen vastikkeen jaosta. *Lopputilitys on annettava tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä koskeva tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksen saatuaan johtokunnan tai hallituksen on viivytyksettä kutsuttava osakkeenomistajat osakkeenomistajien kokoukseen vahvistamaan lopputilitys. Kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin osakeyhtiölain 8 luvun 10 §:ssä säädetään.*

14 §

Selvitystila ja purkaminen

Selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevan asian vireille panemiseen, yhtiölle annettavaan kehotukseen, asian käsittelyyn, päätökseen ja sen rekisteröintiin sekä selvitysmenettelyyn ja rekisteristä poistamiseen sovelletaan eurooppayhtiöasetuksen 64 artiklan ja osakeyhtiölain 20 luvun säännöksiä.

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen, *yhtiökokouksen puheenjohtajan* sekä osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja muussa laissa säädetään osakeyhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen,

selvitysmiehen tai osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994) ja osakeyhtiölaissa.

toimitusjohtajan, selvitysmiehen, *yhtiökokouksen puheenjohtajan* tai osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994) ja osakeyhtiölaissa.

16 §

Rangaistussäännöksiä

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan tai hallintoneuvoston jäseneen, toimitusjohtajaan, selvitysmieheen, osakkeenomistajaan ja tilintarkastajaan sovelletaan osakeyhtiölain 16 luvun säännöksiä osakeyhtiörikkoksesta ja osakeyhtiörikkomuksesta.

Eurooppayhtiöasetuksen 32 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun selonteon ja 37 artiklan 6 kohdassa ja 66 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun todistuksen antamiseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 8 §:n 3 kohdassa säädetään riippumattoman asiantuntijan lausuntoa koskevien säännösten rikkomisesta.

16 §

Rangaistussäännöksiä

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan tai hallintoneuvoston jäseneen, toimitusjohtajaan, selvitysmieheen, osakkeenomistajaan ja tilintarkastajaan sovelletaan osakeyhtiölain 25 luvun säännöksiä osakeyhtiörikkoksesta ja osakeyhtiörikkomuksesta.

Eurooppayhtiöasetuksen 32 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun selonteon ja 37 artiklan 6 kohdassa ja 66 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun todistuksen antamiseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 25 luvun 1 §:n 2 kohdassa säädetään *hyväksyty*n tilintarkastajan lausuntoa koskevien säännösten rikkomisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla ja sen kotipaikan siirtämiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumis- tai siirtosuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki**osuuskuntalain 16 luvun 2 §:n ja 18 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun osuuskuntalain (1488/2001) 16 luvun 2 § ja 18 luvun 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 luku

16 luku

Sulautuminen

Sulautuminen

2 §

2 §

Tytäryhteisösulautuminen

Tytäryhteisösulautuminen

Jos osuuskunta omistaa osakeyhtiön kaikki osakkeet, hallitukset voivat sopia osakeyhtiön sulautumisesta osuuskuntaan. Sama koskee tytärosuuskunnan sulautumista emo-osuuskuntaan, jos tytärosuuskunnassa ei ole muita jäseniä.

Jos osuuskunta omistaa osakeyhtiön kaikki *sellaiset osakkeet, optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet, joita sulautumiseen osallistuva osakeyhtiö ei omista*, hallitukset voivat sopia osakeyhtiön sulautumisesta osuuskuntaan. Sama koskee tytärosuuskunnan sulautumista emo-osuuskuntaan, jos tytärosuuskunnassa ei ole muita jäseniä.

Tytärosakeyhtiön sulautumista koskee soveltuvien osien, mitä osakeyhtiölain (734/1978) 14 luvussa säädetään tytäryhtiösulautumisesta. Sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta luvun 8—11 §:ää, 12 §:n säännöksiä sulautuvan yhtiön osakkeiden lunastamisesta, 14 §:n 1 momentin toista virkettä eikä 18 §:ää.

Tytärosakeyhtiön sulautumista koskee soveltuvien osien, mitä osakeyhtiölain (/) 16 luvussa säädetään tytäryhtiösulautumisesta. Sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta luvun 6 §:n 3 momenttia eikä 9—11 tai 13 §:ää. *Hallitusten sulautumispäätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä.*

18 luku

Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi

2 §

Yhteisömuodon muutossuunnitelma

Osuuskunnan hallituksen on laadittava yhteisömuodon muutossuunnitelma, jota koskee soveltuvin osin, mitä 16 luvun 4—6 §:ssä säädetään kombinaatiosulautumisesta. Suunnitelmassa on lisäksi oltava ehdotus osakeyhtiön osakepääomasta ja muusta omasta pääomasta. Osakeyhtiön osakepääomaan sekä siitä suunnitelmassa ja sen liitteenä annettavaan selvitykseen ja lausuntoon sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään.

Jos osuuskunta muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

18 luku

Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi

2 §

Yhteisömuodon muutossuunnitelma

Osuuskunnan hallituksen on laadittava yhteisömuodon muutossuunnitelma, jota koskee soveltuvin osin, mitä 16 luvun 4—6 §:ssä säädetään kombinaatiosulautumisesta. *Mitä mainituissa säännöksissä säädetään osuuskunnan säännöistä ja osuuksista, sovelletaan osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen ja osakkeisiin.* Suunnitelmassa on lisäksi oltava ehdotus osakeyhtiön osakepääomasta ja muusta omasta pääomasta. Osakeyhtiön osakepääomaan ja siitä suunnitelmassa annettavaan selvitykseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 6 §:ssä säädetään.

Jos osuuskunta muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 19 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sulautumiseen tai osuuskunnan muuttamiseen osakeyhtiöksi sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumissuunnitelma tai yhteisömuodon muutossuunnitelma allekirjoitetaan ennen tämän lain voimaantuloa.

6.

Laki**asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 81 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusyhdistyksistä 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun lain (1072/1994) 81 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 128/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

81 §

Tytäryhteisösulautuminen

Sulautumista koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain (734/1978) 14 luvussa säädetään tytäryhtiösulautumisesta. Vastaanottavassa asumisoikeusyhdistyksessä sulautumisesta päättää kuitenkin yhdistyksen kokous.

Ehdotus

81 §

Sulautumista koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain (/) 16 luvussa säädetään tytäryhtiösulautumisesta. Vastaanottavassa asumisoikeusyhdistyksessä sulautumisesta päättää kuitenkin yhdistyksen kokous.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

7.

Laki

prokuralain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun prokuralain (130/1979) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 391/1988, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Osakeyhtiössä tai osuuskunnassa voidaan määrätä, että prokuristi saa kirjoittaa toiminimen ainoastaan yhdessä osakeyhtiölain (734/78) 8 luvun 12 §:n tai osuuskuntalain (247/54) 75§:n mukaan toiminimen kirjoittamiseen oikeutetun henkilön kanssa. Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä voidaan määrätä, että prokuristi saa kirjoittaa toiminimen ainoastaan yhdessä yhden tai useamman avoimen yhtiön yhtiömiehen tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen kanssa.

Osakeyhtiössä tai osuuskunnassa voidaan määrätä, että prokuristi saa *edustaa yhtiötä tai osuuskuntaa* ainoastaan yhdessä osakeyhtiölain (/) 6 luvun 26 §:n tai osuuskuntalain (1488/2001) 5 luvun 15 §:n mukaan *siihen* oikeutetun henkilön kanssa. Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä voidaan määrätä, että prokuristi saa *edustaa yhtiötä* ainoastaan yhdessä yhden tai useamman avoimen yhtiön yhtiömiehen tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

8.

Laki**yrityskiinnityslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain (634/1984) 11 §:n 1 momentti, 21 a §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 §:n 1 momentti laissa 246/2001 sekä 21 a §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti laissa 1493/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset

Elinkeinonharjoittajan yhteisömuodon muuttaminen ei vaikuta yrityskiinnityksen voimassaoloon eikä kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen, jos muutos merkitään kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 11 §:ssä säädetyn muutosilmoituksen perusteella. Sama koskee yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovuttamista toiselle elinkeinonharjoittajalle, avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos luovutuksensaajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä ja luovutuksensaaja ilmoittaa rekisteriviranomaiselle jatkavansa luovuttajan elinkeinotoimintaa. Ilmoitus tästä on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa luovutuksesta.

21 a §

Kiinnityksen jakaminen

Yrityskiinnitykset, jotka koskevat osake-

Ehdotus

11 §

Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset

Elinkeinonharjoittajan yhteisömuodon muuttaminen *tai osakeyhtiölain (/) 19 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu toiminnan jatkaminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana* ei vaikuta yrityskiinnityksen voimassaoloon eikä kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen, jos muutos merkitään kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 11 §:ssä säädetyn muutosilmoituksen perusteella *ja jos osakeyhtiön toimintaa jatkavan elinkeinonharjoittajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä*. Sama koskee yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovuttamista toiselle elinkeinonharjoittajalle, avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos luovutuksensaajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä ja luovutuksensaaja ilmoittaa rekisteriviranomaiselle jatkavansa luovuttajan elinkeinotoimintaa. Ilmoitus tästä on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa luovutuksesta.

21 a §

Kiinnityksen jakaminen

Yrityskiinnitykset, jotka koskevat osake-

yhtiölaissa (734/1978) tarkoitetun jakautuvan osakeyhtiön kaikkea elinkeinotoimintaan kuuluvaa irtainta omaisuutta tai on vahvistettu yhtiön määrättyyn osaan tai määrättyllä alueella harjoitettavaan elinkeinotoimintaan kuuluvaan irtaimeen omaisuuteen, voidaan jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakaa yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimalla tavalla kokonaan tai osittain vastaanottaville osakeyhtiöille. Sama koskee osuuskuntalaissa (1488/2001) tarkoitetun jakautuvan osuuskunnan omaisuuteen vahvistetun yritys kiinnityksen jakamista.

yhtiölaissa tarkoitetun jakautuvan osakeyhtiön kaikkea elinkeinotoimintaan kuuluvaa irtainta omaisuutta tai on vahvistettu yhtiön määrättyyn osaan tai määrättyllä alueella harjoitettavaan elinkeinotoimintaan kuuluvaan irtaimeen omaisuuteen, voidaan jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakaa yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimalla tavalla kokonaan tai osittain vastaanottaville osakeyhtiöille. Sama koskee osuuskuntalaissa (1488/2001) tarkoitetun jakautuvan osuuskunnan omaisuuteen vahvistetun yritys kiinnityksen jakamista.

27 §

Yritys kiinnityksen poistaminen rekisteristä

Rekisteriviranomainen voi poistaa yritys kiinnityksen rekisteristä, jos sellaista elinkeinonharjoittajaa koskevat merkinnät, jonka omaisuuteen yritys kiinnitys on vahvistettu, poistetaan kaupparekisteristä kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Osakeyhtiön tai osuuskunnan omaisuuteen vahvistettu yritys kiinnitys voidaan poistaa kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun yhtiö tai osuuskunta on poistettu rekisteristä osakeyhtiölain 13 luvun 5 b §:ssä tai osuuskuntalain 19 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ennen kuin kiinnitys poistetaan rekisteristä tässä momentissa tarkoitetusta syystä, rekisteriviranomaisen on varattava tiedossaan olevalle kiinnityksenhaltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

27 §

Yritys kiinnityksen poistaminen rekisteristä

Rekisteriviranomainen voi poistaa yritys kiinnityksen rekisteristä, jos sellaista elinkeinonharjoittajaa koskevat merkinnät, jonka omaisuuteen yritys kiinnitys on vahvistettu, poistetaan kaupparekisteristä kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Osakeyhtiön tai osuuskunnan omaisuuteen vahvistettu yritys kiinnitys voidaan poistaa kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun yhtiö tai osuuskunta on poistettu rekisteristä osakeyhtiölain 20 luvun 2 §:ssä tai osuuskuntalain 19 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ennen kuin kiinnitys poistetaan rekisteristä tässä momentissa tarkoitetusta syystä, rekisteriviranomaisen on varattava tiedossaan olevalle kiinnityksenhaltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

9.

Laki**maakaaren 2 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetun maakaaren (540/1995) 2 luvun 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Kiinteistön kauppa**Kiinteistön kauppa**

4 §

4 §

*Perustettavan yhtiön lukuun tehty kauppa**Perustettavan yhtiön lukuun tehtävä kauppa*

 Myyjä menettää osakeyhtiölain (734/78) 2 luvun 14 §:n 3 momentissa tarkoitetun oikeutensa luopua kaupasta, jollei kannetta ole pantu vireille kahden vuoden kuluessa kaupan tekemisestä.

 Myyjä menettää osakeyhtiölain (/) 2 luvun 11 §:ssä tarkoitetun oikeutensa luopua kaupasta, jollei kannetta ole pantu vireille kahden vuoden kuluessa kaupan tekemisestä.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

10.

Laki**arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 29 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 925/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

29 §

Jos liikkeeseenlaskija on maksanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen sille, jolla arvo-osuustilin tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luettelon tietojen mukaan oli eräpäivänä taikka yhtiöjärjestyksen, sääntöjen tai sijoitusrahaston sääntöjen mukaan määrätynä täsmäytyspäivänä oikeus ottaa vastaan suoritus, mutta sitten käy ilmi, ettei hänellä ollutkaan oikeutta ottaa vastaan suoritusta, suoritus on kuitenkin pätevä, paitsi jos liikkeeseenlaskija tiesi tai hänen piti tietää maksun joutuvan väärälle henkilölle.

Ehdotus

29 §

Jos liikkeeseenlaskija on maksanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen sille, jolla arvo-osuustilin tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luettelon tietojen mukaan oli eräpäivänä *tai osakeyhtiölain (/) 4 luvun 2 §:n 3 momentin taikka osuuskunnan* tai sijoitusrahaston sääntöjen mukaan määrätynä täsmäytyspäivänä oikeus ottaa vastaan suoritus, mutta sitten käy ilmi, ettei hänellä ollutkaan oikeutta ottaa vastaan suoritusta, suoritus on kuitenkin pätevä, paitsi jos liikkeeseenlaskija tiesi tai hänen piti tietää maksun joutuvan väärälle henkilölle.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

11.

Laki**yrityksen saneerauksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/1993)
 58 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

58 §

Varojenjakokielto

Ehdotus

58 §

Varojenjakokielto

 Kiellon vastaisen varojen jaon vaikutuksesta velkajärjestelyyn säädetään 64 §:n 2 momentissa. Osakeyhtiön osakkeenomistajalle kiellon vastaisesti jaettujen varojen palautus- ja korvausvelvollisuuteen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (734/78) 12 luvun 5 §:ssä säädetään.

 Kiellon vastaisen varojen jaon vaikutuksesta velkajärjestelyyn säädetään 64 §:n 2 momentissa. Osakeyhtiön osakkeenomistajalle kiellon vastaisesti jaettujen varojen palautus- ja korvausvelvollisuuteen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (/) 13 luvun 4 §:ssä ja 22 luvussa säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 20 .*

12.

Laki**takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takaisinsaannista konkurssipesään 26 päivänä huhtikuuta 1991 annetun lain (758/1991) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Määräpäivä

Jos pesänselvittäjän hallintoon luovutettu kuolinpesä asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kolmessa kuukaudessa pesänselvittäjän määräämisestä, määräpäivällä tarkoitetaan kuitenkin päivää, jona hakemus pesänselvittäjän määräämiseksi tehtiin. *Jos osakeyhtiön omaisuus luovutetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kolmessa kuukaudessa siitä, kun yhtiö osakeyhtiölain 13 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä asetettiin selvitystilaan, ja yhtiön ollessa edelleen selvitystilassa, määräpäivällä tarkoitetaan päivää, jona yhtiö asetettiin selvitystilaan.*

Ehdotus

2 §

Määräpäivä

Jos pesänselvittäjän hallintoon luovutettu kuolinpesä asetetaan konkurssiin hakemuksesta, joka on tehty kolmessa kuukaudessa pesänselvittäjän määräämisestä, määräpäivällä tarkoitetaan kuitenkin päivää, jona hakemus pesänselvittäjän määräämiseksi tehtiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos osakeyhtiö on asetettu selvitystilaan ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**kaupparekisterilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/1979) 9 §:n 1 momentin 2, 6 ja 13 kohta sekä 4 momentti, 18 a §:n 1 momentti sekä 25 §, sellaisina kuin ne ovat 9 §:n 1 momentin 2 ja 13 kohta laissa 147/1997, 6 kohta laissa 827/1998 ja 4 momentti sekä 18 a §:n 1 momentti laissa 744/2004 ja 25 § laissa 245/2001, sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1616/1992 ja 1122/1993 sekä mainituissa laeissa 147/1997, 827/1998 ja 744/2004, siitä mainitulla lailla 147/1997 kumotun 7 kohdan tilalle uusi 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Osakeyhtiön tai eurooppayhtiön perusilmoituksessa on mainittava:

2) perustamiskirjan allekirjoituspäivä ja päivä, jona yhtiöjärjestys on perustamiskouksessa hyväksytty;

6) osakepääoma, *osakkeiden lukumäärä, osakkeiden nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo sekä vähimmäis- ja enimmäispääoma, jos yhtiöjärjestyksessä on näitä koskevia määräyksiä;*

13) yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön toiminimen kirjoittamisesta sekä, jos jollekulle on annettu oikeus toiminimen kirjoittamiseen yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa; sekä

Eurooppayhtiön (SE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2157/2001, jäljempänä eurooppayhtiöasetus, tarkoitetun eurooppayhtiön perustamista tai kotipaikan siirtämistä koskevan suunnitelman allekir-

Ehdotus

9 §

Osakeyhtiön tai eurooppayhtiön perusilmoituksessa on mainittava:

2) *perustamissopimuksen päivämäärä;*

6) osakepääoma;

7) osakkeiden lukumäärä ja mahdolliset yhtiöjärjestyksen määräykset osakkeen nimellisarvosta sekä kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään;

13) yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön *edustamisesta* sekä, jos jollekulle on annettu oikeus *edustaa yhtiötä* yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa; sekä

Eurooppayhtiön (SE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2157/2001, jäljempänä eurooppayhtiöasetus, tarkoitetun eurooppayhtiön perustamista tai kotipaikan siirtämistä koskevan suunnitelman allekir-

joituspäivään sovelletaan 1 momentin 2 kohdan säännöstä perustamiskirjan allekirjoituspäivästä.

joituspäivään sovelletaan 1 momentin 2 kohdan säännöstä *perustamissopimuksen päivämäärästä*.

18 a §

Rekisteriviranomainen käsittelee osakeyhtiön tai eurooppayhtiön osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämistä, osakepääoman alentamista, osakeyhtiöiden sulautumista, osakeyhtiön tai eurooppayhtiön jakautumista, osakeyhtiön tai eurooppayhtiön selvitystilaa *ja julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi* koskevat asiat siten kuin osakeyhtiölaissa (734/1978) säädetään.

18 a §

Rekisteriviranomainen käsittelee osakeyhtiön tai eurooppayhtiön osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämistä, osakepääoman alentamista, osakeyhtiöiden sulautumista, osakeyhtiön tai eurooppayhtiön jakautumista, *yrittäjämuodon muuttamista ja osakeyhtiön tai eurooppayhtiön selvitystilaa* koskevat asiat siten kuin osakeyhtiölaissa (/) säädetään.

25 §

Kaupparekisteriin tehdystä merkinnästä ja rekisterimerkinnän poistamisesta on rekisteriviranomaisen toimesta kuulutettava yleisesti saatavilla olevalla tavalla joko sellaisenaan taikka otteina tai viittauksina asiakirjavihkoon otettuun tai rekisteriin merkittyyn asiakirjaan siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

25 §

Kun kaupparekisteriin tehdään merkintä tai rekisterimerkintä poistetaan, rekisteriviranomaisen on samalla kuulutettava siitä yleisesti saatavilla olevalla tavalla joko sellaisenaan taikka otteina tai viittauksina asiakirjavihkoon otettuun tai rekisteriin merkittyyn asiakirjaan siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

14.

Laki**yritys- ja yhteisötietolain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä maaliskuuta 2001 annetun yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 15 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Kirjeissä ja lomakkeissa mainittavat tiedot

Sellaisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidyn rekisteröintivelvollisen, joka on rekisteröity myös kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin tai työnantajarekisteriin, on kirjeissään ja lomakkeissaan mainittava yritys- ja yhteisötunnus. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on lisäksi mainittava elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, ja rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä mahdollinen selvitystila.

Konkurssipesän kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava myös konkurssivelallisen yritys- ja yhteisötunnus.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetty yritys- ja yhteisötunnuksen merkitsemisvelvollisuus ei koske luonnollisen henkilön yksityistaloutta koskevia kirjeitä ja lomakkeita.

Ehdotus

15 §

*Kirjeissä ja lomakkeissa **sekä Internet-verkkosivuilla** mainittavat tiedot*

Sellaisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidyn rekisteröintivelvollisen, joka on rekisteröity myös kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin tai työnantajarekisteriin, on kirjeissään ja lomakkeissaan mainittava yritys- ja yhteisötunnus. *Konkurssipesän kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava myös konkurssivelallisen yritys- ja yhteisötunnus. Yritys- ja yhteisötunnuksen merkitsemisvelvollisuus ei koske luonnollisen henkilön yksityistaloutta koskevia kirjeitä ja lomakkeita.*

Osakeyhtiön kirjeissä ja lomakkeissa on yritys- ja yhteisötunnuksen lisäksi mainittava yhtiön rekisteriin merkitty toiminimi, kotipaikka ja osoite sekä mahdollinen selvitystila. Osakeyhtiön on lisäksi mainittava yritys- ja yhteisötunnuksensa mahdollisilla Internet-verkkosivuillaan.

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on yritys- ja yhteisötunnuksen lisäksi mainittava elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty,

348

Voimassa oleva laki

HE 109/2005 vp

Ehdotus

*rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä
mahdollinen selvitystila.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____*

15.

Laki

kauppakamarilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä marraskuuta 2002 annetun kauppakamarilain (878/2002) 2 §:n
 2 momentin 2 kohta sekä 5 ja 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

*Kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin
 julkiset tehtävät*

*Kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin
 julkiset tehtävät*

 Keskuskauppakamarin tehtävänä on:

 Keskuskauppakamarin tehtävänä on:

 2) määrätä välimiehet osakeyhtiölaissa
 (734/1978) erikseen säädetyissä tilanteissa;
 sekä

 2) määrätä välimiehet ja hakea välimies-
 menettelyä varten uskotun miehen määrää-
 misä osakeyhtiölaissa (/) erikseen sääde-
 tyissä *lunastustilanteissa*; sekä

5 §

5 §

*Osakeyhtiölaissa säädettyjen välimiesten
 asettaminen*

Lunastuslautakunta

Keskuskauppakamarin valtuuskunta aset-
 taa kolmeksi vuodeksi kerrallaan lautakun-
 nan, jonka tehtävänä on edellä 2 §:n 2 mo-
 mentin 2 kohdassa tarkoitettujen välimiesten
 asettaminen.

Keskuskauppakamarin valtuuskunta aset-
 taa kolmeksi vuodeksi kerrallaan *lunastus-*
lautakunnan, jonka tehtävänä on *määrätä*
wälimiehet ja hakea uskotun miehen määrää-
misiä siten kuin 2 §:n 2 momentin
2 kohdassa säädetään.

Lautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, vara-
 puheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enin-
 tään seitsemän muuta jäsentä, joiden tulee
 olla yleistä luottamusta nauttivia ja elinkei-
 noelämää tuntevia henkilöitä. Puheenjohta-
 jan, varapuheenjohtajan sekä kahden jäse-
 nen on oltava oikeustieteen kandidaatin tut-
 kinnon suorittaneita henkilöitä, joista kah-
 della tulee olla kelpoisuus tuomarin virkaan.

Lunastuslautakuntaan kuuluu puheenjoh-
 taja, varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi
 ja enintään seitsemän muuta jäsentä, joiden
 tulee olla yleistä luottamusta nauttivia ja
 elinkeinoelämää tuntevia henkilöitä. Pu-
 heenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä kah-
 den jäsenen on oltava oikeustieteen kandi-
 daatin suorittaneita henkilöitä, joista kahdel-
 la tulee olla kelpoisuus tuomarin virkaan.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme muuta jäsentä. Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat estyneitä tai esteellisiä, lautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään neljä muuta jäsentä, jotka valitsevat keskuudestaan oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen jäsenen puheenjohtajaksi. Päätökset lautakunnan kokouksessa tehdään yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

6 §

Välimiesten asettamista koskeva menettely ja kustannukset

Edellä 5 §:ssä tarkoitetun lautakunnan jäsenen ja toimihenkilön sovelletaan heidän hoitaessaan välimiesten asettamiseen liittyviä tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Asioiden käsittelyyn lautakunnassa sovelletaan hallintomenettelylakia (598/1982), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja kielilakia (148/1922).

Keskuskauppakamari vastaa lautakunnan kustannuksista ja vahvistaa lautakunnan puheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkioiden perusteet. Keskuskauppakamarilla on oikeus periä hakijalta maksu välimiesten asettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Lunastuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme muuta jäsentä. Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat estyneitä tai esteellisiä, *lunastuslautakunta* on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään neljä muuta jäsentä, jotka valitsevat keskuudestaan oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneen jäsenen puheenjohtajaksi. Päätökset *lunastuslautakunnan* kokouksessa tehdään yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

6 §

Lunastuslautakunnan menettely ja kustannukset

Edellä 5 §:ssä tarkoitetun *lunastuslautakunnan* jäsenen ja toimihenkilön sovelletaan heidän kyseistä tehtäväänsä hoitaessaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Asioiden käsittelyyn *lunastuslautakunnassa* sovelletaan *hallintolakia* (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja kielilakia (423/2003).

Keskuskauppakamari vastaa *lunastuslautakunnan* kustannuksista ja vahvistaa lautakunnan puheenjohtajan ja muiden jäsenten palkkioiden perusteet. Keskuskauppakamarilla on oikeus periä hakijalta maksu välimiesten asettamisesta ja *uskotun miehen määräämisen hakemisesta* aiheutuneista kustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .

16.

Laki**tilintarkastuslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä lokakuuta 1994 annetun tilintarkastuslain (936/1994) 27 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

27 §

Lääninhallituksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja

Ehdotus

27 §

Lääninhallituksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja

Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, yhteisön tai säätiön hallitusta, siihen verrattavaa toimitusta tai yhtiömiestä on kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteisölle tai säätiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja lääninhallituksen määräämän tilalle.

Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, yhteisön tai säätiön hallitusta, siihen verrattavaa toimitusta tai yhtiömiestä on kuultava. *Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.* Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteisölle tai säätiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja lääninhallituksen määräämän tilalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, kun tilintarkastajan määräämistä koskeva ilmoitus tehdään lääninhallitukselle lain tultua voimaan.

17.

Laki**panttilainauslaitoksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan panttilainauslaitoksista 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1353/1992) 30 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 769/1997, ja
muutetaan 7 §:n johdantokappale, 13 a §:n 3 momentti, 30 §:n 3 momentti, 30 a §:n 2 momentti ja 30 b §,
 sellaisina kuin niistä ovat 13 a §:n 3 momentti mainitussa laissa 769/1997, 30 §:n 3 momentti laissa 598/2003 sekä 30 a §:n 2 momentti ja 30 b § laissa 757/2004, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

Panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestyksessä on sen lisäksi, mitä osakeyhtiölaissa (734/78) säädetään, määrättävä:

7 §

Panttilainauslaitoksen yhtiöjärjestyksessä on sen lisäksi, mitä osakeyhtiölaissa (/) säädetään, määrättävä:

13 a §

Rahoitustarkastus antaa panttilainauslaitokselle osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun määräyksen.

13 a §

Rahoitustarkastus antaa panttilainauslaitokselle osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitetun määräyksen.

30 §

Osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:n säännökset eivät koske panttilainauslaitosta.

30 §

(kumotaan)

Osakeyhtiölain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 8 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan antaa panttilainauslaitokselle Rahoitustarkastus.

Osakeyhtiölain 6 luvun 10 §:n 2 momentissa ja 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan antaa panttilainauslaitokselle Rahoitustarkastus.

30 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eu-

30 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eu-

rooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että panttilainauslaitos ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

30 b §

Jos panttilainauslaitos osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että panttilainauslaitos ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

rooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että panttilainauslaitos ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

30 b §

Jos panttilainauslaitos osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että panttilainauslaitos ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

18.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/1993) 98 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 69/2003, ja
muutetaan 21 §:n 5 momentti, 24 a §:n 2 momentti, 29 a §:n 3 momentti, 30 §:n 1—3 ja 5 momentti, 41 §:n 1 momentti, 44 §, 81 §:n 2 momentti, 94 §:n 7 momentti, 97 b § ja 98 §:n 1 momentin 5 kohta sekä 100 b §,
 sellaisina kuin ne ovat 21 §:n 5 momentti ja 81 §:n 2 momentti laissa 1340/1997, 24 a §:n 2 momentti, 30 §:n 5 momentti, 44 §, 97 b § ja 100 b § laissa 1500/2001, 29 a §:n 3 momentti laissa 748/2004, 30 §:n 1—3 momentti laissa 1305/2004, 41 §:n 1 momentti laissa 108/1999, 94 §:n 7 momentti laissa 75/2003 sekä 98 §:n 1 momentin 5 kohta mainitussa laissa 69/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

*Huomattavien omistusosuuksien suhde
 omiin varoihin*

Ehdotus

21 §

*Huomattavien omistusosuuksien suhde
 omiin varoihin*

Laskettaessa 1—3 momentissa tarkoitettujen sijoitusten määrää luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omistamiksi katsotaan myös sellaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuulumattoman rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen omistamat osakkeet ja osuudet, joka on luottolaitoksen kirjanpito-laissa tarkoitettu osakkuusyrittäjä, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia. *Osakkeet, joita koskevat tiedot saadaan jättää tilinpäätöksessä erittelemättä osakeyhtiölain (734/1978) 11 luvun 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, sekä vastaavat osuudet, saadaan kuitenkin jättää huomioon ottamatta.*

Laskettaessa 1—3 momentissa tarkoitettujen sijoitusten määrää luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omistamiksi katsotaan myös sellaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuulumattoman rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen omistamat osakkeet ja osuudet, joka on luottolaitoksen kirjanpito-laissa tarkoitettu osakkuusyrittäjä, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia.

24 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva rahoituslaitos saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n 1 momentin ja 12 luvun 7 §:n 3 ja 6 momentin, osuuskuntalain (1488/2001) 8 luvun 7 §:n 1 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu luotto- tai rahoituslaitoksen toiminnassa noudatetuina tavanomaisin ehdoin.

24 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva rahoituslaitos saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (/) 13 luvun 10 §:n 1 momentin, osuuskuntalain (1488/2001) 8 luvun 7 §:n 1 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu luotto- tai rahoituslaitoksen toiminnassa noudatetuina tavanomaisin ehdoin.

29 a §

Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen kuuluvaan toiseen valtioon

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että luottolaitos ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain (734/1978) 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

29 a §

Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen kuuluvaan toiseen valtioon

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että luottolaitos ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

30 §

Tilinpäätöksen laadintaan sovellettavat säännökset

Luottolaitoksen tilinpäätös laaditaan ja julkistetaan tämän luvun säännösten ja niiden nojalla annettujen valtiovarainministeriön asetusten ja Rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti. Luottolaitoksiin sovelletaan lisäksi kirjanpitolakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä siltä osin kuin tässä laissa tai sen nojalla annetuissa valtiovarainministeriön asetuksissa taikka muualla laissa ei toisin säädetä. Liikepankkiin ja muuhun osakeyhtiömuotoiseen luottolaitokseen sovelletaan lisäksi osakeyhtiölain ja osuuspankkiin sekä muuhun osuuskuntamuotoiseen luottolaitokseen osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia säännöksiä siltä osin kuin jäljempänä ei toisin säädetä. Osakeyhtiölain 11 luvun 13 §:ää ja osuuskuntalain 6 luvun 1 §:n 2 momenttia ei sovelleta luottolaitokseen. Mitä tässä luvussa säädetään tilinpäätöksestä, sovelletaan kokonaisuuteen, joka käsittää tilinpäätökseen kuuluvat ja siihen liitetyt asiakirjat, jollei jäljempänä erikseen toisin säädetä.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia tilikaudesta, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia rahoituslaskelman laatimisvelvollisuuden rajoittamisesta ja 4 momenttia toimintakertomuksesta, 2 §:n 2 momenttia tilinpäätöksen laatimista koskevasta poikkeusluvasta ja 6 §:ää tilinpäätöksen laatimisajasta, 4 luvun 1 §:ää liikevaihdon määritelmästä, 3 §:ää pysyvien ja vaihtuvien vastaavien määritelmästä ja 4 §:ää vaihto- ja rahoitusomaisuuden määritelmästä sekä 5 luvun 2 §:ää saamisen, rahoitusvarojen ja velkojen taseeseen merkitsemisestä, 2 a §:ää rahoitusvälineiden arvostamisesta ja merkitsemisestä tilinpäätökseen, 4 §:ää tulon kirjaamisesta tuotoksi valmistusasteen perusteella ja 6 §:ää vaihto-omaisuuden hankintamenon jaksottamisesta ei sovelleta luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimiseen. Siihen ei myöskään sovelleta osakeyhtiölain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan 11 luvun 1, 6, 7 ja 8 §:ää eikä 9 §:n 1 momenttia eikä osuuskuntalain tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan 6 luvun 1 §:n 1 mo-

30 §

Tilinpäätöksen laadintaan sovellettavat säännökset

Luottolaitoksen tilinpäätös laaditaan ja julkistetaan tämän luvun säännösten ja niiden nojalla annettujen valtiovarainministeriön asetusten ja Rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti. Luottolaitoksiin sovelletaan lisäksi kirjanpitolakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä siltä osin kuin tässä laissa tai sen nojalla annetuissa valtiovarainministeriön asetuksissa taikka muualla laissa ei toisin säädetä. Liikepankkiin ja muuhun osakeyhtiömuotoiseen luottolaitokseen sovelletaan lisäksi osakeyhtiölain ja osuuspankkiin sekä muuhun osuuskuntamuotoiseen luottolaitokseen osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia säännöksiä siltä osin kuin jäljempänä ei toisin säädetä. Osakeyhtiölain 8 luvun 11 §:ää ja osuuskuntalain 6 luvun 1 §:n 2 momenttia ei sovelleta luottolaitokseen. Mitä tässä luvussa säädetään tilinpäätöksestä, sovelletaan kokonaisuuteen, joka käsittää tilinpäätökseen kuuluvat ja siihen liitetyt asiakirjat, jollei jäljempänä erikseen toisin säädetä.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia tilikaudesta, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia rahoituslaskelman laatimisvelvollisuuden rajoittamisesta ja 4 momenttia toimintakertomuksesta, 2 §:n 2 momenttia tilinpäätöksen laatimista koskevasta poikkeusluvasta ja 6 §:ää tilinpäätöksen laatimisajasta, 4 luvun 1 §:ää liikevaihdon määritelmästä, 3 §:ää pysyvien ja vaihtuvien vastaavien määritelmästä ja 4 §:ää vaihto- ja rahoitusomaisuuden määritelmästä sekä 5 luvun 2 §:ää saamisen, rahoitusvarojen ja velkojen taseeseen merkitsemisestä, 2 a §:ää rahoitusvälineiden arvostamisesta ja merkitsemisestä tilinpäätökseen, 4 §:ää tulon kirjaamisesta tuotoksi valmistusasteen perusteella ja 6 §:ää vaihto-omaisuuden hankintamenon jaksottamisesta ei sovelleta luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimiseen. Siihen ei myöskään sovelleta osakeyhtiölain omaa pääomaa, tilinpäätöstä, toimintakertomusta ja konsernia koskevan 8 luvun 1 §:n 1 momenttia, 3 eikä 4 §:ää, 5 §:n 3 momentin 2 kohtaa eikä 6 §:ää eikä osuuskuntalain ti-

menttia eikä 2 ja 3 §:ää eikä 7 §:n 1 momenttia.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 momenttia pienen kirjanpitovelvollisen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta, 2 §:n 2 ja 3 momenttia konsernin rahoituslaskelmasta ja konsernin toimintakertomuksesta, 7 §:n 6 momenttia pienen konsernin poistoeron ja vapaaehtoisen varauksen jakamisesta sekä 9 §:ää yhdistelmämenetelmän käytöstä, osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 1 momenttia ja 11 §:ää sekä osuuskuntalain 6 luvun 8 §:n 1 ja 3 momenttia ei sovelleta luottolaitoksen konsernitilinpäätöksen laatimiseen. Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan konsernitilinpäätökseen siinä laajuudessa kuin niissä tarkoitettuja laskentaperiaatteita ja lainkohtia sovelletaan 2 momentin nojalla luottolaitokseen.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 ja 11 §:ää, osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ää ja osuuskuntalain 6 luvun 9 §:ää ei sovelleta luottolaitoksen eikä omistusyhteisön tilinpäätöksen rekisteröintiin tai muuhun julkistamiseen.

41 §

Osavuosikatsaus ja vuosikatsaus

Talletuspankin on laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudeltaan osavuosikatsaus joko kuudelta taikka kolmelta, kuudelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta ellei arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 1 momentista muuta johdu. Talletuspankin osavuosikatsaukseen sovelletaan muutoin, mitä 2 ja 3 momentissa sekä arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 2—4 momentissa säädetään. Vastaavasti talletuspankin on laadittava vuosikatsaus noudattaen soveltuvien osin, mitä arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 a §:ssä säädetään. Jollei tästä pykälästä muuta johdu, sellaisen talletuspankin osavuosikatsauksesta ja vuosikatsauksesta, johon sovelletaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ää tai osakeyhtiölain 11 luvun 12 §:ää, on lisäksi voimas-

linpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan 6 luvun 1 §:n 1 momenttia eikä 2 ja 3 §:ää eikä 7 §:n 1 momenttia.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 momenttia pienen kirjanpitovelvollisen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta, 2 §:n 2 ja 3 momenttia konsernin rahoituslaskelmasta ja konsernin toimintakertomuksesta, 7 §:n 6 momenttia pienen konsernin poistoeron ja vapaaehtoisen varauksen jakamisesta sekä 9 §:ää yhdistelmämenetelmän käytöstä, osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:n 1 momenttia sekä osuuskuntalain 6 luvun 8 §:n 1 ja 3 momenttia ei sovelleta luottolaitoksen konsernitilinpäätöksen laatimiseen. Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan konsernitilinpäätökseen siinä laajuudessa kuin niissä tarkoitettuja laskentaperiaatteita ja lainkohtia sovelletaan 2 momentin nojalla luottolaitokseen.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 ja 11 §:ää, osakeyhtiölain 8 luvun 10 §:ää ja osuuskuntalain 6 luvun 9 §:ää ei sovelleta luottolaitoksen eikä omistusyhteisön tilinpäätöksen rekisteröintiin tai muuhun julkistamiseen.

41 §

Osavuosikatsaus ja vuosikatsaus

Talletuspankin on laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudeltaan osavuosikatsaus joko kuudelta taikka kolmelta, kuudelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta ellei arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 1 momentista muuta johdu. Talletuspankin osavuosikatsaukseen sovelletaan muutoin, mitä 2 ja 3 momentissa sekä arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 2—4 momentissa säädetään. Vastaavasti talletuspankin on laadittava vuosikatsaus noudattaen soveltuvien osin, mitä arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 a §:ssä säädetään. Jollei tästä pykälästä muuta johdu, sellaisen talletuspankin osavuosikatsauksesta ja vuosikatsauksesta, johon sovelletaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ää, on lisäksi voimassa, mitä *mainitussa laissa* säädetään

sa, mitä mainituissa laeissa säädetään osavuositarkastuksesta ja vuositarkastuksesta.

osavuositarkastuksesta ja vuositarkastuksesta.

44 §

Rahoitustarkastuksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 27 §:ssä ja osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 4 momentissa ja osuuskuntalain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 10 luvun 14 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan luottolaitokseen määrää rahoitustarkastus. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muuten, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Rahoitustarkastuksen on lisäksi määrättävä luottolaitokseen kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella ei ole 43 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

44 §

Rahoitustarkastuksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 27 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan luottolaitokseen määrää Rahoitustarkastus. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muuten, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Rahoitustarkastuksen on lisäksi määrättävä luottolaitokseen kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella ei ole 43 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

81 §

Vakavaraisuudesta ja suurista asiakasriskeistä johtuvat voitonjaon rajoitukset

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvan muun osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen kuin sijoituspalveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on 1 momentin estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

81 §

Vakavaraisuudesta ja suurista asiakasriskeistä johtuvat voitonjaon rajoitukset

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvan muun osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen kuin sijoituspalveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on 1 momentin estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 13 luvun 7 §:ssä säädetään.

94 §

Salassapitovelvollisuus

Mitä osakeyhtiölain 9 luvun 12 §:n 4 mo-

94 §

Salassapitovelvollisuus

Mitä osuuskuntalain 7 luvun 6 §:ssä sää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mentissa ja osuuskuntalain 7 luvun 6 §:ssä säädetään, ei koske luottolaitosta eikä sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä.

detään, ei koske luottolaitosta eikä sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä.

97 b §

97 b §

Rahallainan antamista koskevien osakeyhtiölain ja osuuskuntalain säännösten soveltaminen

Rahallainan antamista koskevien osuuskuntalain säännösten soveltaminen

Osuusyhtiölain 12 luvun 7 §:ää ja osuuskuntalain 8 luvun 7 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen eikä sen konsolidointiryhmään kuuluvaan rahoituslaitokseen. Rahallainan antamisesta omien tai emoyrityksen osakkeiden tai osuuksien hankinnan rahoittamiseksi säädetään 24 a §:ssä.

Osuuskuntalain 8 luvun 7 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen eikä sen konsolidointiryhmään kuuluvaan rahoituslaitokseen. Rahallainan antamisesta omien tai emoyrityksen osakkeiden tai osuuksien hankinnan rahoittamiseksi säädetään 24 a §:ssä.

98 §

98 §

*Luottolaitosrikos**Luottolaitosrikos*

Joka

Joka

4) osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:ssä, 4 luvun 9 tai 12 c §:ssä, 13 luvun 15 §:ssä, 14 luvun 16 §:ssä tai 14 a luvun 4 §:ssä, osuuskuntalain 12 luvun 4, 5, 10 ja 12 §:ssä sekä säästöpankkilain 12 ja 26 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman, kantarahastopääoman, sijoitusosuuspääoman tai velan maksamisesta taikka

(kumotaan)

5) rikkoo osakeyhtiölaissa, osuuskuntalaissa tai säästöpankkilaissa tarkoitettuja säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon laatimisesta,

5) rikkoo säästöpankkilaissa tarkoitettuja säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon laatimisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, luottolaitosrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, luottolaitosrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

100 b §

Luottolaitoksen selvitystilaa koskevien säännösten rikkominen

Joka luottolaitoksen hallituksen jäsenenä tai selvitysmiehenä törkeästi laiminlyö täyttää, mitä osakeyhtiölain 13 luvussa, liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 6 luvussa, säästöpankkilain 8 luvussa, osuuskuntalain 19 luvussa tai osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 9 luvussa säädetään hallituksen tai selvitysmiesten velvollisuuksista, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, luottolaitoksen selvitystilaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.

100 b §

Luottolaitoksen selvitystilaa koskevien säännösten rikkominen

Joka luottolaitoksen hallituksen jäsenenä tai selvitysmiehenä törkeästi laiminlyö täyttää, mitä osakeyhtiölain 20 luvussa, liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 6 luvussa, säästöpankkilain 8 luvussa, osuuskuntalain 19 luvussa tai osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 9 luvussa säädetään hallituksen tai selvitysmiesten velvollisuuksista, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, luottolaitoksen selvitystilaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämä lain tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevia säännöksiä sovelletaan viimeistään siltä tilikaudelta, joka alkaa tämän lain tultua voimaan.

19.

Laki**liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1501/2001) 8 § ja 9 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 4 ja 5 §, 5 a §, 5 b §:n 2 momentti, 6 §:n 1 ja 2 momentti, 6 a §, 7 §, 9 §:n 1 ja 4 momentti, 10 ja 11 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti, 15 ja 16 §, 18 §:n 2 ja 3 momentti, 18 a §, 20 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 20 b §:n 1 momentin johdantokappale sekä 25 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 a § ja 5 b §:n 2 momentti laissa 702/2004, 6 a § laissa 749/2004, 7 § osaksi sekä 20 §:n 1 ja 2 momentti laissa 589/2003, 18 a § ja 20 b §:n 1 momentin johdantokappale laissa 408/2004, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

1 §

1 §

Luottolaitokseen sovelletaan osakeyhtiölakia (734/1978), jollei jäljempänä tässä laissa tai luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993) toisin säädetä. Säästöpankkilaissa (1502/2001) tarkoitettuun säästöpankkiosakeyhtiöön sovelletaan lisäksi, mitä säästöpankkilaissa säädetään, ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (1504/2001) tarkoitettuun osuuspankkiosakeyhtiöön, mitä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa säädetään. Kiinnitysluottopankkilaissa (1240/1999) tarkoitettua kiinnitysluottopankkitoimintaa harjoittavaan luottolaitokseen sovelletaan lisäksi, mitä kiinnitysluottopankkilaissa säädetään.

Luottolaitokseen sovelletaan osakeyhtiölakia (/), jollei jäljempänä tässä laissa tai luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993) toisin säädetä. Säästöpankkilaissa (1502/2001) tarkoitettuun säästöpankkiosakeyhtiöön sovelletaan lisäksi, mitä säästöpankkilaissa säädetään, ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa (1504/2001) tarkoitettuun osuuspankkiosakeyhtiöön, mitä osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetussa laissa säädetään. Kiinnitysluottopankkilaissa (1240/1999) tarkoitettua kiinnitysluottopankkitoimintaa harjoittavaan luottolaitokseen sovelletaan lisäksi, mitä kiinnitysluottopankkilaissa säädetään.

3 a §

Luottolaitos voidaan muuttaa osuuskuntamuotoiseksi luottolaitokseksi noudattaen,

mitä osakeyhtiölain 19 luvussa säädetään. Yritysmuodon muutokseen sovelletaan lisäksi vastaavasti, mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään sulautumisesta.

4 §

Luottolaitoksen sulautumissuunnitelmassa on oltava, sen lisäksi mitä osakeyhtiölain 14 luvun 4 §:ssä säädetään, selvitys luottolaitostoiminnasta annetun lain 74 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista sitoumuksista, joiden velkojat voivat vastustaa osakeyhtiölain 14 luvun 13 §:ssä tarkoitettua luvan myöntämistä.

5 §

Sulautumiseen osallistuvien luottolaitosten, tai jos kyseessä on tytäryhtiösulautuminen, emoyrityksenä olevan luottolaitoksen, on ilmoitettava sulautumisesta rahoitustarkastukselle. Ilmoitus, johon on liitettävä sulautumissuunnitelma ja osakeyhtiölain 14 luvun 13 §:n 2 momentissa mainitut asiakirjat, on toimitettava rahoitustarkastukselle ennen kuin luottolaitos hakee lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon. Rahoitustarkastus voi ilmoituksen saatuaan vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan tietoja.

Rekisteriviranomaisen on annettava osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus viivytyksettä tiedoksi rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastus voi osakeyhtiölain 14 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa sulautumisessa vastustaa sulautumista osakeyhtiölain 14 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun määräpäivään mennessä ilmoittamalla siitä rekisteriviranomaiselle, jos sulautuminen todennäköisesti vaarantaa vastaanottavan luottolaitoksen toimilupaedellytysten säilymisen. Vastuksesta on viivytyksettä annettava tieto sulautumiseen osallistuville luottolaitoksille. Osakeyhtiölain 14 luvun 13 §:ssä tarkoitettua lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon ei saa myöntää, jos rahoitustarkastus edellä tässä momentissa tarkoitettussa tapauksessa vastustaa sulautumista.

Tässä pykälässä tarkoitettua rahoitustar-

4 §

Luottolaitoksen sulautumissuunnitelmassa on oltava, sen lisäksi mitä osakeyhtiölain 16 luvun 3 §:ssä säädetään, selvitys luottolaitostoiminnasta annetun lain 74 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista sitoumuksista, joiden velkojat voivat vastustaa sulautumista osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 1 momentin mukaisesti.

5 §

Sulautumiseen osallistuvien luottolaitosten, tai jos kyseessä on tytäryhtiösulautuminen, emoyrityksenä olevan luottolaitoksen, on ilmoitettava sulautumisesta rahoitustarkastukselle. Ilmoitus, johon on liitettävä sulautumissuunnitelma ja osakeyhtiölain 16 luvun 4 §:ssä tarkoitettu lausunto, on toimitettava Rahoitustarkastukselle ennen osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:ssä tarkoitettua kuulutuksen hakemista. Rahoitustarkastus voi ilmoituksen saatuaan vaatia myös muita tarpeelliseksi katsomiaan tietoja.

Rekisteriviranomaisen on annettava osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu velkojan vastustusta koskeva ilmoitus viivytyksettä tiedoksi Rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastus voi osakeyhtiölain 16 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa absorptiosulautumisessa vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä rekisteriviranomaiselle kuukauden kuluessa osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä, jos sulautuminen todennäköisesti vaarantaa vastaanottavan luottolaitoksen toimilupaedellytysten säilymisen. Vastuksesta on viivytyksettä annettava tieto sulautumiseen osallistuville luottolaitoksille. Sulautumisen saa edellä tässä momentissa tarkoitettussa tapauksessa rekisteröidä vain, jos Rahoitustarkastus ei vastusta sitä edellä mainitussa ajassa.

Tässä pykälässä tarkoitettua Rahoitustar-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kastuksen päätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

kastuksen päätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

5 a §

Jos velkoja on vastustanut sulautumista, rekisteriviranomaisen on pyydettävä Rahoitustarkastukselta lausunto siitä, miten sulautumisen täytäntöönpano vaikuttaa velkojan asemaan ja onko sulautuminen tarpeen panna täytäntöön viivytyksettä luottolaitosten vakaan toiminnan turvaamiseksi. Rekisteriviranomaisen on sen estämättä, mitä osakeyhtiölain 14 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään täytäntöönpanoluvan myöntämisen edellytyksistä, myönnettävä täytäntöönpanolupa velkojan vastustuksesta huolimatta, jos Rahoitustarkastus katsoo lausunnossaan, että sulautumisen täytäntöönpano ei heikennä velkojan taloudellista asemaa ja sulautumisen täytäntöönpano viivytyksettä on tarpeen luottolaitosten vakaan toiminnan turvaamiseksi.

5 a §

Jos velkoja on vastustanut sulautumista, rekisteriviranomaisen on pyydettävä Rahoitustarkastukselta lausunto siitä, miten sulautumisen täytäntöönpano vaikuttaa velkojan asemaan ja onko sulautuminen tarpeen panna täytäntöön viivytyksettä luottolaitosten vakaan toiminnan turvaamiseksi. Rekisteriviranomaisen on sen estämättä, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 15 §:n 2 momentissa säädetään rekisteröimisen edellytyksistä, rekisteröitävä sulautumisen täytäntöönpano velkojan vastustuksesta huolimatta, jos Rahoitustarkastus katsoo lausunnossaan, että sulautumisen täytäntöönpano ei heikennä velkojan taloudellista asemaa ja sulautumisen täytäntöönpano viivytyksettä on tarpeen luottolaitosten vakaan toiminnan turvaamiseksi.

5 b §

Jos sulautumisessa vastaanottava yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta 5 §:n 3 ja 4 momenttia. Rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain (/) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että luottolaitos ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

5 b §

Jos sulautumisessa vastaanottava yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta 5 §:n 3 ja 4 momenttia. Rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain (742/2004) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että luottolaitos ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

6 §

Mitä osakeyhtiölain 14 luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään velkojasta, ei sovelleta tallettajaan. Sulautuvan luottolaitoksen on

6 §

Mitä osakeyhtiölain 16 luvun 6—7 ja 15 §:ssä säädetään velkojasta, ei sovelleta tallettajaan. Sulautuvan luottolaitoksen on

kuitenkin ilmoitettava sulautumisesta tallettajalle viimeistään kolme kuukautta ennen rekisteriviranomaisen osakeyhtiölain 14 luvun 14 §:n nojalla muille velkojille asettama määräaika. Ilmoituksessa on mainittava vastaanottavan luottolaitoksen toiminimi ja osoite. Ilmoituksesta on lisäksi käytävä ilmi, että mikäli tallettajan sulautumiseen osallisissa luottolaitoksissa olevien talletusten yhteenlaskettu määrä ylittää luottolaitostoiminnasta annetun lain 65 j §:ssä säädetyn talletussuojan enimmäisrajan, talletussuojaan sovelletaan, mitä mainitun lain 65 q §:ssä säädetään. Tallettajalla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta irtisanoa alkuperäisten sopimusehtojen estämättä sellainen talletus, joka luottolaitostoiminnasta annetun lain 65 j §:n nojalla jää kokonaan tai osittain talletussuojan ulkopuolelle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tallettajasta, sovelletaan vastaavasti vastaanottavan luottolaitoksen tallettajaan, jos vastaanottavan luottolaitoksen velkojia on osakeyhtiölain 14 luvun 14 §:n mukaan kuultava.

kuitenkin ilmoitettava sulautumisesta tallettajalle viimeistään kolme kuukautta ennen rekisteriviranomaisen osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla muille velkojille asettama määräaika. Ilmoituksessa on mainittava vastaanottavan luottolaitoksen toiminimi ja osoite. Ilmoituksesta on lisäksi käytävä ilmi, että mikäli tallettajan sulautumiseen osallisissa luottolaitoksissa olevien talletusten yhteenlaskettu määrä ylittää luottolaitostoiminnasta annetun lain 65 j §:ssä säädetyn talletussuojan enimmäisrajan, talletussuojaan sovelletaan, mitä mainitun lain 65 q §:ssä säädetään. Tallettajalla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta irtisanoa alkuperäisten sopimusehtojen estämättä sellainen talletus, joka luottolaitostoiminnasta annetun lain 65 j §:n nojalla jää kokonaan tai osittain talletussuojan ulkopuolelle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tallettajasta, sovelletaan vastaavasti vastaanottavan luottolaitoksen tallettajaan, jos vastaanottavan luottolaitoksen velkojia on osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan kuultava.

6 a §

Jos luottolaitoksen kotipaikka siirretään toiseen valtioon tai sulautumisessa vastaanottava luottolaitos rekisteröidään toiseen valtioon ja toimenpiteen jälkeen talletus jää kokonaan tai osittain talletussuojan ulkopuolelle, tallettajalla on oikeus irtisanoa talletus myös siten, että luottolaitoksen on viipymättä maksettava irtisanottu talletus tai annettava sen maksamisesta turvaava vakuus. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti ja kuukautta ennen määräpäivää, joka mainitaan luottolaitoksen velkojille annettavassa osakeyhtiölain 14 luvun 14 §:ssä tarkoitetussa kuulutuksessa. Edellä 6 §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa on mainittava tallettajan oikeudesta irtisanoa talletuksensa tämän pykälän mukaisesti. Luottolaitoksen on ilmoitettava irtisanomisesta Rahoitustarkastukselle viipymättä tässä pykälässä tarkoitettulle irtisanomiselle varatun ajan päätyttyä.

6 a §

Jos luottolaitoksen kotipaikka siirretään toiseen valtioon tai sulautumisessa vastaanottava luottolaitos rekisteröidään toiseen valtioon ja toimenpiteen jälkeen talletus jää kokonaan tai osittain talletussuojan ulkopuolelle, tallettajalla on oikeus irtisanoa talletus myös siten, että luottolaitoksen on viipymättä maksettava irtisanottu talletus tai annettava sen maksamisesta turvaava vakuus. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti ja viimeistään luottolaitoksen velkojille annettavassa osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa kuulutuksessa mainittavana määräpäivänä. Edellä 6 §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa on mainittava tallettajan oikeudesta irtisanoa talletuksensa tämän pykälän mukaisesti. Luottolaitoksen on ilmoitettava irtisanomisesta Rahoitustarkastukselle viipymättä tässä pykälässä tarkoitettulle irtisanomiselle varatun ajan päätyttyä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Kombinaatiosulautumisessa perustettavalle luottolaitokselle on haettava luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettu toimilupa. Toimilupaa koskevaan hakemukseen on, sen lisäksi mitä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään, liitettävä osakeyhtiölain 14 luvun 13 §:ssä tarkoitettu rekisteriviranomaisen myöntämä lupa sulautumisen täytäntöönpanoon.

Kombinaatiosulautumista ei saa rekisteröidä, ellei samalla rekisteröidä 1 momentissa tarkoitettua toimilupaa.

8 §

Luottolaitos voi jakautua, sen lisäksi mitä osakeyhtiölain 14 a luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään, siten, että:

1) jakautuvan luottolaitoksen kaikki varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle aikaisemmin perustetulle osakeyhtiölle, jakautuvan luottolaitoksen osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yrityksen osakkeita ja jakautuva luottolaitos purkautuu; tai

2) osa jakautuvan luottolaitoksen varoista tai veloista siirtyy yhdelle tai useammalle aikaisemmin perustetulle osakeyhtiölle ja jakautuvan luottolaitoksen osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yrityksen osakkeita.

Vastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Jos äänioikeuden tuottavan osakkeen omistajalle tarjotaan vastikkeeksi muuta kuin vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, hänellä on kuitenkin aina oikeus saada tällaisen vastikkeen sijasta rahakorvaus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole muuta säädetty.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun jakautumiseen sovelletaan osakeyhtiölain 14 a lukua, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Päätös jakautumisesta on tehtävä edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa jakautumisessa aina vastaanottavan yrityksen yhtiökokouksessa.

Jakautuvan luottolaitoksen osakkeenomistajalla ja osakeyhtiölain 14 luvun 3 §:ssä tarkoitettun oikeuden haltijalla on edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa

7 §

Kombinaatiosulautumisessa perustettavalle luottolaitokselle on haettava luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettu toimilupa. *Kombinaatiosulautumista ei saa rekisteröidä, ellei toimilupaa samalla rekisteröidä.*

(kumotaan)

jakautumisessa oikeus vaatia lunastusta siten kuin osakeyhtiölain 14 luvun 12 §:ssä säädetään.

9 §

Jakautuvan luottolaitoksen jakautumissuunnitelmaan ja jakautumisen täytäntöönpanoa koskevaan rekisteriviranomaisen lupaan sovelletaan, mitä edellä 4—6 §:ssä säädetään. Mitä edellä 5 §:n 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta osakeyhtiölain 14 a luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun jakautumiseen, jos jakautumisessa perustettavat yritykset ovat yksinomaan luottolaitoksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kuulutus on annettava 8 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa jakautumisessa myös vastaanottavan yrityksen velkojille, jos jakautuminen on osakeyhtiölain 14 a luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun asiantuntijalausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yrityksen velkojen maksun.

Mitä osakeyhtiölain 14 a luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään jakautuvan yhtiön veloista, ei sovelleta velkaan tai velan osaan, joka voidaan korvata luottolaitostoinnasta annetun lain 6 a luvussa tarkoitettusta talletussuojarahastosta tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 6 luvussa tarkoitettusta korvausrahastosta.

10 §

Mitä osakeyhtiölain 6 luvun 5—7 §:ssä säädetään velkojasta, sovelletaan tämän luvun säännöksiä sovellettaessa siihen, jonka hyväksi luottolaitos on antanut takauksen tai muun siihen rinnastettavan sitoumuksen tai jolle luottolaitoksen kanssa tehdyn johdannaisopimuksen perusteella voi syntyä rahamääräinen saatava, jos sitoumus siirtyy muun kuin toisen luottolaitostoinnasta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun luottolaitoksen vastattavaksi.

11 §

Alennettaessa luottolaitoksen osakepää-

9 §

Jakautuvan luottolaitoksen jakautumissuunnitelmaan ja jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiin sovelletaan vastaavasti, mitä 4—6 §:ssä sulautumisen osalta säädetään. Mitä 5 §:n 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta osakeyhtiölain 17 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun kokonaisjakautumiseen, jos jakautuminen tapahtuu perustettaviin yhtiöihin, jotka ovat yksinomaan luottolaitoksia.

(kumotaan)

Mitä osakeyhtiölain 17 luvun 16 §:n 6 momentissa säädetään jakautuvan yhtiön veloista, ei sovelleta velkaan tai velan osaan, joka voidaan korvata luottolaitostoinnasta annetun lain 6 a luvussa tarkoitettusta talletussuojarahastosta tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 6 luvussa tarkoitettusta korvausrahastosta.

10 §

Mitä osakeyhtiölain 14 luvun 2—5 §:ssä sekä 17 luvun 6—7 ja 15 §:ssä säädetään velkojasta, sovelletaan tämän luvun säännöksiä sovellettaessa siihen, jonka hyväksi luottolaitos on antanut takauksen tai muun siihen rinnastettavan sitoumuksen tai jolle luottolaitoksen kanssa tehdyn johdannaisopimuksen perusteella voi syntyä rahamääräinen saatava, jos sitoumus siirtyy muun kuin toisen luottolaitostoinnasta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun luottolaitoksen vastattavaksi.

11 §

Alennettaessa luottolaitoksen osakepää-

omaa, ylikurssirahastoa tai vararahastoa siten, että alentamista koskeva päätöksen täytäntöönpano edellyttää osakeyhtiölain 6 luvun 5 §:n 1 momentin mukaisesti rekisteriviranomaisen lupaa sekä haettaessa osakeyhtiölain 6 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa voitonjakoon, talletajiin ei sovelleta, mitä osakeyhtiölain 6 luvun 5—7 §:ssä säädetään velkojista.

13 §

Luovuttavan luottolaitoksen hallituksen on laadittava luovutussuunnitelma, johon sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain 14 a luvun 2 §:ää, ei kuitenkaan osakeyhtiölain 14 luvun 6 ja 7 §:ää. Luovutussuunnitelmaan sovelletaan lisäksi, mitä edellä 4 §:ssä säädetään.

Liiketoiminnan luovutukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 14 a luvun 6 §:n 2 momentissa ja edellä 9 §:n 4 momentissa säädetään.

15 §

Päätös luottolaitoksen toimiluvasta luopumisesta on tehtävä osakeyhtiölain 9 luvun 14 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

16 §

Toimiluvasta luopumiseen on saatava rekisteriviranomaisen lupa. Lupaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 6 luvun 5—7 §:ssä sekä tämän lain 10 §:ssä säädetään. Jos samalla haetaan lupaa luottolaitoksen jakautumiseen tai liiketoiminnan luovutuksen täytäntöönpanoon, kuulutus velkojille voidaan antaa ja lupa myöntää yhteisesti sekä jakautumisen tai liiketoiminnan luovutuksen että toimiluvasta luopumisen osalta.

18 §

Rekisteriviranomaisen ja tuomioistuimen on osakeyhtiölain 13 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun määräpäivään mennessä pyydettävä ra-

omaa, ylikurssirahastoa tai vararahastoa taikka jaettaessa vapaata omaa pääomaa siten, että velkojilla on osakeyhtiölain 14 luvun 2 §:n mukaan oikeus vastustaa alentamista tai jakamista, talletajiin ei sovelleta, mitä osakeyhtiölain 14 luvun 2—5 §:ssä säädetään velkojista.

13 §

Luovuttavan luottolaitoksen hallituksen on laadittava luovutussuunnitelma, johon sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain 17 luvun 3 §:ää. Luovutussuunnitelmaan sovelletaan lisäksi, mitä edellä 4 §:ssä säädetään.

Liiketoiminnan luovutukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 16 §:n 6 momentissa ja edellä 9 §:n 4 momentissa säädetään.

15 §

Päätös luottolaitoksen toimiluvasta luopumisesta on tehtävä osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n mukaisella määräenemmistöllä.

16 §

Toimiluvasta luopumiseen on saatava rekisteriviranomaisen lupa. Lupamenettelyssä sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 14 luvun 2—5 §:ssä sekä tämän lain 10 §:ssä säädetään. Luottolaitoksen jakautumista tai liiketoiminnan luovutusta koskeva kuulutus velkojille voidaan antaa yhteisesti toimiluvasta luopumista koskevan kuulutuksen kanssa, jos toimia haetaan samalla kertaa.

18 §

Rekisteriviranomaisen ja tuomioistuimen on osakeyhtiölain 20 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun määräpäivään mennessä pyydettävä

hoitustarkastuksen lausunto rekisteristä poistamisesta tai selvitystilaan määräämisestä.

Luottolaitoksen purkamiseen ei sovelleta, mitä *osakeyhtiölain 13 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa ja kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä* säädetään.

18 a §

Luottolaitoksen on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle ennen kuin luottolaitos asetetaan selvitystilaan yhtiökokouksen päätöksellä. Mitä edellä säädetään yhtiökokouksen päätöksestä, sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain 9 luvun 1 a §:ssä tarkoitettuun osakkeenomistajien yksimieliseen päätökseen.

20 §

Rahoitustarkastuksen tehdessä päätöksen luottolaitoksen asettamisesta selvitystilaan sen on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies. Selvitysmiehiin sovelletaan muuten, mitä osakeyhtiölain 13 luvun 6 §:ssä säädetään. Osakeyhtiölain 13 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystä voi hakea myös Rahoitustarkastus sen lisäksi, mitä mainitussa lainkohdassa säädetään.

Selvitysmiesten on tehtävä osakeyhtiölain 13 luvun 9 §:ssä tarkoitettu ilmoitus talletussuojarahastolle, vakuusrahastolle ja sijoittajien korvausrahastolle, jos luottolaitos on rahaston jäsen, sekä, jos ilmoitus perustuu muuhun kuin 19 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, Rahoitustarkastukselle.

Selvitysmiesten on annettava lopputilitys sekä osakeyhtiölain 13 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus tiedoksi rahoitustarkastukselle.

20 b §

Luottolaitoksen selvitysmiehen on osakeyhtiölain 13 luvun 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksessa velkojille mainitta-

Rahoitustarkastuksen lausunto rekisteristä poistamisesta tai selvitystilaan määräämisestä.

Luottolaitokseen ei sovelleta, mitä kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä säädetään.

18 a §

Luottolaitoksen on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle ennen kuin luottolaitos asetetaan selvitystilaan yhtiökokouksen päätöksellä. Mitä edellä säädetään yhtiökokouksen päätöksestä, sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun osakkeenomistajien yksimieliseen päätökseen.

20 §

Rahoitustarkastuksen tehdessä päätöksen luottolaitoksen asettamisesta selvitystilaan sen on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies. Selvitysmiehiin sovelletaan muuten, mitä osakeyhtiölain 20 luvun 9 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Osakeyhtiölain 20 luvun 9 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräystä voi hakea myös Rahoitustarkastus sen lisäksi, mitä mainitussa lainkohdassa säädetään.

Selvitysmiesten on tehtävä osakeyhtiölain 20 luvun 10 §:ssä tarkoitettu ilmoitus talletussuojarahastolle, vakuusrahastolle ja sijoittajien korvausrahastolle, jos luottolaitos on rahaston jäsen, sekä, jos ilmoitus perustuu muuhun kuin 19 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, Rahoitustarkastukselle.

Selvitysmiesten on annettava lopputilitys sekä osakeyhtiölain 20 luvun 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus tiedoksi Rahoitustarkastukselle.

20 b §

Kun luottolaitoksen selvitystilassa toimitaan tieto velkojille annetusta kuulutuksesta osakeyhtiölain 20 luvun 14 §:ssä ja julkises-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

va lisäksi:

ta haasteesta annetun lain (729/2003) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, ilmoituksessa on mainittava lisäksi:

25 §

Luottolaitoksen *perustajan*, osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoinnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 15 luvun 5—7 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

Rahoitustarkastuksella on osakeyhtiölain 15 luvun 5 ja 6 §:n estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne luottolaitoksen lukuun luottolaitostoinnasta annetun lain 97 c §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoinnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

Rahoitustarkastuksella on osakeyhtiölain 22 luvun 6 ja 7 §:n estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne luottolaitoksen lukuun luottolaitostoinnasta annetun lain 97 c §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sulautumiseen tai jakautumiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Sidotun oman pääoman alentamiseen, liiketoiminnan luovutukseen, toimiluvasta luopumiseen ja selvitystilaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos asianomaista toimenpidettä koskeva päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

20.

Laki

säästöpankkilain 66 ja 71 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun säästöpankkilain (1502/2001) 66 §:n 1 momentti ja 71 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

66 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle säästöpankille siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun. *Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan muutoin soveltuvien osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.*

71 §

Jos lunastusoikeudesta tai lunastuksen ehtoista ei sovita, asia on annettava välimiesten ratkaistavaksi noudattaen soveltuvien osin, mitä osakeyhtiölain 16 luvun 5 §:ssä säädetään. Lunastushintaa määrättäessä ei oteta huomioon sulautumisesta päättäneen isäntien kokouksen jälkeen syntyneitä seikkoja. Lunastushinnalle on määrättävä käypä korko välimiesmenettelyn aloittamista koskevan vaatimuksen tiedoksiantamisen ja lunastushinnan vahvistamisen väliseltä ajalta.

Ehdotus

66 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle säästöpankille siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

71 §

Jos lunastusoikeudesta tai lunastuksen ehtoista ei sovita, asia on annettava välimiesten ratkaistavaksi noudattaen soveltuvien osin, mitä osakeyhtiölain (/) 18 luvun 3—5 §:ssä ja 8—10 §:ssä säädetään. Lunastushintaa määrättäessä ei oteta huomioon sulautumisesta päättäneen isäntien kokouksen jälkeen syntyneitä seikkoja. Lunastushinnalle on määrättävä käypä korko välimiesmenettelyn aloittamista koskevan vaatimuksen tiedoksiantamisen ja lunastushinnan vahvis-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Kantarahasto-osuuden omistajan on annettava vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta tiedoksi Keskuskauppakamarille ja säästöpankille kolmen kuukauden kuluessa isäntien kokouksesta. Vaatimuksen tiedoksiantamisen jälkeen kantarahasto-osuuden omistajalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin todetaan, ettei kantarahasto-osuuden omistajalla ole oikeutta lunastukseen, hänellä on kuitenkin oikeus vastikkeeseen.

tamisen väliseltä ajalta. Kantarahasto-osuuden omistajan on annettava vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta tiedoksi Keskuskauppakamarille ja säästöpankille kolmen kuukauden kuluessa isäntien kokouksesta. Vaatimuksen tiedoksiantamisen jälkeen kantarahasto-osuuden omistajalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin todetaan, ettei kantarahasto-osuuden omistajalla ole oikeutta lunastukseen, hänellä on kuitenkin oikeus vastikkeeseen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Sulautumiseen tai jakautumiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ennen tämän lain voimaantuloa.

21.

Laki**valtion vakuusrahastosta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/1992) 12 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1508/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 b §

12 b §

*Tuen kohteena olevan pankin osakkeiden ja
 pääomallainojen lunastaminen*

*Tuen kohteena olevan pankin osakkeiden ja
 pääomallainojen lunastaminen*

Edellä 12 a §:ssä tarkoitetun tukiehdon soveltamisen sijasta tuen kohteena olevan pankin osakkeet voidaan lunastaa täyttä korvausta vastaan valtion vakuusrahastolle tai edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulle yhtiölle. Osakkeiden käyvän hinnan määrittämiseen ja lunastusmenettelyyn sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (734/1978) 14 luvun 19 §:n 4 ja 5 momentissa sekä mainitun luvun 20 ja 21 §:ssä säädetään.

Edellä 12 a §:ssä tarkoitetun tukiehdon soveltamisen sijasta tuen kohteena olevan pankin osakkeet voidaan lunastaa täyttä korvausta vastaan valtion vakuusrahastolle tai 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulle yhtiölle. Osakkeiden käyvän hinnan määrittämiseen ja lunastusmenettelyyn sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (/) 18 luvun 2—11 §:ssä säädetään.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 20 .

Lunastamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos lunastusvaatimus on ilmoitettu tuen kohteena olevalle pankille ennen tämän lain voimaantuloa.

22.

Laki

kiinnitysluottopankkilain 3 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1999 annetun kiinnitysluottopankkilain (1240/1999) 3 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 3 § laissa 1506/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Sovellettava lainsäädäntö

Sovellettava lainsäädäntö

Kiinnitysluottopankkiin sovelletaan osakeyhtiölakia (734/1978), liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annettua lakia (1501/2001) ja luottolaitostoiminnasta annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Kiinnitysluottopankkiin sovelletaan osakeyhtiölakia (/), liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annettua lakia (1501/2001) ja luottolaitostoiminnasta annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

18 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Kiinnitysluottopankin *perustajan*, osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (936/1994). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta kiinnitysluottopankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 15 luvun 5—7 §:ssä säädetään.

Kiinnitysluottopankin osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (936/1994). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta kiinnitysluottopankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Vahingonkorvaukseen, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

23.

Laki**arvopaperimarkkinalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 2 a § ja 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 3 luvun 7 §:n 2 momentti ja 7 a §, 4 a luvun 5 a §:n 2 momentti ja 5 b § sekä 6 luvun 6 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 1 luvun 2 a § laissa 1517/2001, 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 581/1996, 3 luvun 7 §:n 2 momentti ja 7 a § sekä 4 a luvun 5 a §:n 2 momentti ja 5 b § laissa 752/2004 sekä 6 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 740/1993, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 1 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleisiä säännöksiä**Yleisiä säännöksiä**

2 a §

Tämän lain säännöksiä osakeyhtiöstä, osakkeesta, osakkeeseen osakeyhtiölain (734/1978) mukaan oikeuttavasta arvopaperista ja osakkeenomistajasta sovelletaan soveltuvin osin osuuskuntaan ja säästöpankkiin, niiden liikkeeseen laskemaan arvopaperiin ja tällaisen arvopaperin omistajaan sekä keskinäiseen vakuutusyhtiöön ja vakuutusyhdistykseen, niiden liikkeeseen laskemaan takuuosuuteen ja takuuosuuden omistajaan.

2 a §

Tämän lain säännöksiä osakeyhtiöstä, osakkeesta, osakkeeseen osakeyhtiölain (/) mukaan oikeuttavasta arvopaperista ja osakkeenomistajasta sovelletaan soveltuvin osin osuuskuntaan ja säästöpankkiin, niiden liikkeeseen laskemaan arvopaperiin ja tällaisen arvopaperin omistajaan sekä keskinäiseen vakuutusyhtiöön ja vakuutusyhdistykseen, niiden liikkeeseen laskemaan takuuosuuteen ja takuuosuuden omistajaan.

4 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) pörssiyhtiöllä yhtiötä, jonka osake tai osakkeeseen osakeyhtiölain (734/78) mukaan oikeuttava arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssin pörssilistalla;

4 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) pörssiyhtiöllä yhtiötä, jonka osake tai osakkeeseen osakeyhtiölain mukaan oikeuttava arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssin pörssilistalla;

2 luku

**Arvopaperien markkinointi, liikkeeseenlas-
ku ja tiedonantovelvollisuus***Arvopaperien markkinointi*

1 b §

*Tarjottaessa yleisölle yksityisen osakeyh-
tiön arvopapereita on ilmoitettava, että niitä
ei voida ottaa julkisen kaupankäynnin koh-
teeksi.*

3 luku

**Julkinen kaupankäynti ja muu ammatti-
maisesti järjestetty kaupankäyntimenettely
arvopapereilla**

7 §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eu-
rooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momen-
tissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustar-
kastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle
ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoi-
tetun luvan myöntämistä, että arvopaperi-
pörssi ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa
tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopet-
tamista koskevia säännöksiä. Luvan saa an-
taa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n
1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain,
jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se
vastusta kotipaikan siirtoa.

7 a §

Jos arvopaperipörssi osallistuu euroop-
payhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tar-
koitettuun sulautumiseen, rekisteriviran-
omainen ei saa antaa tällaista sulautumista
koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momen-
tissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustar-
kastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle
ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoi-
tetun luvan myöntämistä, että arvopaperi-
pörssi ei ole noudattanut sulautumista tai
Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamis-
ta koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa en-
nen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momen-

3 luku

**Julkinen kaupankäynti ja muu ammatti-
maisesti järjestetty kaupankäyntimenettely
arvopapereilla**

7 §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eu-
rooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momen-
tissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustar-
kastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle
ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoi-
tetun luvan myöntämistä, että arvopaperi-
pörssi ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa
tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopet-
tamista koskevia säännöksiä. Luvan saa an-
taa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyh-
tiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoi-
tetusta määräpäivästä* vain, jos Rahoitus-
tarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta ko-
tipaikan siirtoa.

7 a §

Jos arvopaperipörssi osallistuu eurooppa-
yhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoi-
tettuun sulautumiseen, rekisteriviranomai-
nen ei saa antaa tällaista sulautumista kos-
kevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa
tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus
on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen
saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun lu-
van myöntämistä, että arvopaperipörssi ei
ole noudattanut sulautumista tai Suomessa
tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia
säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin
kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun*

tissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

4 a luku

4 a luku

Selvitystoiminta**Selvitystoiminta**

5 a §

5 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että selvitysyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että selvitysyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

5 b §

5 b §

Jos selvitysyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että selvitysyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Jos selvitysyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että selvitysyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

6 luku

6 luku

Julkinen ostotarjous ja lunastusvelvollisuus**Julkinen ostotarjous ja lunastusvelvollisuus**

6 §

6 §

Osakkeenomistajan, jonka osuus kasvaa yli kahden kolmasosan yhtiön osakkeiden

Osakkeenomistajan, jonka osuus kasvaa yli kahden kolmasosan yhtiön osakkeiden

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake tai siihen oikeuttava arvopaperi on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on tarjouduttava lunastamaan loputkin yhtiön liikkeeseen laskemista osakkeista ja niihin osakeyhtiölain mukaan (734/78) oikeuttavista arvopapereista.

äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake tai siihen oikeuttava arvopaperi on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on tarjouduttava lunastamaan loputkin yhtiön liikkeeseen laskemista osakkeista ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavista arvopapereista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

24.

Laki**kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 14 ja 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä vakioituilla optiolla ja termiineillä 26 päivänä elokuuta 1988 annetun lain (772/1988) 2 luvun 14 §:n 2 momentti ja 15 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 753/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Optioyhteisö ja markkinaosapuolet**Optioyhteisö ja markkinaosapuolet**

14 §

14 §

*Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen
kuuluvaan toiseen valtioon*

*Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen
kuuluvaan toiseen valtioon*

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että optioyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain (734/1978) 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että optioyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuukausi on kulumut osakeyhtiölain (/) 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

15 §

15 §

Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Jos optioyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoit-

Jos optioyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoit-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että optioyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

tuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että optioyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

25.

Laki**sijoitusrahastolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä tammikuuta 1999 annetun sijoitusrahastolain (48/1999) 108 §:n 4 momentti ja 113 §:n 4 momentti, sekä

muutetaan 29 a §:n 3 momentti, 29 b §:n 1 momentti, 34 a §:n 2 momentti, 34 b §:n 1 momentti ja 37 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 29 a §:n 3 momentti, 29 b §:n 1 momentti, 34 a §:n 2 momentti ja 34 b §:n 1 momentti laissa 755/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 a §

29 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että rahastoyhtiö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista ja hallinnoimansa sijoitusrahaston sulautumista, lakkauttamista tai hallinnon luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain (734/1978) 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että rahastoyhtiö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista ja hallinnoimansa sijoitusrahaston sulautumista, lakkauttamista tai hallinnon luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuukausi on kulunut osakeyhtiölain (/) 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

29 b §

29 b §

Jos rahastoyhtiö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että rahastoyhtiö ei ole

Jos rahastoyhtiö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että rahastoyhtiö ei ole

noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista ja hallinnoimansa sijoitusrahaston sulautumista, lakkauttamista tai hallinnon luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista ja hallinnoimansa sijoitusrahaston sulautumista, lakkauttamista tai hallinnon luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

34 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että säilytysyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

34 a §

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että säilytysyhteisö ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

34 b §

Jos säilytysyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että säilytysyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä taikka 11 §:n 2 momentin säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

34 b §

Jos säilytysyhteisö osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että säilytysyhteisö ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä taikka 11 §:n 2 momentin säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

37 §

Osakeyhtiölain (734/1978) 10 luvun 1 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun rahastoyhtiötä tai säilytisyhteisöä koskevan määräyksen antaa rahoitustarkastus.

37 §

Osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettua rahastoyhtiötä tai säilytisyhteisöä koskevan määräyksen antaa Rahoitustarkastus.

108 §

Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön lausuntoa sekä tämän oikeutta saada toiminnastaan palkkio koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

(kumotaan)

113 §

Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön lausuntoa sekä tämän oikeutta saada toiminnastaan palkkio koskee soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

26.

Laki

kiinteistörahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun kiinteistörahastolain (1173/1997) 3 §:n 3 kohta, 4 § ja 12 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Muut määritelmät

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) arvopaperilla arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:n 1 momentissa määriteltyä todistusta;

3) arvopaperilla arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 2 §:n 1 momentissa määriteltyä todistusta;

4 §

4 §

Muun lainsäädännön soveltaminen

Muun lainsäädännön soveltaminen

Kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sovelletaan osakeyhtiölakia (734/1978), arvopaperimarkkinalakia, kirjanpitolakia (655/1973) sekä tilintarkastuslakia (936/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sovelletaan osakeyhtiölakia (/), arvopaperimarkkinalakia, kirjanpitolakia (1336/1997) sekä tilintarkastuslakia (936/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

12 §

12 §

Yhtiöjärjestys

Yhtiöjärjestys

Kiinteistörahaston yhtiöjärjestyksen muutoksesta on viipymättä tehtävä osakeyhtiölain 9 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus rekisteröimistä varten siten kuin siitä kaupparekisterilaissa (129/1979) säädetään. Kiinteistörahaston yhtiöjärjestyksen muutokseen sovelletaan, mitä kaupparekis-

Kiinteistörahaston yhtiöjärjestyksen muutoksesta on viipymättä tehtävä osakeyhtiölain 5 luvun 30 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus rekisteröimistä varten siten kuin siitä kaupparekisterilaissa (129/1979) säädetään. Kiinteistörahaston yhtiöjärjestyksen muutokseen sovelletaan, mitä kaupparekis-

384

Voimassa oleva laki

HE 109/2005 vp

Ehdotus

terilain 14 §:n 3 momentissa säädetään rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta.

terilain 14 §:n 3 momentissa säädetään rahastoyhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .*

27.

Laki**sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 48 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 583/1997, ja
muutetaan 16 a §:n 2 momentti, 20 a §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 momentti, 20 c §:n 2 momentti, 21 §:n 3 momentti ja 31 §:n 6 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 16 a §:n 2 momentti ja 31 §:n 6 momentti laissa 1347/1997, 20 a §:n 3 momentti, 20 b §:n 1 momentti ja 20 c §:n 2 momentti laissa 754/2004 sekä 21 §:n 3 momentti laissa 106/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (734/1978) 7 luvun 1 §:n 1 momentin ja 12 luvun 7 §:n 3 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu sijoituspalveluyrityksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

Ehdotus

16 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (/) 13 luvun 10 §:n 1 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu sijoituspalveluyrityksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

20 a §

*Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen
kuuluvaan toiseen valtioon*

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että sijoituspalveluyritys ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

20 b §

*Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön
perustamiseen sulautumalla*

Jos sijoituspalveluyritys osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että sijoituspalveluyritys ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

20 a §

*Kotipaikan siirto Euroopan talousalueeseen
kuuluvaan toiseen valtioon*

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että sijoituspalveluyritys ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

20 b §

*Osallistuminen ulkomaisen Eurooppayhtiön
perustamiseen sulautumalla*

Jos sijoituspalveluyritys osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettun luvan myöntämistä, että sijoituspalveluyritys ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan jatkamista tai toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivää* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

20 c §

Korvausrahostoselvitys

Jos 38 §:ssä tarkoitetun sijoittajan suojan piiriin kuuluvat saamiset kokonaan tai osittain jäävät toimenpiteen jälkeen sijoittajien korvausjärjestelmän antaman suojan ulkopuolelle, sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava toimenpiteestä sijoittajalle viimeistään kolmea kuukautta ennen osakeyhtiölain 14 luvun 14 §:n nojalla rekisteriviranomaisen velkojille asettamaa määräpäivää. Ilmoitukseen on liitettävä korvausrahostoselvitys ja jäljennös Rahoitustarkastuksen lausunnosta. Ilmoituksessa on mainittava 3 momentin mukaisesta sijoittajan irtisanomisoikeudesta.

21 §

Tilinpäätös ja osavuosikatsaus

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä, ohjeita ja lausuntoja osavuosikatsauksen antamisesta sekä myöntää luvan erityisestä syystä poiketa arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain katsausta koskevista säännöksistä, jos poikkeus ei vaaranna sijoittajan asemaa. Määräysten, ohjeiden ja lausuntojen antamisessa sekä poikkeuslupien myöntämisessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 31 §:n 2—4 momentissa säädetään. Poikkeusluvan myöntämisestä on ilmoitettava osavuosikatsauksessa.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä ja sisäiset liiketoimet

Jos sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle,

20 c §

Korvausrahostoselvitys

Jos 38 §:ssä tarkoitetun sijoittajan suojan piiriin kuuluvat saamiset kokonaan tai osittain jäävät toimenpiteen jälkeen sijoittajien korvausjärjestelmän antaman suojan ulkopuolelle, sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava toimenpiteestä sijoittajalle viimeistään kolmea kuukautta ennen rekisteriviranomaisen velkojille osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n nojalla asettamaa määräpäivää. Ilmoitukseen on liitettävä korvausrahostoselvitys ja jäljennös Rahoitustarkastuksen lausunnosta. Ilmoituksessa on mainittava 3 momentin mukaisesta sijoittajan irtisanomisoikeudesta.

21 §

Tilinpäätös ja osavuosikatsaus

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä, ohjeita ja lausuntoja osavuosikatsauksen antamisesta sekä myöntää luvan erityisestä syystä poiketa arvopaperimarkkinalain katsausta koskevista säännöksistä, jos poikkeus ei vaaranna sijoittajan asemaa. Määräysten, ohjeiden ja lausuntojen antamisessa sekä poikkeuslupien myöntämisessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 31 §:n 2—4 momentissa säädetään. Poikkeusluvan myöntämisestä on ilmoitettava osavuosikatsauksessa.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä ja sisäiset liiketoimet

Jos sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle,

ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Jos sijoituspalveluyrityksen konsolidoitujen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvan osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on edellä säädetyn estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

ellei Rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Jos sijoituspalveluyrityksen konsolidoitujen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei Rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvan osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on edellä säädetyn estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 13 luvun 7 §:ssä säädetään.

48 §

Salassapitovelvollisuus

Mitä osakeyhtiölain 9 luvun 12 §:n 4 momentissa säädetään, ei koske sijoituspalveluyritystä eikä sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä. (13.6.1997/583)

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

28.

Laki**arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arvo-osuusjärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (826/1991) 29 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 795/2000, ja
muutetaan 14 §:n 1 momentti, 14 a §:n 2 momentti, 14 b § sekä 26 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 14 §:n 1 momentti laissa 1073/1996, 14 a §:n 2 momentti ja 14 b § laissa 756/2004 sekä 26 b §:n 1 momentti laissa 992/1998, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

14 §

*Osakeyhtiölain soveltaminen**Osakeyhtiölain soveltaminen*

Arvopaperikeskukseen sovelletaan osakeyhtiölain (734/78) säännöksiä, jollei tästä laista tai muusta arvopaperikeskusta koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

Arvopaperikeskukseen sovelletaan osakeyhtiölain (/) säännöksiä, jollei tästä laista tai muusta arvopaperikeskusta koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

14 a §

14 a §

*Kotipaikan siirto toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon**Kotipaikan siirto toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon*

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen *kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä* vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

14 b §

Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Jos arvopaperikeskus osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen osakeyhtiölain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

26 b §

Yksityisen osakeyhtiön arvopaperit ja ulkomaiset arvopaperit

Sen estämättä, mitä 2 §:ssä säädetään, arvopaperikeskuksen säännöissä voidaan määrätä, että osakeyhtiölaissa tarkoitettu yksityisen osakeyhtiön arvopaperi voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään. Liittämismenettelyssä on noudatettava tämän luvun ja osakeyhtiölain 3 a luvun säännöksiä. Menettelystä on määrättävä tarkemmin arvopaperikeskuksen säännöissä.

29 a §

Tiedonantovelvollisuus

Mitä osakeyhtiölain 9 luvun 12 §:n 4 momentissa säädetään, ei koske tilinhoitajayh-

14 b §

Osallistuminen ulkomaisen eurooppayhtiön perustamiseen sulautumalla

Jos arvopaperikeskus osallistuu eurooppayhtiöasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sulautumiseen, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitettua luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut sulautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Rahoitustarkastus on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

26 b §

Yksityisen osakeyhtiön arvopaperit ja ulkomaiset arvopaperit

Sen estämättä, mitä 2 §:ssä säädetään, arvopaperikeskuksen säännöissä voidaan määrätä, että osakeyhtiölaissa tarkoitettu yksityisen osakeyhtiön arvopaperi voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään. Liittämismenettelyssä on noudatettava tämän luvun ja osakeyhtiölain 4 luvun säännöksiä. Menettelystä on määrättävä tarkemmin arvopaperikeskuksen säännöissä.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

teisöä, tilinhoitajayhteisön asiamiestä eikä niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*